Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Novum Testamentum.

https://hdl.handle.net/1874/340114

KAST 10
59

Kast 10 1
59

Incipit pfacio sci jheronimi i ewan
gelio sci mathei apli & ewa[n]te

Mathens ex iudea sicut in or
dine pmus ponit[ur] ita ewange
liu in iudea pmus scripsit.
cuius vocacio ad deu ex publicanis acti
bus fuit. Duoru in gnacoe xpi prin
cipia psumes. unius cuius pma circuci=
sio in carne. alterius cuius scdm cor
electo fuit. et ex utrisq[ue] pribus cristu
sic q[ue] quaternario denario in[n]o trifor
miter posito. principiu a credendi
fide in eleccionis tempus porriges et
ex electione usq[ue] ad trismigracois die
dirigens atq[ue] ad trismigracois die
usq[ue] in xpm diffinies. decurssa adue
tus dni ostendit gnacone ut et in[n]o
satisffaciens et tpi. et se qd eet osten
det et dei in se opus mostrans etiam
in hys quoru genus posuit xpi ope
rantis aprincipio testimoniu no negaret
quaru omi reru tpr. or. do. in[n]is. dis
posico ul racio qd fidei ncciu est. deus
xpc e q factus est ex muliere. factus sub
lege. natus ex vgine passus in carne
oia in cruce fixit ut triumphans ea in
semetipo resurgens in corpe et pris
nome in pribus filio. et filii nomen
pri restituens in filiis. sine principio si
ne fine ostedens unu se cu pre ee q[ui]
unus e In quo ewagelio utile e desi
derantibus deu sicut pma ut media ut p
fcta cognoste ut et vocacone apli et
opus ewagelii et dileccione dei i carne
nascentis p universa legentes intelligat
atq[ue] id in eo in quo apphensi sut et ap
phende expetunt recognoscat. Nob eni
hoc in studio argumenti fuit et fidem
fce rei tradere et opantis dei intelligeda
diligenter dispone querentibus no tacere
Explicit pfacio Incipit ewangeliu sci mathei

Liber gnacois
ihu xpi filii da
uid filii abraha
Abraham genuit
yzaac yzaac at
genuit iacob Ja
cob aut genuit
iuda et fres eius
Judas aut genuit
phares et zaram de thamar. Phares
aut genuit esrom Esrom aut genuit
aram Aram aut genuit aminadab A
minadab aut genuit naason Naason
aut genuit salmon Salmon aut ge
nuit boos de raab Boos aut genuit
obeth obeth ex ruth Obeth aut ge
nuit yesse. yesse aut genuit dauid
regem Dauid aut rex genuit salomo
nem ex ea que fuit urie Salomon
aut genuit roboam Roboam aut ge
nuit abia. Abia aut genuit aza Asa
aut genuit iosaphat Josaphat aut
genuit ioram Jora aut genuit osia
Osias aut genuit ioathan Joatha at
genuit achas Achas aut genuit ezechia
chia Ezechias aut genuit manasse
Manasses aut genuit amon Amon at
genuit iosia Josias aut genuit ie
coniam et fres eius in trasmigracone
babilonis Et p[ost] trasmigracone babi
lonis: iechonias genuit salathiel Sa
lathiel aut genuit zorobabel Zoroba
bel aut genuit abiud Abiud aut ge
nuit eliachim Eliachim aut genuit azor
Azor aut genuit sadoch Sadoch aut
genuit achim Achim aut genuit eliud
Eliud aut genuit eleazar Eleazar
aut genuit mathan Matha aut genuit
iacob Jacob aut genuit ioseph viru
marie de qua natus e ihesus: qui vo
catur xpc Oes ergo gnacoes ab

SIG. ARCHIVI FF. MIN. PROV. GERM. INF. +

abraham usque ad david: generationes quatuor
decem Et ad david usque ad transmigra-
tionem babilonis generationes quatuordecim
Et a transmigratione babilonis usque ad xpm
generationes quatuordecim Cristi autem gene-
ratio sic erat Cum esset desponsata mater eius
maria ioseph antequam convenirent inventa est
in utero habens de spiritu sancto Joseph autem vir
eius cum esset iustus et nollet eam traducere:
voluit occulte dimittere eam Hec autem eo
cogitante ecce angelus domini in sompnis ap-
paruit ei dicens Joseph fili david: noli
timere accipere mariam coniugem tuam Quod enim
in ea natum est: de spiritu sancto est Pariet autem
filium: et vocabis nomen eius ihesum Ipse
enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum
Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum
est a domino per prophetam dicentem Ecce virgo in utero
habebit et pariet filium et vocabunt no-
men eius emanuel: quod est interpretatum nobis-
cum deus Exurgens autem ioseph a sompno:
fecit sicut precepit ei angelus domini Et acce-
pit coniugem suam: et non cognoscebat eam
donec peperit filium suum primogenitum et
vocavit nomen eius ihesum Capitulum 2m

Cum ergo natus esset ihesus in beth-
leem iude in diebus herodis regis:
ecce magi ab oriente venerunt ierosolimam
dicentes Ubi est qui natus est rex iudeorum:
vidimus enim stellam eius in oriente: et venimus
adorare eum Audiens autem herodes rex tur-
batus est et omnis ierosolima cum illo Et con-
gregans omnes principes sacerdotum et scribas populi:
sciscitabatur ab eis ubi xpus nasceretur At illi
dixerunt ei In bethleem iude Sic enim scrip-
tum est per prophetam Et tu bethleem terra iuda: ne-
quaquam minima es in principibus iuda Ex te enim
exiet dux qui regat populum meum israel: Tunc
herodes clam vocatis magis: diligenter
didicit ab eis tempus stelle que apparuit
eis Et mittens illos in bethleem: dixit
Ite: et interrogate diligenter de puero
Et cum inveneritis renunciate michi: ut et
ego veniens adorem eum Qui cum audissent
regem: abierunt Et ecce stella quam vide-
rant in oriente antecedebat eos: usque dum
veniens staret supra ubi erat puer Vi-
dentes autem stellam: gavisi sunt gaudio mag-
no valde Et intrantes domum: invenerunt
puerum cum maria matre eius Et procidentes:
adoraverunt eum Et apertis thesauris
suis: obtulerunt ei munera aurum thus
et mirram Et responso accepto in sompnis
ne redirent ad herodem: per aliam viam re-
versi sunt in regionem suam Qui cum re-
cessissent: ecce angelus domini apparuit in
sompnis ioseph dicens Surge et accipe
puerum et matrem eius et fuge in egiptum:
et esto ibi usque dum dicam tibi Futurum est
enim: ut herodes querat puerum ad perden-
dum eum Qui consurgens accepit puerum
et matrem eius nocte et secessit in egiptum:
et erat ibi usque ad obitum herodis: ut ad-
impleretur quod dictum est a domino per prophetam dicen-
tem Ex egipto vocavi filium meum Tunc
herodes videns quoniam illusus esset a magis
iratus valde Et mittens occidit omnes
pueros qui erant in bethleem et in omnibus
finibus eius a bimatu et infra: secundum
tempus quod exquisierat a magis Tunc ad-
impletum est quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem Vox in rama audita est ploratus
et ululatus multus: rachel plorans filios
suos Et noluit consolari: quia non sunt
Defuncto autem herode: ecce angelus domini
apparuit in sompnis ioseph in egipto
dicens Surge et accipe puerum et matrem
eius et vade in terram israel defuncti sunt
enim qui querebant animam pueri Qui consur-
gens accepit puerum et matrem eius: et
venit in terram israel Audiens autem quod archelaus

regnaret in iudea pro herode pre suo:
timuit illo ire Et amonit9 in sompnis
secessit in ptes galilee Et veniens ha
bitauit in ciuitate que vocat^r nazareth:
ut adimpleretur qd dictu e p pphetas qm
nazareus vocabitur Capitulu tertiu

In diebus aut illis venit iohes baptista p
dicans in deserto iudee et dicens Penitetia
agite: appropinquabit eni regnu celoru. Hic
e eni qui dict9 e p ysayam pphetam dicente
Vox clamantis in deserto: parate viam
dni: rectas facite semitas ei9 Ipe aut io
hanes habebat vestimentu de pilis came
loru: et zona pellicea circa lumbos suos Es
ca aut ei9 erat locuste et mel silvestre
Tunc exibat ad eu ierosolima et omnis
iudea et ois regio circa iordane: et bapti
zabant^r in iordane ab eo confitentes pcta
sua Videns aut multos phariseoru et
saduceoru venientes ad baptismu suu
dixit eis Progenies viperaru quis demo
strauit vobis fugere a futura ira: Fa
cite ergo fructu dignu penitetie: et
ne velitis dicere intra vos patrem hem9
abraham Dico eni vobis: qm pt deus de
lapidib9 istis suscitare filios abrahe Ja
eni securis ad radice arboru posita
e Ois ergo arbor que no facit fructu
bonu excidet^r et in igne mittet^r Ego qui
de vos baptizo in aqua in penitentiam Qui
aut post me venturus e fortior me e
cuius no sum dign9 calciamenta portare:
ipe vos baptizabit in spu sco et igni
Cui9 ventilabru in manu sua et pmu
dabit area sua: et congregabit triticu
suu in horreu: paleas aut comburet ig
ni inextinguibili Tunc venit ihs a ga
lilea in iordane ad iohanne: ut baptizaret
ab eo Iohes aut phibebat eu dicens
Ego a te debeo baptizari: et tu venis ad
me: Rndens aut ihus: dixit ei Sine mo
Sic eni decet nos implere oem iusticiam

Tunc dimisit eu Baptizat9 aut ihs9 con
festi ascendit de aqua Et ecce apti sut ei
celi: et vidit spm dei descendente sicut co
lumba et venientem sup se Et ecce vox de ce
lis dicens Hic e filius meus dilectus: in quo
michi complacui Capitulu quartu

Tunc ihesus duct9 e in desertu a spu:
ut temptaret^r a dyabolo Et cu ieiu
nasset quadraginta dieb9 et quadraginta
noctib9: postea esuriit Et accedens temp
tator: dixit ei Si filius dei es: dic ut
lapides isti panes fiant Qui respondens dixit
Scriptu e Non in solo pane viuit ho: s
in oi vbo qd pcedit de ore dei Tunc assump
sit eu dyabolus in sctam ciuitate et statuit
eu sup pinnaculu templi: et dixit ei Si fi
lius dei es: mitte te deorsu Scriptu e eni
qr angelis suis mandauit de te: et i ma
nib9 tollent te ne forte offendas ad lapi
dem pede tuu Ait illi ihesus rursu Scrip
tu e Non temptabis dnm deu tuu Iteru
assumpsit eu dyabolus in monte excelsu
valde: et ostendit ei oia regna mudi et
gloriam eoru: et dixit illi Hec oia tibi da
bo: si cadens adoraueris me Tunc dicit ei
ihesus Vade sathanas Scriptu e eni
Dnm deu tuu adorabis: et illi soli ser
uies Tunc reliquit eu dyabol9: et ecce an
geli accesserunt et ministrabant ei Cu aut
audisset ihesus qr iohes tradit9 esset:
secessit in galileam Et relicta ciuitate
nazareth: venit et habitauit i caphar
naum maritima in finib9 zabulon et
neptalim: ut adimpleret^r qd dictu e per
ysayam pphetam Terra zabulon et terra
neptalim via maris trans iordane ga
lilee gentium: pplus qui sedebat i tenebris
lucem vidit magna: et sedentib9 i regi
one vmbre mortis lux orta e eis Ex
inde cepit ihesus pdicare et dicere pniam
agite: appropinquauit eni regnu celoru
Ambulans aut iuxta mare galilee: vidit

duos fratres simonem qui vocatur petrus et an
dream fratrem eius mittentes rete in mare. Erant
enim piscatores. Et ait illis Venite post
me: et faciam vos fieri piscatores hominum. At
illi continuo relictis retibus secuti sunt eum.
Et procedens ~~illis~~ inde vidit alios duos fratres
iacobum zebedei et iohannem fratrem eius in navi
cum zebedeo patre eorum reficientes retia sua
et vocavit eos. Illi autem statim relictis re
tibus et patre secuti sunt eum. Et circuibat
ihesus totam galileam docens in synagogis
eorum et predicans evangelium regni: et
sanans omnem languorem et omnem infirmitatem
in populo. Et abiit opinio eius in totam siriam.
Et obtulerunt ei omnes male habentes va
riis languoribus et tormentis comprehen
sos et qui demonia habebant et luna
ticos et paraliticos et curavit eos. Et
secute sunt eum turbe multe de galilea
et decapoli et de iherosolimis et de iudea
et de trans iordanem. Capitulum quintum

Videns autem turbas: ascendit in
montem. Et cum sedisset: accesserunt
ad eum discipuli eius. Et aperiens os
suum: docebat eos dicens. Beati pauperes
spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati
mites quoniam possidebunt terram. Beati qui
lugent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui
esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi satu
rabuntur. Beati misericordes quoniam ipsi mi
sericordiam consequentur. Beati mundo cor
de: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici:
quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui perse
cutionem patiuntur propter iusticiam: quoniam ipso
rum est regnum celorum. Beati estis cum ma
ledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint
et dixerint omne malum adversum vos menti
entes propter me. Gaudete et exultate quoniam
merces vestra copiosa est in celis. Sic enim
persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos.
Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit
in quo salietur? Ad nichilum valet ultra: nisi
(velit)

ut mittatur foras et conculcetur ab hom
inibus. Vos estis lux mundi. Non potest civi
tas abscondi supra montem posita. Neque accen
dunt lucernam et ponunt eam sub modio sed
super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo
sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut
videant vestra bona opera et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam
veni solvere legem aut prophetas. Non
veni solvere: sed adimplere. Amen dico vobis ihe
donec transeat celum et terra iota unum aut
apex unus non preteribit a lege donec
omnia fiant. Qui ergo solverit unum de manda
tis istis minimis et docuerit sic homines mi
nimus vocabitur in regno celorum. Qui autem
fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in
regno celorum. Dico enim vobis: quia nisi ha
bundaverit iusticia vestra plusquam scribarum
et phariseorum: non intrabitis in regnum
celorum. Audistis quia dictum est antiquis. Non
occides. Qui autem occiderit reus erit iudi
cio. † Qui autem dixerit fratri suo racha reus
erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus
erit gehenne ignis. Si ergo offers
munus tuum ad altare et ibi recordatus
fueris quia frater tuus habet aliquid adversum
te: relinque ibi munus tuum ante altare: et
vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc ve
niens offeres munus tuum. Esto consentiens
adversario tuo cito dum es in via cum eo:
ne forte tradat te adversarius iudici,
et iudex tradat te ministro: et in carcerem
mittaris. Amen dico tibi: non exies inde
donec reddas novissimum quadrantem. Au
distis quia dictum est antiquis. Non mecha
beris. Ego autem dico vobis: quia omnis qui
viderit mulierem ad concupiscendum eam iam
mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus
tuus dexter scandalizat te: erue eum
et proice abs te. Expedit enim tibi ut
pereat unum membrorum tuorum: quam totum

† Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio

corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dex
tera manus tua scandalizat te: abscide eam
et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat
unum membrorum tuorum: quam totum corpus tuum
eat in gehennam. Dictum est autem. Quicumque di
miserit uxorem suam: det illi libellum repudii.
Ego autem dico vobis: quia omnis qui dimiserit
uxorem suam excepta fornicationis causa: facit
eam moechari. Et qui dimissam duxerit: adulte
rat. Iterum audistis: quia dictum est antiquis.
Non periurabis: reddes autem domino iuramenta
tua. Ego autem dico vobis: non iurare omnino.
Neque per caelum quia thronus dei est. Neque per
terram: quia scabellum est pedum eius. Neque per ierso
solimam: quia civitas est magni regis. Neque
per caput tuum iuraveris: quia non potes unum
capillum album facere aut nigrum. Sit autem
sermo vester: est. est. non. non. Quod autem his
habundantius est: a malo est. Audistis quia
dictum est: oculum pro oculo et dentem pro dente.
Ego autem dico vobis: non resistere malo. Sed
si quis te percusserit in dexteram maxillam
tuam: praebe illi et alteram. Et ei qui vult
tecum iudicio contendere et tunicam tuam
tollere: remitte ei et pallium. Et quicumque
te angariaverit mille passus: vade
cum illo alia duo. Qui petit a te: da ei.
Et volenti mutuari a te: ne avertaris.
Audistis quia dictum est. Diliges proximum
tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem
dico vobis. Diligite inimicos vestros: bene
facite his qui oderunt vos. Et orate
pro persequentibus et calumniantibus vos:
ut sitis filii patris vestri qui in caelis est.
Qui solem suum oriri facit super bonos et
malos: et pluit super iustos et iniustos. Si
enim diligitis eos qui vos diligunt: quam
mercedem habebitis. Nonne et publicani
hoc faciunt. Et si salutaveritis fratres vestros
tantum: quid amplius facitis. Nonne et eth
nici hoc faciunt. Estote ergo vos perfecti:
sicut et pater vester caelestis perfectus est. Capitulum VI

Attendite ne iustitiam vestram faciatis
coram hominibus: ut videamini ab eis.
Alioquin: mercedem non habebitis apud patrem
vestrum qui in caelis est. Cum ergo facis elemosinam
noli tuba canere ante te: sicut ypocrite fa
ciunt in synagogis et in vicis ut hono
rificentur ab hominibus. Amen dico vobis: re
ceperunt mercedem suam. Te autem faciente
elemosinam: nesciat sinistra tua quid faciat
dextera tua: ut sit elemosina tua in ab
scondito. Et pater tuus qui videt in abscon
dito: reddet tibi. Et cum oratis: non eritis
sicut ypocrite qui amant in synagogis
et in angulis platearum stantes orare
ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis
receperunt mercedem suam. Tu autem cum ora
bis intra in cubiculum tuum: et clauso os
tio tuo ora patrem tuum in abscondito. Et
pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.
Orantes autem nolite multum loqui: sicut
ethnici. Putant enim quod in multiloquio
suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari
eis. Scit enim pater vester quid opus sit vobis:
antequam petatis eum. Sic ergo vos ora
bitis. Pater noster qui es in caelis: sanctificetur
nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat vo
luntas tua: sicut in caelo et in terra. Pa
nem nostrum supersubstantialem da nobis hodie.
Et dimitte nobis debita nostra: sicut et
nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne
nos inducas in temptationem: sed libera nos
a malo. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum:
dimittet et vobis pater vester caelestis delic
ta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus:
nec pater vester dimittet peccata vestra. Cum autem
ieiunatis: nolite fieri sicut ypocrite tris
tes. Exterminant enim facies suas: ut pa
reant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis
quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum
ieiunas unge caput tuum et faciem tuam

effodiunt et furantur
thezaurizate autem vobis
thezauros in celo ubi
neque erugo neque tinea
demolitur et ubi fures non
~~effodiunt neque furantur~~

faciam ne videaris hominibus ieiunans: sed
patri tuo qui est in abscondito Et pater tuus qui
videt in abscondito: reddet tibi Nolite
thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi
erugo et tinea demolitur et ubi fures non
effodiunt nec furantur Ubi enim est thesaurus
tuus: ibi est et cor tuum: Lucerna corporis tui
est oculus tuus Si fuerit oculus tuus simplex:
totum corpus tuum lucidum erit Si autem ocu-
lus tuus nequam fuerit: totum corpus tuum tene-
brosum erit Si ergo lumen quod in te est tenebre
sunt ipse tenebre quante erunt: Nemo potest duo-
bus dominis servire aut unum odio habebit: et
alterum diliget: aut unum sustinebit et
alterum contempnet Non potestis deo ser-
vire et mamone Ideo dico vobis: ne
solliciti sitis anime vestre quid manducetis: neque
corpori vestro quid induamini Nonne anima plus
est quam esca: et corpus quam vestimentum: Respi-
cite volatilia celi: quoniam non serunt neque me-
tunt neque congregant in horrea: et pater
vester celestis pascit ea Nonne vos magis
pluris estis illis Quis autem vestrum cogi-
tans potest adicere ad staturam suam cubitum
unum: Et de vestimento quid solliciti estis:
Considerate lilia agri: quomodo crescunt Non
laborant neque nent Dico autem vobis: quoniam
nec salomon in omni gloria sua coopertus est
sicut unum ex istis Si enim fenum agri quod ho-
die est et cras in clibanum mittitur: deus sic
vestit: quanto magis vos minime fidei: No-
lite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabi-
mus aut quid bibemus aut quo operiemur:
hec enim omnia gentes inquirunt Scit enim
pater vester quia hiis omnibus indigetis Querite
ergo primum regnum dei et iusticiam eius: et omnia
hec adicientur vobis Nolite ergo solliciti esse
in crastinum Crastinus enim dies sollicitus
erit sibi ipsi Sufficit diei malicia sua

vii Nolite iudicare: ut non iudicemini In
quo enim iudicio iudicaveritis iudi-
cabimini Et in qua mensura mensi fueritis:
remecietur vobis Quid autem vides festucam
in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo
non vides: Aut quomodo dicis fratri tuo: sine eiciam
festucam de oculo tuo: et ecce trabes est
in oculo tuo: Ypocrita eice primum trabem
de oculo tuo: et tunc videbis eicere festu-
cam de oculo fratris tui Nolite dare sanctum
canibus Neque mittatis margaritas ante
porcos: ne forte conculcent eas pedibus
suis: et conversi disrumpant vos Petite
et dabitur vobis Querite et invenietis.
Pulsate: et aperietur vobis Omnis enim qui
petit accipit: et qui querit invenit: et pul-
santi aperietur Aut quis est ex vobis homo
quem si petierit filius suus panem numquid la-
pidem porriget ~~illi~~ ei: Aut si piscem pe-
tierit: numquid serpentem porriget illi: Si ergo
vos cum sitis mali nostis bona dare filiis
vestris: quanto magis pater vester qui in celis est
dabit bona petentibus se: Omnia ergo que-
cumque vultis ut faciant vobis homines;
et vos facite eis Hec est enim lex et prophe-
te Intrate per angustam portam: quia lata
porta et spaciosa via que ducit ad
perditionem: et multi sunt qui intrant per
eam Quam angusta porta et arta via
que ducit ad vitam: et pauci sunt qui
inveniunt eam Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis ovium:
intrinsecus autem sunt lupi rapaces A fruc-
tibus eorum cognoscetis eos Numquid colli-
gunt de spinis uvas: aut de tribulis fi-
cus Sic omnis arbor bona: fructus bonos facit
Mala autem arbor: fructus malos facit
Non potest arbor bona fructus malos facere:
neque arbor mala fructus bonos facere
Omnis arbor que non facit fructum bonum
exciditur: et in ignem mittetur Igitur ex fruc-
tibus eorum cognoscetis eos Non omnis
qui dicit michi domine domine intrabit in reg-
num celorum: sed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis est ipse intrabit in reg-
num celorum Multi dicent michi in illa die

dne dne nonne in noie tuo prophetauimus et in tuo
noie demonia eiecimus et in tuo noie vir
tutes multas fecimus. Et tunc confitebor
illis: quia nunquam noui vos discedite a me: qui
operamini iniquitatem. Ois ergo qui audit vba
hec et facit ea: assimilabitur viro sapienti qui
edificauit domum suam sup petram. Et descen
dit pluuia et venerunt flumina et flaue
runt venti: et irruerunt in domum illam et
non cecidit: fundata enim erat sup petram
Et ois qui audit vba mea hec et non
facit ea: silis erit viro stulto qui edifi
cauit domum suam sup arenam. Et descendit
pluuia et venerunt flumina et flauerunt
venti: et irruerunt in domum illam et cecidit:
et fuit ruina eius magna. Et factum est
cum consumasset ihesus vba hec: amira
bantur turbe sup doctrina eius. Erat enim
docens eos sicut potestatem habens: et non sicut
scribe eorum et pharizei Capitulum viii

Cum autem descendisset de monte: se
cute sunt eum turbe multe. Et ecce
leprosus veniens adorabat eum dicens. Dne
si vis potes me mundare. Et extendens
ihesus manum: tetigit eum dicens. Volo mun
dare. Et confestim mundata est lepra eius. Et
ait illi ihesus Vide nemini dixeris: sed
vade ostende te sacerdoti: et offer mu=
nus quod precepit moyses in testimonium illis
Cum autem introisset capharnaum: accessit ad
eum centurio rogans eum et dicens. Dne
puer meus iacet in domo paraliticus et
male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego ve
niam et curabo eum. Et respondens centurio
~~rogans eum et dicens Dne puer meus~~
ait. Dne non sum dignus ut intres sub tec
tum meum: sed tantum dic vbo et sanabitur puer
meus. Nam et ego homo sum sub potestate ha
bens sub me milites. Et dico huic vade
et vadit: et alio veni et venit: et seruo
meo fac hoc et facit. Audiens autem ihesus
miratus est: et sequentibus se dixit. Amen
dico vobis non inueni tantam fidem in israel

dico autem vobis: quod multi ab oriente et
occidente venient et recumbent cum abraham
ysaac et iacob in regno celorum. Filii autem
regni eicientur in tenebras exteriores:
ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit
ihesus centurioni: Vade: et sicut credidisti
fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora
Et cum venisset ihesus in domum petri: vidit
socrum eius iacentem et febricitantem. Et tetigit
manum eius: et dimisit eam febris. Et sur
rexit: et ministrabat eis. Vespere autem fa
cto obtulerunt ei multos demonia habentes
Et eiciebat spiritus vbo: et oes male habe
ntes curauit: ut adimpleretur quod dictum est per
ysayam prophetam dicentem. Ipse infirmitates
nostras accepit et egrotationes portauit
Videns autem ihesus turbas multas circum
se: iussit ire trans fretum. Et accedens vnus
scriba: ait illi. Magister: sequar te quocumque
ieris. Et dicit ei ihesus. Vulpes foueas
habent et volucres celi nidos: filius autem
hominis non habet ubi caput reclinet. A
lius autem de discipulis eius ait illi. Dne
permitte me primum ire et sepelire patrem
meum. Ihesus autem ait illi. Sequere me et
dimitte mortuos sepelire mortuos suos
Et ascendente eo in nauiculam: secuti sunt
eum discipuli eius. Et ecce motus magnus
factus est in mari: ita ut nauicula ope
riretur fluctibus. Ipse vero dormiebat. Et
accesserunt: et suscitauerunt eum dicentes
Dne salua nos: perimus. Et dicit eis
Quid timidi estis modice fidei. Tunc
surgens imperauit ventis et mari: et
facta est tranquillitas magna. Porro homines
mirati sunt dicentes. Qualis est hic. quia
venti et mare obediunt ei. Et cum venisset
trans fretum in regionem gerasenorum:
occurrerunt ei duo habentes demonia de
monumentis exeuntes seui nimis: ita
ut nemo posset transire per uiam illam. Et ecce
clamauerunt dicentes. Quid nobis et
tibi ihesu fili dei. Venistis huc ante

ante tempus torquere nos. Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. Demones autem rogabant eum dicentes: Si eicis nos: mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce impetu abiit totus grex per preceps in mare: et mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de hiis qui demonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam ihesu: et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum.

Cap. ix

Et ascendens in naviculam transfretavit: et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Et videns ihesus fidem illorum: dixit paralitico: Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cum vidisset ihesus cogitationes eorum: dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere surge et ambula? Ut sciatis autem quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralitico: Surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et surrexit: et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt: et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus. Et cum transiret inde ihesus: vidit hominem sedentem in theloneo matheum nomine. et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discumbente eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum ihesu et discipulis eius. Et videntes pharizei: dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At ihesus audiens ait: Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes: Quare nos et pharizei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis ihesus: Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens: Domine filia mea modo defuncta est: sed veni impone manum super eam et vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum: et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis: accessit retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius. † Salva ero. At ihesus conversus et videns eam dixit: Confide filia: fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset ihesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam tumultuantem: dicebat: Recedite: Non est enim mortua puella: sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba: intravit et tenuit manum eius. Et surrexit puella. Et exiit fama hec in universam terram illam. Et transeunte inde ihesu: secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes: Miserere nostri fili david. Cum autem venisset domum: accesserunt ad eum ceci: et dixit eis ihesus: Creditis quia possum hoc facere vobis? Dicunt ei: Utique domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est illis ihesus dicens

† dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius

videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes:
diffamaverunt eum in tota terra illa. Egres
sis autem illis. ecce obtulerunt ei hominem
mutum demonium habentem. Et eiecto
demonio locutus est mutus: et mirate sunt
turbe dicentes. Numquam apparuit sic in
israel. Pharisei autem dicebant. In principe
demoniorum eicit demones. Et circuibat
ihesus civitates omnes et castella docens
in synagogis eorum et predicans evangelium
regni: et curans omnem languorem et omnem
infirmitatem. Videns autem turbas misertus
est eis: quia erant vexati et iacentes sicut
oves non habentes pastorem. Tunc dicit
discipulis suis. Messis quidem multa:
operarii autem pauci. Rogate ergo dominum mes
sis: ut eiciat operarios in messem suam. Cap

Et convocatis duodecim x
discipulis suis: dedit illis pote
statem spirituum immundorum ut eicerent
eos et curarent omnem languorem et omnem
infirmitatem. Duodecim autem apostolorum nomina
sunt hec. Primus symon qui dicitur petrus
et andreas frater eius. Iacobus zebedei
et iohannes frater eius. Philippus et bartholo
meus. thomas et mattheus publica
nus et iacobus alphei et thadeus. Symon
chananeus et iudas scariothes qui et
tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus:
precipiens eis et dicens. In via gentium
ne abieritis: et in civitates samarita
norum ne intraveritis sed potius ite ad
oves que perierunt domus israel. Euntes
autem predicate dicentes quia appropinqua
vit regnum celorum. Infirmos curate
mortuos suscitate leprosos mundate
demones eicite. Gratis accepistis: gratis
date. Nolite possidere aurum neque argen
tum neque pecuniam in zonis vestris. Non
peram in via neque duas tunicas neque
calciamenta neque virgam. Dignus est enim
operarius cibo suo. In quamcumque autem civita
tem aut castellum intraveritis interrogate
quis in ea dignus sit: et ibi manete donec
exeatis. Intrantes autem domum salutate
eam dicentes. Pax huic domui. Et siquidem
fuerit domus digna: veniet pax vestra super
eam. Si autem non fuerit digna: pax vestra ad
vos revertetur. Et quicumque non receperit
vos neque audierit sermones vestros: exeun
tes foras de domo vel de civitate ex
cutite pulverem de pedibus vestris. Amen
dico vobis tolerabilius erit terre sodo
morum et gomorreorum in die iudicii
quam illi civitati. Ecce ego mitto vos: sicut
oves in medio luporum. Estote ergo pru
dentes sicut serpentes: et simplices
sicut columbe. Cavete autem ab hominibus
Tradent enim vos in conciliis: et in synago
gis suis flagellabunt vos. Et ad presi
des et ad reges ducemini propter me: in testi
monium illis et gentibus. Cum autem tradent
vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini
Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini
Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus
patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet
enim frater fratrem in mortem et pater filium: et
insurgent filii in parentes: et morte eos
afficient. Et eritis odio omnibus propter nomen
meum. Qui autem perseveraverit usque in finem:
hic salvus erit. Cum autem persequentur vos in
civitate ista: fugite in aliam. Amen dico
vobis: non consummabitis civitates israel
donec veniat filius hominis. Non est disci
pulus super magistrum nec servus super dominum
suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magi
ster eius: et servus sicut dominus eius. Si patremfa
milias belzebub vocaverunt: quanto ma
gis domesticos eius. Ne ergo timueritis
eos. Nichil enim opertum quod non revelabitur.

et occultū qđ nō sciet᷑ Qđ dico vobis
in tenebris dicite in luce Et qđ in
aure auditis: p̄dicate sup̄ tecta Et
nolite timē eos qui occidunt corpus:
aīam aūt nō p̄nt occidē Sz potius eū
timete qui pt et aīam et corpꝰ p̄dē
in gehēnā Nōne duo passēs asse ve
neunt? et vnꝰ ex eis nō cadet sup̄ trā
sine prē vrō Vrī aūt capilli capitis
oēs nūati sūt Nolite g° timē: multis
passeribꝰ meliores estis vos Oīs g°
qui cōfitebit᷑ me corā hoībꝰ: cōfite
bor et ego eū corā prē meo qui ī ce
lis ē Qui aūt negauit me corā hoībꝰ:
negabo et ego eū corā prē meo qui
ē in celis Nolite arbitrari qz venerī =
mittē pacē in trā Non veni pacē
mittē: sed gladiū Veni eñ separe ho
minē aduersꝰ prēm suū et filiā ad
uersus mrēm suā et nurū aduersus
socrū suā et inimici hoīs domesti
ci eiꝰ Qui amat prēm aut mrēm plꝰ
q̄ me: nō ē me dignꝰ Et qui amat
filiū aut filiā sup̄ me non ē me dig
nus Et qui nō accipit crucē suam
et sequit᷑ me: nō ē me dignꝰ Qui
inuenit aīam suā p̄det illā Et qui
p̄diderit aīam suā p̄p᷑ me inueniet
eā Qui recipit vos: me recipit
Et qui me recipit: recipit eū qui
me misit Qui recipit p̄phām ī noīe
p̄phete mercedē p̄phete accipiet
Et qui recipit iustū in noīe iusti:
mercedē iusti accipiet Et quicūqz
potū dederit vni ex minimis istis cali
cē aque frigide tm̄ in noīe discipli
amen dico vobis nō p̄det mercedē suā

xi Et factū ē cū cōsūmasset ih̄s
p̄cipiens duodecī discipulis
suis: trāsijt inde ut doceret et p̄di
caret in ciuitatibꝰ eorū Johannes

aūt cū audisset in vinculis opa xp̄i:
mittens duos de discipulis suis ait illi
Tu es qui venturꝰ es an aliū expec
tamꝰ? Et r̄ndens ihesus ait illis Eun
tes renūciate ioh̄i que audistis et vi
distis Ceci vidēt: claudi ambulant le
prosi mundant᷑ Surdi audiūt᷑ mortui re
surgūt paupes euāgelizant᷑ Et beatꝰ
est qui nō fuit scandalizatꝰ in me Il
lis aūt abeuntibꝰ cepit ihesus dicē ad
turbas de iohāne Quid existis ī de
sertū vidē? harūdinē vento agitatā?
Sz q̄d existis vidē? hoīem mollibꝰ ves
titū? Ecce qui mollibꝰ vestiūt᷑ ī do
mibꝰ regū sūt Sed q̄d existis videre?
p̄phām? Etiā dico vobis: et plꝰ q̄ p̄phe
tā Hic ē eñ: de quo scr̄ptū ē Ecce ego
mitto angelū meū an faciē tuā: qui
p̄parabit viā tuā an te Amen dico vob
non surrexit int᷑ natos mulierū ma
ior ioh̄e baptista Qui aūt minor ē
in regno celorū maior ē illo A diebꝰ
aūt ioh̄is baptiste usqz nūc regnū
celorū vim patit᷑: et violenti rapiūt
illud Oēs eñ p̄phe et lex usqz ad
iohānē p̄phetauerūt Et si vultis re
cipe: ipē est helyas qui venturꝰ est
Qui hab3 aures audiendi audiat Cui
aūt silem estimabo gn̄acōnē istā? Si
milis ē pueris sedētibꝰ in foro: qui
clamātes coequalibꝰ dicūt Cecinimꝰ
vobis et nō saltastis: lamētauimꝰ et
nō planxistis Venit eñ ioh̄es neqz
māducās neqz bibēs: et dicūt demo
niū hab3. Venit filius hoīs mādūcās
et bibēs: et dicūt Ecce hō vorax et
potator vini publicanorū et pecca
torū amicꝰ Et iustificata ē sapiā
a filijs suis Tūc cepit exprobrāe ci
uitatibꝰ in quibꝰ fce sūt plurime v
tutes eiꝰ: quia nō egissent pniām Ve
tibi corozain ve tibi bethsayda: qz

si in tiro et sydone facte essent virtutes
que facte sunt in vobis: olim in cilicio
et cinere penitentiam egissent Verumptamen dico
vobis: tiro et sydoni remissius erit in
die iudicii quam vobis Et tu capharnaum
numquid usque in celum exaltaberis: usque in
infernum descendes / Quia si in sodomis
facte fuissent virtutes que facte sunt in
te: forte mansissent usque in hanc diem Ve
rumptamen dico vobis: quia terre sodomorum re
missius erit in die iudicii quam tibi In
illo tempore respondens ihesus dixit Confite
or tibi pater: domine celi et terre: quia abscon
disti hec a sapientibus et prudentibus et
revelasti ea parvulis Ita pater: quoniam sic fuit
placitum ante te // Omnia mihi tradita sunt a
patre meo / Et nemo novit filium nisi pater:
neque patrem quis novit nisi filius: et
cui voluerit filius revelare Venite ad
me omnes qui laboratis et onerati estis:
et ego reficiam vos Tollite iugum meum
super vos et discite a me quia mitis sum
et humilis corde: et invenietis requiem
animabus vestris Iugum enim meum suave est:
et onus meum leve est Cap xii

In illo tempore abiit ihesus sabbato per sata
discipuli autem eius esurientes: ceperunt
vellere spicas et manducare Pharizei autem
videntes: dixerunt ei Ecce discipuli tui
faciunt: quod non licet eis facere sabbatis
At ille dixit eis Non legistis quid fecit
dauid quando esuriit et qui cum eo erant: quo
modo intravit in domum dei et panes proposi
tionis comedit quos non licebat ei edere
neque hiis qui cum eo erant nisi solis sa
cerdotibus: Aut non legistis in lege quia
sabbatis sacerdotes in templo sabba
tum violant: et sine crimine sunt: Dico autem
vobis quia templo maior est hic Si autem
sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium:
numquam condempnassetis innocentes Dominus enim

est filius hominis etiam sabbati / Et cum inde
transisset: venit in synagogam eorum Et ecce
homo manum habens aridam: et interrogabant eum
dicentes Si licet sabbatis curare: ut accu
sarent eum Ipse autem dixit eis Quis erit
ex vobis homo qui habet ovem unam et si ce
ciderit hec sabbatis in foveam nonne tene
bit et levabit eam: Quanto magis melior
est homo ove: Itaque licet sabbatis bene facere
Tunc ait homini Extende manum tuam Et exten
dit Et restituta est sanitati sicut altera
Exeuntes autem pharizei: consilium faciebant
adversus eum quomodo eum perderent Ihesus autem
sciens recessit inde: et secuti sunt eum multi:
et curavit eos omnes Et precepit eis ne ma
nifestum eum facerent: ut adimpleretur quod dictum
est per ysayam prophetam dicentem Ecce puer
meus quem elegi dilectus meus in quo bene
complacuit anime mee Ponam spiritum meum super
eum: et iudicium gentibus nunciabit Non con
tendet neque clamabit: neque audiet aliquis
in plateis vocem eius Harundinem quassa
tam non confringet: et linum fumigans non
extinguet: donec eiciat ad victoriam iu
dicium: et in nomine eius: et in nomine eius gentes
sperabunt / Tunc oblatus est ei demonium habens
cecus et mutus: et curavit eum ita ut lo
queretur et videret Et stupebant omnes turbe:
et dicebant Numquid hic est filius dauid: Pha
rizei autem audientes dixerunt Hic non eicit
demones: nisi in belsebub principe demoniorum
Ihesus autem sciens cogitationes eorum dixit
eis Omne regnum divisum contra se desolabitur
et omnis civitas uel domus divisa contra se
non stabit Et si sathanas sathanam eicit:
adversus se divisus est Quomodo ergo stabit
regnum eius: Et si ego in belsebub eicio
demones: filii vestri in quo eiciunt: Ideo
ipsi iudices vestri erunt Si autem ego in spiritu
dei eicio demones: igitur pervenit in vos
regnum dei Aut quomodo potest quisquam intrare
in domum fortis et vasa eius diripere:
nisi prius alligaverit fortem et tunc do
mum illius diripiet: Qui non est mecum

contra me est. Et qui nō congregat mecū
spargit. Ideo dico vobis Omne peccatū et
blasphemia remittetur hominibus: spiritus autem
blasphemie nō remittetur. Et quicumque
dixerit verbū contra filiū hominis: remittetur ei
Qui autem dixerit contra spiritum sanctum: nō re
mittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro
Aut facite arborē bonā et fructū eius
bonū aut facite arborē malā et fructū
eius malū. Siquidem ex fructu arbor cog
noscitur. Progenies viperarum quō potes
tis bona loqui cū sitis mali. Ex habun
dantia enim cordis os loquitur. Bonus homo
de bono thesauro profert bona: et malus homo
de malo thesauro profert mala. Di
co autem vobis: quoniam omne verbū ociosū quod
locuti fuerint homines reddent rationē
de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis
iustificaberis et ex verbis tuis condempna
beris. Tunc responderunt ei quidam de scribis
et phariseis dicentes. Magister volumus a te
signum videre. Qui respondens ait illis Genera
tio mala et adultera signum querit: et sig
num nō dabitur ei nisi signum ione prophete.
Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tri
bus diebus et tribus noctibus: sic erit
filius hominis in corde terre tribus diebus
et tribus noctibus. Viri niniuite surgent
in iudicio cū generatione ista et condempnabunt
eam: quia penitentiam egerunt in predicatione
ione. Et ecce plus quam iona hic. Regina
austri surget in iudicio cū generatione
ista et condempnabit eam: quia venit a fi
nibus terre audire sapientiam salomonis.
Et ecce plus quam salomon hic. Cū autem
immundus spiritus exierit ab homine: ambulat
per loca arida querens requiem et nō invenit
Tunc dicit Revertar in domum meam:
unde exivi. Et veniens invenit eam vacantē
scopis mundatam et ornatā. Tunc vadit
et assumit septem alios spiritus secum ne
quiores se: et intrantes habitant ibi. Et
fiunt novissima hominis illius peiora prio
ribus. Sic erit et generationi huic pessime.
Adhuc eo loquente ad turbas: ecce ma
ter eius et fratres stabant foris querentes loqui
ei. Dixit autem ei quidam Ecce mater tua
et fratres tui foris stant: querentes te. At ipse
respondens dicenti sibi ait Que est mater mea
et qui sunt fratres mei. Et extendens manum
in discipulos suos dixit Ecce mater mea
et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatē
patris mei qui in celis est: ipse meus frater
et soror et mater est. Capitulum xiii
In illo die exiens ihesus de domo se
debat secus mare. Et congregate sunt
ad eum turbe multe ita ut naviculam as
cendens sederet: et omnis turba stabat in
litore. Et locutus est eis multa in parabolis
dicens. Ecce exiit qui seminat seminare.
Et dum seminat quedam ceciderunt iuxta (sec)
viam et venerunt volucres et comederunt
ea. Alia autem ceciderunt in petrosa ubi
nō habebant terram multam et continuo exorta
sunt: quia nō habebant altitudinem terre. Sole
autem orto estuaverunt et quia nō habebant
radicem aruerunt. Alia vero ceciderunt in
spinas: et creverunt spine et suffocave
runt ea. Alia vero ceciderunt in terram bonā:
et dabant fructū aliud centesimū aliud
sexagesimū aliud tricesimū. Qui habet
aures audiendi audiat. Et accedentes dis
cipuli: dixerunt ei Quare in parabolis lo
queris eis. Qui respondens ait illis Quia
vobis datum est nosse misteria regni celorum:
illis autem nō est datum. Qui enim habet da
bitur ei et habundabit. Qui autem nō habet:
et quod habet auferetur ab eo. Ideo in ~~[illegible]~~
parabolis loquor eis: quia videntes nō vident.
et audientes nō audiunt neque intelligunt:
ut adimpleatur in eis prophetia ysaie dicens
Auditu audietis et nō intelligetis: et vi
dentes videbitis et nō videbitis. Incrassa
tum est enim cor populi huius et auribus gra
viter audierunt: et oculos suos clauserunt

ne quando videant oculis et auribus audiant
et corde intelligant: et convertantur et sa
nem eos. Vestri autem beati oculi quia vident et
aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico
vobis: quia multi prophete et iusti cupierunt
videre que videtis et non viderunt: et audi
re que auditis et non audierunt. Vos ergo
audite parabolam seminantis. Omnis qui audit
verbum regni et non intelligit: venit malus
et rapit quod seminatum est in corde eius. Hic
est qui secus viam seminatus est. Qui autem
supra petrosa seminatus est: hic est qui verbum
audit. et continuo cum gaudio accipit illud.
Non habet autem in se radicem sed est temporalis.
Facta autem tribulatione et persecutione propter
verbum continuo scandalizatur. Qui autem est
seminatus in spinis: hic est qui verbum au
dit et sollicitudo seculi istius et fallacia
divitiarum suffocat verbum et sine fructu
efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus
est: hic est qui audit verbum et intelligit. et
fructum affert: et facit aliud quidem cen
tesimum aliud autem sexagesimum aliud vero
tricesimum. Aliam parabolam proposuit illis di
cens. Simile factum est regnum celorum: homini qui
seminavit bonum semen in agro suo. Cum
autem dormirent homines: venit inimicus eius
et superseminavit zizania in medio tritici
et abiit. Cum autem crevisset herba. et fruc
tum fecisset: tunc apparuerunt et zizania.
Accedentes autem servi patrisfamilias: dix
erunt ei: Domine: nonne bonum semen seminasti
in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et
ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Servi autem
dixerunt ei. Vis imus et colligimus ea. Et
ait. Non. Ne forte colligentes zizania: e
radicetis simul et cum eis triticum. Sinite
utraque crescere usque ad messem: et in tempore
messis dicam messoribus. Colligite primum
zizania: et alligate ea fasciculos ad
comburendum. Triticum autem congregate in hor
reum meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens

Simile est regnum celorum grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro
suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est omnibus holeribus
et fit arbor ita ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius. Aliam pa
rabolam locutus est eis dicens.

Simile est regnum celorum fermento: quod accep
tum mulier abscondit in farine satis tri
bus donec fermentatum est totum. Hec omnia lo
cutus est Ihesus in parabolis ad turbas: et
sine parabolis non loquebatur eis: ut imple
retur quod dictum est per prophetam dicentem. Aperiam
in parabolis os meum eructuabo abscondita
a constitutione mundi. Tunc dimissis turbis
venit in domum: et accesserunt ad eum dis
cipuli eius dicentes. Dissere nobis parabolam
zizaniorum agri. Qui respondens ait. Qui
seminat bonum semen est filius hominis. Ager
est mundus. Bonum vero semen: hii sunt filii
regni. Zizania autem filii sunt nequam. Ini
micus autem qui seminavit ea: est dyabolus.
Messis vero consummatio seculi est. Messores
autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur
zizania et igni comburuntur: sic erit in con
summatione seculi. Mittet filius hominis an
gelos suos et colligent de regno eius
omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem:
et mittent eos in caminum ignis: ibi erit
fletus et stridor dentium. Tunc iusti ful
gebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui
habet aures audiendi audiat. Simile est
regnum celorum thesauro abscondito
in agro: quem qui invenit homo abscondit:
et pre gaudio illius vadit et vendit uni
versa que habet. et emit agrum illum.
Iterum simile est regnum celorum homini nego
tiatori: querenti bonas margaritas. ~~a~~
~~biit et vendidit~~ Inventa autem una pre
tiosa margarita: abiit et vendidit omnia
que habuit et emit eam. Iterum simile est
regnum celorum sagene misse in mare:
et ex omni genere piscium congreganti. Quam
cum impleta esset educentes et secus litus
sedentes: elegerunt bonos in vasa sua
malos autem foras miserunt. Sic erit
in consummatione seculi. Exibunt angeli
et separabunt malos de medio iustorum:
et mittent eos in caminum ignis: ibi erit

fletus et stridor dencium Intellexistis
hec omnia Dicunt ei etiam Ait illis Ideo
omnis scriba doctus in regno celorum
similis est homini patrifamilias qui profert
de thesauro suo nova et vetera Et
factum est cum consummasset ihesus parabo
las istas transiit inde Et veniens
in patriam suam docebat eos in syna
gogis eorum ita ut mirarentur et di
cerent Unde huic sapientia hec et vir
tutes Nonne hic est fabri filius Non
ne mater eius dicitur maria et fratres eius
iacobus et ioseph et symon et iudas
et sorores eius nonne omnes apud nos sunt
Unde ergo huic omnia ista Et scandalizaba
ntur in eo Ihesus autem dixit eis Non
est propheta sine honore nisi in patria sua
et in domo sua Et non fecit ibi vir
tutes multas propter incredulitatem illorum
In illo tempore audivit herodes VIII
tetrarcha famam ihesu et ait pueris
suis Hic est iohannes baptista ipse sur
rexit a mortuis et ideo virtutes operan
tur in eo Herodes enim tenuit iohannem
et alligavit eum et posuit in carcere
propter herodiadem uxorem fratris sui Dice
bat enim illi iohannes Non licet tibi habere
eam Et volens eum occidere timuit populum
quia sicut prophetam eum habebant Die autem
natalis herodis saltavit filia hero
diadis in medio et placuit herodi Un
de cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque
postulasset ab eo At illa premonita
a matre sua Da inquit mihi hic in disco ca
put iohannis baptiste Et contristatus est
rex propter iuramentum autem et eos qui pariter
recumbebant iussit dari Misitque et
decollavit iohannem in carcere Et allatum
est caput eius in disco et datum est puel
le et tulit matri sue Et accedentes
discipuli eius tulerunt corpus eius et se
pelierunt illud et venientes nunciave

runt ihesu Quod cum audisset secessit inde
in navicula in locum desertum Et cum seorsum
audissent turbe secute sunt eum pedes
tres de civitatibus Et exiens vidit
turbam multam et misertus est eius et
curavit languidos eorum Vespere autem
facto accesserunt ad eum discipuli eius
dicentes Desertus est locus et hora iam
preteriit dimitte turbas ut euntes ad
castella emant sibi escas Ihesus autem
dixit eis Non habent necesse ire date illis
vos manducare Responderunt ei Non ha
bemus hic nisi quinque panes et duos
pisces Qui ait eis Afferte illos mi
hi huc Et cum iussisset turbam discumbere super
fenum acceptis quinque panibus et duobus
piscibus aspiciens in celum benedixit et
fregit et dedit discipulis panes dis
cipuli autem turbis Et manducaverunt
omnes et saturati sunt Et tulerunt reliquias
duodecim cophinos fragmentorum plenos
Manducantium autem fuit numerus quinque milia
virorum exceptis mulieribus et parvulis
Et statim iussit discipulos ascendere in
naviculam et precedere eum trans fretum do
nec dimitteret turbas Et dimissa tur
ba ascendit in montem solus orare Vespe
re autem facto solus erat ibi Navicula autem
in medio mari iactabatur fluctibus Erat
enim contrarius ventus Quarta autem vigilia
noctis venit ad eos ambulans super mare Et
videntes eum super mare ambulantem turba
ti sunt dicentes quia fantasma est et pre timore
clamaverunt Statimque ihesus locutus est eis
dicens Habete fiduciam Ego sum nolite ti
mere Respondens autem petrus dixit Domine si tu es
iube me venire ad te super aquas At ipse
ait Veni Et descendens petrus de navicu
la ambulabat super aquam ut veniret ad ihe
sum Videns autem ventum validum timuit Et
cum cepisset mergi clamavit dicens Domine
salvum me fac Et continuo ihesus exten

dens manum apprehendit eum et ait illi Mo
dice fidei quare dubitasti. Et cum ascen
disset in naviculam: cessavit ventus
Qui autem in navicula erant venerunt et
adoraverunt eum dicentes Vere filius dei es
Et cum transfretassent venerunt in terram
genesar Et cum cognovissent eum viri loci
illius: miserunt in universam regionem illam
Et optulerunt ei omnes male habentes: et
rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti
eius tangerent Et quicumque tetigerunt
salvi facti sunt

Capitulum xv

Tunc accesserunt ad eum ab iherosolimis
scribe et pharizei dicentes Quare
discipuli tui transgrediuntur tradicionem se
niorum Non enim lavant manus suas cum pa
nem manducant Ipse autem respondens ait illis Quare
et vos transgredimini mandatum dei propter tra
dicionem vestram: Nam deus dixit Honora
patrem et matrem: et qui maledixerit patri
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis
Quicumque dixerit patri vel matri ~~morte~~ munus
quodcumque est ex me tibi proderit: et non hono
rificavit patrem suum et matrem suam Et
irritum fecistis mandatum dei propter tradi
cionem vestram: ypocrite bene prophetavit de
vobis ysayas dicens: Populus hic labiis me
honorat cor autem eorum longe est a me Si
ne causa autem colunt me docentes doctrinas
et mandata hominum Et convocatis ad se tur
bis: dixit eis Audite et intelligite Non
quod intrat in os coinquinat hominem: sed
quod procedit ex ore hoc coinquinat ho
minem Tunc accedentes discipuli eius: dix
erunt ei Scis quia pharizei audito hoc verbo
scandalizati sunt: At ille respondens ait Omnis
plantacio quam non plantavit pater meus
celestis eradicabitur: Sinite illos: ceci
sunt duces cecorum Cecus autem si ceco
ducatum prestet: ambo in foveam cadunt: Respon
dens autem petrus: dixit ei Edissere nobis
parabolam istam At ille dixit Adhuc et
vos sine intellectu estis: ~~Nondum intellecti~~
~~estis~~ Non intelligitis quia omne quod in os
intrat in ventrem vadit et in secessum
emittitur: Que autem procedunt de ore de
corde exeunt: et ea coinquinant hominem
De corde enim exeunt cogitaciones male: ho
micidia adulteria fornicaciones furta
falsa testimonia blasphemie Hec sunt que
coinquinant hominem Non lotis autem manibus
manducare non coinquinat hominem Et egressus
inde ihesus secessit in partes tyri et sy
donis Et ecce mulier chananea a finibus
illis egressa clamavit dicens ei Miserere
mei domine fili david: filia mea male a
demonio vexatur Qui non respondit ei verbum
Et accedentes discipuli eius rogabant
eum dicentes: dimitte eam quia clamat post
nos Ipse autem respondens ait Non sum missus:
nisi ad oves que perierunt domus israel
At illa venit: et adoravit eum dicens Domine
adiuva me Qui respondens ait Non est bonum
sumere panem filiorum: et mittere canibus At
illa dixit Etiam domine Nam et catelli edunt
de micis que cadunt de mensa dominorum suorum
Tunc respondens ihesus: ait illi O mulier
magna est fides tua: fiat tibi sicut vis
Et sanata est filia eius ex illa hora. Et
cum transisset inde ihesus venit secus mare
galilee Et ascendens in montem: sedebat
ibi Et accesserunt ad eum turbe multe
habentes secum mutos cecos claudos
et debiles et alios multos Et proiecerunt
eos ad pedes eius: et curavit eos ita
ut turbe mirarentur videntes mutos loquen
tes claudos ambulantes cecos videntes:
et magnificabant deum israel Ihesus autem
convocatis discipulis suis dixit Misereor
turbe quia triduo iam perseverant mecum et
non habent quod manducent Et dimittere eos ie
iunos nolo: ne deficiant in via Et di
cunt ei discipuli Unde ergo nobis in deser
to panes tantos: ut saturemus turbam
tantam: Et ait illis ihesus Quot panes

habetis? At illi dixerunt Septem et pau
cos pisciculos. Et precepit turbe ut dis
cumberet super terram. Et accipiens septem panes
et pisces et gratias agens fregit et de
dit discipulis suis: et discipuli dederunt
populo. Et comederunt omnes: et saturati sunt.
Et quod superfuit de fragmentis: tulerunt
septem sportas plenas. Erat autem qui man
ducaverant quatuor milia hominum: extra
parvulos et mulieres. Et dimissa turba
ascendit in naviculam: et venit in fines
magedan. Capitulum xvi

Et accesserunt ad eum pharisei et
saducei temptantes: et rogaverunt
eum ut signum de celo ostenderet eis. At ille
respondens ait eis. Facto vespere dicitis sere
num erit rubicundum est enim celum. Et ma
ne hodie tempestas: rutilat enim triste
celum. Faciem ergo celi diiudicare nostis:
signa autem temporum non potestis scire. Generatio
mala et adultera signum querit: et signum
non dabitur ei nisi signum ione ~~prophete~~. Et
relictis illis abiit. Et cum venissent disci
puli eius trans fretum obliti sunt panes
accipere. Qui dixit illis Intuemini: et ca
vete a fermento phariseorum et saduceo
rum. At illi cogitabant inter se dicentes: quia
panes non accepimus. Sciens autem ihesus
dixit. Quid cogitatis inter vos modice
fidei: quia panes non habetis? Nondum intel
ligitis neque recordamini quinque panum et qua
tuor milia hominum: et quot sportas sumpsistis? +
Quare non intelligitis quia non de pane dixi
vobis: cavete a fermento phariseorum et
+ Tunc intellexerunt quia non dixit cavendum a fermento panum sed a doctrina phariseorum et saduceorum
saduceorum. Venit autem ihesus in partes
cesaree philippi: et interrogabat discipu
los suos dicens. Quem dicunt homines esse
filium hominis? At illi dixerunt. Alii iohannem
baptistam: alii autem heliam: alii vero ieremiam
aut unum ex prophetis. Dicit illis ihesus.
Vos autem quem me esse dicitis? Respondens si
mon petrus dixit. Tu es christus filius dei
vivi. Respondens autem ihesus dixit ei. Beatus

+ quinque milia hominum et quot cophinos sumpsistis? neque septem panum et

es symon bariona: quia caro et sanguis non
revelavit tibi sed pater meus qui in celis est.
Et ego dico tibi quia tu es petrus: et super
hanc petram edificabo ecclesiam meam. Et por
te inferi non prevalebunt adversus eam. Et tibi
dabo claves regni celorum. Et quodcumque ~~fol~~
~~ne~~ ligaveris super terram erit ligatum et
in celis. Et quodcumque solveris super terram
erit solutum in celis. Tunc precepit disci
pulis suis: ut nemini dicerent quia ipse esset
christus ihesus. Exinde cepit ostendere ihesus
discipulis suis: quia oporteret eum ire ierosolimam
solimam et multa pati a senioribus et scri
bis et principibus sacerdotum et occidi: et
tercia die resurgere. Et assumens eum petrus
cepit increpare illum dicens. Absit a te
~~domine~~ domine: non erit tibi hoc. Qui conversus
dixit petro. Vade post me sathanas scan
dalum es mihi: quia non sapis ea que dei sunt
sed ea que hominum. Tunc ihesus dixit dis
cipulis suis. Si quis vult post me venire
abneget semetipsum: et tollat crucem suam
et sequatur me. Qui enim voluerit animam
suam salvam facere perdet eam. Qui autem per
diderit animam suam propter me inveniet eam. Quid
enim prodest homini si mundum universum lucretur
anime vero sue detrimentum paciatur? Aut quam
dabit homo commutacionem pro anima sua? Filius
enim hominis venturus est in gloria patris sui
cum angelis suis: et tunc reddet unicuique
secundum opera eius. Amen dico vobis: sunt qui
dam de hic stantibus qui non gustabunt mor
tem donec videant filium hominis venientem
in regno suo. Capitulum xvii

Et post dies sex assumpsit ihesus
petrum et iacobum et iohannem fratrem
eius: et duxit illos in montem excelsum seor
sum: et transfiguratus est ante eos. Et resplen
duit facies eius sicut sol: vestimenta autem
eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce
apparuit illis moyses et helias cum eo
loquentes. Respondens autem petrus dixit ad

ihesum Domine bonum est nos hic esse Si vis fa
ciamus hic tria tabernacula: tibi unum et
moysi unum et helye unum Adhuc eo loquen
te: ecce nubes lucida obumbravit eos
Et ecce vox de nube dicens Hic est filius
meus dilectus in quo michi bene complacui: ipsum
audite Et audientes discipuli ceciderunt
in faciem suam et timuerunt valde Et ac
cessit ihesus et tetigit eos: dixitque eis
Surgite: nolite timere Levantes autem o
culos suos: neminem viderunt nisi solum
ihesum Et descendentibus illis de monte prece
pit ihesus dicens Nemini dixeritis visionem
donec filius hominis a mortuis resurgat
Et interrogaverunt eum discipuli eius dicen
tes Quid ergo scribe dicunt quod helyam o
portet primum venire At ille respondens: ait
eis Helyas quidem venturus est et resti
tuet omnia Dico autem vobis quia helyas iam
venit: et non cognoverunt eum: sed fecerunt
in eo quecumque voluerunt Sic et filius
hominis passurus est ab eis Tunc intellexerunt
discipuli quia de iohanne baptista dixisset
eis Et cum venisset ad turbam: accessit
ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens
Domine miserere filio meo: quia lunaticus est
et male patitur Nam sepe cadit in ignem
et crebro in aquam Et obtuli eum disci
pulis tuis: et non potuerunt curare
eum Respondens ihesus ait O generacio incre
dula et perversa quousque ero vobiscum
Usque quo paciar vos: afferte huc illum
ad me Et increpavit eum ihesus: et exiit
ab eo demonium Et curatus est puer ex
illa hora Tunc accesserunt discipuli
ad ihesum secreto: et dixerunt Quare nos
non potuimus eicere illum: Dicit illis Propter
incredulitatem vestram Amen quippe di
co vobis: si habueritis fidem sicut granum
sinapis dicetis monti huic transi
hinc et transibit: et nichil impossibile
erit vobis Hoc autem genus non eicitur

nisi per oracionem et ieiunium Conversantibus au
tem eis in galilea dixit illis ihesus Filius
hominis tradendus est in manus hominum et occi
dent eum: et tercia die resurget Et contris
tati sunt vehementer Et cum venissent capharnaum:
accesserunt qui didragma accipie
bant ad petrum et dixerunt ei Magister
vester non solvit didragma Ait Etiam Et
cum intrasset in domum: prevenit eum ihesus
dicens Quid tibi videtur symon: Reges
terre a quibus accipiunt tributum vel censum
a filiis suis an ab alienis: Et ille dixit
ab alienis Dixit illi ihesus Ergo liberi
sunt filii Ut autem non scandalizemus eos:
vade ad mare et mitte hamum: et eum pis
cem qui primus ascenderit tolle Et aperto
ore eius invenies staterem: illum sumens da
eis pro me et pro te Capitulum xviii
In illa hora accesserunt discipuli ad ihe
sum dicentes Quis putas maior est in reg
no celorum: Et advocans ihesus parvulum:
statuit eum in medio eorum et dixit Amen
dico vobis: et nisi conversi fueritis et effi
ciamini sicut parvuli: non intrabitis in regnum
celorum Quicumque ergo humiliaverit se sicut
parvulus iste: hic maior est in regno celorum
Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine
meo: me suscipit Qui autem scandalizaverit
unum de pusillis istis qui in me credunt:
expedit ei ut suspendatur mola asinaria
in collo eius et demergatur in profundum
maris Ve mundo ab scandalis Necesse est
enim ut veniant scandala Verumptamen ve homini
per quem scandalum venit Si autem manus tua
vel pes tuus scandalizat te: abscide eum
et proice abs te Bonum est tibi ad vitam ingre
di debilem vel claudum quam duas manus vel duos
pedes habentem mitti in ignem eternum Et si o
culus tuus scandalizat te: erue eum et proice
abs te Bonum tibi est cum uno oculo vitam
intrare quam duos oculos habentem mitti in ~~ge~~
iehennam ignis Videte ne contempnatis unum

ex his pusillis. Dico enim vobis: quia ange
li eorum in celis semper vident faciem patris mei
qui in celis est. Venit enim filius hominis
salvare quod perierat. Quid vobis videtur?
Si fuerint alicui centum oves et erraverit
una ex eis: nonne relinquet nonaginta
novem in montibus et vadit querere eam que
erravit. ~~Et si contigerit ut inveniat eam:~~
~~Amen dico vobis: quia gaudet super eam~~
~~magis quam super nonaginta novem in montibus~~
~~et vadit querere eam que erravit.~~ Et si
contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis
quia gaudet super eam magis quam super nona
ginta que non erraverunt. Sic non est vo
luntas ante patrem vestrum qui in celis est ut
pereat unus de pusillis istis. Si autem pec
caverit in te frater tuus: vade et corripe eum
inter te et ipsum solum. Si te audierit: lucra
tus eris fratrem tuum. Si autem non te audie
rit: adhibe tecum adhuc unum vel duos:
ut in ore duorum testium vel trium stet omne
verbum. Quod si non audierit eos dic ecclesie. Si
autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut
ethnicus et publicanus. Amen dico vobis
quecumque alligaveritis super terram erunt liga
ta et in celo. Et quecumque solveritis super
terram erunt ~~ligata~~ [soluta] et in celo. Iterum dico
vobis: quia si duo ex vobis consenserint
super terram: de omni re quacumque petierint
fiet illis a patre meo qui in celis est. Ubi
enim sunt duo vel tres congregati in nomine
meo: ibi sum in medio eorum. Tunc accedens
petrus ad eum dixit: Domine quoties pecca
bit in me frater meus: et dimittam ei usque
septies. Dicit illi ihesus Non dico tibi
usque septies: sed usque septuagies sep
ties. Ideo assimilatum est regnum celorum
homini regi: qui voluit rationem ponere cum
servis suis. Et cum cepisset rationem ponere
oblatus est ei unus qui debebat decem mi
lia talenta. Cum autem non haberet unde red
deret iussit eum dominus venundari et uxorem
eius et filios et omnia que habebat et reddi

Procidens autem et servus ille: rogabat eum
dicens Patientiam habe in me: et omnia reddam
tibi. Misertus autem dominus servi illius dimisit
eum: et debitum dimisit ei. Egressus autem ser
vus ille: invenit unum de conservis suis qui
debebat ei centum denarios. Et tenens suffo
cabat eum dicens Redde quod debes. Et pro
cidens conservus eius: rogabat eum dicens Patien
tiam habe in me: et omnia reddam tibi. Ille autem
noluit: sed abiit et misit eum in carcerem donec
redderet debitum. Videntes autem conservi eius
que fiebant: contristati sunt valde. Et vene
runt et narraverunt domino suo omnia que facta
fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus et ait
illi Serve nequam omne debitum dimisi tibi
quoniam rogasti me Nonne ergo oportuit et te mi
sereri conservi tui: sicut et ego tui misertus
sum. Et iratus dominus eius: tradidit eum tortoribus
quoadusque redderet universum debitum. Sic et
pater meus celestis faciet vobis: si non remi
seritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.
Et factum est cum consummasset Cap. xix
ihesus sermones istos migravit a
galilea et venit in fines iudee trans ior
danem. Et secute sunt eum turbe multe: et
curavit eos ibi. Et accesserunt ad eum phari
sei temptantes eum et dicentes Si licet homini
dimittere uxorem suam quacumque ex causa. Qui
respondens ait illis Non legistis quia qui
fecit ab initio: masculum et feminam fecit
eos. Et dixit Propter hoc dimittet homo patrem
et matrem et adherebit uxori sue: et erunt
duo in carne una. Itaque iam non sunt duo
sed una caro. Quod ergo deus coniunxit homo non
separet. Dicunt illi Quid ergo moyses
mandavit dari libellum repudii et dimit
tere. Et ait illis Quoniam moyses ad du
ritiam cordis vestri permisit vobis dimittere
uxores vestras. Ab initio autem non fuit sic.
Dico autem vobis: quia quicumque dimiserit ux
orem suam nisi ob fornicationem et aliam
duxerit mechatur Dicunt ei discipuli
eius Si ita est causa hominis cum uxore non
expedit nubere. Qui dixit Non omnes

† Et qui dimissam duxerit mechatur

capiunt verbum istud: sed quibus datum est. Sunt enim
eunuchi: qui de matris utero sic nati sunt.
Et sunt eunuchi: qui facti sunt ab hominibus. Et
sunt eunuchi: qui seipsos eunuchizauerunt prop-
ter regnum celorum. Qui potest capere capiat.
Tunc oblati sunt ei paruuli: ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autem increpabant
eos. Ihesus vero ait eis. Sinite paruulos: et
nolite eos prohibere ad me venire. Talium est enim
regnum celorum. Et cum imposuisset eis manus:
abiit inde. Et ecce unus accedens ait illi ma-
gister bone. quid boni faciam ut habeam vitam
eternam. Qui dixit ei. Quid me interrogas
de bono. Unus est bonus deus. Si autem vis ad
vitam ingredi serua mandata. Dicit illi. Que.
Ihesus autem dixit. Non homicidium facies
non adulterabis. non facies furtum. non fal-
sum testimonium dices. Honora patrem tuum
et matrem et diliges proximum tuum sicut te
ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia hec custo-
diui. Quid adhuc michi deest. Ait illi Ihe-
sus. Si vis perfectus esse: vade vende que habes
et da pauperibus. et habebis thesaurum
in celo: et veni sequere me. Cum audisset au-
adolescens verbum abiit tristis. Erat enim
habens multas possessiones. Ihesus autem dixit
discipulis suis. Amen dico vobis: quia
diues difficile intrabit in regnum celorum.
Et iterum dico vobis. Facilius est camelum per
foramen acus transire: quam diuitem intrare in
regnum celorum. Auditis autem hiis discipuli:
mirabantur valde dicentes. Quis ergo po-
terit saluus esse. Aspiciens autem Ihesus:
dixit eis. Apud homines hoc impossibile
est. apud deum autem omnia possibilia sunt. Tunc
respondens Petrus: dixit ei. Ecce nos reliqui-
mus omnia: et secuti sumus te. Quid ergo erit
nobis. Ihesus autem dixit illis. Amen dico
vobis: quod vos qui secuti estis me in re-
generatione cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue: sedebitis et vos super se-
des duodecim iudicantes duodecim tribus
Israel. Et quis qui reliquerit domum vel fratres
aut sorores. aut patrem aut matrem aut
uxorem aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet et vitam eter-
nam possidebit. Multi autem erunt primi nouis-
simi et nouissimi primi. Capitulum XX.
Simile est regnum celorum homini patrifa-
milias: qui exiit primo mane con-
ducere operarios in vineam suam. Conuentione
autem facta cum operariis ex denario diurna
misit eos in vineam suam. Et egressus circa ho-
ram terciam vidit alios stantes in foro ocio-
sos: et illis dixit. Ite et vos in vineam
meam et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi au-
tem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et
nonam horam et fecit similiter. Circa undecimam
vero exiit: et inuenit alios stantes et dicit
illis. Quid hic statis tota die ociosi.
Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit
illis. Ite et vos in vineam meam. Cum sero
autem factum esset dicit dominus vinee procuratori
suo. Voca operarios et redde illis merce-
dem. incipiens a nouissimis usque ad primos.
Cum venissent ergo qui circa undecimam ho-
ram venerant acceperunt singulos dena-
rios. Venientes autem primi: arbitrati sunt
quod plus essent accepturi. Acceperunt au-
tem et ipsi singulos denarios. Et accipientes:
murmurabant aduersus patremfamilias
dicentes. Hii nouissimi una hora fecerunt
et pares illos nobis fecisti: qui portaui-
mus pondus diei et estus. At ille respon-
dens uni eorum dixit. Amice non facio
tibi iniuriam. Nonne ex denario conuenisti
mecum. Tolle quod tuum est et vade. Volo
autem et huic nouissimo dare: sicut et tibi.
Aut non licet michi quod volo facere. An oculus
tuus nequam est: quia ego bonus sum. Sic erunt
nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enim
sunt vocati pauci vero electi. Et ascendens
Ihesus Iherosolimam assumpsit duodecim
discipulos suos secreto. et ait illis. Ec-
ce ascendimus Iherosolimam. et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et scribis:
et condempnabunt eum morte. Et tradent

cum gentibus ad deludendum et flagellandum
et crucifigendum: et tertia die resurget
Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei
cum filiis suis: adorans et petens aliquid ab
eo Qui dixit ei Quid vis? Ait illi Dic
ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexte
ram tuam et unus ad sinistram in regno
tuo Respondens autem ihesus dixit Nescitis
quid petatis Potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum? Dicunt ei possumus Ait illis
Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad
dexteram meam vel sinistram non est meum dare
vobis sed quibus paratum est a patre meo Et
audientes decem: indignati sunt de duobus
fratribus Ihesus autem vocavit eos ad se
et ait Scitis quia principes gentium dominan
tur eorum: et qui maiores sunt potestatem exer
cent in eos: Non ita erit inter vos sed
quicumque voluerit inter vos maior fieri
sit vester minister. Et qui voluerit inter vos
primus esse: erit vester servus Sicut filius
hominis non venit ministrari sed ministrare: et dare
animam suam in redemptionem pro multis Et
egredientibus illis ab iherico: secuta est
eum turba multa Et ecce duo ceci sedentes
secus viam audierunt quia ihesus transiret:
et clamaverunt dicentes Domine miserere nostri
fili david Turba autem increpabat eos
ut tacerent At illi magis clamabant dicen
tes Domine miserere nostri fili david Et stetit ihesus:
et vocavit eos et ait Quid vultis ut fa
ciam vobis? Dicunt illi Domine ut aperiantur
oculi nostri Misertus autem eorum ihesus te
tigit oculos eorum Et confestim viderunt:
et secuti sunt eum Capitulum xxi

Et cum appropinquasset iherosolimis
et venisset bethphage ad mon
tem oliveti: tunc ihesus misit duos
discipulos dicens eis Ite in castellum
quod contra vos est et statim invenietis asi
nam alligatam et pullum cum ea: Solvite
et adducite mihi Et si quis vobis aliquid
dixerit: dicite quia dominus hiis opus habet
et confestim dimittet eos Hoc autem totum fac
tum est ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem
Dicite filie syon Ecce rex tuus venit tibi
mansuetus sedens super asinam et pullum filium
subiugalis Euntes autem discipuli: fecerunt
sicut precepit illis ihesus Et adduxerunt
asinam et pullum: et imposuerunt super eos
vestimenta sua: et eum desuper sedere fecerunt
Plurima autem turba straverunt vestimen
ta sua in via Alii autem cedebant ramos de
arboribus: et sternebant in via Turbe autem
que precedebant et que sequebantur: clama
bant dicentes Osanna filio david Benedictus
qui venit in nomine domini: osanna in altissimis
Et cum intrasset iherosolimam: commota est uni
versa civitas dicens Quis est hic? Populi autem
dicebant Hic est ihesus propheta a nazareth
galilee Et intravit ihesus in templum dei: et
eiciebat omnes vendentes et ementes in templo:
et mensas nummulariorum et cathedras ven
dentium columbas evertit Et dixit eis
Scriptum est domus mea domus orationis vocabitur
Vos autem fecistis illam speluncam latronum Et
accesserunt ad eum ceci et claudi in templo
et sanavit eos Videntes autem principes sa
cerdotum et scribe mirabilia que fecit et
pueros clamantes in templo et dicentes osan
na filio david indignati sunt et dixerunt
ei Audis quid isti dicunt? Ihesus autem dicit
eis Utique Numquam legistis quia ex ore infantium
et lactentium perfecisti laudem? Et relictis
illis abiit foras extra civitatem in betha
niam ibique mansit Mane autem revertens
in civitatem esuriit Et videns fici arborem
unam secus viam venit ad eam: et nichil inve
nit in ea nisi folia tantum Et ait illi Numquam
ex te fructus nascatur in sempiternum Et are
facta est continuo ficulnea Et videntes dis
cipuli: mirati sunt dicentes Quomodo continuo
aruit? Respondens autem ihesus: ait eis Amen dico
vobis si habueritis fidem et non hesitaveritis
non solum de ficulnea facietis sed et si monti

huic dixeritis tolle te et iacta te in
mare fiet. Et omnia quecumque pecieritis
in oratione credentes accipietis. Et cum ve
nisset in templum accesserunt ad eum do
centem principes sacerdotum et seniores
populi dicentes. In qua potestate hec facis:
et quis dedit tibi hanc potestatem. Respondens
ihesus dixit eis. Interrogabo vos et ego
unum sermonem. Quem si dixeritis michi et ego
vobis dicam in qua potestate hec facio. Bap
tismum iohannis unde erat. E celo an ex homi
nibus. At illi cogitabant inter se dicentes. Si
dixerimus e celo: dicet nobis. Quare er
go non credidistis illi. Si autem dixerimus
ex hominibus: timemus turbam. Omnes enim
habebant iohannem sicut prophetam. Et respondentes
ihesu dixerunt. Nescimus. Ait illis et ipse.
Neque ego dico vobis in qua potestate hec
facio. Quid autem vobis videtur. Homo qui
dam habebat duos filios: et accedens ad
primum dixit. Fili vade hodie operare in vi
nea mea. Ille autem respondens ait. Nolo. Pos
tea autem penitencia motus abiit. Accedens au
tem ad alterum dixit similiter. At ille respondens
ait. Eo domine. Et non ivit. Quis ex duobus
fecit voluntatem patris. Dicunt ei primus. Dicit
illis ihesus. Amen dico vobis quia publi
cani et meretrices precedunt vos in regno
dei. Venit autem ad vos iohannes in via ius
ticie et non credidistis ei. Publicani autem
et meretrices crediderunt ei. Vos autem
videntes nec penitenciam habuistis postea
ut crederetis ei. Aliam parabolam audite. Ho
mo erat pater familias qui plantavit vi
neam: et sepem circumdedit ei et fodit in
ea torcular et edificavit turrim et
locavit eam agricolis: et peregre profectus
est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset
misit servos suos ad agricolas ut ac
ciperent fructus eius. Et agricole apprehensis

servis: alium ceciderunt, alium occiderunt,
alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios
servos plures prioribus et fecerunt illis
similiter. Novissime autem misit ad eos filium
suum dicens. Verebuntur filium meum. Agri
cole autem videntes filium dixerunt intra
se. Hic est heres: venite occidamus eum: et
habebimus hereditatem eius. Et apprehensum
eum: eiecerunt extra vineam et occiderunt.
Cum ergo venerit dominus vinee quid faciet agri
colis illis. Aiunt illi. Malos male perdet:
et vineam suam locabit aliis agricolis qui
reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis
ihesus. Numquam legistis in scripturis. La
pidem quem reprobaverunt edificantes hic
factus est in caput anguli. A domino factum est
istud et est mirabile in oculis nostris. Ideo
dico vobis quia auferetur a vobis reg
num dei: et dabitur genti facienti fructus
eius. Et qui ceciderit super lapidem istum:
confringetur. Super quem vero ceciderit con
teret eum. Et cum audissent principes sa
cerdotum et pharisei parabolas eius: cogno
verunt quod de ipsis diceret. Et querentes
eum tenere: timuerunt turbas: quia sicut
prophetam eum habebat. Cap. xxii

Et respondens ihesus: dixit iterum in
parabolis eis dicens. Simile est
regnum celorum homini regi qui fecit nupcias
filio suo. Et misit servos suos vocare
invitatos ad nupcias: et nolebant venire.
Iterum misit alios servos dicens. Dicite
invitatis. Ecce prandium meum paravi. tau
ri mei et altilia occisa et omnia parata
venite ad nupcias. Illi autem neglexerunt
et abierunt alius in villam suam alius vero
ad negociacionem. Reliqui vero tenuerunt
servos eius et contumelia affectos oc
ciderunt. Rex autem cum audisset: iratus
est. Et missis exercitibus suis perdidit
homicidas illos: et civitatem illorum succendit.

Tunc ait servis suis. Nuptie quidem parate
sunt: sed qui invitati erant non fuerunt dig-
ni. Ite ergo ad exitus viarum: et quoscumque inve-
neritis vocate ad nuptias. Et egressi ser-
vi eius in vias: congregaverunt omnes quos
invenerunt bonos et malos: et implete sunt
nuptie discumbentium. Intravit autem rex
ut videret discumbentes: et vidit ibi hominem
non vestitum veste nuptiali: et ait illi. Ami-
ce quomodo huc intrasti non habens vestem nupti-
alem. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris
Ligatis pedibus eius et manibus mittite eum
in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stri-
dor dentium. Multi autem sunt vocati: pauci
vero electi. Tunc abeuntes pharizei: consilium
inierunt: ut caperent eum in sermone. ~~Et mittunt~~
~~ei discipulos suos cum herodianis ut caperent~~
~~eum in sermone~~ Et mittunt ei discipulos
suos cum herodianis dicentes. Magister: scimus
quia verax es et viam dei in veritate doces:
et non est tibi cura de aliquo. Non enim res-
picis personam ~~de aliquo~~ hominum. Dic ergo nobis
quid tibi videtur: licet censum dare cesari an non.
Cognita autem ihesus nequicia eorum ait
Quid me temptatis ypocrite. Ostendite
mihi numisma census. At illi obtulerunt
ei denarium. Et ait illis ihesus. Cuius est
ymago hec et superscriptio. Dicunt ei cesaris
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris
cesari: et que sunt dei deo. Et audientes
mirati sunt: et relicto eo abierunt. In illo
die accesserunt ad eum saducei: qui dicunt
non esse resurrectionem. Et interrogaverunt
eum dicentes. Magister moyses dixit: si quis
mortuus fuerit non habens filium ut frater eius
ducat uxorem illius et suscitet semen fratri
suo. Erant autem apud nos septem fratres. Et pri-
mus uxore ducta defunctus est et non habens
semen: reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus
et tercius: usque ad septimum. Novissime autem omnium
et mulier defuncta est. In resurrectione ergo
cuius erit de septem uxor. Omnes enim habuerunt

eam. Respondens autem ihesus: ait illis. Erratis: nes-
cientes scripturas neque virtutem dei. In resur-
rectione enim neque nubent neque nubentur: sed
sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectio-
ne autem mortuorum non legistis quod dictum est
a deo dicente vobis. Ego sum deus abraham
et deus ysaac et deus iacob. Non est deus
mortuorum sed viventium. Et audientes turbe
mirabantur in doctrina eius. Pharizei autem
~~autem~~ audientes quod silencium imposuisset saduceis
convenerunt in unum: et interrogavit eum unus
ex eis legis doctor temptans eum. Magister quod est
mandatum magnum in lege. Ait illi ihesus. Di-
liges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et
in tota anima tua: et in tota mente tua. Hoc
est maximum et primum mandatum. Secundum autem
simile est huic. Diliges proximum tuum: sicut te
ipsum. In hiis duobus mandatis universa lex
pendet et prophete. Congregatis autem phari-
zeis interrogavit eos ihesus dicens. Quid
vobis videtur de christo cuius filius est. Dicunt
ei david. Ait illis. Quomodo ergo david in spiritu
vocat eum dominum dicens. Dixit dominus domino meo:
sede a dextris meis: donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo david
vocat eum dominum: quomodo filius eius est. Et nemo
poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisquam
ex illa die eum amplius interrogare. XXIII

Tunc ihesus locutus est ad turbas et
ad discipulos dicens. Super cathedram
moysi sederunt scribe et pharizei. Omnia ergo
quecumque dixerint vobis: servate et facite.
Secundum vero opera eorum: nolite facere. Dicunt
enim et non faciunt. Alligant autem onera gravia
et importabilia: et imponunt in humeros
hominum digito autem suo nolunt ea mo-
vere. Omnia vero opera sua faciunt: ut videantur
ab hominibus ~~vocari rabbi. unus est magister vester. omnes autem~~
~~vos fratres estis. Et patrem nolite vocare~~
~~vobis super terram unus est enim pater vester qui~~
~~in celis est. Nec vocemini magistri: quia magister~~

Dilatant enim philacteria sua et magnifi-
cant fimbrias. Amant autem recubitus in
cenis et primas cathedras in synagogis
et salutaciones in foro et vocari ab homi-
nibus rabbi. ~~unus est enim magister vester omnes~~ Vos
autem nolite vocari rabbi. Unus est enim
magister vester omnes autem vos fratres estis. Et
patrem nolite vocare vobis super terram. Unus
est enim pater vester qui in celis est. Nec vocami-
ni magistri quia magister vester unus est Christus. Qui
maior est vestrum erit minister vester. Qui autem
se exaltaverit humiliabitur [margin: et qui se humiliaverit exaltabitur]. Ve autem vobis
scribe et pharisei ypocrite qui clau-
ditis regnum celorum ante homines. Vos enim
non intratis nec introeuntes sinitis in-
trare. Ve vobis scribe et pharisei ypo-
crite qui circuitis mare et aridam ut fa-
ciatis unum proselitum. Et cum fuerit factus
facitis eum filium gehenne duplo quam vos.
Ve vobis duces ceci qui dicitis quicumque
iuraverit per templum nichil est. Qui autem
iuraverit in auro templi debet. [margin: Stulti et] Ceci
quid enim maius est aurum an templum quod
sanctificat aurum. Et quicumque iuraverit in
altari nichil est. Qui autem iuraverit in dono
quod ~~est~~ super illud debet. Ceci quid enim ma-
ius est donum an altare quod sanctificat donum.
Qui ergo iurat in altari iurat in eo
et in omnibus que super illud sunt. Et qui
iuraverit in templo iurat in illo et in
eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in
celo iurat in throno dei et in eo qui sedet
super eum. Ve vobis scribe et pharisei ypo-
crite qui decimatis mentam et anetum
et cyminum et reliquistis que graviora sunt
legis iudicium misericordiam et fidem. Hec opor-
tuit facere et illa non omittere. Duces ceci
excolantes culicem camelum autem glucientes.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
qui mundatis quod deforis est calicis et
parapsidis intus autem pleni estis rapina

et immundicia. Pharisee cece munda prius
quod intus est calicis et parapsidis ut fiat
et id quod deforis est mundum. Ve vobis scri-
be et pharisei ypocrite qui similes estis
sepulchris dealbatis que a foris parent
hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus
mortuorum et omni spurcicia. Sic et vos a
foris quidem paretis hominibus iusti intus
autem pleni estis ypocrisi et iniquitate.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
qui edificatis sepulchra prophetarum et
ornatis monimenta iustorum et dicitis
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum non
essemus socii eorum in sanguine prophetarum.
Itaque testimonio estis vobismetipsis quia
filii estis eorum qui prophetas occiderunt.
Et vos implete mensuram patrum vestrorum.
Serpentes genimina viperarum quomodo fugietis
a iudicio ~~gehenne~~ gehenne. Ideo ecce mit-
to ad vos prophetas et sapientes et scri-
bas et ex illis occidetis et crucifigetis
et ex eis flagellabitis in synagogis
vestris et persequimini de civitate in civita-
tem ut veniat super vos omnis sanguis iustus
qui effusus est super terram a sanguine Abel iusti
usque ad sanguinem Zacharie filii Barachie
quem occidistis inter templum et altare. Amen
dico vobis venient hec omnia super generacionem
istam. Ierusalem Ierusalem que occidis prophetas
et lapidas eos qui ad te missi sunt quo-
ciens volui congregare filios tuos quemadmo-
dum gallina congregat pullos suos sub
alas et noluisti. Ecce relinquetur vobis
domus vestra deserta. Dico enim vobis non
me videbitis amodo donec dicatis benedictus
qui venit in nomine domini. Capitulum xxiiii

Et egressus Ihesus de templo i-
bat. Et accesserunt discipuli eius
ut ostenderent ei edificaciones templi.
Ipse autem respondens dixit eis Videtis hec
omnia. Amen dico vobis non relinquetur
hic lapis super lapidem qui non destruatur.

Sedente aut eo sup montē oliueti: acces
serūt ad eū discipuli secreto dicētes
Dic nobis qñ hec erūt: et qd signū aduē
tus tui et ɔsumacōis seculi Et rūdēs
ihesus dixit eis Uidete ne quis vos
seducat Multi eñ venient in noīe
meo dicētes ego sū xp̄c: et multos se
ducēt Audituri eñ estis p̄lia et opi
niones p̄liorū Uidete ne turbemī O
portet eñ hec fieri: s; nodū ē finis
Consurget eñ gens in gentē et reg
nū in regnū: et erūt pestilentie et fa
mes et terremotꝰ p loca Hec aut om
nia sūt dolorū Tūc tradēt vos
in t̄bulacionē et occidēt vos et eri
tis odio oībꝫ gentibꝫ ꝓpt nomē meū
Et tūc scādalizabūt multi: et inuicē
tradēt et odio hēbūt inuicē Et multi
p pseudo ꝓphete surgēt: et seducāt mul
tos Et qm habūdabit iniquitas: re
frigescet caritas multorꝫ Qui aut
ꝑseuerauit usq; in finē: hic saluus
erit Et p̄dicabit hoc ewāgeliū reg
ni in vniuso orbe in testimoniū oībꝫ
gentibꝫ: et tūc veniet ɔsumacō Cū
ergo videritis abhominacōnē desolacō
nis que dcā ē a daniele ꝓpha stantē
in loco sc̄o: qui legit intelligat Tūc
qui in iudea sūt fugiant ad mōtes: et
qui in tecto nō descēdat tolle aliqd
de domo sua: et qui in agro nō reuer
tat tolle tunicā suā: Ue aut preg
nantibꝫ et nutricibꝫ in illis diebꝫ
Orate aut: ut nō ~~fiat~~ fiat fuga vra
hieme uel sabbato Erit eñ tūc tribu
lacō magna: qualis nō fuit ab inicio
mundi usq; mō neq; fiet Et nisi bre
uiati fuissēt dies illi: nō fiet salua
oīs caro Sed ꝓpt electos breuiabūt
dies illi Tūc si quis vobis dixerit
ecce hic ē xp̄c aut illic: nolite c̄dē
Surgēt eñ pseudo ꝓphete et dabūt

signa magna et ꝓdigia: ita ut in er
rorē ducant si fieri pt etiā electi Ecce
p̄dixi vobis Si ergo dixerit vobis ecce
in deserto ē nolite exire: ecce in
penetralibꝫ nolite credē Sicut eñ
fulgur exit ab oriente et paret usq;
ad occidētē ita erit aduētus filij ho
minis Ubicūq; fuit corpꝰ illic ɔgre
gabūt aquile Statī aut post tribu-
lacōnē dierū illorū sol obscurabit
et luna nō dabit lumē suū et stelle
cadēt de celo: et virtutes celorū cō
mouebūt Et tūc parebit signū filij
hoīs in celo Et tūc plangēt oēs tri
bus t̄re et videbūt filiū hoīs venien
tē in nubibꝫ celi cū v̄tute multa et
maiestate Et mittet angelos suos
cū tuba et voce magna et ɔgregabūt
electos eius a quatuor ventis: a sū
mis celorū usq; ad t̄minos eorū Ab
arbore aut fici discite ꝑabolā Cū
iā ramꝰ eiꝰ tener fuit et folia nata:
scitis qr ꝓpe ē estas Ita et vos cū
videritis hec oīa: scito qr ꝓpe ē i ia
nuis Amē dico vobis qr nō p̄tibit
hec gnacō donec hec oīa fiant Celū
et t̄ra t̄nsibūt: v̄ba vō mea nō p̄teri
būt De die aut illa et hora nemo scit
neq; angeli celorū: nisi pr solꝰ Sicut
aut in diebꝫ noe: ita erit et aduētus
filij hoīs Sicut eñ erat in diebꝫ an
diluuiū comedētes et bibētes: nubē
tes et nuptui tradētes usq; ad eū diē
quo intrauit in archā noe: et nō cog
nouerūt donec venit diluuiū et tulit
oēs Ita erit et aduētꝰ filij hoīs Tūc
duo erūt in agro: vnꝰ assumet et vnꝰ
relinquet Due molentes in mola: vna
assumet et vna relinquet Vigilate
ergo: quia nescitis qua hora dñs ur̄ ve
turꝰ sit Illud aut scitote: qm si sciret
pr familias qua hora fur venturus

tet vigilaret utiqz et nō sineret pfodi
domū suā Ideo et vos estote pati: q
nescitis qua hora filius hoīs venturus
ē Quis putas ē fidelis servus et pru
dens: quē constituit dns sup familiā
suā ut det illis cibū in tpe: Beatus
servus ille quē cū venerit dns eius inve
nerit sic facientē Amē dico vobis: qm
sup oīa bona sua constituet eū Si aut
dixit malus servus ille in corde suo mo
rā facit dns meus venire et ceperit
pcutē conservos suos manducet aut
et bibat cū ebriosis: veniet dns servi
illius in die qua nō sperat et hora q
ignorat: et dividet eū partē eius ponet
cū ypocritis: illic erit fletus et stridor
dentiū

Capitulum xxv

Tunc sile erit regnū celorū decē
virginibus que accipientes lam
pades suas exierunt obviā sponso
et sponse Quinqz aut ex eis erant fa
tue: et quinqz prudentes Sed quinqz
fatue: acceptis lampadibus: nō sump
serunt oleū secū prudentes vō: acce
perunt oleū in vasis suis cū lāpadi
bus Morā aut faciente sponso dormi
taverunt oēs et dormierunt Media
aut nocte clamor factus ē: ecce spon
sus venit exite obviā ei Tunc surrex
erunt oēs virgines ille: et ornaverunt
lampades suas Fatue aut sapientibus
dixerunt Date nobis de oleo vro: quia
lampades nre extinguuntur Responderunt pru
dentes dicentes Ne forte nō sufficiat
nobis et vobis ite pocius ad vendentes
et emite vobis Dū aut irent eme venit
sponsus Et que parate erant intraverunt
cū eo ad nupcias: et clausa ē ianua
Novissime aut veniunt et reliq virgines
dicentes Dne dne aperi nobis At ille
rndens ait Amen dico vobis: nescio
vos Vigilate itaqz: qz nescitis diem
neqz horam Sicut enim hō pegre pfi

ciscens vocavit servos suos et tradidit
illis bona sua Et uni dedit quinqz tale
ta alii aut duo alii vō unū: unicuiqz
scdm ppriam virtutē: et pfectus ē statim
Abiit aut qui quinqz talenta acceperat et
operatus ē in eis et lucratus ē alia quinqz
Similr et qui duo acceperat lucratus ē alia
duo Qui aut unū acceperat abiens fo
dit in terrā: et abscondit pecuniā dni
sui Post multū vō tpis venit dns ser
vorū illorū: et posuit rōnē cū eis Et
accedens qui quinqz talenta acceperat: op
tulit alia quinqz talenta dicens Dne
quinqz talenta mi tradidisti: ecce alia
quinqz sup lucratus sū Ait illi dns eius
Euge bone serve et fidelis: quia sup
pauca fuisti fidelis sup multa te con
stituā: intra in gaudiū dni tui Acces
sit aut et qui duo talenta acceperat
et ait Dne duo talenta tradidisti mi
ecce alia duo lucratus sū Ait illi dns
eius Euge serve bone et fidelis: quia
sup pauca fuisti fidelis sup multa te
constituā intra in gaudiū dni tui Acce
dens aut et qui unū talentū acceperat
ait Dne scio quia hō durus es metis
ubi nō seminasti et congregas ubi non
sparsisti: et timens abii et abscondi tale
tū tuū in tra Ecce habes qd tuū est
Rndens aut dns eius dixit ei Serve male
et piger sciebas quia meto ubi nō se
mino: et congrego ubi non sparsi Opor
tuit ergo te comittere pecuniā meā
nummulariis: et veniens ego recepissem
utiqz qd meū ē cū usura Tollite itaqz
ab eo talentū: et date ei qui habet decē
talenta Omi enim habenti dabitur et habū
dabit: ei aut qui nō habet et qd videtur
habē auferetur ab eo Et inutilē servū ei
cite in tenebras exteriores illic erit fle
tus et stridor dentiū Cū aut venerit

filius hominis in maiestate sua et omnes
angeli cum eo: tunc sedebit super sedem
maiestatis sue Et congregabuntur ante eum
omnes gentes: et separabit eos ab invicem
sicut pastor segregat oves ab hedis
Et statuet oves quidem a dextris suis
hedos autem a sinistris Tunc dicet rex hiis
qui a dextris eius erunt Venite benedicti
patris mei: possidete paratum vobis regnum
a constitucione mundi Esurivi enim et dedistis
michi manducare Sitivi et dedisti michi bibere
hospes eram et collegistis me Nudus
et cooperuistis me Infirmus et visitastis me
in carcere eram et venistis ad me Tunc respon-
debunt ei iusti dicentes Domine quando te vidimus
esurientem et pavimus: sicientem et dedimus
tibi potum Quando autem te vidimus hospitem et
collegimus te aut nudum et cooperuimus
te: Aut quando te vidimus infirmum aut in car-
cerem et venimus ad te: Et respondens rex di-
cet illis Amen dico vobis quamdiu fecistis
uni de hiis fratribus meis minimis michi fecistis Tunc
dicet et hiis qui a sinistris erunt Disce-
dite a me maledicti in ignem eternum qui
paratus est dyabolo et angelis eius Esurivi
enim et non dedistis michi manducare Sitivi et
non dedistis michi potum hospes eram et non
collegistis me Nudus et non cooperuistis
me Infirmus et in carcere et non visitastis me
Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes Domine quando
te vidimus esurientem aut sicientem aut hos-
pitem aut nudum aut infirmum vel in carcere
et non ministravimus tibi: Tunc respondebit illis
dicens Amen dico vobis quamdiu non fecistis
uni de minoribus hiis nec michi fecistis Et
ibunt hii in supplicium eternum iusti autem in
vitam eternam

Capitulum XXVI

Et factum est cum consummasset ihesus
sermones hos omnes dixit discipu-
lis suis Scitis quia post biduum pascha fiet
et filius hominis tradetur ut crucifigatur
Tunc congregati sunt principes sacerdotum
et seniores populi in atrium principis sa-
cerdotum qui dicebatur cayphas: et con-
silium fecerunt ut ihesum dolo tenerent
et occiderent Dicebant autem Non in die
festo Ne forte tumultus fieret in populo
Cum autem esset ihesus in bethania in domo
symonis leprosi accessit ad eum mulier
habens alabastrum unguenti preciosi et effudit
super caput ipsius recumbentis Videntes
autem discipuli: indignati sunt dicentes
Ut quid perdicio hec: Potuit enim istud ve-
numdari multo et dari pauperibus Sciens
autem ihesus ait illis Quid molesti estis
huic mulieri Opus bonum operata est in me
Nam semper pauperes habetis vobiscum me
autem non semper habebitis Mittens enim hec un-
guentum hoc in corpus meum: ad sepelien-
dum me fecit Amen dico vobis ubicumque
predicatum fuerit hoc evangelium in toto mun-
do dicetur quod hec fecit in memoriam eius Tunc
abiit unus de duodecim qui dicitur iudas
scarioth ad principes sacerdotum: et ait illis
Quid vultis michi dare et ego vobis eum
tradam At illi constituerunt ei triginta
argenteos Et exinde querebat oppor-
tunitatem: ut eum traderet Prima autem die
azimorum: accesserunt discipuli ad ihesum
dicentes Ubi vis paremus tibi pascha
comedere At ihesus dixit Ite in civitatem
ad quendam et dicite ei magister dicit Tempus
meum prope est: apud te facio pascha cum dis-
cipulis meis Et fecerunt discipuli sicut
constituit illis ihesus: et paraverunt
pascha Vespere autem facto discumbebat cum
discipulis suis duodecim Et edentibus
illis dixit Amen dico vobis: quia unus vestrum
me traditurus est Et contristati valde ce-
perunt singuli dicere Numquid ego sum domine: At
ipse respondens ait Qui intingit mecum ma-
num in parapside: hic me tradet Filius
quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo
Ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur
Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille

Respondens autem iudas qui tradidit eum dixit
Numquid ego sum rabbi? Ait illi Tu dixisti Ce
nantibus autem eis: accepit ihesus panem et
benedixit ac fregit. dedit que discipulis suis
et ait Accipite et comedite: hoc est corpus
meum Et accipiens calicem gratias egit: et
dedit illis dicens bibite ex hoc omnes hic est
enim sanguis meus novi testamenti: qui pro
multis effundetur in remissionem peccatorum
Dico autem vobis Non bibam amodo de hoc
genimine vitis usque in diem illum cum illud
bibam vobiscum novum in regno patris mei
Et ympno dicto: exierunt in montem oliveti Tunc
dicit illis ihesus Omnes vos scandalum pa
tiemini in me in ista nocte Scriptum est
enim Percutiam pastorem: et dispergentur oves
gregis Postquam autem resurrexero: precedam
vos in galileam Respondens autem petrus: ait
illi Et si omnes scandalizati fuerint in te:
ego numquam scandalizabor. Ait illi ihesus
Amen dico tibi: quia in hac nocte an
tequam gallus cantet: ter me negabis Ait
illi petrus Etiam si oportuerit me mori
tecum: non te negabo Similiter et omnes disci
puli ~~fecerunt~~ dixerunt Tunc venit ihesus
cum illis in villam que dicitur gethsemani
et dixit discipulis suis Sedete hic: do
nec vadam illuc et orem Et assumpto pe
tro et duobus filiis zebedei: cepit con
tristari et mestus esse / Tunc ait illis
Tristis est anima mea usque ad mortem Sus
tinete hic et vigilate mecum Et pro
gressus pusillum: procidit in faciem suam o
rans et dicens Mi pater si possibile est transeat
a me calix iste // Verumptamen non sicut ego
volo: sed sicut tu / Et venit ad discipulos:
et invenit eos dormientes Et dicit petro
Sic non potuistis una hora vigilare mecum:
Vigilate et orate: ut non intretis in temp
tacionem Spiritus quidem promptus est: caro
autem infirma Iterum secundo abiit et oravit

dicens Pater mi si non potest hic calix transire
nisi bibam illum: fiat voluntas tua Et
venit iterum: et invenit eos dormientes Et
dicit petro Sic non potuistis una hora
vigilare mecum: Vigilate et orate ut non
intretis in temptacionem Spiritus quidem
promptus est caro autem infirma Iterum secundo
abiit et oravit dicens Pater mi si non potest hic
calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas
tua Et venit iterum: et invenit eos dormien
tes Erant enim oculi eorum gravati Et re
lictis illis: iterum abiit et oravit / dicens (tercio eundem sermonem)
Tunc venit ad discipulos suos: et dicit
illis Dormite iam: et requiescite Ecce
appropinquabit hora: et filius hominis tradetur
in manus peccatorum Surgite eamus Ecce
appropinquabit ~~hora~~ qui me tradet Adhuc
ipso loquente: ecce iudas unus de duodecim
venit et cum eo turba multa cum gladiis
et fustibus missi a principibus sacerdotum
et senioribus populi Qui autem tradidit eum:
dedit eis signum dicens Quemcumque oscu
latus fuero ipse est tenete eum Et confestim
accedens ad ihesum dixit Ave rabbi Et (osculatus est eum)
Dixitque ihesus illi Amice ad quid ve
nisti: Tunc accesserunt et manus iniece
runt in ihesum et tenuerunt eum // Et ecce
unus ex hiis qui erant cum ihesu exten
dens manum exemit gladium suum: et percu
tiens servum principis sacerdotum amputavit
auriculam eius Tunc ait illi ihesus Conver
te gladium tuum in locum suum: Omnes enim qui
acceperint gladium: gladio peribunt An putas
quia non possum rogare patrem meum: et
exhibebit mihi modo plusquam duodecim legio
nes angelorum: Quomodo ergo implebuntur
scripture: Quia sic oportet fieri In illa
hora: dixit ihesus turbis Tamquam ad
latronem existis cum gladiis et fustibus
comprehendere me: Cotidie apud vos se
debam docens in templo et non me tenuistis
Hoc autem totum factum est: ut adimpleretur
scripture prophetarum Tunc discipuli omnes
relicto eo fugerunt At illi tenentes ihesum

duxerunt ad cayphan principem sacerdotum:
ubi scribe et seniores populi convenerunt
Petrus autem sequebatur eum a longe us
que in atrium principis sacerdotum Et in
gressus intro: sedebat cum ministris
ut videret finem Principes autem sacerdotum
et omne consilium querebant falsum testimonium
contra ihesum: ut eum morti traderent Et
non invenerunt: cum multi falsi testes ac
cessissent Novissime autem venerunt duo fal
si testes: et dixerunt Hic dixit Possum
destruere templum dei et post triduum
reedificare illud Et surgens princeps
sacerdotum: ait illi Nichil respondes ad ea
que isti adversum te testificantur? Ihesus
autem tacebat Et princeps sacerdotum ait
illi Adiuro te per deum vivum ut dicas no
bis si tu es xpistus filius dei Dixit illi
ihesus Tu dixisti Verumptamen dico vo-
bis: amodo videbitis filium hominis sedentem
a dextris virtutis et venientem in nubibus
celi Tunc princeps sacerdotum scidit vesti
menta sua dicens Blasphemavit Quid
adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis
blasphemiam Quid vobis videtur? At illi
respondentes dixerunt Reus est mortis Tunc
exspuerunt in faciem eius: et colaphis eum
ceciderunt Alii autem palmas in faciem
dederunt ei dicentes Prophetiza nobis xpiste
quis est qui te percussit? Petrus autem sede
bat foris in atrio et accessit ad eum
una ancilla dicens Et tu cum ihesu gali
leo eras At ille negavit coram omnibus di
cens Nescio quid dicis Exeunte autem illo
ianuam: vidit eum alia ancilla et ait hiis qui
erant ibi Et hic erat cum ihesu nazareno
Et iterum negavit cum iuramento: quia non
novi hominem Et post pusillum accesserunt
et dixerunt petro Vere et tu ex illis es
Nam et loquela tua manifestum te facit
Tunc cepit detestari et iurare quia non novisset

hominem Et continuo gallus cantavit Et re
cordatus est petrus verbi ihesu quod dixerat
Priusquam gallus cantet: ter me negabis
Et egressus foras: flevit amare xxvij
Mane autem facto: consilium inierunt omnes
principes sacerdotum et seniores
populi adversus ihesum ut eum morti trade
rent Et vinctum adduxerunt eum: et tra
diderunt poncio pilato presidi Tunc videns
iudas qui eum tradidit quod dampnatus esset
penitentia ductus retulit triginta argen
teos principibus sacerdotum et senioribus
dicens Peccavi tradens sanguinem iustum At
illi dixerunt Quid ad nos? Tu videris
Et proiectis argenteis in templo recessit:
et abiens laqueo se suspendit Principes
autem sacerdotum acceptis argenteis dixe
runt Non licet eos mittere in corbanam:
quia precium sanguinis est Consilio autem inito:
emerunt ex illis agrum figuli in sepultu
ram peregrinorum Propter hoc vocatus est ager ille
acheldemach hoc est ager sanguinis: usque in
hodiernum diem Tunc adimpletum est quod dictum
est per ieremiam prophetam dicentem Et acceperunt
triginta argenteos precium appreciati quem ap
preciaverunt a filiis israel: et dederunt eos
in agrum figuli sicut constituit mihi dominus
Ihesus autem stetit ante presidem Et interro
gavit eum preses dicens Tu es rex iudeo
rum? Dicit ei ihesus Tu dicis Et cum
accusaretur a principibus sacerdotum et se
nioribus: nichil respondit Tunc dicit illi
pylatus Non audis quanta adversum te di
cunt testimonia? Et non respondit ei ad ullum verbum:
ita ut miraretur preses vehementer Per diem
autem sollempnem: consueverat preses dimittere
populo unum vinctum quem voluissent Habebat
autem tunc unum vinctum insignem qui dice
batur barrabas Congregatis ergo illis
dixit pylatus Quem vultis dimittam
vobis? barrabam an ihesum qui dicitur xpistus
Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum

Sedente illo autem pro tribunali: misit ad
illum uxor eius dicens Nichil tibi et iusto
illi Multa enim passa sum hodie per visum
propter eum Principes autem sacerdotum et se
niores persuaserunt populo ut peterent
barrabam: ihesum vero perderent Respondens autem
preses: ait illis Quem vultis vobis de du
obus dimitti: At illi dixerunt barraba
Dicit illis pylatus Quid igitur faciam de
ihesu qui dicitur cristus: Dicunt omnes Cru
cifigatur Ait illis preses Quid enim mali
fecit: At illi magis clamabant dicentes
Crucifigatur // Videns autem pilatus quia
nichil proficeret sed magis tumultus
fieret: accepta aqua lavit manus suas
coram populo dicens Innocens ego sum a san
guine iusti huius: vos videritis Et respon
dens universus populus dixit Sanguis eius
super nos et super filios nostros Tunc dimisit
illis barrabam: ihesum vero flagellatum
tradidit eis ut crucifigeretur Tunc mi
lites presidis suscipientes ihesum in pre
torio congregaverunt ad eum universam cohor
tem: et exuentes eum clamidem coccineam
circumdederunt ei Et plectentes coronam
de spinis posuerunt super caput eius: et
arundinem in dextera eius Et genu flexo
ante eum illudebant dicentes Ave rex iudeorum
Et expuentes in eum: acceperunt arundi
nem et percuciebant caput eius Et postquam
illuserunt ei ~~...~~ exuerunt eum clamide
et induerunt eum vestimentis eius: et dux
erunt eum ut crucifigerent Exeuntes autem:
invenerunt hominem cyreneum nomine symonem
Hunc angariaverunt: ut tolleret crucem eius
Et venerunt in locum qui dicitur golgata quod
est calvarie locus Et dederunt ei vinum
bibere: cum felle mixtum Et cum gustasset:
noluit bibere Postquam autem crucifixerunt
eum diviserunt vestimenta eius sortem
mittentes ut adimpleretur quod dictum est
per prophetam dicentem Diviserunt sibi ves

timenta mea et super vestem meam miserunt
sortem Et sedentes servabant eum Et impo
suerunt super caput eius causam ipsius scrip
tam: hic est ihesus rex iudeorum Tunc cru
cifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dex
tris et unus a sinistris Pretereuntes autem
blasphemabant eum moventes capita sua
et dicentes Vah qui destruis templum dei:
et in triduo illud reedificas Salva te
metipsum Si filius dei es: descende de
cruce Similiter et principes sacerdotum illu
dentes cum scribis et senioribus dicebant
Alios salvos fecit: seipsum non potest salvum
facere: Si rex israel est: descendat nunc de
cruce: et credimus ei Confidit in deo: liberet
eum nunc si vult Dixit enim quia filius
dei sum Ipsum autem et latrones qui cruci
fixi erant cum eo: improperabant ei A sexta
autem hora tenebre facte sunt super universam
terram: usque ad horam nonam Et circa horam
nonam: clamavit ihesus voce magna di
cens Hely hely lamazabatani: Hoc est deus
meus deus meus: ut quid dereliquisti me
Quidam autem illic stantes et audientes dice
bant helyam vocat iste Et continuo cur
rens unus ex eis acceptam spongiam implevit
aceto et imposuit arundini et dabat ei
bibere Ceteri vero dicebant Sine videamus an
veniat helyas liberans eum Ihesus autem
iterum clamans voce magna: emisit spiritum
Et ecce velum templi scissum est in duas par
tes a summo usque deorsum Et terra mota
est et petre scisse sunt et monumenta aperta
sunt et multa corpora sanctorum qui dormie
rant: surrexerunt Et exeuntes de monu
mentis post resurrectionem eius: venerunt
in sanctam civitatem et apparuerunt multis
Centurio autem et qui cum eo erant custodi
entes ihesum: viso terremotu et hiis que
fiebant timuerunt valde dicentes Vere dei
filius erat iste Erant autem ibi mulieres
multe a longe: que secute erant ihesum a

galilea ministrantes ei Inter quas erat ma
ria magdalene et maria iacobi et ioseph
mater et mater filiorum zebedei Cum sero au
tem esset venit quidam homo dives ab ari
mathia nomine ioseph qui et ipse discipu
lus erat ihesu hic accessit ad pilatum
et petiit corpus ihesu Tunc pilatus iussit
reddi corpus Et accepto corpore ioseph
involuit illud in sindone munda et po
suit illud in monumento suo novo quod
exciderat in petra Et advolvit saxum
magnum ad ostium monumenti et abiit
Erat autem ibi maria magdalene et altera
maria sedentes contra sepulchrum Altera
autem die que est post parasceven convenerunt
principes sacerdotum et pharizei ad py
latum dicentes Domine recordati sumus quia
seductor ille dixit adhuc vivens post
tres dies resurgam Iube ergo custodiri
sepulchrum usque ~~ad~~ in tercium diem ne for
te veniant discipuli eius et furentur
eum et dicant plebi surrexit a mortuis
Et erit novissimus error peior priore
Ait illis pilatus habetis custodiam ite cus
todite sicut scitis Illi autem abeuntes mu
nierunt sepulchrum signantes lapidem
cum custodibus

Capitulum xxviii

Vespere autem ~~[illegible]~~ sabbati que lucescit
in prima sabbati venit maria mag
dalene et altera maria videre sepulchrum
Et ecce terremotus factus est magnus Ange
lus enim domini descendit de celo et accedens
revolvit lapidem et sedebat super eum Erat
autem aspectus eius sicut fulgur et vesti
menta eius sicut nix Pre timore autem eius
exterriti sunt custodes et facti sunt velut
mortui Respondens autem angelus dixit mu
lieribus Nolite timere vos Scio enim quod
ihesum qui crucifixus est queritis Non
est hic Surrexit enim sicut dixit Venite
et videte locum ubi positus erat dominus Et
cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit
et ecce precedet vos in galileam Ibi eum vi
debitis ecce predixi vobis Et exierunt
cito de monumento cum timore et gaudio
magno currentes nunciare discipulis
eius Et ecce ihesus occurrit illis dicens
Avete Ille autem accesserunt et tenuerunt
pedes eius et adoraverunt eum Tunc ait
illis Nolite timere Ite nunciate fratribus
meis ut eant in galileam ibi me videbunt
Que cum abissent ecce quidam de custodi
bus venerunt in civitatem et nunciaverunt
principibus sacerdotum omnia que facta fuerant
Et congregati cum senioribus consilio accepto
pecuniam copiosam dederunt militibus di
centes Dicite quia discipuli eius nocte ve
nerunt et furati sunt eum nobis dormi
entibus Et si hoc auditum fuerit a preside
nos suadebimus ei et securos vos faci
emus At illi accepta pecunia fecerunt sicut
erant docti Et divulgatum est verbum istud
apud iudeos usque in hodiernum diem
Undecim autem discipuli abierunt in gali
leam in montem ubi constituerat illis ihesus
Et videntes eum adoraverunt quidam autem
dubitaverunt Et accedens ihesus locutus
est eis dicens Data est mihi omnis potestas in celo
et in terra Euntes ergo docete omnes gen
tes baptizantes eos in nomine patris et
filii et spiritus sancti docentes eos servare
omnia quecumque mandavi vobis Et ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad
consummacionem seculi Amen

Explicit ewangelium secundum matheum

Incipit prologus in ewangelio secundum marcum

Marcus evangelista dei e-
lectus et petri in baptis-
mate filius atque in divino
sermone discipulus sacer-
dotium in israhel agens secundum
carnem levita conversus
ad fidem christi evangelium in italia scripsit
ostendens in eo quid et generi suo deberet
et christo. Nam initium principii in voce prophe-
tice exclamationis instituens ordinem levi-
tice electionis ostendit ut predicans prede-
stinatum iohannem filium zacharie in voce
angeli adnuntiantis emissum non solum verbum
caro factum sed et corpus domini in omnia per verbum
divine vocis animatum initio evangelice pre-
dicationis ostenderet ut qui hec legens sciret
cui initium carnis in domino et ihesu advenientis
habitaculum caro deberet agnoscere
atque in se verbum vocis quod in consonantibus
perdiderat inveniret. Denique et perfecti
evangelii opus intrans et a baptismo
domini predicare deum inchoans non laboravit
nativitatem carnis quam in prioribus
videat dicere sed totus expulsionem exponens
deserti ieiunium numeri temptationem dyaboli
congregationem bestiarum et ministerium pro-
tulit angelorum ut instituens nos ad
intelligendum singula in brevi ~~[illegible]~~
compingens nec auctoritatem facte rei demeret
et perficiendi operis plenitudinem non
negaret. Denique amputasse sibi post
fidem pollicem dicitur ut sacerdotio reprobus
haberetur. Sed tantum consentiens fidei predesti-
nata potuit electio ut nec sic in opere
verbi perderet quod prius meruerat in genere.
Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius per sin-
gula opus scire et evangelii in se
dicta disponere et disciplinam in se legis
agnoscere et divinam in carne domini in-
telligere naturam que in nobis primum opor-
tet requiri deinde inquisita volumus agnosci
habentes in se de exhortationibus quoniam qui plantat
et qui rigat unum sunt qui autem incrementum prestat deus est.

Incipit evangelium secundum marcum

Initium evangelii ihesu christi
filii dei. Sicut scriptum est
in ysaya propheta. Ecce mitto
angelum meum ante faciem
tuam qui preparabit viam
tuam ante te. Vox clamantis
in deserto. Parate viam domini
rectas facite semitas
eius. Fuit iohannes in deser-
to baptizans et predicans baptismum peni-
tentie in remissionem peccatorum. Et e-
grediebatur ad illum omnis iudee regio
et ierosolimite universi et baptizaban-
tur ab illo in iordane flumine confitentes
peccata sua. Et erat iohannes vestitus pilis ca-
meli et zona pellicia circa lumbos eius
et locustas et mel silvestre edebat
et predicabat dicens. Venit fortior me
post me cuius non sum dignus procumbens sol-
vere corrigiam calciamentorum eius. Ego
baptizavi vos in aqua ille vero bapti-
zabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus
illis venit ihesus a nazareth galilee
et baptizatus est in iordane a iohanne.
Et statim ascendens de aqua vidit apertos
celos et spiritum tamquam columbam descendentem
et manentem in ipso. Et vox facta est de
celis. Tu es filius meus dilectus in te
complacui. Et statim spiritus expulit eum in
desertum. Et erat in deserto quadraginta
diebus et quadraginta noctibus et temp-
tabatur a sathana. Eratque cum bestiis
et angeli ministrabant illi. Postquam autem
traditus est iohannes venit ihesus in galileam
predicans evangelium regni dei et dicens
Quoniam impletum est tempus et appropinquabit
regnum dei penitemini et credite evan-
gelio. Et preteriens secus mare galilee
vidit symonem et andream fratrem eius mitten-

retia in mare Erat enim piscatores Et
dixit eis ihesus Venite post me et fa
ciam vos fieri piscatores hominum Et protinus
relictis retibus secuti sunt eum Et pro
gressus inde pusillum vidit iacobum zebe
dei et iohannem fratrem eius et ipsos in navi
componentes retia: et statim vocavit illos
Et relicto patre suo zebedeo in navi cum
mercennariis: secuti sunt eum Et ingre
diuntur capharnaum et statim sabbatis in
gressus in synagogam docebat eos Et
stupebant super doctrina eius Erat enim do
cens quasi potestatem habens: et non sicut scribe
Et erat in synagoga eorum homo in spiritu in
mundo: et exclamavit dicens Quid nobis
et tibi ihesu nazarene? venisti perdere
nos? Scio qui sis sanctus dei Et commi
natus est ei ihesus dicens Obmutesce et
exi de homine Et discerpens eum spiritus inmun
dus et exclamans voce magna: exiit
ab eo Et mirati sunt omnes: ita ut conqui
rerent inter se dicentes Quidnam est hoc?
Que doctrina hec nova? quia in potestate et spi
ritibus inmundis imperat: et obediunt ei Et
processit rumor eius statim in omnem regionem
galilee Et protinus egredientes de syna
goga: venerunt in domum symonis et an
dree cum iacobo et iohanne Decumbebat autem
socrus symonis febricitans: et statim di
cunt ei de illa Et accedens elevavit eam
apprehensa manu eius Et continuo dimisit
eam febris: et ministrabat eis Vespere autem
facto cum occidisset sol: afferebant ad eum
omnes male habentes et demonia habentes Et
erat omnis civitas congregata ad ianuam Et
curavit multos qui vexabantur variis
languoribus et demonia multa eiciebat
Et non sinebat loqui ea quia sciebant eum
esse xpm Et diluculo valde surgens egres
sus abiit inde in desertum locum: ibique
orabat Et persecutus est eum symon: et qui
cum illo erant Et cum invenissent eum: dixerunt
ei quia omnes querunt te Et ait illis Eamus
in proximos vicos et civitates ut et ibi
predicem ad hoc enim veni Et erat predicans
in synagogis eorum et omni galilea: et
demonia eiciens Et venit ad eum leprosus
deprecans eum: et genu flexo dixit Si vis
potes me mundare Ihesus autem misertus
eius extendit manum suam et tangens eum ait
illi Volo mundare Et cum dixisset: statim
discessit ab eo lepra: et mundatus est Et com
minatus est ei Statimque eiecit illum et dicit
ei Vide nemini dixeris: sed vade ostende te
principi sacerdotum: et offer pro emundatione
tua que precepit moyses in testimonium illis
At ille egressus cepit predicare et diffamare
sermonem: ita ut iam non posset in civitatem introire (manifeste)
sed foris in desertis locis esse Et
conveniebant ad eum undique Capitulum 2m

Et iterum intravit capharnaum post
dies aliquot Et auditum est quod in domo
esset et convenerunt multi ita ut non
caperent neque ad ianuam Et loquebatur
eis verbum Et venerunt ferentes ad eum para
liticum: qui a quatuor portabatur Et cum
non possent offerre eum illi pre turba nuda
verunt tectum ubi erat: et patefacientes
summiserunt grabatum in quo paraliticus ia
cebat Cum vidisset autem ihesus fidem illorum:
ait paralitico Fili dimittuntur tibi peccata †
nisi solus deus? Quo statim cognito ihesus
spiritu suo quia sic cogitaverunt intra se:
dicit illis Quid ista cogitatis in cordibus
vestris? Quid est facilius dicere paralitico di
mittuntur tibi peccata: an dicere surge tolle
grabatum tuum et ambula? Ut autem sciatis
quia potestatem habet filius hominis in terra di
mittendi peccata: ait paralitico Tibi dico sur
ge tolle grabatum tuum et vade in domum
tuam Et statim ille surrexit Et sublato
grabato abiit coram omnibus: ita ut admi
rarentur omnes et honorificarent deum dicen
tes quia numquam sic vidimus Et egressus est
rursus ad mare omnisque turba venie

† Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis. quid hic sic loquitur? blasphemat. quis potest dimittere peccata

bat ad eum et docebat eos Et cum preteriret
vidit leuin alphei sedentem ad thelo
neum. et ait illi Sequere me Et surgens
secutus est eum Et factum est cum accumberet in
domo illius: multi publicani et pecca
tores simul discumbebant cum ihesu et disci
pulis eius Erant enim multi: qui et se
quebantur eum Et scribe et pharizei vi
dentes quia manducaret cum publicanis
et peccatoribus: dicebant discipulis eius Quare
~~magister~~ cum publicanis et peccatoribus mandu
cat et bibit magister vester. Hoc audito
ihesus: ait illis Non necesse habent sani me
dico: sed qui male habent Non enim veni vo=
care iustos: sed peccatores Et erant disci=
puli iohannis et pharizei ieiunantes:
et veniunt et dicunt illi Cur discipuli
iohannis et pharizeorum ieiunant: tui autem
discipuli non ieiunant Et ait illis ihesus
Nunquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus
cum illis est ieiunare: Quanto tempore habent
secum sponsum non possunt ieiunare Venient
autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et
tunc ieiunabunt ~~et tunc ieiunabunt~~ in
illis diebus Nemo assumentum panni
rudis assuit vestimento veteri Alioquin
aufert supplementum novum a veteri: et
maior scissura fit Et nemo mittit
vinum novum in utres veteres: et vinum ef
funditur et utres peribunt Sed vinum novum
in utres novos mitti debet Et factum est
iterum cum sabbatis ambularet per sata: et
discipuli eius ceperunt progredi et vellere
spicas Pharizei autem dicebant ei Ecce
quid faciunt discipuli tui sabbatis quod non
licet Et ait illis Nunquam legistis quid fecerit
david quando necessitatem habuit et esuriit
ipse et qui cum eo erant. quomodo introivit
in domum dei sub abiathar principe
sacerdotum et panes propositionis mandu
cavit quos non licebat manducare nisi sa
cerdotibus et dedit eis qui cum eo erant.

vinum dirumpet utres

Et dicebat eis Sabbatum propter hominem factum
est et non homo propter sabbatum Itaque dominus
est filius hominis etiam sabbati Cap iii
Et introivit iterum in synagogam Et
erat ibi homo habens manum aridam Et ob
servabant eum si sabbatis curaret: ut accusa
rent eum Et ait homini habenti manum aridam
Surge in medium Et dicit eis Licet sab
batis bene facere an male: animam salvam facere
an perdere. At illi tacebant Et circumspiciens
eos cum ira: contristatus super cecitate cordis
eorum dicit homini Extende manum tuam Et
extendit: et restituta est manus illi Exe
untes autem pharizei cum herodianis: consilium
faciebant adversus eum quomodo eum perderent
Et ihesus cum discipulis suis secessit ad
mare Et multa turba a galilea et iudea
secuta est eum: et ab ierosolimis et ab y
dumea et trans iordanem et qui circa tyrum
et sydonem multitudo magna audientes
que faciebat venerunt ad eum Et dixit dis
cipulis suis ut navicula sibi deserviret
propter turbam ne comprimerent eum Multos enim
sanabat: ita ut irruerent in eum ut illum
tangerent Et quotquot habebant plagas. et spiritus
immundi cum illum videbant procidebant ei et
clamabant dicentes Tu es filius dei Et
vehementer comminabatur eis ne manifestum
facerent illum Et ascendens in montem vo
cavit ad se quos voluit ipse Et venerunt
ad eum Et fecit ut essent duodecim cum illo:
et ut mitteret eos predicare Et dedit
illis potestatem curandi infirmitates et eii
ciendi demonia Et imposuit symoni
nomen petrus et iacobum zebedei et
iohannem fratrem iacobi: et imposuit eis
nomina boanerges quod est filii tonitrui
et andream et philippum et bartholo
meum et matheum et thomam et iacobum
alphei et thadeum et symonem chananeum
et iudam scarioth qui tradidit illum
Et veniunt ad domum: et conveniunt iterum

turba ita ut non possent neque panem man
ducare Et cum audissent sui: exierunt te
nere eum dicebant enim: quoniam in furorem ver
sus est Et scribe qui ab iherosolimis des
cenderant dicebant quoniam belzebub habet
et quia in principe demoniorum ~~eicit~~ eicit demonia
Et conuocatis eis: in parabolis dicebat
illis Quomodo potest sathanas sathanam eicere
Et si regnum in se diuidatur: non potest stare
regnum illud Et si domus super semetipsam
dispertiatur: non poterit domus illa stare
Et si sathanas consurrexerit in semetipsum
dispertitus est: et non poterit stare sed finem
habet Nemo potest vasa fortis ingressus
in domum diripere: nisi prius fortem alliget:
et tunc domum eius diripiet Amen dico
vobis: quoniam omnia dimittentur filiis hominum
peccata et blasphemie quibus blasphema
uerint Qui autem blasphemauerit in spiri
tum sanctum non habet remissionem in eternum: sed
reus erit eterni delicti: quoniam ~~dicebant spiritum~~
dicebant spiritum inmundum habet. Et veniunt
mater eius et fratres: et foris stantes miserunt
ad eum vocantes eum Et sedebat circa eum
turba: et dicunt ei Ecce mater tua et fratres
tui foris querunt te Et respondens eis ait Que
est mater mea et fratres mei [Qui enim fecerit
voluntatem dei: hic frater meus et soror mea
et mater est Capitulum quartum

Et iterum cepit docere ad mare Et con
gregata est ad eum turba multa: ita
ut in nauem ascendens sederet in mari Et omnis
turba circa mare super terram erat: et docebat
illos in parabolis multa Et dicebat illis
in doctrina sua Audite Ecce exiit semi
nans ad seminandum Et dum seminat aliud
cecidit circa viam et venerunt volucres
et comederunt illud Aliud vero cecidit
super petrosa: ubi non habuit terram multam
Et statim exortum est: quoniam non habebat altitu
dinem terre Et quando exortus est sol exestuauit

[Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait Ecce mater mea et fratres mei

et eo quod non habebat radicem exaruit Et
aliud cecidit in spinas: et ascenderunt
spine et suffocauerunt illud: et fructum
non dedit Et aliud cecidit in terram bonam
et dabat fructum ascendentem et crescentem:
et afferebat unum triginta et unum sexa
ginta et unum ~~c~~ centum Et dicebat
Qui habet aures audiendi audiat Et
cum esset singularis: interrogauerunt eum hii
qui cum eo erant duodecim parabolas Et
dicebat eis Vobis datum est scire misterium
regni dei: illis autem qui foris sunt
in parabolis omnia fiunt: ut videntes videant et non videant
et audientes audiant et non intelligant:
ne quando conuertantur et dimittantur eis
peccata Et ait illis Nescitis parabolam hanc
Et quomodo omnes parabolas cognoscetis Qui
seminat verbum seminat Hii autem sunt qui
circa viam ubi seminatur verbum Et cum audierint
confestim venit sathanas et aufert verbum
quod seminatum est in cordibus eorum Et
hii sunt similiter qui super petrosa seminantur:
qui cum audierint verbum statim cum gaudio
accipiunt illud: et non habent radicem in se
sed temporales sunt Deinde orta tribulacione
et persecucione propter verbum confestim scandaliza
tur Et alii sunt qui in spinis seminantur
Hii sunt qui verbum audiunt: et erumpne seculi
et deceptio diuiciarum et circa reliqua concu
piscencie introeuntes suffocant verbum: et
sine fructu efficitur Et hii sunt qui super
terram bonam seminati sunt: qui audiunt
verbum et suscipiunt et fructificant unum
triginta et unum sexaginta et unum centum
Et dicebat illis Nunquid venit lucerna
ut sub modio ponatur / ~~Non est enim aliquid~~
aut sub lecto: Nonne ut super candelabrum
ponatur: Non enim est aliquid absconditum
quod non manifestetur: nec factum est occultum
~~sed~~ non quod in palam veniat Si quis habet
aures audiendi audiat Et dicebat illis

~~illis~~ Videte quid audiatis In qua mensura
mensi fueritis remecietur vobis: et adi
cietur vobis Qui enim habet dabitur
illi: et qui non habet etiam quod habet au
feretur ab illo Et dicebat Sic est regnum
dei quemadmodum si homo iaciat semen in
terra et dormiat et exurgat nocte ac
die: et semen germinet et increscat dum
nescit ille Vltro enim terra fructificat pri
mum herbam: deinde spicam deinde plenum
frumentum in spica Et cum se produxerit
fructus: statim mittit falcem: quia adest
messis Et dicebat Cui assimilabimus re
gnum dei: aut cui parabole comparabimus illud:
Sicut granum synapis: quod cum seminatum fu
erit in terra minus est omnibus seminibus que sunt in
terra Et cum seminatum fuerit ascendit et
fit maius omnibus oleribus et facit ramos
magnos ita ut possent sub umbra illius
aves celi habitare Et talibus multis pa
rabolis loquebatur eis verbum prout poterant
audire Sine parabola autem non loquebatur
eis Seorsum autem discipulis suis disse
rebat omnia Et ait illis in illa die cum
sero factum esset Transeamus contra Et di
mittentes turbam assumunt eum ita ut
erat in navi Et alie naves erant cum
illo Et facta est procella magna venti:
et fluctus mittebat in navem ita ut im
pleretur navis Et erat ipse in puppi super
cervical dormiens Et excitant eum et
dicunt ei Magister non ad te pertinet quia
perimus: Et exurgens comminatus est vento
et dixit mari Tace obmutesce Et
cessavit ventus: et facta est tranquillitas
magna Et ait illis Quid timidi estis
Nec dum habetis fidem: Et timuerunt ti
more magno: et dicebant ad alterutrum
Quis putas est iste: quia ventus et
mare obediunt ei Capitulum quintum

Et venerunt trans fretum maris in
regionem gerasenorum Et exeunti
ei de navi statim occurrit de monumentis
homo in spiritu immundo: qui domicilium habebat
in monumentis Et neque cathenis iam quisquam
eum poterat ligare: quia sepe compedibus
et cathenis vinctus dirupisset cathe
nas et compedes comminuisset Et nemo
poterat eum domare Et semper nocte ac die
in monumentis et in montibus erat clamans
et concidens se lapidibus Videns autem ihesum
a longe cucurrit et adoravit eum: et cla
mans voce magna dixit Quid mihi et
tibi ihesu fili dei summi: adiuro te per
deum: ne me torqueas Dicebat enim illi
Exi spiritus immunde ab homine Et interrogabat
eum Quod tibi nomen est: Et dicit ei
Legio michi nomen est quia multi sumus Et
deprecabatur eum multum: ne se expelleret
extra regionem Erat autem ibi circa montem
grex magnus porcorum pascens: et depre
cabantur eum ~~multum ne se expelleret~~ spiritus
dicentes Mitte nos in porcos: ut in
eos introeamus Et concessit eis statim
ihesus Et exeuntes spiritus immundi introierunt
in porcos Et magno impetu grex pre
cipitatus est in mare ad duo milia: et
suffocati sunt in mari Qui autem pas
cebant eos fugerunt et nunciaverunt
in civitate et in agros Et egressi
sunt videre quid esset factum Et veniunt ad ihesum
et vident illum qui a demonio vexabatur
sedentem vestitum et sane mentis et timu
erunt Et narraverunt illis qui viderant
qualiter factum esset ei qui demonium habuerat:
et de porcis Et rogare eum ceperunt ut
discederet de finibus eorum Cumque ascenderet
navem: cepit illum deprecari qui a demonio
vexatus fuerat ut esset cum illo Et non
admisit eum: sed ait illi Vade in domum
tuam ad tuos: et annuncia illis quanta tibi
dominus fecerit et misertus sit tui Et abiit et
cepit predicare in decapoli quanta sibi fecisset
ihesus: et omnes mirabantur Et cum transce

dissset ihesus in navi rursus trans fretum
convenit turba multa ad illum et erat
circa mare Et venit quidam de archisy-
nagogis nomine iayrus et videns eum pro-
cidit ad pedes eius et deprecabatur eum multum
dicens Quoniam filia mea in extremis est veni
impone manum super eam ut salva sit et
vivat Et abiit cum illo Et sequebatur
eum turba multa et comprimebat illum Et
mulier que erat in profluvio sanguinis annis
duodecim et fuerat multa perpessa a com-
pluribus medicis et erogaverat omnia sua
nec quicquam profecerat sed magis deterius
habebat Cum audisset de ihesu venit in
turba retro et tetigit vestimentum
eius dicebat enim Quia si vel vestimen-
tum eius tetigero salva ero Et confestim
siccatus est fons sanguinis eius et sensit
corpore quod sanata esset a plaga Et sta-
tim ihesus cognoscens in semetipso
virtutem que exierat de eo conversus
ad turbam aiebat Quis tetigit ves-
timenta mea Et dicebant ei discipuli
sui Vides turbam comprimentem te et dicis
quis me tetigit Et circumspiciebat
videre eam que hoc fecerat Mulier autem
timens et tremens sciens quod factum esset
in se venit et procidit ante eum et dixit
ei omnem veritatem Ille autem dixit ei Filia
fides tua te salvam fecit Vade in pace
et esto sana a plaga tua Adhuc eo loquente
veniunt ad archisynagogum dicentes
quia filia tua mortua est Quid ultra vex-
as magistrum Ihesus autem verbo quod dicebatur
~~[struck]~~ audito ait archisynagogo Noli
timere tantummodo crede Et non admisit quem-
quam sequi se nisi petrum et iacobum et
iohannem fratrem iacobi Et veniunt in domum
archisynagogi et videt tumultum et
flentes et eiulantes multum Et ingres-
sus ait eis Quid turbamini et plora-
tis Puella non est mortua sed dormit

Et irridebant eum Ipse vero eiectis omnibus
assumit patrem et matrem puelle et qui
secum erant et ingrediuntur ubi erat puella
iacens Et tenens manum puelle ait illi
Thabitha cumi quod est interpretatum puella
tibi dico surge Et confestim surrexit
puella et ambulabat Erat autem annorum
duodecim Et obstupuerunt stupore mag-
no Et precepit illis vehementer ut nemo
id sciret Et dixit dari illi manducare
Et egressus inde abiit in patriam suam
et sequebantur illum discipuli sui Cap. cxxii

Et facto sabbato cepit in
synagoga docere Et multi audien-
tes admirabantur in doctrina eius dicentes
Unde huic hec ~~sapientia~~ omnia Et que est
sapientia que data est illi et virtutes tales
que per manus eius efficiuntur Nonne iste
est faber filius marie frater iacobi et ioseph
et iude et symonis Nonne et sorores eius
hic nobiscum sunt Et scandalizabantur
in illo Et dicebat eis ihesus Quia non
est propheta sine honore nisi in patria sua et
in cognatione sua et in domo sua Et non
poterat ibi virtutem ullam facere nisi paucos
infirmos impositis manibus curavit Et
mirabatur propter incredulitatem eorum Et
circuibat castella in circuitu docens
Et convocavit duodecim et cepit eos mitte-
re binos et dabat illis potestatem spirituum immun-
dorum Et precepit eis ne quid tollerent in
via nisi virgam tantum non peram non panem
neque in zona es sed calciatos sandaliis
et non induerentur duabus tunicis Et
dicebat eis Quocumque introieritis in do-
mum illic manete donec exeatis inde
Et quicumque non receperint vos nec au-
dierint vos exeuntes inde excutite pul-
verem de pedibus vestris in testimonium illis
Et exeuntes predicabant ut penitentiam agerent
Et demonia multa eiciebant et ungebant

oleo egros multos et sanabat Et au
divit herodes rex manifestum enim factum est
nomen eius et dicebat quia iohannes baptis
ta resurrexit a mortuis et propterea ope
rantur virtutes in illo Alii autem dicebant
quia helyas est Alii vero dicebant quia propheta
est: quasi unus ex prophetis Quo audito
herodes ait Quem ego decollavi iohannem.
hic a mortuis resurrexit Ipse enim hero
des misit ac tenuit iohannem et vinxit
eum in carcere propter herodiadem uxorem phi
lippi fratris sui: quia duxerat eam Dicebat
enim iohannes herodi Non licet tibi habere
uxorem fratris tui Herodias autem insidiaba
tur illi: et volebat occidere eum nec pote
rat Herodes enim metuebat iohannem.
sciens eum virum iustum et sanctum: et custodie
bat eum Et audito eo multa faciebat:
et libenter eum audiebat Et cum dies oppor
tunus accidisset: Herodes natalis sui
cenam fecit principibus et tribunis et pri
mis galilee Cumque introisset filia ipsius
herodiadis et saltasset et placuisset
herodi simulque recumbentibus: rex ait
puelle Pete a me quod vis: et dabo tibi
Et iuravit illi: quia quicquid pecieris dabo
tibi ~~Et iuravit illi~~ licet dimidium regni
mei Que cum exisset: dixit matri sue Quid
petam: Et illa dixit Caput iohannis bap
tiste Cumque introisset statim cum festinatione
ad regem: petivit dicens Volo ut protinus
des michi in disco caput iohannis baptiste Et
contristatus est rex propter iusiurandum et propter
simul recumbentes noluit eum contristare
sed misso spiculatore precepit afferri caput
eius in disco Et decollavit eum in carcere
et attulit caput eius in disco. et dedit illud
puelle: et puella dedit matri sue Quo
audito. discipuli eius venerunt et tulerunt
corpus eius: et posuerunt illud in monumento
Et convenientes apostoli ad ihesum renunciave
runt illi omnia que egerat et docuerat Et

ait illis Venite seorsum in desertum locum:
et requiescite pusillum Erant enim qui ve
niebant et redibant multi: et nec manducan
di spacium habebant Et ascendentes in na
vim: abierunt in desertum locum seorsum Et
viderunt eos abeuntes Et cognoverunt
multi: et pedestres de omnibus civitatibus
concurrerunt illuc: et prevenerunt eos Et
exiens vidit ihesus turbam multam: et mi
sertus est super eos: quia erant sicut oves
non habentes pastorem Et cepit docere illos
multa Et cum iam hora multa fieret: acces
serunt discipuli eius dicentes Desertus
est locus hic: et iam hora preteriit Dimit
te illos: ut euntes in proximas villas
et vicos emant sibi cibos quos mandu
cent Et respondens ait illis Date illis vos
manducare Et dixerunt ei Euntes emamus
denariis ducentis panes: et dabimus eis
manducare Et dicit eis Quot panes ha
betis: Ite et videte Et cum cognovissent
dicunt Quinque et duos pisces Et precepit
illis: ut accumbere facerent omnes secundum con
tubernia super viride fenum Et discubue
runt in partes per centenos et per quinquagenos
Et acceptis quinque panibus et duobus
piscibus intuens in celum benedixit et fre
git panes: et dedit discipulis suis
ut ponerent ante eos Et duos pisces
divisit omnibus Et manducaverunt omnes:
et saturati sunt Et sustulerunt reliquias
fragmentorum Duodecim cophinos plenos:
et de piscibus Erant autem qui manducave
runt: quinque milia virorum Et statim coe
git discipulos suos ascendere navem
ut precederent eum trans fretum ad bethsai
dam: dum ipse dimitteret populum Et cum di
misisset eos: abiit in montem orare
Et cum sero esset: erat navis in medio
mari et ipse solus in terra Et videns eos
laborantes in remigando: erat enim ventus
contrarius eis Et circa quartam vigiliam
noctis venit ad eos ambulans super mare

et volebat preterire eos. Et illi ut viderunt eum ambulantem super mare, putauerunt fantasma esse et exclamauerunt. Omnes enim eum viderunt et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis et dixit illis. Confidite ego sum nolite timere. Et ascendit ad illos in nauem et cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerant de panibus. Erat enim cor illorum obcecatum. Et cum transfretassent peruenerunt in terram genezareth et applicuerunt. Cumque egressi essent de naui continuo cognouerunt eum. Et percurrentes vniuersam regionem illam ceperunt in grabbatis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse. Et quocunque introibat in vicos vel in villas aut ciuitates in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quotquot tangebant eum salui fiebant.

Capitulum vii

Et conueniunt ad eum pharizei et quidam de scribis venientes ab iherosolimis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes vituperauerunt. Pharizei enim et omnes iudei nisi crebro lauent manus non manducant tenentes tradiciones seniorum et a foro nisi baptizentur non comedunt. Et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare baptismata calicum et vrceorum et eramentorum et lectorum. Et interrogabant eum pharizei et scribe. Quare discipuli tui non ambulant iuxta tradicionem seniorum sed communibus manibus manducant panem. At ille respondens dixit eis. Bene prophetauit ysayas de vobis ypocritis sicut scriptum est. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. In vanum autem me colunt docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei tenentes tradiciones hominum. Baptismata

calicum et vrceorum et eramentorum et lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe dicentes. Quare discipuli tui non ambulant iuxta tradiciones seniorum sed communibus manibus manducant panem. At ille respondens dixit eis. Bene prophetauit de vobis ypocritis ysaias sicut scriptum est. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. In vanum autem me colunt docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei tenentes tradiciones hominum. Baptismata vrceorum et calicum et alia similia huiusmodi.

et calicum et alia similia huius facitis multa. Et dicebat illis. Bene irritum facitis preceptum dei ut tradicionem vestram seruetis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri rescindentes verbum dei per tradicionem vestram quam tradidistis. Et similia multa huiusmodi facitis. Et aduocans iterum turbam dicebat illis. Audite me omnes et intelligite. Nichil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare sed que de homine procedunt illa sunt que communicant hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis. Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit purgans omnes escas. Dicebat autem quia que de homine exeunt illa communicant hominem. Ab intus enim de corde hominum cogitaciones male procedunt adulteria fornicaciones homicidia furta auaricie nequicie dolus inpudicicia oculus malus blasphemia superbia stulticia. Omnia hec mala ab intus procedunt et coinquinant hominem. Et inde surgens abiit in fines tyri et sydonis. Et ingressus domum neminem voluit scire et non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuius filia habebat spiritum inmundum intrauit et procidit ad pedes eius. Erat autem mulier gentilis sirophenissa genere. Et rogabat eum ut demonium eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa respondit et dicit ei. Vtique domine

Nam et catelli sub mensa comedunt de
micis puerorum. Et ait illi: propter hunc ser-
monem vade: exiit demonium de filia tua.
Et cum abisset domum suam: invenit puellam
iacentem super lectum et demonium exisse. Et
iterum exiens de finibus tyri venit per sy-
donem ad mare galilee: inter medios fines
decapoleos. Et adducunt ei surdum et
mutum: et deprecabantur eum ut imponat
illi manum. Et apprehendens eum de turba se-
orsum misit digitos suos in auricu-
las eius. Et exspuens tetigit linguam
eius. Et suspiciens in celum ingemuit:
et ait illi: Effeta quod est adaperire. Et
statim aperte sunt aures eius: et solutum est
vinculum lingue eius: et loquebatur recte.
Et precepit illis: ne cui dicerent. Quanto
autem eis precipiebat: et eo amplius ammi-
rabantur dicentes: Bene omnia fecit: et sur-
dos fecit audire et mutos loqui. VIII
In illis diebus iterum cum turba multa
esset cum ihesu nec haberent quod manducarent:
convocatis discipulis ait illis: Miser-
eor super turbam: quia ecce iam triduo
sustinent me: nec habent quod manducent.
Et si dimisero eos ieiunos in domum
suam: deficient in via. Quidam enim ex
eis de longe venerunt. Et responderunt ei
discipuli sui: Unde istos poterit quis hic sa-
turare panibus in solitudine? Et inter-
rogavit eos: Quot panes habetis? Qui
dixerunt: Septem. Et precepit turbe dis-
cumbere super terram. Et accipiens septem panes
gratias agens fregit: et dabat discipulis
suis ut apponerent. Et apposuerunt turbe.
Et habebant pisciculos paucos. Et ipsos
benedixit: et iussit apponi. Et manduca-
verunt et saturati sunt. Et sustulerunt
quod superaverat de fragmentis septem spor-
tas. Erant autem qui manducaverunt quasi quatuor
milia: et dimisit eos. Et statim ascendens
navem cum discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et exierunt pharisei et
ceperunt conquirere cum eo: querentes ab eo illo
signum de celo temptantes eum. Et ingemis-
cens spiritu ait: Quid generatio ista querit
signum? Amen dico vobis: si dabitur genera-
tioni isti signum. Et dimittens eos: ascen-
dens iterum navem abiit trans fretum. Et
obliti sunt sumere panes: et nisi unum pa-
nem non habebant secum in navi. Et pre-
cipiebat eis dicens: Videte et cavete a fermento phariseorum et
fermento herodis. Et cogitabant ad al-
terutrum dicentes: quia panes non habemus.
Quo cognito ihesus ait illis: Quid
cogitatis quia panes non habetis? Non-
dum cognoscitis nec intelligitis? Adhuc
cecatum habetis cor vestrum? Oculos ha-
bentes non videtis: et aures habentes
non auditis? Nec recordamini quando quinque pa-
nes fregi in quinque milia: et quot cophi-
nos fragmentorum plenos sustulistis? Di-
cunt ei: duodecim. Quando et septem panes
in quatuor milia: quot sportas fragmen-
torum tulistis? Et dicunt ei: septem. Et dice-
bat eis: Quomodo nondum intelligitis? Et
veniunt bethsaida: et adducunt ei cecum:
et rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehen-
sa manu ceci: eduxit eum extra vicum. Et
exspuens in oculos eius impositis manibus
suis: interrogavit eum si aliquid videret. Et
aspiciens ait: Video homines velut arbores
ambulantes. Deinde iterum imposuit manus
super oculos eius: et cepit videre. Et resti-
tutus est: ita ut videret clare omnia. Et misit
illum in domum suam dicens: Vade in domum
tuam. Et si in vicum introieris: nemini dixe-
ris. Et egressus est ihesus et discipuli eius
in castella cesaree philippi: et in via
interrogabat discipulos suos dicens eis:

Quem me dicunt esse homines? Qui responderunt
illi dicentes Johannem baptistam: alii helyam
alii vero quasi unum de prophetis. Tunc dicit
illis Vos vero quem me dicitis esse? Respondens
petrus ait ei Tu es christus. Et comminatus
est eis ne cui dicerent de illo. Et cepit do
cere illos: quoniam oportet filium hominis multa
pati et reprobari a senioribus et a summis
sacerdotibus et scribis et occidi et post tres
dies resurgere. Et palam verbum loquebatur.
Et apprehendens eum petrus cepit increpare
eum. Qui conversus et videns discipulos
suos: comminatus est petro dicens Vade re
tro me sathanas: quoniam non sapis que dei
sunt sed que hominum sunt. Et convocata turba
cum discipulis suis: dixit eis Si quis vult
me sequi: deneget semetipsum et tollat
crucem suam et sequatur me. Qui enim vo
luerit animam suam salvam facere perdet eam. Qui
autem perdiderit animam suam propter me et evange
lium: salvam eam faciet. Quid enim proderit
homini si lucretur mundum totum et detrimentum
faciat anime sue. Aut quid dabit homo commu
tacionis pro anima sua. Qui enim confessus
me fuerit et mea verba in generacione ista ad
ultera et peccatrice: et filius hominis
confitebitur eum cum venerit in gloria patris sui
cum angelis suis. Capitulum ix

Et dicebat illis Amen dico vobis
quia sunt quidam de hic stantibus
qui non gustabunt mortem donec videant
regnum dei veniens in virtute. Et post dies
sex assumpsit ihesus petrum et iacobum et
iohannem et ducit illos in montem ex
celsum seorsum solos: et transfiguratus
est coram ipsis. Et vestimenta eius facta
sunt splendencia et candida nimis velut
nix qualia fullo super terram non potest candi
da facere. Et apparuit illis helyas cum
moyse: et erant loquentes cum ihesu. Et
respondens petrus ait ihesu Rabbi: bonum est
nos hic esse. Et faciamus tria tabernacula
tibi unum et moysi unum et helye unum. Non
enim sciebat quid diceret. Erant enim timore ex
territi. Et facta est nubes obumbrans eos.
Et venit vox de nube dicens Hic est filius
meus karissimus audite illum. Et statim
circumspicientes: neminem amplius viderunt
nisi ihesum tantum secum. Et descendentibus illis
de monte: precepit illis ne cui que vidissent
narrarent: nisi cum filius hominis a mortuis
resurrexerit. Et verbum continuerunt apud
se: conquirentes quid esset cum a mortuis re
surrexerit. Et interrogabant eum dicentes
Quid ergo dicunt pharizei et scribe: quia
helyam oportet primum venire. Qui respondens
ait illis Helyas cum venerit primo resti
tuet omnia. Et quomodo scriptum est in filium hominis:
ut multa paciatur et contempnatur. Sed
dico vobis quia et helyas venit et fecerunt
illi quecumque voluerunt sicut scriptum est
de eo. Et veniens ad discipulos suos:
vidit turbam magnam circa eos et scribas
conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus
videns ihesum stupefactus est et expaverunt
et accurrentes salutabant eum. Et interro
gavit eos Quid inter vos conquiritis.
Et respondens unus de turba dixit Magister
attuli filium meum ad te habentem spiritum
mutum. Qui ubicumque eum apprehenderit
allidit eum: et spumat et stridet denti
bus et arescit. Et dixi discipulis
tuis ut eicerent illum: et non potuerunt.
Qui respondens eis dicit O generacio incre
dula quamdiu apud vos ero? quamdiu vos
paciar? Afferte illum ad me. Et attu
lerunt eum. Et cum vidisset illum: statim spiritus
conturbavit eum. Et elisus in terram volu
tabatur spumans. Et interrogavit patrem
eius Quantum temporis est ex quo hoc ei accidit?
At ille ait ab infancia. Et frequenter
eum et in ignem et in aquas misit ut eum

potest. Sed si quid potes: adiuva nos misertus
nostri. Jhesus autem ait illi: Si potes credere:
omnia possibilia credenti. Et continuo excla-
mans pater pueri: cum lacrimis aiebat: Credo
domine: adiuva incredulitatem meam. Et cum
videret Jhesus concurrentem turbam commi-
natus est spiritui inmundo dicens illi: Surde
et mute spiritus ego tibi precipio exi ab eo:
et amplius ne introeas in eum. Et clamans
et multum discerpens eum: exiit ab eo. Et
factus est sicut mortuus: ita ut multi di-
cerent quia mortuus est. Jhesus autem tenens
manum eius elevavit illum: et surrexit.
Et cum introisset in domum: discipuli eius secreto
interrogabant eum: Quare nos non potui-
mus eicere eum? Et dixit illis: Hoc genus
in nullo potest exire: nisi in oratione et ie-
iunio. Et inde profecti pretergrediebantur
Galileam: nec volebat quemquam scire. Do-
cebat autem discipulos suos: et dicebat
illis: Quoniam filius hominis tradetur in manus
hominum et occident eum: et occisus tertia die
resurget. At illi ignorabant verbum:
et timebant eum interrogare. Et venerunt
Capharnaum. Qui cum domi essent: inter-
rogabat eos: Quid in via tractabatis?
Et illi tacebant. Siquidem inter se in via
disputaverant: quis esset illorum maior.
Et residens vocavit duodecim et ait
illis: Si quis vult primus esse: erit omnium
novissimus et omnium minister. Et accipiens
puerum statuit eum in medio eorum. Quem
cum complexus esset: ait illis: Quisquis unum
ex huiusmodi pueris receperit in nomine
meo: me recipit. Et quicumque me sus-
ceperit: non me suscipit sed eum qui me mi-
sit. Respondit illi Iohannes dicens: Magister vi-
dimus quendam in nomine tuo eicientem
demonia qui non sequitur nos: et pro-
hibuimus eum. Jhesus autem ait: Nolite
prohibere eum. Nemo est enim qui faciat virtutem
in nomine meo: et possit cito male loqui de
me. Qui enim non est adversum vos pro vobis
est. Quisquis enim potum dederit vobis calicem
aque in nomine meo quia Christi estis: amen
dico vobis non perdet mercedem suam. Et
quisquis scandalizaverit unum ex hiis pusillis
credentibus in me: bonum est ei magis si cir-
cumdaretur mola asinaria collo eius et in
mare mitteretur. Et si scandalizaverit te ma-
nus tua: abscide illam. Bonum est tibi de-
bilem introire in vitam quam duas manus
habentem ire in gehennam in ignem inextin-
guibilem: ubi vermis eorum non moritur
et ignis non extinguitur. Et si pes tuus
te scandalizat amputa illum. Bonum est
tibi claudum introire in vitam eternam quam
duos pedes habentem mitti in gehennam
ignis inextinguibilis ubi vermis eorum
non moritur et ignis eorum non extinguitur.
Quod si oculus tuus scandalizat te: eice
eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum
dei quam duos oculos habentem mitti in gehe-
nnam ignis ubi vermis eorum non moritur
et ignis non extinguitur. Omnis enim igne
~~salietur~~ salietur: Bonum est sal. Quod si sal (margin: et omnis victima salietur)
insulsum fuerit: in quo illud condietis?
Habete in vobis sal: et pacem habete
inter vos.

Capitulum decimum

Et inde exurgens venit in fines
Iudee ultra Iordanem. Et conveni-
unt iterum turbe ad eum: et sicut consue-
rat iterum docebat illos. Et accedentes
pharisei interrogabant eum si licet viro
uxorem dimittere temptantes eum. At ille respon-
dens dixit eis: Quid vobis precepit Moy-
ses? Qui dixerunt: Moyses permisit libellum
repudii scribere et dimittere. Quibus respon-
dens Jhesus ait: Ad duriciam cordis vestri
scripsit vobis preceptum istud. Ab initio

aut creature masculum et feminam fecit
eos deus: et dixit propter hoc relinquet
homo patrem suum et matrem et adherebit ad
uxorem suam et erunt duo in carne una
Itaque iam non sunt duo sed una caro Quod
ergo deus coniunxit homo non separet Et in
domo iterum discipuli eius de eodem interro
gaverunt eum Et dixit illis Quicumque
dimiserit uxorem suam et aliam duxerit
adulterium committit super eam Et si uxor
dimiserit virum suum et alii nupserit
mechatur Et offerebant illi parvulos:
ut tangeret illos Discipuli autem commi
nabantur offerentibus Quos cum videret
ihesus: indigne tulit et ait illis Si
nite parvulos venire ad me et ne prohibu
eritis eos Talium est enim regnum dei [Amen dico vobis quicumque non receperit regnum dei] ve
lut parvulus non intrabit in illud Et com
plexans eos et imponens manus super
illos benedicebat eos Et cum ~~in~~ egressus
esset in via procurrens quidam genuflexo
ante eum [rogabat eum] dicens Magister bone quid faciam ut
vitam eternam ~~possideam~~ percipiam: Ihesus
autem dixit ei Quid me dicis bonum:
Nemo bonus: nisi unus deus Precepta
nosti: Ne adulteres ne occidas ne
fureris ne falsum testimonium dixeris
ne fraudem feceris honora patrem tuum
et matrem At ille respondens ait illi Magister:
hec omnia observavi a iuventute mea
Ihesus autem intuitus eum dilexit eum: et
dixit illi Unum tibi deest Vade quecumque
habes vende et da pauperibus: et ha
bebis thesaurum in celo: et veni sequere
me Qui contristatus in verbo abiit me
rens Erat enim habens possessiones mul
tas Et circumspiciens ihesus ait discipu
lis suis Quam difficile qui pecunias ha
bent in regnum dei introibunt Discipuli
autem obstupescebant in verbis eius At
ihesus rursus respondens ait illis Filioli

quam difficile est confidentes in pecuniis in
regnum dei introire Facilius est camelum
per foramen acus transire: quam divitem in
trare in regnum dei Qui magis admiraba
ntur dicentes ad semetipsos Et quis
potest salvus fieri: Et intuens eos ihesus
ait Apud homines impossibile est sed non
apud deum Omnia enim possibilia sunt apud
deum Et cepit petrus ei dicere Ecce di
misimus omnia et secuti sumus te Re
spondens ihesus ait Amen dico vobis nemo
est qui relinquet domum aut fratres aut
sorores aut patrem aut matrem aut filios
aut agros propter me et propter evangelium:
qui non accipiet centies tantum nunc in
tempore hoc domos et fratres et sorores
et matres et filios ~~aut~~ agros cum per
secutionibus et in seculo futuro vitam eternam
Multi autem erunt primi novissimi et no
vissimi primi Erant autem in via ascenden
tes in ierosolimam et precedebat illos
ihesus Et stupebant: et sequentes ti
mebant Et assumens iterum duodecim
cepit illis dicere que essent ei ventura
Quia ecce ascendimus ierosolimam: et
filius hominis tradetur principibus sacer
dotum et senioribus et scribis et dam
nabunt eum morte Et tradent eum gentibus
et illudent ei et conspuent in eum et fla
gellabunt eum et interficient eum et tercia
die resurget Et accedunt ad eum ia
cobus et iohannes filii zebedei dicentes
Magister volumus ut quodcumque petierimus
facias nobis At ille dixit eis Quid
vultis ut faciam vobis: Et dixerunt
Da nobis ut unus ad dexteram tuam
et alius ad sinistram tuam sedeamus
in gloria tua Ihesus autem ait eis Nes
citis quid petatis Potestis bibere calicem
quem ego bibo: aut baptismo quo

ego baptizor baptizari. At illi dixe
runt ei: possumus. Ihesus autem ait eis: Ca
licem quidem quem ego bibo bibetis: et baptismo
quo ego baptizor baptizabimini: sedere
autem ad dexteram meam vel ad sinistram non
est meum dare vobis: sed quibus paratum est. Et
audientes decem ceperunt indignari de
iacobo et iohanne. Ihesus autem vocans eos
ait illis: Scitis quia hii qui videntur princi
pari gentibus dominantur eis: et principes
eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem
in vobis: sed quicumque voluerit in vobis fieri ma
ior: erit omnium servus. Nam et filius hominis non
venit ut ei ministraretur: sed ut ministraret: et
daret animam suam redemptionem pro multis. Et
veniunt iherico. Et proficiscente eo de ihe
rico et discipulis eius et plurima multitu
dine: filius thimei barthimeus cecus sede
bat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset
quia ihesus nazarenus est cepit clamare et
dicere: Fili david ihesu miserere mei. Et com
minabantur ei multi ut taceret. At ille
multo magis clamabat: Fili david mi
serere mei. Et stans ihesus: precepit illum
vocari. Et vocant cecum dicentes ei: Ani
mequior esto. Surge vocat te. Qui proiecto
vestimento suo exiliens venit ad eum. Et
respondens ihesus: dixit illi: Quid vis tibi fa
ciam? Cecus autem dixit ei: Rabboni ut videam.
Ihesus autem ait illi: Vade: fides tua te sal
vum fecit. Et confestim vidit et sequeba
tur eum in via. Cap. XI

(margin: Et quicumque voluerit fieri ... erit vester minister)

Et cum appropinquaret ierosolime et
bethanie ad montem oliveti: mit
tit duos ex discipulis suis et ait illis:
Ite in castellum quod est contra vos: et stati
m introeuntes illuc invenietis pullum ligatum
super quem nemo adhuc hominum sedit. Sol
vite illum: et adducite. Et si quis vobis
dixerit quid facitis: dicite quia domino ne
cessarius est. Et continuo illum dimittet
huc. Et abeuntes invenerunt pullum li
gatum ante ianuam foris in bivio: et solvunt
eum. Et quidam de illic stantibus dicebant
illis: Quid facitis solventes pullum? Qui
dixerunt eis sicut preceperat illis ihesus.
Et dimiserunt eis. Et duxerunt pullum
ad ihesum: et imponunt illi vestimenta sua
et sedit super eum. Multi autem vestimenta sua
straverunt in via. alii autem frondes cede
bant de arboribus et sternebant in via. Et
qui preibant et qui sequebantur clamabant
dicentes: Osanna: benedictus qui venit in nomine
domini. Benedictum quod venit regnum patris nostri da
vid: osanna in excelsis. Et introivit ihero
solimam in templum. Et circumspectis omnibus
cum iam vespera esset hora: exiit in bethaniam
cum duodecim. Et alia die cum exiret a be
thania: esuriit. Cumque vidisset a longe ficum
habentem folia: venit si quid forte inveniret
in ea. Et cum venisset ad eam: nichil invenit
preter folia. Non enim erat tempus ficorum.
Et respondens dixit ei: Iam non amplius in eter
num quisquam fructum ex te manducet. Et au
diebant discipuli eius. Et veniunt iheroso
limam. Et cum introisset templum cepit eice
re vendentes et ementes de templo: et men
sas nummulariorum et cathedras vendentium
columbas evertit. Et non sinebat ut quis
transferret vas per templum. Et docebat
dicens eis: Nonne scriptum est quia domus mea
domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos
autem fecistis eam speluncam latronum. Quo au
dito principes sacerdotum et scribe querebant
quomodo eum perderent. Timebant enim eum: quia
universa turba admirabatur super doctrina
eius. Et cum vespera facta esset: egrediebatur
de civitate. Et cum mane transirent: vide
runt ficum aridam factam a radicibus. Et
recordatus petrus: dixit ei: Rabbi: ecce ficus
cui maledixisti aruit. Et respondens ihesus:
ait illis: Habete fidem dei. Amen dico vobis
quia quicumque dixerit huic monti tollere et

mitte in mare et non hesitaverit in corde
suo sed crediderit: quia quodcumque dixerit fiat:
fiet ei: Propterea dico vobis Omnia quecumque
orantes petitis: credite quia accipietis et
evenient vobis Et cum stabitis ad ora
ndum dimittite si quid habetis adversus ali
quem: ut et pater vester qui in celis est dimittat
vobis peccata vestra Quod si vos non dimiseritis:
nec pater vester qui in celis est dimittet vobis
peccata vestra Et veniunt rursus Ierosolimam
Et cum ambularet in templo: accedunt ad eum sum
mi sacerdotes et scribe et seniores et dicunt
illi in qua potestate hec facis. Et quis tibi
dedit hanc potestatem ut ista facias. Ihesus
autem respondens: ait illis Interrogabo vos et
ego unum verbum et respondete mihi: et dicam vobis
in qua potestate hec faciam Baptismum io
hannis de celo erat an ex hominibus Respondete
mihi At illi cogitabant secum dicentes Si dixe
rimus de celo dicet nobis Quare non
credidistis ei. Si dixerimus ex hominibus:
timemus populum Omnes enim habebant iohannem quia
vere propheta esset Et respondentes dicunt ad
ihesum Nescimus Et respondens ihesus ait illis
Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio

Et cepit illis in parabolis Capitulum XII
loqui Vineam pastinavit homo et cir
cumdedit sepem et fodit lacum et edifi
cavit turrim et locavit eam agricolis:
et peregre profectus est Et misit ad agricolas
in tempore servum: ut ab agricolis acciperet de
fructu vinee Qui apprehensum eum ceci
derunt: et dimiserunt eum vacuum Et iterum
misit ad illos alium servum et illum in
capite vulneraverunt et contumeliis
affecerunt Et rursum alium misit: et illum
occiderunt Et plures alios: quosdam ceden
tes alios vero occidentes Adhuc ergo
unum habens filium karissimum: et illum misit
ad eos novissimum dicens Quia verebuntur
filium meum Coloni autem dixerunt ad invicem
Hic est heres venite occidamus eum: et nostra
erit hereditas Et apprehendentes eum occi
derunt: et eiecerunt extra vineam Quid
ergo faciet dominus vinee: veniet et perdet
colonos: et dabit vineam aliis Nec scrip
turam hanc legistis lapidem quem reprobave
runt edificantes hic factus est in caput
anguli: a domino factum est istud et est mira
bile in oculis nostris. Et querebant eum tene
re et timuerunt turbam Cognoverunt enim
quia ad eos parabolam hanc dixerit Et relicto
eo abierunt Et mittunt ad eum quosdam
ex phariseis et herodianis ut eum cape
rent in verbo Qui venientes dicunt ei Magi
ster scimus quia verax es: et non curas quemquam
Nec enim vides in faciem hominum: sed in veri
tate viam dei doces Licet dari tributum
cesari: an non dabimus. Qui sciens ver
suciam eorum ait illis Quid me tempta
tis. Afferte mihi denarium ut videam At
illi attulerunt ei Et ait illis Cuius
est ymago hec et inscriptio. Dicunt illi
Cesaris Respondens autem ihesus: dixit illis
Reddite igitur que sunt cesaris cesari
et que sunt dei deo Et mirabantur
super eo Et veniunt ad eum saducei qui
dicunt resurrectionem non esse: et inter
rogabant eum dicentes Magister moyses nobis
scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit
et dimiserit uxorem et filios non reli
querit: accipiat frater eius uxorem ipsius
et resuscitet semen fratri suo Septem
ergo fratres erant: et primus accepit ux
orem et mortuus est non relicto semine
Et secundus accepit eam et mortuus est
nec iste reliquit semen Et tertius similiter
Et acceperunt eam similiter septem: et
non reliquerunt semen Novissima
omnium defuncta est et mulier In resur
rectione ergo cum resurrexerint cuius
de his erit uxor. Septem enim habue
runt eam uxorem Et respondens ihesus: ait illis

Nonne ideo erratis non scientes scrip-
turas neque virtutem dei. Cum enim a mor-
tuis resurrexerint neque nubent neque
nubentur, sed sunt sicut angeli in celis.
De mortuis autem quod resurgant non le-
gistis in libro moysi super rubum quomodo
dixerit illi deus inquiens: ego sum deus
abraham et deus ysaac et deus iacob.
Non est deus mortuorum sed vivorum. Vos
ergo multum erratis. Et accessit unus
de scribis qui audierat illos conquirentes
et videns quoniam bene illis responderit interroga-
vit eum quod esset primum omnium mandatum. Ihesus
autem respondit ei: quia primum omnium mandatum
est audi israel dominus deus tuus deus unus est
et diliges dominum deum tuum ex toto corde
tuo et ex tota anima tua et ex tota mente
tua et ex tota virtute tua. Hoc est primum
mandatum. Secundum autem simile est illi. Dili-
ges proximum tuum tamquam teipsum. Maius horum
aliud mandatum non est. Et ait illi scriba
bene magister in veritate dixisti quia unus est
et non est alius preter eum. Et ut diligatur
ex toto corde et ex toto intellectu et ex
tota anima et ex tota fortitudine et dili-
gere proximum tamquam seipsum maius est omnibus
holocaustomatibus et sacrificiis. Ihesus
autem videns quod sapienter respondisset dixit illi
Non es longe a regno dei. Et nemo
iam audebat eum interrogare. Et respondens
ihesus dicebat docens in templo. Quomodo
dicunt scribe xpistum filium esse david. Ipse
enim david dicit in spiritu sancto dixit dominus
domino meo sede a dextris meis donec
ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
Ipse ergo david dicit eum dominum et unde
est filius eius. Et multa turba eum libenter
audivit. Et dicebat eis in doctrina sua.
Cavete a scribis qui volunt in stolis
ambulare et salutari in foro et in primis
cathedris sedere in synagogis et pri-
mos discubitus in cenis qui devora-
nt domos viduarum sub optentu prolixe

orationis. Hii accipient prolixius iudicium. Et
sedens ihesus contra gazophilacium aspi-
ciebat quomodo turba iactabat multa — iactaret es in gazophilacium et multi divites
Cum venisset autem vidua una pauper
misit duo minuta quod est quadrans.
Et convocans discipulos suos ait illis
Amen dico vobis quia vidua hec pauper
plus omnibus misit qui miserunt in ga-
zophilacium. Omnes enim ex eo quod habunda-
bat illis miserunt. Hec vero de penuria
sua omnia que habuit misit totum victum
suum. Et cum egrederetur de templo Cap xiii
ait illi unus ex dis-
cipulis suis magister aspice quales la-
pides et quales structure. Et respondens
ihesus ait illi. Vides has omnes magnas
edificationes. Non relinquetur lapis super
lapidem qui non destruatur. Et cum sederet
in monte oliveti contra templum inter-
rogabant eum separatim petrus et iacobus
et iohannes et andreas. Dic nobis quando ista
fient et quod signum erit quando hec omnia inci-
pient consummari. Et respondens ihesus cepit
dicere illis. Videte ne quis vos seducat
Multi enim venient in nomine meo dicentes
quia ego sum et multos seducent. Cum audie-
ritis autem bella et opiniones bellorum
ne timueritis. Oportet enim fieri sed nondum
finis. Exurget autem gens super gentem
et regnum super regnum et erunt terremotus
per loca et fames. Inicium dolorum hec.
Videte autem vosmetipsos. Tradent enim
vos in consiliis et in synagogis vapu-
labitis et ante presides et reges stabitis
propter me in testimonium illis. Et in omnes
gentes primum oportet predicari evangelium.
Et cum duxerint vos tradentes nolite
precogitare quid loquamini sed quod datum
vobis fuerit in illa hora id loquamini.
Non enim estis vos loquentes sed spiritus
sanctus. Tradet enim frater fratrem in mortem
et pater filium. Et consurgent filii in parentes
et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus

ppter nomē meū Qui aut sustinuerit
in finē hic saluus erit Cū aut videritis
abhominacōnē desolacōis stantē ubi nō
debet: qui legit intelligat Tūc qui ī
iudea sūt fugiant in mōtes: et qui
sup tectū ne descēdat in domū: nec
introeat ut tollat q̄ de domo sua:
Et qui in agro erit: nō reuertatur retro
tollē vestimentū suū: Ve aut pgnantibus
et nutrientibus in illis diebus Orate vō
ut ~~[illegible]~~ hieme nō fiat Erūt eñi dies
illi tribulacōes tales quales nō fuerūt
ab inicio creature quā condidit deus usqz
nūc: neqz fient Et nisi breuiasset dns
dies: nō fuisset salua oīs caro Sed
ppter electos quos elegit: breuiauit
dies Et tūc si quis vobis dixerit ecce
hic ē xpc ecce illic: ne credideritis Exur-
gent eñi pseudo xpi et pseudo pphe-
te: et dabunt signa et portēta ad
seducēdos si fieri pt etiā electos Vos
ergo videte: ecce pdixi vobis oīa Sz
in illis diebus post tribulacōnē illā
sol contenebrabitur: et luna nō dabit
splendorē suū: et stelle celi erūt de
cidentes: et virtutes que sūt in celis
mouebūtur Et tūc videbūt filiū hois
venientē in nubibus: cū virtute multa
et gloria Et tūc mittet angelos suos
et cōgregabit electos a quatuor vētis
a summo terre usqz ad summū celi A fici
aut discite parabolā Cū iā ramus eius
tener fuit et nata fuerit folia: cog
noscitis qz in pximo sit estas Sic et
vos cū videritis hec fieri: scitote qz in
pximo sit in ostiis Amē dico vobis:
qm nō transibit generacō hec donec oīa
ista fiant Celū et terra transibunt: vba
aut mea nō transibunt De die aut
illa uel hora nemo scit neqz angeli

in celo neqz filius nisi pr Videte vi
gilate et orate nescitis eñi qñ tps sit
Sicut hō qui pegre pfectus reliquit domū
suā et dedit seruis suis ptatē cuiusqz
opis: et ianitori pcepit ut vigilet Vigi
late ergo nescitis eñi qñ dns domus veniat
sero an media nocte an galli cantu an
mane: ne cū venerit repente inueniat vos
dormientes Qd aut vobis dico: oībus
dico: Vigilate Capitulū xiiii

Erat aut pascha et azima post bi
duū Et querebāt summi sacerdotes
et scribe: quō eū dolo tenerent et occide
rent Dicebant eñi Non in die festo Ne forte
tumultus fieret ppli Et cū esset bethanie in
domo symonis leprosi et recumberet venit mu
lier hñs alabastrū vnguēti nardi spicati
preciosi: et fracto alabastro effudit sup
caput eius Erant quidā indigne ferentes
intra semetipsos: et dicentes Ut quid pdicō
ista vnguenti facta ē Poterat eñi vnguentū
istud venūdari plusqz trecentis denariis
et dari pauperibus Et fremebant in eā Ihesus
aut dixit Sinite eā Quid illi molesti
estis: Bonū opus opata ē in me Semp
eñi pauperes habetis vobiscū et cū volueritis
potestis illis benefacere Me aut nō semp habebitis
Qd habuit hec fecit preuenit vngere corpus
meū in sepulturā Amē dico vobis: ubi
cūqz predicatū fuerit euangeliū istud in
vniuerso mundo: et qd fecit hec narrabitur
in memoriā eius Et iudas scarioth es
vnus de duodecim abiit ad summos sacer-
dotes: ut proderet eū illis Qui audientes
gauisi sūt et pmiserūt ei pecuniā se
daturos Et querebat quō illū oportune
traderet Et primo die azimorū qñ pascha
immolabant dicunt ei discipuli Quo vis
eamus et paremus tibi ut manduces pascha
Et mittit duos ex discipulis suis: et di
cit eis Ite in ciuitatē: et occurret vobis

homo lagenam aque baiulans: sequimini eum. et quocumque introierit dicite domino domus quia magister dicit: Ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum: et illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat illis: et paraverunt pascha. Vespere autem facto: venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et manducantibus: ait Jesus: Amen dico vobis: quia unus ex vobis me tradet qui manducat mecum. At illi ceperunt contristari: et dicere ei singillatim: Numquid ego? Et ait illis: Unus ex duodecim qui intingit mecum manum in catino. Et filius quidem hominis vadit: sicut scriptum est de eo. Ve autem homini illi: per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit Jesus panem et benedicens fregit et dedit eis et ait: Sumite hoc est corpus meum. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: quia iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno dei. Et ympno dicto: exierunt in montem olivarum. Et ait eis Jesus: Omnes scandalizabimini in me in ista nocte: quia scriptum est Percuciam pastorem et dispergentur oves. Sed postquam resurrexero: precedam vos in galileam. Petrus autem ait ei: Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi Jesus: Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusquam bis gallus vocem dederit: ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: Et si oportuerit me simul commori tibi: non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant. Et veniunt in predium cui nomen gethsemani: et ait discipulis suis: Sedete hic: donec orem. Et assumpsit petrum et iacobum et iohannem secum: et cepit pavere et tedere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic et vigilate. Et cum processisset paululum: procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora. Et dixit: Abba pater omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc a me: Sed non quod ego volo sed quod tu. Et venit et invenit eos dormientes. Et ait petro: Symon dormis? Non potuisti una hora vigilare mecum? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus: caro autem infirma. Et iterum abiens: oravit eundem sermonem dicens. Et reversus denuo: invenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum gravati: et ignorabant quid responderent ei. Et venit tercio: et ait illis: Dormite iam et requiescite. Sufficit venit hora: ecce tradetur filius hominis in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente: venit iudas scarioth unus ex duodecim et cum eo turba multa cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et a scribis et a senioribus. Dederat autem traditor eius signum eis dicens: Quemcumque osculatus fuero: ipse est tenete eum et ducite caute. Et cum venisset statim accedens ad eum ait: Rabbi. Et osculatus est eum. At illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit servum summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. Et respondens Jesus: ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me? Cotidie eram apud vos in templo docens: et non me tenuistis. Sed ut adimpleantur scripture. Tunc discipuli eius relinquentes eum: omnes fugerunt.

Adolescens autem quidam sequebatur eum a
mictus syndone super nudo et tenuerunt
eum. At ille reiecta syndone nudus profugit
ab eis. Et adduxerunt ihesum ad summum
sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes et
scribe et seniores. Petrus autem a longe se
cutus est eum usque intro in atrium summi sacer
dotis. Et sedebat cum ministris: et calefa
ciebat se ad ignem. Summi vero sacerdotes et omne
consilium querebant adversus ihesum testimonium
ut eum morti traderent: nec inveniebant.
Multi enim testimonium falsum dicebant adver
sus eum: et convenientia testimonia non erant.
Et quidam surgentes falsum testimonium fere
bant adversus eum dicentes. Quoniam nos audivi
mus eum dicentem. Ego dissolvam templum hoc
manufactum: et post triduum aliud non manu
factum edificabo. Et non erat conveniens testi
monium illorum. Et exurgens summus sacerdos
in medium: interrogavit ihesum dicens. Non
respondes quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab
hiis. Ille autem tacebat et nichil respondit.
Rursum summus sacerdos interrogabat eum: et
dixit ei. Tu es xpistus filius dei benedicti. Ihesus
autem dixit illi. Ego sum. Et videbitis filium
hominis a dextris virtutis dei sedentem: et ve
nientem cum nubibus celi. Summus autem sacer
dos scindens vestimenta sua ait. Quid
adhuc desideramus testes. Audistis blasphe
miam. Quid vobis videtur. Qui omnes con
dempnaverunt eum esse reum mortis. Et ce
perunt quidam conspuere eum et velare faciem
eius: et colaphis eum cedere et dicere ei. Prophe
tiza. Et ministri alaphis eum ~~cedebant et di~~
cedebant. Et cum esset petrus in atrio deorsum:
venit una ex ancillis summi sacerdotis. Et
cum vidisset petrum calefacientem se: aspiciens
illum ait. Et tu cum ihesu nazareno eras. At
ille negavit dicens. Neque scio: neque novi
quid dicis. Et exiit foras ante atrium: et gallus
cantavit. Rursus autem cum vidisset illum
ancilla: cepit dicere circumstantibus quia
hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et
post pusillum rursus qui astabant dicebant
petro. Vere ex illis es nam et galileus es.
Ille autem cepit anathematizare et iurare:
quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim
iterum gallus cantavit. Et recordatus est
petrus verbi quod dixerat ei ihesus. Priusquam gal
lus cantet bis: ter me negabis. Et cepit flere.

XV

Et confestim mane consilium fa
cientes summi sacerdotes cum senioribus
et scribis et universo concilio: vincientes
ihesum duxerunt et tradiderunt pylato. Et
interrogavit eum pylatus. Tu es rex iude
orum. At ille respondens: ait illi. Tu dicis.
Et accusabant eum summi sacerdotes in multis.
Pylatus autem rursus interrogabat eum dicens.
Non respondes quicquam. Vide in quantis te accusant.
Ihesus autem amplius nichil respondit ita ut
miraretur pylatus. Per diem autem festum di
mittere solebat illis unum ex vinctis quem
cumque petissent. Erat autem qui dicebatur
barrabas: qui cum sediciosis erat vinctus
qui in sedicione fecerat homicidium. Et cum
ascendisset turba: cepit rogare sicut semper
faciebat illis. Pylatus autem respondit eis:
et dixit. Vultis dimittam vobis regem iu
deorum. Sciebat enim quod per invidiam tradi
dissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem
concitaverunt turbam ut magis barrabam
dimitteret eis. Pylatus autem iterum respondens
ait illis. Quid ergo vultis faciam regi iude
orum. At illi iterum clamaverunt. Crucifige
eum. Pylatus vero dicebat eis. Quid enim mali
fecit. At illi magis clamabant. Crucifige
eum. Pylatus autem volens populo satisfacere di
misit illis barrabam: et tradidit ihesum
flagellis cesum ut crucifigeretur. Milites
autem duxerunt eum intro in atrium pretorii:
et convocant totam cohortem: et induunt eum
purpura. Et imponunt ei plectentes spi
neam coronam: et ceperunt salutare eum
Ave rex iudeorum. Et percutiebant caput
eius arundine: et conspuebant eum: et ponentes

genua adorabat eu̅ Et postq̅ illuse
rūt ei: exuerūt illū purpura et indu
erūt eū vestimentis suis Et educūt
illū ut crucifigeret eū Et angariaue
rūt p̄tereuntē quēpiā symonē cyreneū
venientē de villa p̄rem alexandri et
rufi: ut tolleret crucē ei9 Et p̄ducūt il
lū in golgata locū: qđ ē int̄p̄tatū cal
uarie locus Et dabāt ei bibē mirratū
vinū: et nō accepit Et crucifigentes
eū: diuiserūt vestimēta ei9 mittētes
sortē sup eis qđ q̄s tolleret Erat aūt hora
t̄cia: et crucifixerūt eū Et erat titul9
cause ei9 inscript9 rex iudeorū Et cū eo
crucifigūt duos latrones: vnū a dextris
et aliū a sinistris ei9 Et adimpleta ē scrip
tura que dicit Et cū iniquis deputat9
ē Et p̄tereuntes blasphemabāt eū mouētes
capita sua et dicētes vah qui destruit
templū: et in trib9 dieb9 edificat: Sal
uū fac temetipm̄: descēdēs de cruce Si
milit̄ et sūmi sacerdotes ludētes ad alter
utrū cū scribis dicebāt Alios saluos
fecit: seipm̄ nō p̄t saluū facē: Cristus
rex isrł descēdat nūc de cruce: ut videa
mus et credamus Et qui cū eo erāt cruci
fixi: conuiciabāt ei Et facta hora sexta:
tenebre facte sūt p totā t̄rā usq̄ i horā
nonā Et hora nona: exclamauit ihesus
voce magna dicēs Heloy heloy lamazabatani:
Qđ ē int̄p̄tatū Deus me9 deus
me9: ut q̄d dereliquisti me. Et quidā d̄ cir
cūstantib9 audientes dicebāt Ecce helyā
vocat Currēs aūt vn9 et adimplēs spon
giam aceto: circūponēs q3 calamo: potū
dabat ei dicēs Sinite: videam9 si veniat
helyas ad deponēdū eū Ihesus aūt
emissa voce magna: expirauit Et ve
lū templi scissū est in duo: a sūmo usq̄
deorsū Videns aūt centurio qui ex aduerso
stabat quia sic clamans expirasset: ait
Vere hō hic filius dei erat Erat aūt
et mulieres de longe aspicientes: int̄ quas
erat maria magdalena et maria iacobi mi
noris et ioseph mr̄ et salome Et cū eēt
in galylea sequebāt eū et ministrabāt ei:
et alie multe que simul cū eo ascēderāt
ierosolimā Et cū iam sero eēt factū quia
erat parasceue qđ ē añ sabbatū: venit ioseph
ab arimathia nobilis decurio: qui et ipe
erat expectans regnū dei Et audacter
introiuit ad pylatū et peciit corp9 ihū
Pylat9 aūt mirabat̄ si iā obiisset Et acce
sito centurione: int̄rogauit eū si iā mor
tuus eēt Et cū cognouisset a centurione:
~~int̄rogauit eū~~ donauit corpus ioseph
Ioseph aūt mercat9 syndonē et deponēs
eū inuoluit syndone: et posuit eū i mon
mēto qđ erat excisū de petra Et aduol
uit lapidē ad ostiū monumenti Maria
aūt magdalene et maria ioseph aspicie
bāt ubi poneret̄

Capitl̄m xvi

Et cū t̄nsisset sabbatū: maria magda
lene et maria ~~ioseph~~ iacobi et sa
lome emerūt aromata ut venientes vn
gerent ihesū Et valde mane vna sabbato
rū veniūt ad monumētū: orto iā sole
Et dicebāt ad inuicē Quis reuoluet nob
lapidē ab ostio monumēti: Et respicientes:
viderūt reuolutū lapidē Erat quippe
magn9 valde Et introeuntes i monumētū:
viderunt iuuenē sedentē in dextris coo
ptū stola candida et obstupuerūt Qui di
cit illis Nolite expauescē ihesū q̄ritis
nazarenū crucifixū surrexit nō ē hic
Ecce loc9 ubi posuerūt eū Sz ite dicite
discipulis ei9 et petro: quia p̄cedet vos
in galylea Ibi eū videbit̄ i sicut dixit
vobis At ille exeuntes: fugerūt de mon
mēto Inuaserat enī eas tremor et pa
uor: et nemini quicq̄ dixerūt Timebāt
enī Surgens aūt ihesus mane p̄ma sab
bati apparuit p̄mo marie magdalene
de qua eiecerat septē demonia Illa va
dens nunciauit hiis qui cū eo fuerūt lu

gentibus et flentibus. Et illi audientes quia vivert et visus esset ab ea: non crediderunt. Post hec autem duobus ex eis ambulantibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam. Et illi euntes nunciaverunt ceteris: nec illis crediderunt. Novissime recumbentibus illis undecim apparuit et exprobravit incredulitatem illorum et duriciam cordis quia hiis qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis. Euntes in mundum universum: predicate ewangelium omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit: salvus erit. Qui vero non crediderit: condempnabitur. Signa autem eos qui crediderint: hec sequentur. In nomine meo demonia eicient. linguis loquentur novis serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Super egros manus inponent et bene habebunt. Et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis assumptus est in celum: et sedet a dextris dei. Illi autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis. Explicit ewangelium secundum Marcum

Incipit ~~Ewang~~ prologus in ewangelium secundum Lucam

Lucas syrus natione antiochensis arte medicus discipulus apostolorum. postea paulum secutus usque ad confessionem eius serviens domino sine crimine. Nam neque uxorem umquam habuit neque filios. septuaginta et quatuor annorum obiit in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent evangelia per matheum quidem in iudea: per marcum autem in italia instigante spiritu sancto in achaie partibus hoc scripsit evangelium. significans etiam ipse in principio ante alia esse descripta. Cui extra ea que ordo evangelice disposicionis exposcit ea maxime necessitas laboris fuit ut primum grecis fidelibus omni prophetacione venturi in carne dei christi manifestata humanitate ne iudaicis fabulis attenti in solo legis desiderio tenerentur: ne vel hereticis fabulis et stultis sollicitacionibus seducti exciderent a veritate laboraret. Dehinc vero in principio evangelii iohannis nativitate presumpta cui evangelium scriberet et in quo electus scriberet indicaret: contestans in se completa esse que essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione generationis in christo implere repetende a principio nativitatis humane potestas permissa est: ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat per nathan filium introitu recurrentis in deum generationis admisso indisparabilis dei predicans in hominibus christum suum perfecti opus hominis redire in se per filium faceret. qui per david patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce non inmerito etiam scribendorum apostolicorum actuum potestas in ministerio datur: ut deo in deum pleno et filio perdicionis extincto. oracione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus compleretur. Sicque paulus consummacionem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat: sciens tamen quod operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere. vitavimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum videremur quam fastidientibus prodidisse. Explicit prologus Incipit prohemium luce evangeliste

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narraciones que in nobis complete sunt rerum. sicut tradiderunt nobis qui ab inicio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis: visum est et michi

assecuto a principio omnia diligenter ex ordine
tibi scribere optime theophile ut cognoscas
eorum verborum de quibus eruditus es veritatem

Incipit ewangelium secundum lucam

Fuit in diebus herodis re-
gis iudee sacerdos qui-
dam nomine zacharias de
vice abia: et uxor illi
de filiabus aaron et
nomen eius elizabeth
Erant autem iusti ambo ante deum: incedentes
in omnibus mandatis et iustificacionibus domini
sine querela Et non erat illis filius eo quod
esset elizabeth sterilis et ambo processissent in
diebus suis Factum est autem cum sacerdocio fungeretur
zacharias in ordine vicis sue ante deum secundum
consuetudinem sacerdocii sorte exiit ut incensum
poneret ingressus in templum domini Et omnis multi-
tudo populi erat orans foris hora incensi Appa-
ruit autem illi angelus domini stans a dextris
altaris incensi Et zacharias turbatus est
videns et timor irruit super eum Ait autem ad
illum angelus Ne timeas zacharia: quoniam ex-
audita est deprecacio tua Et uxor tua eliza-
beth pariet tibi filium: et vocabis nomen
eius iohannem Et erit gaudium tibi et exulta-
cio: et multi in nativitate eius gaudebunt
Erit enim magnus coram domino: et vinum et si-
ceram non bibet Et spiritu sancto replebitur adhuc
ex utero matris sue: et multos filiorum israel
convertet ad dominum deum ipsorum Et ipse prece-
det ante illum in spiritu et virtute helye ut conver-
tat corda patrum in filios et incredulos ad
prudenciam iustorum: parare domino plebem perfectam
Et dixit zacharias ad angelum Unde hoc sciam:
Ego enim senex: et uxor mea processit in
diebus suis Et respondens angelus dixit ei
Ego sum gabriel qui sto ante deum: et missus
sum loqui ad te et hec tibi ewangelizare
Et ecce eris tacens et non poteris loqui
usque in diem quo hec fiant: pro eo quod non
credidisti verbis meis que implebuntur in

tempore suo Et erat plebs expectans zachariam
et mirabantur quod tardaret ipse in templo Et
ipse erat innuens illis et permansit mutus
Et factum est ut impleti sunt dies officii eius
abiit in domum suam Post hos autem dies con-
cepit elizabeth uxor eius: et occultabat se
mensibus quinque dicens Quia sic mihi fecit dominus
in diebus quibus respexit auferre opprobrium
meum inter homines In mense autem sexto missus
est angelus gabriel a deo in civitatem ga-
lilee cui nomen nazareth ad virginem des-
ponsatam viro cui nomen erat ioseph de do-
mo david: et nomen virginis maria Et in-
gressus angelus ad eam dixit Ave gratia
plena: dominus tecum: benedicta tu in mulieribus
Que cum audisset: turbata est in sermone
eius: et cogitabat qualis esset ista salu-
tacio Et ait angelus ei Ne timeas maria:
invenisti enim graciam apud deum Ecce concipi-
es in utero et paries filium: et vocabis
eius nomen ihesum Hic erit magnus et filius altissi-
mi vocabitur Et dabit illi dominus deus sedem david
patris eius: et regnabit in domo iacob in e-
ternum: et regni eius non erit finis Dixit
autem maria ad angelum Quomodo fiet istud:
quoniam virum non cognosco: Et respondens ange-
lus dixit ei Spiritus sanctus superveniet in te: et
virtus altissimi obumbrabit tibi Ideoque et
quod nascetur: sanctum vocabitur filius dei Et
ecce elizabeth cognata tua: et ipsa con-
cepit filium in senectute sua Et hic mensis
sextus est illi que vocatur sterilis:
quia non erit impossibile apud deum omne
verbum Dixit autem maria Ecce ancilla domini
fiat mihi secundum verbum tuum Et discessit ab
illa angelus Exurgens autem maria in diebus
illis: abiit in montana cum festinacione
in civitatem iuda Et intravit in domum
zacharie: et salutavit elizabeth Et
factum est ut audivit salutacionem marie
elizabeth: exultavit infans in utero
eius Et repleta est spiritu sancto elizabeth

Egressus autem non poterat loqui ad illos et cognoverunt
quod visionem vidisset in templo

et exclamauit voce magna et dixit Bñ
dicta tu int' mulieres: et bñdictus fructus
ventris tui Et vñ hoc m' ut veniat
mr̃ dñi mei ad me. Ecce enĩ ut fcã est
vox salutacionis tue in auribus meis: ex
ultauit in gaudio infans in vtero meo
Et btã que credidit: qm̃ pficient' ea q̃
dcã sũt a dño Et ait maria Magnificat
aĩa mea dñm Et exultauit sp̃s meus: in deo
salutari meo Quia respexit hũilitatẽ ancille
sue: ecce enĩ ex hoc btãm me dicẽt omnes
gñacões Quia fecit m' magna qui potens
ẽ: et sctũ nomẽ eius Et mĩa eius a pgenie
in pgenies: timentibus eũ Fecit potenciã
in brachio suo: dispsit supbos mẽte cor
dis sui Deposuit potentes de sede: et exal
tauit hũiles Esurientes impleuit bonis:
et diuites dimisit inanes Suscepit isrl'
puerũ suũ: memorari mĩe sue Sicut locutus
ẽ ad pres nros abraham et semi eius i scla
Mansit autẽ maria cũ illa quasi mẽsibus
tribus et reuersa ẽ in domũ suã Eliza
beth autẽ impletũ ẽ tempus pariendi: et
pepit filiũ Et audierũt vicini et cog
nati eius q' magnificauit dñs miam suã
cũ illa: et congratulabant' ei Et fcm̃ est
in die octauo venerũt circũcidere puerũ:
et vocabãt eũ noĩe pris sui zachariam
Et rndens mr̃ eius dixit Nequaq̃ s; vocabit'
iohãnes Et dixerũt ad illã Quia nemo
ẽ in cognacõe tua: qui vocet' hoc noĩe
Innuebãt autẽ pri eius quẽ vellet vocari
eũ Et postulãs pugillarẽ: scripsit dicẽs
iohãnes ẽ nomẽ eius Et mirati sũt vni
uersi Apertũ ẽ autẽ ilico os eius et lingua
eius: et loquebat' bñdicens ~~eũ~~ deũ Et fcũs
ẽ timor sup oẽs vicinos eorũ et sup oĩa
montana iudee diuulgabant' oĩa verba
hec Et posuerũt oẽs in corde suo qui au
dierãt dicẽtes Quid putas puer iste
erit? Etenĩ manus dñi erat cũ illo Et
zacharias pr eius replet' ẽ sp̃u scõ et pphe
tauit dicẽs Bñdictus dñs deus isrl' quia
visitauit et fecit redepcõnẽ plebis sue

Et erexit cornu salutis nobis: in domo
dauid pueri sui Sicut locutus ẽ p os
scõrũ qui a sclo sũt pphetarũ eius Salutẽ
ex inimicis nris: et de manu omnium q̃ ode
runt nos Ad faciendã miam cũ pribus
nris et memorari testamẽti sui scĩ Ius
iurandũ qd' iurauit ad abraham prem
nrm: daturũ se nobis Ut sine timore de
manu inimicorũ nrorũ liberati seruiamus
illi In sctitate et iusticia corã ipo: omnibus
diebus nris Et tu puer ppheta altissimi voca
beris pibis enĩ añ faciẽ dñi parare vias eius
Ad dandã sciam salutis plebi eius: in remis
sionẽ peccatorũ ~~meorũ~~ Per viscera mĩe dei
nri: in quibus visitauit nos oriens ex alto
Illuminare hijs qui in tenebris et in vmbra
mortis sedẽt: ad dirigendos pedes nros
in viã pacis Puer autẽ crescebat et con
fortabat' spũ: et erat in desertis vsq; in diẽ
ostẽsionis sue ad israhel Capitulũ 2m
Factũ ẽ autẽ in diebus illis exijt edic
tũ a cesare augusto ut describeret'
vniuersus orbis Hec descripcio prima: facta
ẽ a pside sirie cyrino Et ibãt oẽs: ut p
fiterent' singuli in suã ciuitatẽ Ascendit
autẽ et ioseph a galilea de ciuitate nazareth
in iudeã ciuitatẽ dauid que vocat' beth
leem: eo q' eẽt de domo et familia dauid
ut pfiterẽt' cũ maria desponsata sibi vxoẽ
pgnante Factũ ẽ autẽ cũ eẽnt ibi: impleti sũt
dies ut pareẽt Et pepit filiũ suũ pmoge
nitũ Et pannis eũ inuoluit: et reclinauit
eũ in psepio: q' nõ erat ei locus in diu'sorio
Et pastores erãt in regione eadẽ vigilan =
tes: et custodientes vigilias noctis supra
gregẽ suũ Et ecce angelus dñi stetit iuxta
illos: et claritas dei circũfulsit illos: et
~~claritas dei~~ timuerũt timore magno Et
dixit illis angelus Nolite timere Ecce enĩ
euangelizo vobis gaudiũ magnũ qd'
erit oĩ pplo: quia natus ẽ vobis hodie
saluator qui ẽ xp̃us dñs in ciuitate
dauid Et hoc vobis signũ Inuenietis in =
fantẽ pannis inuolutũ: et positũ i psepio

Et subito facta est cum angelo multitu-
do milicie celestis laudancium deum et
dicencium Gloria in altissimis deo: et in terra
pax hominibus bone voluntatis Et factum est
ut discesserunt ab eis angeli in celum
pastores loquebantur ad invicem Transeamus
usque bethleem et videamus hoc verbum quod
factum est quod fecit dominus et ostendit nobis
Et venerunt festinantes et invenerunt
mariam et ioseph et infantem positum
in presepio videntes autem cognoverunt
de verbo quod dictum erat illis de puero hoc
Et omnes qui audierunt mirati sunt: et
de hiis que dicta erant a pastoribus ad ipsos
Maria autem conservabat omnia verba hec:
conferens in corde suo Et reversi sunt
pastores glorificantes et laudantes deum
in omnibus que audierant et viderant sicut
dictum est ad illos Et postquam consummati
sunt dies octo ut circumcideretur puer: voca-
tum est nomen eius ihesus quod vocatum est ab
angelo: priusquam in utero conciperetur Et post-
quam impleti sunt dies purgacionis eius
secundum legem moysi: tulerunt illum in ierusalem
ut sisterent eum domino sicut scriptum est in lege
domini quia omne masculinum adaperiens vul-
vam sanctum domino vocabitur Et ut darent hos-
tiam secundum quod dictum est in lege domini par
turturum aut duos pullos columbarum
Et ecce homo erat in ierusalem cui nomen sy-
meon Et homo iste iustus et timoratus ex-
spectans consolacionem israel et spiritus sanctus
erat in eo Et responsum acceperat a spiritu sancto
non visurum se mortem nisi prius videret
christum domini Et venit in spiritu in templum Et
cum inducerent puerum ihesum parentes eius
ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo:
et ipse accepit eum in ulnas et be-
nedixit deum et dixit Nunc dimittis servum
tuum domine secundum verbum tuum in pace quia vide-
runt oculi mei salutare tuum quod parasti
ante faciem omnium populorum lumen ad revela-
cionem gencium et gloriam plebis tue israel
Et erat pater eius et mater mirantes super hiis
que dicebantur de illo Et benedixit illis
symeon et dixit ad mariam matrem eius
Ecce positus est hic in ruinam et resurrectio-
nem multorum in israel et in signum cui contra-
dicetur Et tuam ipsius animam pertransibit gladius
ut revelentur ex multis cordibus cogitaciones
Et erat anna prophetissa filia phanuel de
tribu aser hec processerat in diebus multis:
et vixerat cum viro suo annis septem a vir-
ginitate sua Et hec vidua usque ad annos
octoginta quatuor: que non discedebat
de templo ieiuniis et obsecracionibus servi-
ens nocte ac die Et hec ipsa hora superve-
niens confitebatur domino: et loquebatur de illo
omnibus qui exspectabant redempcionem ierusalem
Et ut perfecerunt omnia secundum legem domini: rever-
si sunt in galileam in civitatem suam nazareth
Puer autem crescebat et confortabatur
plenus sapiencia: et gracia dei erat in illo Et
ibant parentes eius per omnes annos in ierusalem:
in die sollempni pasche Et cum factus esset
annorum duodecim ascendentibus illis ieroso-
limam secundum consuetudinem diei festi con-
summatisque diebus cum redirent: remansit
puer ihesus in ierusalem et non cognoverunt
parentes eius Existimantes autem illum esse
in comitatu: venerunt iter diei et re-
quirebant eum inter cognatos et notos Et
non invenientes regressi sunt in ierusalem re-
quirentes eum Et factum est post triduum inve-
nerunt illum in templo sedentem in medio
doctorum audientem illos et interrogantem
eos Stupebant autem omnes qui eum audie-
bant: super prudencia et responsis eius Et vi-
dentes admirati sunt Et dixit mater eius
ad illum fili quid fecisti nobis sic: Ecce
pater tuus et ego dolentes querebamus
te Et ait ad illos Quid est quod me que-
rebatis Nesciebatis quia in hiis que patris

mei sunt oportet me esse. Et ipsi non intel
lexerunt verbum quod locutus est ad illos. Et
descendit cum eis et venit nazareth: et erat
subditus illis. Et mater eius conservabat omnia
verba hec in corde suo. Et ihesus profi
ciebat sapientia etate et gratia apud deum et homines

Anno autem quintodecimo imperii Cap iii
tiberii cesaris procurante pontio
pylato iudeam tetrarcha autem galilee
herode philippo autem fratre eius tetrarcha
yturee et traconitidis regionis et lysa
nia abiline tetrarcha sub principibus
sacerdotum anna et caypha: factum est verbum
domini super iohannem zacharie filium in deserto
Et venit in omnem regionem iordanis predi
cans baptismum penitentie in remissionem
peccatorum: sicut scriptum est in libro sermonum
ysaye prophete Vox clamantis in deserto pa
rate viam domini: rectas facite semitas eius
Omnis vallis implebitur: et omnis mons et
collis humiliabitur Et erunt prava in di
recta: et aspera in vias planas Et vi
debit omnis caro salutare dei Dicebat
ergo ad turbas: que exibant ut bapti
zarentur ab ipso Genimina viperarum quis
ostendit vobis fugere a ventura ira: Facite
ergo fructus dignos penitentie: et ne cepe
ritis dicere patrem habemus abraham Dico
enim vobis: quia potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios abrahe Iam enim se
curis ad radicem arboris posita est
Omnis enim arbor non faciens fructum bonum
excidetur et in ignem mittetur Et interrogabant
eum turbe dicentes Quid ergo faciemus
Respondens autem dicebat illis Qui habet duas
tunicas det non habenti Et qui habet escas
similiter faciat Venerunt autem et publicani
ut baptizarentur et dixerunt ad illum Magister
quid faciemus: At ille dixit ad eos Nichil
amplius quam constitutum est vobis faciatis
Interrogabant autem eum et milites dicentes
Quid faciemus et nos: Et ait illis Nemi
nem concuciatis neque calumpniam faciatis et
contenti estote stipendiis vestris Existima
te autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus
suis de iohanne ne forte ipse esset cristus:
Respondit iohannes dicens omnibus Ego quidem aqua
baptizo vos: veniet autem fortior me: cuius
non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum
eius ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni
Cuius ventilabrum in manu eius: et purgabit
aream suam Et congregabit triticum in horreum
suum: paleas autem comburet igni inextingui
bili Multa quidem et alia exhortans
evangelizabat populo Herodes autem tetrar
cha cum corriperetur ab illo de herodiade
uxore fratris sui et de omnibus malis que fecit
herodes: adiecit et super hec omnia et inclusit
iohannem in carcere Factum est autem cum bapti
zaretur omnis populus: et ihesu baptizato et
orante apertum est celum: et descendit spiritus
sanctus corporali specie sicut columba in ipsum
Et vox de celo facta est Tu es filius meus
dilectus in te complacuit michi Et ipse ihesus
erat incipiens quasi annorum triginta: ut
putabatur filius ioseph Qui fuit hely
Qui fuit mathat Qui fuit levi Qui
fuit melchi Qui fuit ianne Qui fuit
ioseph Qui fuit mathathie Qui fuit
amos Qui fuit naum Qui fuit esli
Qui fuit nagge Qui fuit maath Qui
fuit mathathie Qui fuit semei Qui
fuit ioseph Qui fuit iuda Qui fuit
iohanna Qui fuit resa Qui fuit zoro
babel Qui fuit salathiel Qui fuit
neri Qui fuit melchi Qui fuit addi
Qui fuit cosam Qui fuit elmadan Qui
fuit her Qui fuit ihesu Qui fuit elie
zer Qui fuit iorim Qui fuit mathat
Qui fuit levi Qui fuit symeon Qui
fuit iuda Qui fuit ioseph Qui fuit
iona Qui fuit eliachim Qui fuit melea
Qui fuit menna Qui fuit mathata Qui

fuit nathan qui fuit dauid qui fuit
yesse qui fuit obeth qui fuit boos qui
fuit salmon qui fuit naason qui fuit
aminadab qui fuit aram qui fuit
esrom qui fuit phares qui fuit iude
qui fuit iacob qui fuit ysaac qui fuit
abrahe qui fuit thare qui fuit nachor
qui fuit seruch qui fuit ragau qui
fuit phaleg qui fuit heber qui fuit
sale qui fuit caynan qui fuit arphax
at qui fuit sem qui fuit noe qui
fuit lameth qui fuit matusale qui
fuit enoch qui fuit iareth qui fuit
malalehel qui fuit caynan qui
fuit enos qui fuit seth qui fuit
adam qui fuit dei Cap. quartum

Ihesus autem plenus spiritu sancto regressus est a
iordane Et agebatur a spiritu in deserto die
bus quadraginta: et temptabatur a dyabolo
Et nichil manducauit in diebus illis. et
consummatis illis esuriit Dixit autem illi dya
bolus Si filius dei es: dic lapidi huic
ut panis fiat Et respondit ad illum ihesus
Scriptum est quia non in solo pane viuit ho
mo sed in omni verbo dei Et duxit illum dyabolus
et ostendit illi omnia regna orbis terre in
momento temporis et ait illi Tibi dabo pote
statem hanc vniuersam et gloriam illorum: quia mi
chi tradita sunt: et cui volo do illa Tu ergo
si adoraueris coram me: erunt tua omnia Et
respondens ihesus dixit illi Scriptum est dominum
deum tuum adorabis et illi soli seruies
Et duxit illum in ierusalem: et statuit eum super
~~pennam~~ pinnaculum templi: et dixit illi Si
filius dei es: mitte te hinc deorsum Scrip
tum est enim quod angelis suis mandauit de te
ut conseruent te: et quia in manibus tollent
te ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum Et respondens ihesus: ait illi dictum est
Non temptabis dominum deum tuum Et consum
mata omni temptatione dyabolus recessit
ab illo usque ad tempus Et regressus est ihesus

in virtute spiritus in galileam et fama exiit
per vniuersam regionem de illo Et ipse doce
bat in synagogis eorum: et magnificabatur
ab omnibus Et venit nazareth ubi erat
nutritus: et intrauit secundum consuetudi
nem suam die sabbati in synagogam: et
surrexit legere Et tradita est illi liber
ysaye prophete Et ut reuoluit librum:
inuenit locum ubi scriptum erat Spiritus
domini super me propter quod vnxit me: euange
lizare pauperibus misit me Sanare contri
tos corde: predicare captiuis remissionem
et cecis visum dimittere confractos in
remissionem: predicare annum domini acceptum
et diem retributionis Et cum plicuisset
librum: reddidit ministro et sedit Et
omnium in synagoga oculi erant intende
ntes in eum Cepit autem dicere ad illos: quia
hodie impleta est hec scriptura in au
ribus vestris Et omnes testimonium illi dabant:
et mirabantur in verbis gratie que procede
bant de ore ipsius: et dicebant Nonne hic
est filius ioseph Et ait illis Utique dicetis
mihi hanc similitudinem Medice cura teipsum
Quanta audiuimus facta in capharnaum: fac et
hic in patria tua Ait autem Amen dico vobis:
quia nemo propheta acceptus est in patria
sua In veritate dico vobis: multe vidue
erant in diebus helye in israhel quando clausum
est celum annis tribus et mensibus sex cum facta
est fames magna in omni terra: et ad nul
lam ~~illarum~~ illarum missus est helyas nisi in
sarepta sydonie ad mulierem viduam Et
multi leprosi erant in israhel sub heliseo
propheta: et nemo eorum mundatus est: nisi
naaman syrus Et repleti sunt omnes in
synagoga ira: hec audientes Et surrex
erunt et eiecerunt illum extra ciuitatem:
et duxerunt illum usque ad supercilium mon
tis super quem ciuitas illorum erat edificata
ut precipitarent eum Ipse autem transiens: per
medium illorum ibat Et descendit in capharn

naum ciuitatem galilee: ibique docebat illos
sabbatis. Et stupebant in doctrina eius:
quia in potestate erat sermo ipsius. Et in
synagoga erat homo habens demonium inmundum:
et exclamauit voce magna dicens. Sine
quid nobis et tibi ihesu nazarene? Venisti
perdere nos? Scio te quis sis sanctus dei. Et incre-
pauit illum ihesus dicens. Obmutesce: et
exi ab illo. Et cum proiecisset illum demonium
in medium exiit ab illo: nichilque illum no-
cuit. Et factus est pauor in omnibus: et colloque-
bantur ad inuicem dicentes. Quod est hoc verbum: quia
in potestate et virtute imperat inmundis spiritibus
et exeunt. Et diuulgabatur fama de illo in
omnem locum regionis. Surgens autem de syna-
goga: introiuit in domum symonis. Socrus
autem symonis tenebatur magnis febribus
et rogauerunt illum pro ea. Et stans super
illam imperauit febri: et dimisit illam.
Et continuo surgens: ministrabat illis. Cum
sol autem occidisset: omnes qui habebant infirmos
variis languoribus: ducebant illos ad eum.
At ille singulis manus imponens: curabat eos.
Exibant autem demonia a multis clamantia
et dicentia: quia tu es filius dei. Et incre-
pans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum
esse xpistum. Facta autem die egressus ibat in de-
sertum locum et turbe requirebant eum. Et
venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum
ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Quia
et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare
regnum dei: quia ideo missus sum. Et erat predicans
in synagogis galilee. Capitulum quintum

Factum est autem cum turbe irruerent in eum
ut audirent verbum dei: et ipse stabat
secus stagnum genezareth. Et vidit
duas naues stantes secus stagnum: pis-
catores autem descenderant et lauabant re-
tia. Ascendens autem in vnam nauem que erat
symonis: rogauit eum a terra reducere pusillum.
Et sedens docebat de nauicula turbas. Ut
cessauit autem loqui dixit ad symonem. Duc
in altum: et laxate retia vestra in capturam.
Et respondens symon: dixit illi. Preceptor per
totam noctem laborantes nichil cepimus: in
verbo autem tuo laxabo rethe. Et cum hoc fe-
cissent concluserunt piscium multitudinem copio-
sam. Rumpebatur autem rethe eorum: et annuerunt
sociis qui erant in alia naui ut venirent et
adiuuarent eos. Et venerunt et impleuerunt
ambas nauiculas: ita ut mergerentur. Quod
cum videret symon petrus: procidit ad genua
ihesu dicens. Exi a me quia homo peccator sum
domine. Stupor enim circumdederat eum: et omnes qui
cum illo erant in captura piscium quam ce-
perant. Similiter autem et iacobum et iohannem filios
zebedei: qui erant socii symonis. Et ait
ad symonem ihesus. Noli timere: ex hoc iam
homines eris capiens. Et subductis ad terram
nauibus relictis omnibus secuti sunt illum. Et
factum est cum esset in vna ciuitatum: et ecce
vir plenus lepra et videns ihesum et pro-
cidens in faciem rogauit eum dicens. Domine: si
vis potes me mundare. Et extendens manum:
tetigit illum dicens. Volo: mundare. Et con-
festim lepra discessit ab illo. Et ipse pre-
cepit illi ut nemini diceret: sed vade ostende
te sacerdoti: et offer pro emundacione tua
sicut precepit moyses in testimonium illis.
Perambulabat autem magis sermo de illo:
et conueniebant turbe multe ut audirent
et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse
autem secedebat in desertum et orabat. Et
factum est in vna dierum: et ipse sedebat do-
cens. Et erant pharizei sedentes et le-
gisdoctores qui venerant ex omni castello
galilee et iudee et ihersalem: et virtus erat
domini ad sanandum eos. Et ecce viri porta-
tes in lecto hominem qui erat paraliticus: et
querebant eum inferre et ponere ante eum. Et
non inuenientes qua parte illum inferrent
pre turba: ascenderunt supra tectum et per
tegulas submiserunt illum cum lecto in me-
dium ante ihesum. Quorum fidem ut vidit: dixit

homo remittuntur tibi peccata tua Et ceperunt
cogitare scribe et pharizei dicentes
Quis est hic qui loquitur blasphemias
Quis potest dimittere peccata nisi solus deus
Ut cognovit autem ihesus cogitaciones
eorum respondens dixit ad illos Quid co
mala gitatis in cordibus vestris Quid est facilius
dicere dimittuntur tibi peccata an dicere
Surge et ambula Ut autem sciatis quia
filius hominis potestatem habet in terra dimit
tere peccata ait paralitico Tibi dico surge
tolle lectum tuum et vade in domum tuam
Et confestim surgens coram illis tulit
lectum in quo iacebat et abiit in domum
suam magnificans deum Et stupor appre
hendit omnes et magnificabant deum Et
repleti sunt timore dicentes quia vidimus
mirabilia hodie Et post hec exiit et
vidit publicanum nomine levi sedentem ad
theloneum ~~nom~~ et ait illi Sequere me
Et relictis omnibus surgens secutus est eum
Et fecit ei convivium magnum levi in do
mo sua Et erat turba multa publica
norum et aliorum qui cum illis erant dis
cumbentes Et murmurabant pharizei
et scribe eorum dicentes ad discipulos
suos Quare cum publicanis et peccatoribus
manducatis et bibitis Et respondens ihesus
dixit ad illos Non egent qui sani sunt
medico sed qui male habent Non veni vo
care iustos sed peccatores in penitenciam At illi
dixerunt ad eum Quare discipuli iohannis
ieiunant frequenter et obsecraciones fa
ciunt similiter et phariseorum tui autem edunt
et bibunt Quibus ipse ait Numquid potestis
filios sponsi dum cum illis est sponsus facere
ieiunare Venient autem dies et cum ab
latus fuerit ab illis sponsus tunc ieiuna
bunt in illis diebus Dicebat autem et simi
litudinem ad illos Quia nemo commissuram

a vestimento novo inmittit in vestimentum
vetus Alioquin et novum rumpit et veteri
non convenit commissura a novo Et nemo mit
tit vinum novum in utres veteres Alioquin rum
pet vinum novum utres et ipsum effundetur
et utres peribunt Sed vinum novum in utres
novos mittendum est et utraque conservantur
Et nemo bibens vetus statim vult novum dicit
enim vetus melius est **Capitulum vi**

Factum est autem in sabbato secundo primo cum
transiret per sata vellebant discipuli eius
spicas et manducabant confricantes manibus
Quidam autem phariseorum dicebant illis Quid
facitis quod non licet in sabbatis Et respondens ihesus
ad eos dixit Nec hoc legistis quod fecit da
vid cum esurisset ipse et qui cum eo erant quo
modo intravit in domum dei et panes proposicionis
sumpsit et manducavit et dedit hiis qui
cum ipso erant quos non licebat manducare
nisi tantum sacerdotibus Et dicebat illis quia
dominus est filius hominis eciam sabbati Factum est
autem et in alio sabbato ut intraret in syna
gogam et doceret Et erat ibi homo et manus eius
dextra erat arida Observabant autem scribe
et pharizei si in sabbato curaret ut inve
nirent unde accusarent illum Ipse vero sciebat
cogitaciones eorum Et ait homini qui habebat
manum aridam Surge et sta in medium
Et surgens stetit Ait autem ad illos ihesus
Interrogo vos si licet sabbato bene facere an
male animam salvam facere an perdere Et circum
spectis omnibus dixit homini Extende manum tuam
Et extendit Et restituta est manus eius
Ipsi autem repleti sunt insipiencia et collo
quebantur adinvicem quidnam facerent ihesu
Factum est autem in illis diebus exiit in montem
orare et erat pernoctans in oracione dei Et cum
dies factus esset vocavit discipulos suos
et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos
nominavit Symonem quem nominavit petrum
et andream fratrem eius iacobum et iohannem
philippum et bartholomeum matheum et

et thomam iacobum alphei et symonem
qui vocatur zelotes: iudam iacobi et iudam
scarioth qui fuit proditor Et descendens
cum illis stetit in loco campestri et tur-
ba discipulorum eius et multitudo copio
sa plebis ab omni iudea et ierusalem et ma-
ritima et tyri et sydonis qui venerant
ut audirent eum et sanarentur a languoribus
suis et qui vexabantur ab spiritibus immun
dis: curabantur Et omnis turba querebat eum
tangere quia virtus de illo exibat et sanabat
omnes Et ipse elevatis oculis in discipulos
suos dicebat Beati pauperes: quia vestrum est
regnum dei Beati qui nunc esuritis: quia sa
turabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis
Beati eritis cum vos oderint homines et cum
separaverint vos et exprobraverint et eie
cerint nomen vestrum tamquam malum propter filium
hominis Gaudete in illa die et exultate ec
ce enim merces vestra multa est in celo Secundum
hec enim faciebant prophetis patres eorum
Verumptamen Ve vobis ~~[illegible]~~ divitibus
qui habetis consolacionem vestram Ve vobis
qui saturati estis: quia esurietis Ve vobis
qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis
Ve cum benedixerint vobis omnes homines Secundum
hec faciebant pseudoprophetis patres eorum Sed vobis
dico: qui auditis Diligite inimicos vestros
benefacite hiis qui oderunt vos Benedicite
maledicentibus vobis: orate pro calumpni
antibus vos Et qui te percutit in maxillam
prebe et alteram Et ab eo qui aufert tibi
vestimentum etiam tunicam noli prohibere Omni autem
petenti te tribue: et qui aufert que tua
sunt ne repetas Et prout vultis ut faciant
vobis homines: et vos facite illis similiter
Et si diligitis eos qui vos diligunt que
vobis est gratia Siquidem et peccatores hoc
faciunt Et si mutuum dederitis hiis a qui
bus speratis recipere: que vobis est gratia
Nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant

Nam et peccatores diligentes se diligunt. et si benefeceritis hiis qui vobis benefaciunt que vobis est gratia

equalia Verumptamen diligite inimicos vestros
et benefacite: et mutuum date nichil inde
sperantes Et erit merces vestra multa et
eritis filii altissimi: quia ipse benignus est
super ingratos et malos Estote ergo miseri
cordes: sicut et pater vester misericors est Nolite
iudicare: et non iudicabimini Nolite con
dempnare: et non condempnabimini Dimittite:
et dimittetur vobis Date et dabitur vobis
Mensuram bonam et confertam et coagitatam
et supereffluentem dabunt in sinum vestrum Ea
dem quippe mensura qua mensi fueritis
remecietur vobis Dicebat autem illis et
similitudinem Numquid potest cecus cecum duce-
re Nonne ambo in foveam cadunt Non est disci
pulus super magistrum Perfectus autem omnis erit si sit
sicut magister eius Quid autem vides festucam
in oculo fratris tui: trabem autem que in oculo
tuo est non consideras Aut quomodo dicere fratri tuo potest
frater sine: eiciam festucam de oculo tuo: ipse
in oculo tuo trabem non vides: Ypocrita
eice primum trabem de oculo tuo: et tunc per
spicies ut educas festucam de oculo fra
tris tui Non est enim arbor bona ~~mala faciens~~
~~fructum bonum~~ que facit fructus malos: neque
arbor mala faciens fructum bonum Unaqueque
enim arbor: de fructu suo cognoscitur
Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de
rubo vindemiant uvam: Bonus homo de bono
thesauro cordis sui profert bonum: et malus
homo de malo thesauro profert malum Ex ha
bundancia enim cordis os loquitur Quid autem
vocatis me Domine domine et non facitis que dico Omnis
qui venit ad me et audit sermones meos
et facit eos: ostendam vobis cui similis sit Si
milis est homini edificanti domum: qui fodit
in altum et posuit fundamenta super petram
Inundacione autem facta illisum est flumen domui
et non potuit eam movere fundata enim erat super
petram Qui autem audit et non facit similis est

homini edificanti domum ~~sup~~ supra terram sine fundamento in quam illisus est fluvius et continuo cecidit et facta est ruina domus illius magna.

vii Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis intravit capharnaum. Centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus qui illi erat preciosus. Et cum audisset de ihesu misit ad illum seniores iudeorum rogans eum ut veniret et salvaret servum eius. At illi cum venissent ad ihesum rogabant eum sollicite dicentes ei quia dignus est ut hoc illi prestes diligit enim gentem nostram et synagogam ipse edificavit nobis. Ihesus autem ibat
iam non
cum illis. Et cum longe esset a domo misit ad eum centurio amicos dicens Domine noli vexari. Non enim dignus sum ut sub tectum meum intres propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te sed dic verbo et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites. Et dico huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit. Quo audito ihesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit Amen dico vobis nec in israel tantam fidem inveni. Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum. Et factum est deinceps ibat in civitatem que vocatur naym. Et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte civitatis ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue. Et hec vidua erat et turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus misericordia motus super eam dixit illi Noli flere. Et accessit et tetigit loculum. Hii autem qui portabant steterunt. Et ait Adolescens tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus et cepit loqui. Et dedit illum matri sue. Accepit autem omnes timor et

magnificabant deum dicentes Quia propheta magnus surrexit in nobis et quia deus visitavit plebem suam. Et exiit hic sermo in universam iudeam de eo et omnem circa regionem. Et nuntiaverunt iohanni discipuli eius de omnibus his. Et convocavit duos de discipulis suis iohannes et misit ad ihesum dicens Tu es qui venturus es an alium expectamus. Cum autem venissent ad eum viri dixerunt Iohannes baptista misit nos ad te dicens Tu es qui venturus es an alium expectamus. In ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis et cecis multis donavit visum. Et respondens dixit illis Euntes renuntiate iohanni que vidistis et audistis quia ceci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur. Et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. Et cum discessissent nuncii iohannis cepit dicere de iohanne ad turbas Quid existis in desertum videre Arundinem vento moveri. Sed quid existis videre hominem mollibus vestimentis indutum. Ecce qui veste preciosa sunt et deliciis in domibus regum sunt. Sed quid existis videre prophetam. Utique dico vobis et plusquam prophetam. Hic est de quo scriptum est Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Qui autem minor est in regno dei maior est illo. Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum baptizati baptismo iohannis. Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreverunt in semetipsos non baptizati ab eo. Cui ergo similes dicam homines generationis

similes sunt Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus Cantavimus vobis tibiis et non saltastis lamentavimus et non plorastis Venit enim iohannes baptista neque manducans panem neque bibens vinum et dicitis demonium habet Venit filius hominis manducans et bibens: et dicitis Ecce homo devorator et bibens vinum: amicus publicanorum et peccatorum Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis Rogabat autem illum quidam de phariseis ut manducaret cum illo Et ingressus domum pharizei discubuit Et ecce mulier que erat in civitate peccatrix: ut cognovit quod accubuisset in domo pharisei: attulit alabastrum unguenti et stans retro secus pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat Et osculabatur pedes eius et unguento ungebat Videns autem pharizeus qui vocaverat eum ait intra se dicens hic si esset propheta sciret utique que et qualis mulier esset que tangit eum: quia peccatrix est Et respondens iesus dixit ad illum Symon habeo tibi aliquid dicere At ille ait Magister dic Duo debitores erant cuidam feneratori Unus debebat denarios quingentos et alius quinquaginta Non habentibus illis unde redderet donavit utrisque Quis ergo eum plus diligit: Respondens Symon dixit Estimo: quia is cui plus donavit At ille dixit ei Recte iudicasti Et conversus ad mulierem: dixit Symoni Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam: aquam pedibus meis non dedisti. Hec autem lacrimis rigavit pedes meos: et capillis suis tersit Osculum mihi non dedisti: Hec autem ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos Oleo caput meum non unxisti Hec autem unguento unxit pedes meos Propter quod dico tibi Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum Cui autem minus dimittitur minus diligit Dixit autem ad illam Remittuntur tibi peccata Et ceperunt qui simul accumbebant dicere intra se Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem Fides tua te te salvam fecit vade in pace

Capitulum viii

Et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitates et castella predicans et evangelizans regnum dei: et duodecim cum illo et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus Maria que vocatur magdalene de qua demonia septem exierant: et iohanna uxor cuse procuratoris herodis: et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis Cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem Exiit qui seminat seminare semen suum Et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres celi comederunt illud Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit quia non habebat humorem Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocaverunt illud Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum Hec dicens clamabat Qui habet aures audiendi audiat Interrogabant autem eum discipuli eius que esset hec parabola Quibus ipse dixit Vobis datum est nosse misterium regni dei ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intelligant Est autem hec parabola Semen est verbum dei Qui autem secus viam: hii sunt qui audiunt Deinde venit dyabolus et tollet verbum de corde illorum ne credentes salvi fiant Nam qui supra petram: qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum Et hii radices non habent

quia ad tempus credunt et in tempore tempta
tionis recedunt. Quod autem in spinas cecidit:
hii sunt qui audierunt et a sollicitudinibus
et diviciis et voluptatibus vite euntes
suffocantur et non referunt fructum. Quod
autem in bonam terram: hii sunt qui in corde
bono et optimo audientes verbum retinent
et fructum afferunt in paciencia. Nemo autem
lucernam accendens operit eam vase aut
subtus lectum ponit sed ut intrantes videant
lumen. Non est enim occultum quod non manifes
tetur: nec absconditum quod non cognoscatur
et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis.
Qui enim habet dabitur illi: et quicumque
non habet etiam quod putat se habere auferetur
ab illo. Venerunt autem ad illum mater et
fratres eius: et non poterant adire eum pre tur
ba. Et nunciatum est illi: Mater tua et fratres
tui stant foris: volentes te videre. Qui re
spondens dixit ad eos: Mater mea et fratres
mei: hii sunt qui verbum dei audiunt et fa
ciunt. Factum est autem in una dierum: et ipse ascen
dit in naviculam et discipuli eius. Et ait
ad illos: Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderunt. Navigantibus autem illis obdor
mivit. Et descendit procella venti in stag
num: et complebantur et periclitabantur. Accede
ntes autem suscitaverunt eum dicentes: Preceptor
perimus. At ille surgens increpavit ventum
et tempestatem aque: et cessavit: et facta est
tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides
vestra? Qui timentes mirati sunt dicentes
ad invicem: Quis putas hic est? Quia et ven
tis imperat et mari: et obediunt ei. Et navigave
runt autem ad regionem gerasenorum: que est
contra galileam. Et cum egressus esset ad terram:
occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam
temporibus multis: et vestimento non induebatur:
neque in domo manebat sed in monumentis.
Hic ut vidit ihesum procidit ante illum: et excla
mans voce magna dixit: Quid mihi et tibi est
ihesu fili dei altissimi? Obsecro te ne me tor

queas. Precipiebat enim spiritui immundo:
ut exiret ab homine. Multis enim temporibus ar
ripiebat illum et vinciebatur cathenis
et compedibus custoditus: et ruptis vinculis
agebatur a demonio in deserta. Interroga
vit autem illum ihesus dicens: Quod tibi no
men est? At ille dixit: legio. Quia intra
verant demonia multa in eum. Et rogabant
illum: ne imperaret illis ut in abyssum irent.
Erat autem ibi grex porcorum multorum pas
cencium in monte. Et rogabant eum ut per
mitteret eis in illos ingredi. Et permisit
illis. Exierunt ergo demonia ab homine
et intraverunt in porcos: et impetu abiit
grex per preceps in stagnum et suffocatus
est. Quod ut viderunt factum qui pascebant:
fugerunt et nunciaverunt in civitatem
et in villas. Exierunt autem videre quod factum
est: et venerunt ad ihesum. Et invenerunt
hominem sedentem a quo demonia exierant
vestitum ac sana mente ad pedes eius: et
timuerunt. Nunciaverunt autem illis et
qui viderant quomodo sanus factus esset a legione.
Et rogaverunt illum omnis multitudo regio
nis gerasenorum ut discederet ab ipsis
quia timore magno tenebantur. Ipse autem
ascendens navem: reversus est. Et rogabat
illum vir a quo demonia exierant ut cum
eo esset. Dimisit autem eum ihesus dicens: Re
di domum tuam et narra quanta tibi fecit
deus. Et abiit per universam civitatem predicans
quanta illi fecisset ihesus. Factum est autem cum
redisset ihesus: excepit illum turba. Erant
enim omnes expectantes eum. Et ecce venit
vir cui nomen iayrus: et ipse princeps
synagoge erat: et cecidit ad pedes
ihesu rogans eum ut intraret in domum
eius quia filia unica erat illi fere annorum
duodecim et hec moriebatur. Et contigit
dum iret a turbis comprimebatur. Et mu
lier quedam erat in fluxu sanguinis ab
annis duodecim que in medicos erogaverat

oem̄ substātiā suā: nec ab ullo potuit curari
Accessit retro et tetigit fimbriā ves
timenti eius: et cōfestim stetit fluxus sā
guinis eius. Et ait ihesus Quis ē q̄ me
tetigit. Negantibus aūt oībus: dixit
petrus et qui cū illo erāt Preceptor tur
be te cōprimūt et affligūt: et dicis qs
me tetigit. Et dixit ihesus Tetigit
me aliqs Nā et ego novi virtutē de me
exisse Videns aūt mulier q᷑ nō latuit:
tremēs venit et procidit añ pedes illius:
et ob quā causā tetigerit eū indicavit
corā oī pplō et quē admodū confestim
sanata sit At ipē dixit illi Filia fides
tua te salvā fecit: vade in pace Adhuc
illo loquēte: venit quidā ad principē
synagoge dicēs ei Quia mortua ē
filia tua: noli vexare illū Ihesus aūt
audito hoc vbo: rndit pri puelle No
li timē: crede tm̄ et salva erit Et cū
venisset ad domū: nō pmisit intrare
secū quēq̄ nisi petrū et iacobū et
iohañē et prem̄ et matrem̄ puelle: Fle
bāt aūt oēs: et plangebāt ~~oēs~~ illam
At ille dixit Nolite flē Non ē mor
tua puella: sz dormit Et deridebāt
eū scientes quia mortua esset Ipē
aūt tenēs manū eius: clamavit dicēs
Puella surge Et reversus ē spūs eius
et surrexit cōtinuo: et iussit illi dari
manducarē Et stupuerūt parētes eius
quibus precepit: ne alicui dicerēt qd
factū erat

Capitlm ix

C Convocatis aūt duodecī aplīs de
dit illis virtutē et ptātē super
oīa demonia et ut languores curarēt
Et misit illos pdicarē regnū dei et sa
nare infirmos Et ait ad illos Nichil
tuleritis in viā: neqz virgā neqz perā
neqz panē neqz pecuniā: neqz duas tunicas
habeatis Et in quācūqz domū intraveri
tis ibi manete et inde ne exeatis Et
quicūqz nō receperint vos: exeuntes de ci
vitate illa etiā pulverē pedū vrōr
excutite in testimoniū sup illos Egressi
aūt circuibāt p castella: evāgelizātes
et curātes ubiqz Audivit aūt herodes
tetrarcha oīa que fiebāt ab eo: et he
sitabat eo qd diceretur a quibusdā quia
iohēs surrexit a mortuis a quibusdā
vo q² helyas apparuit: ab aliis aūt q²
ppheta unus de antiquis surrexit Et ait
herodes Iohañē ego decollavi Quis aūt
ē iste de quo audio talia: Et querebat
videē eū Et reversi aplī: narraverūt
illi quecūqz fecerūt Et assumptis illis se
cessit seorsū in locū desertū qui ē beth
saida Quod cū cognovisset turbe secute
sūt ~~illū~~ illū Et excepit illos: et loque
batur illis de regno dei: et eos qui cura
indigebāt sanabāt Dies aūt ceperat de
clinarē Et accedētes duodecī dixerūt
illi Dimitte turbas ut euntes ī castella
villas q² circa sūt divertāt et īveniāt
escas: q² hic in loco deserto sumus Ait
aūt ad illos Vos date illi manducarē
At illi dixerūt Non sūt nobis plus q̄ quin
qz panes et duo pisces: nisi forte nos
eamus et emamus in oem̄ hanc turbā escas
Erāt fere viri quinqz milia Ait aūt ad
discipulos suos Facite illos discūbē per
convivia quinquagenos Et discūbē fe
cerūt oēs Acceptis aūt quinqz panibus
et duobus piscibus: respexit in ~~celū~~ celū
et benedixit illis et fregit: et distribuit
discipulis suis ut ponerēt añ turbas Et
manducaverūt oēs et saturati sūt Et
sublatū ē qd superfuit illis fragmentorum
cophini duodecī Et factū ē cū solus eet
orās: erāt cū illo discipuli Et interroga
vit illos dicēs Quē me dicūt eē tur
be: At illi rñderūt et dixerūt Iohañē

baptistam: alii autem heliam: alii quia propheta
unus de prioribus surrexit. Dixit autem illis
Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Symon
petrus dixit christum dei. At ille increpans illos
precepit ne cui dicerent hoc: dicens quia opor
tet filium hominis multa pati et reprobari
a senioribus et principibus sacerdotum et scri
bis et occidi: et tercia die resurgere. Dicebat
autem ad omnes. Si quis vult post me venire
abneget semetipsum et tollat crucem suam
cotidie et sequatur me. Qui enim voluerit
animam suam salvam facere: perdet illam. Nam qui
perdiderit animam suam propter me: salvam fa
ciet illam. Quid enim proficit homo si lucretur
universum mundum se autem ipsum perdat et detri
mentum sui faciat? Nam qui me erubuerit
et meos sermones: hunc filius hominis erubes
cet cum venerit in maiestate sua et patris et
sanctorum angelorum. Dico autem vobis: vere sunt
hic aliqui hic stantes qui non gustabunt
mortem donec videant regnum dei. Factum
est autem post hec verba fere dies octo: et
assumpsit petrum et iacobum et iohannem: et
ascendit in montem ut oraret. Et factum est
dum oraret species vultus eius altera et vestitus
eius albus refulgens. Et ecce duo viri lo
quebantur cum illo. Erant autem moyses et he
lias visi in maiestate et dicebant exces
sum eius quem completurus erat in iherusalem. Petrus
vero et qui cum illo erant gravati erant som
no. Et evigilantes viderunt maiestatem eius
et duos viros qui stabant cum illo. Et factum
est dum discederent ab illo: ait petrus ad ihe
sum Preceptor bonum est nos hic esse: et facia
mus tria tabernacula unum tibi et unum
moysi et unum helye: nesciens quid diceret
Hec autem illo loquente factum est nubes et
obumbravit eos: et timuerunt intrantibus
illis in nubem. Et vox facta est de nube dicens
Hic est filius dilectus ipsum audite. Et dum
fieret vox: inventus est ihesus solus. Et ipsi
tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus

quicquam ex hiis que viderant. Factum est autem in
sequenti die descendentibus illis de monte
occurrit illis turba multa exclamavit dicens | Et ecce vir de turba
Magister obsecro te respice in filium meum:
quia unicus est mihi. Et ecce spiritus apprehendit
illum et subito clamat et elidit et dissi
pat eum cum spuma et vix discedit dila
nians eum. Et rogavi discipulos tuos
ut eicerent illum et non potuerunt. Respondens autem
ihesus dixit. O generacio infidelis et
perversa usquequo ero apud vos et pa
ciar vos: Adduc huc filium tuum. Et cum
accederet: elisit illum demonium et dissipavit.
Et increpavit ihesus spiritum immundum et sa
navit puerum et reddidit illum patri eius.
Stupebant autem omnes in magnitudine dei.
Omnibusque mirantibus in omnibus que faciebat
dixit ad discipulos suos. Ponite vos in
cordibus vestris sermones istos. Filius enim
hominis futurum est ut tradatur in manus hominum.
At illi ignorabant verbum istud: et erat vela
tum ante eos ut non sentirent illud. Et timebant
interrogare eum de hoc verbo. Intravit autem cogita
cio in eos: quis eorum maior esset. At ihesus
videns cogitaciones cordis illorum: apprehendens
puerum statuit eum secus se et ait illis. Qui
cumque susceperit puerum istum in nomine meo
me ~~recipit~~ recipit. Et quicumque me rece
perit recipit eum qui me misit. Nam qui minor
est inter omnes vos: hic maior est. Respondens autem
iohannes dixit. Preceptor vidimus quendam
in nomine tuo eicientem demonia et prohibui
mus eum: quia non sequitur nobiscum. Et ait
ad illos ihesus. Nolite prohibere. Qui enim
non est adversum vos: pro vobis est. Factum est autem
cum complerentur dies assumpcionis eius: et ipse
faciem suam firmavit ut iret iherusalem. Et mi
sit nuncios ante conspectum suum. Et euntes intra
verunt in civitatem samaritanorum ut pararent
illi. Et non receperunt eum quia facies eius
erat euntis iherusalem. ~~Et misit nuncios ante con~~
~~spectum suum et euntes intraverunt~~ Cum vidissent

aut discipuli eius iacobus et iohannes: dixerunt domine vis dicimus ut ignis descendat de celo et consumat illos. Et conversus increpavit illos et dixit Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere sed salvare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem ambulantibus illis in via: dixit quidam ad illum Sequar te quocumque ieris. Et ait illi ihesus Vulpes foveas habent et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad alterum Sequere me. Ille autem dixit Domine permitte mihi primum ire: et sepelire patrem meum. Dixitque ei ihesus Dimitte ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade annuntia regnum dei. Et ait alter Sequar te domine: sed primum permitte mihi renuntiare his que domi sunt. Ait ad illum ihesus Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei. Capitulum x

Post hec autem designavit dominus et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. Et dicebat illis Messis quidem multa: operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis: ut mittat operarios in messem. Ite Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta: et neminem per viam salutaveritis. In quamcumque domum intraveritis: primum dicite Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis: requiescet super illam pax vestra. Sin autem: ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes que apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos: manducate que apponuntur vobis: et curate infirmos qui in illa sunt: et dicite illis Appropinquavit in vos regnum dei. In quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos exeuntes in plateas eius dicite Etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos. Tamen hoc scitote quia appropinquavit regnum dei. Dico vobis quia sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Ve tibi corozaim ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte fuissent virtutes que in vobis facte sunt: olim in cilicio et cinere sedentes peniterent. Verumptamen tyro et sydoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu capharnaum usque ad celum exaltata: usque ad infernum demergeris. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit: spernit eum qui me misit. Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes Domine etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici et nichil vobis nocebit. Verumptamen in hoc nolite gaudere: quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in celis. In ipsa hora exultavit spiritu sancto et dixit Confiteor tibi pater domine celi et terre quod abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: et revelasti ea parvulis. Etiam pater: quia sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pater: et quis sit pater nisi filius et cui voluerit filius revelare. Et conversus ad discipulos suos dixit Beati oculi qui vident que vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophete et reges voluerunt videre que vos videtis et non viderunt: et audire que auditis et non audierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit temptans illum et dicens Magister quid faciendo vitam eternam possidebo. At ille dixit ad eum In lege quid scriptum est? quomodo legis. Ille respondens dixit Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex

omnibus viribus tuis et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut teipsum. Dixitque illi: Recte respondisti: hoc fac et vives. Ille autem volens iustificare seipsum: dixit ad Ihesum: Et quis est proximus meus? Suscipiens autem Ihesus dixit: Homo quidam descendebat ab Iherusalem in Iherico: et incidit in latrones. Qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abierunt semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via: et viso illo preterivit. Similiter et levita cum esset secus locum et videret eum: pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum: et videns eum misericordia motus est. Et appropians alligavit vulnera eius: infundens oleum et vinum. Et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum: et curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait: Curam illius habe. Et quodcumque supererogaveris: ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Ihesus: Vade: et tu fac similiter. Factum est autem dum irent et ipse intravit in quoddam castellum: et mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria: que etiam sedens secus pedes domini audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Que stetit et ait: Domine non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi: ut me adiuvet. Et respondens dixit illi dominus: Martha Martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea.

Capitulum xi

Et factum est cum esset in loco quodam orans: ut cessavit dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine doce nos orare: sicut et Iohannes docuit discipulos suos. Et ait illis: Cum oratis dicite: Pater sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum. Panem nostrum cotidianum da nobis cotidie: et dimitte nobis peccata nostra: siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis: et ne nos inducas in temptationem. Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte et dicet illi: Amice commoda michi tres panes quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum. Et ille deintus respondens dicat: Noli michi molestus esse: iam ostium clausum est et pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere et dare tibi. Et ille si perseveraverit pulsans: dico vobis et si non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit: propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego vobis dico: petite et dabitur vobis. Querite et invenietis: pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui querit invenit: et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem: numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester de celo dabit spiritum bonum petentibus se. Et erat eiciens demonium et illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium locutus est mutus et admirate sunt turbe. Quidam autem ex eis dixerunt: In beelzebub principe demoniorum eicit demonia. Et alii temptantes: signum de celo querebant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum: dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur et domus supra domum cadet. Si autem et sathanas in seipsum divisus est quomodo stabit regnum ipsius? quia dicitis in beelzebub eicere me demonia. Si autem ego in beelzebub eicio demonia: filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito dei eicio demonia: profecto pervenit in vos regnum dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum: in pace sunt ea que possidet. Si autem fortior illo

supueniens vicerit eu͂: vniuersa arma eius
aufert in quibus confidebat et spolia eius
distribuet Qui non est mecum adu͂sum me
est Et qui non colligit mecum: dispergit Cum
inmundus spiritus exierit ab homine ambulat
per loca inaquosa querens requiem: et non
inueniens dicit Reuertar in domum meam vn͂
exiui Et cum venerit inuenit scopis mundatam
Et tunc vadit et assumit septem alios spiritus
nequiores se: et ingressi habitant ibi Et
~~vadit et assumit septem alios spiritus neq~~
~~ores: et ingressi habitant ibi~~ Et fiunt no
uissima hominis illius peiora prioribus Factum
est autem cum hec diceret: extollens vocem quedam
mulier de turba dixit illi Beatus venter
qui te portauit: et ubera que suxisti
At ille dixit Quinymo beati qui audi
unt verbum dei: et custodiunt illud Turbis
autem concurrentibus: cepit dicere Generacio hec
generacio nequam est Signum querit et sig
num non dabitur illi nisi signum Ione ~~prophete~~
Nam sicut fuit Yonas signum niniuitis
ita erit et filius hominis generacioni isti Re
gina austri surget in iudicio cum viris
generacionis huius et condempnabit illos: quia
venit a finibus terre audire sapienciam Salo
monis Et ecce plus quam Salomon hic Viri
niniuite surgent in iudicio cum generacione
hac et condempnabunt illam: quia penitenciam
egerunt ad predicacionem Ione Et ecce
plus quam Iona hic Nemo lucernam accendit
et in abscondito ponit neque sub modio
sed super candelabrum: ut qui ingrediuntur lumen
videant Lucerna corporis tui est oculus
tuus Si oculus tuus fuerit simplex: to
tum corpus tuum lucidum erit Si autem nequam
fuerit: eciam corpus tuum tenebrosum erit
Vide ergo: ne lumen quod in te est tenebre sint
Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non
habens aliquam partem tenebrarum erit luci
dum totum Et sicut lucerna fulgoris il
luminabit te Et cum loqueretur: rogauit illum
quidam phariseus ut prandet apud
se Et ingressus recubuit Phariseus
autem cepit intra se reputans dicere quare
non baptizatus esset ante prandium Et ait
dominus ad illum Nunc vos pharisei quod deforis
est calicis et catini mundatis quod autem
intus est vestrum plenum est rapina et iniqui
tate Stulti: nonne qui fecit quod deforis
est eciam id quod intus est fecit: Verumptamen quod
super est date elemosinam: et ecce omnia munda
sunt vobis Sed ve vobis phariseis: quia
decimatis mentam et rutam et omne olus:
et preteritis iudicium et caritatem dei Hec
autem oportet facere: et illa non omittere
Ve vobis phariseis quia diligitis primas
cathedras in synagogis et salutaciones
in foro Ve vobis qui estis ut monumenta
que non parent et homines ambulantes supra
nesciunt Respondens autem quidam ex legis peritis:
ait illi Magister hec dicens eciam nobis contu
meliam facis At ille ait Et vobis legis
peritis ve: quia oneratis homines oneribus
que portari non possunt et ipsi uno digito
vestro non tangitis sarcinas Ve vobis qui
edificatis monumenta prophetarum: patres
autem vestri occiderunt illos profecto testi
ficamini quod consentitis operibus patrum
vestrorum: quoniam quidem ipsi eos occiderunt: vos
autem edificatis eorum sepulchra Propterea et
sapiencia dei dixit Mittam ad illos prophe
tas et apostolos et ex illis occident et persequentur
ut inquiratur sanguis omnium prophetarum
qui effusus est a constitucione mundi a generaci
one ista a sanguine Abel usque ad sanguinem
Zacharie qui periit inter altare et edem
Ita dico vobis requiretur ab hac generacione
Ve vobis legisperitis quia tulistis cla
uem sciencie et ipsi non introistis: et eos qui
introibant prohibuistis Cum hec ad illos di
ceret ceperunt pharisei et legisperiti grauiter
insistere et os eius opprimere de multis in
sidiantes ei et querentes capere aliquid ex ore

eius ut accusarent eum. Cap. xii
Multis autem turbis circumstantibus
ita ut se invicem conculcarent cepit
dicere ad discipulos suos Attendite
a fermento phariseorum quod est ypocrisis
Nichil autem opertum est quod non reueletur
neque absconditum quod non sciatur. Quoniam que
in tenebris dixistis in lumine dicentur
Et quod in aure locuti estis ~~in lumine dicetur~~
in cubiculis: predicabitur in tectis Dico
autem vobis amicis meis: ne terreamini ab
hijs qui occidunt corpus et post hec non
habent amplius quod faciant Ostendam autem
vobis quem timeatis Timete eum qui postquam
occiderit habet potestatem mittere in gehennam
Ita dico vobis: hunc timete Nonne quinque
passeres veneunt dipondio: et vnus ex illis
non est in obliuione coram deo: Sed et capilli
capitis vestri omnes numerati sunt Nolite
ergo timere: multis passeribus pluris estis
Dico autem vobis Omnis quicumque confessus
fuerit me coram hominibus: et filius hominis con-
fitebitur illum coram angelis dei Qui autem
negauerit me coram hominibus: denegabitur
coram angelis dei Et omnis qui dicit verbum
in ~~filium hominis~~ filium hominis: remittetur illi
Ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauit:
non remittetur Cum autem inducent vos in
synagogas et ad magistratus et potestates:
nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis
aut quid dicatis Spiritus enim sanctus docebit
vos in ipsa hora que oporteat dicere Ait
autem quidam ei de turba Magister dic fratri
meo ut diuidat mecum hereditatem At ille
dixit ei Homo: quis me constituit iudicem
aut diuisorem super vos: Dixitque ad illos
Videte et cauete ab omni auaricia: quia non in
habundancia cuiusque vita eius est ex hijs que
possidet Dixit autem similitudinem ad illos
dicens Hominis cuiusdam diuitis vberes fructus
ager attulit et cogitabat intra se dicens

Quid faciam quia non habeo quo congregem
fructus meos: Et dixit Hoc faciam des-
truam horrea mea et maiora faciam et illuc
congregabo omnia que nata sunt michi et bona
mea et dicam anime mee Anima habes multa
bona posita in annos plurimos: requiesce
bibe comede epulare Dixit autem illi deus
Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te
Que autem parasti cuius erunt: Sic est qui
sibi thesaurizat et non est in deum diues
Dixitque ad discipulos suos Ideo dico vo-
bis: nolite solliciti esse anime vestre quid mandu-
cetis: neque corpori vestro quid vestiamini Anima
plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum
Considerate coruos quia non seminant neque
metunt quibus non est cellarium neque horreum:
et deus pascit illos Quanto magis vos
pluris estis illis: Quis autem vestrum cogitan-
do potest adicere ad staturam suam cubitum
vnum: Si ergo neque quod minimum est potestis:
Quid de ceteris solliciti estis: Considerate
lilia quomodo crescunt: non laborant neque nent
Dico autem vobis nec salomon in omni gloria
sua vestiebatur sicut vnum ex istis Si
autem fenum quod hodie in agro est et cras
in clibanum mittitur deus sic vestit quan-
to magis vos pusille fidei: Et vos no-
lite querere quid manducetis aut quid bibatis:
et nolite in sublime tolli Hec enim omnia
gentes mundi querunt pater autem vester scit
quoniam hijs indigetis Verumptamen querite
regnum dei: et hec omnia adicientur vobis
Nolite timere pusillus grex quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum Vendite que
possidetis: et date elemosinam Facite
vobis sacculos qui non veterescunt thesau-
rum non deficientem in celis quo fur non
appropiat neque tinea corrumpit Vbi est the-
saurus vester ibi et cor vestrum erit Sint
lumbi vestri precincti et lucerne ardentes Et
vos similes hominibus expectantibus dominum suum

qui revertatur a nuptiis ut cum venerit
et pulsaverit confestim aperiant ei Beati
servi illi quos cum venerit dominus invenerit
vigilantes Amen dico vobis quod precinget
se et faciet illos discumbere et transiens
ministrabit illis Et si venerit in secunda
vigilia et si in tercia vigilia venerit
et ita invenerit: beati sunt servi illi Hoc
autem scitote quia si sciret pater familias
qua hora fur veniret vigilaret utique
et non sineret perfodi domum suam Et vos
estote parati quia qua hora non putatis filius
hominis veniet Ait autem ei Petrus Domine ad
nos dicis hanc parabolam an ad omnes Dixit
autem dominus Quis putas est fidelis dispen
sator et prudens quem constituit dominus
super familiam suam ut det illis in tempore
tritici mensuram Beatus ille servus quem
cum venerit dominus invenerit ita facientem Vere
dico vobis quia super omnia ~~bona~~ que pos
sidet constituet illum Quod si dixerit servus
ille in corde suo moram facit dominus meus
venire et ceperit percutere pueros et ancillas
et edere et bibere et inebriari veniet
dominus servi illius in die qua non sperat
et hora qua nescit et dividet eum partemque
eius cum infidelibus ponet Ille autem
servus qui cognovit voluntatem domini
sui et non preparavit et non fecit secundum vo
luntatem eius vapulabit plagis multis
Qui autem non cognovit et fecit dig
na plagis vapulabit paucis Omni autem
cui multum datum est multum queretur
ab eo Et cui commendaverunt multum
plus petent ab eo Ignem veni mittere in
terram et quid volo nisi accendatur Baptismo
habeo baptizari et quomodo coartor usque
dum perficiatur Putatis quia pacem veni dare
in terram Non dico vobis sed separacionem
Erunt enim ex hoc quinque in domo una
divisi tres in duo et duo in tres divi

dentur pater in filium et filius in patrem
suum mater in filiam et filia in matrem
Socrus in nurum suam et nurus in socrum
suam Dicebat autem et ad turbas Cum
videritis nubem orientem ab occasu statim
dicitis nimbus venit Et cum austrum
flantem dicitis quia estus erit et fit
Ypocrite faciem celi et terre nostis pro
bare hoc autem tempus quomodo non probatis
Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis
quod iustum est Cum autem vadis cum adver
sario tuo ad principem in via da operam
liberari ab illo ne forte trahat te ad
iudicem et iudex tradat te exactori
et exactor mittat te in carcerem Dico
tibi non exies inde donec etiam novis
simum minutum reddas **Cap xiii**

Aderant autem quidam ipso in tempore
nunciantes illi de galileis quo
rum sanguinem pylatus miscuit cum
sacrificiis eorum Et respondens dixit illis
Putatis quod hii galilei pre omnibus galileis
peccatores fuerunt quia talia passi sunt
Non dico vobis Sed nisi penitenciam ha
bueritis omnes similiter peribitis Et sicut
illi decem et octo super quos cecidit tur
ris in syloam et occidit eos Putatis
quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes
habitantes in iherusalem Non dico vobis
quia si non penitenciam egeritis omnes similiter
peribitis Dicebat autem hanc similitudinem
Arborem fici habebat quidam plantatam
in vinea sua et venit querens fructum
in illa et non invenit Dixit autem ad cul
torem vinee Ecce anni tres sunt ex
quo venio querens fructum in ficulnea
hac et non invenio Succide ergo illam
ut quid etiam terram occupat At ille respondens
dixit illi Domine dimitte illam et hoc
anno usque dum fodiam circa illam et

mittam stercora. Et si quidem fecerit fruc-
tum: sin autem in futurum succides eam. Erat
autem docens in synagoga eorum sabbatis.
Et ecce mulier que habebat spiritum infir-
mitatis annis decem et octo: et erat inclinata nec
omnino poterat sursum respicere. Quam cum
videret ihesus: vocavit ad se et ait illi.
Mulier: dimissa es ab infirmitate tua.
Et imposuit illi manus et confestim erecta
est: et glorificabat deum. Respondens autem archi-
synagogus indignans quia sabbato cu-
rasset ihesus: dicebat turbe. Sex
dies sunt in quibus oportet operari. In his
ergo venite et curamini et non in die sab-
bati. Respondit autem ad illum dominus et dixit. Hy-
pocrite: unusquisque vestrum sabbato non solvit
bovem suum aut asinum a presepio et ducit
adaquare. Hanc autem filiam abrahe quam
alligavit sathanas ecce decem et octo annis
non oportuit solvi a vinculo isto die sab-
bati. Et cum hec diceret: erubescebant omnes
adversarii eius. Et omnis populus gaudebat
in universis que gloriose fiebant ab eo. Di-
cebat ergo. Cui simile est regnum dei: et cui
simile esse estimabo illud. Simile est grano
synapis: quod acceptum homo misit in ortum
suum et crevit. Et factum est in arborem
magnam: et volucres celi requieverunt
in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile
estimabo regnum dei. Simile est fermento:
quod acceptum mulier abscondit in farine
sata tria donec fermentaretur totum. Et ibat
per civitates et castella docens et iter fa-
ciens in ierusalem. Ait autem illi quidam. Domine si
pauci sunt qui salvantur. Ipse autem dixit
ad illos. Contendite intrare per angustam por-
tam: quia multi dico vobis querunt intrare
et non poterunt. Cum autem intraverit paterfami-
lias et clauserit ostium: et incipietis foris
stare et pulsare ostium dicentes. Domine aperi
nobis. Et respondens dicet vobis. Nescio vos

unde sitis. Tunc incipietis dicere. Manducavi-
mus coram te et bibimus et in plateis nostris
docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos un-
de sitis. Discedite a me omnes operarii iniqui-
tatis: ibi erit fletus et stridor dentium.
Cum videritis abraham et ysaac et iacob
et omnes prophetas in regno dei vos autem
expelli foras. Et venient ab oriente et
occidente et aquilone et austro: et ac-
cumbent in regno dei. Et ecce sunt novissi-
mi qui erunt primi et sunt primi qui erunt no-
vissimi. In ipsa die: accesserunt quidam pha-
riseorum dicentes illi. Exi et vade hinc:
quia herodes vult te occidere. Et ait illis.
Ite et dicite vulpi illi. Ecce eicio demonia
et sanitates perficio hodie et cras et
~~sequenti ambulare~~ tertia die consummor. Ve-
rumptamen oportet me hodie et cras et
sequenti ambulare: quia non capit prophetam
perire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que
occidis prophetas et lapidas eos qui mit-
tuntur ad te: quotiens volui congregare
filios tuos quemadmodum avis nidum suum
sub pennis et noluisti. Ecce relinquetur
vobis deserta domus vestra. Dico autem
vobis: quia non videbitis me donec veniat
cum dicetis. Benedictus qui venit in nomine domini.

Et factum est cum intraret Cap xiiij
in domum cuiusdam principis phari-
seorum sabbato manducare panem: et ipsi ob-
servabant eum. Et ecce homo quidam ydro-
picus erat ante illum. Et respondens ihesus dixit
ad legisperitos et phariseos dicens
Si licet sabbato curare. At illi tacuerunt.
Ipse vero apprehensum sanavit eum: ac dimisit.
Et respondens ad illos dixit. Cuius vestrum asinus
aut bos in puteum cadet: et non continuo
extrahet illum die sabbati. Et non pote-
rant ad hec respondere illi. Dicebat autem ad
invitatos parabolam intendens quomodo primos ac-
cubitus eligerent: dicens ad illos. Cum

invitatus fueris ad nuptias non discumbas
in primo loco: ne forte honoratior te sit
invitatus ab eo: et veniens is qui te et
illum vocavit dicat tibi Da huic locum
et tunc incipias cum rubore novissimum locum
tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in
novissimo loco: ut cum venerit qui te invita
vit dicat tibi Amice ascende superius. Tunc
erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia
omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se
humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei
qui se invitaverat. Cum facis prandium
aut cenam noli vocare amicos tuos neque
fratres tuos neque cognatos neque vici
nos divites: ne forte et ipsi te rein
vitent et fiat tibi retributio. Sed cum
facis convivium voca pauperes debiles
et claudos cecos: et beatus eris quia
non habent retribuere tibi. Retribuetur enim
tibi in resurrectione iustorum. Hec cum
audisset quidam de simul discumbentibus
dixit illi Beatus qui manducabit panem
in regno dei. At ipse dixit illi Homo
quidam fecit cenam magnam: et vocavit
multos. Et misit servum suum hora cene
dicere invitatis ut venirent quia iam para
ta sunt omnia. Et ceperunt simul omnes excusare.
Primus dixit ei Villam emi: et necesse habeo
exire et videre illam. Rogo te habe me
excusatum. Et alter dixit Iuga boum
emi quinque: et eo probare illa. Rogo te ha
be me excusatum. Et alius dixit Uxo
rem duxi: et ideo non possum venire. Et rever
sus servus nunciavit hec domino suo. Tunc
iratus paterfamilias: dixit servo suo
Exi cito in plateas et vicos civitatis:
et pauperes et debiles et cecos et clau
dos introduc huc. Et ait servus Domine
factum est ut imperasti: et adhuc locus
est. Et ait dominus servo Exi in vias et se
pes et compelle intrare ut impleatur
domus mea. Dico autem vobis: quod nemo
virorum illorum qui vocati sunt gustabit
cenam meam. Ibant autem turbe multe cum
eo: et conversus dixit ad illos. Si quis
venit ad me et non odit patrem suum et
matrem et uxorem et filios et fratres et
sorores adhuc autem et animam suam non potest
meus esse discipulus. Et qui non baiulat
crucem suam et venit post me: non potest meus
esse discipulus. Quis enim ex vobis volens
turrim edificare: nonne prius sedens compu
tat sumptus qui necessarii sunt si habeat ad
perficiendum: Ne postea quam posuerit fun
damentum et non potuerit perficere omnes qui
vident incipiant illudere ei dicentes: quia
hic homo cepit edificare et non potuit
consummare. Aut quis rex iturus committere
bellum adversus alium regem: nonne sedens
prius cogitat si possit cum decem milibus
occurrere ei qui cum viginti milibus venit
ad se. Alioquin adhuc illo longe agente:
legationem mittens rogat ea que pacis
sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renun
ciat omnibus que possidet non potest meus esse
discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque
evanuerit: in quo condietur. Neque in terram
neque in sterquilinium utile est sed foras
mittetur. Qui habet aures audiendi audiat

Erant autem appropinquantes Cap. XV
ei publicani et peccatores: ut
audirent illum. Et murmurabant pharisei
et scribe dicentes Quia hic peccatores re
cipit et manducat cum illis. Et ait ad
illos parabolam istam dicens Quis ex vobis
homo qui habet centum oves: et si perdiderit
unam ex illis nonne dimittit nonaginta
novem in deserto et vadit ad illam que
perierat: donec inveniat illam. Et cum inve
nerit eam imponit in humeros suos gau
dens. Et veniens domum convocat amicos
et vicinos dicens illis Congratulamini
mihi quia inveni ovem meam que perierat

Dico vobis quod ita gaudium erit in celo
super uno peccatore penitentiam agente quam
super nonaginta novem iustis qui non
indigent penitentia. Aut que mulier habens
drachmas decem si perdiderit drachmam
unam nonne accendit lucernam et everrit
domum et querit diligenter donec inve-
niat. Et cum invenerit convocat amicas
et vicinas dicens Congratulamini michi
quia inveni drachmam quam perdideram. Ita
dico vobis gaudium erit coram angelis
dei super uno peccatore penitentiam agente.
Ait autem homo quidam habuit duos filios
et dixit adolescentior ex illis patri pa-
ter da michi porcionem substantie que me con-
tingit. Et divisit illis substantiam. Et non
post multos dies congregatis omnibus ado-
lescentior filius peregre profectus est in re-
gionem longinquam et ibi dissipavit sub-
stantiam suam vivendo luxuriose. Et postquam
omnia consummasset facta est fames valida
in regione illa et ipse cepit egere. Et
abiit et adhesit uni civium regionis
illius et misit illum in villam suam ut pas-
ceret porcos. Et cupiebat implere ventrem
suum de siliquis quas porci manducabant
et nemo illi dabat. In se autem reversus
dixit Quanti mercenarii in domo patris
mei habundant panibus ego autem hic
fame pereo. Surgam et ibo ad patrem
meum et dicam illi Pater peccavi in
celum et coram te et iam non sum dignus
vocari filius tuus fac me sicut unum
de mercenariis tuis. Et surgens venit
ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset
vidit illum pater ipsius et misericordia motus est. Et ac-
currens cecidit super collum eius et osculatus
est eum. Dixitque ei filius Pater peccavi
in celum et coram te iam non sum dignus vocari
filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos
Cito proferte stolam primam et induite illum

et date anulum in manum eius et calciamenta
in pedes. Et adducite vitulum sagina-
tum et occidite et manducemus et epule-
mur quia hic filius meus mortuus erat
et revixit perierat et inventus est. Et
ceperunt epulari. Erat autem filius eius
senior in agro. Et cum veniret et appro-
pinquaret domui audivit symphoniam et
chorum. Et vocavit unum de servis et
interrogavit que hec essent. Isque dixit
illi Frater tuus venit et occidit pater
tuus vitulum saginatum quia salvum illum
recepit. Indignatus est autem et nolebat
introire. Pater ergo illius egressus
cepit rogare illum. At ille respondens dixit
patri suo Ecce tot annis servio tibi et
numquam mandatum tuum preterivi et numquam de-
disti michi hedum ut cum amicis meis epu-
larer. Sed postquam filius tuus hic qui de-
voravit substantiam suam cum meretricibus
venit occidisti illi vitulum saginatum.
At ipse dixit illi Fili tu semper mecum es
et omnia mea tua sunt. Epulari autem et
gaudere oportebat quia frater tuus hic mor-
tuus erat et revixit perierat et inventus est.

Capitulum XVI

Dicebat autem et ad
discipulos suos Homo quidam
erat dives qui habebat villicum et
hic diffamatus est apud illum quasi dissi-
passet bona ipsius. Et vocavit illum
et ait illi Quid hoc audio de te. Redde
rationem villicationis tue iam enim non poteris
villicare. Ait autem villicus intra se Quid
faciam quia dominus meus aufert a me villi-
cationem. Fodere non valeo mendicare eru-
besco. Scio quid faciam ut cum amotus
fuero a villicatione recipiant me in do-
mos suas. Convocatis itaque singulis
debitoribus domini sui dicebat primo Quan-
tum debes domino meo. At ille dixit Cen-
tum cados olei. Dixitque illi Accipe cau-
cionem tuam et sede cito scribe quinquaginta

Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes.
Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi
Accipe litteras tuas: et scribe octoginta
Et laudavit dominus villicum iniquitatis
quia prudenter fecisset. quia filii huius
seculi prudentiores filiis lucis in generatione
sua sunt Et ego vobis dico Facite vobis
amicos de mamona iniquitatis: ut cum
defeceritis recipiant vos in eterna taber-
nacula Qui fidelis est in minimo: et in maiori
fidelis est Et qui in modico iniquus est
et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo
mamona fideles non fuistis: quod verum
est quis credet vobis: Et si in alieno
fideles non fuistis: quod vestrum est quis
dabit vobis: Nemo servus potest duobus
dominis servire: aut enim unum odiet et al-
terum diliget aut unum adherebit. et al-
terum contempnet Non potestis deo ser-
vire et mamone Audiebant autem hec
omnia pharizei qui erant avari et deri-
debant illum Et ait illis Vos estis qui
iustificatis vos coram hominibus deus autem novit
corda vestra: quia quod hominibus altum est abhomina-
tio est ante deum Lex et prophete usque ad
iohannem Ex eo regnum dei evangelizatur
et omnis in illud vim facit Facilius est autem
celum et terram preterire: quam de lege unum api-
cem cadere Omnis qui dimittit uxorem
suam et ducit alteram mechatur: et qui
dimissam a viro ducit mechatur Homo
quidam erat dives et induebatur pur-
pura et bysso: et epulabatur cotidie
splendide Et erat quidam mendicus
nomine lazarus qui iacebat ad ianuam
eius ulceribus plenus cupiens saturari
de micis que cadebant de mensa divitis
et nemo illi dabat Sed et canes venie-
bant et lingebant ulcera eius Factum est autem
ut moreretur mendicus et portaretur ab
angelis in sinum abrahe Mortuus est
autem et dives: et sepultus est in inferno Ele-
vans autem oculos suos cum esset in tor-
mentis vidit abraham a longe et lazarum
in sinu eius Et ipse clamans dixit Pater
abraham miserere mei: et mitte lazarum
ut intingat extremum digiti sui in aqua
ut refrigeret linguam meam: quia crucior
in hac flamma Et dixit illi abraham Fili
recordare quia recepisti bona in vita tua
et lazarus similiter mala Nunc autem hic conso-
latur: tu vero cruciaris Et in hiis omnibus
inter nos et vos chaos magnum firmatum
est: ut hii qui volunt hinc transire ad vos
non possint neque inde huc transmeare
Et ait Rogo ergo te pater ut mittas
eum in domum patris mei Habeo enim quinque
fratres: ut testetur illis ne et ipsi veniant
in locum hunc tormentorum Et ait illi abra-
ham Habent moysen et prophetas audiant
illos At ille dixit Non pater abraham: sed si
quis ex mortuis ierit ad eos penitenciam
agent Ait autem illi Si moysen et prophetas
non audiunt: neque si quis ex mortuis re-
surrexit credent Capitulum xvii
Et ad discipulos suos ait Impos-
sibile est ut non veniant scandala Ve
autem illi per quem veniunt Utilius est illi si lapis
molaris imponatur circa collum eius et pro-
iciatur in mare: quam ut scandalizet unum de
pusillis istis Attendite vobis Si peccaverit
frater tuus: increpa illum Et si penitenciam egerit
dimitte illi Et si septies in die peccaverit
in te et septies in die conversus fuerit ad te
dicens penitet me dimitte illi Et dixe-
runt apostoli domino Adauge nobis fidem Dixit autem
dominus Si habetis fidem sicut granum synapis
diceretis huic arbori moro eradicare et trans-
plantare in mare: et obediret vobis Quis
autem vestrum habens servum arantem aut pascentem
qui regresso de agro dicat illi statim transi
recumbe: et non dicat ei para quod cenem et
precinge te et ministra michi donec manducem
et bibam: et post hec tu manducabis et bibes

Nunquid gratiam habet servo illi? quia fecit
que ei imperaverat? Non puto. Sic et vos
cum feceritis omnia que precepta sunt vobis:
dicite servi inutiles sumus: quod debuimus
facere fecimus. Et factum est dum iret in Jherusalem:
transibat per mediam samariam et galileam.
Et cum ingrederetur quoddam castellum: occur-
rerunt ei decem viri leprosi. Qui steterunt
a longe: et levaverunt vocem dicentes Jhesu
preceptor miserere nostri. Quos ut vidit
dixit Ite ostendite vos sacerdotibus. Et
factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex
illis ut vidit quod mundatus est: regressus
est cum magna voce magnificans deum. Et
cecidit in faciem ante pedes eius gratias
agens. Et hic erat samaritanus. Respondens
autem Jhesus dixit Nonne decem mundati
sunt et novem ubi sunt? Non est inventus qui
rediret et daret gloriam deo: nisi hic
alienigena. Et ait illi Surge vade.
quia fides tua te salvum fecit. Interro-
gatus autem a phariseis quando venit reg-
num dei: respondit eis et dixit Non venit
regnum dei cum observatione: neque dicent ecce
hic aut ecce illic. Ecce enim regnum dei
intra vos est. Et ait ad discipulos suos
Venient dies quando desideretis videre unum diem
filii hominis: et non videbitis. Et dicent vobis
Ecce hic: ecce illic. Nolite ire neque sectemini.
Nam sicut fulgur choruscans de sub
celo sunt fulget ita erit filius hominis in
(in margin: in ea que sub celo)
die sua. Primum oportet illum multa pati:
et reprobari a generatione hac. Et sicut factum
est in diebus noe: ita erit in diebus filii hominis.
Edebant et bibebant: uxores ducebant
et dabantur ad nuptias usque in diem qua
intravit noe in archam: et venit dilu-
vium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in
diebus loth: edebant et bibebant: emebant
et vendebant plantabant et edificabant.
Qua die autem exiit loth a sodomis: pluit
ignem et sulphur de celo et omnes perdidit.
Secundum hec erit qua die filius hominis revelabitur.
In illa hora qui fuerit in tecto et vasa
eius in domo: ne descendat illa tollere. Et
qui in agro similiter non redeat retro. Memores
estote uxoris loth. Quicumque quesierit
animam suam salvam facere perdet illam. Et
quicumque perdiderit illam vivificabit eam.
Dico vobis In illa nocte erunt duo in lecto
uno: unus assumetur et alter relinquetur.
(in margin: Due erunt molentes in unum una assumetur et altera relinquetur)
Duo in agro unus assumetur et alter re-
linquetur. Respondentes dicunt illi Ubi domine
Qui dixit eis Ubicumque fuerit corpus illic
congregabuntur et aquile. Capitulum xviii

Dicebat autem et parabolam ad illos,
quoniam oportet semper orare et non defi-
cere dicens Iudex quidam erat in quadam civi-
tate: qui deum non timebat et hominem non
reverebatur. Vidua autem quedam erat in civi-
tate illa: et veniebat ad eum dicens Vin-
dica me de adversario meo. Et nolebat
per multum tempus. Post hec autem dixit
intra se Et si deum non timeo nec ho-
minem revereor: tamen quia molesta est mihi
hec vidua vindicabo illam: ne in novissimo
veniens suggillet me. Ait autem dominus Au-
dite quid iudex iniquitatis dicit. Deus
autem non faciet vindictam electorum suorum
clamantium ad se die ac nocte: et patientiam
habebit in illis. Dico vobis: quia cito
faciet vindictam illorum. Verumptamen filius
hominis veniens putas inveniet fidem
in terra. Dixit autem et ad quosdam qui in
se confidebant tamquam iusti et aspernabantur
ceteros parabolam istam. Duo homines ascende-
runt in templum ut orarent: unus phari-
zeus et alter publicanus. Phariseus stans
hec apud se orabat Deus gratias ago
tibi: quia non sum sicut ceteri hominum rapto-
res iniusti adulteri velut etiam publica-
nus. Ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium
que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat

nec oculos ad celum levare: sed percutiebat pectus suum dicens Deus propicius esto michi peccatori Amen dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo Quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur Afferebant autem ad illum et infantes: ut eos tangeret Quod cum viderent discipuli: increpabant illos Ihesus autem convocans illos dixit Sinite pueros venire ad me et nolite eos vetare: talium est enim regnum dei Amen dico vobis: quicumque non acceperit regnum dei sicut puer non intrabit in illud Et interrogavit eum quidam princeps dicens Magister bone quid faciens vitam eternam possidebo: Dixit autem ei ihesus Quid me dicis bonum: Nemo bonus nisi solus deus Mandata nosti: Non occides non mechaberis non furtum facies non falsum testimonium dices Honora patrem tuum et matrem Qui ait hec omnia custodivi a iuventute mea Quo audito ihesus: ait ei Adhuc unum tibi deest Omnia quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me His ille auditis contristatus est quia dives erat valde Videns autem illum ihesus tristem factum dixit Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt Facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei Et dixerunt qui audiebant Et quis potest salvus fieri: Ait illis Que impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deum Ait autem petrus Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te Qui dixit eis Amen dico vobis: nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum dei et non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo venturo vitam eternam Assumpsit autem ihesus duodecim et ait illis Ecce ascendimus ierosolimam

et consumabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis Tradetur enim gentibus et illudetur: et flagellabitur et conspuetur Et postquam flagellaverint occident eum: et tercia die resurget Et ipsi nichil horum intellexerunt Et erat verbum istud absconditum ab eis: et non intelligebant que dicebantur Factum est autem cum appropinquaret iherico: cecus quidam sedebat secus viam mendicans Et cum audiret turbam pretereuntem: interrogabat quid hoc esset Dixerunt autem ei: quod ihesus nazarenus transiret Et clamavit dicens Ihesu fili david: miserere mei Et qui preibant increpabant eum ut taceret Ipse vero multomagis clamabat: fili david miserere mei Stans autem ihesus: iussit illum adduci ad se Et cum appropinquasset: interrogavit illum dicens Quid tibi vis faciam At ille dixit Domine ut videam Et ihesus dixit illi Respice fides tua te salvum fecit Et confestim vidit: et sequebatur illum magnificans deum Et omnis plebs: ut vidit dedit laudem deo Capitulum xix

Et ingressus perambulabat ihericho Et ecce vir nomine zacheus: et hic erat princeps publicanorum et ipse dives Et querebat videre ihesum quis esset: et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut videret illum: quia inde erat transiturus Et cum venisset ad locum suspiciens ihesus vidit illum et dixit ad eum Zachee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere Et festinans descendit: et excepit illum gaudens Et cum viderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset Stans autem zacheus: dixit ad dominum Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum Ait ihesus ad eum Quia hodie

salus domui huic facta est: eo quod ipse sit fi
lius abrahe Venit enim filius hominis querere
et salvum facere quod perierat Hec illis audien
tibus adiciens dixit parabolam: eo quod esset prope
iherusalem et quia existimaret quod confestim
regnum dei manifestaretur Dixit ergo homo
quidam nobilis abiit in regionem longinquam
accipere sibi regnum et reverti Vocatis autem
decem servis suis dedit illis decem mnas
Et ait ad illos Negociamini dum venio Cives
autem eius oderant illum: et miserunt legati
onem post illum dicentes Nolumus hunc reg
nare super nos Et factum est ut rediret accepto
regno: et iussit vocari servos quibus
dedit pecuniam ut sciret quantum quisque ne
gociatus esset Venit autem primus dicens: mna
tua decem mnas acquisivit Et ait illi
Euge bone serve quia in modico fide
lis fuisti eris potestatem habens super decem civi
tates Et alter venit dicens Domine: mna
tua fecit quinque mnas Et huic ait Et
tu esto super quinque civitates Et alter
venit dicens Domine ecce mna tua quam
habui repositam in sudario Timui enim te
quia homo austerus es Tollis quod non posuisti:
et metis quod non seminasti Dicit ei De
ore tuo te iudico serve nequam Sciebas
quod ego austerus homo sum: tollens quod non
posui et metens quod non seminavi Et
quare non dedisti pecuniam meam ad mensam:
et ego veniens cum usuris utique exegissem
illam Et astantibus dixit Auferte ab illo
mnam: et date illi qui decem mnas habet
Et dixerunt ei Domine habet decem mnas
Dico autem vobis quia omni habenti dabitur Ab eo
autem qui non habet: et quod habet auferetur
ab eo Verumptamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super se adducite
huc et interficite ante me Et hiis dictis:
precedebat ascendens iherosolimam Et factum
est cum appropinquasset ad bethphage et
bethaniam ad montem qui vocatur oliveti
misit duos discipulos suos dicens Ite
in castellum quod contra vos est in quod introe
untes invenietis pullum asine alligatum
cui nemo umquam hominum sedit Solvite illum:
et adducite Et si quis vos interrogaverit
quare solvitis sic dicetis ei Quia dominus
operam eius desiderat Abierunt autem qui
missi fuerant et invenerunt sicut dixit
illis stantem pullum Solventibus autem illis
pullum dixerunt domini eius ad illos Quid
solvitis pullum: At illi dixerunt Quia
dominus eum necessarium habet Et duxerunt illum
ad ihesum Et iactantes vestimenta sua
super pullum: imposuerunt ihesum Eunte autem
illo substernebant vestimenta sua in via
Et cum appropinquaret iam ad descensum montis
oliveti ceperunt omnes turbe descendentium
gaudentes laudare deum voce magna super
omnibus quas viderant virtutibus dicentes
Benedictus qui venit rex in nomine domini pax in
celo et gloria in excelsis Et quidam phariseo
rum de turbis: dixerunt ad illum Magister
increpa discipulos tuos Quibus ipse
ait Dico vobis: quia si hii tacuerint la
pides clamabunt Et ut appropinquavit
videns civitatem: flevit super illam dicens
Quia si cognovisses et tu Et quidem
in hac die tua que ad pacem tibi nunc autem
abscondita sunt ab oculis tuis Quia veni
ent dies in te et circumdabunt te inimici
tui vallo: et circumdabunt te et coangusta
bunt te undique: et ad terram prosternent
te et filios tuos qui in te sunt Et non
relinquent in te lapidem super lapidem: eo
quod non cognovisti tempus visitacionis tue
Et ingressus in templum: cepit eicere vende
ntes in illo et ementes dicens illis Scrip
tum est: quia domus mea domus oracionis est
Vos autem fecistis illam speluncam latronum
Et erat docens cotidie in templo Principes
autem sacerdotum et scribe et principes plebis
querebant illum perdere: et non inveniebant quid
facerent illi Omnis enim populus suspensus erat
audiens illum Capitulum XX

Et factum est in una dierum docente illo
populum in templo et evangelizante
convenerunt principes sacerdotum et scribe
cum senioribus et aiunt dicentes ad illum
Dic nobis in qua potestate hec facis aut
quis est qui dedit tibi hanc potestatem. Respondens
autem dixit ad illos Interrogabo vos et
ego unum verbum respondete mihi baptismum io-
hannis de celo erat an ex hominibus. At illi
cogitabant inter se dicentes Quia si
dixerimus de celo dicet Quare ergo
non credidistis illi. Si autem dixerimus
ex hominibus plebs universa lapidabit
nos. Certi sunt enim iohannem prophetam
esse. Et responderunt se nescire unde esset.
Et ihesus ait illis Neque ego dico vo-
bis in qua potestate hec facio. Cepit
autem dicere ad plebem parabolam hanc Ho-
mo quidam plantavit vineam et locavit eam
colonis et ipse peregre fuit multis
temporibus. Et in tempore misit ad cultores
servum ut de fructu vinee darent illi.
Qui cesum dimiserunt eum inanem. Et ad-
didit alterum servum mittere. Illi autem hunc
quoque cedentes et afficientes contume-
lia dimiserunt inanem. Et addidit tertium
mittere. Qui et illum vulnerantes eiecerunt.
Dixit autem dominus vinee Quid faciam Mittam
filium meum dilectum forsitan cum hunc
viderint verebuntur. Quem cum vidissent
coloni cogitaverunt intra se dicentes
Hic est heres occidamus illum ut nostra fi-
at hereditas. Et eiectum illum extra vineam †
aliis. Quo audito dixerunt illi Absit.
Ille autem aspiciens eos ait Quid est ergo
hoc quod scriptum est lapidem quem reproba-
verunt edificantes hic factus est in caput
anguli. Omnis qui ceciderit super illum la-
pidem conquassabitur. Super quem autem ce-
ciderit comminuet ~~eum~~ illum. Et querebant
principes sacerdo~~tum~~tum et scribe mit-
tere in illum manus illa hora et ti-

† occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vinee? veniet et perdet colonos
istos et dabit vineam

muerunt populum. Cognoverunt enim quod
ad ipsos dixerit similitudinem istam. Et ob-
servantes miserunt insidiatores qui se
iustos simularent ut caperent eum in ser-
mone et traderent illum principatui
et potestati presidis. Et interrogaverunt illum
dicentes Magister scimus quia recte dicis
et doces et non accipis personam sed in veri-
tate viam dei doces. Licet nobis tributum
dare cesari an non. Considerans autem
dolum illorum dixit ad eos Quid me
temptatis. Ostendite mihi denarium. Cuius
habet ymaginem et inscriptionem. Respon-
dentes dixerunt ei Cesaris. Et ait illis
Reddite ergo que sunt cesaris cesari et
que dei sunt deo. Et non potuerunt verbum
eius reprehendere coram plebe et mirati
in responso eius tacuerunt. Accesserunt autem
quidam saduceorum qui negant esse resur-
rectionem et interrogaverunt eum dicentes
Magister moyses scripsit nobis si frater alicuius
mortuus fuerit habens uxorem et hic sine
filiis fuerit ut accipiat eam frater eius uxo-
rem et suscitet semen fratri suo. Septem
ergo fratres erant et primus accepit uxo-
rem et mortuus est sine filiis. Et sequens
accepit illam et ipse mortuus est sine filio.
Et tertius accepit illam similiter et omnes septem
et non reliquerunt semen et mortui sunt.
Novissime omnium mortua est et mulier.
In resurrectione ergo cuius eorum erit
uxor. Siquidem septem habuerunt eam
uxorem. Et ait illis ihesus Filii seculi
huius nubunt et traduntur ad nuptias.
Illi vero qui digni habebuntur seculo illo
et resurrectione ex mortuis neque nu-
bunt neque ducunt uxores neque enim ultra
mori poterunt. Equales enim angelis
sunt et filii sunt dei cum sint filii resur-
rectionis. Quia vero resurgant mortui
et moyses ostendit secus rubum sicut

dicit dominum deum abraham et deum ysaac
et deum iacob. Deus autem non est mortuorum
sed vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes
autem quidam scribarum dixerunt magi-
ster bene dixisti. Et amplius non audebant
eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos
Quomodo dicunt christum filium david esse et ipse
david dicit in libro psalmorum. Dixit
dominus domino meo sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. David ergo dominum illum vocat
et quomodo filius eius est. Audiente autem omni populo
dixit discipulis suis. Attendite a scribis
qui volunt ambulare in stolis et amant
salutaciones in foro et primas cathedras
in synagogis et primos discubitus
in conviviis. Qui devorant domos vi-
duarum simulantes longa oracione. Hii acci-
pient dampnacionem maiorem. Cap xxi

Respiciens autem vidit eos qui mit-
tebant munera sua in gazophi-
lacium divites. Vidit autem et quandam vi-
duam pauperculam mittentem era minuta
duo et dixit. Vere dico vobis quia hec
vidua pauper plus quam omnes misit. Nam
omnes hii qui ex habundanti sibi miserunt
in munera dei. Hec autem ex eo quod deest
illi omnem victum suum quem habuit misit.
Et quibusdam dicentibus de templo quod lapi-
dibus bonis et donis ornatum esset dixit
Hec que videtis venient dies in quibus
non relinquetur lapis super lapidem qui non
destruatur. Interrogaverunt autem illum di-
centes preceptor quando hec erunt et quod sig-
num cum fieri incipient. Qui dixit videte
ne seducamini. Multi enim venient in nomine
meo dicentes quia ego sum et tempus
appropinquabit. Nolite ergo ire post illos.
Cum autem audieritis prelia et sediciones
nolite terreri. Oportet primum hec fieri
sed non statim finis. Tunc dicebat illis Sur-
get gens contra gentem et regnum adversus
regnum. Et terre motus magni erunt per
loca et pestilencie et fames. Terrores
quoque de celo et signa magna erunt. Sed
ante hec omnia iniicient vobis manus suas
et persequentur tradentes in synagogas
et custodias trahentes ad reges et pre-
sides propter nomen meum. Continget autem
vobis in testimonium. Ponite ergo in
cordibus vestris non premeditari quemadmodum
respondeatis. Ego enim dabo vobis os
et sapienciam cui non poterunt resistere et con-
tradicere omnes adversarii vestri. Trademini autem
a parentibus et fratribus et cognatis et a-
micis et morte afficient ex vobis. Et
eritis odio omnibus propter nomen meum. Et capillus
de capite vestro non peribit. In paciencia vestra pos-
sidebitis animas vestras. Cum autem videritis
circumdari ab exercitu ierusalem tunc scitote
quia appropinquabit desolacio eius. Tunc qui
in iudea sunt fugiant ad montes. et qui
in medio eius discedant et qui in regio-
nibus non intrent in eam. Quia dies ulcionis
hii sunt ut impleantur omnia que scripta
sunt. Ve autem pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Erit enim pressura magna
super terram et ira populo huic. Et cadent in
ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes
Et ierusalem calcabitur a gentibus donec imple-
antur tempora nacionum. Et erunt signa in sole
et luna et stellis et in terris pressura
gencium pre confusione sonitus maris et
fluctuum. Arescentibus hominibus pre timore
et expectacione que supervenient universo
orbi. Nam virtutes celorum movebuntur
Et tunc videbunt filium hominis venientem in
nube cum potestate magna et maiestate
His autem fieri incipientibus respicite et
levate capita vestra quoniam appropinquat
redempcio vestra. Et dixit illis similitudinem
Videte ficulneam et omnes arbores cum pro-
ducunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est
estas. Ita et vos cum videritis hec fieri

vba aut mea nõ trãsibũt

scitote qm̃ ꝓpe est regnũ dei Amẽ dico
vobis quia nõ pteribit generacõ hec do
nec oĩa fiant Celũ et tra trãsibũt At
tendite aut vobis ne forte graventur
corda vra in crapula et ebrietate et
curis huius vite et supveniat ĩ vos
repẽtina dies illa Tanq̃ laqueus eñ
supveniet in oẽs qui sedent sup faciẽ
oĩs tre Vigilate itaq3 oĩ tpe orãtes:
ut digni habeamini fugẽ ista oĩa que
futura sunt et stare añ filiũ hoĩs Erat
aut diebus docẽs in tẽplo noctibus vero
exiens morabat in monte qui vocatur
oliueti Et oĩs ppls manicabat ad eũ
in templo audire eũ Cap xxii

Appropinquabat aut dies festus azi
morũ qui dr̃ pascha Et q̃ebat
pncipes sacerdotũ et scribe quõ eũ
interficerent Timebat vero plebem Intra
vit aut sathanas in iudã qui cognoia
bat scarioth: unũ de duodeci Et abijt
et locutus ẽ cũ principibus sacerdotũ et
magratibus: quẽadmodũ illũ traderet eis
Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniã illi
dare Et spopondit Et q̃ebat oportuni
tatẽ: ut traderet illũ sine turbis Venit
aut dies azimorũ in qua necẽ erat
occidi pascha: et misit petrũ et iohem
dicẽs Euntes parate nobis pascha ut ma
ducemus At illi dixerũt Vbi vis pare
mus: Et dixit ad eos Ecce intrantibus
vobis in civitatẽ occurret vobis homo
amphorã aque portans Sequĩ eũ in
domũ in quã intrat: et dicetis prifami
lias domus Dicit tibi mgr: Vbi ẽ diver
soriũ ubi pascha cũ discipulis meis ma
ducẽ: Et ipse vobis ostendet cenaculũ
magnũ stratũ: et ibi parate Euntes aut
invenerũt sicut dixit illis et paraverũt
pascha Et cũ fca ẽet hora discubuit et
duodecĩ apli cũ eo Et ait illis Deside
rio desideravi hoc pascha manducarẽ
vobiscũ anteq̃ paciar Dico aut vobis:
quia ex hoc non mãducabo illud donec

et dixit accipite et dividite int vos dico enĩ vob q̃ nõ bibam
de generacõe vitis donec regnũ dei veniat Et accepto pane grãs egit

impleatur in regno dei Et accepto ca
lice grãs egit et fregit: et dedit eis di
cens Hoc ẽ corpus meũ qd̃ p vobis dat:
hoc facite in meã cõmemoracõnẽ Simil et
calicẽ: postq̃ cenavit dicẽs Hic ẽ calix
novũ testamentũ in meo sanguine: qui
p vobis fundet Verumptm̃ ecce manus
tradentis me mecũ ẽ in mensa Et qui
dẽ filius hoĩs scdm̃ qd̃ definitũ vadit
verumptm̃ ve illi hoĩ p quẽ tradet Et
ipi ceperunt querẽ int se: quis eet ex eis
qui hoc facturus eet Facta ẽ aut et cõtẽ
cio int eos quis eorũ videt ee maior
Dixit aut eis Reges gentiũ dñant eorũ
et qui ptãtẽ hñt sup eos benefici vocant
Vos aut non sic Sz qui maior ẽ in vob
fiat sicut iunior Et qui precessor ẽ: sicut
ministrator Nam quis maior ẽ qui recũ
bit Ego aut in medio vrm̃ sũ: sicut qui
ministrat Vos aut estis qui p mansistis
mecũ in temptacõibus meis Et ego dispo
no vobis sicut disposuit mi pr̃ meus regnũ:
ut edatis et bibatis sup mensã meã
in regno meo: et sedeatis sup thronos
iudicantes duodecĩ tribus isrl̃ Ait aut
dñs Symon Symon ecce sathanas expe
tivit vos ut cribraret sicut triticũ Ego
aut rogavi p te: ut nõ deficiat fides
tua Et tu aliqñ conversus cõfirma fres tu
os Qui dixit ei Dñe: tecũ parat sũ et in
carcerẽ et in mortẽ ire Et ille dixit di
co tibi petre nõ cantabit hodie gallus
donec ter abneges nosse me Et dixit
eis Qñ misi vos sine sacculo et pera
et calciamentis: nunq̃ aliq̃ defuit vobis.
At illi dixerunt Nichil Dixit g eis Sed
nunc qui habz sacculũ tollat sili: et pe
rã Et qui nõ habet: vendat tunicã suã
et emat gladiũ Dico eñ vobis: qm̃ ad
huc qd̃ scriptũ ẽ oportet ipleri in me
Et cũ iniquis deputatus ẽ Etenim ea que sunt
de me: finẽ hñt: At illi dixerunt Dñe:
ecce gladij duo hic At ille dixit eis Satis
est Et egressus ibat scdm̃ cõsuetudinem

in montem oliuarum. Secuti sunt autem illum
et discipuli. Et cum peruenisset ad locum:
dixit illis. Orate ne intretis in tempta
cionem. Et ipse auulsus est ab eis quantum
iactus est lapidis. Et positis genibus:
orabat dicens Pater si vis: transfer calicem
istum a me. Verumptamen non mea voluntas:
sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus
de celo: confortans eum. Et factus in agonia
prolixius orabat. Et factus est sudor eius
sicut gutte sanguinis decurrentis in terram
Et cum surrexisset ab oracione et venisset ad
discipulos suos: invenit eos dormientes
pre tristicia. Et ait illis. Quid dormitis:
Surgite: orate ne intretis in tempta
cionem. Adhuc eo loquente: ecce turba et
qui vocabatur iudas vnus de duodecim
antecedebat eos. Et appropinquauit ihesu
vt oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi
Iuda osculo filium hominis tradis. Videntes
autem hii qui circa ipsum erant quod futurum
erat. dixerunt ei Domine si percutimus in gla
dio. Et percussit vnus ex illis seruum prin
cipis sacerdotum et amputauit auriculam
eius dexteram Respondens autem ihesus ait Si
nite vsque huc. Et cum tetigisset auricu
lam eius sanauit eum. Dixit autem ihesus
ad eos qui venerant ad se principes sa
cerdotum et magistratus templi et senio
res Quasi ad latronem existis cum gla
diis et fustibus cum cotidie vobiscum fuerim
in templo et non extendistis manus in
me: Sed hec est hora vestra et potestas tene
brarum Comprehendentes autem eum: duxerunt
ad domum principis sacerdotum: Petrus
vero sequebatur a longe Accenso autem igne
in medio atrio et circumsedentibus illis:
erat petrus in medio eorum Quem cum vi
disset ancilla quedam sedentem ad lumen
et eum fuisset intuita: dixit Et hic cum
illo erat. At ille negauit eum dicens Mu
lier: non noui illum Et post pusillum alius
videns eum dixit Et tu de illis es. Pe
trus vero ait O homo non sum Et intervallo
facto quasi hore vnius alius quidam affir
mabat dicens Vere et hic cum illo erat
Nam et galileus est. Et ait petrus Homo
nescio quid dicis Et continuo adhuc
illo loquente cantauit gallus Et con
uersus dominus: respexit petrum Et re
cordatus est petrus verbi domini sicut dixe
rat quia priusquam gallus cantet ter me
negabis. Et egressus foras petrus fle
uit amare Et viri qui tenebant eum: illu
debant ei cedentes Et velauerunt eum
et percutiebant faciem eius et interrogabant
eum dicentes Prophetiza quis est qui te
percussit. Et alia multa blasphema
tes dicebant in eum Et vt factus est dies:
conuenerunt seniores plebis et princi
pes sacerdotum et scribe et duxerunt illum
in consilium suum dicentes Si tu es xpistus
dic nobis Et ait illis Si vobis dixero
non credetis mihi Si autem et interrogauero:
non respondebitis mihi neque dimittetis Ex hoc
autem erit filius hominis sedens a dextris
virtutis dei Dixerunt autem omnes Tu ergo
es filius dei. Qui ait vos dicitis quia
ego sum At illi dixerunt Quid adhuc
desideramus testimonium? Ipsi enim audi
uimus de ore eius Capitulum xxiij

Et surgens omnis multitudo eorum
duxerunt illum ad pylatum Cepe
runt autem accusare illum dicentes Hunc in
uenimus subuertentem gentem nostram et pro
hibentem tributa dari cesari: et dicentem
se xpistum regem esse Pylatus autem interroga
uit eum dicens Tu es rex iudeorum At
ille respondens ait Tu dicis Ait autem
pilatus ad principes sacerdotum et tur
bas Nichil inuenio cause in hoc homine
At illi inualescebant dicentes Commouit
populum docens per vniuersam iudeam et in

et ut cognovit q de herodis potestate eet

cipiens a galilea usqz huc. Pylatus
aut audiens galileam interrogavit si ho
galileus esset remisit eu ad herode
qui et ipse ierosolimis erat illis dieb
Herodes aut viso ihesu gavisus e val
de. Erat eni cupiens ex multo tpe
vide eu: eo q audiret multa de illo
et sperabat signu aliqd vide ab eo fieri
Interrogabat aut illu multis sermonibus
At ipse nichil illi rndebat. Stabant
etia principes sacdotu et scribe: con
stant accusantes eu. Sprevit aut illu
herodes cu exercitu suo: et illusit indu
tu veste alba: et remisit ad pilatu. Et
fci sut amici herodes et pilatus i ipa
die. Nam antea inimici erat ad invice
Pilatus aut convocatis principibus sacer
dotu et magistratibus et plebe: dixit ad
illos. Obtulistis mi hoiem hunc quasi aver
tente pplm: et ecce ego cora vobis int
rogans nulla causa inveni in hoie isto
ex hiis in quibus eu accusatis: sed neqz
herodes. Nam remisi vos ad illu: et ecce
nichil dignu morte actu e ei. Eme
datu ergo illu dimitta. Necce aut ha
bebat dimitte eis p die festu unu
Exclamavit aut sil' universa turba di
cens Tolle hunc: et dimitte nobis bar
rabam. Qui erat pter sedicone quada
factam in civitate et homicidiu missus
in carcere. Iteru aut pilatus locutus
e ad illos: volens dimitte ihesu. At illi
succlamabat dicetes Crucifige cru
cifige illu. Ille aut tcio dixit ad illos
Quid eni mali fecit iste: Nulla cau
sa mortis invenio in eo. Corripia er
go illu et dimitta. At illi instabat
vocibus magnis: postulantes ut cruci
figeret. Et invalescebat voces eoru
Et pylatus adiudicavit fieri peticoe
eoru. Dimisit aut illis eu qui pter
homicidiu et sedicone missus fuerat in

carcerem: que petebat. Ihesu vo tradidit
voluntati eoru. Et cu ducerent eu appre
henderunt symone que da cyrenese venient
de villa et imposuerunt illi cruce por
tare post ihesu. Sequebat aut illu tur
ba multa ppli et mulieru que plan
gebat et lamentabant eu. Conversus
aut ad illas ihesus dixit Filie ihrlm
nolite flere sup me: sed sup vosipas
flere et sup filios vros. Qm ecce ve
nient dies: in quibus dicet Beate steri
les et ventres que no genuerunt. et
ubera que no lactaverunt. Tunc incipient
dice montibus cadite sup nos: et collibus
operite nos. Quia si in viridi ligno hec
faciunt: in arido quid fiet. Ducebant
aut et alii duo nequa cu eo ut interficerent.
Et postqua venerunt in locu qui vocat cal
variae: ibi crucifixerunt eu. Et latrones
unu a dextris et alteru a sinistris
Ihesus aut dicebat Pr dimitte illis
no eni sciunt q faciunt. Dividentes vo
vestimenta eius miserunt sortes: et sta
bat pplus expectans. Et deridebant
illu principes cu eis dicentes Alios sal
vos fecit: seipm salvu faciat si hic e
cristus dei electus. Illudebat aut ei
et milites accedentes: et acetu offere
tes illi dicentes Si tu es rex iudeoru:
salvu te fac. Erat aut et superscripcio
scripta sup illu litteris grecis et latinis et
hebraicis: hic e rex iudeoru. Unus aut
de hiis qui pendebat latronibus: blasphe
mavit eu dicens Si tu es xpc: salvu fac
temetipm et nos. Respondens aut alter
increpabat illu dicens Neqz tu times
deu: qd in eade dapnacoe es. Et nos
quide iuste: na digna factis recipimus: hic
vo nichil mali gessit. Et dicebat ad ihm
Dne memento mei cu veneris in regnu
tuu. Et dixit illi ihesus Amen dico tibi
hodie mecu eris in padiso. Erat aut
fere hora sexta: et tenebre facte sunt in universa

tra usque in horam nonam Et obscuratus est sol
et velum templi scissum est medium Et cla-
mans voce magna ihesus ait pater in manus
tuas commendo spiritum meum Et hec dicens
exspiravit Videns autem centurio quod factum
fuerat: glorificavit deum dicens vere hic ho-
mo iustus erat Et omnis turba eorum qui simul
aderant ad spectaculum istud et videbant
que fiebant: percucientes pectora sua re-
vertebantur Stabant autem omnes noti eius
a longe: et mulieres que secute erant
eum a galilea hec videntes Et ecce vir
nomine ioseph qui erat decurio vir bonus
et iustus. hic non consenserat consilio
et actibus eorum ab arimathia civitate
iudee qui exspectabat et ipse regnum
dei hic accessit ad pylatum et petiit cor-
pus ihesu Et depositum involuit sindone:
et posuit in monumento exciso in quo
nondum quisquam positus ~~erat~~ fuerat Et dies
erat parasceves et sabbatum illucescebat
Subsecute autem mulieres que cum ipso ve-
nerant de galilea viderunt monumentum:
et quemadmodum positum erat corpus eius
Et revertentes paraverunt aromata et
unguenta: et sabbato quidem siluerunt
secundum mandatum Cap xxiiii

Una autem sabbati valde diluculo ve-
nerunt ad monumentum portantes
que paraverant aromata Et invenerunt
lapidem revolutum a monumento: et ingresse
non invenerunt corpus domini ihesu Et factum
est dum mente consternate essent de isto: ecce
duo viri steterunt secus illas in veste
fulgenti Cum timerent autem et declinarent
vultum in terram: dixerunt ad illas Quid que-
ritis viventem cum mortuis: Non est hic
sed surrexit Recordamini qualiter locutus
est vobis: cum adhuc in galilea esset
dicens Quia oportet filium hominis tradi
in manus hominum peccatorum et crucifigi: et
die tercia resurgere Et recordate sunt ver-
borum eius Et regresse a monumento nuncia-
verunt hec omnia illis undecim et ceteris omnibus

Erat autem maria magdalene et iohanna
et maria iacobi et cetere que cum eis erant
que dicebant ad apostolos hec Et visa sunt
ante illos sicut deliramentum verba ista et
non credebant illis Petrus autem surgens
cucurrit ad monumentum: et procumbens vidit
linthea mina sola posita: et abiit secum
mirans quod factum fuerat Et ecce duo ex
illis ibant ipsa die in castellum quod erat
in spacio stadiorum sexaginta ab ierusalem
nomine emaus Et ipsi loquebantur ad invicem
de hiis omnibus que acciderant Et factum est
dum fabularentur et secum quererent et ipse
ihesus appropinquans ibat cum illis Oculi
autem eorum tenebantur: ne eum agnoscerent
Et ait ad illos Qui sunt hii sermones
quos confertis ad invicem ambulantes et estis
tristes Et respondens unus cui nomen cleo-
phas: dixit ei Tu solus peregrinus es in
ierusalem et non cognovisti que facta sunt
in illa hiis diebus Quibus ille dixit Que
Et dixerunt De ihesu nazareno: qui fuit
vir propheta potens in opere et sermone coram deo
et omni populo Et quomodo tradiderunt eum summi
sacerdotes et principes nostri in dampnacio-
nem mortis: et crucifixerunt eum Nos au-
tem sperabamus: quia ipse esset redempturus israel
Et nunc super ~~est~~ hec omnia tercia dies est ho-
die quod hec facta sunt Sed et mulieres quedam ex
nostris terruerunt nos que ante lucem fuerunt
ad monumentum Et non invento corpore eius
venerunt dicentes se etiam visionem ange-
lorum vidisse qui dicunt eum vivere Et abi-
erunt quidam ex nostris ad monumentum: et
ita invenerunt sicut mulieres dixerunt:
ipsum vero non invenerunt Et ipse dixit ad
eos O stulti et tardi corde ad creden-
dum: in omnibus que locuti sunt prophete Nonne
hec oportuit pati christum: et ita intrare
in gloriam suam Et incipiens a moyse
et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus
scripturis que de ipso erant Et appro-
pinquaverunt castello quo ibant: et ipse

se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiscum quoniam advesperascit et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis. [Et factum est cum recumberet cum illis] accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum. Et ipse evanuit ex oculis eorum. ~~Et cognoverunt eum~~ dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas. Et surgentes eadem hora regressi sunt in iherusalem et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis erant dicentes quod surrexit dominus vere et apparuit symoni. Et ipsi narrabant que gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. Dum hec autem loquuntur stetit ihesus in medio discipulorum suorum et dixit eis: Pax vobis. Ego sum nolite timere. Conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra. Videte manus meas et pedes quia ego ipse sum. Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pre gaudio dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur. At illi optulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos: Hec sunt verba que locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas et dixit eis: Quoniam sic scriptum est et sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tercia et predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab iherosolima. Vos autem estis testes horum. Et ego mittam promissum patris mei in vos. Vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtute ex alto. Eduxit autem eos foras in bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in iherusalem cum gaudio magno. Et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum.

Explicit evangelium secundum lucam

Incipit prologus in evangelio sancti iohannis

Hic est iohannes evangelista unus ex discipulis dei qui virgo electus a deo est quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimonium in evangelio datur quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur et huic matrem suam de cruce commendavit dominus ut virginem virgo servaret. Denique manifestans in evangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans solus verbum carnem factum esse nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur primum signum ponens quod in nuptiis fecit dominus ut ostendens quod erat ipse legentibus demonstraret quod ubi dominus invitatus deficere nuptiarum vinum debeat ut et veteribus immutatis nova omnia que a christo instituuntur appareant. Hoc autem evangelium scripsit in asia postea quam in pathmos insula apocalipsim scripserat ut cui in principio canonis incorruptibile principium in genesi etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur dicente christo: Ego sum alpha et o. Et hic est iohannes

qui sciens supervenisse diem recessus sui con-
vocatis discipulis suis in epheso per
multa signorum experimenta promens christum
descendens in defossum sepulture sue locum
facta oratione positus est ad patres suos tam
extraneus a dolore mortis quam a corrup-
tione carnis invenitur alienus Tamen post
omnes evangelium scripsit et hoc virgini de-
bebatur Quorum tamen vel scriptorum temporis
dispositio vel librorum ordinatio ideo per
singula a nobis non exponitur ut sciendi
desiderio collocato et querentibus fructus
laboris et deo magisterii doctrina servetur

Explicit prologus Incipit evangelium secundum iohannem

In principio erat verbum Et
verbum erat apud deum et
deus erat verbum Hoc erat
in principio apud deum
Omnia per ipsum facta sunt et
sine ipso factum est nichil
Quod factum est in ipso vita erat
Et vita erat lux hominum
et lux in tenebris lucet
et tenebre eam non compre-
henderunt Fuit homo missus
a deo cui nomen erat iohannes Hic venit
in testimonium ut testimonium perhiberet de
lumine ut omnes crederent per illum Non erat
ille lux sed ut testimonium perhiberet de lu-
mine Erat lux vera que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum In mun-
do erat et mundus per ipsum factus est et
mundus eum non cognovit In propria venit
et sui eum non receperunt Quotquot autem
receperunt eum dedit eis potestatem filios
dei fieri hiis qui credunt in nomine eius Qui
non ex sanguinibus neque ex voluntate car-
nis neque ex voluntate ~~fui~~ viri sed
ex deo nati sunt Et verbum caro factum est
et habitavit in nobis Et vidimus glo-
riam eius gloriam quasi unigeniti a patre
plenum gratia et veritatis Iohannes
testimonium perhibet de ipso et clamat
dicens Hic erat quem dixi Qui post
me venturus est ante me factus est quia
prior me erat Et de plenitudine eius
nos omnes accepimus et gratiam pro gratia
quia lex per moysen data est gratia et veri-
tas per ihesum christum facta est Deum nemo
vidit umquam Unigenitus filius qui est in
sinu patris ipse enarravit Et hoc est
testimonium iohannis quando miserunt iudei ab
ierosolimis sacerdotes et levitas ad eum
ut interrogarent eum tu quis es Et con-
fessus est et non negavit Et confessus
est quia non sum ego christus Et interrogave-
runt eum Quid ergo Helyas es tu Et
dixit Non sum Propheta es tu Et respondit
Non Dixerunt ergo ei Quis es ~~ut~~
ut responsum demus hiis qui miserunt nos
Quid dicis de te ipso Ait Ego vox
clamantis in deserto dirigite viam domini
sicut dixit ysayas propheta Et qui missi
fuerant erant ex phariseis Et interroga-
verunt eum et dixerunt ei Quid ergo
baptizas si tu non es christus neque he-
lyas neque propheta Respondit eis iohannes
dicens Ego baptizo in aqua medius
autem vestrum stetit quem vos nescitis Ipse
est qui post me venturus est qui ante me factus
est cuius ego non sum dignus ut solvam eius
corrigiam calciamenti Hec in betha-
nia facta sunt trans iordanem ubi erat
iohannes baptizans Altera die vidit
iohannes ihesum venientem ad se et ait
Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi
Hic est de quo dixi Post me venit vir
qui ante me factus est quia prior me erat
Et ego nesciebam eum Sed ut manifeste-
tur in israel propterea veni ego in aqua bap-
tizans Et testimonium perhibuit iohannes
dicens Quia vidi spiritum descendentem quasi

columba de celo: et mansit super eum Et
ego nesciebam eum Sed qui misit me bap
tizare in aqua: ille mihi dixit Super quem
videris spiritum descendentem et manentem super
eum: hic est qui baptizat in spiritu sancto Et
ego vidi et testimonium perhibui: quia hic
est filius dei Altera die iterum stabat
iohannes: et ex discipulis eius duo Et
respiciens ihesum ambulantem dicit Ecce
agnus dei Et audierunt eum duo disci
puli loquentem: et secuti sunt ihesum Conver
sus autem ihesus et videns eos sequentes
se: dicit eis Quid queritis: Qui dixe
runt ei Rabbi quod est interpretatum magister ubi
habitas: Dicit eis Venite et videte
Venerunt et viderunt ubi maneret: et
apud eum manserunt die illo hora autem
erat quasi decima Erat autem andreas fra[ter]
symonis petri: unus ex duobus qui au
dierant a iohanne et secuti fuerant eum
Invenit hic primum fratrem suum symonem: et
dicit ei Invenimus messiam quod est interpre
tatum xpistus Et adduxit eum ad ihesum
Intuitus autem eum ihesus dixit Tu es
symon filius iohanna: tu vocaberis
cephas quod interpretatur petrus In crasti
num voluit exire in galileam: et invenit
philippum et dicit ei ihesus Sequere
me Erat autem philippus a bethsaida
civitate andree et petri Invenit phi
lippus nathanael: et dicit ei Quem scrip
sit moyses in lege et prophete: invenimus
ihesum filium ioseph a nazareth Et dicit
ei nathanael A nazareth potest aliquid boni
esse: Dicit ei philippus Veni et vide Vi
dit ihesus nathanahel venientem ad se:
et dicit de eo Ecce vere israhelita: in
quo dolus non est Dicit ei nathanahel
venientem ad se: et dicit de eo Ecce vere
israhelita: in quo dolus non est dicit

ei nathanahel venientem ad se: et dicit
de eo Ecce vere israhelita: in quo dolus
non est Dicit ei nathanahel Unde me nosti:
Respondit ihesus: et dixit ei Priusquam te phi
lippus vocaret: cum esses sub ficu vidi
te Respondit ei nathanael: et ait Rabbi
tu es filius dei: tu es rex israel Respondit
ihesus: et dixit ei Amen amen dico vobis:
videbitis celum apertum et angelos dei as
cendentes et descendentes super filium hominis

Et die tercia nuptie Capitulum 2m
facte sunt in chana galilee et erat
mater ihesu ibi Vocatus est autem ihesus et dis
cipuli eius ad nuptias Et deficiente
vino: dicit mater ihesu ad eum Vinum non
habent Et dicit ei ihesus Quid mihi et tibi
est mulier: Nondum venit hora mea
Dicit ~~et~~ mater eius ministris Quodcumque dixerit
vobis facite Erat autem ibi lapidee
ydrie sex posite secundum purificacionem
iudeorum: capientes singule metretas
binas vel ternas Dicit eis ihesus Imple
te ydrias aqua Et impleverunt eas usque
ad summum Et dicit eis ihesus Haurite
nunc: et ferte architriclino Et tulerunt
Ut autem gustavit architriclinus aquam
vinum factam et non sciebat unde esset: ministri
autem sciebant qui hauserant aquam: vocat
sponsum architriclinus et dicit ei Omnis
homo primum bonum vinum ponit: et cum inebri
ati fuerint: tunc id quod deterius est Tu
autem servasti bonum vinum usque ad huc
Hoc fecit inicium signorum ihesus in chana
galylee et manifestavit gloriam suam Et
crediderunt in eum discipuli eius Post
hec descendit in capharnaum ipse et
mater eius et fratres eius et discipuli eius:
et ibi manserunt non multis diebus Et
prope erat pascha iudeorum: et ascendit
ierosolimam ihesus Et invenit in templo
vendentes boves et oves et columbas

et nummularios sedentes Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis: omnes eiecit de templo Oves quoque et boves et nummulariorum effudit es: et mensas subvertit Et his qui columbas vendebant dixit Auferte ista hinc: et nolite facere domum patris mei domum negociacionis Recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est Zelus domus tue comedit me Responderunt ergo iudei: et dixerunt ei Quod signum ostendis nobis quia hec facis Respondit ihesus: et dixit eis Solvite templum hoc: et in tribus diebus excitabo illud Dixerunt ergo iudei Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc et tu tribus diebus excitabis illud: Ille autem dicebat de templo corporis sui Cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat: et crediderunt scripture et sermoni quem dixit ihesus Cum autem esset ierosolimis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius que faciebat Ipse autem ihesus non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset omnes: et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine Ipse enim sciebat quid esset in homine

Capitulum tercium

Erat autem homo ex phariseis nycodemus nomine: princeps iudeorum Hic venit ad eum nocte: et dixit ei Rabbi: scimus quia a deo venisti magister Nemo enim potest hec signa facere que tu facis: nisi deus fuerit cum eo Respondit ihesus et dixit ei Amen amen dico ~~vobis~~ tibi: nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnum dei Dixit ad eum nycodemus Quomodo potest homo nasci cum sit senex: Numquid potest in ventrem matris sue iterum introire et renasci: Respondit ihesus Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu: non potest introire in regnum dei Quod natum est ex carne caro est Et quod natum est ex spiritu spiritus Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis: sed non scis unde veniat et quo vadat Sic est omnis qui natus est ex spiritu Respondit nycodemus: et dixit ei Quomodo possunt hec fieri Respondit ihesus: et dixit ei Tu es magister in israel et hec ignoras: Amen amen dico tibi: quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis Si terrena dixi vobis et non creditis: quomodo si dixero vobis celestia credetis: Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat vitam eternam Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum: sed ut salvetur mundus per ipsum Qui credit in eum non iudicatur: Qui autem non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei Hoc est autem iudicium quia lux venit in mundum: et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem Erant enim eorum opera mala Omnis enim qui male agit odit lucem: et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur eius opera quia in deo sunt facta: Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat Erat autem et iohannes baptizans in Ennon iuxta salim: quia aque multe erant illic et veniebant et baptizabantur Nondum enim missus fuerat in carcerem iohannes Facta est ergo

questio ex discipulis iohis cu̅ iudeis de
purificacōe. et venerunt ad iohanne̅ et
dixerunt ei Rabbi qui erat tecu̅ trans
iordane̅ cui tu testimoniu̅ phibuisti ecce
hic baptizat et oēs veniunt ad eu̅ Re
dit iohannes: et dixit Non pt homo accipe
quicq̅: nisi fuerit ei datu̅ de celo Ipi
vos mi testimoniu̅ phibetis qd dixeri
ego no̅ su̅ xpc: s3 quia missus su̅ an
illu̅ Qui habet sponsa̅: sponsus est
Amicus aute̅ sponsi qui stat et audit eu̅:
gaudio gaudet ppter voce̅ sponsi Hoc
ergo gaudiu̅ meu̅ impletu̅ e̅ Illu̅ o
portet cresce̅: me aute̅ minui Qui de
sursu̅ venit: sup oēs e̅ Qui e̅ de tra
et de tra loquitur Qui de celo venit:
sup oēs e̅ Et qd vidit et audivit hoc
testatur et testimoniu̅ eius neo accipit
Qui accipit eius testimoniu̅ signavit qz
deus verax e̅ Que̅ eni̅ misit deus: v
ba dei loquitur Non eni̅ ad mensura̅
dat deus spm Pater diligit filiu̅: et
oi̅a dedit in manu eius Qui credit in
filiu̅: habet vita̅ etna̅ Qui aute̅ incre
dulus e̅ filio no̅ videbit vita̅ sed ira
dei manet sup eu̅ Capitulum quartum

Ut ergo cognovit ihesus quia
audierunt pharizei quia ihesus
plures discipulos facit et baptizat qui
iohannes quamq̅ ihesus no̅ baptizaret
s3 discipuli eius reliquit iudea̅ et abiit
iteru̅ in galilea̅ Oportebat aute̅ eu̅
transire p samaria̅ Venit ergo i civitate̅
samarie que dr sychar: iuxta pdiu̅
qd dedit iacob ioseph filio suo Erat
aute̅ ibi fons iacob Ihesus ergo fatigatus
ex itine̅: sedebat sic sup fonte̅ Hora
erat quasi sexta Venit mulier de sa
maria haurire aqua̅ Dicit ei ihesus
Da mi bibe̅ Discipuli eni̅ eius abierant
in civitate̅ ut cibos emerent Dicit ergo

ei mulier illa samaritana Quo eu̅ tu
cu̅ sis iudeus bibe̅ a me poscis que
su̅ mulier samaritana: Non eni̅ coutu̅t
iudei samaritanis Rndit ihesus et dixit
ei Si scires donu̅ dei et quis e̅ q dicit
tibi da mi bibe̅: tu forsita̅ petisses ab
eo et dedisset tibi aqua̅ viva̅ Dicit ei
mulier Dne̅ neqz in quo haurias ha
bes et puteus altus e̅ vn̅ ergo habes
aqua̅ viva̅: Numqd tu maior es pre̅ nro̅
iacob qui dedit nobis puteu̅: et ipe̅ ex
eo bibit et filii eius et pecora eius Rn
dit ihesus et dixit ei Ois qui bibit ex
aqua hac: sitiet iteru̅ Qui aute̅ biberit
ex aqua qua̅ ego dabo ei: no̅ sitiet i et
nu̅ S3 aqua qua̅ ego dabo ei: fiet i eo
fons aque salientis in vita̅ etna̅ Dicit
ad eu̅ mulier Dne̅ da mi hac aqua̅: ut
no̅ sitia̅ neqz venia̅ huc haurire Dicit
ei ihesus Vade voca viru̅ tuu̅: et veni
huc Rndit mulier: et dixit Non habeo
viru̅ Dicit ei ihesus Bn̅ dixisti: quia
no̅ habeo viru̅ Quinqz eni̅ viros habu
isti: et
sed nu̅c que̅ habes no̅ e̅ tuus vir
hoc ve̅ dixisti Dicit ei mulier: Dne̅:
video qz ppheta es tu Patres nri in
monte hoc adoraverunt Et vos dicitis
quia ierosolimis e̅ locus ubi adorare̅ oportz
Dicit ei ihesus Mulier crede mi quia
veniet hora qn̅ neqz in monte hoc neqz
in ierosolimis adorabitis pre̅m Vos ad
oratis qd nescitis: nos adoramus qd
scimus qz salus ex iudeis e̅ S3 venit ho
ra et nu̅c e̅ qn̅ veri adoratores ado
rabunt pre̅m in spu̅ et veritate Nam
et pr̅ tales querit qui adorent eu̅ Spc
est deus et eos qui adorent eu̅ in spiritu
et veritate oportet adorare Dicit ei mu
lier Scio quia messias venit qui dicitur
xpc Cu̅ ergo venerit ille nobis annunciabit

omnia. Dicit ei ihesus Ego sum qui loquor
tecum Et continuo venerunt discipuli
eius et mirabantur quia cum muliere loque
batur Nemo tamen dixit quid queris aut quid
loqueris cum ea Reliquit ergo ydriam
suam mulier et abiit in civitatem et di
cit illis hominibus Venite et videte hominem
qui dixit michi omnia quecumque feci Numquid ipse
est christus Exierunt de civitate et venie
bant ad eum Interea rogabant eum discipuli
eius dicentes Rabbi manduca Ille autem
dixit eis Ego cibum habeo manducare
quem vos nescitis Dicebant ergo disci
puli ad invicem Numquid aliquis attulit ei man
ducare Dicit eis ihesus Meus cibus est
ut faciam voluntatem eius qui ~~m~~ misit me
ut perficiam opus eius Nonne vos dicitis
quod adhuc quatuor menses sunt et mes
sis venit Ecce dico vobis Levate ocu
los vestros et videte regiones quia albe
sunt iam ad messem Et qui metit mer
cedem accipit et congregat fructum in
vitam eternam ut et qui seminat simul gau
deat et qui metit In hoc enim est verbum
verum quia alius est qui seminat et alius
est qui metit Ego misi vos metere quod vos
non laborastis Alii laboraverunt et vos in
labores eorum introistis Ex civitate
autem illa multi crediderunt in eum Samari
tanorum propter verbum mulieris testimonium
perhibentis quia dixit michi omnia quecumque
feci Cum venissent ergo ad illum Samari
tani rogaverunt eum ut ibi maneret Et man
sit ibi duos dies Et multo plures crede
runt propter sermonem eius Et mulieri dice
bant quia iam non propter tuam loquelam
credimus ipsi enim audivimus et scimus quia
hic est vere salvator mundi Post duos autem
dies exiit inde et abiit in galileam ipse enim ihesus
testimonium perhibuit quia propheta in sua pa
tria honorem non habet Cum ergo ~~venisset~~

venisset in galilea exceperunt eum ga
lylei cum omnia vidissent que fecerat iherosoli
mis in die festo et ipsi enim venerant in
diem festum Venit ergo iterum in chana ga
lilee ubi fecerat aquam vinum Et erat
quidam regulus cuius filius infirmabatur caphar — i. filius
naum Hic cum audisset quia ihesus adveniret
a iudea in galilea abiit ad eum et roga
bat eum ut descenderet et sanaret filium eius
Incipiebat enim mori Dixit ergo ihesus ad
eum Nisi signa et prodigia videritis non
creditis Dicit ad eum regulus Domine des
cende priusquam moriatur filius meus Dicit
ei ihesus Vade filius tuus vivit Cre
didit homo sermoni quem dixit ei ihesus
et ibat Iam autem eo descendente servi oc
currerunt ei et nunciaverunt dicentes quia
filius eius viveret Interrogabat ergo horam
ab eis in qua melius habuerit Et dixe
runt ei Quia heri hora septima reliquit
eum febris Cognovit ergo pater quia illa
hora erat in qua dixit ei ihesus filius
tuus vivit Et credidit ipse et domus eius
tota Hoc iterum secundum signum fecit ihesus
cum venisset a iudea in galilea Cap. v.

Post hec erat dies festus iudeorum
et ascendit ihesus iherosolimam Est
autem iherosolimis probatica piscina que
cognominatur hebraice bethsaida quinque
porticus habens In his iacebat multitu
do magna languentium cecorum claudorum
aridorum expectantium aque motum An
gelus autem domini secundum tempus descendebat
in piscinam et movebatur aqua Et qui
prior descendisset in piscinam post motionem
aque sanus fiebat a quacumque detinebatur
infirmitate Erat autem quidam homo ibi triginta
et octo annos habens in infirmitate sua Hunc
cum vidisset ihesus iacentem et cognovisset
quia multum iam tempus haberet dicit ei
Vis sanus fieri Respondit languidus Domine
hominem non habeo ut cum turbata fuit aqua

mittat me in piscinam. Dum venio enim ego
alius ante me descendit. Dicit ei ihesus
Surge tolle grabatum tuum et ambula.
Et statim sanus factus est homo et sustulit
grabatum suum et ambulabat. Erat autem
sabbatum in illo die. Dixerunt ergo iudei
illi qui sanus fuerat: Sabbatum est:
non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit
eis. Qui me fecit sanum ille mihi dixit:
Tolle grabatum tuum: et ambula. Interro-
gaverunt ergo eum. Quis est homo ille qui
dixit tibi: tolle grabatum tuum et ambula.
Is autem qui sanus fuerat effectus: nesciebat
quis esset. Ihesus autem declinavit a tur-
ba constituta in loco. Postea invenit eum
ihesus in templo et dixit illi. Ecce sanus
factus es: iam noli peccare ne deterius tibi
aliquid contingat. Abiit ille homo et nunciavit
iudeis: quia ihesus esset qui fecit eum sa-
num. Propterea persequebantur iudei ihesum: quia hec
faciebat in sabbato. Ihesus autem respondit eis
Pater meus usque modo operatur et ego operor.
Propterea ergo magis querebant eum iudei in-
terficere: quia non solum solvebat sabbatum:
sed et patrem suum dicebat deum. equalem
se faciens deo. Respondit itaque ihesus et dixit
eis. Amen amen dico vobis: non potest filius a se
facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem.
Quecumque enim ille fecerit: hec et filius simi-
liter facit. Pater enim diligit filium et omnia demon-
strabit ei que ipse facit. Et maiora hiis
demonstrabit ei opera: ut vos miremini.
Sicut enim pater suscitat mortuos et vi-
vificat: sic et filius quos vult vivificat.
Neque enim pater iudicat quemquam: sed omne iudi-
cium dedit filio: ut omnes honorificent filium
sicut honorificant patrem. Qui non honori-
ficat filium: non honorificat patrem qui misit
illum. Amen amen dico vobis: quia venit
hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei
et qui audierint vivent. Sicut enim pater habet
vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam

Amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me
habet vitam eternam et in iudicium non venit. sed transit a morte in vitam

habere in semetipso. Et potestatem dedit ei
et iudicium facere: quia filius hominis est. Nolite
mirari hoc: quia venit hora in qua omnes
qui in monumentis sunt audient vocem eius
Et procedent qui bona fecerunt in resur-
rectionem vite: qui vero mala egerunt in re-
surrectionem iudicii. Non possum ego a me-
metipso facere quicquam. Sicut audio iudico:
et iudicium meum iustum est: quia non quero
voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit
me. Si ego testimonium perhibeo de me: tes-
timonium meum non est verum. Alius est qui tes-
timonium perhibet de me: et scio quia verum
est testimonium quod perhibet de me. Vos misistis
ad iohannem: et testimonium perhibuit veritati.
Ego autem non ab homine testimonium accipio
sed hec dico ut vos salvi sitis. Ille erat
lucerna ardens et lucens: vos autem voluis-
tis exultare ad horam in luce eius. Ego
autem habeo testimonium maius iohanne.
Opera enim que dedit mihi pater ut perficiam
ea: ipsa opera que ego facio testimonium
perhibent de me quia pater me misit. Et
qui misit me pater: ipse testimonium perhibuit
de me. Neque vocem eius unquam audistis:
neque speciem eius vidistis. Et verbum eius non
habetis in vobis manens: quia quem mi-
sit ille huic vos non creditis. Scrutami-
ni scripturas quia vos putatis in ipsis
vitam eternam habere. Et ille sunt que testimo-
nium perhibent de me: et non vultis venire
ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab
hominibus non accipio: sed cognovi vos
quia dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris mei: et non acci-
pistis me. Si alius venerit in nomine suo:
illum accipietis. Quomodo potestis vos cre-
dere qui gloriam ab invicem accipitis: et glo-
riam que a solo est deo non queritis. No-
lite putare: quia ego accusaturus sim
vos apud patrem. Est qui accusat vos

moyses in quo vos speratis Si enim crederetis
moysi crederetis forsitan et mihi De me enim
ille scripsit Si autem illius litteris non creditis
quomodo meis verbis credetis Cap vi

Post hec abiit ihesus trans mare galilee
quod est tyberiadis Et sequebatur
eum multitudo magna: quia videbant
signa que faciebat super hiis qui infir
mabantur Subiit ergo in montem ihesus
et ibi sedebat cum discipulis suis Erat
autem proximum pascha: dies festus iudeorum
Cum sublevasset ergo oculos ihesus: et
~~ibi sedebat~~ vidisset quia multitudo maxi
ma venit ad eum: dicit ad philippum
Unde ememus panes ut manducent hii: hoc
autem dicebat: temptans eum Ipse enim sciebat
quid esset facturus Respondit ei philippus Du
centorum denariorum panes non sufficiunt
eis: ut unusquisque modicum quid accipiat
Dicit ei unus ex discipulis eius andreas
frater symonis petri Est puer unus
hic qui habet quinque panes ordeaceos
et duos pisces Sed quid sunt inter tantos
Dixit ergo ~~me~~ ihesus Facite homines dis
cumbere Erat autem fenum multum in loco Dis
cubuerunt ergo viri numero quasi quinque
milia Accepit ergo ihesus panes: et
cum gratias egisset distribuit discumben
tibus Similiter et ex piscibus quantum volebant
Ut autem impleti sunt: dixit discipulis
suis Colligite que superaverunt frag
menta ne pereant Collegerunt ergo
et impleverunt duodecim cophinos
fragmentorum ex quinque panibus ordea
ceis que superfuerunt hiis qui manduca
verant Illi ergo homines cum vidissent
quod fecerat signum: dicebant Quia hic est
vere propheta qui venturus est in mundum Ihe
sus ergo cum cognovisset quia venturi

(et facerent eum)
essent ut raperent eum regem fugit iterum in
montem ipse solus Ut autem sero factum est descen
derunt discipuli eius ad mare Et cum ascen
dissent navem venerunt trans mare in ca
pharnaum Et tenebre iam facte erant et non
venerat ad eos ihesus Mare autem vento
magno flante exurgebat Cum remigassent
ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta
vident ihesum ambulantem super mare et
proximum navi fieri et timuerunt Ille autem
dicit eis Ego sum nolite timere Voluerunt
ergo suscipere eum in navem: et statim fuit na
vis ad terram quam ibant Altera die turba
que stabat trans mare vidit quia navicula
alia non erat ibi nisi una: et quia non intro
isset cum discipulis ihesus in navem: sed
soli discipuli eius abissent Alie vero superve
nerunt naves a tyberiade iuxta locum
ubi manducaverant panem gratias agentes
domino Cum ergo vidisset turba quia ihesus
non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt
in naviculas et venerunt capharnaum
querentes ihesum Et cum invenissent eum trans
mare dixerunt ei Rabbi quando huc venisti
Respondit ihesus: et dixit Amen amen dico vobis
queritis me non quia vidistis signa: sed quia
manducastis ex panibus et saturati estis
Operamini non ~~panem~~ cibum qui perit sed qui perma
net in vitam eternam quem filius hominis vobis
dabit Hunc enim pater signavit deus Dixe
runt ergo ad eum Quid faciemus ut operemur
opera dei: Respondit ihesus et dixit eis Hoc est
opus dei ut credatis in eum quem misit ille
Dixerunt ergo ei Quod ergo tu facis signum
ut videamus et credamus tibi: Quid opera
ris: Patres nostri manna manducaverunt in
deserto: sicut scriptum est Panem de celo dedit
eis manducare Dixit ergo eis ihesus Amen
amen dico vobis: non moyses dedit vobis
panem de celo sed pater meus dat vobis panem
de celo verum Panis enim dei est qui descendit

de celo: et dat vitam mundo Dixerunt ergo
ad eum Domine semper da nobis panem hunc / Dixit
autem eis ihesus Ego sum panis vite Qui
venit ad me non esuriet Et qui credit
in me non sitiet umquam Sed dixi vobis quia
et vidistis me et non credidistis Omne quod
dat mihi pater ad me veniet et eum qui venit
ad me non eiciam foras Quia descendi
de celo non ut faciam voluntatem meam: sed
voluntatem eius qui misit me Hec est autem
voluntas eius qui misit me patris ut
omne quod dedit mihi non perdam ex eo: sed resus
citem illud in novissimo die Hec est enim
voluntas patris mei qui misit me: ut omnis
qui videt filium et credit in eum ~~habet~~ ha
beat vitam eternam Et ego resuscitabo eum
in novissimo die Murmurabant ergo iudei
de illo quia dixisset ego sum panis qui de
celo descendi Et dicebant Nonne hic est
ihesus filius ioseph cuius nos novimus
patrem et matrem: Quomodo ergo dicit hic
quia de celo descendi: Respondit ergo ihesus:
et dixit eis Nolite murmurare in invicem
Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit
me traxerit eum Et ego resuscitabo eum
in novissimo die Est scriptum in prophetis
Et erunt omnes docibiles dei Omnis qui au
divit a patre et didicit venit ad me
Non quia patrem vidit quisquam: nisi ~~hic~~ is
qui est a deo hic vidit patrem Amen amen
dico vobis: qui credit in me habet vitam
eternam Ego sum panis vite Patres vestri man
ducaverunt in deserto manna et mortui sunt: Hic
est panis de celo descendens: ut si quis ex
ipso manducaverit non moriatur Ego sum pa
nis vivus: qui de celo descendi Si quis
manducaverit ex hoc pane vivet in eternum
Et panis quem ego dabo caro mea est
pro mundi vita Litigabant ergo iudei ad
invicem dicentes Quomodo potest hic nobis car
nem suam dare ad manducandum Dixit ergo
eis ihesus Amen amen dico vobis: nisi

manducaveritis carnem filii hominis et biberitis
eius sanguinem: non habebitis vitam in vobis
Qui manducat meam carnem et bibit meum
sanguinem habet vitam eternam Et ego
resuscitabo eum in novissimo die Caro enim
mea vere est cibus et sanguis meus vere
est potus Qui manducat meam carnem
et bibit meum sanguinem in me manet et
ego in illo Sicut misit me vivens pater et ego
vivo propter patrem Et qui manducat me:
et ipse vivet propter me Hic est panis qui
de celo descendit Non sicut manducave
runt patres vestri manna: et mortui sunt: Qui
manducat hunc panem: vivet in eternum Hec
dixit in synagoga: docens in capharnaum
Multi ergo audientes ex discipulis eius:
dixerunt Durus est hic sermo Quis potest
eum audire: Sciens autem ihesus apud se
metipsum quia murmurarent de hoc disci
puli eius dixit eis Hoc vos scandalizat:
Si ergo videritis filium hominis ascendentem
ubi erat prius Spiritus est qui vivificat: caro
non prodest quicquam Verba que ego locutus sum
vobis: spiritus et vita sunt Sed sunt quidam ex
vobis qui non credunt Sciebat enim ab initio
ihesus qui essent credentes: et quis tradi
turus esset eum Et dicebat propterea dixi vobis:
quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei
datum a patre meo Ex hoc multi discipulo
rum eius abierunt retro: et iam non cum illo
ambulabant Dixit ergo ihesus ad duodecim
Numquid et vos vultis abire Respondit ergo ei
symon petrus Domine ad quem ibimus: Verba
vite eterne habes Et nos credimus et cog
novimus quia tu es christus filius dei Respondit
eis ihesus Nonne ego vos duodecim elegi
et ex vobis unus dyabolus est: Dicebat autem
de iuda symonis scarioth: hic enim erat
traditurus eum cum esset unus ex duodecim Cap vii

Post hec ambulabat ihesus
in galilea Non enim volebat in iudea

ambulare quia querebant eum iudei interficere
Erat autem in proximo dies festus iudeorum sce-
nophegia Dixerunt autem ad eum fratres eius
Transi hinc et vade in iudeam: ut et disci-
puli tui videant opera tua ~~bona~~ que facis
Nemo quippe in occulto aliquid facit: et
querit ipse in palam esse Si hec facis: ma-
nifesta teipsum mundo Neque enim fratres eius
credebant in eum Dicit ergo eis ihesus
Tempus meum nondum advenit Tempus autem
vestrum semper est paratum Non potest mundus odisse
vos Me autem odit: quia ego testimonium
perhibeo de illo: quia opera eius mala sunt
Vos ascendite ad diem festum hunc Ego non
ascendam ad diem festum istum quia meum tempus
nondum impletum est Hec cum dixisset: ipse
mansit in galilea Ut autem ascenderunt
fratres eius: tunc et ipse ascendit ad diem festum
non manifeste sed quasi in occulto Iudei ergo
querebant eum in die festo: et dicebant Ubi est
ille: Et murmur multus de eo erat in turba
Quidam enim dicebant quia bonus est alii autem
dicebant non sed seducit turbas Nemo
tamen palam loquebatur de illo: propter metum
iudeorum Iam autem die festo mediante
ascendit ihesus in templum et docebat Et
mirabantur iudei dicentes quomodo hic litteras
scit: cum non didicerit Respondit eis ihesus et
dixit Mea doctrina non est mea: sed eius
qui misit me Si quis voluerit voluntatem
eius facere: cognoscet de doctrina utrum ex
deo sit an ego a meipso loquar Qui
a seipso loquitur: gloriam propriam querit Qui
autem querit gloriam eius qui misit illum hic ve-
rax est: et iniusticia in illo non est Nonne
moyses dedit vobis legem: Et nemo
ex vobis facit legem Quid me queritis
interficere: Respondit turba: et dixit Demonium
habes Quis te querit interficere: Respondit
ihesus: et dixit eis Unum opus feci: et
omnes miramini Propterea moyses dedit vobis
circumcisionem: non quia ex moyse est sed ex patribus:
et in sabbato circumciditis hominem Si circumci-
sionem accipit homo in sabbato ut non sol-
vatur lex moysi: michi indignamini quia
totum hominem sanum feci in sabbato: No-
lite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium
iudicate Dicebant ergo quidam ex ierosolimis
Nonne hic est quem querunt interficere: Ecce
palam loquitur: et nichil ei dicunt Numquid
vere cognoverunt principes quia hic est christus
Sed hunc scimus unde sit Christus autem cum ve-
nerit nemo scit unde sit Clamabat ergo
docens in templo ihesus et dicens Et me
scitis: et unde sim scitis Et a meipso non
veni: sed est verus qui misit me: quem vos nes-
citis Ego scio eum Et si dixero quia nescio
eum ero similis vobis mendax Et scio eum quia
ab ipso sum et ipse misit me Querebant
ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum
manus: quia nondum venerat hora eius De
turba autem multi crediderunt in eum: et di-
cebant christus cum venerit numquid plura signa
faciet quam que hic facit Audierunt pha-
rizei turbam murmurantem de illo hec Et
miserunt principes et pharizei ministros:
ut apprehenderent eum: Dixit ergo ihesus
Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado
ad eum qui misit me Queretis me et non
invenietis: et ubi sum ego vos non potestis
venire Dixerunt ergo iudei ad semetipsos
Quo hic iturus est quia non inveniemus eum: Numquid
in dispersionem gentium iturus est et docturus
gentes: Quis est hic sermo quem dixit: que-
retis me et non invenietis: et ubi sum ego vos
non potestis venire In novissimo autem die
magno festivitatis: stabat ihesus et
clamabat dicens Si quis sitit: veniat
ad me et bibat Qui credit in me sicut
dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent
aque vive Hoc autem dixit de spiritu quem
accepturi erant credentes in eum Nondum
enim erat spiritus datus: quia ihesus nondum fu-
erat glorificatus Ex illa ergo ~~die~~ turba

cum audissent hos sermones eius . dicebant
hic est vere propheta . Alij dicebant hic est xpistus
Quidam autem dicebant Numquid a galilea xpistus
venit . Nonne scriptura dicit quia ex semine
david et de bethleem castello ubi erat
david venit xpistus . Dissensio itaque facta
est in turba propter eum . Quidam autem ex
ipsis volebant apprehendere eum sed nemo misit
super illum manus . Venerunt ergo ministri
ad pontifices et phariseos et dixerunt
eis illi . Quare non adduxistis eum . Re-
sponderunt ministri Numquam sic locutus est homo
sicut hic homo loquitur . Responderunt ergo eis
pharisei Numquid et vos seducti estis . Num-
quid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex
phariseis . Sed turba hec que non novit
legem maledicti sunt . Dicit nycodemus ad
eos ille qui venit ad ihesum nocte qui unus
erat ex ipsis Numquid lex nostra iudicat hominem
nisi audierit ab ipso prius et cognoverit
quid faciat . Responderunt et dixerunt ei Numquid
et tu galileus es . Scrutare scripturas
et vide quia propheta a galylea non sur-
git . Et reversi sunt unusquisque in domum suam
viii Ihesus autem perrexit in montem oliveti . et
diluculo iterum venit in templum . Et omnis
populus venit ad eum et sedens docebat
eos . Adducunt autem scribe et pharisei mu-
lierem in adulterio deprehensam . et statu-
erunt eam in medio . et dixerunt ei Magi-
ster hec mulier modo deprehensa est in adul-
terio . In lege autem moyses mandavit nobis
huiusmodi lapidare . Tu ergo quid dicis . Hec
autem dicebant temptantes eum ut possent accu-
sare eum . Ihesus autem inclinans se deorsum .
digito scribebat in terra . Cum autem perseve-
raret interrogantes eum erexit se et dixit
eis . Qui sine peccato est vestrum primus in illam
lapidem mittat . Et iterum se inclinans . scri-
bebat in terra . Audientes autem unus post unum
exibant incipientes a senioribus . Et rema-

sit solus ihesus . et mulier in medio
stans . Erigens autem se ihesus . dixit ei Mu-
lier ubi sunt qui te accusabant . Nemo
te condempnavit . Que dixit Nemo domine
Dixit autem ihesus Nec ego te condempnabo
Vade . et amplius iam noli peccare . Iterum
ergo locutus est eis ihesus dicens Ego sum
lux mundi . Qui sequitur me non ambulabit
in tenebris . sed habebit lumen vite . Dixe-
runt ergo ei pharisei Tu de te ipso testi-
monium perhibes . testimonium tuum non est verum
Respondit ihesus et dixit eis Et si ego tes-
timonium perhibeo de meipso verum est testi-
monium meum . quia scio unde venio . aut quo vado
Vos secundum carnem iudicatis ego non iudico
quemquam . Et si iudico ego iudicium meum
verum est . quia solus non sum sed ego et qui
me misit pater . Et in lege vestra scriptum
est quia duorum hominum testimonium verum est
Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso
et testimonium perhibet de me qui misit me
pater . Dicebant ergo iudei Ubi est pa-
ter tuus . Respondit ihesus Neque me scitis neque
patrem meum . Si me sciretis forsitan et
patrem meum sciretis . Hec verba locutus est
ihesus in gazophilacio docens in templo . Et
nemo apprehendit eum . quia necdum venerat
hora eius . Dixit ergo iterum eis ihesus Ego
vado et queretis me . et in peccato vestro mori-
emini . Quo ego vado vos non potestis venire
Dicebant ergo iudei Numquid interficiet semet
ipsum quia dicit quo ego vado vos non
potestis venire . Et dicebat eis Vos de
deorsum estis ego de supernis sum . Vos de mundo
hoc estis ego non sum de hoc mundo . Dixi
ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris
Si enim non credideritis quia ego sum mo-
riemini in peccato vestro . Dicebant ergo ei
Tu quis es . Dixit eis ihesus Principium
et qui loquor vobis . Multa habeo de
vobis loqui et iudicare . Sed qui misit
me verax est et ego que audivi ab eo hec

hec loquor in hoc mundo. Et non cognoue
runt quia patrem dicebat deum. Dixit ergo
eis ihesus. Cum exaltaueritis filium hominis tunc
cognoscetis quia ego sum et a meipso facio
nichil: sed sicut docuit me pater hec loquor.
Et qui me misit mecum est. Non reliquit
me solum quia ego que placita sunt ei facio
semper. Hec illo loquente: multi crediderunt
in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos qui cre
diderunt ei iudeos. Si vos manseritis in
sermone meo: vere discipuli mei eritis
Et cognoscetis veritatem et veritas li
berabit vos. Responderunt ei. Semen abrahe
sumus: et nemini seruiuimus umquam. Quomodo tu
dicis liberi eritis. Respondit eis ihesus. Amen
amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum
seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo
in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos
filius liberauerit vere liberi eritis. Scio quia
filii abrahe estis. Sed queritis me interficere
quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod
vidi apud patrem loquor. et vos que vidistis
apud patrem vestrum facitis. Responderunt et dix
erunt ~~iudei~~ ei. Pater noster abraham est.
Dicit eis ihesus. Si filii abrahe estis
opera abrahe facite. Nunc autem queritis me
interficere: hominem qui veritatem vobis locutus
sum quam audiui a deo. Hoc abraham non
fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt
itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus nati
vnum patrem habemus deum. Dixit ergo eis
ihesus. Si deus pater vester esset. diligeretis vtique
me. Ego enim a deo processi et veni ~~sed ille~~
~~me misit~~ Neque enim a meipso veni: sed ille
me misit. Quare loquelam meam non cognos
citis. Quia non potestis audire sermonem
meum. Vos ex patre dyabolo estis: et desideria
patris vestri vultis facere. Ille homicida erat
ab inicio. et in veritate non stetit quia non est
veritas in eo. Cum loquitur mendacium ex propriis
loquitur quia mendax est et pater eius. Ego
autem quia veritatem dico non creditis michi.

Quis ex vobis arguet me de peccato. Si
veritatem dico: quare non creditis michi. Qui
est ex deo verba dei audit. propterea vos non au
ditis: quia ex deo non estis. Responderunt
igitur iudei: et dixerunt ei. Nonne bene dicimus
nos quia samaritanus es et demonium habes.
Respondit ihesus. Ego demonium non habeo: sed
honorifico patrem meum et vos inhonorastis
me. Ego autem non quero gloriam meam: est qui
querat et iudicet. Amen amen dico vobis:
si quis sermonem meum seruauerit: mortem non vi
debit in eternum: Dixerunt ergo iudei. Nunc
cognouimus quia demonium habes. Abraham
mortuus est et prophete: et tu dicis si quis
sermonem meum seruauerit non gustabit mortem
in eternum. Numquid tu maior es patre nostro abra
ham qui mortuus est et prophete mortui sunt
Quem teipsum facis. Respondit ihesus. Si ego
glorifico meipsum: gloria mea nichil est. Est pater
meus qui glorificat me quem vos ~~dicitis~~ dicitis
quia deus noster est: et non cognouistis eum. Ego
autem noui eum. Et si dixero quia non scio eum
ero similis vobis mendax. Sed scio eum et ser
monem eius seruo. Abraham pater vester exulta
uit ut videret diem meum: et vidit et gauisus
est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta
annos nondum habes: et abraham vidisti:
Dixit ei ihesus. Amen amen dico vobis antequam
abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides
ut iacerent in eum. Ihesus autem abscondit se:
et exiuit de templo. Capitulum ix

Et preteriens vidit hominem cecum a na
tiuitate. Et interrogauerunt eum dis
cipuli sui. Rabbi quis peccauit hic aut
parentes eius ut cecus nasceretur. Respondit ihesus.
Neque hic peccauit neque parentes eius sed ut
manifestentur opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit me: donec dies
est. Venit nox: quando nemo potest operari. Quamdiu
in mundo sum lux sum mundi. Hec cum dixisset:
expuit in terram et fecit lutum ex sputo et
liniuit lutum super oculos eius: et dixit ei

Vade et lava in natatoria syloe quod interpre-
tatur missus. Abiit ergo et lavit et venit
videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius
quia mendicus erat dicebant. Nonne hic est
qui sedebat et mendicabat. Alii dicebant
quia hic est. Alii autem nequaquam sed similis eius
est. Ille vero dicebat quia ego sum. Dicebant
ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi. Respondit
ille homo qui dicitur ihesus lutum fecit et
unxit oculos meos et dixit mihi. Vade ad
natatoria syloe et lava. Et abii et
lavi et video. Dixerunt ei. Ubi est ille. Ait
Nescio. Adducunt eum ad phariseos qui
cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum
fecit ihesus et aperuit oculos eius.
Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo
vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posuit
mihi super oculos et lavi et video. Dicebant
ergo ex phariseis quidam. Non est hic homo
a deo qui sabbatum non custodit. Alii
dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa
facere. Et scisma erat in eis. Dicunt ergo
ceco iterum. Tu quid dicis de eo qui ape-
ruit oculos tuos. Ille autem dixit quia
propheta est. Non crediderunt ergo iudei
de illo quia cecus fuisset et vidisset donec
vocaverunt parentes eius qui viderat. Et
interrogaverunt eos dicentes. Hic est filius
vester quem vos dicitis quia cecus natus est.
Quomodo ergo nunc videt. Responderunt eis pa-
rentes eius et dixerunt. Scimus quia hic est
filius noster et quia cecus natus est. Quomodo autem
nunc videat nescimus aut quis eius ape-
ruit oculos nos nescimus. Ipsum interro-
gate. Etatem habet. Ipse de se loquatur.
Hec dixerunt parentes eius quia timebant
iudeos. Iam enim conspiraverant iudei ut
si quis eum confiteretur xpistum extra synago-
gam fieret. Propterea parentes eius dixerunt quia
etatem habet. Ipsum interrogate. Vocaverunt
ergo rursum hominem qui fuerat cecus et dix-
erunt ei. Da gloriam deo. Nos scimus quia
hic homo peccator est. Dixit ergo ille. Si peccator

est nescio. Unum scio quia cecus cum essem modo
video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi.
Quomodo aperuit tibi oculos. Respondit eis.
Dixi vobis iam et audistis. Quid iterum
vultis audire. Numquid et vos vultis disci-
puli eius fieri. Maledixerunt ei et dixe-
runt. Tu discipulus illius sis. Nos autem moy-
si discipuli sumus. Nos scimus quia moysi
locutus est deus. Hunc autem nescimus unde sit.
Respondit ille homo et dixit eis. In hoc enim mi-
rabile est quia vos nescitis unde sit et aperuit
meos oculos. Scimus autem quia peccatores
deus non exaudit. Sed si quis dei cultor
est et voluntatem eius facit hunc exaudit.
A seculo non est auditum quia aperuit quis oculos
ceci nati. Nisi esset hic a deo non poterat
facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei. In
peccatis natus es totus et tu doces nos.
Et eiecerunt eum foras. Audivit ihesus quia
eiecerunt eum foras et cum invenisset eum
dixit ei. Tu credis in filium dei. Respondit
ille et dixit. Quis est domine ut credam in
eum. Et dixit ei ihesus. Et vidisti eum et
qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credo
domine. Et procedens adoravit eum. Et dixit
ei ihesus. In iudicium ego in hunc mundum
veni ut qui non vident videant et qui vident ceci fiant. Et audi-
erunt ex phariseis qui cum ipso erant et
dixerunt ei. Numquid et nos ceci sumus. Dixit
eis ihesus. Si ceci essetis non haberetis
peccatum. Nunc vero dicitis quia videmus. Pec-
catum vestrum manet. Capitulum X

Amen amen dico vobis qui non intrat
per ostium in ovile ovium sed ascendit
aliunde ille fur est et latro. Qui autem intrat
per ostium pastor est ovium. Huic ostiarius
aperit et oves vocem eius audiunt. Et proprias
oves vocat nominatim et educit eas. Et
cum proprias oves emiserit ante eas vadit et
oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius.
Alienum autem non sequuntur sed fugiunt ab eo
quia non noverunt vocem alienorum.

videant et qui vident ceci

dixit eis ihesus Illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis Dixit ergo eis iterum ihesus Amen amen dico vobis quia ego sum ostium ouium Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oues Ego sum ostium per me si quis introierit saluabitur et ingredietur et egredietur et pascua inueniet Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat Ego veni ut vitam habeant et habundancius habeant Ego sum pastor bonus Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis Mercenarius et qui non est pastor cuius non sunt oues proprie videt lupum venientem et dimittit oues et fugit Et lupus rapit et dispergit oues Mercenarius autem fugit quia mercenarius est et non pertinet ad eum de ouibus Ego sum pastor bonus Et cognosco oues meas et cognoscunt me mee Sicut nouit me pater et ego agnosco patrem et animam meam pono pro ouibus meis Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et vocem meam audient Et fiet vnum ouile et vnus pastor Propterea me pater diligit quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam Nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso Potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam Hoc mandatum accepi a patre meo Dissensio iterum facta est inter iudeos propter sermones hos Dicebant autem multi ex ipsis Demonium habet et insanit Quid eum auditis Alii dicebant Hec verba non sunt demonium habentis Numquid demonium potest cecorum oculos aperire Facta sunt encenia in iherosolimis et hyemps erat Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis Circumdederunt ergo eum iudei et dicebant ei Quousque animam nostram tollis Si tu es xpistus dic nobis palam Respondit eis ihesus Loquor vobis et non creditis Opera que ego facio in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me Sed vos non creditis quia non estis ex ouibus meis Oues mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me Et ego vitam eternam do eis et non peribunt in eternum et non rapiet eas quisquam de manu mea Pater meus quod dedit michi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu patris mei Ego et pater unum sumus Sustulerunt lapides iudei ut lapidarent eum Respondit eis ihesus Multa opera bona ostendi vobis propter quod eorum opus me lapidatis Responderunt ei iudei De bono opere non lapidamus te sed de blasphemia Et quia tu homo cum sis facis teipsum deum Respondit eis ihesus Nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est et non potest solui scriptura quem pater sanctificauit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum Si non facio opera patris mei nolite credere michi Si autem facio et si michi non vultis credere operibus credite ut ~~ut~~ cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre Querebant ergo eum apprehendere et exiuit de manibus eorum Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum et mansit illic Et multi venerunt ad eum et dicebant quia iohannes quidem signum fecit nullum Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc vera erant et multi crediderunt in eum

Capitulum xi

Erat autem quidam languens lazarus in bethania de castello marie et marthe sororis eius Maria autem erat que vnxit dominum vnguento et extersit pedes eius capillis suis cuius frater lazarus infirmabatur Miserunt ergo sorores eius ad eum ~~dicentes~~ dicentes Domine Ecce quem amas infirmatur Audiens

aut̃ ihesus: dixit eis Infirmitas hec nō ē
ad mortē: sed p gl'a dei ut glorificet' filius
dei p eā Diligebat aut̃ ihesus martham
et sororē eius mariā et lazarū Ut ergo
audiuit quia infirmabat': tūc quidē ma
sit in eodē loco duobus diebus Deīn post
hec dicit discipulis suis Eamus in iudeam
iterū Dicunt ei discipuli Rabbi: nūc que
bant te iudei lapidar': et iterū vadis illuc:
Rn̄dit ihesus Nōne duodecī diei sūt hoē:
Si quis ambulauit in die nō offendit: quia
lucē huius mūdi videt Si aut̃ ambulauit
in nocte offendit: quia lux nō ē in eo H'
ait et p9 hec dicit eis lazarus amicus
nr̄ dormit: sz vado ut a sompno exsuscitē
eū Dixerūt ergo discipuli eius Dn̄e: si
dormit saluus erit Dixerat aut̃ ihesus
de morte eius Illi aut̃ putauerūt: quia
de dormitiōe sompni dicet' Tūc g° dixit
eis ihesus manifeste lazarus mortuus est
Et gaudio ppt' vos ut credatis qm̄ non
erā ibi: sed eamus ad eū Dixit g° thomas
qui dicit' didimus ad cōdiscipulos Eamus
et nos: ut moriamur cū eo Venit itaqz
ihesus: et inuenit eū quatuor dies iā in
monumēto habētē Erat aut̃ bethania iux
iherosolimā quasi stadiis quindecī Multi
aut̃ ex iudeis venerāt ad marthā et ma
riā ut cōsolarent' eas de frē suo Martha
g° ut audiuit quia ihesus venit: occurrit
illi Maria aut̃ domi sedebat Dixit ergo
martha ad ihm̄ Dn̄e si fuisses hic frr̄
meus nō fuisset mortuus Sz et nūc scio:
quia quecūqz poposceris a deo / dabit tibi
deus Dicit illi ihesus Resurget frr̄ tuus
Dicit ei martha Scio quia resurget in
resurrectiōe in nouissimo die Dicit ei ihs̄
Ego sum resurrectio et vita Qui credit in
me etiā si mortuus fuerit viuet Et oīs
qui viuit et credit in me nō moriet'
in etnū Credis hoc? Ait illi Utiqz dn̄e
Ego credidi quia tu es xp̄us filius dei:
qui in hunc mundū venisti Et cū hec dixisset

abiit et vocauit mariā sororē suā si
lentio dicens Magr̄ adest et vocat te
Illa ut audiuit: surrexit cito et venit
ad eū Nondū enī venerat ihs̄ in castellū
sz erat adhuc in illo loco ubi occurrerat
ei martha Iudei igr̄ qui erant cū ea in
domo et cōsolabant' eā cū vidissent ma
riā quia cito surrexit et exiit: secuti
sunt eā dicētes quia vadit ad monumē
tū ut ploret ibi Maria g° cū venisset
ubi erat ihesus videns eū cecidit ad pedes
eius et dixit ei Dn̄e si fuisses hic: nō eēt
mortuus frr̄ meus Ihesus g° ut vidit eā
plorātē et iudeos qui venerāt cū ea plo
rātes: fremuit spū et turbauit seipm̄
et dixit Ubi posuistis eū: Dicūt ei: Dn̄e
veni et vide Et lacrimatus ē ihesus Dix
erūt g° iudei Ecce quō amabat eū Qui
dā aut̃ ex ipis dixerūt Nō poterat hic
qui aperuit oculos ceci facē ut et hic
nō moreret' Ihesus g° rursū fremēs in se
metipō: venit ad monumētū Erat aut̃ spe
lunca: et lapis superpositus erat ei Ait
ihesus Tollite lapidē Dicit ei martha
soror eius qui mortuus fuerat Dn̄e iā fetet
quatriduanus enī est Dicit ei ihesus Nōne
dixi tibi: qm̄ si credideris videbis gloriā
dei: Tulerūt g° lapidē Ihesus aut̃ ele
uatis sursū oculis dixit Pr̄ gratias
ago tibi: qm̄ audisti me Ego aut̃ sciebā
qm̄ sp̄ me audis: sed ppt' ppłm q circūstat
dixi ut credant quia tu me misisti Hec
cū dixisset voce magna clamauit Lazare
veni foras Et statī prodiit q fuerat mor
tuus ligatus pedes et manus institis: et
facies illius sudario erat ligata Dicit eis
ihesus Soluite eū: et sinite abire Multi
g° ex iudeis qui venerāt ad mariā et
viderāt que fecit crediderūt in eum
Quidā aut̃ ex ipis abierūt ad phari
zeos: et dixerūt eis que fecit ihesus
Collegerūt g° pōtifices et pharisei con
siliū et dicebant Quid facimus? quia hic

hic homo multa signa facit. Si dimittimus
eum sic: omnes credent in eum. Et venient Ro-
mani et tollent nostrum locum et gentem. Unus
autem ex ipsis Cayphas cum esset pontifex
anni illius dixit eis: Vos nescitis quicquam
nec cogitatis: quia expedit vobis ut
unus moriatur homo pro populo: et non tota gens
pereat. Hoc autem a semetipso non dixit:
sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quod
Jhesus moriturus erat pro gente: (et non tantum pro gente) sed ut fi-
lios dei qui erant dispersi congregaret in
unum. Ab illo ergo die: cogitaverunt ut
interficerent eum. Jhesus ergo iam non in palam
ambulabat apud iudeos: sed abiit in re-
gionem iuxta desertum in civitatem que
dicitur Effrem: et ibi morabatur cum discipulis
suis. Proximum autem erat pascha iudeorum.
Et ascenderunt multi Iherosolimam de re-
gione ante pascha: ut sanctificarent seipsos.
Querebant ergo Jhesum: et colloquebantur
ad invicem in templo stantes. Quid putatis
quia non venit ad diem festum. Dederant autem
pontifices et pharizei mandatum: ut si
quis cognoverit ubi sit indicet ut ap-
prehendant eum.

Cap XII

Jhesus ergo ante sex dies pasche venit Be-
thaniam: ubi fuerat Lazarus mortuus quem
suscitavit Jhesus. Fecerunt autem ei cenam
~~magnam~~ ibi: et Martha ministrabat. La-
zarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo.
Maria ergo accepit libram unguenti nardi
pistici preciosi: et unxit pedes Jhesu et ex-
tersit capillis suis pedes eius et domus
impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus
ex discipulis eius Judas Scarioth qui erat
eum traditurus. Quare hoc unguentum non
venijt trecentis denarijs: et datum est ege-
nis. Dixit autem hoc non quia de egenis
pertinebat ad eum: sed quia fur erat et locu-
los habens ea que mittebantur portabat. Di-
xit ergo Jhesus: Sine illam ut in diem sepulture
mee servet illud. Pauperes enim semper
habetis vobiscum: me autem non semper habebitis.
Cognovit ergo turba multa ex iudeis quia
illic est: et venerunt non propter Jhesum tantum sed
ut Lazarum viderent quem suscitavit a mor-
tuis. Cogitaverunt autem principes sacer-
dotum ut et Lazarum interficerent: quia multi
propter illum abibant ex iudeis et crede-
bant in Jhesum. In crastinum autem turba multa
que venerat ad diem festum cum audissent
quia venit Jhesus Iherosolimam: acceperunt
ramos palmarum et processerunt obviam
ei et clamabant. Osanna benedictus qui
venit in nomine domini rex israel. Et invenit Jhesus
asellum et sedit super eum sicut scriptum est.
Noli timere filia Syon: ecce rex tuus venit
sedens super pullum asine. Hec non cognoverunt
discipuli eius primum: sed quando glorificatus est
Jhesus: tunc recordati sunt quia hec erant
scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimonium
ergo perhibebat turba que erat cum eo quando
Lazarum vocavit de monumento: et susci-
tavit eum a mortuis. Propterea et obviam ve-
nit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc
signum. Pharizei ergo dixerunt ad semetipsos.
Videtis quia nichil proficimus: ecce totus
mundus post eum abiit. Erant autem gen-
tiles quidam ex hiis qui ascenderant ut
adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt
ad Philippum qui erat a Bethsaida Gali-
lee: et rogabant eum dicentes. Domine volumus
Jhesum videre. Venit Philippus: et dicit Andree.
Andreas rursum et Philippus dixerunt Jhe-
su. Jhesus autem respondit eis dicens. Venit
hora: ut clarificetur filius hominis. Amen amen
dico vobis: nisi granum frumenti cadens in
terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si
autem mortuum fuerit: multum fructum affert.
Qui amat animam suam: perdet eam. Et qui odit
animam suam in hoc mundo in vitam eternam
custodit eam. Si quis mihi ministrat: me sequatur.
Et ubi ego sum illic et minister meus erit

Si quis mihi ministrauerit honorificabit
eum pater meus Nunc anima mea turbata est
Et quid dicam pater saluifica me ex hac
hora Sed propterea veni in hanc horam Pater
clarifica tuum nomen Venit ergo vox de celo
Et clarificaui et iterum clarificabo Tur-
ba ergo que stabat et audierat dicebat
tonitruum factum esse Alij dicebant Angelus
ei locutus est Respondit ihesus et dixit Non
propter me vox hec venit sed propter vos Nunc
iudicium est mundi nunc princeps huius mun-
di eicietur foras Et ego si exaltatus
fuero a terra omnia traham ad meipsum Hoc
autem dicebat significans qua morte esset
moriturus Respondit ei turba Nos audiuimus
ex lege quia christus manet in eternum Et quomodo
tu dicis oportet exaltari filium hominis
Quis est iste filius hominis Dixit ergo eis
ihesus Adhuc modicum lumen in vobis
est ambulate dum lucem habetis ut non te-
nebre vos comprehendant Et qui ambulat
in tenebris nescit quo vadat Dum lucem
habetis credite in lucem ut filij lucis
sitis Hec locutus est ihesus et abijt et
abscondit se ab eis Cum autem tanta signa
fecisset coram eis non credebant in eum
ut sermo ysaye prophete impleretur quem dixit
Domine quis credidit auditui nostro et bra-
chium domini cui reuelatum est Propterea non
poterant credere quia iterum dixit ysay-
as Excecauit oculos eorum et indura-
uit eorum cor ut non videant oculis et
intelligant corde et conuertantur et sanem
eos Hec dixit ysayas quando vidit gloriam
eius et locutus est de eo Verumptamen et ex
principibus multi crediderunt in eum sed propter
pharizeos non confitebantur ut de syna-
goga non eicerentur Dilexerunt enim gloriam
hominum magis quam gloriam dei Ihesus autem
clamauit et dixit Qui credit in me
non credit in me sed in eum qui misit me
Et qui videt me videt eum qui misit
me Ego lux in mundum veni ut omnis qui
credit in me in tenebris non maneat

Et si quis audierit verba mea et non custodierit
ego non iudico eum Non enim veni
ut iudicem mundum sed ut saluificem mundum
Qui spernit me et non accipit verba mea
habet qui iudicet eum Sermo quem locutus
sum ille iudicabit eum in nouissimo die
Quia ego ex meipso non sum locutus sed
qui misit me pater ipse mihi mandatum
dedit quid dicam et quid loquar Et scio
quia mandatum eius vita eterna est Que
ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor

Ante diem festum pasche VIII
Sciens ihesus quia venit eius hora
ut transeat ex hoc mundo ad patrem cum di-
lexisset suos qui erant in mundo in finem
dilexit eos Et cena facta cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iudas
symonis scariothis sciens quia omnia dedit
ei pater in manus et quia a deo exiuit
et ad deum vadit surgit a cena et po-
nit vestimenta sua Et cum accepisset
lintheum precinxit se Deinde misit aquam
in peluim et cepit lauare pedes discipu-
lorum et extergere linteo quo erat pre-
cinctus Venit ergo ad symonem petrum
et dicit ei petrus Domine tu mihi lauas pedes
Respondit ihesus et dixit ei Quod ego facio
tu nescis modo scies autem postea Dicit ei
petrus Non lauabis mihi pedes in eternum
Respondit ei ihesus Si non lauero te non ha-
bebis partem mecum Dicit ei symon petrus
Domine non tantum pedes meos sed et manus
et caput Dicit ei ihesus Qui lotus est
non indiget nisi ut pedes lauet sed est mundus
totus Et vos mundi estis sed non omnes
Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum
propterea dixit non estis mundi omnes Postquam
ergo lauit pedes eorum et accepit vesti-
menta sua cum ~~rec~~ recubuisset iterum dixit
eis Scitis quid fecerim vobis Vos vocatis
me magister et domine et bene dicitis Sum etenim
Si ergo ego laui pedes vestros dominus et magister

et vos debetis alter alterius lavare pe-
des Exemplum enim dedi vobis ut quemad-
modum ego feci vobis ita et vos faciatis
Amen amen dico vobis non est servus maior
domino suo neque apostolus maior eo qui misit
illum Si hec scitis beati eritis si feceritis
ea Non de omnibus vobis dico Ego scio quos
elegerim Sed ut adimpleatur scriptura qui
manducat panem meum levabit contra me
calcaneum suum Amodo dico vobis priusquam
fiat ut credatis cum factum fuerit quia ego
sum Amen amen dico vobis qui accipit
si quem misero me accipit Qui autem me
accipit accipit eum qui me misit Cum hec
dixisset ihesus turbatus est spiritu et protestatus
est et dixit Amen amen dico vobis quia unus
ex vobis tradet me Aspiciebant ergo ad invicem
discipuli hesitantes de quo diceret Erat
ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu
ihesu quem diligebat ihesus Innuit ergo huic
Symon petrus et dicit ei Quis est de quo
dicit Itaque cum recubuisset ille supra pectus
ihesu dicit ei Domine quis est Respondit ihesus
Ille est cui ego intinctum panem porrexero
Et cum intinxisset panem dedit iude symonis
scarioth Et post buccellam tunc introivit
in illum sathanas Et dicit ei ihesus Quod facis
fac cicius Hoc autem nemo scivit discumbentium
ad quid dixerit ei Quidam autem putabant
quia loculos habebat iudas quia dicit ei
ihesus eme ea que opus sunt nobis ad
diem festum aut egenis ut aliquid daret Cum
ergo accepisset ille buccellam exivit
continuo Erat autem nox Cum ergo exisset
dicit ihesus Nunc clarificatus est filius hominis
et deus clarificatus est in eo Si deus clari-
ficatus est in eo et deus clarificabit eum in
semetipso et continuo clarificabit eum
Filioli adhuc modicum vobiscum sum Quere-
tis me et sicut dixi ~~vobis~~ iudeis quo
ego vado vos non potestis venire Et vo-
bis dico modo Mandatum novum do vobis
ut diligatis invicem sicut dilexi vos ut
et vos diligatis invicem In hoc cognoscent
omnes quia mei discipuli estis si dilectionem
habueritis ad invicem Dicit ei symon petrus
Domine quo vadis Respondit ihesus Quo ego
vado non potes me modo sequi sequeris autem
postea Dicit ei petrus Quare non possum
te sequi modo Animam meam pro te ponam Respondit
ihesus Animam tuam pro me pones Amen amen
dico tibi non cantabit gallus donec ter me neges

Non turbetur cor vestrum Capitulum xiiii
Creditis in deum et in me credite
In domo patris mei mansiones multe
sunt Si quo minus dixissem vobis quia vado
parare vobis locum Et si abiero et preparavero
vobis locum iterum venio et accipiam vos
ad me ipsum ut ubi sum ego et vos sitis
Et quo ego vado scitis et viam scitis Dicit
ei thomas Domine nescimus quo vadis Et
quomodo possumus viam scire Dicit ei ihesus
Ego sum via et veritas et vita Nemo venit
ad patrem nisi per me Si cognovissetis me
et patrem meum utique cognovissetis Et
amodo cognoscetis eum et vidistis eum
Dicit ei philippus Domine ostende nobis patrem
et sufficit nobis Dicit ei ihesus Tanto
tempore vobiscum sum et non cognovistis me
Philippe qui videt me videt et patrem
Quomodo tu dicis ostende nobis patrem
Non credis quia ego in patre et pater in
me est Verba que ego loquor vobis a
meipso non loquor Pater autem in me ma-
nens ipse facit opera Non creditis quia ego
in patre et pater in me est Alioquin propter
opera ipsa credite Amen amen dico vobis
qui credit in me opera que ego facio et
ipse faciet Et maiora horum faciet quia
ego ad patrem vado Et quodcumque pecieritis
in nomine meo hoc faciam ut glorificetur
pater in filio Si quid pecieritis me in nomine
meo hoc faciam Si diligitis me mandata
mea servate Et ego rogabo patrem et
alium paraclitum dabit vobis ut maneat
vobiscum in eternum spiritum veritatis quem mundus

no pt accipe q2 no videt eu nec scit eu
Vos aut cognoscetis eu quia apud vos
manebit nec in vobis erit Non relinqua
vos orphanos: veniam ad vos Adhuc mo
dicu et mundus me ia no videt Vos aut
videbitis me quia ego vivo et vos vivetis
In illo die vos cognoscetis quia ego in
patre meo: et vos in me et ego in vobis
Qui habz mandata mea et servat ea ille
e qui diligit me Qui aut diligit me
diligetur a patre meo Et ego diligam eu
et manifestabo ei meipsum Dicit ei iudas
no ille scarioths Dne quid factu e quia
nobis manifestaturus es teipm et no
mundo: Rndit ihesus et dixit ei Si
quis diligit me sermone meu serua
bit Et pr meus diliget eu et ad eu ve
niemus et mansione apud eu faciemus
Qui no diligit me: sermones meos no
servat Et smone que audistis no est
meus: sz eius qui misit me patris Hec lo
cutus su vobis apud vos manens Paracli
tus aut sps scus que mittet pater
in noie meo: ille vos docebit oia et sug
geret vobis oia quecuqz dixero vobis Pa
ce relinquo vobis pace mea do vobis
Non quo mundus dat: ego do vobis Non
turbetur cor vrm neqz formidet Audistis
quia ego dixi vobis: vado et venio ad
vos Si diligeretis me gauderetis utiqz
quia vado ad patrem: quia pr maior me
e Et nuc dixi vobis prius q fiat ut cu fcm
fuit credatis Iam no multa loquar vobis
cu Venit eni princeps mundi huius et in
me no habet quicq Sz ut cognoscat
mundus quia diligo prem: et sicut manda
tu m pr sic facio Surgite eamus hinc

Ego su vitis vera: et pr XV
meus agricola e Oem palmite in
me no ferente fructu: tollet eu Et oem
qui fert fructu purgabit eu: ut fructu
plus afferat Iam vos mundi estis ppter
sermone que locutus su vobis Manete
in me et ego in vobis Sicut palmes no
potest ferre fructu a semetipso nisi man
serit in vite: sic nec vos nisi in me ma
seritis Ego su vitis: vos palmites Qui
manet in me et ego in eo: hic fert fructu
multu q2 sine me nichil potestis facere Si qs
in me no manserit mittetur foras sicut pal
mes et arescet: et colliget eu et in igne
mittent: et ardet Si manseritis in me et
verba mea in vobis manserit Quodcuqz volu
eritis petetis et fiet vobis In hoc clarifi
catus e pr meus: ut fructu plurimu affe
ratis: et efficiamini mei discipuli Si
cut dilexit me pr et ego dilexi vos
Manete in dilectione mea Si precepta mea
servaveritis manebitis in dilectione mea:
sicut et ego precepta patris mei servavi
et maneo in eius dilectione Hec locutus su
vobis: ut gaudium meu in vobis sit: et
gaudium vrm impleatur Hoc e preceptu
meu ut diligatis invice sicut dilexi vos Ma
iore hac dilectione nemo habet ut aiam
sua quis ponat p amicis suis Vos amici
mei estis: si feceritis que precipio vobis Ia
no dico vos servos: quia servus nescit qd
faciat dns eius Vos aut dixi amicos: q2
oia quecuqz audivi a patre meo nota feci
vobis Non vos me elegistis: sz ego elegi
vos et posui vos ut eatis et fructu affera
tis et fructus vr maneat: ut qdcuqz pe
tieritis prem in noie meo det vobis Hec
mando vobis: ut diligatis invice Si mundus
vos odit: scitote quia me priore vobis odio
habuit Si de mundo fuissetis: mundus qd
suu erat diligeret Quia vero de mundo
no estis sz ego elegi vos de mundo ppterea
odit vos mundus Mementote smonis mei
que ego dixi vobis: no e servus maior
dno suo Si me psecuti sunt: et vos pse
quentur Si smone meu servaverunt: et
vrm servabunt Sz hec oia facient vobis
ppter nome meu: quia nesciunt eu qui
misit me Si no venissem et locutus fuisse
eis pctm no haberent Nunc aut excusa
cione non habent de peccato suo Qui

me odit et patrem meum odit. Si opera non
fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum
non haberent. Nunc autem et viderunt et
oderunt et me et patrem meum. Sed ut imple
atur sermo qui in lege eorum scriptus est:
quia odio habuerunt me gratis. Cum autem
venerit paraclitus quem ego mittam vobis
a patre spiritum veritatis qui a patre procedit:
ille testimonium perhibebit de me. Et vos
XVI testimonium perhibebitis quia ab inicio mecum estis.
Hec locutus sum vobis: ut non scandali
zemini. Absque synagogis facient vos.
Sed venit hora: ut omnis qui interficit vos ar
bitretur obsequium se prestare deo. Et hec fa
cient vobis: quia non noverunt patrem neque
me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit
hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis.
Hec ~~mundo~~ vobis ab inicio non dixi quia vobis
cum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit
et nemo ex vobis interrogat me quo vadis.
Sed quia hec locutus sum vobis: tristicia im
plevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis
expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero
paraclitus non veniet ad vos. Si autem abiero
mittam eum ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato et de iusticia et de iudicio.
De peccato quidem: quia non crediderunt in me.
De iusticia vero: quia ad patrem vado et iam
non videbitis me. De iudicio autem quia princeps
huius mundi iudicatus est. Adhuc multa habeo
vobis dicere: sed non potestis portare modo. Cum
autem venerit ille spiritus veritatis: docebit vos
omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso:
sed quecumque audiet loquetur: et que ventura
sunt annunciabit vobis. Ille me clarificabit:
quia de meo accipiet et annunciabit vobis.
Omnia quecumque habet pater mea sunt. Propterea
dixi: quia de meo accipiet et annunciabit
vobis. Modicum et iam non videbitis me et
iterum modicum et videbitis me: quia vado
ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius
ad invicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum
et non videbitis me et iterum modicum et vi
debitis me et quia vado ad patrem. Dicebant
ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus
quid loquitur. Cognovit autem ihesus quia volebant
eum interrogare: et dixit eis. De hoc queritis
inter vos quia dixi modicum et non videbitis
me et iterum modicum et videbitis me. Amen
amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis
vos: mundus autem gaudebit. Vos autem con
tristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gau
dium. Mulier cum parit tristiciam habet: quia
venit hora eius. Cum autem pepererit puerum: iam
non meminit pressure propter gaudium quia natus
est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem
tristiciam habetis. Iterum autem videbo vos et
gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo
tollet a vobis. Et in illo die me non roga
bitis quicquam. Amen amen dico vobis: si quid petieritis
~~patrem~~ patrem in nomine meo dabit vobis. Usque
modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite
et accipietis: ut gaudium vestrum sit plenum. Hec
in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora
cum iam non in proverbiis loquar vobis: sed palam
de patre annunciabo vobis. Illo die in nomine
meo petetis. Et non dico vobis quia ego
rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat
vos: quia vos me amastis et credidistis
quia ego a deo exivi. Exivi a patre: et veni
in mundum. Iterum relinquo mundum: et vado ad
patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc pa
lam loqueris: et proverbium nullum dicis. Nunc
scimus quia scis omnia: et non opus est tibi ut
quis te interroget. In hoc credimus quia a deo
existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis. Ecce
venit hora et iam venit ut dispergamini
unusquisque in propria et me solum relinquatis.
Et non sum solus quia pater mecum est. Hec locutus
sum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo
pressuram habebitis: sed confidite ego vici mundum.
Hec locutus est ihesus: et XVII
sublevatis oculis in celum dixit. Pa
ter venit hora: clarifica filium tuum ut filius
tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem
omnis carnis: ut omne quod dedisti ei det eis
vitam eternam. Hec est autem vita eterna: ut cog
noscant te solum verum deum et quem misisti

ihesum xpm Ego te clarificaui sup terram opus
consummaui qd dedisti m ut faciam Et nunc
clarifica me tu pr apud temetipsum clari
tate qua habui priusq mundus eet apud te
Manifestaui nome tuu hoibus quos dedisti
m de mundo Tui erant et m eos dedisti
et smonem tuu seruauerunt Nunc cognoue
runt ve quia oia que dedisti m abs te sunt
quia vba que dedisti m dedi eis Et ipi
acceperunt et cognouerunt ve quia a te
exiui et crediderunt qz tu me misisti Ego
p eis rogo no p mundo sz p hiis quos de
disti michi quia tui sunt Et mea oia tua sunt
et tua mea sunt et clarificatus sum in eis Et
ia n no sum in mundo et hii in mundo sunt et
ego ad te venio Pr sce serua eos i noie
tuo quos dedisti m ut sint vnu sicut et
nos Cum essem cu eis ego seruabam eos in
noie tuo Quos dedisti m ego custodiui
et nemo ex hiis periit nisi filius pdicois
ut scptura impleatur Nunc aut ad te venio Et
hec loquor in mundo ut habeant gaudium meum
impletum in semetipis Ego dedi eis ser
mone tuu et mundus odio eos habuit quia
no sunt de mundo sicut et ego no sum de
mundo Non rogo ut tollas eos de mundo
sz ut serues eos ex malo De mundo no sunt
sicut et ego no sum de mundo Scifica eos
in veritate Sermo tuus veritas e Sicut
tu me misisti in mundu et ego misi eos i
mundu Et p eis scifico meipm ut sint et
ipi scificati in veritate Non p hiis rogo
tm sz p eis qui credituri sunt p verbu eorum
in me ut oes vnu sint sicut et tu pater
in me et ego in te ut et ipi in nobis vnu
sint ut mundus credat quia tu me misisti
Et ego claritate qua dedisti m dedi eis
ut sint vnu sicut et nos vnu sumus Ego
in eis et tu in me ut sint csumati i vnu
et cognoscat mundus qz tu me misisti et
dilexisti eos sicut et me dilexisti Pr quos
dedisti m volo ut ubi ego sum et illi sint
mecu ut videant claritate mea qua dedisti

m quia dilexisti me an constitucione mundi
Pr iuste mundus te no cognouit ego aut
te cognoui Et hii cognouerunt qz tu me misisti
Et notu feci eis nome tuu et notu faciam
ut dileccio qua dilexisti me in ipis sit et
ego in ipsis Cap xviii

Hec cu dixisset ihesus egressus est
cu discipulis suis trans torrentem
cedron ubi erat ortus in que introi
uit ipe et discipuli eius Sciebat aute
et iudas qui tradebat eu locu qz freque
ter ihesus conuenerat illuc cu discipuli
suis Iudas g cu accepisset cohortem et
a pontificibus et phariseis ministros
venit illuc cu laternis et facibus et ar
mis Ihesus itaqz sciens oia que ventura
erant sup eu pcessit et dicit eis Que
queritis Responderunt ei Ihesum nazarenum
~~Dicit ihesus~~ dicit eis ihesus Ego sum ~~Si~~
~~ergo me queritis~~ Stabat aut et iudas
qui tradebat eu cu ipis Vt g dixit eis
ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt
in tra Iterum g eos interrogauit Que
queritis Illi aut dixerunt Ihesum naza
renum Respondit ihus Dixi vobis quia ego
sum Si g me queritis sinite hos abire
Vt impleretur sermo que dixit quia
quos dedisti m no pdidi ex eis quemqz
Symon g petrus habens gladium eduxit
eu et pcussit pontificis seruu et abscidit
auriculam eius dexteram Erat aut nome
seruo malchus Dixit ergo ihesus petro
Mitte gladium tuu in vaginam Calicem q
dedit m pr no bibam illu Cohors ergo et
tribunus et ministri iudeorum cpphenderunt
ihesum et ligauerunt eu Et adduxerunt
ad anna primu Erat aut socer cayphe q
erat pontifex anni illius Erat aut cayphas
qui consilium dederat iudeis qz expedit
vnu hoiem mori p ppo Sequebat aut
ihesum symon petrus et alius discipulus

B. Bloth. F. T. M. M. Jerraod: 1863

et introivit cum iesu in atrium pontificis petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici

discipulus autem ille erat notus pontifici et
dixit hostiarie et introduxit petrum Di
cit ergo petro ancilla ostiaria Numquid et tu
ex discipulis es hominis istius Dicit ille Non
sum Stabant autem servi et ministri ad prunas
quia frigus erat et calefaciebant se Erat
autem cum eis et petrus stans et cale-
faciens se Pontifex ergo interrogavit ihesum
de discipulis suis et de doctrina eius Respondit
ei ihesus Ego palam locutus sum mundo Ego
semper docui in synagoga et in templo quo
omnes iudei conveniunt et in occulto locutus
sum nichil Quid me interrogas Interroga
eos qui audierunt quid locutus sum ipsis Ecce
hii sciunt que dixerim ego Hec autem cum
dixisset unus assistens ministrorum dedit
alapam ihesu dicens Sic respondes pontifici
Respondit ei ihesus Si male locutus sum testimo
nium perhibe de malo Si autem bene quid me
cedis Et misit eum annas ligatum ad cay
pham pontificem Erat autem symon petrus
stans et calefaciens se Dixerunt ergo ei
Numquid et tu ex discipulis eius es Negavit
ille et dixit Non sum Dicit unus ex servis
pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus
auriculam Nonne ego te vidi in orto cum illo
Iterum ergo negavit petrus et statim gallus
cantavit Adducunt ergo ihesum ad caypham in
pretorium Erat autem mane Et ipsi non introi
erunt in pretorium ut non contaminarentur sed
manducarent pascha Exivit ergo pylatus
ad eos foras et dixit Quam accusationem
affertis adversus hominem hunc Responderunt
et dixerunt ei Si non esset hic malefactor
non tibi tradidissemus eum Dixit ergo eis py
latus Accipite eum vos et secundum legem ves
tram iudicate eum Dixerunt ergo ei iudei No
bis non licet interficere quemquam Ut sermo ihesu
impleretur quem dixit significans qua esset
morte moriturus Introivit ergo iterum in pre
torium pylatus et vocavit ihesum et dixit
ei Tu es rex iudeorum Et respondit ihesus

A temetipso hoc dicis an alii tibi dixerunt
de me Respondit pylatus Numquid ego iudeus
sum Gens tua et pontifices tradiderunt
te mihi Quid fecisti Respondit ihesus Regnum
meum non est de hoc mundo Si ex hoc mundo
esset regnum meum ministri mei utique decer
tarent ut non traderer iudeis Nunc autem
regnum meum non est hinc Dixit itaque ei
pylatus Ergo rex es tu Respondit ihesus
Tu dicis quia rex sum ego Ego in hoc
natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimo
nium perhibeam veritati Omnis qui est ex veri
tate audit meam vocem Dicit ei pylatus
Quid est veritas Et cum hoc dixisset iterum
exivit ad iudeos et dicit eis Ego nullam
invenio in eo causam Est autem consuetudo
vobis ut unum dimittam vobis in pascha
Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum
Clamaverunt rursum omnes dicentes Non hunc
sed barrabam Erat autem barrabas latro

XIX

Tunc ergo apprehendit py
latus ihesum et flagellavit Et
milites plectentes coronam de spinis impo
suerunt capiti eius et veste purpurea
circumdederunt eum et veniebant ad eum et
dicebant Ave rex iudeorum Et dabant ei
alapas Exivit iterum pylatus foras et di
cit eis Ecce adduco vobis eum foras ut
cognoscatis quia in eo nullam causam invenio
Exivit ergo ihesus portans spineam coro
nam et purpureum vestimentum Et dicit eis
Ecce homo Cum ergo vidissent eum pontifices
et ministri clamabant dicentes Crucifige
crucifige Dicit eis pylatus Accipite eum
vos et crucifigite Ego enim non invenio
in eo causam Responderunt ei iudei Nos legem
habemus et secundum legem debet mori quia
filium dei se fecit Cum ergo audisset py
latus hunc sermonem magis timuit Et
ingressus est pretorium iterum et dicit ad
ihesum Unde es tu Ihesus autem responsum non

dedit ei. Dicit ergo ei pylatus michi non loqueris
Nescis quia potestatem habeo crucifigere te et
potestatem habeo dimittere te. Respondit ihesus Non
haberes potestatem adversum me ullam: nisi tibi esset
datum desuper propterea qui tradidit me tibi: maius
peccatum habet. Et exinde querebat pylatus dimit
tere eum. Iudei autem clamabant dicentes Si hunc
dimittis non es amicus cesaris. Omnis qui
se regem facit contradicit cesari. Pylatus
ergo cum audisset hos sermones adduxit
foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui
dicitur lytostratos: hebrayce autem gabbata. Erat
autem parasceue pasche: hora quasi sexta. Et
dicit iudeis Ecce rex vester. Illi autem clamabant
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pylatus
Regem vestrum crucifigam. Responderunt pontifices
Non habemus regem: nisi cesarem. Tunc ergo
tradidit eis illum: ut crucifigeretur. Suscepe
runt ergo ihesum: et eduxerunt. Et baiulans
sibi crucem exivit in eum qui dicitur calvarie locum
hebrayce golgatha ubi eum crucifixerunt
et cum eo alios duos hinc et hinc: medium
autem ihesum. Scripsit autem et tytulum pylatus:
et posuit super crucem. Erat autem scriptum
Ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo
titulum multi legerunt iudeorum: quia prope
civitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus
Et erat scriptum hebrayce grece et latine
Dicebant ergo pylato pontifices iudeorum
Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse
dixit rex sum iudeorum. Respondit pylatus
Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum cruci
fixissent eum acceperunt vestimenta eius
et fecerunt quatuor partes unicuique militi
partem. Et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis:
desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad
invicem, Non scindamus eam sed sortiamur de
illa cuius sit. Ut scriptura impleretur di
cens Partiti sunt vestimenta sibi et in vestem
meam miserunt sortem. Et milites quidem
hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem
ihesu mater eius et soror matris eius maria

cleophe: et maria magdalene. Cum vidisset
ergo ihesus matrem et discipulum stantem
quem diligebat: dicit matri sue Mulier
ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo
Ecce mater tua. Et ex illa hora: accepit
eam discipulus in sua. Postea sciens ihesus
quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur
scriptura dicit Sicio. Vas ergo positum erat
aceto plenum. Illi autem spongiam plenam
aceto ysopo circumponentes: optulerunt
ori eius. Cum ergo accepisset ihesus acetum
dixit Consummatum est. Et inclinato capite
tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat
ut non remanerent in cruce corpora sab
bato. erat enim magnus dies sabbati illa ro
gaverunt pylatum ut frangerentur eorum cru
ra. et tollerentur. Venerunt ergo milites
et primi quidem fregerunt crura: et alterius
qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem
cum venissent: et viderunt eum iam mortuum
non fregerunt eius crura. sed unus militum
lancea latus eius aperuit: et continuo ex
ivit sanguis et aqua. Et qui vidit testimo
nium perhibuit: et verum est testimonium eius
Et ille scit quia vera dicit: ut et vos
credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura
impleretur. Os non comminuetis ex eo. Et iterum
alia scriptura dicit. Videbunt in quem trans
fixerunt. Post hec autem rogavit pylatum io
seph ab arimathia eo quod esset discipulus
ihesu. occultus autem propter metum iudeorum:
ut tolleret corpus ihesu. Et permisit pylatus
Venit ergo et tulit corpus ihesu. Venit autem et
nycodemus qui venerat ad ihesum nocte
primum: ferens mixturam mirre et aloes.
quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus
ihesu: et ligaverunt eum lintheis cum aroma
tibus sicut mos iudeis est sepelire. Erat autem
in loco ubi crucifixus est ortus et in orto
monumentum novum in quo nondum quisquam po
situs fuerat. Ibi ergo propter parasceuen iudeorum

quia iuxta erat monumentum posuerunt ihesum

Una autem sabbati maria XX
magdalene venit mane cum adhuc
tenebre essent ad monumentum: et vidit lapi
dem sublatum a monumento Cucurrit ergo et
venit ad simonem petrum et ad alium disci
pulum quem amabat ihesus et dicit eis Tu
lerunt dominum de monumento: et nescimus ubi
posuerunt eum Exiit ergo petrus et ille alius
discipulus: et venerunt ad monumentum Cur
rebant autem duo simul: et ille alius disci
pulus precucurrit citius petro: et venit primus
ad monumentum Et cum se inclinasset vidit
posita linthiamina: non tamen introivit Venit
ergo symon petrus sequens eum et introivit in
monumentum Et vidit linthiamina posita:
et sudarium quod fuerat super caput eius non
cum linthiaminibus positum sed separatim involutum
in unum locum Tunc ergo introivit et ille disci
pulus qui venerat primus ad monumentum: et
vidit et credidit Nondum enim sciebat scrip
turam: quia oporteret eum a mortuis resur
gere Abierunt ergo iterum ad semetipsos dis
cipuli Maria autem stabat ad monumentum
foris plorans: Dum ergo fleret inclinavit se
et prospexit in monumentum Et vidit duos
angelos in albis sedentes: unum ad caput
et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus
ihesu Dicunt ei illi Mulier quid ploras: Di
cit eis Quia tulerunt dominum meum: et nescio
ubi posuerunt eum Hec cum dixisset conversa
est retrorsum et vidit ihesum stantem: et non
sciebat quia ihesus est Dicit ei ihesus Mulier
quid ploras: Quem queris: Illa existimans quia
ortulanus esset: dicit ei Domine si tu sustulisti
eum dicito michi ubi posuisti eum: et ego eum tollam
Dicit ei ihesus Maria Conversa illa: dicit
ei Rabboni: quod dicitur magister Dicit ei ihesus
Noli me tangere Nondum enim ascendi ad pa
trem meum Vade autem ad fratres meos et
dic eis Ascendo ad patrem meum: deum meum
et patrem vestrum

et deum vestrum Venit maria magdalene annun
cians discipulis: quia vidi dominum: et hec
dixit michi Cum ergo esset sero die illo una sab
batorum: et fores essent clause ubi erant dis
cipuli congregati propter metum iudeorum: venit
ihesus et stetit in medio et dicit eis Pax
vobis Et cum hoc dixisset ostendit eis
manus et latus Gavisi sunt ergo discipuli
viso domino Dixit ergo eis iterum Pax vobis Si
cut misit me pater: et ego mitto vos Hoc
cum dixisset insufflavit et dicit eis Acci
pite spiritum sanctum Quorum remiseritis peccata
remittuntur eis Et quorum retinueritis re
tenta sunt Thomas autem unus ex duodecim
qui dicitur didimus non erat cum eis quando venit
ihesus Dixerunt ergo ei alii discipuli Vidi
mus dominum Ille autem dixit eis Nisi video in
manibus fixuram clavorum et mittam digitum
meum in locum clavorum et mittam manum in
latus eius: non credam Et post dies octo: iterum
erant discipuli eius intus et thomas cum eis
Venit ihesus ianuis clausis: et stetit in
medio et dixit Pax vobis Deinde dicit
thome Infer digitum tuum huc et vide manus
meas: et affer manum tuam et mitte in latus
meum: et noli esse incredulus sed fidelis Respondit
thomas: et dixit ei Dominus meus et deus meus
Dicit ei ihesus Quia vidisti me credidisti:
beati qui non viderunt et crediderunt Multa
quidem et alia signa fecit ihesus in conspectu
discipulorum suorum: que non sunt scripta in
libro hoc Hec autem scripta sunt ut credatis
quia ihesus est christus filius dei: et ut credentes
vitam habeatis in nomine eius XXI

Postea manifestavit se iterum ihesus
ad mare tyberiadis: manifestavit
autem sic Erant simul symon petrus et thomas
qui dicitur didimus et nathanael qui erat
a chana galilee et filii zebedei: et alii
ex discipulis eius duo Dicit eis symon

petrus Vado piscari Dicunt ei Venimus et
nos tecum Et exierunt et ascenderunt in navem
et illa nocte nichil prendiderunt Mane autem
iam facto stetit ihesus in littore Non tamen
cognoverunt discipuli quia ihesus est Di
cit ergo eis ihesus Pueri numquid pulmentarium
habetis Responderunt ei Non Dixit eis Mit
tite in dexteram navigii rete et invenietis
Miserunt ergo et iam non valebant illud tra
here pre multitudine piscium Dicit ergo discipulus
ille quem diligebat ihesus petro Dominus est
Symon petrus cum audisset quia dominus est
tunicam succinxit se erat enim nudus et
misit se in mare Alii autem discipuli na
vigio venerunt Non enim longe erant a
terra sed quasi cubitis ducentis trahen
tes rethe piscium Ut ergo descenderunt
in terram viderunt prunas positas et
piscem suppositum et panem Dicit eis ihesus
Afferte de piscibus quos prendidistis nunc
Ascendit symon petrus et traxit rethe
in terram plenum magnis piscibus centum
quinquaginta tribus Et cum tanti essent non
est scissum rethe Dicit eis ihesus Venite
prandete Et nemo audebat discumbentium
interrogare eum tu quis es scientes quia
dominus est Et venit ihesus et accepit panem
et dat eis et piscem similiter Hec iam tercio ma
nifestatus est ihesus discipulis suis cum re
surrexisset a mortuis Cum ergo prandissent
dicit symoni petro ihesus Symon io
hannis diligis me plus hiis Dicit ei E
tiam domine tu scis quia amo te Dicit ei
pasce agnos meos Dicit ei iterum Sy
mon iohannis diligis me Ait illi E
tiam domine tu scis quia amo te Dicit ei
pasce agnos meos Dicit ei tercio Si
mon iohannis amas me Contristatus
est petrus quia dixit ei tercio amas me
et dicit ei Domine tu omnia scis tu scis quia
amo te Dicit ei pasce oves meas
Amen amen dico tibi cum esses iunior

cingebas te et ambulabas ubi volebas
Cum autem senueris extendes manus tuas
et alius te cinget et ducet quo non
vis Hoc autem dixit significans qua mor
te clarificaturus esset deum Et cum hoc dixisset
dicit ei Sequere me Conversus petrus vidit illum
discipulum quem diligebat ihesus sequentem
qui et recubuit in cena super pectus
eius et dixit Domine quis est qui tradet te
Hunc ergo cum vidisset petrus dicit ihesu
Domine hic autem quid Dicit ei ihesus Sic
eum volo manere donec veniam Quid ad
te Tu me sequere Exivit ergo sermo iste
inter fratres quia discipulus ille non mo
ritur Et non dixit ei ihesus non
moritur sed sic eum volo manere donec
veniam quid ad te Hic est discipulus
qui testimonium perhibet de hiis et scrip
sit hec Et scimus quia verum est testimonium
eius Sunt autem et alia multa que fecit
ihesus que si scribantur per singula
nec ipsum arbitror mundum capere eos
qui scribendi sunt libros

Explicit ewangelium secundum iohannem deo gratias

Primum queritur
quare post evan-
gelia que supple-
mentum legis sunt
et in quibus nobis
exempla et precep-
ta vivendi plenis-
sime digesta sunt
voluerit apostolus
has epistolas ad singulas ecclesias des-
tinaret. Hac autem causa factum videtur scilicet
ut initio nascentis ecclesie novis causis ex-
istentibus et presentia atque orientia resecaret
vitia et post futuras excluderet questiones.
Exemplo prophetarum qui post editam legem
Moysi in qua omnia mandata dei legebantur
nichilominus tamen doctrina sua reducunt
semper ipsi populi comprimere peccata et propter exemplum
libros ad nostram etiam memoriam transmisert.
Deinde queritur cur non amplius quam decem epis-
tolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim
cum illa que dicitur ad Hebreos. Nam relique
quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte.
Ut ostenderet novum non discrepare a veteri
testamento et se contra legem non facere Moysi
ad numerum primorum decalogi mandatorum
suas epistolas ordinavit. Et quot ille preceptis
a Pharaone instituit liberatos: tot hic
epistolis a dyaboli et ydolatrie servitute
edocet acquisitos. Nam et duas tabulas
lapideas duorum testamentorum figuram ha-
buisse: viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam
sane que ad Hebreos inscribitur quidam Pau-
li non esse affirmant eo quod non sit eius nomine tytula-
ta et propter sermonis stili quoque distantiam: sed aut
Barnabe iuxta Tertullianum aut Luce iuxta
quosdam vel certe Clementis discipuli apostolorum
et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati.
Quibus respondendum est. Si propterea Pauli non erit
quia eius non habet nomen: ergo nec alicuius
erit quia nullius nomine titulatur. Quod si inco-
veniens absurdum est ipsius magis esse cre-
denda est que tanto doctrine sue fulget elo-
quio. Sed quoniam apud Hebreorum ecclesias quasi
destructor legis falsa suspicione habe-
batur: voluit tacito nomine de figuris legis
et veritate Christi reddere rationem ne odium nominis
fronte prelati utilitatem excluderet lectionis.
Non est sane mirum si eloquentior videatur
in proprio id est Hebreo quam in peregrino id est
Greco quo cetere epistole sunt scripte sermone.
Movet etiam quosdam quare Romanorum
epistola in primo sit posita: cum eam non primo
scriptam ratio manifestet. Nam hanc se profi-
ciscentem Ierosolimam scripsisse testatur
cum Chorinthios et alios iam ante ut ministe-
rium quod secum portaturus erat colligeret
litteris exhortatus sit. Unde intelligi quidam
volunt ita omnes epistolas ordinatas ut prima
poneretur que vel posterior fuit destinata:
ut per singulas epistolas gradibus ad perfecti-
ora perveniret. Romanorum namque plerique
tam rudes erant ut non intelligerent dei
se gratia sed suis meritis esse salvatos et
ob hoc duo inter se populi conflictarent.
Propterea illos indigere asserit confirmari: vitia
gentilitatis priora commemorans. Chorinthiis
autem iam dicit scientie gratiam esse concessam:
et non tam omnes increpat quam cur peccatores
non increpaverint reprehendit sicut ait
auditur inter vos fornicatio. Et iterum con-
gregatis vobis cum meo spiritu tradere huius-
modi Sathane. In secunda vero laudantur et
ut magis ac magis proficiant admonentur.
Galathe iam nullius criminis arguuntur:
nisi hoc tantum quod callidissimis pseudo apostolis
crediderunt. Ephesii sane nulla reprehen-
sione sed multa laude sunt digni: quia
fidem apostolicam servaverunt. Philippenses
etiam multo magis collaudantur qui nec
audire quidem falsos apostolos voluerunt

sed spiritu vobiscum sum

Colosenses autem tales erant ut cum apostolo
visi corporaliter non fuissent hanc laudem dig
num haberent. Et si corpore inquit absens
sum gaudens et videns ordinem vestrum Thes
salonicenses nichilominus in duabus
epistolis omni laude prosequitur: eo quod non solum
fidem inconcussam servaverint veritatis
sed etiam in persecutione civium fuerint con
stantes inventi De hebreis vero quid dicendum
est: quorum thessalonicenses qui plurimum
laudati sunt imitatores facti esse dicun
tur: sicut ipse ait Et vos fratres imita
tores facti estis ecclesiarum dei que sunt in
iudea Eadem enim passi estis et vos a
contribulibus vestris: que et illi a iudeis
apud ipsos quoque hebreos eadem comme
morat dicens Nam et vinctis compassi estis
et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio
suscepistis: cognoscentes vos habere
meliorem et manentem substantiam Explicit

prefacio Incipit argumentum in epistola
beati pauli apostoli ad romanos

Romani sunt in partibus ytalie
Hii preventi sunt a falsis apostolis:
et sub nomine domini nostri ihesu christi
in legem et prophetas erant inducti
hos revocat apostolus ad veram et evan
gelicam fidem: scribens eis a chorintho

Explicit argumentum Incipit
epistola beati pauli ad romanos

Paulus servus
ihesu christi vo
catus apostolus se
gregatus in evan
gelium dei quod
ante promiserat
per prophetas su
os in scripturis
sanctis de filio suo
qui factus est ei ex semine david secundum
carnem: qui predestinatus est filius dei in
virtute secundum spiritum sanctificationis ex resur
rectione mortuorum ihesu christi domini nostri
per quem accepimus graciam et apostolatum
ad obediendum fidei in omnibus gentibus
pro nomine eius in quibus estis et vos voca
ti ihesu christi. omnibus qui sunt rome dilectis
dei sanctis vocatis Gracia vobis et pax
a deo patre nostro et domino ihesu christo Primum
quidem gratias ago deo meo per ihesum
christum pro omnibus vobis. quia fides vestra
annunciatur in universo mundo Testis enim est
mihi deus cui servio in spiritu meo in evan
gelio filii eius quod sine intermissione memo
riam vestri facio semper in orationibus meis: ob
secrans si quo modo tandem aliquando prosperum
iter habeam in voluntate dei veniendi
ad vos Desidero enim videre vos ut aliquid
impartiar gratie vobis spiritualis ad
confirmandos vos id est simul consolari
in vobis per eam que invicem est fidem vestram
atque meam Nolo enim vos ignorare fratres
quia sepe proposui venire ad vos et prohi
bitus sum usque adhuc: ut aliquem fructum
habeam et in vobis sicut et in ceteris gen
tibus Grecis ac barbaris sapientibus
et insipientibus debitor sum: ita quod in me
promptum est et vobis qui rome estis evan
gelizare Non enim erubesco evangelium
Virtus enim dei est in salutem omni credenti
iudeo primum et greco Iusticia enim dei in
eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum
est Iustus autem ex fide vivit Revelatur
enim ira dei de celo super omnem impietatem
et iniusticiam hominum eorum qui veritatem
dei in iniusticia detinent: quia quod notum est
dei manifestum est in illis deus enim illis
revelavit Invisibilia enim ipsius a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur

sempiterna quoque eius virtus et divinitas: ita
ut sint inexcusabiles. Quia cum cogno
vissent deum non sicut deum glorificave
runt aut gratias egerunt: sed evanuerunt
in cogitationibus suis: et obscuratum est
insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapi
entes: stulti facti sunt. Et mutaverunt
gloriam incorruptibilis dei: in similitudinem
ymaginis corruptibilis hominis et volu
crum et quadrupedum et serpentium. Propter
quod tradidit illos deus in desideria cor
dis eorum in immundiciam: ut contumeliis affi
ciant corpora sua in semetipsis. Qui commu
taverunt veritatem dei in mendacium: et
coluerunt et servierunt creature potius
quam creatori qui est benedictus in secula amen.
Propterea tradidit illos deus in passio
nes ignominie. Nam femine eorum immu
taverunt naturalem usum: in eum usum qui
est contra naturam. Similiter autem et masculi
relicto naturali usu femine exarserunt
in desideriis suis in invicem masculi in
masculos turpitudinem operantes: et
mercedem quam oportuit erroris sui in
semetipsis recipientes. Et sicut non proba
verunt deum habere in noticia: tradidit
illos deus in reprobum sensum ut faciant
ea que non conveniunt: repletos omni iniqui
tate. malicia. fornicatione. avaricia. ne
quicia. plenos invidia homicidio conten
tione dolo. malignitate. susurrones
detractores deo odibiles contumeliosos
superbos. elatos inventores malorum pa
rentibus non obedientes insipientes inco
positos: sine affectione absque federe
sine misericordia. Qui cum iusticiam dei cognovis
sent non intellexerunt quoniam qui talia agunt
digni sunt morte. Non solum qui faciunt
ea: sed etiam qui consentiunt facientibus. II

Propter quod inexcusabilis es o
homo omnis qui iudicas. In quo enim
iudicas alterum teipsum condempnas. Ea
dem enim agis que iudicas. Scimus enim
quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos
qui talia agunt ~~et facis ea~~. Existimas
autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia
agunt et facis ea: quia tu effugies iu
dicium dei? An divicias bonitatis eius
et paciencie et longanimitatis contempnis ig
norans quoniam benignitas dei ad penitenciam
te adducit? Secundum duriciam autem tuam
et cor impenitens thezaurizas tibi iram
in die ire et revelacionis iusti iudicii
dei qui reddet unicuique secundum opera eius.
Hiis quidem qui secundum pacienciam boni operis
gloriam et honorem et incorrupcionem
querentibus vitam eternam. Hiis autem qui
ex contencione et qui non acquiescunt veri
tati credunt autem iniquitati: ira et in
dignacio. Tribulacio et angustia in
omnem animam hominis operantis malum iudei
primum et greci. Gloria autem et honor et
pax omni operanti bonum: iudeo primum et
greco. Non est enim personarum accepcio a
pud deum. Quicumque enim sine lege pec
caverunt: sine lege peribunt. Et quicumque
in lege peccaverunt: per legem iudicabuntur.
Non enim auditores legis iusti sunt apud
deum sed factores legis iustificabuntur.
Cum enim gentes que legem non habent na
turaliter ea que legis sunt faciunt:
eiusmodi legem non habentes ipsi sibi
sunt lex: qui ostendunt opus legis scrip
tum in cordibus suis: testimonium reddente
illis consciencia ipsorum et inter se invicem
cogitacionum accusancium aut eciam de
fendencium in die cum iudicabit deus
occulta hominum secundum evangelium meum
per ihesum christum. Si autem tu iudeus cogno
minaris et requiescis in lege et
gloriaris in deo et nosti voluntatem

enim et probas utiliora instructus per
legem confidis te ipsum ducem cecorum lu
men eorum qui in tenebris sunt eru
ditorem insipientium magistrum infantium
habentem formam scientie et veritatis in lege
Qui ergo alium doces te ipsum non doces
qui predicas non furandum furaris qui
dicis non mechandum mecharis qui
abhominaris ydola sacrilegium facis qui
in lege gloriaris per prevaricationem legis
deum inhonoras Nomen enim dei per vos
blasphematur inter gentes sicut scrip
tum est Circumcisio quidem prodest si legem
observes si autem prevaricator legis
sis circumcisio tua preputium facta est
Si igitur preputium iusticias legis cus
todiat nonne preputium illius in circumcisio
ne reputabitur et iudicabit quod ex
natura est preputium legem consummans
te qui per litteram et circumcisionem preva
ricator legis es Non enim qui in manifes
to | in carne est circumcisio sed qui in abscon
dito iudeus est et circumcisio cordis
in spiritu non littera cuius laus non ex hominibus
sed ex deo est

iudeus est neque que in manifesto in carne circumcisio

Capitulum tertium

Quid ergo amplius est iudeo aut que
utilitas circumcisionis Multum per
omnem modum Primum quidem quia credita
sunt illis eloquia dei Quid enim si qui
dam illorum non crediderunt Numquid incre
dulitas illorum fidem dei evacuavit
Absit Est autem deus verax omnis autem ho
mo mendax sicut scriptum est Ut iustifice
ris in sermonibus tuis et vincas cum iu
dicaris Si autem iniquitas nostra iusti
ciam dei commendat quid dicemus Numquid
iniquus est deus qui infert iram Secundum
hominem dico Absit alioquin quomodo iudica
bit deus hunc mundum Si enim veritas
dei in meo mendacio habundavit in
gloriam ipsius quid adhuc et ego tamquam pec
cator iudicor Et non sicut blasphe
mamur et sicut aiunt quidam dicere nos fa
ciamus mala ut veniant bona quorum
dampnacio iusta est Quid igitur precelli
mus eos Nequaquam Causati enim sumus iu
deos et grecos omnes sub peccato esse sicut
scriptum est Quia non est iustus quisquam non est
intelligens non est requirens deum Omnes de
clinaverunt simul inutiles facti sunt non
est qui faciat bonum non est usque ad unum
Sepulchrum patens est guttur eorum lin
guis ~~eorum~~ suis dolose agebant Vene
num aspidum sub labiis eorum Quorum
os maledictione et amaritudine plenum
est veloces pedes eorum ad effundendum
sanguinem Contritio et infelicitas in
viis eorum et viam pacis non cognove
runt non est timor dei ante oculos eorum
Scimus autem quoniam quecumque lex loquitur
hiis qui in lege sunt loquitur ut omne
os obstruatur et subditus fiat omnis mundus
deo quia ex operibus legis non iustificabitur
omnis caro coram illo per legem enim cognitio
peccati Nunc autem sine lege iusticia dei
manifestata est testificata a lege et prophetis
Iusticia autem dei per fidem ihesu christi super
omnes qui credunt Non enim est distinctio
omnes enim peccaverunt et egent gloria dei
Iustificati gratis per gratiam ipsius per re
demptionem que est in christo ihesu quem propo
suit deus propiciatorem per fidem in san
guine ipsius ad ostensionem iusticie sue
propter remissionem precedentium delictorum
in sustentatione dei ad ostensionem iusticie
eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et ius
tificans eum qui ex fide est ihesu christi Ubi
est ergo gloriatio tua Exclusa est per quam
legem Factorum Non sed per legem fidei
Arbitramur enim iustificari hominem per
fidem sine operibus legis An iudeorum

tantum? Nonne et gentium? Immo et gentium. Quoniam quidem unus deus qui iustificat circumcisionem ex fide et preputium per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit: sed legem statuimus.

Capitulum quartum

Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? Si enim Abraham ex operibus legis iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit Abraham deo et reputatum est illi ad iusticiam. Ei autem qui operatur ~~credenti~~ merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Ei vero qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iusticiam secundum propositum gratie dei. Sicut et David dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiam sine operibus: Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputavit dominus peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcisione tantum manet, an etiam in preputio? Dicimus enim quia reputata est Abrahe fides ad iusticiam. Quomodo ergo reputata est? In circumcisione an in preputio? Non in circumcisione, sed in preputio. Et signum accepit circumcisionis, signaculum iusticie fidei que est in preputio, ut sit pater omnium credentium per preputium, ut reputetur et illis ad iusticiam, et sit pater circumcisionis non his tantum qui sunt ex circumcisione, sed et his qui sectantur vestigia fidei que est in preputio patris nostri Abrahe. Non

·ir· per legem promissio Abrahe aut semini eius ut heres esset mundi, sed per iusticiam fidei. Si enim qui ex lege heredes sunt, exinanita est fides, abolita est promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec prevaricatio. Ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est Abrahe, qui est pater omnium nostrum, sicut scriptum est: Quia patrem multarum gentium posui te, ante deum cui credidisti, qui vivificat mortuos et vocat ea que non sunt tamquam ea que sunt. Qui contra spem in spem credidit ut fieret pater multarum gentium, secundum quod dictum est ei: Sic erit semen tuum sicut stelle celi et sicut arena que in littore est maris. Et non infirmatus est fide, nec consideravit corpus suum emortuum, cum fere centum annorum esset, et emortuam vulvam Sare. In repromissione etiam dei non hesitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam deo, plenissime sciens quia quecumque promisit potens est et facere. Ideo reputatum est illi ad iusticiam. Non est autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi ad iusticiam, sed et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit Ihesum Christum dominum nostrum a mortuis, qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram.

Capitulum quintum

Iustificati igitur ex fide, pacem habeamus ad deum per dominum nostrum Ihesum Christum, per quem et accessum habemus per fidem in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe glorie filiorum dei. Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit, quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim Christus, cum adhuc infirmi essemus, secundum tempus pro impiis mortuus est? Vix enim pro iusto quis moritur; nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commendat autem suam caritatem deus in nobis, quoniam cum

adhuc peccatores essemus xpistus pro nobis
mortuus est. Multo igitur magis iusti-
ficati nunc in sanguine ipsius: salvi erimus
ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus re-
conciliati sumus deo per mortem filii eius:
multo magis reconciliati salvi erimus
in vita ipsius. Non solum autem sed et gloria-
mur in deo per dominum nostrum ihesum xpistum per quem
nunc reconciliationem accepimus. Propterea
sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum
intravit et per peccatum mors: et ita in
omnes homines mors pertransiit in quo omnes
peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum e-
rat in mundo. Peccatum autem non imputatur:
cum lex non est. Sed regnavit mors ab
adam usque ad moysen etiam in eos qui
non peccaverunt: in similitudinem prevari-
cationis ade qui est forma futuri. Sed non
sicut delictum ita et donum † in gratia unius
hominis ihesu xpisti in plures habundavit.
Et non sicut per unum peccatum: ita et donum.
Nam iudicium ex uno in condempnationem:
gratia autem ex multis delictis in iustifi-
cationem. Si enim unius delicto mors
regnavit per unum: multo magis habun-
dantiam gratie et donationis et iustitie ac-
cipientes in vita regnabunt per unum ihesum xpistum.
Igitur sicut per unius delictum in omnes homines
in condempnationem: sic et per unius iustitiam in
omnes homines in iustificationem vite. Sicut
enim per inobedientiam unius hominis peccatores con-
stituti sunt multi: ita per unius obedientiam
~~unius hominis peccatores constituti sunt multi:~~
~~ita per unius obedientiam~~ iusti constituentur
multi. Lex autem subintravit: ut habun-
daret delictum. Ubi autem habundavit de-
lictum superhabundavit gratia: ut sicut reg-
navit peccatum in mortem: ita et gratia regnet
per iustitiam in vitam eternam per ihesum xpistum do-
minum nostrum. Cap vi

Quid ergo dicemus. Permanebimus
in peccato ut gratia habundet? Absit.

† si enim unius delicto multi mortui sunt multo magis
gratia dei et donum

Qui enim mortui sumus peccato: quomodo adhuc
vivemus in illo? An ignoratis fratres quia quicumque
baptizati sumus in xpisto ihesu in morte
ipsius baptizati sumus. Consepulti enim
sumus cum illo per baptismum in mortem: ut
quomodo xpistus resurrexit a mortuis per
gloriam patris: ita et nos in novitate vite
ambulemus. Si enim complantati facti sumus si-
militudini mortis eius: simul et resurrectionis
erimus. Hoc scientes quia vetus homo no-
ster simul crucifixus est ut destruatur corpus
peccati ut ultra non serviamus peccato. Qui
enim mortuus est: iustificatus est a peccato. Si
autem mortui sumus cum xpisto | credimus quia simul etiam vivemus cum xpisto | Scientes quod
xpistus surgens ex mortuis iam non moritur
mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mor-
tuus est peccato: mortuus est semel. Quod autem
vivit: vivit deo. Ita et vos existimate
vos mortuos quidem esse peccato: viventes
autem deo in xpisto ihesu. Non ergo regnet
peccatum in vestro mortali corpore: ut obediatis
concupiscentiis eius. Sed neque exhibeatis
membra vestra arma iniquitatis peccato sed
exhibete vos deo tamquam ex mortuis
viventes. et membra vestra arma iustitie
deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non
enim sub lege estis: sed sub gratia. Quid
ergo? Peccabimus quia non sumus sub
lege sed sub gratia? Absit. Nescitis quoniam
cui exhibetis vos servos ad obediendum
servi estis eius cui obeditis: sive peccati
ad mortem sive obeditionis ad iustitiam.
Gratias autem deo quod fuistis servi peccati: obe-
distis autem ex corde: in eam formam doc-
trine in qua traditi estis: liberati autem
a peccato servi facti estis iustitie. Humanum
dico propter infirmitatem carnis
vestre. Sicut enim exhibuistis membra vestra
servire inmunditie et iniquitati ad ini-
quitatem: ita nunc exhibete membra vestra
servire iustitie in sanctificationem. Cum enim
servi essetis peccati liberi fuistis iustitie.

Quem ergo fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato servi autem facti deo habetis fructum vestrum in sanctificationem finem vero vitam eternam. Stipendia enim peccati mors. Gratia autem dei vita eterna in Christo Ihesu domino nostro. Cap. vii.

An ignoratis fratres scientibus enim legem loquor quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit? Nam que sub viro est mulier vivente viro alligata est legi. Si autem mortuus fuerit vir eius soluta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius liberata est a lege viri ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificemus deo. Cum enim essemus in carne passiones peccatorum que per legem erant operabantur in membris nostris ut fructificarent morti. Nunc autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur ita ut serviamus in novitate spiritus et non in vetustate litere. Quid ergo dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi nisi per legem. Nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret Non concupisces. Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cum venisset mandatum peccatum revixit. Ego autem mortuus sum: et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam hoc esse ad mortem. Nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me: et per illud occidit. Itaque lex quidem sancta: et mandatum sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum est mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo. Non enim quod volo bonum hoc ago: sed quod odi malum illud facio. (Si autem quod nolo id facio) consencio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Nam velle adiacet mihi: perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod nolo malum hoc ago. Si autem quod nolo illud facio: non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum. Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum: quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per Ihesum Christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi dei: carne autem legi peccati. Ro°

Nichil ergo nunc dampnationis est viii his qui sunt in Christo Ihesu: qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vite in Christo Ihesu liberavit me a lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem: deus filium suum mittens in similitudine carnis peccati: et de peccato dampnavit peccatum in carne: ut iustificacio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt: que carnis sunt sapiunt. Qui vero secundum spiritum que sunt spiritus sentiunt. Nam prudentia carnis mors. Prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei non est subiecta nec enim

potest Qui aut in carne sut deo pla
cē nō pnt Vos aut in carne nō estis
ſz in spū si tn̄ spūs dei habitat ī vob
Si quis aut spm xpi nō habet hic nō
est eius Si aut xpūs in vobis ē corpus
quidē mortuū ē ppt peccatū spūs vero
vivit ppt iustificacōne Qd si spūs
eius qui suscitauit ihm a mortuis ha
bitat in vobis qui suscitauit ihesu
xpm a mortuis viuificabit et mor
talia corpa vra ppt inhabitantē spm eius
in vobis Ergo fres debitores sumus nō
carni ut scdm carnē viuamus Si
eni scdm carnē vixeritis moriemini Si
aut spū facta carnis mortificaueritis
viuetis Quicunqz eni spū dei agunt
hii filij sut dei Non eni accepistis
spm seruitutis iterū in timore sz acce
pistis spm adopcōis filiorū in quo
clamamus abba pr Ipse eni spūs tes
timoniū reddit spui nrō qz sumus filij
dei Si aut filij et heredes heredes
quidē dei coheredes aut xpi si tn̄
compatimur ut et conglorificemur Existimo
eni qd nō sut condigne passioēs huius
tpis ad futurā gloriā que reuela
bitur in nobis Nā expectacio creature
reuelacionē filiorū dei expectat Va
nitati eni creatura subiecta ē non
volēs sz ppt eū qui subiecit eā in
spe quia et ipā creatā liberabitur
a seruitute corrupcōis in libertatē
glorie filiorū dei Scimus eni qd oīs
creatura ingemiscit et parturit usqz ad
huc Non solū aut illa sz et nos ipi
primicias spūs habētes et ipi intra
nos gemimus adopcōnē filiorū dei
expectantes redempcōnē corporis nri
Spe eni salui facti sumus Spes aut
que videtur nō ē spes Nā qd videt

quis qd sperat Si aut qd nō videmus
speramus p paciam expectamus Simili
aut et spūs adiuuat infirmitatē nrām
Nā qd oremus sicut oportz nescimus
sz ipse spūs postulat p nobis gemi
tibus inenarrabilibus Qui aut scru
tatur corda scit qd desideret spūs quia
scdm deū postulat p scīs Scimus autē
qm diligentibus deū oīa cooperant in
bonū hiis qui scdm ppositū vocati
sut sci Nā quos pscivit et pdestina
vit conformes fieri ymagīs filij eius
ut sit ipse pmogenitus in multis fribus
Quos aut pdestinauit hos et voca
uit Et quos vocauit hos et iustifica
uit Quos aut iustificauit illos et
magnificauit Quid ergo dicemus ad
hec Si deus p nobis qs contra nos
Qui eciā pprio filio suo nō pepcit sz
p nobis oībus tradidit illū Quō
non eciā cū illo oīa nobis donauit
Quis accusabit adūsus electos dei
deus qui iustificat qs ē qui condempnet
Xpūs ihesus qui mortuus ē ymo qui
et resurrexit qui ē ad dexterā dei
qui eciā interpellat p nobis Qs ergo
nos separabit a caritate xpi Tribulacio
an angustia psecucio an fames an nu
ditas an periculū an gladius Sicut
scriptū est Quia ppter te mortificam
tota die estimati sumus ut oues occi
sionis Sz in hiis oībus supamus ppter
eū qui dilexit nos Certus sū eni qz
neqz mors neqz vita neqz angeli neqz
pncipatus neqz virtutes neqz instancia
neqz futura neqz fortitudo neqz alti
tudo neqz pfundū neqz creatura alia po
terit nos separare a caritate dei que
ē in xpo ihesu dnō nrō Cap ix

Veritatē dico in xpo nō mencior
testimoniū mi phibente consciā mea

† qui sunt israhelite quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et legis-
latio et obsequium et promissa quorum patres ex quibus christus secundum carnem

in spiritu sancto: quoniam tristicia est michi magna et
continuus dolor cordi meo. Optabam enim
ego ipse anathema esse a christo pro fratribus
meis qui sunt cognati mei secundum car-
nem quibus est super omnia benedictus in secula amen †
Non autem quod exciderit verbum dei. Non
enim omnes qui ex israhel hii sunt israheli-
te. neque qui semen sunt abrahe omnes
filii: sed in ysaac vocabitur tibi semen:
id est non qui filii carnis hii filii dei
sed qui filii sunt promissionis estimantur
in semine promissionis enim verbum hoc est
Secundum hoc tempus veniam et erit sare
filius. Non solum autem illi: sed et rebecca
ex uno concubitu habens ysaac patris nostri
Cum enim nondum nati fuissent aut aliquid
egissent boni aut mali: ut secundum elec-
tionem propositum dei maneret: non ex operi-
bus sed ex vocante dictum est ei quia maior
serviet minori. sicut scriptum est Jacob
dilexi: esau autem odio habui. Quid
ergo dicemus: Numquid iniquitas apud
deum: Absit. Moysi enim dicit miserebor
cuius misereor: et misericordiam prestabo cuius
miserebor. Igitur non volentis neque cur-
rentis: sed miserentis est dei. Dicit
enim scriptura pharaoni Quia in hoc
ipsum excitavi te ut ostendam in te
virtutem meam et annunciet nomen meum
in universa terra. Ergo cuius vult mi-
seretur: et quem vult indurat. Dicis
itaque michi Quid adhuc queritur: Vo-
luntati enim eius quis resistit: O homo tu
quis es qui respondeas deo: Numquid dicit
figmentum ei qui se finxit: quid me fe-
cisti sic: An non habet potestatem figulus
luti ex eadem massa facere aliud quidem
vas in honorem aliud vero in contumeliam.
Quod si volens deus ostendere iram et
notam facere potenciam suam sustinuit in

in multa paciencia vasa ire apta in
interitum ut ostenderet divicias glorie
sue in vasa misericordie que preparavit in gloriam:
quos et vocavit nos non solum ex iu-
deis sed eciam ex gentibus sicut in osee
dicit Vocabo non plebem meam plebem
meam: et non misericordiam consecutam misericordiam
consecutam Et erit in loco ubi dictum
est eis non plebs mea vos: ibi voca-
buntur filii dei vivi. Ysayas autem cla-
mat pro israhel. Si fuerit numerus filiorum
israhel tamquam arena maris: reliquie
salve fient. Verbum enim consummans et
abbrevians in equitate: quia verbum
breviatum faciet dominus super terram. Et
sicut predixit ysayas Nisi dominus sa-
baoth reliquisset nobis semen: sicut
sodoma facti essemus et sicut gomor-
ra similes fuissemus. Quid ergo dicemus.
Quod gentes que non sectabantur iusticiam
apprehenderunt iusticiam: iusticiam autem que
ex fide est. Israhel vero sectando legem iusti-
cie in legem iusticie non pervenit. Quare:
Quia non ex fide: sed quasi ex operibus
Offenderunt enim in lapidem offensionis
sicut scriptum est Ecce pono in syon la-
pidem offensionis et petram scandali
et omnis qui credit in eum non confundetur.

Fratres voluntas quidem Cap X
cordis mei et obsecracio ad
deum fit pro illis in salutem. Testimonium
enim perhibeo illis quod emulacionem dei
habent sed non secundum scienciam. Ignorantes
enim dei iusticiam et suam querentes sta-
tuere: iusticie dei non sunt subiecti. Finis
enim legis christus ad iusticiam omni credenti.
Moyses enim scripsit quoniam iusticiam que
ex lege est: qui fecerit homo vivet in ea.
Que autem ex fide est iusticia: sic dicit
Ne dixeris in corde tuo. Quis ascendit
in celum: id est christum deducere. Aut quis

descendit in abissum. hoc est xpm ex mortuis revocare. Sed quid dicit scriptura. prope est verbum in ore tuo et in corde tuo hoc est verbum fidei quod predicamus. Quoniam si confitearis in ore tuo dominum ihesum et in corde tuo credideris quod deus illum excitavit a mortuis: salvus eris. Corde enim creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui credit in illum: non confundetur. Non enim est distinctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium: dives in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicumque invocaverit nomen domini: salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt. Aut quomodo credent ei quem non audierunt. Quomodo autem audient sine predicante. Quomodo vero predicabunt nisi mittantur. Sicut scriptum est. Quam speciosi pedes evangelizantium pacem: evangelizantium bona. Sed non omnes obediunt evangelio. Ysayas enim dicit Domine quis credidit auditui nostro. Ergo fides ex auditu auditus autem per verbum xpi. Sed dico Numquid non audierunt. Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum. Sed dico Numquid israel non cognovit. Primus moyses dicit Ego ad emulationem vos adducam in non gentem in gentem insipientem in iram vos mittam. Ysayas autem audet et dicit Inventus sum non querentibus me: palam apparui hiis qui me non interrogabant. Ad israel autem dicit Tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem. Dico ergo Numquid repulit deus populum suum. Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abraham de tribu beniamyn. Non repulit deus plebem suam quam prescivit. An nescitis in helya quid dicit scriptura: quemadmodum interpellat deum adversum israel. Domine prophetas tuos occiderunt: altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum solus: et querunt animam meam. Sed quid dicit illi divinum responsum. Reliqui mihi septem milia virorum: qui non curvaverunt genua ante baal. Sic ergo in hoc tempore reliquie secundum electionem gratie salve facte sunt. Si autem gratia iam non ex operibus alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo. Quod querebat israel hoc non est consecutus: electio autem consecuta est. Ceteri vero excecati sunt: sicut scriptum est. Dedit illis deus spiritum conpunctionis oculos ut non videant: et aures ut non audiant usque in hodiernum diem. Et david dicit. Fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum illorum semper incurva.

Capitulum XI

Dico ergo Numquid sic offenderunt ut caderent: Absit. Sed illorum delicto salus gentibus: ut illos emulentur. Quod si delictum illorum divitie sunt mundi et diminutio eorum divitie gentium: quanto magis plenitudo eorum. Vobis enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus: ministerium meum honorificabo: si quo modo ad emulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi: que assumptio nisi vita ex mortuis. Quod si delibatio sancta est: et massa. Et si radix sancta: et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt: tu autem cum oleaster esses insertus es in illis et socius radicis et pinguedinis olive factus es: noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris non tu radicem portas sed radix te. Dicis ergo fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere: sed time. Si enim deus naturalibus ramis non pepercit ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem dei in eos quidem qui ce-

derit seueritatē in te aut̄ bonitatē
dei si pmāseris in bonitate alioquī et
tu excideris. Sz et illi si nō pmanserit
in incredulitate inserent͛. potēs ē eni
deus iterū inserē illos. Nam si tu ex
naturali excisus es oleastro et ctra
natura insertus es in bona oliuā: quāto
magis hij scdm natura inserent͛ sue
oliue. Nolo eni vos ignorare fres mis
terium hoc ut nō sitis vobis ipis sapie
tes: quia cecitas ex pte cōtigit i isrl͛:
donec plenitudo gētiū intraret et sic
ois isrl͛ saluus fieret. sicut scptū ē ve
niet ex syon qui eripiat et auertat
ipietate ab iacob. Et hoc illis a me
testamentū: cū abstulerō pccā eorū. Scdm
euangeliū quidē inimici ppt̄ vos. scdm
electionē aut̄ kmi ppter patres. Sine
pnia sūt dona dei et vocatio dei. Sicut
eni aliqn̄ et vos nō credidistis deo
nūc aut̄ miam cōsecuti estis ppt̄ illorū
incredulitatē. ita et isti nūc nō crede
runt in vram miam ut et ipi miam
cōsequant͛. Conclusit eni deus oia in
incredulitate: ut omī misereatur. O
altitudo diuiciarū sapie et sciencie
dei: qm̄ icōphensibilia sūt iudicia eius
et inuestigabiles vie eius. Quis eni
cognouit sensū dnī: aut quis cōsili
arius eius fuit: aut qs prior dedit illi:
et retribuet͛ ei: Qm̄ ex ipo et per
ipm̄ et in ipo sūt oia: ipi glā i scla. Amē

XII Obsecro vos itaqz fres ¶
p miam dei: ut exhibeatis cor
pa vrā hostiā viuētē scām deo pla
centē: rōnabile obsequiū vrm. Et nō
lite cōformari huic sclo: sz reforma
mini in nouitate sensus vri: ut pbetis
que sit volūtas dei bona et bñplacēs
~~[illegible]~~ et pfcā. Dico eni p grām que da
ta est michi omībz qui sūt int̄ vos:
nō plus sape qȝ oportet sape sed
sape ad sobrietatē. Et vnicuiqz: sicut
deus diuisit mēsurā fidei. Sicut eni
in vno corpe multa mēbra habemus
oia aut̄ mēbra nō eūdē actū hnt: ita
multi vnū corpus sumus in xpo. Sin
guli aut̄ alter alterius mēbra habē
tes aut̄ donaciōes: scdm grām que data
ē nobis differētes. Siue pphecia:
scdm rōnē fidei. Siue ministeriū i mini
strādo. Siue qui docet in doctrina. Qui
exhortat͛ in exhortādo. Qui tribuit
in simplicitate. Qui pest i sollicitu
dīe. Qui miseret͛ in hylaritate. Dilcō
sine simulacōe. Odiētes malū: adhe
rētes bono. Caritatē frat͛nitatis
inuicē diligētes: honore inuicē puenī
ētes. Sollicitudīe nō pigri. Spū fer
uētes: dnō seruiētes. Spe gaudētes:
in tribulacōe pacientes. Oroī instan
tes: necitatibz scōrū cōicantes. Hos
pitalitatē sectātes. Bñdicite psc
quētibz vos: bñdicite et nolite ma
ledicē. Gaudere cū gaudētibz. Fle
cū flentibz. Idipm̄ inuicē sencientes.
Non alta sapientes: sz humilibz cōsen
tientes. Nolite ee prudētes apud
vosmetipos. Nulli malū p malo red
dentes. Puidētes bona: nō tm̄ corā
deo sz etiā corā oibz hoibz. Pace (Si fi pt q ex vobis ē cū oibz hoīb)
habētes. Nō vosmetipos defendētes
kmi: sz date locū ire. Scriptū ē eni
Michi vindictā: et ego retribuā dicit
dns. Sz si esurierit inimicus tuus: ciba
illū. Si sitit: potū da illi. hoc eni fa
ciens: carbones ignis cōgeres sup caput
eius. Noli vinci a malo sed vince in
bono malū. XIII

Omnis aīa ptātibz sublimioribz
subdita sit. Non ē eni ptās

nisi a deo Que autem a deo sunt ordina-
ta sunt Itaque qui resistit potestati dei or-
dinacioni resistit Qui autem resistunt ipsi
sibi dampnacionem acquirunt Nam princi-
pes non sunt timori boni operis sed mali
Vis autem non timere potestatem Bonum fac
et habebis laudem ex illa Dei enim minister
est tibi in bonum Si autem male feceris time
Non enim sine causa gladium portat dei
enim minister est ~~tibi in bonum Si autem ma~~
~~lefeceris~~ vindex in iram ei qui malum agit
Ideo necessitate subditi estote non solum propter
iram sed et propter consciencia(m) Ideo enim et
tributa prestatis Ministri enim dei sunt
in hoc ipsum servientes Reddite ergo omnibus
debita Cui tributum tributum Cui vecti-
gal vectigal Cui timorem timorem Cui
honorem honorem Nemini quicquam debeatis nisi
ut invicem diligatis Qui enim diligit proxi-
mum ~~sum~~ legem implevit Nam non adulte-
rabis non occides non furaberis non falsum
testimonium dices non concupisces et si quod est
aliud mandatum in hoc verbo instauratur
Diliges proximum tuum sicut teipsum Di-
leccio proximi malum non operatur Plenitudo
ergo legis est dileccio Et hoc scientes tempus
quia hora est iam nos de sompno surgere Nunc
enim propior est nostra salus quam cum credidimus Nox
precessit dies autem appropinquavit Abici-
amus ergo opera tenebrarum et induamur
arma lucis sicut in die honeste ambule-
mus Non in comessacionibus et ebrietati-
bus non in cubilibus et inpudiciciis non in
contencione et emulacione sed induimini dominum
ihesum christum Et carnis curam ne feceritis
in desideriis Capitulum xiiij

Infirmum autem in fide assumite non in
disceptacionibus cogitacionum Alius enim
credit manducare omnia Qui autem infirmus
est olus manducet Is qui manducat non
manducantem non spernat Et qui non
manducat manducantem non iudicet Deus
enim illum assumpsit Tu quis es qui iu-
dicas alienum servum Suo domino stat aut
cadit Potens est enim deus statuere illum Nam
alius iudicat diem inter diem alius autem
iudicat omnem diem Unusquisque in suo sensu
habundat Qui sapit diem domino sapit
Et qui manducat domino manducat Gracias
enim agit deo Et qui non manducat domino
non manducat et gracias agit deo Nemo
enim nostrum sibi vivit et nemo sibi moritur
Sive enim vivimus domino vivimus sive mo-
rimur domino morimur Sive ergo vivimus sive
morimur domini sumus In hoc enim christus mor-
tuus est et resurrexit ut et mortuorum
et vivorum dominetur Tu autem quid iudicas fra-
trem tuum Aut tu quare spernis fratrem
tuum Omnes enim stabimus ante tribunal
christi Scriptum est enim Vivo ego dicit dominus
quoniam michi flectetur omne genu et omnis lingua
confitebitur deo Itaque unusquisque nostrum pro
se racionem reddet deo Non ergo amplius
invicem iudicemus sed hoc iudicate magis
ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum
Scio et confido in domino ihesu quia nichil
commune per ipsum nisi ei qui existimat quid commune
esse illi commune est Si enim propter cibum frater
tuus contristatur iam non secundum caritatem am-
bulas Noli cibo tuo illum perdere pro quo
christus mortuus est Non ergo blasphemetur
bonum nostrum Non est regnum dei esca et
potus sed iusticia et pax et gaudium in
spiritu sancto Qui enim in hoc servit christo pla-
cet deo et probatus est hominibus Itaque que
pacis sunt sectemur et que edificacionis sunt
invicem custodiamus Noli propter escam destru-
ere opus dei Omnia quidem munda sunt sed
malum est homini qui per offendiculum mandu-
cat Bonum est non manducare carnem et
non bibere vinum neque in quo frater tuus offen-
ditur aut scandalizatur aut infirmatur Tu fidem

habes penes temetipsum habe coram deo. Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui autem discernit si manducaverit dampnatus est quia ex fide non est. Omne autem quod non est ex fide peccatum est.

Debemus autem nos firmiores XV
imbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere. Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad edificationem. Etenim xpistus non sibi placuit sed sicut scriptum est improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per pacientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Deus autem pacientie et solacii det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum ihesum xpistum ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri ihesu xpisti. Propter quod suscipite invicem sicut et xpistus suscepit vos in honorem dei. Dico enim xpistum ihesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum, gentes autem super misericordia honorare deum sicut scriptum est: Propter hoc confitebor tibi in gentibus domine et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit: Letamini gentes cum plebe eius. Et iterum dicit: Laudate omnes gentes dominum et magnificate eum omnes populi. Et rursum ysayas dicit: Erit radix iesse et qui exurget regere gentes in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut habundetis in spe et virtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi pleni estis dilectione repleti omni sciencia ita ut possitis alterutrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens propter graciam que data est michi a deo ut sim minister xpisti ihesu in gentibus sanctificans evangelium dei ut fiat oblacio gencium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in xpisto ihesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit xpistus in obedienciam gencium verbo et factis in virtute signorum et prodigiorum in virtute spiritus sancti ita ut ab iherusalem per circuitum usque ad illiricum repleverim evangelium xpisti. Sic autem hoc predicavi evangelium non ubi nominatus est xpistus ne super alienum fundamentum edificarem sed sicut scriptum est: Quibus non est annunciatum de eo videbunt et qui non audierunt intelligent. Propter quod et impediebar plurimum venire ad vos. Nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam precedentibus annis cum in hyspaniam proficisci cepero spero quod preteriens videam vos et a vobis deducar illuc si vobis primum ex parte fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in iherusalem ministrare sanctis. Probaverunt enim macedonia et achaya collacionem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt iherusalem. Placuit enim eis et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles debent et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur cum consummavero et assignavero eis fructum hunc proficiscar per vos in hyspaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in habundancia benediccionis xpisti veniam. Obsecro igitur vos fratres per dominum nostrum ihesum xpistum et per caritatem spiritus sancti ut adiuvetis me in oracionibus ad deum ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea et obsequii mei oblacio accepta fiat in iherosolima sanctis ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen. XVI

Commendo aut vobis phebē soro
rē nram que ē in ministerio ecclie
que ē centhris: ut eā suscipiatis in
dno digne scīs et assistatis ei ī quo
cūq3 negocio vri indiguerit Etenī
ipā quoq3 astitit multis et michi ipi
Salutate priscā et aquilā adiutores
meos in xpo ihū: qui p aīā mea suas
ceruices supposuerūt: quibꝰ non
solū ego grās ago: sꝫ et cuncte eccīe
gentiū et domesticā eorū ecclesiā
Salutate epenetū dilectū michi
qui ē primitiuꝰ asie in xpo Salutate
mariā que multū laborauit ī vob
Salutate andronicū et iuliā cogna
tos et concaptiuos meos: qui sūt no
biles in aplis qui et aū me fuerūt
in xpo Salutate ampliatū dilctissi
mū michi in dno Salutate vrbanū
adiutorē nrm in xpo et stachin dilcm
meū Salutate appellen pbm in xpo
Salutate eos qui sūt ex aristoboli do
mo Salutate herodionē cognatū meū
Salutate eos qui sūt ex narcissi do
mo: qui sūt in dno Salutate triphe
nā et triphosam: que laborāt in
dno Salutate psidā karissimā: que
multū laborauit in dno Salutate
rufū electū in dno: et mrem eiꝰ
et meā Salutate asincritū flegō
tā hermē patrobā hermā et q
cū eis sūt fres Salutate philogū
et iuliā nereū et sororē eiꝰ olim
piadē et oēs qui cū eis sūt sctos
Salutate inuicē in osculo sco Salutāt
vos oēs eccīe xpi Rogo aut vos fra
tres ut obseruetis eos qui dissensi
ones et offendicla pter doctrinā

quā vos didicistis faciunt et decli
nate ab illis Huiꝰ modi enī xpo
dno nro nō seruiūt sꝫ suo ventri
et p dulces smones et bndictones
seducunt corda innocētiū Vra enī
obediā in oī loco diuulgata ē Gau
deo igit in vobis: sꝫ volo vos sapi
entes esse in bono et simplices ī
malo Deus aut pacis conterit sa
thanā sub pedibꝰ vris velociter
Gra dni nri ihesu xpi vobiscū
Salutat vos thimotheꝰ adiutor
meus: et luciꝰ et iason et sosipa
ter cognati mei Saluto vos ego
terciꝰ: qui scripsi eplam in dno
Salutat vos gaius hospes meꝰ
vniūse ecclesie Salutat vos e
rastus archariꝰ ciuitatis: et q
tus frater Gra dni nri ihesu xpi
cū oībus vobis amen Ei aut qui
potēs ē vos confirmare iuxta eua
gelium meū et pdicacōnē ihu xpi
scdm reuelacōnē misterii tpibꝰ
eternis taciti: qd nūc patefactū ē
p scripturas pphetarū: scdm preceptū
eterni dei ad obediēnē fidei in
cunctis gentibꝰ: cogniti soli sapi
enti deo p ihm xpm cui honor et
gloria in scla sclorū amen

Explicit epla ad romanos deo gracias

Incipit argumentū ī eplā ad chorinth'

Chorinthii sunt achaici: et hii similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis: et subversi sunt multipharie a falsis apostolis. Quidam a philosophie verbosa eloquencia: alii a secta legis iudaice inducti. Hos revocat apostolus ad veram et ewangelicam sapienciam: scribens eis ab epheso per thimotheum discipulum suum. Explicit argumentum. Incipit epistola ad chorinthios prima

Paulus vocatus apostolus ihesu christi per voluntatem dei et sostenes frater ecclesie dei que est chorinthi sanctificatis in christo ihesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri ihesu christi in omni loco ipsorum et nostro. Gracia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gracias ago deo meo semper pro vobis in gracia dei que data est vobis in christo ihesu: quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in omni sciencia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis: ita ut nichil vobis desit in ulla gracia expectantibus revelacionem domini nostri ihesu christi qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine in die adventus domini nostri ihesu christi. Fidelis deus: per quem vocati estis in societatem filii eius ihesu christi domini nostri. Obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri ihesu christi: ut idipsum dicatis omnes: et non sint in vobis scismata: sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sciencia. Significatum est enim michi de vobis fratres mei ab hiis qui sunt cloes quia contenciones sunt inter vos. Hoc autem dico: quod unusquisque vestrum dicit Ego quidem sum pauli. Ego autem apollo: ego vero cephe: ego autem christi. Divisus est christus? Numquid paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine pauli baptizati estis? Gracias ago deo meo quod neminem vestrum baptizavi nisi crispum et gayum: ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. Baptizavi autem et stephane domum. Ceterum nescio si quem alium vestrum baptizaverim. Non enim misit me christus baptizare sed ewangelizare. Non in sapiencia verbi ut non evacuetur crux christi. Verbum enim crucis pereuntibus quidem stulticia est: hiis autem qui salvi fiunt id est nobis virtus dei est. Scriptum enim est perdam sapienciam sapiencium: et prudenciam prudencium reprobabo. Ubi sapiens? Ubi scriba? Ubi inquisitor huius seculi? Nonne stultam fecit deus sapienciam huius mundi? Nam quia in dei sapiencia non cognovit mundus per sapienciam deum: placuit deo per stulticiam predicacionis salvos facere credentes. Quoniam et iudei signa petunt: et greci sapienciam querunt. Nos autem predicamus christum crucifixum: iudeis quidem scandalum gentibus autem stulticiam: ipsis autem vocatis iudeis atque grecis: christum dei virtutem et dei sapienciam. Quia quod stultum est dei sapiencius est hominibus: et quod infirmum est dei forcius est hominibus. Videte enim vocacionem vestram fratres: quia non multi ~~sapientes~~ + non multi nobiles. Sed que stulta sunt mundi elegit deus ut confundat sapientes: et infirma mundi elegit deus ut confundat forcia: et ignobilia mundi ~~elegit deus~~ et contemptibilia elegit deus et ea que non sunt ut ea que sunt destrueret: ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo ihesu qui factus est sapiencia nobis a deo et iusticia et sanctificacio

+ sapientes secundum carnem non multi potentes

no

ne

et redemptio: ut quemadmodum scriptum est qui gloriatur in domino glorietur. Capitulum ii

Et ego cum venissem ad vos fratres veni non in sublimitate sermonis aut sapientie annuncians vobis testimonium christi. Non enim iudicavi scire me aliquid inter vos nisi christum ihesum et hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos. Et sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis sed in ostensione spiritus et virtutis: ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neque principum huius seculi qui destruuntur: sed loquimur dei sapientiam in misterio que abscondita est: quam predestinavit deus ante secula in gloriam nostram quam nemo principum huius seculi cognovit. Si enim cognovissent numquam dominum glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum est quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt illum. Nobis autem revelavit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que sunt

Ro hominis: nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et que dei sunt: nemo cognovit nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus que a deo donata sunt nobis: que et loquimur non in doctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stultitia est enim illi et non potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur. Quis enim cognovit sensum domini qui instruat eum. Nos autem sensum christi habemus. Capitulum iii

Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus: tamquam parvulis in christo lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis. Adhuc enim estis carnales. Cum enim sit inter vos zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis? Cum enim quis dicat ego quidem sum pauli. Alius autem ego apollo: nonne homines estis? Quid igitur est apollo? Quid vero paulus? Ministri eius cui credidistis. Et unicuique sicut dominus dedit. Ego plantavi: apollo rigavit: sed deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Qui plantat autem et qui rigat unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Dei enim sumus coadiutores: dei agricultura estis: dei edificatio estis. Secundum gratiam dei que data est michi: ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem superedificat. Unusquisque autem videat quomodo superedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere: preter quod positum est qui est ihesus christus. Si quis autem superedificat super fundamentum hoc aurum argentum lapides preciosos ligna fenum et stipulam: uniuscuiusque opus manifestum erit. Dies enim domini declarabit: quia in igne revelabitur. Et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit quod superedificavit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit detrimentum patietur: ipse autem

No salvus erit: sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum dei estis: et spiritus dei habitat in vobis? Si quis autem templum dei violaverit disperdet illum deus. Templum enim dei sanctum est: quod estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum. Scriptum

e enim Comprehendam sapientes in astu
cia eorum Et iterum: dominus novit cogi
tationes sapientum quoniam vane sunt Itaque
nemo glorietur in hominibus Omnia enim
vestra sunt: sive paulus sive apollo si
ve cephas sive mundus sive vita sive
mors sive presentia sive futura Omnia
enim vestra sunt vos autem christi: christus autem dei

Sic

Sic nos existimet homo ut IIII
ministros christi: et dispensatores
ut fidelis quis inveniatur Mihi autem
pro minimo est: ut a vobis iudicer aut
ab humano die sed neque meipsum iudico
Nichil enim michi conscius sum: sed non in hoc iustifi
catus sum Qui autem iudicat me dominus
est Itaque nolite ante tempus iudicare quo
adusque veniat dominus qui et illuminabit
~~consilia cordium~~ abscondita tenebra
rum et manifestabit consilia cordium
Et tunc laus erit unicuique a deo Hec
autem fratres transfiguravi in me et apol
lo propter vos ut in vobis discatis ne
supra quam scriptum est unus adversus
alium infletur pro alio Quis enim te
discernit: Quid autem habes quod non
accepisti: Si autem accepisti quid gloriaris
quasi non acceperis: Iam saturati estis
iam divites facti estis Sine nobis reg
natis et utinam regnetis ut et nos
vobiscum regnemus Puto enim quod deus
nos apostolos novissimos ostendit tamquam
morti destinatos: quia spectaculum
facti sumus mundo et angelis et ho
minibus Nos stulti propter christum: vos autem
prudentes in christo Nos infirmi: vos
autem fortes Vos nobiles: nos autem
ignobiles Usque in hanc horam
et esurimus et sitimus et nudi sumus
et colaphis cedimur et instabiles sumus:
et laboramus operantes manibus nostris
Maledicimur et benedicimus persequi
mur et patimur: et sustinemus Blasphe
mamur: et obsecramus Tamquam purga
menta huius mundi facti sumus: omnium pe
ripsima usque adhuc Non ut confun
dam vos hec scribo: sed ut filios meos
karissimos moneo Nam si decem milia
pedagogorum habeatis in christo: sed non
multos patres Nam in christo ihesu per evan
gelium ego vos genui Rogo ergo vos
imitatores mei estote Ideo misi ad
vos thimotheum qui est filius meus ka
rissimus et fidelis in domino: qui vos
commonefaciat vias meas que sunt in
christo ihesu: sicut ubique in omni ecclesia do
ceo Tamquam non venturus sim ad vos: sic
inflati sunt quidam Veniam autem cito ad
vos si dominus voluerit et cognoscam non
sermonem eorum qui inflati sunt sed vir
tutem Non enim in sermone est regnum dei:
sed in virtute Quid vultis In virga ve
niam ad vos an in caritate et spiritu man
suetudinis

Capitulum V

Omnino auditur inter vos forni
catio et talis fornicatio qualis
nec inter gentes: ita ut uxorem patris
aliquis habeat Et vos inflati estis
et non magis luctum habuistis: ut tol
latur de medio vestrum qui hoc opus
fecit Ego quidem absens corpore presens
autem spiritu iam iudicavi ut presens eum qui
sic operatus est: in nomine domini nostri ihesu christi
congregatis vobis et meo spiritu cum vir
tute domini ihesu tradere huiusmodi satha
ne in interitum carnis: ut spiritus salvus
sit in die domini nostri ihesu christi Non bona
gloriatio vestra Nescitis quia modicum
fermentum totam massam corrumpit:
Expurgate vetus fermentum ut sitis
nova conspersio sicut estis azimi
Etenim pascha nostrum immolatus est christus
Itaque epulemur Non in fermento
veteri neque in fermento malicie et

nequicie: sed in azimis sinceritatis et
veritatis Scripsi vobis in epistola:
ne commisceamini fornicariis Non uti-
que fornicariis huius mundi: aut avaris
aut rapacibus aut ydolis servientibus
Alioquin debueratis de hoc mundo ex-
isse Nunc autem scripsi vobis: non commis-
ceri Si is qui frater nominatur est fornicator
aut avarus aut ydolis serviens aut
maledicus aut ebriosus aut rapax.
cum eiusmodi nec cibum sumere Quid enim
mihi de hiis qui foris sunt iudicare: No-
nne de hiis qui intus sunt vos iudicatis.
Nam eos qui foris sunt deus iudicabit.
Auferte malum ex vobisipsis vi
Audet aliquis vestrum habens negotium
adversus alterum iudicari apud
iniquos: et non apud sanctos: An nescitis
quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt. Et
si in vobis iudicabitur mundus: indigni
estis qui de minimis iudicetis. Nescitis
quoniam angelos iudicabimus: Quanto magis
secularia: Secularia igitur iudicia si ha-
bueritis: contemptibiles qui sunt in ecclesia
illos constituite ad iudicandum Ad vere-
cundiam vestram dico Sic non est inter vos
sapiens quisquam qui possit iudicare inter
fratrem suum: sed frater cum fratre iudicio con-
tendit: et hoc apud infideles Iam
quidem omnino delictum est in vobis: quod
iudicia habetis inter vos Quare non
magis iniuriam accipitis: Quare non magis
fraudem patimini. Sed vos iniuriam facitis
et fraudatis et hoc fratribus An nes-
citis quia iniqui regnum dei non possi-
debunt: Nolite errare Neque fornica-
rii neque ydolis servientes neque adul-
teri neque molles neque masculorum
concubitores neque fures neque avari
neque ebriosi neque maledici neque ra-
paces regnum dei possidebunt Et
hec quidem fuistis: sed abluti estis

sed sanctificati estis in nomine domini nostri ihesu
xpi et in spiritu dei nostri Omnia mihi licent:
sed non omnia expediunt Omnia mihi licent: sed
ego sub nullius redigar potestate Esca
ventri: et venter escis Deus autem
et hunc et has destruet Corpus autem
non fornicacioni sed domino: et dominus corpori
Deus vero et dominum suscitavit: et nos
suscitabit per virtutem suam Nescitis quoniam
corpora vestra membra xpi sunt. Tollens
ergo membra xpi faciam membra me-
retricis: Absit An nescitis quoniam qui ad-
heret meretrici unum corpus efficitur
Erunt enim inquit duo in carne una.
Qui autem adheret domino: unus spiritus est
Fugite fornicacionem Omne enim peccatum
quodcumque fecerit homo: extra corpus est Qui
autem fornicatur: in corpus suum peccat
An nescitis quoniam membra vestra sunt templum
spiritus sancti qui in vobis est quem habetis a
deo: et non estis vestri. Empti enim estis
precio magno: glorificate et portate
deum in corpore vestro vii

De quibus autem scripsistis mihi bonum
est homini mulierem non tangere propter
fornicacionem autem unusquisque habeat
uxorem suam: et unaquaeque suum virum ha-
beat Uxori vir debitum reddat simili-
ter autem et uxor viro Mulier sui corporis
potestatem non habet: sed vir [Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier] Nolite
fraudare invicem: nisi forte ad tempus
ex consensu ut vacetis oracioni Et iterum
revertimini in idipsum: ne temptet vos
sathanas propter incontinenciam vestram Hoc
autem dico secundum indulgenciam: non secundum
imperium Volo autem omnes homines esse sicut
meipsum Sed unusquisque proprium habet donum
ex deo: alius quidem sic: alius vero sic
Dico autem non nuptis et viduis: bonum
est illis si sic maneant sicut et ego
Quod si non se continent nubant Melius est

nubere quam uri. His autem qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus: uxorem a uiro non discedere. Quod si discesserit manere innuptam aut uiro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam ceteris ego dico non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem et hec consentit habitare cum illo: non dimittat illam. Et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum. Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem. et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filii vestri inmundi essent. Nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit: discedat. Non est enim seruituti subiectus frater aut soror in eiusmodi. In pace autem vocauit nos deus. Unde enim scis mulier si virum saluum facies. Aut unde scis vir si mulierem saluam facies. nisi unicuique sicut diuisit dominus. Unumquemque sicut deus vocauit ita ambulet. et sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est: non adducat prepucium. In prepucio aliquis vocatus est non ~~adducat prepucium~~ circumcidatur. Circumcisio enim nichil est et prepucium nichil est. sed obseruacio mandatorum dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est: in ea permaneat. Seruus vocatus es: non sit tibi cure. Sed et si potes liber fieri: magis utere. Qui enim in domino vocatus est seruus libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est seruus Christi. Precio empti estis: nolite fieri serui hominum. Unusquisque in quo vocatus est fratres in hoc maneat apud deum. De virginibus autem preceptum domini non habeo: consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem. quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori: noli querere solucionem. Solutus es ab uxore: noli querere uxorem. Si autem acceperis uxorem non peccasti. Et si nupserit virgo: non peccauit. Tribulacionem tamen

carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres tempus breue est. Reliquum est: ut et qui habent uxores tamquam non habentes sint et qui flent tamquam non flentes et qui gaudent tamquam non gaudentes et qui emunt tamquam non possidentes et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur. Preterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est sollicitus est que domini sunt: quomodo placeat deo. Qui autem cum uxore est sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat uxori et diuisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat que domini sunt ut sit sancta et corpore et spiritu. Que autem nupta est cogitat que sunt mundi: quomodo placeat viro. Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis iniciam: sed ad id quod honestum est et quod facultatem prebeat sine impedimento domino obsecrandi. Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri: quod vult faciat: non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem. potestatem autem habens sue voluntatis. et hoc iudicauit in corde suo seruare virginem suam bene facit. Igitur et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit: et qui non iungit melius facit. Mulier alligata est quanto tempore vir eius viuit. Quod si dormierit vir eius liberata est. Cui vult nubat: tantum in domino. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem quod et ego spiritum dei habeam.

viij

De hiis autem que ydolis sacrificantur: scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat: caritas vero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid: nondum cognouit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum: hic cognitus est ab eo. De escis autem que ydolis immolantur scimus quia nichil est

ydolum in mundo et quod nullus deus nisi
unus. Nam et si sunt qui dicantur
dii sive in celo sive in terra: siquidem
sunt dii multi et domini multi. nobis tamen unus deus pater
ex quo omnia et nos in illo. et unus dominus
ihesus xpistus per quem omnia et nos per ipsum.
Sed non in omnibus est sciencia. Quidam autem cum con-
sciencia usque nunc ydoli quasi ydolaticum
manducant et consciencia ipsorum cum sit in-
firma polluitur. Esca autem nos non com-
mendat deo. Neque enim si non manduca-
verimus deficiemus: neque si manduca-
verimus habundabimus. Videte autem ne
forte hec licencia vestra offendiculum
fiat infirmis. Si enim quis viderit eum
qui habet scienciam in ydolio recumbentem:
nonne consciencia eius cum sit infirma edifica-
bitur ad manducandum ydolaticia: et peribit
infirmus in tua sciencia frater propter quem xpistus
mortuus est. Sic autem peccantes in fratres
et percucientes conscienciam eorum infirmam
in xpistum peccatis. Quapropter si esca scan-
dalizat fratrem meum non manducabo
carnem in eternum: ne fratrem meum scan-
dalizem. Capitulum ix

Non sum liber? non sum apostolus? non-
ne xpistum ihesum dominum nostrum vidi?
Nonne opus meum vos estis in domino?
Et si aliis non sum apostolus: sed tamen vobis
sum. Nam signaculum apostolatus mei vos
estis in domino. Mea defensio apud
eos qui me interrogant hec est. Numquid non
habemus potestatem manducandi et biben-
di? Numquid non habemus potestatem so-
rorem mulierem circumducendi sicut
et ceteri apostoli et fratres domini et cephas?
Aut solus ego et barnabas non ha-
bemus potestatem hoc operandi? Quis
militat suis stipendiis umquam? Quis
plantat vineam et fructum eius
non edit? Quis pascit gregem et de
lacte gregis non manducat? Numquid secundum
hominem hec dico? an et lex hec non di-
cit? Scriptum est enim in lege moysi. Non
alligabis os bovi trituranti. Numquid
de bubus cura est deo? An propter nos
utique dicit? Nam propter nos scripta
sunt: quoniam debet in spe qui arat arare
et qui triturat in spe fructus percipi-
endi. Si nos vobis spiritualia semi-
navimus: magnum est si nos carnalia
vestra metamus? Si alii potestatis vestre
participes sunt. quare non pocius nos? Sed
non usi sumus hac potestate. sed omnia susti-
nemus ne quod offendiculum demus ewan-
gelio xpisti. Nescitis quoniam qui in sacra-
rio operantur que de sacrario sunt edunt. et qui altari deserviunt
cum altari participant? Ita et dominus
ordinavit hiis qui ewangelium annun-
ciant: de ewangelio vivere. Ego autem nul-
lo horum usus sum. Non scripsi autem hec
ut ita in me fiant. Bonum est enim michi
magis mori quam ut gloriam meam quis
evacuet. Nam si ewangelizavero: non
est michi gloria. Necessitas enim michi incumbit.
Ve enim michi est: si non ewangeliza-
vero. Si autem volens hoc ago: merce-
dem habeo. Si autem invitus: dispensacio
michi credita est. Que est ergo merces mea?
Ut ewangelium predicans sine sumptu po-
nam ewangelium: ut non abutar potestate
mea in ewangelio. Nam cum liber es-
sem ex omnibus omnium me servum feci:
ut plures lucrifacerem. Et factus sum iu-
deis tamquam iudeus: ut iudeos lucra-
rer. hiis qui sub lege sunt quasi sub le-
ge essem cum ipse non essem sub lege: ut
eos qui sub lege erant lucrifacerem. hiis
qui sine lege erant tamquam sine lege essem
cum sine lege dei non essem: sed in lege
essem xpisti: ut lucrifacerem eos qui sine
lege erant. Et factus sum infirmis infirmus

ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum: ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium: ut particeps eius efficiar. Nescitis quod hii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt: sed unus accipit bravium. Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit: ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro: non quasi in incertum. Sic pugno non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum et in servitutem redigo: ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus efficiar.

Nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt: et omnes mare transierunt: et omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt: et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiritali consequente eos petra. Petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam prostrati sunt in deserto. Hec autem in figura facta sunt nostri: ut non simus concupiscentes malorum sicut et illi concupierunt. Neque ydolatre efficiamini: sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est. Sedit populus manducare et bibere: et surrexerunt ludere. Neque fornicemur: sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria milia. Neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta autem sunt ad correptionem nostram: in quos fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est qui non patietur vos temptari supra id quod potestis: sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere. Propter quod karissimi fugite ab ydolorum cultura. Ut prudentibus loquor: vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est? + Quoniam unus panis unum corpus multi sumus omnes qui de uno pane participamus. Videte israel secundum carnem. Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris? Quid ergo dico? quod ydolis ymmolatum sit aliquid? aut quod ydolum sit aliquid? Sed que ymmolant gentes ~~et non deo~~ demoniis ymmolant et non deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem domini bibere et calicem demoniorum. Non potestis mense domini participes esse: et mense demoniorum. An emulamur dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent: sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat: sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium ad menam et vultis ire: omne quod vobis apponitur manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc immolatum est ydolis: nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si enim cum gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei

+ Et panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est

sicut et ego per omnia omnibus placeo: non querens quod mihi utile est sed quod multis ut salui fiant XI

Imitatores mei estote: sicut et ego xpi Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis mea precepta tenetis Volo autem vos scire quod omnis viri caput xpus est Caput autem mulieris vir: caput vero xpi deus Omnis vir orans aut prophetans non velato capite: deturpat caput suum Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite: deturpat caput suum Unum est enim ac si decaluetur Nam si non velatur mulier: et tondeatur Si vero turpe est mulieri tonderi aut decaluari: velet caput suum Vir quidem non debet velare caput quia ymago et gloria est dei Mulier autem gloria viri est Non enim vir est ex muliere sed mulier ex viro Etenim non est creatus vir propter mulierem: sed mulier propter virum Ideo debet mulier velamen habere super caput propter angelos Verumptamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in domino Nam sicut mulier de viro: ita et vir per mulierem Omnia autem ex deo Vosipsi iudicate Decet mulierem non velatam orare Nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi: Mulier vero si comam nutriat gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt Si quis autem videtur contenciosus esse: nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei Hoc autem precipio non laudans: quod non in melius sed in deterius conuenitis Primum quidem conuenientibus vobis in ecclesia audio scissuras inter vos esse et ex parte credo Nam oportet et hereses esse: ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis Conuenientibus ergo vobis in unum: iam non est dominicam cenam manducare Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum Aut ecclesiam dei contempnitis: et confunditis eos qui non habent: Quid dicam vobis: Laudo vos: in hoc non laudo Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis: quoniam dominus [illegible] ihesus in qua nocte tradebatur accepit panem et gracias agens fregit et dixit Accipite et manducate Hoc est corpus meum: quod pro vobis tradetur Hoc facite in meam commemoracionem Similiter et calicem postquam cenauit dicens Hic est calix noui testamenti in meo sanguine Hoc facite quocienscumque biberitis in meam commemoracionem Quocienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis: mortem domini annunciabitis donec veniat Itaque quicumque manducauerit panem uel biberit calicem domini indigne: reus erit corporis et sanguinis domini Probet autem se ipsum homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat Qui enim manducat et bibit indigne: iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus domini ~~[illegible]~~ Ideo inter vos multi infirmi et inbecilles: et dormiunt multi Quod si nosmetipsos diiudicaremus: non utique iudicaremur Dum iudicamur autem a domino corripimur: ut non cum hoc mundo dampnemur Itaque fratres mei cum conuenitis ad manducandum inuicem expectate Si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conueniatis Cetera autem cum venero disponam XII

De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres Scitis quoniam cum gentes essetis: ad simulachra muta

prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis
facio quod nemo in spiritu dei loquens di-
cit anathema ihesu. Et nemo potest
dicere dominus ihesus nisi in spiritu sancto. Divi-
siones vero graciarum sunt: idem autem spiritus.
Et divisiones ministracionum sunt: idem
autem dominus. Et divisiones operacionum sunt:
idem vero deus qui operatur omnia in omnibus.
Unicuique autem datur manifestacio spiritus
ad utilitatem. Alii quidem per spiritum datur
sermo sapiencie: alii sermo sciencie secundum eun-
dem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu. Alii
gracia sanitatum in uno spiritu. Alii operacio
virtutum. Alii prophecia: alii discrecio
spirituum. Alii genera linguarum: alii in-
terpretacio sermonum. Hec autem omnia operatur
unus atque idem spiritus: dividens singulis
prout vult. Sicut enim corpus unum est
et membra habet multa. omnia autem me-
mbra corporis cum sint multa unum cor-
pus sunt: ita et christus. Etenim in uno
spiritu omnes nos in unum corpus baptizati
sumus. Nam et corpus non est unum me-
mbrum: sed multa. Si dixerit pes quoniam
non sum manus non sum de corpore: non ideo
non est de corpore. Et si dixerit auris
quia non sum oculus non sum de corpore:
non ideo non est de corpore. Si totum cor-
pus oculus: ubi auditus. Si totum
auditus: ubi odoratus. Nunc autem posuit
deus membra: et unumquodque eorum in
corpore sicut voluit. Quod si essent omnia
unum membrum: ubi corpus. Nunc autem
multa membra quidem: unum autem corpus.
Non potest autem dicere oculus manui opera
tua non indigeo: aut iterum caput
pedibus non estis mihi necessarii: sed multo
magis que videntur membra corporis
infirmiora esse: necessariora sunt. Et que
putamus ignobiliora membra esse
corporis: hiis honorem habundanciorem

sive iudei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes uno spiritu potati sumus

circumdamus. Et que inhonesta sunt nostra
habundanciorem honestatem habent. honesta
autem nostra nullius egent. Sed deus
temperavit corpus ei cui deerat habun-
danciorem tribuendo honorem ut non sit
scisma in corpore: sed in idipsum pro invicem
sollicita sint membra. Et si quid pati-
tur unum membrum: compaciuntur omnia me-
mbra. Sive gloriatur unum membrum: con-
gaudent omnia membra. Vos autem estis
corpus christi: et membra de membro. Et
quosdam quidem posuit deus in ecclesia:
primum apostolos secundo prophetas: tercio doc-
tores: deinde virtutes exinde gracias cura-
cionum opitulaciones gubernaciones
genera linguarum. Numquid omnes apostoli: Numquid
omnes prophete: Numquid omnes doctores: Numquid
omnes virtutes: Numquid omnes graciam habent
curacionum: Numquid omnes linguis loquun-
tur: Numquid omnes interpretantur: Emula-
mini autem karismata meliora. Et ad-
huc excellenciorem viam vobis demonstro.

Si linguis hominum loquar XIII
et angelorum caritatem autem non
habeam: factus sum velut es sonans aut
cymbalum tinniens. Et si habuero
prophetiam et noverim misteria omnia
et omnem scientiam: et si habuero omnem
fidem ita ut montes transferam: caritatem
autem non habuero: nichil sum. Et si dis-
tribuero in cibos pauperum omnes facul-
tates meas et si tradidero corpus
meum ita ut ardeam: caritatem autem non
habuero: nichil mihi prodest. Caritas
paciens est benigna est. Caritas non
emulatur: non agit perperam: non inflatur:
non est ambiciosa: non querit que sua
sunt. Non irritatur: non cogitat ma-
lum: non gaudet super iniquitate: con-
gaudet autem veritati. Omnia suffert

omnia credit omnia sperat omnia sustinet. Ca
ritas numquam excidit. Sive prophetie eva
cuabuntur, sive lingue cessabunt, sive scientia
destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et
ex parte prophetamus. Cum autem venerit
quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est.
Cum essem parvulus: loquebar ut parvulus
sapiebam ut parvulus cogitabam ut par-
vulus. Quando factus sum vir: evacuavi que
erant parvuli. Videmus nunc per speculum
in enigmate: tunc autem facie ad faciem.
Nunc cognosco ex parte: tunc autem cog
noscam sicut et cognitus sum. Nunc autem
manent fides spes et caritas tria
hec. Maior autem horum est caritas. XIIII

Sectamini caritatem emulamini
spiritualia: magis autem ut prophetetis.
Qui enim loquitur lingua: non hominibus loqui-
tur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem
loquitur misteria. Nam qui prophetat
hominibus loquitur ad edificationem et ex
hortationem et consolationem. Qui loquitur
lingua semetipsum edificat. Volo autem
vos omnes loqui linguis: magis autem prophe-
tare. Nam maior est qui prophetat quam
qui loquitur linguis: nisi forte interpre-
tetur ut ecclesia edificationem accipiat.
Nunc autem fratres si venero ad vos lin-
guis loquens quid vobis prodero nisi
vobis loquar aut in revelatione aut
in scientia aut prophetia aut doctrina. Tamen
que sine anima sunt vocem dancia sive ti-
bia sive cythara nisi distinctionem
sonituum dederint quomodo scietur quod canitur
aut quod cytharizatur. Etenim si incertam
vocem det tuba quis parabit se ad
bellum. Ita et vos per linguam nisi mani
festum sermonem dederitis quomodo scietur id quod
dicitur. Eritis enim in aera ~~vocem~~ loquentes.
Tam multa ut puta genera linguarum sunt
in hoc mundo: et nichil sine voce est. Si

Qui autem prophetat ecclesiam dei edificat

ergo nescieo virtutem vocis ero ei cui
loquor barbarus: et is qui loquitur
mihi barbarus. Sic et vos quoniam emulato
res estis spirituum: ad edificationem
ecclesie querite ut habundetis. Et ideo
qui loquitur lingua oret ut interpretetur.
Nam si orem lingua spiritus meus orat mens
autem mea sine fructu est. Quid ergo est.
Orabo spiritu: orabo et mente. Ceterum si
benedixeris spiritu: quis supplet locum ydi-
ote. Quomodo dicet amen super tuam be-
nedictionem. Quoniam quid dicas nescit. Nam
tu quidem bene gratias agis: sed alter non
edificatur. Gratias ago deo quod omnium vestrum
lingua loquor. Sed in ecclesia volo quinque
verba sensu meo loqui ut et alios in
struam: quam decem milia verborum in lingua.
Fratres nolite pueri effici sensibus: sed ma
licia parvuli estote: sensibus autem perfecti
estote. In lege scriptum est. Quoniam in aliis
linguis et labiis aliis loquar populo huic.
et nec sic exaudient me dicit dominus. Itaque
lingue in signum sunt non fidelibus sed
infidelibus: prophetie autem non infidelibus
sed fidelibus. Si ergo conveniat universa ec-
clesia in unum et omnes linguis loquantur
intret autem ydiote aut infideles: nonne
dicent quod insanitis. Si autem omnes prophetent
intret autem quis infidelis vel ydiota: con-
vincitur ab omnibus. Occulta enim cordis eius
manifesta fiunt. Et ita cadens in faciem
adorabit deum: pronuncians quod vere deus in
vobis sit. Quid ergo fratres est. Cum convenitis
unusquisque vestrum psalmum habet doctrinam
habet apocalipsim habet linguam habet
interpretationem habet. Omnia ad edificationem
fiant. Sive lingua quis loquitur secundum
duos aut ut multum tres et per partes:
et unus interpretetur. Si autem non fuerit inter-
pres taceat in ecclesia. Sibi autem loquatur
et deo. Prophete duo aut tres dicant

et ceteri diiudicent. Quod si alij reuelatum
fuerit sedenti: prior taceat. Potestis enim
omnes per singulos prophetare: ut omnes dis
cant et omnes exhortentur. Et spiritus prophe
tarum subiectus est. Non enim est dissen
tionis deus sed pacis: sicut in omnibus
ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis
taceant. Non enim permittitur eis loqui
sed subditas esse sicut et lex dicit. Si
quid autem volunt discere: domi viros suos
interrogent. Turpe est mulieri in ecclesia
loqui. An a vobis verbum dei processit?
aut in vos solos peruenit? Si quis videtur
propheta esse aut spiritualis: cognoscat
que scribo vobis: quia domini sunt mandata.
Si quis autem ignorat ignorabitur. Itaque
fratres emulamini prophetare: et loqui lin
guis nolite prohibere. Omnia autem hones
te et secundum ordinem fiant in vobis. XV

Notum autem vobis facio fratres eua
ngelium quod predicaui vobis quod et
accepistis in quo et statis per quod et
saluamini qua ratione predicauerim vobis
si tenetis: nisi frustra credidistis. Tra
didi enim vobis in primis quod et accepi:
quoniam xpus mortuus est pro peccatis nostris secundum
scripturas et quia sepultus est et quia
resurrexit tercia die secundum scripturas:
et quia visus est cephe et post hec un
decim. Deinde visus est plusquam quingentis
fratribus simul: ex quibus multi manent
usque adhuc: quidam autem dormierunt.
Deinde visus est iacobo deinde apostolis omnibus.
Nouissime autem omnium tamquam abortiuo visus
est et michi. Ego enim sum minimus apostolorum:
qui non sum dignus vocari apostolus: quia perse
cutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id
quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit:
sed habundancius illis omnibus laboraui. Non
ego autem: sed gratia dei mecum. Siue enim
ego siue illi: sic predicamus et sic cre
didistis. Si autem xpus predicatur quod re
surrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt
in vobis quoniam resurrectio mortuorum
non est? Si autem resurrectio mortuorum
non est: neque xpus resurrexit. Si autem
xpus non resurrexit: inanis est ergo predi
catio nostra: inanis est et fides vestra. Inueni
mur autem et falsi ~~fratres~~ testes dei: quoniam
testimonium diximus aduersus deum quod sus
citauit xpm quem non suscitauit. Nam
si mortui non resurgunt: neque xpus re
surrexit. Quod si xpus non resurrexit:
vana est fides vestra. Adhuc enim estis
in peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt
in xpo perierunt. Si in hac vita tantum in xpo
sperantes sumus omnibus hominibus. Nunc autem xpus | miserabiliores sumus
resurrexit a mortuis primicie dormi
encium. Quoniam quidem per hominem mors: et per
hominem resurrectio mortuorum. Et sicut
in adam omnes moriuntur: ita et in xpo omnes
viuificabuntur. Vnusquisque autem in suo or
dine. Primicie xpus. Deinde hii qui sunt
xpi: qui in aduentu eius crediderunt. Deinde
finis cum tradiderit regnum deo et pa
tri cum euacuauerit omnem principatum et potestatem
et virtutem. Oportet autem illum regnare:
donec ponat omnes inimicos sub pedibus
eius. Nouissima autem inimica destruetur
mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius.
Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei omnia
sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia.
Cum autem subiecta illi fuerint omnia tunc ipse
filius subiectus erit ~~illi~~ illi qui sibi subie
cit omnia ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin
quid facient qui baptizantur pro mortuis: si
omnino mortui non resurgunt. Vt quid et
baptizantur pro illis: Et quid et nos pericli
tamur omni hora? Cotidie morior per vestram
gloriam fratres: quam habeo in xpo
ihesu domino nostro. Si secundum hominem ad bestias
pugnaui ephesi: quid michi prodest si mortui
non resurgunt? Manducemus et bibamus
cras enim moriemur. Nolite seduci. Cor-

rumpunt mores bonos colloquia mala
Evigilate iusti: et nolite peccare Ig
norantiam enim dei quidam habent Ad vere
cundiam vobis loquor Sed dicit aliquis Quo
modo resurgunt mortui? qualive autem corpore
venient? Insipiens tu quod seminas non
vivificatur nisi prius moriatur Et quod
seminas non corpus quod futurum est seminas:
sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius
ceterorum Deus autem dat illi corpus sicut
vult: et unicuique seminum proprium corpus
Non omnis caro eadem caro: sed alia ho
minum alia pecorum alia volucrum alia
autem piscium Et corpora celestia: et corpora
terrestria Sed alia quidem celestium gloria
alia autem terrestrium Alia claritas solis:
alia claritas lune: et alia claritas stel
larum Stella enim ab stella differt in
claritate sic et resurrectio mortuorum
Seminatur in corruptione: surget in in
corruptione Seminatur in ignobilitate:
surget in gloria Seminatur in infirmitate:
surget in virtute Seminatur corpus
animale: surget corpus spiritale Si est corpus
animale: est et spiritale Sicut scriptum
est Factus est primus homo adam in animam viventem:
novissimus adam in spiritum vivificantem Sed
non prius quod spiritale est: sed quod animale est
Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo
celestis Qualis terrenus: tales et terreni
Et qualis celestis: tales et celestes
Igitur sicut portavimus ymaginem ter
reni: portemus et ymaginem celestis
Hoc autem dico fratres: quoniam caro et sanguis
regnum dei possidere non possunt Neque corrup
tio incorruptelam possidebit Ecce mis
terium vobis dico Omnes quidem resurge
mus sed non omnes immutabimur In momento
in ictu oculi: in novissima tuba Canet
enim tuba: et mortui resurgent incorrup
ti et nos immutabimur Oportet enim
corruptibile hoc induere incorruptionem

deinde quod spiritale est

et mortale hoc induere immortalitatem
tunc fiet sermo qui scriptus est Absorta
est mors in victoria Ubi est mors victoria
tua? Ubi est mors stimulus tuus? Sti
mulus autem mortis peccatum est: virtus vero
peccati lex Deo autem gratias: qui dedit nobis
victoriam per dominum nostrum ihesum xpistum Itaque
fratres mei dilecti stabiles estote et immo
biles: habundantes in opere domini semper: scien
tes quod labor vester non est inanis in domino
De collectis autem que fiunt in XVI
sanctos: sicut ordinavi in ecclesiis
galacie ita et vos facite per unam sab
bati Unusquisque vestrum apud se reponat
recondens quod ei bene placuerit ut non
cum venero tunc collecte fiant Cum autem
presens fuero: quos probaveritis per epistolas hos
mittam perferre gratiam vestram in iherusalem Quod si
dignum fuerit ut et ego eam: mecum ibunt
Veniam autem ad vos cum macedoniam per
transiero Nam macedoniam pertransibo apud
vos fortitan manebo vel etiam hie
mabo: ut vos me deducatis quocumque
iero Nolo enim vos modo in transitu videre
Spero enim me aliquantum temporis manere apud
vos: si dominus permiserit Permanebo autem
ephesi usque ad penthecosten Ostium enim
in apertum est magnum ~~et magnum~~ et evidens:
et adversarii multi Si autem venerit thy
motheus videte ut sine timore sit apud vos
Opus enim domini operatur sicut et ego Ne
quis ergo illum spernat Deducite autem illum
in pace: ut veniat ad me Expecto enim
illum cum fratribus De apollo autem fratres notum
vobis facio quoniam multum rogavi eum ut
veniret ad vos cum fratribus et utique non fuit
voluntas eius ut nunc veniret Veniet autem
cum ei vacuum fuerit Vigilate state in fide
viriliter agite et confortamini Omnia vestra in
caritate fiant Obsecro autem vos fratres nostis
domum stephane et fortunati qui sunt pri
micie achaye et in ministerium sanctorum or
dinaverunt seipsos: ut et vos subditi sitis

eiusmodi et omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in presentia stephane et fortunati et achayci quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos ecclesie asye. Salutant vos in domino multum aquila et prisca cum domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. Salutant vos fratres omnes. Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio mea manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum ihesum christum sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu christi vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in christo ihesu amen.

Explicit epistola ad chorintheos prima

Incipit argumentum epistole secunde

Post actam penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam a troade per titum. et collaudans eos hortatur ad meliora: contristatos quidem eos sed emendatos ostendens. Explicit argumentum

Incipit epistola ad chorintheos secunda

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei et thimotheus frater ecclesie dei que est chorinthi cum omnibus sanctis qui sunt in universa achaya. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi pater misericordiarum et deus totius consolationis. qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a deo. Quoniam sicut habundant passiones christi in nobis: ita et per christum habundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute sive exhortamur pro vestra exhortatione que operatur in tollerantia earundem passionum quas et nos patimur ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quoniam sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra que facta est in asia: quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem: ita ut tederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus: ut non simus fidentes in nobis sed in deo qui suscitat mortuos. qui de tantis periculis eripuit nos et eruit: in quem speramus quoniam et adhuc eripiet adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis: ut ex multarum personis faciearum eius que in nobis est donationis per multos gratie agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. quod in simplicitate et sinceritate dei et non in sapientia carnali sed in gratia dei conversati sumus in hoc mundo: habundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis quam que legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis sicut et cognovistis nos ex parte: quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis. et per vos transire in macedoniam et iterum a machedonia venire ad vos et a vobis deduci in iudeam. Cum ergo hoc voluissem numquid levitate usus sum. Aut que cogito secundum carnem cogito: ut sit apud me est et non. Fidelis autem deus: quia sermo noster qui fuit apud vos non est in illo est et non. Dei enim filius ihesus cristus qui in vobis per nos predicatus est per me et silvanum et thymotheum non fuit in illo est et non: sed est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt: in illo est. Ideo et per ipsum amen deo

ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos
vobiscum in christo et qui unxit nos deus:
et qui signavit nos et dedit pignus
spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem
deum invoco in animam meam: quod parcens vobis
non veni ultra corinthum. Non quia domina
mur fidei vestre: sed adiutores sumus gau
dii vestri. Nam fide statis. Cap ii

Statui autem hoc ipse apud me ne ite
rum in tristicia venirem ad vos. Si
enim ego contristo vos: et quis est qui me
letificet: nisi qui contristatur ex me:
Et hoc ipsum scripsi vobis: ut non cum ve
nero tristiciam super tristiciam habeam de
quibus oportuerat me gaudere: confidens
in omnibus vobis quia meum gaudium omni
um vestrum est. Nam ex multa tribulacione et an
gustia cordis scripsi vobis per mul
tas lacrimas: ut non contristemini sed
ut sciatis quam caritatem habeam ha
bundancius in vobis. Si quis autem contris
tavit me non me contristavit sed ex
parte ut non onerem omnes vos. Sufficiat
illi qui huiusmodi est obiurgacio hec
que fit a pluribus: ita ut econtrario ma
gis donetis et consolemini ne forte ha
bundanciori tristicia absorbeatur qui
eiusmodi est. Propter quod obsecro vos: ut
confirmetis in illum caritatem. Ideo enim
et scripsi: ut cognoscam experimentum vestrum
an in omnibus obedientes sitis. Cui autem
aliquid donastis: et ego. Nam et ego quod
donavi si quid donavi propter vos in persona
christi ut non circumveniamur a sathana. Non
enim ignoramus cogitaciones eius. Cum
venissem autem troadem propter ewangelium
christi et ostium michi apertum esset in domino
non habui requiem spiritui meo eo quod non
invenerim tytum fratrem meum: sed valefa
ciens eis profectus sum in macedoniam.
Deo autem gracias qui semper triumphat nos
in christo ihesu et odorem noticie sue mani
festat per nos in omni loco: quia christi bonus
odor sumus deo in hiis qui salvi fiunt
et in hiis qui pereunt. Aliis quidem odor
mortis in mortem: aliis odor vite in vitam.
Et ad hec quis ydoneus. Non enim sumus
sicut plurimi adulterantes verbum dei:
sed ex sinceritate sed sicut ex deo coram
deo in christo loquimur. Cap iii

Incipimus iterum nosmetipsos commendare
aut numquid egemus sicut quidam commenda
ticiis epistolis ad vos aut ex vobis. Episto
la nostra vos estis scripta in cordibus nostris:
que scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati
quoniam epistola estis christi ministrata a nobis
et scripta non atramento sed spiritu dei vivi:
non in tabulis lapideis sed in tabulis
cordis carnalibus. Fiduciam autem talem ha
bemus per christum ad deum: non quod sufficientes
sumus cogitare aliquid a nobis: sed sufficien
cia nostra ex deo est. Qui et ydoneos nos
fecit ministros novi testamenti: non litera
sed spiritu. Litera enim occidit: spiritus autem vivi
ficat. Quod si ministracio mortis litteris de
formata in lapidibus fuit in gloria ita
ut non possent intendere filii israel in faciem
moysi propter gloriam vultus eius que evacua
tur: quomodo non magis ministracio spiritus
erit in gloria. Nam si ministracio dampna
cionis in gloria est multo magis habundat
ministerium iusticie in gloria. Nam nec glori
ficatum est quod claruit in hac parte propter
excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur
per gloriam est: multo magis quod manet in
gloria est. Habentes igitur talem spem mul
ta fiducia utimur. Et non sicut moyses
ponebat velamen super faciem suam ut non
intenderent filii israel in faciem eius quod eva
cuatur: sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in
hodiernum diem idipsum velamen in leccione
veteris testamenti manet non revelatum

quod in xpo euacuatur. Sed usque in hodiernum
diem cum legitur moyses: velamen est positum
super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad
deum: auferetur velamen. Dominus autem spiritus est. Ubi
autem spiritus domini: ibi libertas. Nos vero omnes
revelata facie gloriam domini speculantes
in eandem ymaginem transformamur a clari
tate in claritatem tamquam a domini spiritu. iiii

Ideo habentes ~~dominacionem~~ hanc ministracio
nem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non de
ficimus: sed abdicamus occulta dedecoris
non ambulantes in astucia neque adulte
rantes verbum dei: sed in manifestacione veri
tatis commendantes nosmetipsos ad omnem
conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam
opertum est evangelium nostrum: in hiis qui pe
reunt est opertum: in quibus deus huius seculi
excecavit mentes infidelium ut non
fulgeat illuminacio evangelii glorie xpi
qui est ymago dei. Non [enim] nosmetipsos pre
dicamus: sed ihesum xpm dominum nostrum. Nos
autem servos vestros per ihesum. Quoniam deus qui
dixit de tenebris lucem splendescere:
illuxit in cordibus nostris ad illuminacionem
sciencie claritatis dei in facie xpi ihesu.
Habemus autem thesaurum istum in vasis
fictilibus ut sublimitas sit virtutis dei
et non ex nobis. In omnibus tribulacionem
patimur: sed non angustiamur. Aporiamur:
sed non destituimur. Persecucionem patimur:
sed non derelinquimur. Deicimur: sed non perimus.
Semper mortificacionem ihesu in corpore
nostro circumferentes: ut et vita ihesu mani
festetur in carne nostra mortali. Ergo
mors in nobis operatur: vita autem in vobis.
Habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum
est credidi propter quod locutus sum: et nos cre
dimus propter quod et loquimur. Scientes quoniam qui susci
tavit ihesum et nos cum ihesu suscitabit
et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos:
ut gracia habundans per multos graciarum actione

in corporibus nostris manifestetur. Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter ihesum ut et vita ihesu

habundet in gloriam dei. Propter quod non defi
cimus. Sed licet is qui foris est noster homo cor
rumpatur: tamen is qui intus est renovatur de
die in diem. Id enim quod in presenti est momenta
neum et leve tribulacionis nostre supra modum
in sublimitate eternum glorie pondus operatur
in nobis: non contemplantibus nobis que videntur
sed que non videntur. Que enim videntur temporalia
sunt: que autem non videntur eterna sunt. v

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra
huius habitacionis dissolvatur: quod e
dificacionem ex deo habeamus domum non
manufactam eternam in celis. Nam et in hoc
ingemiscimus habitacionem nostram que de
celo est superinduere cupientes: si tamen vestiti
non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in
tabernaculo isto ingemiscimus gravati:
eo quod nolumus expoliari sed supervestiri:
ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui
autem efficit nos in hoc ipsum deus: qui dedit
nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et
scientes: quoniam dum sumus in corpore peregri
namur a domino. Per fidem enim ambulamus et
non per speciem. Audemus autem et bonam volun
tatem habemus magis peregrinari a corpore: et
presentes esse ad dominum. Et ideo contendimus sive
absentes sive presentes placere illi. Omnes enim
nos manifestari oportet ante tribunal
xpi: ut referat unusquisque propria corporis
prout gessit sive bonum sive malum. Scien
tes ergo timorem domini hominibus suademus: deo
autem manifesti sumus. Spero autem et nos
in conscienciis vestris manifestos nos esse.
Non iterum nos commendamus vobis: sed
occasionem damus vobis gloriandi pro
nobis: ut habeatis ad eos qui in facie
gloriantur et non in corde. Sive enim mente
excedimus deo: sive sobrii sumus vobis.
Caritas enim xpi urget nos: estimantes
hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est: ergo
omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est

xpistus. ut et qui vivunt iam non sibi vivant:
sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit
Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum
carnem Et si cognovimus secundum carnem xpistum:
sed nunc iam non novimus Si qua ergo in xpisto
nova creatura ecce vetera transierunt facta
sunt nova Omnia autem ex deo: qui reconcili-
avit nos sibi per xpistum et dedit nobis mini-
sterium reconciliacionis Quoniam quidem deus erat
in xpisto mundum reconcilians sibi non repu-
tans illis delicta ipsorum: et posuit in
nobis verbum reconciliacionis Pro xpisto ergo
legacione fungimur: tamquam deo exhortante
per nos Obsecramus pro xpisto: reconciliamini
deo Et qui non noverat peccatum pro nobis
peccatum fecit: ut nos efficeremur iusticia
dei in ipso Capitulum VI

Adiuvantes autem exhortamur ne
in vacuum graciam dei recipiatis Ait
enim Tempore accepto exaudivi te et in die
salutis adiuvi te Ecce nunc tempus accep-
tabile: ecce nunc dies salutis Neminem da-
ntes ullam offensionem ut non vituperetur
ministerium nostrum Sed in omnibus exhibe-
amus nosmetipsos sicut dei ministros
in multa paciencia, in tribulacionibus in
necessitatibus in angustiis in plagis in
carceribus in sedicionibus in laboribus in
vigiliis in ieiuniis in castitate in sciencia
in longanimitate in suavitate in spiritu
sancto in caritate non ficta in verbo veritatis
in virtute dei per arma iusticie a dextris
et a sinistris per gloriam et ignobilitatem:
per infamiam et bonam famam Ut seducto-
res et veraces Sicut qui ignoti: et cog-
niti Quasi morientes: et ecce vivimus
Ut castigati: et non mortificati Quasi
tristes semper autem gaudentes Sicut ege-
ntes: multos autem locupletantes Tamquam
nichil habentes: et omnia possidentes Os
nostrum patet ad vos o chorinthii: cor nostrum

in nobis angustiamini
dilatatum est Non angustiamini autem in visce-
ribus vestris Eandem autem habentes remu-
neracionem: tamquam filiis dico: Dilatamini et
vos Nolite iugum ducere cum infidelibus
Que enim participacio iusticie cum iniquita-
te Aut que societas luci ad tenebras
Que autem convencio xpisti ad belial: Aut que
pars fideli cum infideli: Qui autem consensus
templo cum ydolis: Vos enim estis templum
dei vivi sicut dicit deus Quoniam inhabita-
bo in illis et inambulabo: et ero illorum
deus et ipsi erunt mihi populus Propter quod exite
de medio eorum et separamini dicit dominus:
et inmundum ne tetigeritis: et ego recipiam
vos Et ero vobis in patrem: et vos eritis
mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens

Has igitur habentes promissiones VII
karissimi mundemus nos ab omni inqui-
namento carnis et spiritus: perficientes sancti-
ficacionem in timore dei Capite nos Ne-
minem lesimus: neminem corrupimus: ne-
minem circumvenimus Non ad condempnacionem
vestram dico Predixi enim quod in cordibus
nostris estis ad commoriendum et ad convi-
vendum Multa michi fiducia est apud vos:
multa michi gloriacio pro vobis Repletus
sum consolacione: superhabundo gaudio in
omni tribulacione nostra Nam cum venissemus
macedoniam nullam requiem habuit caro
nostra: sed omnem tribulacionem passi Foris
pugne intus timores Sed qui consolatur
humiles: consolatus est nos deus in adventu
titi Non solum autem in adventu eius sed
etiam in consolacione qua consolatus est in vobis
referens nobis vestrum desiderium vestrum
fletum vestram emulacionem pro me: ita ut
magis gauderem Quoniam et si contristavi vos
in epistola: non me penitet Et si peniteret
videns quod epistola illa et si ad horam vos
contristavit: nunc gaudeo: non quia contri-
stati estis: sed quia contristati estis ad
penitenciam Contristati enim estis secundum deum

ut in nullo detrimentum paciamini ex nobis
Que enim secundum deum tristicia est penitenciam
in salutem stabilem operatur. Seculi
autem tristicia: mortem operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundum deum contristari vos quantam
in vobis operatur sollicitudinem: sed de
fensionem sed indignacionem: sed timorem sed
desiderium sed emulacionem. sed vindictam
In omnibus exhibuistis vos incontaminatos
esse negocio. Igitur et si scripsi vobis:
non propter eum qui fecit iniuriam. nec propter
eum qui passus est: sed ad manifestandam
sollicitudinem nostram quam pro vobis ha
bemus coram deo. Ideo consolati sumus
In consolacione autem nostra habundancius
magis gavisi sumus super gaudium titi
quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis
Et si quid apud illum de vobis gloriatus
sum: non sum confusus. Sed sicut omnia vobis
in veritate locuti sumus: ita et glo
ria nostra que ad titum fuit veritas fa
cta est. Et viscera eius habundancius in vobis
sunt reminiscentis omnium vestrum obedienciam:
quomodo cum timore et tremore excepistis eum
Gaudeo quod in omnibus confido in vobis Cap

Notum autem facimus vobis viii
fratres graciam dei que data est
in ecclesiis macedonie: quod in multo
experimento tribulacionis habundancia
gaudii ipsorum et altissima paupertas
eorum habundavit in divicias simpli
citatis eorum. Quia secundum virtutem testi
monium illis reddo: et supra virtutem volun
tarii fuerunt cum multa exhortacione
obsecrantes nos graciam et communicacionem
ministerii quod fit in sanctos. Et non sicut
speravimus sed semetipsos dederunt
primum domino: deinde nobis per volunta
tem dei: ita ut rogaremus titum ut
quemadmodum cepit ita et perficiat
in vobis eciam graciam istam. Sed sicut in
omnibus habundatis fide et sermone et sci
encia et in omni sollicitudine insuper et
caritate vestra in nobis: ut et in hac gracia
habundetis. Non quasi imperans dico:
sed per aliorum sollicitudinem eciam vestre
caritatis ingenium bonum comprobans. Sci
tis enim graciam domini nostri ihesu christi quoniam
propter vos egenus factus est cum dives esset:
ut illius inopia vos divites essetis.
Et consilium in hoc do. Hoc enim vobis
utile est: qui non solum facere sed et velle
cepistis ab anno priore. Nunc vero et facto
perficite: ut quemadmodum promptus est animus
voluntatis: ita sit et perficiendi ex eo
quod habetis. Si enim voluntas prompta
est secundum id quod habet accepta est. non
secundum id quod non habet. Non enim ut aliis
sit remissio vobis autem tribulacio: sed
ex equalitate in presenti tempore vestra habun
dancia illorum inopiam suppleat: ut et
illorum habundancia vestre inopie sit supple
mentum: ut fiat equalitas sicut scriptum
est. Qui multum habuit non habundavit:
et qui modicum non minoravit. Gracias
autem deo qui dedit eandem sollicitudinem
pro vobis in corde titi: quia exhorta
cionem quidem suscepit. sed cum sollicitior
esset sua voluntate profectus est ad vos
Misimus eciam cum illo fratrem cuius laus
est in ~~omni~~ in ewangelio per omnes ecclesias
Non solum autem: sed et ordinatus ab ecclesiis
comes peregrinacionis nostre in hanc graciam
que ministratur a nobis ad domini gloriam
et destinatam voluntatem nostram: devi
tantes hoc ne quis nos vituperet in
hac plenitudine que ministratur a nobis
in graciam dei. Providemus enim bona: non
solum coram deo sed eciam coram hominibus

Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem
probavimus in multis sepe sollicitum esse:
nunc autem multo sollicitiorem confidentia
multa in vos sive pro tito qui est socius
meus et in vos adiutor sive fratres nostri
apostoli ecclesiarum glorie christi Ostensionem
ergo que est caritatis vestre et nostre glorie
pro vobis: in illos ostendite in faciem ec-
clesiarum. Capitulum ix

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex
habundanti est mihi scribere vobis Scio
enim promptum animum vestrum pro quo de vobis glo-
rior apud macedonas: quia et achaia
parata est ab anno preterito: et vestra emu-
latio provocavit plurimos Misimus
autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis
evacuetur in hac parte: ut quemadmodum
dixi parati sitis: ne cum venerint me-
cum macedones et invenerint vos impara-
tos erubescamus nos ut non dicamus
vos in hac substantia Necessarium ergo existi-
mavi rogare fratres: ut preveniant ad vos
et preparent repromissam benedictionem hanc
paratam esse sic quasi benedictionem non
quasi avariciam Hoc autem dico Qui
parce seminat: parce et metet Et qui semi-
nat in benedictionibus: de benedictionibus
et metet Unusquisque prout destinavit
in corde suo: non ex tristicia aut ex
necessitate hilarem enim datorem diligit
deus Potens est autem deus omnem gratiam ha-
bundare facere in vobis: ut in omnibus semper
omnem sufficientiam habentes habundetis
in opus bonum omne sicut scriptum est
Dispersit dedit pauperibus: iusticia eius
manet in eternum Qui autem amministrat
semen seminanti et panem ad mandu-
candum prestabit: et multiplicabit se-
men vestrum et augebit incrementa
frugum iusticie vestre: ut in omnibus locu-
pletati habundetis in omnem simplicitatem
que operatur per nos gratiarum actionem
deo Quoniam ministerium huius officii non
solum supplet ea que desunt sanctis:
sed etiam habundat per multas gratiarum
actiones in domino: per probationem
ministerii huius glorificantes deum in
obediencia confessionis vestre in evangelium
christi et simplicitate communicationis
in illos et in omnes et in ipsorum obse-
cratione pro vobis desiderantium vos
propter eminentem gratiam dei in vobis
Gratias deo super inenarrabili dono eius

x

Ipse autem paulus ego obsecro vos per
mansuetudinem et modestiam christi qui
in facie quidem humilis inter vos: absens
autem confido in vobis Rogo autem ne pre-
sens audeam per eam confidenciam qua
existimor audere in quosdam qui arbitran-
tur nos tamquam secundum carnem ambulemus In
carne enim ambulantes: non secundum carnem
militamus Nam arma militie nostre
non carnalia: sed potencia deo ad de-
structionem munitionum: consilia destruen-
tes et omnem altitudinem extollentem se
adversus scientiam dei et in captivita-
tem redigentes omnem intellectum in obsequium
christi: et in promptu habentes ulcisci omnem
inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedi-
encia Que secundum faciem sunt videte Si quis
confidit sibi christi se esse hoc cogitet ite-
rum apud se quia sicut ipse christi ita et
nos Nam et si amplius aliquid gloriatus
fuero de potestate nostra quam dedit nobis
dominus in edificationem et non in destru-
ctionem vestram: non erubescam Ut autem non
existimer tamquam terrere vos per epistolas
quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt
et fortes presencia autem corporis infirma
et sermo contemptibilis: hoc qui cogitet

qui huiusmodi est quia quales (sumus) verbo per epis
tolas absentes tales et presentes in facto
Non enim audemus inserere aut comparare
nos quibusdam qui seipsos commendant sed [margin: Intelligentes]
ipsi in nobis nosmetipsos et comparantes
nosmetipsos nobis Nos autem non in inmen
sum gloriamur sed secundum mensuram pertingendi
usque ad vos Non enim quasi non pertin
gentes ad vos superextendimus nos
Usque ad vos enim pervenimus in evange
lio xpi non in inmensum gloriantes in alie
nis laboribus spem autem habentes cres
centis fidei vestre in vobis magnifica
ri secundum regulam vestram in habundantiam
etiam in illa que ultra vos sunt ewan
gelizare non in aliena regula in hiis
que preparata sunt gloriari Qui autem glo
riatur in domino glorietur Non enim qui seipsum
commendat ille probatus est sed quem deus com
mendat Cap xi

Utinam sustineretis modicum quid insi
pientie mee sed et supportate me
Emulor enim vos dei emulacione Despon
di enim vos uni viro virginem castam
exhibere xpo Timeo autem ne sicut ser
pens evam seduxit astucia sua ita
corrumpantur sensus vestri et excidant a
simplicitate que est in xpo Nam si is
qui venit alium xpm predicat quem non pre
dicavimus aut alium spiritum accipitis quem
non accepistis aut aliud ewangelium quod
non recepistis recte pateremini Existimo
enim nichil me minus fecisse a magnis
apostolis Nam et si imperitus sermone sed non
scientia In omnibus autem manifestatus sum vobis
Aut nunquid peccatum feci meipsum humili
ans ut vos exaltemini quoniam gratis ewan
gelium dei ewangelizavi vobis Alias
ecclesias expoliavi accipiens stipendium
ad ministerium vestrum Et cum essem apud
vos et egerem nulli onerosus fui Nam
quod michi deerat suppleverunt fratres
qui venerunt a machedonia et in omnibus
sine onere me vobis servavi et servabo
Est veritas xpi in me quoniam hec gloriatio
non infringetur in me in regionibus a
chaie Quare quia non diligo vos
Deus scit Quod autem facio et faciam ut
amputem occasionem eorum qui volunt
occasionem ut in quo gloriantur inveni
antur sicut et nos Nam huiusmodi pseu
do apostoli operarii subdoli transfigurantes
se in apostolos xpi Et non mirum Ipse enim
sathanas transfigurat se in angelum
lucis Non est ergo magnum si ministri eius
transfigurentur velut ministri iustitie quo
rum finis erit secundum opera ipsorum Iterum
dico ne quis me putet insipientem esse
Alioquin velut insipientem accipite me
ut et ego modicum quid glorier Quod lo
quor non loquor secundum deum sed quasi
in insipientia ~~mea~~ in hac substantia glorie
Quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego
gloriabor Libenter enim suffertis insi
pientes cum sitis ipsi sapientes Sustinetis
enim si quis vos in servitutem redigit
si quis devorat si quis accipit si quis
extollitur si quis in faciem vos cedit
Secundum ignobilitatem dico quasi nos in
firmi fuerimus in hac parte In quo quis
audet in insipientia dico audeo et ego
Hebrei sunt et ego Israelite sunt et ego [margin: Semen habrahe sunt et ego]
Ministri xpi sunt et ego Ut minus sa
piens dico plus ego In laboribus plu
rimis in carceribus habundantius in plagis
supra modum in mortibus frequenter A iu
deis quinquies quadragenas una minus
accepi Ter virgis cesus sum semel
lapidatus sum Ter naufragium feci Noc
te et die in profundo maris fui In itineribus

sepe periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. In labore et erumpna, in vigiliis multis, in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et nuditate, preter illa que extrinsecus sunt, instancia mea cottidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non uror? Si gloriari oportet, que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater domini nostri ihesu christi scit, qui est benedictus in secula, quod non mentior. Damasci prepositus gentis Arethe regis custodiebat civitatem Damascenorum ut me comprehenderet. Et per fenestram in sporta dimissus sum per murum et sic effugi manus eius.

Cap. xii

Si gloriari oportet, non expedit quidem. Veniam autem ad visiones et revelaciones domini. Scio hominem in christo ante annos quatuordecim, sive in corpore sive extra corpus nescio, deus scit, raptum huiusmodi usque ad tercium celum. Et scio huiusmodi hominem, sive in corpore sive extra corpus nescio, deus scit, quoniam raptus est in paradisum et audivit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari non ero insipiens, veritatem enim dicam. Parco autem ne quis me existimet supra id quod videt in me aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo revelacionum extollat me, datus est michi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. Propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me. Et dixit michi: Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus christi. Propter quod placeo michi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecucionibus, in angustiis pro christo. Cum enim infirmor tunc potens sum. Factus sum insipiens, vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari. Nichil enim minus fui ab hiis qui sunt supra modum apostoli. Tamen et si nichil sum, signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos in omni paciencia, signis et prodigiis et virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis pre ceteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate michi hanc iniuriam.

Ecce tercio hoc paratus sum xiii venire ad vos (et non ero gravis vobis). Non enim quero que vestra sunt sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis. Ego autem libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto, ego vos non gravavi, sed cum essem astutus dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos? Rogavi Titum et misi cum illo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavimus? Nonne iisdem vestigiis? Olim putatis quod excusemus nos apud vos? Coram deo in christo loquimur. Omnia autem karissimi propter vestram edificacionem. Timeo enim ne forte cum venero non quales volo inveniam vos, et ego inveniar a vobis qualem non vultis. Ne forte contenciones, emulaciones, animositates, dissensiones, detracciones, susurraciones, inflaciones, sediciones sint inter vos, et iterum cum venero humiliet me deus apud vos.

ex hiis qui ante peccaverunt et non e-
gerunt penitentiam super immundicia et for-
nicacione et impudicitia quam gesserunt.
Ecce tercio hoc venio ad vos. In ore duo-
rum vel trium testium stabit omne verbum.
Predixi et predico ut presens et nunc absens
hiis qui ante peccaverunt et ceteris omnibus
quoniam si venero iterum non parcam. An experi-
mentum queritis eius qui in me loquitur
Christus. Qui in vobis non infirmatur sed
potens est in vobis. Nam et si crucifixus
est ex infirmitate sed vivit ex virtute dei
in vobis. Vosmetipsos temptate si estis
in fide. Ipsi vos probate. An non cognos-
citis vosmetipsos quia Christus Ihesus in vobis
est nisi forte reprobi estis. Spero autem
quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi.
Oramus autem deum ut nichil mali facia-
tis, non ut nos probati pareamus sed
ut vos quod bonum est faciatis. Nos autem
ut reprobi simus. Non enim possumus
aliquid adversus veritatem sed pro veritate.
Gaudeamus enim quoniam nos infirmi sumus,
vos autem potentes estis. Hoc et oramus
vestram consummacionem. Ideo hec absens
scribo ut non presens durius agam secundum
potestatem quam dominus dedit michi in edifica-
cionem et non in destructionem. De cetero
fratres gaudete perfecti estote exhorta-
mini idem sapite pacem habete et deus
pacis et dilectionis erit vobiscum. Sa-
lutate invicem in osculo sancto. Salutant
vos omnes sancti. Gratia domini nostri Ihesu Christi et
caritas dei et communicacio sancti spiritus
sit cum omnibus vobis amen. Explicit epistola
ad Corinthios secunda. Incipit argumen-
tum in epistola ad Galathas.
Galathe sunt greci. Hii verbum
veritatis primum ab apostolo ac-
ceperunt sed post discessum eius

[Margin: Et nos infirmi sumus in illo sed vivemus cum eo ex virtute dei in vobis]

temptati sunt a falsis apostolis ut in legem et
in circumcisionem verterentur. Hos apostolus
revocat ad fidem veritatis scribens eis
ab Epheso. Explicit argumentum. Incipit
epistola ad Galathas.
Paulus apostolus
non ab hominibus neque per hominem
sed per Ihesum Christum et deum patrem
qui suscitavit eum a mortuis
et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis Gala-
cie. Gratia vobis et pax a deo patre et domino
nostro Ihesu Christo qui dedit semetipsum pro
peccatis nostris ut eriperet nos a presenti seculo
nequam secundum voluntatem dei et patris nostri cui
est gloria in secula seculorum amen. Miror quod
tam cito transferimini ab eo qui vos vo-
cavit in gratiam Christi in aliud evangelium
quod non est aliud nisi sunt aliqui qui
vos conturbant et volunt convertere
evangelium Christi. Sed licet nos aut an-
gelus de celo evangelizet vobis
preter quam quod evangelizavimus vobis
anathema sit. Sicut prediximus et
nunc iterum dico. Si quis vobis evan-
gelizaverit preter id quod accepistis anathe-
ma sit. Modo enim hominibus suadeo aut
deo? aut quero hominibus placere? Si ad-
huc hominibus placerem Christi servus non essem.
Notum enim vobis facio fratres evange-
lium quod evangelizatum est a me quia non
est secundum hominem. Neque enim ego ab homine
accepi illud neque didici sed per revela-
cionem Ihesu Christi. Audistis enim conversa-
cionem meam aliquando in iudaismo quoniam su-
per modum persequebar ecclesiam dei
et expugnabam illam et proficiebam
in iudaismo super multos coetaneos
meos in genere meo habundancius emu-
lator existens paternarum mearum tra-
dicionum. Cum autem placuit ei qui me
segregavit de utero matris mee et

vocavit per gratiam suam ut revelaret filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus continuo non acquievi carni et sanguini. neque veni iherosolimam ad antecessores meos apostolos: sed abii in arabiam et iterum reversus sum damascum. Deinde post annos tres veni ierosolimam videre petrum: et mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem: nisi iacobum fratrem domini. Que autem scribo vobis: ecce coram deo quia non mentior. Deinde veni in partes syrie et cylicie. Eram autem ignotus facie ecclesiis iudee: que erant in christo. Tantum autem auditum habebant: quoniam qui persequebatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat: et in me clarificabant deum. Capitulum ii

Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi iherosolimam cum barnaba assumpto et tyto. Ascendi autem secundum revelationem: et contuli cum illis evangelium quod predico in gentibus. Seorsum autem hiis qui videbantur aliquid esse: ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem. Sed neque titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi: sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in christo ihesu: ut nos in servitutem redigerent. Quibus neque ad horam cessimus subiectioni: ut veritas evangelii permaneat apud vos. Ab hiis autem qui videbantur aliquid esse quales aliquando fuerint: nichil mea interest. Deus personam hominis non accipit. Michi enim qui videbantur esse aliquid nichil contulerunt. Sed econtra cum vidissent quod creditum est michi evangelium prepucii sicut petro circumcisionis. Qui enim operatus est petro in apostolatum circumcisionis: operatus est et michi inter gentes. Et cum cognovissent gratiam que data est michi iacobus et cephas et iohannes qui videbantur columpne esse dextras dederunt michi et barnabe societatis: ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem: tantum ut pauperum memores essemus. Quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset cephas anthiochiam in faciem ei restiti: quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam ab iacobo: cum gentibus edebat. Cum autem venissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione erant. Et simulationi eius consenserunt ceteri iudei: ita ut et barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii: dixi cephe coram omnibus. Si tu cum iudeus sis gentiliter et non iudaice vivis: quomodo gentes cogis iudaizare. Nos natura iudei et non ex gentibus peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis nisi per fidem ihesu christi: et nos in christo ihesu credimus ut iustificemur ex fide christi et non ex operibus legis. Propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. Quod si querentes iustificari in christo inventi sumus et ipsi peccatores: numquid christus peccati minister est. Absit. Si enim que destruxi hec iterum reedifico: prevaricatorem me constituo. Ego enim per legem legi mortuus sum: ut deo vivam. christo confixus sum cruci. Vivo autem iam non ego: vivit vero in me christus. Quod autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii dei qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me. Non abicio gratiam dei. Si enim per legem iusticia: ergo christus gratis mortuus est.

O insensati galathe quis vos fas
cinavit non obedire veritati: ante quo
rum oculos ihesus xpc proscriptus est in vo
bis crucifixus. Hoc solum a vobis volo
discere. Ex operibus legis spiritum accepistis
an ex auditu fidei. Sic stulti estis:
ut cum spiritu ceperitis nunc carne consu
mamini. Tanta passi estis sine cau
sa si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis
spiritum et operatur virtutes in vobis: ex
operibus legis an ex auditu fidei. Si
cut abraham credidit deo: et reputa
tum est illi ad iusticiam. Cognoscite ergo
quia qui ex fide sunt: hii sunt filii abrahe.
Providens autem scriptura quia ex fide ius
tificat gentes deus prenunciavit abra
he quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur
qui ex fide sunt: benedicentur cum fideli
abraham. Quicumque enim ex operibus legis
sunt sub maledicto sunt. Scriptum est enim
Maledictus omnis qui non permanserit in
omnibus que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quoniam autem in lege nemo
iustificatur apud deum: manifestum est
quia iustus ex fide vivit. Lex autem non
est ex fide: sed qui fecerit ea vivet in
illis. Xpus nos redemit de male
dicto legis factus pro nobis maledictum:
quia scriptum est maledictus omnis qui
pendet in ligno: ut in gentibus bene
dictio abrahe fieret in xpo ihesu: ut pol
licitacionem spiritus accipiamus per fidem.
Fratres secundum hominem dico: tamen hominis confir
matum testamentum nemo spernit aut
superordinat. Abrahe dicte sunt promis
siones: et semini eius. Non dicit et se
minibus quasi in multis sed quasi in uno
et semini tuo qui est xpus. Hoc autem
dico testamentum confirmatum a deo: que
post quadringentos et triginta an
nos facta est lex non irritam facit ad eva
cuandam promissionem. Nam si ex lege
hereditas: iam non ex promissione. Abra
he autem per repromissionem donavit deus.
Quid igitur lex? Propter transgressiones
posita donec veniret semen cui pro
miserat: ordinata per angelos in
manu mediatoris. Mediator autem
unius non est: deus autem unus est. Lex
ergo adversus promissa dei? Absit. Si
enim data esset lex que posset vivi
ficare: vere ex lege esset iusticia.
Sed conclusit scriptura omnia sub peccato:
ut promissio ex fide ihesu xpi daretur
credentibus. Prius autem quam veniret
fides sub lege custodiebamur: con
clusi in eam fidem que revelanda
erat. Itaque lex pedagogus noster fuit
in xpo ut ex fide iustificemur. At ubi
venit fides: iam non sumus sub peda
gogo. Omnes enim filii dei estis per
fidem in xpo ihesu. Quicumque enim in
xpo baptizati estis: xpum induistis.
Non est iudeus neque grecus: non
est servus neque liber: non est mascu
lus neque femina. Omnes enim unum estis
in xpo ihesu. ~~Si autem vos xpi: ergo
abrahe semen estis in xpo ihesu~~
Si autem xpi: ergo abrahe semen estis
secundum promissionem heredes. IIII

Dico autem quanto tempore heres parvulus
est nichil differt a servo cum
sit dominus omnium: sed sub tutoribus
et actoribus est usque ad prefinitum
tempus a patre. Ita et nos cum essemus
parvuli sub elementis mundi eramus
servientes. At ubi venit plenitudo
temporis misit deus filium suum factum
ex muliere factum sub lege: ut eos

qui sub lege erant redimeret: ut ad
optionem filiorum reciperemus Quoniam au-
tem estis filii misit deus spiritum filii sui
in corda nostra clamantem abba pater.
Itaque iam non est servus sed filius Quod
si filius: et heres per deum Sed tunc qui-
dem ignorantes deum: hiis qui natura
non sunt dii serviebatis Nunc autem
cum cognoveritis deum immo cogniti
sitis a deo: quomodo convertimini iterum ad
infirma et egena elementa quibus
denuo servire vultis. Dies observatis
et menses et tempora et annos Timeo
vos: ne forte sine causa laboraverim
in vobis Estote sicut ego quia et ego
sicut vos fratres obsecro vos: nichil
me lesistis Scitis autem quia per infirmita-
tem carnis evangelizavi vobis iam
pridem et temptationem vestram in carne
mea non sprevistis neque respuistis
sed sicut angelum dei excepistis me
sicut christum ihesum Ubi est ergo beatitu-
do vestra. Testimonium enim perhibeo vo-
bis: quia si fieri posset oculos ves-
tros eruissetis et dedissetis michi
Ergo inimicus vobis factus sum verum
dicens vobis. Emulantur vos non bene
sed excludere vos volunt ut illos e-
mulemini Bonum autem emulamini in
bono semper: et non tantum cum presens sum
apud vos Filioli mei quos iterum par-
turio: donec formetur christus in vobis
Vellem autem esse apud vos modo et
mutare vocem meam quia confundor in
vobis. Dicite michi qui sub lege vultis
esse legem non legistis. Scriptum est
enim quoniam abraham duos filios habuit:
unum de ancilla et unum de libera Sed
qui de ancilla: secundum carnem natus
est. Qui autem de libera: per repromissi-
onem Que sunt per allegoriam dicta Hec

enim sunt duo testamenta Unum quidem
in monte syna in servitutem generans que
est agar Syna enim mons est in arabia
qui coniunctus est ei que nunc est ierusalem: et
servit cum filiis suis Illa autem que sur-
sum est ierusalem libera est: que est mater nostra
Scriptum est enim Letare sterilis que non
paris: erumpe et clama que non parturis
quia multi filii deserte magis quam eius
que habet virum Nos autem fratres secundum
ysaac promissionis filii sumus Sed quo-
modo tunc qui secundum carnem natus fuerat per-
sequebatur eum qui secundum spiritum: ita et
nunc Sed quid dicit scriptura: Eice ancillam
et filium eius Non enim heres erit filius
ancille cum filio libere Itaque fratres: non
sumus ancille filii sed libere Qua liber-
tate christus nos liberavit V

Stare et nolite iterum iugo ser-
vitutis contineri Ecce ego pau-
lus dico vobis: quia si circumcidamini
christus vobis nichil proderit Testificor
autem rursum omni homini circumcidenti se: quia
debitor est universe legis faciende Eva-
cuati estis a christo Qui in lege iusti-
ficamini: a gratia excidistis Nos enim spiritu
ex fide spem iustitie expectamus
Nam in christo ihesu neque circumcisio aliquid
valet neque preputium: sed fides que per
caritatem operatur Currebatis bene Quis
vos fascinavit veritati non obedire
Nemini consenseritis Persuasio non est
ex eo qui vocavit vos Modicum fer-
mentum totam massam corrumpit Ego
confido in vobis in domino quod nichil aliud
sapietis Qui autem conturbat vos por-
tabit iudicium quicumque est ille Ego
autem fratres si circumcisionem adhuc pre-
dico: quid adhuc persecutionem patior
Ergo evacuatum est scandalum crucis

Utinam et abscidantur qui vos conturbant. Vos enim in libertate vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis: sed per caritatem servite invicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si invicem mordetis et comeditis: videte ne ab invicem consumamini. Dico autem spiritu ambulate: et desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem. Hec enim sibi invicem adversantur: ut non quecumque vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini: non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera carnis que sunt fornicacio immundicia luxuria ydolorum servitus veneficia inimicicie contenciones emulaciones ire rixe dissensiones secte invidie homicidia ebrietates comessaciones: et hiis similia. que predico vobis sicut predixi: quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est caritas gaudium pax paciencia longanimitas bonitas benignitas: mansuetudo fides modestia continencia castitas. adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi: carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis. Si vivimus spiritu: spiritu et ambulemus. Non efficiamur inanis glorie cupidi: invicem provocantes invicem invidentes.

VI

Fratres et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans teipsum: ne et tu tempteris. Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque: et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui cathezizatur verbo: ei qui se cathezizat in omnibus bonis. Nolite errare: deus non irridetur. Que enim seminaverit homo hec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua de carne et metet corrupcionem. Qui autem seminat in spiritu: de spiritu metet vitam eternam. Bonum autem facientes: non deficiamus. Tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis manu mea. Quicumque enim volunt placere in carne hii cogunt vos circumcidi tantum ut crucis christi persecucionem non paciantur. Neque enim qui circumciduntur legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur. Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi: per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo. In christo enim ihesu neque circumcisio aliquid valet: neque preputium: sed nova creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint: pax super illos et misericordia et super israel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim stigmata domini ihesu in corpore meo porto. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro fratres amen.

Explicit epistola ad galathas. Incipit argumentum in epistola ad ephesios.

Ephesii sunt asiani. hii accepto verbo veritatis perstiterunt

in fide hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per tythicum dyaconem Explicit argumentum

Incipit epistola ad ephesios

Paulus apostolus xpi ihesu per voluntatem dei: sanctis omnibus qui sunt ephesi et fidelibus in xpo ihesu Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xpo Benedictus deus et pater domini nostri ihesu xpi: qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in xpo: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate Qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per ihesum xpm in ipsum secundum propositum voluntatis sue in laudem glorie gratie sue ~~gratie~~ sue: in qua gratificavit nos in dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratie eius que superhabundavit in ~~[illegible]~~ nobis in omni sapientia et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis sue secundum bonum ~~bene~~placitum eius quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in xpo que in celis et que in terra sunt in ipso In quo etiam sorte vocati sumus predestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secundum consilium voluntatis sue: ut simus in laudem glorie eius qui ante speravimus in xpo In quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestre: in quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius Propterea et ego audiens fidem vestram que est in xpo ihesu et dilectionem in omnes sanctos non cesso gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis: ut deus domini nostri ihesu xpi pater glorie det vobis spiritum sapientie et revelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis que sit spes vocationis eius que divitie glorie hereditatis eius in sanctis et que sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum operationem potentie virtutis eius quam operatus est in xpo suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in celestibus super omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed etiam in futuro Et omnia subiecit sub pedibus eius: et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur

Capitulum ij

Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie: in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostre facientes voluntatem carnis et cogitationum: et eramus natura filii ire sicut et ceteri Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem [suam qua dilexit nos] nos cum essemus mortui peccatis convivificavit nos xpo: cuius gratia estis salvati: et conresuscitavit et consedere fecit in celestibus in xpo ihesu: ut ostenderet in seculis supervenientibus habundantes divitias gratie sue in

bonitate sup nos in xpo ihu Gra
eni saluati estis p fide: et hoc no
ex vobis dei eni donu e no ex ope
bus ut ne qs glorietur Ipi9 eni sum9
factura creati in xpo ihu in opibus
bonis que pparauit deus ut in illis
ambulemus ppt qd memores estote
qd aliqn vos gentes eratis i carne
qui dicimini pputium ab ea q dicitur
circumcisio in carne manufca: quia
eratis illo tpe sine xpo alienati
a conuersacione isrl et hospites testa
mentorum pmissionis spem no ha
bentes et sine deo in hoc mundo
Nunc aut in xpo ihesu vos q aliqn
eratis longe: facti estis ppe in san
guine xpi Ipe eni e pax nra qui
fecit vtraqz vnu: et mediu pariete
macerie soluens inimicias i carne
sua lege mandatorum decretis euacu-
ans ut duos condat in semetipo
in vnu nouu hoiem faciens pace
ut reconsiliet ambos in vno corpe
deo p cruce interficiens inimicias i
semetipo Et veniens euangelizauit
pace vobis qui longe fuistis et
pace hiis qui ppe: qm p ipm ha
bemus accessum ambo in vno spu ad
patrem Ergo iam no estis hospites
et aduene sed estis ciues scorum
et domestici dei sup edificati sup
fundamentum aplorum et pphetarum ipo
summo angulari lapide xpo ihesu
In quo ois edificacio constructa crescit
in templum scm in dno In quo et
vos coedificamini i habitaculum dei
in spiritu sancto iii
Huius rei gra ego paulus vinctus
xpi ihu p vobis gentibus si
tn audistis dispensacone gre dei q
data e michi in vobis qm scdm re

uelacone notu m factu e sacramentu sicut
supra scripsi in breui put potestis
legentes intelligere prudencia mea in
misterio xpi qd aliis generacoibus non
e agnitum filiis hominu sicuti nunc re
uelatum e scis aplis eius et pphetis
in spu esse gentes coheredes et concorpo
res et comparticipes pmissionis in xpo
ihu p ewangelium cuius factus su minist
scdm donu gre dei que data e michi
scdm opacone virtutis eius Michi omi
scorum minimo data e gra hec i gen
tibus euangelizare inuestigabiles di
uicias xpi et illuminare oes que sit dis
pensacio sacramenti absconditi a sclis in
deo qui oia creauit ut innotescat pri
cipibus et ptatibus in celestibus p ecclam
multiformis sapie dei scdm pfinico
ne seculorum: qua fecit deus in xpo ihu
dno nro in quo habemus fiducia et ac
cessum in confidencia p fide eius ppt qd pe
to ne deficiatis in tribulacoibus meis
p vobis que e gloria vra Huius rei
gra flecto genua mea ad patrem dni
nri ihu xpi ex quo ois patnitas
in celis et in tra noiatur ut det vob
scdm diuicias glorie sue virtute corro
borari p spm eius in interiori hoie ha
bitare xpm p fide in cordibus vris
In caritate radicati et fundati ut pos
sitis comphendere cu oibus scis q sit
latitudo et longitudo et sublimitas
et pfundum Scire eciam supeminente
scie caritatem xpi ut impleamini in
oem plenitudine dei Ei aut qui po
tens e oia facere sup habundanter qm pe
timus aut intelligimus scdm virtute
que opatur in nobis: ipi gla i eccla
et in xpo ihesu in oes generacoes se
culi seculorum amen iiii

Obsecro itaqz vos ego vinctus
in dño: ut digne ambuletis
vocacione qua vocati estis cu oi hu
militate et mansuetudine cu paciencia sup
portantes invicem in caritate Solli
citi servare unitatem spiritus in vinculo pacis
Unu corpus et unus spiritus: sicut vo
cati estis in una spe vocacionis vre
Unus dns una fides: unu baptis
ma Unus deus et pr omniu: qui sup
oes et per oia et in oibus vobis Unicui
qz aut nrm data e gra sedm men
suram donacionis xpi ppt qd dicit
Ascendes in altu captiuam duxit cap
tiuitatem: dedit dona hoibus Qd aut
ascendit qd e nisi qz et descendit p
mu in inferiores tre ptes: Qui des
cendit ipe e qui ascendit sup oes
celos: ut adimplet oia Et ipe dedit
quosda quide aplos: quosda aute
pphas alios vo ewangelistas: alios
aut pastores et doctores ad qsuma
cone scoru in opus ministerij in edi
ficacione corporis xpi: donec occurra
mus oes in unitate fidei et agnicionis
filij dei in viru pfectu in mensura
etatis plenitudinis xpi: ut ia no simus
parvuli fluctuantes et circufeam oi
vento doctrine: in nequicia hoim in
astucia ad circumuencione erroris Veri
tate aut facientes in caritate: crescamus
in illo per oia q e caput xpc Ex quo
totu corpus qpactu et conexu p oem
iuncturam subministracionis sedm opaco
ne in mensura uniuscuiusqz membri
augmentu corporis facit in edificacione
sui in caritate Hoc igit dico et tes
tificor in dno: ut ia no ambuletis
sicut gentes ambulant in vanitate
sensus sui tenebris obscuratu ha

bentes intellectu alienati a vita dei
per ignoranciam q e in illis ppt cecita
te cordis ipsoru Qui desperantes
semetipos tradiderunt inpudicicie
~~ois in avaricia~~ in opacone imundi
cie oes in avaricia Vos aut non
ita didicistis xpm: si tn illu audis
tis et in ipo edocti estis sicut ve
ritas e in ihesu deponite vos sm
pristinam quersacione veterem hoiem
qui corrupitur sedm desideria erroris
Renouamini aut spu mentis vre: et
induite novum hoiem qui sedm deum
creatus e in iusticia et sctitate ve
ritatis ppt qd deponentes mendaciu
loquimini veritatem unusqsqz cu pximo
suo qm sumus invicem membra Irasci
mini: et nolite peccare Sol no occi
dat sup iracundiam vram Nolite lo
cu dare dyabolo Qui furabatur ia
no furetur Magis aut laboret operando
manibus suis qd bonum est ut habeat
vnn tribuat necitatem pacienti Ois
sermo malus ex ore vro no procedat
Sz si quis bonus e ad edificacione
fidei ut det gram audientibus Et
nolite contristare spm scm dei: in q
signati estis in die redempcionis Ois
amaritudo et ira et indignacio et
clamor et blasphemia tollatur a
vobis cu oi malicia Estote aut in
vicem benigni misericordes donantes
invicem sicut et deus in xpo donauit vobis
Estote g imita V
tores dei sicut et filij karmi
et ambulate in dileccione sicut et xpc
dilexit nos: et tradidit semetipm
p nobis oblacione et hostia deo
in odore suavitatis Fornicacio aut
et ois inmundicia aut avaricia nec
noietur in vobis sicut decet sctos Aut
turpitudo aut stulticoquium aut

sive scurrilitas que ad rem non pertinet: sed
magis graciarum actio. Hoc enim scitote
intelligentes quod omnis fornicator aut
inmundus aut avarus quod est ydolorum ser-
vitus non habet hereditatem in regno xpi
et dei. Nemo vos seducat inanibus
verbis. propter hec enim venit ira dei in
filios diffidencie. Nolite ergo effici par-
ticipes eorum. Eratis enim aliquando te-
nebre: nunc autem lux in domino. Ut filii
lucis ambulate. Fructus enim lucis est
in omni bonitate et iusticia et veri-
tate: probantes quid sit beneplacitum
deo. Et nolite communicare operibus infruc-
tuosis tenebrarum: magis autem redar-
guite. Que enim in occulto fiunt ab
ipsis: turpe est et dicere. Omnia autem que
arguuntur a lumine manifestantur. Omne
enim quod manifestatur lumen est. Propter
quod dicit Surge qui dormis et ex-
surge a mortuis et illuminabit tibi
xpus. Videte itaque fratres quomodo caute
ambulatis non quasi insipientes
sed ut sapientes: redimentes tempus
quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri
imprudentes sed intelligentes que
sit voluntas dei. Et nolite inebriari
vino in quo est luxuria: sed impleamini
spiritu loquentes vobismetipsis in psal-
mis et ympnis et canticis spiritualibus:
cantantes et psallentes in cordibus
vestris domino. Gracias agentes semper pro omnibus
in nomine domini nostri ihesu xpi deo et patri.
Subiecti invicem in timore xpi. Mu-
lieres viris suis subdite sint sicut
domino: quoniam vir caput est mulieris sicut
xpus caput est ecclesie: ipse salvator
corporis eius. Sed sicut ecclesia subiec-
ta est xpo ita et mulieres viris suis
in omnibus. Viri diligite uxores vestras
sicut et xpus dilexit ecclesiam et

seipsum tradidit pro ea ut illam sanctifica-
ret mundans lavacro aque in verbo
vite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam
ecclesiam non habentem maculam neque ru-
gam aut aliquid huiusmodi: sed ut sit
sancta et inmaculata. Ita et viri debent
diligere uxores suas ut corpora sua. Qui
suam uxorem diligit: semetipsum di-
ligit. Nemo enim umquam carnem suam odio
habuit: sed nutrit et fovet eam sicut
xpus ecclesiam quia membra sumus corporis
eius de carne eius et de ossibus eius.
Propter hoc relinquet homo patrem et matrem
suam et adherebit uxori sue: et erunt
duo in carne una. Sacramentum hoc
magnum est. Ego autem dico in xpo et
in ecclesia. Verumptamen et vos singuli
unusquisque suam uxorem sicut seipsum
diligat. uxor autem timeat virum suum.

Filii obedite parentibus VI
vestris in domino. Hoc enim iustum est.
Honora patrem tuum et matrem quod est
primum mandatum in promissione: ut bene
sit tibi et sis longevus super terram. Et
patres nolite ad iracundiam provocare
filios vestros: sed educate illos in
disciplina et in correpcione domini. Ser-
vi obedite dominis carnalibus cum timore
et tremore in simplicitate cordis vestri
sicut xpo: non ad oculum servientes
quasi hominibus placentes: sed ut
servi xpi facientes voluntatem dei
ex animo cum bona voluntate servien-
tes sicut domino et non hominibus. Scien-
tes quoniam unusquisque quodcumque fecerit
bonum hoc percipiet a domino sive servus
sive liber. Et vos domini eadem facite
illis remittentes minas: scientes
quia et illorum et vester dominus est in celis:
et personarum acceptio non est apud
deum. De cetero fratres confortamini in domino

et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam dei: ut possitis stare adversus insidias diaboli quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem: sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitie in celestibus. Propterea accipite armaturam dei: ut possitis resistere in die malo et in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti loricam iusticie et calciati pedes in preparatione evangelii pacis in omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Et galeam salutis assumite: et gladium spiritus quod est verbum dei. Per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me: ut detur michi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere misterium evangelii pro quo legatione fungor in cathena ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui. Ut autem et vos sciatis que circa me sunt quid agam omnia nota vobis faciet Tytichus karissimus frater et fidelis minister in domino quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis que circa nos sunt et consolentur corda vestra. Pax fratribus et caritas cum fide a deo patre et domino ihesu xpo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum xpm in incorruptione amen.

Explicit epistola ad ephesios Incipit argumentum in epistola ad philippenses

Philippenses sunt macedones hii accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: nec receperunt falsos apostolos hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per epafroditum. **Explicit argumentum**

Incipit epistola ad philippenses

Paulus et thimotheus servi ihesu xpi omnibus sanctis qui sunt philippis cum episcopis et dyaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xpo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super communicatione vestram in evangelio xpi a prima die usque nunc: confidens hoc ipsum quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque diem xpi ihesu. Sicut est michi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quod habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim michi est deus: quomodo cupiam vos omnes in visceribus ihesu xpi. Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis habundet in scientia et in omni sensu: ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem xpi. repleti fructu iusticie per ihesum xpm in gloriam et laudem dei. Scire autem vos volo fratres que circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii: ita ut vincula mea manifesta fierent in xpo in omni pretorio et in ceteris omnibus: ut plures e fratribus in domino confidentes in vinculis meis habundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidam quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem et propter bonam voluntatem xpm predicant: quidam ex caritate scientes quia in defensionem evangelii

positus sum. Quidam autem ex contencione christum annunciant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? dum omni modo sive per occasionem sive per veritatem christus annuncietur. Et in hoc gaudeo: sed et gaudebo. Scio enim quia hoc michi proveniet in salutem per vestram oracionem et subministracionem spiritus iesu christi: secundum expectacionem et spem meam quia in nullo confundar. sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur christus in corpore meo sive per vitam sive per mortem. Michi enim vivere christus est et mori lucrum. Quod si vivere in carne hic michi fructus operis est: et quid eligam ignoro. Coartor autem e duobus: desiderium habens dissolvi et cum christo esse: multo magis melius: permanere autem in carne necessarium est propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo (et permanebo) omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei ut gratulacio vestra habundet in christo iesu in me per meum adventum iterum ad vos. Tantum digne euangelio christi conversamini: ut sive cum venero et videro vos: sive absens audiam de vobis quia statis in uno spiritu unanimes collaborantes fidei euangelii et in nullo terreamini ab adversariis que illis est causa perdicionis vobis autem salutis. Et hoc a deo: quia vobis donatum est pro christo non solum ut in eum credatis: sed ut eciam pro illo paciamini: idem certamen habentes quale et vidistis in me et nunc audistis de me.

Si qua ergo consolacio in christo ii si quod solacium caritatis si qua societas spiritus si qua viscera miseracionis: implete gaudium meum ut idem sapiatis eandem caritatem habentes unanimes idipsum sencientes. Nichil per contencionem neque per inanem gloriam. sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes. Non que sua sunt singuli considerantes: sed ea que sunt aliorum. Hoc enim sentite in vobis: quod et in christo iesu. Qui cum in forma dei esset non ~~autem~~ rapinam arbitratus ~~est~~ est esse se equalem deo: sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine iesu [omne genu] flectatur celestium terrestrium et infernorum. Et omnis lingua confiteatur quia dominus iesus christus in gloria dei est patris. Itaque karissimi mei sicut ~~corpus~~ semper obedistis non ut in presencia mei tantum: sed multo magis nunc in absencia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmuracionibus et hesitacionibus: ut sitis sine querela et ~~simplices~~ simplices filii dei et sine reprehensione in medio nacionis prave et perverse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continentes ad gloriam meam in die christi quia non in vacuum laboravi [neque in vacuum laboravi]. Sed et si immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestre gaudeo et congratulor omnibus vobis. Idipsum autem et vos gaudete: et congratulamini michi. Spero autem in domino iesu thimotheum cito me mittere ad vos ut et ego bono animo sim cognitis que circa vos sunt. Neminem enim habeo tam unanimem

qui sincera affectione pro vobis sollicitus
sit. Omnes enim sua querunt. non que xpi ihu.
Experimentum autem eius cognoscite: quia
sicut patri filius mecum servivit in ev
angelio. Hunc igitur spero me mittere
ad vos mox ut video que circa me sunt.
Confido autem in domino: quia et ipse veniam
ad vos cito. Necessarium autem existimavi
epafroditum fratrem et cooperatorem et
commilitonem meum vestrum autem apostolum et
ministrum necessitatis mee mittere ad vos:
quoniamquidem omnes vos desiderabat et
mestus erat: propterea quod audieratis illum
infirmatum. Nam et infirmatus est usque
ad mortem sed deus misertus est eius.
Non solum autem eius: verum etiam et mei
ne tristiciam super tristiciam haberem. Fes
tinancius ergo misi illum: ut viso eo
iterum gaudeatis et ego sine tristicia
sim. Excipite itaque illum cum omni gau
dio in domino: et eiusmodi cum honore ha
betote. Quoniam propter opus xpi usque ad mortem
accessit: tradens animam suam ut impleret
id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

De cetero fratres mei gaudete in
domino. Eadem vobis scribere mi
quidem non pigrum: vobis autem necessarium.
Videte canes. videte malos operarios:
videte concisionem. Nos enim sumus cir
cumcisio qui spiritu deo servimus: et glori
amur in xpo ihu et non in carne fi
duciam habentes: quamquam ego habeam con
fidenciam in carne. Si quis alius videtur
confidere in carne ego magis circumcisus
octava die ex genere israel de tribu
beniamin hebreus ex hebreis secundum
legem phariseus secundum emulacionem perse
quens ecclesiam dei secundum iusticiam que
in lege est conversatus sine querela.
Sed que michi fuerunt lucra: hec arbi
tratus sum propter xpm detrimenta. Verumptamen

tamen existimo omnia detrimentum esse
propter eminentem scientiam ihu xpi domini
mei: propter quem omnia detrimentum feci
et arbitror ut stercora ut xpm lu
crifaciam et inveniar in illo non
habens meam iusticiam que ex lege est
sed illam que ex fide est xpi que ex
deo est iusticia in fide ad cognoscendum
illum et virtutem resurreccionis
eius et societatem passionis illius con
figuratus morti eius: si quo modo oc
curram ad resurreccionem que est ex
mortuis: non quod iam acceperim aut
iam perfectus sim. Sequor autem si compre
hendam in quo et comprehensus sum a
xpo ihu. Fratres ego me non arbitror
comprehendisse. Unum autem que quidem
retro sunt obliviscens: ad ea vero que
sunt priora extendens meipsum: ad des
tinatum persequor ad bravium superne
vocacionis dei in xpo ihu. Quicumque
ergo perfecti sumus hoc senciamus. Et si
quid aliter sapitis: et hoc vobis deus
revelavit. Verumptamen ad quod pervenimus
ut idem sapiamus et in eadem perma
neamus regula. Imitatores mei
estote fratres et observate eos qui
ita ambulant sicut habetis formam nostram
Multi enim ambulant quos sepe
dicebam vobis: nunc autem et flens
dico inimicos crucis xpi quorum
finis interitus quorum deus venter
est et gloria in confusione eorum ipsorum
qui terrena sapiunt. Nostra autem conver
sacio in celis est. Unde etiam salvato
rem expectamus dominum ihm xpm
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori claritatis
sue secundum operacionem qua possit etiam
subicere sibi omnia

Itaqꝫ fr̄es mei kmi et desidera
tissimi gaudium meū et corona mea
sic state in dn̄o kmi Euchodiam
rogo et sinticē depcor idipm̄
sape in dn̄o Etiā rogo et te ger
mane compar adiuua illas que
mecū laborauerūt in euangelio
cū clemēte et ceteris adiutoribꝰ me
is quorū nōīa sūt in libro vite
Gaudete in dn̄o sp̄ iterū dico
gaudete Modestia vrā nota sit
oībus hoībus dn̄s ppe ē Nichil
solliciti sitis sꝫ in oī orōe et obs
ecratiōe cū grāꝝ actiōe peticiōes
vre īnotescāt apud deū Et pax
dei que exsupat oēm sensū custo
diat corda vrā et intelligēcias
vrās in xp̄o ihū De cetero fr̄es que
cūqꝫ sūt vera quecūqꝫ pudica
quecūqꝫ iusta quecūqꝫ amabilia
quecūqꝫ bone fame si qua virtꝰ
si qua laus discipline hec cogita
te que et didicistis et accepistis
et audistis et vidistis in me hec
agite et deus pacis erit vobiscū Gau
sus sū aūt in dn̄o vehemēt qm
tandē aliqn̄ refloruistis p me
sentire sicut et sentiebatis Occu
pati aūt eratis Non quasi ppr
penuriā dico Ego eīn didici in
quibꝰ sū sufficiēs ee Scio et hūi
liari scio et habūdare vbiqꝫ et ī
oībus institutꝰ sū et saciari et
esurire et habūdare et penuriā
pati Oīa possū in eo qui me con
fortat Verūptn̄ bene fecistis co
municantes tribulacōi mee Scitis
aūt et vos philippēses qd ī pri
cipio euangelii qn̄ pfectus sū a
macedonia nulla m̄ eccīa comu
nicauit in rōē dati et accepti nisi
vos soli quia et thessalonicā semel
et bis in vsū m̄ misistis Non qr
quero datū sꝫ requiro fructū ~~fruc~~
habūdātē in rōē vrā Habeo aūt
oīa et habūdo Repletꝰ sū acceptis
ab epafrodito que misistis in odorē
suauitatis hostiā acceptā et placē
tē deo Deus aūt meus impleat oēm
desideriū vrm̄ scdm̄ diuicias suas
in glā in glā sclōꝝ amē Salutate + xp̄o ihū deo aūt et pri nr̄o glā
~~oēm~~ oēm scm̄ in xp̄o ihū Salutāt
vos qui mecū sūt fr̄es Salutāt vos
oēs scī maxīe aūt qui de domo cesaris
sūt Grā dn̄i nr̄i ihū xp̄i cū sp̄u vrō amē

Explicit epl̄a ad philippēses In
cipit argumētū ī epl̄am ad colosēses

Colosenses et hij sicut lao
dicēses sūt asiani Et ipi
p̄uenti erāt a pseudo aplīs
Nec ad hos accessit ipē apls̄ sed
et hos p eplām corrigit Audierāt
eīn vbū ab archippo qui et ministeriū
in eos accepit Ergo aplūs iā ligatꝰ
scribit eis ab epheso p tytitū dyaconē

Explicit argumētū Incipit epl̄a
ad colosenses

Paulus aplūs xp̄i ihū
p volūtatē dei et thi
motheus fr̄ hijs qui
sūt colosis scīs et
fidelibꝰ fr̄ibꝰ ī xp̄o
ihū Grā vobis et
pax a deo pr̄e nr̄o Grās agimꝰ deo
et pr̄i dn̄i nr̄i ihū xp̄i semp p vobis
orātes audiētes fidē vrām ī xp̄o
ihesu et dilcōnē quā habetis in scōs
oēs ppter spem que reposita ē vobis
in celis quā audistis in vbo veritatis
euāgelii qd puenit ad vos sicut

et universo mundo est et fructificat et
crescit sicut in vobis ex ea qua die
audistis et cognovistis gratiam dei in
veritate. sicut didicistis ab epafra ca-
rissimo conservo nostro qui est fidelis pro
vobis minister christi ihesu: qui etiam mani-
festavit nobis dilectionem vestram in spiritu.
Ideo et nos ex qua die audivimus
non cessamus pro vobis orantes et postu-
lantes ut impleamini agnitione volun-
tatis eius in omni sapientia et intellectu spi-
rituali ut ambuletis digne deo per omnia
placentes in omni opere bono fructifican-
tes et crescentes in scientia dei: in omni vir-
tute confortati secundum potentiam claritatis
eius in omni patientia et longanimitate cum
gaudio: gratias agentes deo patri qui
dignos nos fecit in partem sortis sancto-
rum in lumine. qui eripuit nos de potestate
tenebrarum et transtulit in regnum
filii dilectionis sue: in quo habemus
redemptionem et remissionem peccatorum.
qui est ymago dei invisibilis primoge-
nitus omnis creature. quia in ipso condita
sunt universa in celis et in terra visibilia
et invisibilia: sive throni sive dominationes
sive principatus sive potestates. Omnia per ipsum
et in ipso creata sunt et ipse est ante omnes
et omnia in ipso constant. Et ipse est caput
corporis ecclesie. qui est principium primogeni-
tus ex mortuis ut sit in omnibus ipse
primatum tenens. quia in ipso complacuit
omnem plenitudinem inhabitare et per eum
reconciliare omnia in ipsum pacificans per
sanguinem crucis eius sive que in celis
sive que in terris sunt. Et vos cum essetis
aliquando alienati et inimici sensu in operibus
malis: nunc autem reconciliavit in corpore
carnis eius per mortem exhibere vos sanctos
et immaculatos et irreprehensibiles co-
ram ipso. si tamen permanetis in fide fun-
dati et stabiles et immobiles a spe
evangelii quod audistis quod predicatum

est in universa creatura que sub celo est:
cuius factus sum ego paulus minister.
qui nunc gaudeo in passionibus pro
vobis et adimpleo ea que desunt passio-
num christi in carne mea pro corpore eius
quod est ecclesia cuius factus sum ego minister
secundum dispensationem dei que data est
michi in vobis ut impleam verbum dei: mis-
terium quod absconditum fuit a seculis et
generationibus nunc autem manifestatum est
sanctis eius quibus voluit deus notas
facere divitias glorie sacramenti huius
in gentibus quod est christus in vobis spes
glorie. quem nos annunciamus corripi-
entes omnem hominem et docentes omnem ho-
minem in omni sapientia ut exhibeamus o-
mnem hominem perfectum in christo ihesu: in
quo et laboro certando secundum opera-
tionem eius quam operatur in me in virtute. ii
Volo enim vos scire qualem sollici-
tudinem habeam pro vobis et pro
hiis qui sunt laodicie et quicumque non
viderunt faciem meam in carne. ut con-
solentur corda ipsorum instructi in cari-
tate et in omnes divitias plenitudinis
intellectus in agnitionem misterii dei
patris ihesu christi: in quo sunt omnes divi-
tie plenitudinis intellectus in agnitio-
ne misterii dei patris christi ihesu: in
quo sunt omnes thesauri sapientie abscon- et scie
diti. Hoc autem dico: ut nemo vos de-
cipiat in sublimitate sermonum. Nam
et si corpore absens sum sed spiritu
vobiscum sum gaudens et videns ordi-
nem vestrum et firmamentum eius que in christo
est fidei vestre. Sicut ergo accepistis
christum ihesum dominum nostrum: in ipso ambula-
te radicati et superedificati in ipso
et confirmati ~~in~~ fide sicut et didi-
cistis habundantes in illo in gratiarum
actione. Videte ne quis vos deci-
piat per philosophiam et inanem falla-
ciam secundum traditionem hominum secundum ele-

menta mundi et non secundum xpistum. quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis. in quo et circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis. sed in circumcisione xpisti. consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitavit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis et preputio carnis vestre convivificavit cum illo donans vobis omnia delicta. delens quod adversum nos erat cyrographum decreti quod erat contrarium nobis. et ipsum tulit de medio affigens illud cruci. expolians principatus et potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut neomenie aut sabbatorum. que sunt umbra futurorum corpus autem xpisti. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum que non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis sue. et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei. Si mortui estis cum xpisto ab elementis huius mundi quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis. Ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis que sunt ~~xpisto~~ omnia in interitum ipso usu secundum precepta et doctrinas hominum. que sunt rationem quidem habentia sapientie in superstitione et humilitate. et ad non parcendum corpori non in honore aliquo ad saturitatem carnis

III Igitur si consurrexistis cum xpisto que sursum sunt querite ubi xpistus est in dextera dei sedens. Que sursum sunt sapite non que super terram. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum xpisto in deo. Cum enim xpistus apparuerit vita vestra. tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate membra vestra que sunt super terram fornicationem immunditiam libidinem concupiscentiam malam et avariciam que est ydolorum servitus propter que venit ira dei super filios incredulitatis. in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia iram indignationem maliciam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem. expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis. et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem secundum ymaginem eius qui creavit eum. Ubi non est gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus et scita servus et liber. sed omnia et in omnibus xpistus. Induite vos ~~novum~~ ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatem humilitatem modestiam pacientiam supportantes invicem et donantes vobismetipsis si quis adversus aliquem habet querelam sicut et dominus donavit ~~ita et~~ vobis ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habete. quod est vinculum perfectionis. Et pax xpisti exultet in cordibus vestris in qua et vocati estis in uno corpore et grati estote. Verbum xpisti habitet in vobis habundanter. in omni sapientia docentes et commonentes

vosmetipsos in psalmis et ymnis et
canticis spiritualibus in gratia cantantes
in cordibus vestris deo Omne quodcumque
facitis in verbo aut in opere: omnia in nomine
domini nostri ihesu xpi facite gratias agentes
deo et patri per ipsum Mulieres subdite
estote viris sicut oportet in domino Vi
ri diligite uxores et nolite amari
esse ad illas Filii obedite per omnia pa
rentibus hoc enim placitum est domino Pa
tres nolite ad indignacionem provocare
filios vestros: ut non pusillo animo fiant
Servi obedite per omnia dominis carnalibus
non ad oculum servientes quasi homi
nibus placentes: sed in simplicitate
cordis timentes deum Quodcumque facia
tis ex animo operamini sicut domino et non
hominibus: scientes quod a domino accipietis
retribucionem hereditatis Domino xpo
servite Qui enim iniuriam facit recipiet
id quod inique gessit Et non est personarum
acceptio apud deum iiij

Domini quod iustum est et equum servis
prestate: scientes quod et vos do
minum habetis in celo Oracioni instate
vigilantes in ea in graciarum actione
Orantes simul et pro nobis ut deus ape
riat nobis hostium sermonis ad loquen
dum misterium xpi propter quod eciam vinctus
sum ut manifestem illud ita ut opor
tet me loqui In sapiencia ambulate
ad eos qui foris sunt tempus redimen
tes Sermo vester semper in gracia sale sit
conditus: ut sciatis quomodo oporteat vos
unicuique respondere Que circa me
sunt omnia vobis nota faciet tithicus
karissimus frater et fidelis minister et
conservus in domino quem misi ad vos
ad hoc ipsum ut cognoscat que circa
vos sunt et consolentur corda vestra cum
onesimo karissimo et fideli fratre qui est
ex vobis: qui omnia que hic aguntur
nota faciet vobis Salutat vos
aristarchus concaptivus meus et mar
cus consobrinus barnabe de quo ac
cepistis mandata si venerit ad vos
excipite illum et ihesus qui dicitur
iustus qui sunt ex circumcisione Hii
soli sunt adiutores mei in regno
dei: qui mihi fuerunt solacio Salu
tat vos epafras qui ex vobis est
servus xpi ihesu: semper sollicitus pro
vobis in oracionibus ut stetis perfecti
et pleni in omni voluntate dei Testi
monium enim illi perhibeo quod habet mul
tum laborem pro vobis et pro hiis qui
sunt laodicie et qui ierapoli Sa
lutat vos lucas medicus karissimus
et demas Salutate fratres qui sunt
laodicie et nympham et que in domo
eius est ecclesiam Et cum lecta fuerit apud
vos epistola facite ut et in laodicen
cium ecclesia vobis legatur Et dicite archip
po Vide ministerium quod accepisti in
domino ut illud impleas Salutacio
mea manu pauli Memores estote
vinculorum meorum Gracia domini ihesu
vobiscum amen Explicit epistola ad
colocenses Incipit epistola argumentum
in epistola ad thessalonicenses

Thessalonicenses sunt mace
dones Qui accepto verbo
veritatis persisterunt in fide
eciam persecucione civium suorum preterea
nec receperunt falsos apostolos: nec
ea que a falsis apostolis dicebantur hos
collaudat apostolus scribens eis ab a
thenis per tyticum et onesimum

Explicit argumentum

Incipit epistola ad thessalo
nicenses prima

Paulus ~~apostolus~~ et Sil-
vanus et Thimo-
theus: ecclesie Thessa-
lonicensium in deo pa-
tre et domino Jhesu Christo.
Gracia vobis et
pax. Gratias agimus
deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri
facientes in oracionibus ~~~~ nostris sine
intermissione: memores operis fidei vestre
et laboris et caritatis et sustine-
ncie spei domini nostri Jhesu Christi ante deum
et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti
a deo electionem vestram quia ewangelium nostrum
non fuit ad vos in sermone tantum: sed et in
virtute et in spiritu sancto et in plenitudine
multa: sicut scitis quales fuerimus in
vobis propter vos. Et vos imitatores nostri
facti estis et domini excipientes verbum in tri-
bulacione multa cum gaudio spiritus sancti:
ita ut facti sitis forma omnibus credenti-
bus in Machedonia et Achaya. A vobis
enim diffamatus est sermo domini non solum
in Machedonia et in Achaya: sed in
omni loco fides vestra que est ad deum profecta
est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui.
Ipsi enim de nobis annunciant qualem in-
troitum habuerimus ad vos: et quomodo con-
versi estis ad deum a simulachris servi-
re deo vivo et vero et expectare
filium eius de celis quem suscitavit ex
mortuis Jhesum qui eripuit nos ab
ira ventura. Capitulum ii

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum
ad vos quia non inanis fuit: sed
ante passi et contumeliis affecti sicut
scitis in Philippis fiduciam habuimus
in deo nostro loqui ad vos ewangelium
dei in multa sollicitudine. Exhorta-
cio enim nostra non de errore neque de immun-
dicia neque in dolo: sed sicut probati
sumus a deo ut crederetur nobis ewangelium
ita loquimur: non quasi hominibus placentes
sed deo qui probat corda nostra. Neque enim
aliquando fuimus in sermone adulacionis
sicut scitis: neque in occasione avaricie
deus testis est: neque querentes ab hominibus
gloriam neque a vobis neque ab aliis
cum possemus oneri vobis esse ut Christi apostoli
sed facti sumus parvuli in medio vestrum. Tam-
quam si nutrix foveat filios suos ita
desiderantes vos cupide volebamus
tradere vobis non solum ewangelium
dei sed etiam animas nostras: quoniam karissimi nobis
facti estis. Memores enim estis laboris
nostri et fatigacionis nocte et die operan-
tes: ne quem vestrum gravaremus predicavi-
mus vobis ewangelium dei. Vos testes
estis et deus quam sancte et iuste et sine
querela vobis qui credidistis fuimus
sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam
pater filios suos deprecantes vos et
consolantes testificati sumus ut ambu-
laretis digne deo qui vocavit vos
in suum regnum et gloriam. Ideo et
nos gratias agimus deo sine intermissione:
quoniam cum accepissetis a nobis verbum
auditus dei: accepistis illud non ut
verbum hominum sed sicut est vere verbum dei
qui operatur in vobis qui credidistis. Vos
enim imitatores facti estis fratres ec-
clesiarum dei que sunt in Iudea in
Christo Jhesu: quia eadem passi estis
et vos a contribulibus vestris sicut
et ipsi a Iudeis qui et dominum occide-
runt Jhesum et prophetas et nos perse-
cuti sunt: et deo non placent et omnibus
hominibus adversantur prohibentes nos
gentibus loqui ut salve fiant: ut
impleant peccata sua semper. Pervenit enim
ira dei super illos usque in finem. Nos
autem fratres desolati a vobis ad tempus

ore aspectu non corde habundancius
festinavimus faciem vestram videre
cum multo desiderio quia voluimus
venire ad vos ego quidem paulus
semel et iterum sed impedivit nos
sathanas. Que est enim nostra spes
aut gaudium aut corona glorie. Non-
ne vos ante dominum nostrum ihesum xpistum
estis in adventu eius. Vos enim estis
gloria nostra et gaudium. Cap iii

Propter quod non sustinentes am-
plius placuit nobis remanere
athenis solis. et misimus thimotheum
fratrem nostrum et ministrum dei in
ewangelio xpisti ad confirmandos vos
et exhortandos pro fide vestra: ut ne-
mo moveatur in tribulacionibus istis.
Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus.
Nam et cum apud vos essemus predi-
cebamus vobis passuros nos tribu-
laciones: sicut et factum est et scitis. Propterea
et ego amplius non sustinens misi
ad cognoscendam fidem vestram: ne for-
te temptaverit vos is qui temptat
et inanis fiat labor noster. Nunc autem
veniente thimotheo ad nos a vobis
et annunciante nobis fidem et cari-
tatem vestram et quia memoriam nostri
habetis bonam semper desiderantes
nos videre: sicut et nos quoque vos.
ideo consolati sumus fratres in vobis
in omni necessitate et tribulacione nostra per
vestram fidem quoniam nunc vivimus si vos
statis in domino. Quam enim graciarum ac-
cionem possumus deo retribuere pro vobis
in omni gaudio quo gaudemus propter
vos ante deum nostrum nocte et die ha-
bundancius orantes ut videamus
faciem vestram et compleamus ea que
desunt fidei vestre. Ipse autem deus et
pater noster et dominus ihesus dirigat viam nostram
ad vos. Vos autem dominus multiplicet
et habundare faciat caritatem et in invicem
et in omnes quemadmodum et nos in vos
ad confirmanda corda vestra sine querela
in sanctitate ante deum et patrem nostrum in
adventu domini nostri ihesu xpisti cum omnibus
sanctis eius amen. Cap iiii

De cetero fratres rogamus vos et
obsecramus in domino ihesu: ut quem ad-
modum accepistis a nobis quomodo opor-
teat vos ambulare et placere deo sicut
et ambulatis ut habundetis magis.
Scitis enim que precepta dederim vobis
per dominum ihesum. Hec est enim voluntas
dei sanctificacio vestra. ut abstineatis vos
a fornicacione ut sciat unusquisque
vestrum suum vas possidere in sanctificacione
et honore: non in passione desiderii
sicut et gentes que ignorant deum
et ne quis supergrediatur neque circumveni-
at in negocio fratrem suum: quoniam vindex
est dominus de hiis omnibus sicut prediximus
vobis et testificati sumus. Non enim
vocavit nos deus in immundiciam sed
in sanctificacione. Itaque qui hec spernit
non hominem spernit sed deum: qui eciam
dedit spiritum suum sanctum in nobis. De
caritate autem fraternitatis non necesse
habemus scribere vobis. Ipsi enim vos
a deo didicistis: ut diligatis invicem.
Etenim facitis illud in omnes fratres in
universa macedonia. Rogamus autem
vos fratres ut habundetis magis et
operam detis ut quieti sitis et ut
vestrum negocium agatis et operemini
manibus vestris sicut precepimus vobis:
et ut honeste ambuletis ad eos qui
foris sunt et nullius aliquid desideretis.
Nolumus autem ignorare fratres de dor-
mientibus ut non contristemini sicut et

ceteri qui spem non habent. Si enim credimus
quod Ihesus mortuus est et resurrexit
ita et deus eos qui dormierunt per
Ihesum adducet cum eo. Hoc enim vobis
dicimus in verbo domini, quia nos qui vivi-
mus qui residui sumus in adventu
domini non preveniemus eos qui dormie-
runt. Quoniam ipse dominus in iussu et in
voce archangeli et in tuba dei des-
cendet de celo: et mortui qui in Christo
sunt resurgent primi. Deinde nos qui
vivimus qui relinquimur simul rapiemur
cum illis in nubibus obviam Christo in
aera: et sic semper cum domino erimus. Itaque
consolamini invicem in verbis istis. V

De temporibus autem et momentis
fratres non indigetis ut scriba-
mus vobis. Ipsi enim diligenter scitis:
quia dies domini sicut fur in nocte
ita veniet. Cum enim dixerint pax
et securitas: tunc repentinus eis super-
veniet interitus sicut dolor in utero
habentis: et non effugient. Vos autem
fratres non estis in tenebris: ut vos
dies illa tamquam fur ~~in nocte ita ve-~~
~~niet~~ comprehendat. Omnes enim vos filii
lucis estis et filii diei. Non estis
noctis neque tenebrarum. Igitur non
dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus
et sobrii simus. Qui enim dormiunt
nocte dormiunt et qui ebrii sunt,
nocte ebrii sunt. Nos autem ~~fratres~~ qui
diei sumus induti loricam fidei et
caritatis et galeam spem salutis:
quoniam non posuit nos deus in iram sed
in acquisitionem salutis per dominum nostrum
Ihesum Christum qui mortuus est pro nobis:
ut sive vigilemus sive dormiamus
simul cum illo vivamus. Propter quod con-
solamini invicem: et edificate alterutrum
sicut et facitis. Rogamus autem vos fratres
ut noveritis eos qui laborant inter
vos et presunt vobis in domino et monent
vos ut habeatis illos habundancius
in caritate propter opus illorum. Pacem
habete cum eis. Rogamus autem vos fratres
corripite inquietos: consolamini pusilla-
nimes suscipite infirmos pacientes es-
tote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo
alicui reddat sed semper quod bonum est sec-
tamini in invicem et in omnes. Semper gau-
dete: et sine intermissione orate: in
omnibus gratias agite. Hec enim voluntas dei est
in Christo Ihesu in omnibus vobis. Spiritum
nolite extinguere: prophetias nolite
spernere. Omnia autem probate: quod bonum est
tenete. Ab omni specie mala abstinete
vos. Ipse autem deus pacis sanctificet
vos per omnia: et integer spiritus vester et
anima et corpus sine querela in adven-
tu domini nostri Ihesu Christi servetur. Fidelis
est qui vocavit vos: qui etiam faciet. Fra-
tres orate pro nobis. Salutate fratres
omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum
ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia domini nostri Ihesu Christi vobiscum. Amen.

Explicit epistola ad thessalonicenses prima

Incipit argumentum ad thessalonicenses 2a

Ad thessalonicenses secun-
dam scribit epistolam et
notum facit eis de temporibus
novissimis et de adversarii detectione.
Scribit hanc epistolam ab athenis
per tyticum dyaconem et onesimum a-
colitum. Explicit argumentum

Incipit epistola ad thessalo-
nicenses secunda

Paulus et siluanus et thimotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo gracias ~~agere debemus~~ vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo Gracias agere debemus deo semper pro vobis fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et habundat caritas uniuscuiusque vestrum in inuicem ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro paciencia vestra et fide in omnibus persecucionibus vestris et tribulacionibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei ut digni habeamini in regno dei pro quo et patimini Si tamen iustum est apud deum retribuere tribulacionem hiis qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in reuelacione domini nostri ihesu christi de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam hiis qui non nouerunt deum et qui non obediunt euangelio domini nostri ihesu christi Qui penas dabunt in interitu eternas a facie domini et a gloria virtutis eius cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo in quo eciam oramus semper pro vobis ut dignetur vos vocacione sua deus noster et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ut clarificetur nomen domini nostri ihesu christi in vobis et vos in illo secundum graciam dei nostri et domini nostri ihesu christi

ij

Rogamus autem vos fratres per aduentum domini nostri ihesu christi et nostre congregacionis in ipsum ut non cito moueamini a vestro sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos missam quasi instet dies domini Ne quis vos seducat ullo modo Quoniam nisi venerit discessio primum et reuelatus fuerit homo peccati filius perdicionis qui aduersatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis Et nunc quid detineat scitis ut reueletur in suo tempore Nam misterium iam operatur iniquitatis tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat Et tunc reuelabitur ille iniquus quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui et destruet illustracione aduentus sui eum cuius est aduentus secundum operacionem sathane in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seduccione iniquitatis hiis qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salui fierent Ideo mittet illis deus operacionem erroris ut credant mendacio ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati Nos autem debemus gracias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo ~~pro vobis~~ quod elegit nos deus primicias in salutem in sanctificacione spiritus et fide veritatis in qua et vocauit vos per euangelium nostrum in acquisicionem glorie domini nostri ihesu christi Itaque fratres state et tenete tradiciones quas didicistis siue per sermonem siue per epistolam nostram Ipse autem dominus noster ihesus christus et deus pater noster qui dilexit nos et

cosolacone et na et spem bona in g
cia: exhortet corda vra et gfimet
in oi ope et smone bono III

De cetero fres orate p nobis ut
smo dei currat et clarificet
sicut et apud vos: et ut libemur
ab iportunis et malis homib
Non eni om e fides Fidelis aut
dns e qui cofimabit vos et custodiet
a malo Confidim aut fres de vob
in dno qm q precipim et fa
citis et facietis Dns aut dirigat
corda vra in caritate et paciecia xpi
Denunciam aut vobis fres in noie
dni nri ihu xpi: ut subtrahatis vos
ab oi fre ambulante i ordinate et
no sm tradicone qua acceperut a
nobis Ipi eni scitis quead modu
oporteat imitari nos Qm no in
quieti fuim inter vos neqz gratis
pane manducauim ab aliq: sed
in labore et fatigacone nocte et
die opantes ne que vrm gravarem
Non quasi no ~~habeamus~~ habuerim
potestate: sed ut nosmet ipos forma
daremus vobis ad imitadu nos. ~~Na~~
~~et cu essemus apud vos hoc denunci~~
~~abam vobis ad imitadu nos~~ Nam et
cu essemus apud vos hoc denuncia
bam vobis: qm si qs no vult opari
no manducet Audiuim eni inter
vos quosda ambulare inquiete nih
il opantes s curiose agentes Hijs at
qui huiusmoi sut denunciam et ob
secram in dno ihu xpo ut cu silen
cio opantes suu pane manducet Vos
aut fres nolite deficere bnfacientes
Qd si qs no obedierit vbo nro p epis
tola hunc notate et no comisceami
cu illo ut gfundat Et nolite quasi

inimicu existimare: s corripite ut fra
tre Ipe aut dns pacis dat vobis pa
ce sempitna in oi loco Dns cu oib
vobis Salutaco mea manu pauli: qd
e signu i oi epla: ita scribo Gra dni
nri ihu xpi cu oib vobis Ame·

Explicit epla ad thessalonicenses ·ii·

Incipit argumetu i epla ad thi·i·

Thimotheu instruit et docet
de ordinacone epatus et dya
conij et oi ecclastice disci
pline: scribes et ab urbe roma Ex
plicit argume ~~incipit~~ ~~aplus~~ Inci
pit epla ad thimotheu prima

Paulus aplus xpi
ihesu scdm imperiu
dei salvatoris nri
et xpi ihu spei nre
Thimotheo dilecto
filio in fide Gra
mia et pax a deo pre et xpo ihu
dno nro Sicut rogaui te ut remaneres
ephesi cu irem in machedonia ut de
nunciares quibusda ne alit docerent
neqz intenderent fabulis et genealo
gijs intminatis: que qstiones pstat
magis qua edificacone dei que est
in fide Finis aut precepti e caritas
de corde puro et gsciencia bona et fide
no ficta A quib quida aberrantes
coversi sut in vaniloquiu volentes
ee legis doctores: no intelligentes neqz
que loquunt neqz de quib affirmat
Scim aut quia bona e lex si quis
ea legitime vtat: sciens hoc qz iusto
no est lex posita s iniustis et no sub
ditis impijs et peccatoribus scelestis
et contaminatis patricidis et matricidis

homicidis fornicariis masculorum con-
cubitoribus plagiariis mendacibus
periuris: et si quid aliud sane doctrine
adversatur que est secundum evangelium glorie
beati dei quod creditum est michi. Gracias
ago ei qui me confortavit xpo ihesu
domino nostro quia fidelem me existimavit
ponens in ministerio qui prius fui blasphe-
mus et persecutor et contumeliosus:
sed misericordiam dei consecutus sum quia igno-
rans feci in incredulitate. Superhabunda-
vit autem gracia domini nostri ihesu xpi cum fide
et dilectione que est in xpo ihesu. Fidelis
sermo et omni acceptione dignus quia xpus
ihesus venit in hunc mundum peccatores
salvos facere quorum primus ego sum. Sed
ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo
ostenderet xpus ihesus omnem pacien-
ciam ad informacionem eorum qui cre-
dituri sunt illi in vitam eternam. Regi
autem seculorum inmortali invisibili
soli deo honor et gloria in secula seculo-
rum amen. Hoc preceptum commendo tibi
fili thimothee secundum precedentes in
te prophecias ut milites in illis bo-
nam miliciam habens fidem et bonam con-
scienciam quam quidam repellentes circa
fidem naufragaverunt ex quibus
est hymeneus et alexander: quos tradi-
di sathane [ut discant] non blasphemare. II.

Obsecro igitur primo omnium fieri
obsecraciones oraciones postula-
ciones graciarum actiones pro omnibus homi-
nibus pro regibus et omnibus qui in subli-
mitate sunt constituti: ut quietam
et tranquillam vitam agamus in omni pie-
tate et castitate. Hoc enim bonum est
et acceptum coram salvatore nostro deo:
qui omnes homines vult salvos fieri et ad
agnicionem veritatis venire. Unus
enim deus unus et mediator dei et
hominum homo xpus ihesus: qui dedit
redempcionem semetipsum pro omnibus testi-
monium temporibus suis in quo positus
sum ego predicator et apostolus. veritatem
dico non mencior doctor gencium
in fide et veritate. Volo ergo viros
orare in omni loco levantes puras
manus sine ira et disceptacione.
Similiter et mulieres in habitu ornato
cum verecundia et sobrietate orna-
tes se non in tortis crinibus aut
auro aut margaritis vel veste pre-
ciosa: sed quod decet mulieres promit-
tentes pietatem per opera bona. Mulier
in silencio discat cum omni subiectione
docere autem mulieri non permitto neque
dominari in virum: sed esse in silencio. Adam
enim primus formatus est: deinde eva
et adam non est seductus: mulier autem
seducta in prevaricacione fuit. Sal-
vabitur autem per filiorum generacionem si
permanserit in fide et dilectione et
sanctificacione cum sobrietate. III.

Fidelis sermo. Si quis episcopatum de-
siderat bonum opus desiderat.
Oportet ergo episcopum irreprehensibilem
esse unius uxoris virum sobrium pru-
dentem ornatum pudicum hospitalem
doctorem non vinolentum non percusso-
rem sed modestum: non litigiosum non
cupidum sue domui bene prepositum:
filios habentem subditos cum omni cas-
titate. Si quis autem domui sue pre-
esse nescit quomodo ecclesie dei diligen-
ciam habebit. Non neophitum: ne
in superbiam elatus in iudicium incidat
dyaboli. Oportet autem illum testi-
monium habere bonum ab hiis qui foris
sunt: ut non in obprobrium incidat et

laqueos dyaboli. Dyacones similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe lucrum sectantes habentes misterium fidei in consciencia pura. Et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus. Dyacones sint unius uxoris viri: qui filiis suis bene presint et suis domibus. Qui enim bene ministraverint: gradum sibi bonum acquirent et multam fiduciam in fide que est in christo ihesu. Hec tibi scribo: sperans me venire ad te cito. Si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari: que est ecclesia dei vivi: columpna et firmamentum veritatis. Et manifeste magnum pietatis sacramentum quod manifestum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis predicatum est gentibus creditum est in mundo assumptum est in gloria. IIII.

Spiritus autem manifeste dicit: quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in ypocrisi loquencium mendacium ~~[illegible]~~ et cauteriatam habentes suam conscienciam prohibencium nubere abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum graciarum actione fidelibus et hiis qui noverunt veritatem: quia omnis creatura dei bona: et nichil reiciendum quod cum graciarum actione ~~fidelibus~~ percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei et oracionem. Hec proponens fratribus bonus eris minister christi ihesu enutritus verbis fidei et bone doctrine quam assecutus es. Ineptas autem et aniles fabulas devita: exerce autem teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitacio ad modicum utilis est: ~~exerce autem teipsum~~ pietas autem ad omnia ~~valet~~ utilis est: promissionem habens vite que nunc est et future. Fidelis sermo et omni accepcione dignus. In hoc enim laboramus et maledicimur: quia speramus in deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium. Precipe hec et doce. Nemo adolescenciam tuam contempnat sed exemplum esto fidelium in verbo in conversacione in caritate in fide in castitate. Dum venio: attende lectioni exhortacioni doctrine. Noli negligere graciam que in te est: que data est tibi per prophetiam cum imposicione manuum presbiterii. Hec meditare in hiis esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrine: insta in illis. Hoc enim faciens: et teipsum salvum facies et eos qui te audiunt. Seniorem ne increpaveris: sed obsecra ut patrem iuvenes ut fratres anus ut matres iuvenculas ut sorores in omni castitate. V.

Viduas honora que vere vidue sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet: discat primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et desolata speret in deum et instet obsecracionibus et oracionibus nocte ac die. Nam que in deliciis est vivens mortua est. Et hoc precipe: ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet: fidem negavit et est infideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit unius viri uxor in operibus bonis testimonium habens. Si filios educavit si hospicio recepit si sanctorum pedes lavit si tribulacionem pacientibus sub-

ministrauit: si omne opus bonum sub
secuta est. Adolescentiores autem viduas
deuita. Cum enim luxuriate fuerint in
Christo nubere volunt: habentes dampna
cionem quia primam fidem irritam fecerunt.
Simul autem et ociose discunt circui
re domos non solum ociose: sed et ver
bose et curiose loquentes que non opor
tet. Volo ergo ~~[illegible]~~ iuniores nubere
et filios procreare matres familias
esse nullam occasionem dare adversario ma
ledicti gratia. Iam enim quedam conversse
sunt retro sathanam. Si quis fidelis
est si qua fidelis habet viduas sub
ministret illis et non grauetur ecclesia: ut
hijs que vere vidue sunt sufficiat. Qui
bene presunt presbiteri duplici honore digni
habeantur: maxime qui laborant in verbo
et doctrina. Dicit enim scriptura: Non in
frenabis os bovi trituranti. Et dig
nus est operarius mercede sua. Adversus
presbiterum accusacionem noli recipere nisi
sub duobus aut tribus testibus. Peccantes
coram omnibus argue ut et ceteri timorem
habeant. Testor coram deo et Christo Ihesu
et electis angelis ut hec custodias:
et sine preiudicio nichil facies in aliam
partem declinando. Manus cito nemini impo
sueris: neque communicaveris peccatis alie
nis. Teipsum castum custodi. Noli ad
huc aquam bibere: sed modico vino utere
propter stomachum tuum et frequentes
tuas infirmitates. Quorundam hominum
peccata manifesta sunt precedencia ad iu
dicium: quosdam autem et subsequuntur.
Similiter et facta bona manifesta sunt: et
que aliter se habent abscondi non possunt.
Quicumque sunt sub iugo servi C. vi.
dominos suos omni honore dignos
arbitrentur: ne nomen domini et doctrina
blasphemetur. Qui autem fideles habent

dominos non contempnant quia fratres sunt: sed
magis serviant quia fideles sunt et
dilecti quia beneficii participes sunt. Hec
doce et exhortare. Si quis aliter docet
et non acquiescit sanis sermonibus
domini nostri Ihesu Christi et ei que secundum pie
tatem est doctrine: superbus est nichil sci
ens: sed languens circa questiones et
pugnas verborum. Ex quibus oriuntur
invidie contentiones blasphemie suspi
ciones male conflictaciones hominum mente
corruptorum et qui veritate privati
sunt existimantium questum esse pietatem.
Est autem questus magnus pietas cum suf
ficiencia. Nichil enim intulimus in hunc nā
mundum haut dubium quia nec auferre
quid possumus. Habentes autem alimenta
et quibus tegamur hijs contenti sumus.
Nam qui volunt divites fieri incidunt
in temptacionem et in laqueum dyaboli
et desideria multa et inutilia et
nociva: que mergunt homines in interitum
et perdicionem. Radix enim omnium malorum
est cupiditas. Quam quidam appetentes
erraverunt a fide: et inseruerunt
se doloribus multis. Tu autem o homo
dei hec fuge. Sectare vero iusticiam
pietatem fidem caritatem pacienciam man
suetudinem. Certa bonum certamen
fidei apprehende vitam eternam in qua
vocatus es et confessus bonam confessio
nem coram multis testibus. Precipio tibi
coram deo qui vivificat omnia et Ihesu
Christo qui testimonium reddidit sub pon
cio pylato bonam confessionem ut ser
ves mandatum sine macula irreprehen
sibile usque in adventum domini nostri Ihesu
Christi quem suis temporibus ostendet beatus
et solus potens rex regum et dominus
dominancium: qui solus habet immortalitatem

et lucē habitat inaccessibilem quē nl
lus hominū vidit sed nec vidē pt cui
honor et imperiū sempiternū amen
Diuitibus huius sclī precipe nō subliē
sape neq; sperare in icto diuiciarū
sꝫ in deo vivo qui pstat nobis oīa
habūde ad fruendū. bene agē diui
tes fieri in opibus bonis facile tri
buē communicāe thesaurizāe sibi
fūdamentū bonū in futurū ut ap
phendat verā vitā O thymothee
depositū custodi. deuitās phanas
vocū novitates et oppositiōes fal
si nois sciē. quā quidā pmittētes
circa fidē exciderunt. Grā tecū amē

Explicit epla ad thimotheū pª.

Incipit argumēt ī eplā ad thi. scdā

Item thymotheo scribit de exhor
tatiōe martirii et oīs regule veri
tatis et q̄d futurū sit tēporibus nouis
sīis et de sua passione: scribēs ei ab
urbe roma Explicit argumentū

Incipit epla ad thimotheū scdā

Paulus apls xpi
ihesu p voluntatē
dei scdm pmissionē
vite que est in xpo
ihū: thymotheo ka
rissiō filio Grā
mia pax a deo prē ihū xpo dnō nrō
Grās ago deo cui seruio a pgenito
ribus in cōsciā pura qd̄ sine intmissio
ne habeā tui memoriā in oronibus meis
nocte et die desiderās te videē me
mor lacrimarū tuarū ut gaudeo im
plear recordationē accipiēs eius fi
dei que ē in te nō fictā. que et habi
tauit pmū in aiā tua lōide et mrē
tua eunice: certus sū aūt qd̄ et in
te. ppter quā causā amoneo te. ut
resuscites grām dei que ē in te per
īpositiōne manuū tuarū mearū Non
enī dedit nobis deus spm timoris:
sed virtutis et dilcōnis et sobrietatis
Noli itaq; erubescē testimoniū dnī nrī
neq; me vinctū eius. sed collabora e
wāgelio scdm virtutē dei qui liberauit
nos et vocauit vocatiōe sua scā. non
scdm opa nra sed scdm ppositū suū
et grāciā que data ē nobis in xpo ihū
ante tpa secularia maifestata ē aūt
nūc p illuiacōne saluatoris nrī ihesu
xpi. qui destruxit quidē mortē illumi
nauit aūt vitā et incorrupcōne per
ewangelium: in quo positus sū ego pdi
cator et apls et mgr gentium: ob quā
causā ecīa hec pacior. sed nō cōfū
dor. Scio enī cui credidi et certus sū:
quia potens ē depositū meū seruāe
in illū diem. Formā habēs sanorū
verborū que a me audisti in fide et
dilectiōe in xpo ihū: bonū depositū
custodi p spm scm qui habitat ī nob
Scis hoc qd̄ auersi sūt a me oēs qui
in asia sūt: ex quibus ē phigelus et
hermogenes Det miām dnūs ~~onesi~~
onesifori domui: quia sepe me
refrigerauit et cathenā meā non
erubuit sed cū roma venisset solli
cite me quesiuit et inuenit. det illi
dnūs miām īuenire in illa die. Et
quāta ephesi ministrauit: tu melius
nosti

II

Tu ergo fili mi cōfortāe in grā
que ē in xpo ihū: et que au
disti a me p multos testes hec cō
mēda fidelibus hoībus qui ydonei
erūt et alios docē. Labora sicut bonus
miles xpi ihū Nemo militans deo
īplicat se negociis secularibus: ut ei
placeat cui se pbauit Nam et qui

certat in agone non coronatur nisi qui legitime certaverit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico, dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Memor esto dominum ihesum christum resurrexisse a mortuis ex semine david secundum ewangelium meum, in quo laboro usque ad vincula quasi male operans: sed verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur que est in christo ihesu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus et convivemus. Si sustinemus et conregnabimus. Si negaverimus et ille negabit nos. Si non credimus ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hec commoneo testificans coram deo. Noli verbis contendere: nichil utile est nisi ad subversionem audiencium. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Prophana autem et vaniloquia devita. Multum enim proficiunt ad impietatem: et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est ymeneus et philetus qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam et subverterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum dei stat habens signaculum hoc. Cognovit dominus qui sunt eius: et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia. Et quedam quidem in honorem quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum. Iuvenilia autem desideria fuge. Sectare vero iusticiam fidem caritatem pacem cum hiis qui invocant dominum de puro

corde. Stultas autem et sine disciplina questiones devita: sciens quia generant lites. Servum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem pacientem cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati: nequando det illis deus penitenciam ad cognoscendam veritatem et resipiscant a dyaboli laqueis a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem. III

Hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa: et erunt homines seipsos amantes cupidi elati superbi blasphemi parentibus inobedientes ingrati scelesti sine affectione sine pace criminatores incontinentes immites sine benignitate proditores protervi tumidi voluptatum amatores magis quam dei habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes. Et hos devita. Ex hiis enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis que ducuntur variis desideriis: semper discentes et numquam ad scienciam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iannes et Mambres restiterunt moysi ita et hii resistunt veritati homines corrupti mente reprobi circa fidem. Sed ultra non proficient. Insipiencia enim eorum manifesta erit omnibus: sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam institucionem propositum fidem longanimitatem dilectionem pacienciam persecuciones passiones qualia michi facta sunt antyochie yconio listris: quales persecuciones sustinui: et ex omnibus me eripuit dominus. Et omnes qui pie volunt vivere in christo ihesu persecucionem pacientur. Mali autem homines et seductores proficient in peius

errantes et in errorem mittentes Tu vero
permane in hiis que didicisti et credita
sunt tibi: sciens a quo didiceris et quia
ab infancia sacras litteras nosti que
te possunt instruere ad salutem per fidem que
est in christo ihesu Omnis scriptura diuinitus
inspirata utilis est ad docendum ad
arguendum ad corripiendum ad erudi
endum in iusticia: ut perfectus sit homo
dei ad omne opus bonum instructus
Testificor coram deo IIII
et christo ihesu qui iudicaturus
est viuos et mortuos et aduentum eius [margin: et regnum eius]
predica verbum insta oportune impor
tune argue obsecra increpa in
omni paciencia et doctrina Erit enim tempus
cum sanam doctrinam non sustinebunt: sed
ad sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus Et a veri
tate quidem auditum avertent: ad fa
bulas autem convertentur Tu vero vigila
in omnibus labora Opus fac evangeliste
ministerium tuum imple: sobrius esto E
go enim iam delibor et tempus resolucio
nis mee instat Bonum certamen cer
taui: cursum consummaui: fidem seruaui
In reliquo reposita est michi corona ius
ticie quam reddet michi dominus in illa die
iustus iudex Non solum autem michi sed et
hiis qui diligunt aduentum eius Fes
tina venire ad me cito Demas enim
me dereliquit diligens hoc seculum et
abiit thessalonicam crescens in ga
laciam tytus in dalmaticam lucas
est mecum solus Marcum assume et
adduc tecum Est enim michi utilis in mini
sterium Tithicum autem misi ephesum pe
nulam quam reliqui troade apud car
pum veniens affer tecum et libros:
maxime autem membranas Alexander
erarius multa mala michi ostendit Red
det illi dominus secundum opera eius Quem et tu
deuita valde enim restitit verbis nostris
In prima mea defensione nemo michi
affuit sed omnes me dereliquerunt Non
illis imputetur Dominus enim michi astitit
et confortauit me ut per me predicacio
impleatur: et audiant omnes gentes
et liberatus sum de ore leonis Libera
uit me dominus ab omni opere malo: et sal
uum faciet in regnum suum celeste: cui
gloria in secula seculorum amen Saluta pris
cam et aquilam: et onesifori domum
Erastus remansit chorinthi: trophimum
autem reliqui infirmum mileti Festina
ante hiemem venire Salutat te eubo
lus et pudens et linus et claudia: et
fratres omnes Dominus ihesus christus cum spiritu tuo
gracia vobiscum amen Explicit epistola ad
thimotheum secunda

Incipit argumentum ad titum

Titum commonefacit et instruit
de constitucione presbiterii et de
spirituali conuersacione et de here
ticis vitandis qui in scripturis iuday
cis credunt scribens ei a nycopoli
Explicit argumentum. Incipit
epistola ad titum

Paulus seruus dei apos
tolus autem ihesu christi secundum
fidem electorum dei et ag
nicionem veritatis que
secundum pietatem est in spe
vite eterne quam promisit qui non mentitur
deus ante tempora secularia manifestauit autem
temporibus suis verbum suum in predicacione
que credita est michi secundum preceptum sal
uatoris nostri dei tyto dilecto filio secundum
communem fidem Gracia et pax a deo patre
et christo ihesu saluatore nostro Huius rei

gratia reliqui te crete ut ea que desunt corrigas et constituas per civitates presbiteros sicut ego tibi disposui. Si quis sine crimine est unius uxoris vir filios habens fideles non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non superbum non iracundum non violentum non percussorem non turpis lucri cupidum sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes vaniloqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt quos oportet redargui qui universas domos subvertunt docentes que non oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta. Cretenses semper mendaces male bestie ventris pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate. Omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nichil mundum sed inquinate sunt eorum et mens et consciencia. Confitentur se nosse deum factis autem negant cum sint abhominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi.

II

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam. Senes ut sobrii sint pudici prudentes sani in fide in dilectione in paciencia. Anus similiter in habitu sancto non criminatrices non vino multo servientes bene docentes ut prudentiam doceant. Adolescentulas ut viros suos ament filios suos diligant prudentes castas sobrias domus curam habentes benignas subditas viris suis ut non blasphemetur verbum dei. Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint. In omnibus teipsum prebe exemplum bonorum operum in doctrina in integritate in gravitate. Verbum sanum irreprehensibile ut is qui ex adverso est vereatur nichil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes non fraudantes sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei et salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem et secularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri ihesu xpi qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. Hec loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Nemo te contempnat.

III

Admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto obedire ad omne opus bonum paratos esse neminem blasphemare non litigiosos esse sed modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes increduli errantes servientes desideriis et voluptatibus variis in malicia et invidia agentes odibiles odientes invicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris nostri dei non ex operibus

iustitie que fecimus nos sed secundum suam
misericordiam saluos nos fecit per lauacrum
regenerationis et renouationis spiritus sancti
quem effudit in nos habunde per
ihesum xpm saluatorem nostrum ut ius
tificati gratia ipsius heredes simus
secundum spem vite eterne fidelis sermo
est Et de hijs volo te confirmare ut
curent bonis operibus preesse qui credunt
deo Hec sunt bona et vtilia hominibus
Stultas autem questiones et genea
logyas et contentiones et pugnas le
gis deuita Sunt enim inutiles et va
ne Hereticum hominem post vnam et se
cundam correptionem deuita sciens quia
subuersus est qui huiusmodi est et de
linquit cum sit proprio iudicio condempnatus Cum
misero ad te arthemam aut tyticum
festina ad me venire in nicopolim
ibi enim statui hyemare Zenam legis
peritum et apollo sollicite premitte
ut nichil illis desit Discant autem et
nostri bonis operibus preesse ad vsus necessarios
ut non sint infructuosi Salutant te
qui mecum sunt omnes Saluta eos qui
nos amant in fide Gratia dei cum omnibus
vobis amen Explicit epistola ad titum

Incipit argumentum ad philemonem

Philemoni familiares litteras
facit pro onesimo seruo eius
scribens ei ab vrbe roma de
carcere Explicit argumentum

Incipit epistola ad philemonem

Paulus vinctus ihesu xpi
et thimotheus frater phy
lemoni dilecto et ad
iutori nostro et apphie
sorori karissime et ar
chippo commilitoni nostro et ecclesie que
in domo tua est Gratia vobis et pax
a deo patre nostro et domino ihesu xpo Gra
tias ago deo meo semper memoriam tui
faciens in orationibus meis audiens caritatem
tuam et fidem quam habes in domino ihesu
et in omnes sanctos ut communicatio fidei
tue euidens fiat in agnitione omnis boni
in xpo ihesu Gaudium enim magnum
habui et consolationem in caritate tua
quia viscera sanctorum requieuerunt
per te frater Propter quod multam fiduciam habens
in xpo ihesu imperandi tibi quod ad rem
pertinet propter caritatem magis obsecro
cum sis talis ut paulus senex nunc
autem vinctus xpi ihesu Obsecro te pro meo
filio quem genui in vinculis onesimo
qui tibi aliquando inutilis fuit nunc autem
et tibi et michi vtilis quem remisi
tibi Tu autem illum id est mea viscera sus
cipe Quem ego volueram mecum detinere
ut pro te michi ministraret in vinculis euan
gelij Sine consilio autem tuo nichil vo
lui facere ut ne velut ex necessitate bonum
tuum esset sed voluntarium Forsitan enim ideo
discessit ad horam a te ut eternum illum
reciperes iam non ut seruum sed pro seruo
karissimum fratrem maxime michi quanto autem
magis tibi et in carne et in domino Si
ergo habes me socium suscipe illum sicut
me Si autem aliquid nocuit tibi aut debet
hoc michi imputa Ego paulus scripsi
manu mea ego reddam ut non dicam
tibi quod et teipsum michi debes Ita frater
ego te fruar in domino refice viscera
mea in domino Confidens de obedientia
tua scripsi tibi sciens quoniam et supra id
quod dico facies Simul autem et para
michi hospicium Nam spero per orationes vestras
donari me vobis Salutat te epafras

concaptiuus meus in xpo ihu: marcus aristarcus demas lucas adiutores mei. Gra dni nri ihu xpi cu spu vro amen

Explicit epla ad philemonem

Incipit argumentum in epla ad hebreos

In primis dicendu e cur apostolus paulus in hac epla scribedo no seruauerit more suu: ut vel vocabulu nois sui uel ordinis scriberet dignitate. hec causa e qd ad eos scribens qui ex circucisioe crediderat quasi gentiu aplus et no hebreoru: sciens quoque eoru superbia: sua quoque humilitate ipe demonstrans: meritu officii sui noluit anteferre. Na simili mo etia iohes apostolus ppt humilitate in epla sua nome suu eade roe no ptulit. Hanc g aplus fertur ad hebreos scripta hebraica lingua misisse: cuius sensu et ordine retinens lucas euangelista post excessu bti pauli greco sermone coposuit. Explicit argument

Incipit epla ad hebreos

Multifaria multisque modis olim deus loquens patribus in pphetis: nouissime diebus istis locutus e nobis i filio: que constituit herede vniuersoru p que fecit et secla. Qui cu sit splendor glorie et figura substantie eius portans quoque oia vbo virtutis sue purgacone peccatoru faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus quanto differentius pre illis nome hereditauit. Cui enim dixit aliqn angeloru: Filius meus es tu ego hodie genui te. Et rursum Ego ero illi in prem: et ipe erit m in filiu. Et cu iteru introducit primogenitu in orbe tre dicit Et adorent eu oes angeli dei Et ad angelos quide dicit Qui facit angelos suos spus et ministros flama ignis Ad filiu aut Thronus tuus deus in sclm scli virga equitatis virga regni tui Dilexisti iusticia et odisti iniquitate. ppterea vnxit te deus deus tuus oleo exultacois pre pticipibus tuis Et tu in principio dne tra fundasti: et opa manuu tuaru sunt celi. Ipi peribunt tu aut pmanebis: et oes sicut vestimetu veterascent Et velut amictu mutabis eos et mutabuntur. Tu aut ide ipe es et ani tui no deficient. Ad que aut angeloru dixit aliqn Sede a dextris meis: quoadusque pona inimicos tuos scabellu pedu tuoru: None oes sunt amistratorii spus in ministeriu missi ppt eos qui hereditate capient salutis. II

Propterea habundancius oportet obseruare nos que audiuimus ne forte pefflueamus Si enim qui p angelos dictus e sermo factus e firmus et ois puaricatio et inobedia accepit iusta mercedis retribucone: quo nos effugiemus si tanta neglexerimus salute: Que cu initiu accepisset enarrari p dnm ab eis qui audierunt in nos confirmata e contestante deo signis et portentis et variis virtutibus et spus sci distribucoibus scdm sua volutate Non enim angelis subiecit deus orbe tre futuru de quo loquimur. Testatus e aut in quoda loco quis dicens Quid e ho qd memor es eius aut filius hois quia visitas eu Minuisti eu paulominus

ab angelis gloria et honore coronasti eum
et constituisti eum super opera manuum tu-
arum. Omnia subiecisti sub pedibus eius.
In eo enim quod ei omnia subiecit nichil
dimisit non subiectum ei. Nunc autem
nec dum videmus omnia subiecta ei. Eum
autem qui modico quam angeli mino-
ratus est videmus ihesum propter passionem
mortis gloria et honore coronatum:
ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem.
Decebat enim eum propter quem omnia et
per quem omnia qui multos filios in gloriam
adduxerat auctorem salutis eorum per
passiones consummare. Qui enim sanctificat
et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter
quam causam non confunditur fratres eos vo-
care dicens. Nunciabo nomen tuum fratribus
meis: in medio ecclesie laudabo te. Et
iterum Ego ero fidens in eum. Et iterum
Ecce ego et pueri mei quos michi dedit
deus. Quia ergo pueri communicaverunt
carni et sanguini et ipse similiter participa-
vit eisdem: ut per mortem destrueret eum
qui habebat mortis imperium id est
dyabolum: et liberaret eos qui timore
mortis per totam vitam obnoxii erant
servituti. Nusquam enim angelos apprehen-
dit [semen abrahe apprehendit] Unde debuit per omnia fratribus similari:
ut misericors fieret et fidelis pon-
tifex ad deum ut repropiciaret delicta populi.
In eo enim in quo passus est ipse et temp-
tatus: potens est et eis qui temptantur
auxiliari. III

Unde fratres sancti vocationis celestis
participes: considerate apostolum et
pontificem confessionis nostre ihesum: qui fide-
lis est ei qui fecit illum sicut et moy-
ses in omni domo illius. Amplioris enim
glorie iste pre moyse dignus habitus est
quanto ampliorem honorem habet domus
qui fabricavit illam. Omnis namque domus
fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia cre-
avit deus est. Et moyses quidem fide-
lis erat in tota domo eius tamquam famu-
lus: in testimonium eorum que dicenda
erant. Christus vero tamquam filius in domo
sua: que domus sumus nos si fiduciam
et gloriam spei usque ad finem firmam
retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus
sanctus: hodie si vocem eius audieritis noli-
te obdurare corda vestra sicut in exacer-
batione secundum diem temptationis in deserto
ubi temptaverunt me patres vestri proba-
verunt et viderunt opera mea: quadra-
ginta annis. Propter quod infensus fui gene-
rationi huic: et dixi semper errant corde. Ipsi
autem non cognoverunt vias meas: si-
cut iuravi in ira mea si introibunt in
requiem meam. Videte fratres ne forte sit
in aliquo vestrum cor malum incredulitatis
discedendi a deo vivo. Sed adhortamini
vosmetipsos per singulos dies donec
hodie cognominatur: ut non obduretur quis
ex vobis fallacia peccati. Participes enim
christi effecti sumus: si tamen inicium substantie
eius usque ad finem firmum retineamus
dum dicitur hodie si vocem eius audieritis
nolite obdurare corda vestra quemadmo-
dum in illa exacerbatione. Quidam enim au-
dientes exacerbaverunt: sed non universi
qui profecti sunt ab egipto per moysen.
Quibus autem infensus est quadraginta
annis? Nonne illis qui peccaverunt:
quorum cadavera prostrata sunt in de-
serto. Quibus autem iuravit non introire
in requiem ipsius: nisi illis qui incre-
duli fuerunt. Et videmus quia non potue-
runt introire propter incredulitatem. IIII

Timeamus ergo ne forte relicta polli-
citatione introeundi in requiem eius

existimet aliquis ex nobis deesse. Etenim et nobis nunciatum est quemadmodum et illis. Sed non profuit illis sermo auditus non admixtus fidei ex his que audierunt. Ingredimur enim in requiem qui credidimus: quemadmodum dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. et quidem operibus ab institucione mundi factis. Dixit enim quodam loco de die septima sic. Et requievit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiem meam. Cum ergo superest quosdam introire in illam et hii quibus prioribus annunciatum est non introierunt propter incredulitatem. iterum terminat diem quendam hodie in david dicendo post tantum temporis sicut supra dictum est hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Nam et si eis ihesus requiem prestitisset: nunquam de alia loqueretur posthac die. Itaque relinquitur sabbatismus populo dei. Qui enim ingressus est in requiem eius: etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus enim est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem anime et spiritus compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intencionum cordis: et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Omnia autem nuda et aperta sunt in oculis eius ad quem nobis sermo. Habentes ergo pontificem magnum qui penetravit celos ihesum filium dei: teneamus confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris temptatum per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gracie: ut misericordiam consequamur et graciam inveniamus in auxilio oportuno.

V.

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis: qui condolere possit his qui ignorant et errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tanquam aaron. Sic et christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Et quidem cum esset filius dei didicit ab his que passus est obedientiam et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne: appellatus est pontifex a deo iuxta ordinem melchisedech. De quo nobis grandis sermo et interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursum indigetis ut vos doceamini que sint elementa exordii sermonum dei: et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis enim qui lactis est particeps: expers est sermonis iusticie. parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus: eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discrecionem boni ac mali.

VI.

Quapropter intermittentes inchoacionis christi sermonem: ad perfectionem feramur. non rursum iacientes fundamentum penitencie ab operibus mortuis et fidei ad deum baptismatum doctrine: inpositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii eterni. Et hoc

faciemus si quidem permiserit deus. Im-
possibile est enim eos qui semel sunt il-
luminati gustaverunt etiam donum celes-
te et participes sunt facti spiritus sancti
gustaverunt nichilominus bonum dei
verbum virtutes que seculi venturi et pro-
lapsi sunt renovari rursus ad pe-
nitenciam rursum crucifigentes sibi
metipsis filium dei et ostentui ha-
bentes. Terra enim sepe venientem
super se bibens ymbrem et generans
herbam oportunam illis a quibus co-
litur accipit benedictionem a deo proferens
autem spinas et tribulos reproba est
et maledicto proxima cuius consumma-
tio in combustionem. Confidimus autem
de vobis dilectissimi meliora et ~~vicin~~
viciniora saluti tamen et si ita loqui-
mur. Non enim iniustus deus ut ob-
liviscatur operis vestri et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius qui ministras-
tis sanctis et ministratis. Cupimus autem
unumquemque vestrum eandem ostentare solli-
citudinem ad expletionem spei usque
in finem ut non segnes efficiamini
verum imitatores eorum qui fide et
paciencia hereditabunt promissiones. Abra-
he namque promittens deus quoniam neminem
habuit per quem iuraret maiorem iu-
ravit per semetipsum dicens Nisi bene-
dicens benedicam te et multiplicans mul-
tiplicabo te. Et sic longanimiter ferens
adeptus est repromissionem. Homines enim
per maiorem sui iurant et omnis controver-
sie eorum finis ad confirmationem est iu-
ramentum. In quo habundantius volens
deus ostendere pollicitacionis heredibus
inmobilitatem consilii sui interposuit
iusiurandum ut per duas res inmobiles
quibus inpossibile est mentiri deum fortis-
simum solacium habeamus qui confugimus
ad tenendam propositam spem quam sicut
anchoram habemus anime tutam ac firmam
et incedentem usque ad interiora velaminis
ubi precursor pro nobis introivit Ihesus
secundum ordinem melchisedech pontifex
factus in eternum. VII.

Hic enim melchisedech rex salem
sacerdos dei summi qui obviavit
abrahe regresso a cede regum et be-
nedixit ei cui et decimas omnium divisit
abraham primum quidem qui interpretatur
rex iusticie deinde autem rex salem quod
est rex pacis sine patre et sine ~~m~~ matre
sine genealogia neque inicium dierum
neque finem vite habens assimilatus est filio
dei manet sacerdos in perpetuum. In-
tuemini autem quantus sit hic cui et de-
cimas dedit de precipuis abraham pa-
triarcha. Et quidem de filiis levi sacer-
~~dote~~ docium accipientes mandatum habent
decimas sumere a populo secundum legem id est
a fratribus suis quamquam et ipsi exierint de
lumbis abrahe. Cuius autem generacio non
annumeratur in eis decimas sumpsit ab
abraham et hunc qui habebat repromis-
siones benedixit. Sine ulla autem contra-
dictione quod minus est a meliore benedicitur.
Et hic quidem decimas morientes homines
accipiunt ibi autem contestatur quia vivit.
Et ut ita ~~dicam~~ dicam sit per abraham et
levi qui decimas accepit decimatus
est adhuc enim in lumbis patris erat quando
obviavit ei melchisedech. Si ergo
consummacio per sacerdocium leviticum erat
~~pro obviavit~~ populus enim sub ipso legem
accepit quid adhuc necesse fuit secundum ⁄|
ordinem aaron dici. Translato enim
sacerdocio necesse est ut legis translacio

⁄| ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem
et non secundum o-

fuit in quo enim hec dicuntur de alia tri
bu est de qua nullus altario presto fuit
Manifestum est enim quod ex iuda ortus
sit dominus noster in qua tribu nichil de
sacerdotibus moyses locutus est Et am
plius adhuc manifestum est si secundum
similitudinem melchisedech exurget
alius sacerdos qui non secundum legem ma
dati carnalis factus est sed secundum virtutem
vite insolubilis Contestatur enim quia
tu es sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech Reprobacio quidem fit
precedentis mandati propter infirmita
tem eius et inutilitatem Nichil enim
ad perfectum adduxit lex introductio vero
melioris spei per quam proximamus ad
deum Et quantum est non sine iureiurando
sacerdotes facti sunt hic autem cum iure
iurando per eum qui dixit ad illum iura
vit dominus et non penitebit eum tu es
sacerdos in eternum: in tantum melioris tes
tamenti sponsor factus est ihesus Et
alii quidem plures facti sunt sacerdotes:
idcirco quod morte prohiberentur permanere
hic autem eo quod maneat in eternum
sempiternum habet sacerdocium Unde et
salvare in perpetuum potest accedentes per
semetipsum ad deum semper vivens ad inter
pellandum pro nobis Talis enim decre
bat ut nobis esset pontifex sanctus inno
cens inpollutus segregatus a peccatoribus
et excelsior celis factus: qui non habet
cotidie necessitatem quemadmodum sacer
dotes prius pro suis delictis hostias
offerre deinde pro populi hoc enim fecit se
mel se offerendo Lex enim homines con
stituit sacerdotes: infirmitatem haben
tes Sermo autem iurisiurandi qui
post legem est filium in eternum perfectum VIII

Capitulum autem super ea que dicun
tur: talem habemus pontificem

talis sit iureiurando

qui consedit in dextera sedis magni
tudinis in celis: sanctorum minister et ta
bernaculi veri quod fixit dominus et non
homo Omnis enim pontifex ad offerendum
munera et hostias constituitur Unde
necesse est et hunc habere aliquid quod offerat
Si ergo esset super terram nec esset sacerdos
cum essent qui offerrent secundum legem
munera qui exemplari et umbre
deserviunt celestium: sicut responsum est
moysi cum consummaret tabernaculum
Vide inquit omnia facito secundum exem
plar quod tibi ostensum est in monte Nunc
autem melius sortitus est ministerium quan
to et melioris testamenti mediator
est quod in melioribus repromissionibus
sancitum est Nam si illud prius cul
pa vacasset: non utique secundi locus in
quireretur Vituperans enim eos dicit
Ecce dies veniunt dicit dominus et con
summabo super domum israel et super
domum iuda testamentum novum: non
secundum testamentum quod feci patribus
eorum in die qua apprehendi manum
illorum ut educerem illos de terra egyp
ti Quoniam ipsi non permanserunt in testame
to meo: et ego neglexi eos dicit
dominus Quia hoc testamentum quod dispo
nam domui israel post dies illos di
cit dominus: dando leges meas in mentem
eorum et in corda eorum ~~[illegible]~~ super
scribam eas: et ero eis in deum et ipsi
erunt mihi in populum Et non docebit unus
quisque proximum suum et unusquisque fratrem
suum dicens cognosce dominum quoniam omnes sci
ent me a minore usque ad maiorem
eorum quia propicius ero iniquitatibus
eorum et peccatorum illorum iam non memo
rabor Dicendo autem novum: veteravit
prius Quod autem antiquatur et senescit
prope interitum est IX

Habuit quidem et prius iustificationes
culture et sanctum seculare. Ta-
bernaculum enim factum est primum in quo
erant candelabra et mensa et proposi-
tio panum quod dicitur sancta. Post velamen-
tum autem secundum tabernaculum quod dicitur
sancta sanctorum aureum habens thuribulum et
archam testamenti circumtectam ex omni par-
te auro in qua urna aurea habens
manna et virga aaron que fronduerat
et tabule testamenti. Super que eam
cherubin glorie obumbrantia propicia-
torium de quibus non est modo dicendum
per singula. Hiis vero ita compositis in
priori quidem tabernaculo semper in-
troibant sacerdotes sacrificiorum officia
consummantes. In secundo autem semel in anno
solus pontifex non sine sanguine quem
offert pro sua et populi ignorantia. Hoc
significante spiritu sancto nondum propalatam esse
sanctorum viam adhuc priore tabernaculo
habente statum. Que parabola est temporis
instantis iuxta quam munera et hos-
tie offeruntur que non possunt iuxta conscientiam
perfectum facere servientem solummodo in cibis
et in potibus et variis baptisma-
tibus et iusticiis carnis usque ad tempus
correctionis impositis. Christus autem as-
sistens pontifex futurorum bonorum per
amplius et perfectius tabernaculum
non manufactum id est non huius creationis
neque per sanguinem ~~agnorum~~ hircorum
et vitulorum sed per proprium sanguinem int-
ravit semel in sancta eterna redemptione
inventa. Si enim sanguis hircorum et
taurorum et cinis vitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationem
carnis quanto magis sanguis christi qui
per spiritum sanctum semetipsum obtulit imma-
culatum deo emundavit conscientiam
nostram ab operibus mortuis ad serviendum
deo viventi. Et ideo novi testamenti me-
diator est ut morte intercedente in re-
demptione earum prevaricationum que erant
sub priore testamento repromissionem
accipiant qui vocati sunt eterne here-
ditatis. Ubi enim testamentum mors necesse
est intercedat testatoris. Testamentum
enim in mortuis confirmatum est alioquin
nondum valet dum vivit qui testatus
est. Unde nec primum quidem sine sanguine
dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis
a moyse universo populo accipiens san-
guinem vitulorum et hircorum cum aqua
et lana coccinea et ysopo ipsum quoque
librum et omnem populum aspersit dicens hic san-
guis testamenti quod mandavit ad
vos deus. Etiam tabernaculum et omnia
vasa ministerii sanguine similiter aspersit.
Et omnia pene in sanguine mundantur
secundum legem et sine sanguinis effusio-
ne non fit remissio. Necesse est ergo
exemplaria quidem celestium hiis mun-
dari ipsa autem celestia melioribus
hostiis quam istis. Non enim in manufacta
sancta ihesus introivit exemplaria vero-
rum sed in ipsum celum ut appareat nunc
vultui dei pro nobis. Neque ut sepe of-
ferat semetipsum quemadmodum ponti-
fex intrat in sancta per singulos annos in
sanguine ~~mundant secundum legem et sine~~
~~sanguinis effusione non fit remissio~~
~~Necesse est quod exemplaria quidem celes-~~
~~tium hiis mundari ipsa autem celestia~~
~~melioribus hostiis quam istis Non~~
~~enim in manufacta sancta~~ alieno ali-
oquin oportebat eum frequenter pati
ab origine mundi. Nunc autem semel
in consummatione seculorum ad desti-
tutionem peccati per hostiam suam apparuit.
Et quemadmodum statutum est hominibus
semel mori post hoc autem iudicium

sic et christus semel oblatus ad multorum
exhaurienda peccata secundo sine peccato appa-
rebit expectantibus se in salutem. X
Umbram enim habens lex bonorum
futurorum non ipsam ymaginem re-
rum per singulos annos hisdem ipsis hostiis
quas offerunt indesinenter numquam potest
accedentes perfectos facere alioquin cessas-
sent offerri ideo quod nullam haberent ul-
tra conscientiam peccati cultores semel mundati
Sed in ipsis commemoracio peccatorum per ~~fit~~ singulos
annos fit Impossibile est enim sanguine
taurorum et hircorum auferri peccata Ideo
ingrediens mundum dicit Hostiam et ob-
lacionem noluisti corpus autem aptasti
mihi holocaustomata et pro peccato non
tibi placuerunt Tunc dixi Ecce venio
In capite libri scriptum est de me
ut faciam deus voluntatem tuam aufert
primum ut sequens statuat In qua vo-
luntate sanctificati sumus per oblacionem
corporis ihesu christi semel. Et omnis qui-
dam sacerdos presto est cotidie ministrans
et easdem sepe offerens hostias que
numquam possunt auferre peccata Hic autem unam
pro peccatis offerens ~~hostias que numquam
possunt auferre peccata hic autem unam pro
peccatis offerens~~ hostiam in sempiternum
sedet in dextera dei de cetero expec-
tans donec ponantur inimici eius scabel-
lum pedum eius Una enim oblacione con-
summavit in sempiternum sanctificatos
Contestatur autem et nos et spiritus sanctus
Postquam enim dixit. Hoc autem testamen-
tum quod testabor ad illos post dies
illos dicit dominus dando leges meas
in cordibus eorum superscribam eas
et peccatorum et iniquitatum eorum iam
non recordabor amplius Ubi autem
horum remissio iam non oblacio pro
peccato Habentes itaque fratres fiduciam

Et in mentibus eorum

Superius dicens quia hostias et oblaciones et holocaustomata et
pro peccato noluisti, nec placita sunt que secundum legem offeruntur, tunc dixi ecce
venio ut faciam deus voluntatem tuam

introitum sanctorum in sanguine christi quam
iniciavit nobis viam novam et viventem
per velamen id est carnem suam et sacer-
dotem magnum super domum dei accē-
damus cum vero corde in plenitudine
fidei aspersi corda a consciencia mala
et abluti corpus aqua munda: te-
neamus spei nostre confessionem inde-
clinabilem Fidelis enim est qui repro-
misit Et consideremus invicem in provoca-
cionem caritatis et bonorum operum
non deserentes collectionem nostram
sicut est consuetudinis quibusdam sed
consolantes et tanto magis quanto vi-
deritis appropinquantem diem Voluntarie
enim peccantibus nobis post acceptam
noticiam veritatis iam non relinquitur
pro peccatis hostia Terribilis autem quae-
dam expectacio ~~iudicii~~ iudicii et ignis
emulacio que consumptura est adver-
sarios Irritam quis faciens legem
moysi sine ulla miseracione duobus
vel tribus testibus moritur Quanto
magis putatis deteriora mereri sup-
plicia qui filium dei conculcaverit et
sanguinem testamenti pollutum duxit
in quo sanctificatus est et spiritui gracie
contumeliam fecerit: Scimus enim qui
dixit Michi vindictam: ego retribuam
Et iterum Quia iudicabit dominus populum
suum horrendum est incidere in manus dei
viventis Rememoramini autem pristinos
dies in quibus illuminati magnum cer-
tamen sustinuistis passionum Et in altero
quidem obprobriis et tribulacionibus
spectaculum facti: in altero autem soci-
talis conversantium effecti Nam et vinc-
tis compassi estis et rapinam bonorum
vestrorum cum gaudio suscepistis cog-
noscentes vos habere meliorem et

manete substantia. Nolite itaque a-
mittere confidenciam vestram que magnam ha-
bet remuneracionem. Paciencia enim vobis
necessaria est ut voluntatem dei facientes
reportetis promissionem. Adhuc enim
modicum aliquantulum qui venturus
est veniet et non tardabit. Iustus
autem meus ex fide vivit. Quod si sub-
traxerit se non placebit anime mee.
Nos autem non sumus subtractionis
filii in perdicionem sed fidei in acqui-
sicionem anime. XI.

Est autem fides sperandarum sub-
stancia rerum argumentum non
apparencium. In hac enim testimonium con-
secuti sunt senes. Fide intelligimus
aptata esse secula verbo dei ut ex
invisibilibus visibilia fierent. Fide plu-
rimam hostiam abel quam cayn optulit
deo per quam testimonium consecutus est es-
se iustus testimonium perhibente muneribus
eius deo et per illam defunctus adhuc lo-
quitur. Fide enoch translatus est ne videret
mortem et non inveniebatur quia transtulit
illum ~~dominus~~ deus. Ante translacionem enim tes-
timonium habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo.
Credere enim oportet accedentem ad deum
quia est et inquirentibus se remunerator
sit. Fide noe responso accepto de hiis
que adhuc non videbantur metuens
aptavit archam in salutem domus sue
per quam dampnavit mundum et iusticie que
per fidem est heres est institutus. Fide
qui vocatur abraham obedivit in locum
exire quem accepturus erat in here-
ditatem et exiit nesciens quo iret.
Fide demoratus est in terra repromissio-
nis tamquam in aliena in casulis habi-
tando cum ysaac et iacob coheredibus

repromissionis eiusdem. Expectabat enim
fundamenta habentem civitatem cuius arti-
fex et conditor deus. Fide et ipsa sara
sterilis virtutem in conceptione seminis
accepit eciam preter tempus etatis quoniam
fidelem credidit esse eum qui repromiserat. Propter
quod et ab uno orti sunt et hoc emor-
tuo tamquam sidera celi in multitudine
et sicut arena que est ad oram maris
innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes
isti non acceptis repromissionibus sed a
longe eas aspicientes et salutantes
et confitentes quia peregrini et hospites
sunt super terram. Qui enim hec dicunt signi-
ficant se patriam inquirere. Et si quidem illius
meminissent de qua exierunt habebant
utique tempus revertendi. Nunc autem me-
liorem appetunt id est celestem. Ideo non
confunditur deus vocari deus eorum.
Paravit enim illis civitatem. Fide
optulit abraham ysaac cum temptar-
retur et unigenitum offerebat qui susce-
perat repromissiones ad quem dictum
est quia in ysaac vocabitur tibi semen.
arbitrans quia et a mortuis suscitare
potens est deus. Unde eum et in parabolam ac-
cepit. Fide et de futuris benedixit y-
saac iacob et esau. Fide iacob mo-
riens singulos filiorum ioseph benedixit
et adoravit fastigium virge eius.
Fide ioseph moriens de profectione
~~moriens~~ filiorum israel memoratus est
et de ossibus suis mandavit. Fide moy-
ses natus occultatus est mensibus tribus
a parentibus suis eo quod vidissent ele-
gantem infantem et non timuerunt regis
edictum. Fide moyses grandis factus
negavit se esse filium filie pharaonis
magis eligens affligi cum populo dei quam tem-
poralis peccati habere iocunditatem maiorem

diuicias estimans thesauro egyptio
rum impperium xpi aspiciebat enim in
remuneratione Fide reliquit egip
tum non veritus animositatem regis invi
sibilem enim tamquam videns sustinuit Fi
de celebravit pascha et sanguinis
effusionem ne qui vastabat primitiva
tangeret eos Fide transierunt mare ru
brum tamquam per aridam terram quod experti egip
cii devorati sunt Fide muri iherico
corruerunt circuitu dierum septem Fide
raab meretrix non periit cum incredulis
excipiens exploratores cum pace Et quid
adhuc dicam Deficiet enim me tempus
enarrantem de gedeon barach sam
son iepte david samuel et prophe
tis qui per fidem vicerunt regna opera
ti sunt iusticiam adepti sunt repromissi
ones Obturaverunt ora leonum ex
tinxerunt impetum ignis Effugave
runt aciem gladii convaluerunt de infir
mitate fortes facti sunt in bello Castra
verterunt exterorum acceperunt mu
lieres de resurrectione mortuos suos
Alii autem distenti sunt non suscipientes
redemptionem ut meliorem invenirent
resurrectionem Alii vero ludibria et verbera
experti insuper et vincula et carceres
lapidati sunt secti sunt temptati sunt
in occisione gladii mortui sunt Cir
cuierunt in melotis in pellibus ca
prinis egentes angustiati afflicti
quibus dignus non erat mundus in solitu
dinibus errantes et in montibus et in
speluncis et in cavernis terre Et hii
omnes testimonio fidei probati non acce
perunt repromissionem deo pro nobis
melius aliquid providente ne sine nobis
consummarentur XII
Ideoque et nos tantam habentes impositam

nubem testium deponentes omne pondus
et circumstans nos peccatum per pacientiam cur
ramus propositum nobis certamen aspicien
tes in auctorem fidei et consummatorem
ihesum qui proposito sibi gaudio susti
nuit crucem confusione contempta atque
in dextera sedis dei sedet Recogi
tate enim eum qui talem sustinuit a pecca
toribus adversus semetipsum contradictio
nem ut non fatigemini animis vestris defi
cientes Nondum enim usque ad sanguinem
restitistis adversus peccatum repugnan
tes et obliti estis consolacionis que
vobis tamquam filiis loquitur dicens Fili
mi noli negligere disciplinam domini neque
fatigeris dum ab eo argueris Quem
enim diligit dominus castigat flagellat
autem omnem filium quem recipit In disci
plina perseverate tamquam filiis vobis se
fe offert deus Quis enim filius quem
non corripit pater Quod si extra discipli
nam estis cuius participes facti sunt omnes
ergo adulteri et non filii estis Deinde
patres quidem carnis nostre habuimus
eruditores et reverebamur eos Non mul
to magis obtemperabimus patri spirituum et
vivemus Et illi quidem in tempore pauco
rum dierum secundum voluntatem suam eru
diebant nos hic autem ad id quod utile
est in recipiendo sanctificacionem eius Omnis
autem disciplina in presenti quidem videtur
non esse gaudii sed meroris postea autem
fructum pacatissimum exercitatis per
eam reddet iusticie Propter quod remissas
manus et soluta genua erigite et
gressus rectos facite pedibus vestris
ut non claudicans quis erret magis
autem sanetur Pacem sequimini cum omnibus et
et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum

contemplantes ne quis desit gracie dei
ne qua radix amaritudinis sursum ger-
minans impediat et per illam inqui-
nentur multi. Ne quis fornicator aut
prophanus ut esau: qui propter escam unam ven-
didit primitiva sua. Scitote enim quoniam
et postea cupiens hereditare benedictionem
reprobatus est. Non enim invenit penitencie
locum: quamquam cum lacrimis inquisisset eam.
Non enim accessistis ad tractabilem
et accessibilem ignem et turbinem et
caliginem et procellam et tube sonum
et vocem verborum quam qui audierunt
excusaverunt se ne eis fieret verbum.
Non enim portabant quod dicebatur: et
si bestia tetigerit montem lapidabitur.
Et ita terribile erat quod videbatur. Moy-
ses dixit: Exterritus sum et tremebundus.
Sed accessistis ad syon montem et ci-
vitatem dei viventis iherusalem celestem
et multorum milium angelorum fre-
quenciam et ecclesiam primitivorum qui
conscripti sunt in celis: et iudicem omnium
deum et spiritus iustorum perfectorum et testa-
menti novi mediatorem ihesum. et
sanguinis aspersionem melius loquentem
quam abel. Videte ne recusetis loquen-
tem. Si enim illi non effugerunt recu-
santes eum qui super terram loquebatur
multo magis nos qui de celis loquen-
tem nobis avertimus. Cuius vox movit
terram tunc: nunc autem repromittit dicens
Adhuc semel: ego movebo non solum
terram sed et celum. Quod autem adhuc ~~celum~~
semel dicit declarat mobilium transla-
tionem tamquam factorum ut maneant ea
que sunt immobilia. Itaque regnum immobile
suscipientes: habemus graciam per quam
serviamus placentes deo cum metu

et reverencia. Etenim deus noster ignis
consumens est. XIII

Caritas fraternitatis maneat in
vobis: et hospitalitatem nolite
oblivisci per hanc enim placuerunt quidam
angelis hospicio receptis. Memento-
te vinctorum tamquam simul vincti: et la-
borancium tamquam et ipsi in corpore mo-
rantes. Honorabile connubium in omnibus:
et thorus immaculatus. Fornicatores enim
et adulteros iudicabit deus. Sint
mores sine avaricia: contenti presentibus.
Ipse enim dixit: Non te deseram neque de-
relinquam. ita ut confidenter dicamus: Dominus
michi adiutor: non timebo quid faciat michi
homo. Mementote prepositorum vestrorum
qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum
intuentes exitum conversacionis imitamini
fidem. Ihesus christus heri et hodie: ipse
et in secula. Doctrinis variis et pere-
grinis: nolite abduci. Optimum est enim
gracia stabilire cor non escis que non pro-
fuerunt ambulantibus in eis. Habemus
altare: de quo edere non habent potestatem qui
tabernaculo deserviunt. Quorum enim
animalium infertur sanguis pro peccato in sancta
per pontificem horum corpora cre-
mantur extra castra. Propter quod et ihesus
ut sanctificaret per suum sanguinem populum
extra portam passus est. Exeamus igitur
ad eum extra castra: improperium eius por-
tantes. Non enim habemus hic manentem
civitatem sed futuram inquirimus. Per ipsum
ergo offeramus hostiam laudis semper deo
id est fructum labiorum confitencium nomini eius.
Beneficencie autem et communionis nolite
oblivisci. Talibus enim hostiis promeretur
deus. Obedite prepositis vestris et subiacete
eis. Ipsi enim pervigilant quasi racionem

pro animabus vestris redditurj ut cum gaudio
hoc faciant et non gementes hoc enim non
expedit vobis. Orate pro nobis. Con
fidimus enim quia bonam conscienciam habe
mus in omnibus bene volentes conversari. Am
plius aut deprecor vos hoc facere: quo
celerius restituar vobis. Deus aut pa
cis qui eduxit de mortuis pastorem
magnum ovium in sanguine testamenti
eterni dominum nostrum ihesum xpm aptet
vos in omni bono ut faciatis voluntatem
eius faciens in vobis quod placeat coram
se per ihesum xpm cui gloria in secula
seculorum amen. Rogo aut vos fratres: ut
sufferatis verbum solacii. Etenim per pau
cis scripsi vobis. Cognoscite fratrem
nostrum thimotheum dimissum: cum quo
si celerius venerit ~~venerit~~ videbo vos.
Salutate omnes prepositos vestros et omnes
sanctos. Salutant vos de ytalia fratres. Gra
tia cum omnibus vobis. Amen. Explicit
epistola ad hebreos

Incipit argumentum in actibus apostolorum

Lucas anthiocensis natione
syrus. cuius laus in evan
gelio canitur. apud anthio
chiam medicine artis egre
gius et apostolorum xpi discipulus pos
tea usque ad confessionem pauli secu
tus apostolum: sine crimine in virginitate
permanens deo maluit servire. Qui
octoginta et quatuor annos etatis
agens: in bithinia obiit plenus spiritu
sancto. Hic spiritu sancto instigante in achaye
partibus evangelium scribens gentibus fide
libus incarnacionem dei fideli narra
cione ostendit: eundemque ex stirpe da
vid descendisse monstravit. Cui non
non immerito potestas scribendi actus
apostolorum in ministerio datur: ut
deo in deum pleno et filio perdicionis
extincto oracione ab apostolis facta sorte do
mini electionis numerus compleretur. Sicque paulus
consummacionem apostolicis actibus daret
quem diu contra stimulum calcitrantem dominus
elegisset. Quod legentibus ac requi
rentibus deum breviter volui ostendere: sinon
quamquam pluribus aliquibus fastidientibus pro
desse: sciens quod operantem agricolam
oportet de suis fructibus edere. Que
ita divina subsecuta est gratia: ut non
solum corporibus sed etiam animabus eius
proficeret medicina. Explicit prologus

Incipit actus apostolorum

Primum quidem sermonem
feci de omnibus o theo
phile que cepit ihesus
facere et docere: usque in
diem qua precipiens
apostolis per spiritum sanctum quos
elegit assumptus est. Quibus et pre
buit seipsum vivum post passionem suam
in multis argumentis per dies quadra
ginta apparens eis et loquens de
regno dei. Et convescens precepit eis
ab iherosolimis ne discederent: sed
expectarent promissionem patris quam
audistis inquit per os meum. Quia iohannes
quidem baptizavit aqua: vos aut
baptizabimini spiritu sancto non post multos
hos dies. Igitur qui convenerant in
terrogabant eum dicentes: Domine si in tem
pore hoc restitues regnum israel. Dixit
aut eis. Non est vestrum nosse tempora vel
momenta que pater posuit in sua
potestate sed accipietis virtutem supervenien
tis spiritus sancti in vos: et eritis michi
testes in iherusalem et in omni iudea et

samaria et usque ad ultimum terre Et
cum hec dixisset videntibus illis elevatus
est et nubes suscepit eum ab oculis
eorum Cumque intuerentur in celum euntem
illum ecce duo viri astiterunt iuxta
illos in vestibus albis qui et dixe
runt Viri galilei quid statis aspi
cientes in celum hic ihesus qui assumptus
est a vobis in celum sic veniet quemadmo
dum vidistis eum euntem in celum Tunc re
versi sunt iherosolimam a monte qui vo
catur oliveti qui est iuxta iherusalem sab
bati habens iter Et cum introissent in ce
naculum ascenderunt ubi manebant
petrus et iohannes iacobus et andreas
philippus et thomas bartholomeus et
matheus iacobus ~~et~~ alphei et symon
zelotes et iudas iacobi hii omnes erant
perseverantes unanimiter in oratione cum
mulieribus et maria matre ihesu et fratribus
eius In diebus illis exurgens petrus
in medio fratrum dixit Erat autem tur
ba hominum simul fere centum viginti Vi
ri fratres oportet impleri scripturam
quam predixit spiritus sanctus per os david de
iuda qui fuit dux eorum ~~qui fuit~~
~~dux eorum~~ qui apprehenderunt ihesum
qui connumeratus erat in nobis et sor
titus est sortem ministerii huius Et hic
quidem possedit agrum de mercede
iniquitatis et suspensus crepuit me
dius et diffusa sunt omnia viscera eius
Et notum factum est omnibus habitantibus
iherusalem ita ut appellaretur ager achel
demach lingua eorum hoc est ager
sanguinis Scriptum est in libro psalmo
rum Fiat commoratio eorum deserta
et non sit qui habitet in ea et episco
patum eius accipiat alter Oportet ergo
ex hiis viris qui nobiscum congregati

sunt in omni tempore quo intravit et exivit
inter nos dominus ihesus incipiens a bap
tismate iohannis usque in diem qua as
sumptus est a nobis testem resurrectionis
eius nobiscum fieri unum ex istis Et sta
tuerunt duos ioseph qui vocabatur
barsabas qui cognominatus est iustus
et mathiam Et orantes dixerunt Tu
domine qui corda nosti omnium ostende
quem elegeris ex hiis duobus unum ac
cipere locum ministerii huius et apostolatus
de quo prevaricatus est iudas ut abiret
in locum suum Et dederunt sortes eis
Et cecidit sors super mathiam et annumeratus
est cum undecim apostolis II

Et cum complerentur dies penthecostes
erant omnes pariter in eodem loco Et
factus est repente de celo sonus tamquam ad
venientis spiritus vehementis et reple
vit totam domum ubi erant sedentes
Et apparuerunt illis dispertite lingue
tamquam ignis sedit que super singulos eo
~~rum~~ Et repleti sunt omnes spiritu sancto
et ceperunt loqui variis linguis
prout spiritus sanctus dabat eloqui illis
Erant autem in iherusalem habitantes iudei
viri religiosi ex omni natione que sub
celo est Facta autem hac voce convenit mul
titudo et mente confusa est quia audie
bat unusquisque lingua sua illos loquen
tes Stupebant autem omnes ~~isti~~ [et mirabantur dicentes nonne omnes isti] qui loquun
tur galilei sunt Et quomodo audivimus
unusquisque linguam nostram in qua nati
sumus Parthi et medi et elamite
et qui habitant mesopotamiam iudeam
et capadociam pontum et asiam frigiam
et pamphiliam egiptum et partes libie
que est circa cyrenen et advene romani
iudei quoque et proseliti cretes
et arabes audivimus eos loquentes

nris linguis magnalia dei. Stupe-
bant autem omnes et mirabantur ad invicem
dicentes. Quidnam hoc vult esse. Alii autem
irridentes dicebant: quia musto pleni
sunt isti. Stans autem petrus cum undecim
elevavit vocem suam et locutus est eis
Viri iudei et qui habitatis iherusalem
universi hoc vobis notum sit. et
auribus percipite verba mea. Non enim
sicut vos estimatis hii ebrii sunt
cum sit hora diei tercia. sed hoc est quod
dictum est per prophetam iohel. Et erit in no-
vissimis diebus dicit dominus effundam de
spiritu meo super omnem carnem et prophe-
tabunt filii vestri et filie vestre. Et iu-
venes vestri visiones videbunt et se-
niores vestri sompnia sompniabunt. Et
quidem super servos meos et super an-
cillas meas in diebus illis effundam
de spiritu meo et prophetabunt. Et dabo
prodigia in celo sursum et signa in terra
deorsum: sanguinem et ignem et vapo-
rem fumi. Sol convertetur in tenebras
et luna in sanguinem antequam veniat
dies domini magnus et manifestus. Et
erit omnis quicumque invocaverit nomen
domini salvus erit. Viri israelite audite
verba hec. Ihesum nazarenum virum ap-
probatum a deo in vobis virtutibus et
prodigiis et signis que fecit per illum
deus in medio vestri sicut vos scitis
hunc diffinito consilio et presciencia dei
traditum per manus iniquorum affigen-
tes interemistis. Quem deus suscitavit
solutis doloribus inferni: iuxta quod
impossibile erat teneri illum ab eo.
David enim dicit in eum. Providebam dominum
coram me semper quoniam a dextris est mihi ne com-
movear. Propter hoc delectatum est cor

meum et exultavit lingua mea insuper
et caro mea requiescet in spe. Quoniam
non derelinques animam meam in inferno: nec
dabis sanctum tuum videre corrupcionem. ‡
‡ Hunc ihesum resuscitavit deus: cuius
omnes nos testes sumus. Dextera igitur dei
exaltatus et promissione spiritus sancti ac-
cepta a patre: effudit hunc quem vos
videtis et auditis. Non enim david
ascendit in celos ~~in celos~~ dicit autem
ipse. Dixit dominus domino meo sede a dextris
meis: donec ponam inimicos ~~meos~~ tuos sca-
bellum pedum tuorum. Certissime ergo sciat
omnis domus israel: quia et ~~dominum~~ dominum eum
et christum deus fecit hunc ihesum quem vos
crucifixistis. His auditis compuncti
sunt corde: et dixerunt ad petrum
et ad reliquos apostolos. Quid faciemus
viri fratres. Petrus vero ait ad illos.
Penitenciam inquit agite et baptizetur
unusquisque vestrum in nomine ihesu christi in re-
missionem peccatorum vestrorum et accipi-
etis donum sancti spiritus. Vobis enim est re-
promissio et filiis vestris: et omnibus
qui longe sunt quoscumque advocaverit
dominus deus noster. Aliis enim verbis pluribus
testificatus est: et exhortabatur eos
dicens. Salvamini a generacione ista prava.
Qui ergo receperunt sermonem eius bap-
tizati sunt: et apposite sunt in illa
die anime circiter tria milia. Erant autem
perseverantes in doctrina apostolorum et
communicacione fraccionis panis et oracionibus.
Fiebat autem omni anime timor. Multa quoque
prodigia et signa per apostolos fiebant in
iherusalem: et metus erat magnus in universis.
Omnes etiam qui credebant erant pariter: et ha-
bebant omnia communia. Possessiones
et substancias vendebant et dividebant

‡ Notas michi fecisti vias vite: replebis me iocunditate cum facie tua.
Viri fratres liceat audenter dicere ad vos de patriarcha david: quoniam et de-
functus est et sepultus et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum
diem. Propheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando iurasset illi deus de fructu
lumbi eius sedere super sedem eius: providens locutus est de resurreccione christi quia neque derelictus
est in inferno neque caro eius vidit corrupcionem

illa omnibus prout cuique opus erat. Co-
tidie quoque perdurantes unanimiter
in templo et frangentes circa domos
panem sumebant cibum cum exultatione
et simplicitate cordis collaudan-
tes deum et habentes graciam ad omnem
plebem. Dominus autem augebat qui sal-
vi fierent cotidie in idipsum. III.
Petrus autem et iohannes ascendebant
in templum ad horam oracionis
nonam. Et quidam vir qui erat clau-
dus ex utero matris sue baiulabatur
quem ponebant cotidie ad portam
templi que dicitur speciosa ut pe-
teret elemosinam ab introeuntibus in tem-
plum. Is rogabat ut elemosinam acci-
peret. Intuens autem in eum petrus cum io-
hanne dixit respice in nos. At ille
intendebat in eos sperans se aliquid
accepturum ab eis. Petrus autem dixit
Argentum et aurum non est michi: quod
autem habeo hoc tibi do. In nomine ihesu
christi nazareni surge et ambula.
Et apprehensa manu eius dextera al-
levavit eum: et protinus consolidate sunt
bases eius et plante. Et exiliens
stetit et ambulabat. Et intravit cum
illis in templum ambulans et exili-
ens et laudans deum. Et vidit omnis
populus eum ambulantem et laudantem
deum. Cognoscebant autem illum quia ipse
erat qui ad elemosinam sedebat ad
speciosam portam templi. Et impleti
sunt stupore et extasi in eo quod conti-
gerat illi. Cum videret autem petrum
et iohannem: cucurrit omnis populus ad eos
ad porticum que appellatur salomonis
stupentes. Videns autem petrus: respondit
ad populum. Viri israhelite quid miramini

in hoc aut nos quid intuemini: quasi nostra
virtute aut pietate fecerimus hunc ambu-
lare. Deus abraham et deus ysaac et
deus iacob deus patrum nostrorum glorifi-
cavit filium suum ihesum quem vos quidem
tradidistis et negastis ante faciem py-
lati iudicante illo dimitti. Vos autem
sanctum et iustum negastis et petistis virum
homicidam donari vobis: auctorem vero
vite interfecistis. Quem deus suscitavit
a mortuis: cuius nos testes sumus. Et
in fide nominis eius hunc quem videtis et
nostis confirmavit nomen eius. Et fides
que per eum est dedit integram sanitatem
istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc fra-
tres scio quia per ignoranciam fecistis.
sicut et principes vestri. Deus autem que
prenunciavit per os omnium prophetarum pati
christum suum: implevit sic. Penitemini
igitur et convertimini ut deleantur vestra
peccata: ut cum venerint tempora refrigerii
a conspectu domini. et miserit eum qui predicatus
est vobis ihesum christum. quem oportet celum
quidem suscipere usque in tempora restitucionis
omnium que locutus est deus per os sanctorum
suorum a seculo prophetarum. Moyses quidem
dixit quia prophetam suscitabit vobis dominus
deus vester de fratribus vestris: tamquam me ipsum
audietis iuxta omnia quecumque locutus
fuerit vobis. Erit autem omnis anima quecumque
non audierit prophetam illum: exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete a samuel
et deinceps qui locuti sunt: et annun-
ciaverunt dies istos. Vos autem estis
filii prophetarum et testamenti quod dis-
posuit deus ad patres vestros dicens
ad abraham. Et in semine tuo benedicentur
omnes familie terre. Vobis primum deus
suscitans filium suum misit eum benedicentem

vobis ut convertat se unusquisque a ne
quicia sua IIII

Loquentibus autem illis ad populum
supervenerunt sacerdotes et ma
gistratus templi et saducei dolen
tes quod docerent populum et annunciarent
in ihesu resurrectionem ex mortuis.
Et iniecerunt in eos manus: et posue
runt eos in custodiam in crastinum. E
rat autem iam vespera. Multi autem eorum qui
audierant verbum crediderunt et factus
est numerus virorum quinque milia. Factum
est autem in crastinum ut congregarentur
principes eorum et seniores et scribe
in ierusalem et annas princeps sacerdo
tum et cayphas et iohannes et a
lexander et quotquot erant de genere sacer
dotali. Et statuentes eos in medio
interrogabant in qua virtute aut in
quo nomine fecistis hoc vos. Tunc
petrus repletus spiritu sancto: dixit ad eos
principes populi et seniores audite.
Si nos hodie diiudicamur in benefacto
hominis infirmi in quo iste salvus factus
est notum sit omnibus vobis et omni plebi
israel: quia in nomine ihesu christi nazareni
quem vos crucifixistis quem deus
suscitavit a mortuis in hoc iste
astat coram vobis sanus. Hic est lapis
qui reprobatus est a vobis edificantibus
qui factus est in caput anguli: et non
est in alio aliquo salus ~~Hic est lapis
qui reprobatus est a vobis edificantibus
qui factus est in caput anguli et non
est in alio aliquo salus~~ Nec enim aliud
nomen est sub celo datum hominibus in quo
oporteat nos salvos fieri. Videntes
autem petri constanciam et iohannis com
perto quod homines essent sine litteris et ydiote

admirabantur et cognoscebant eos quia
cum ihesu fuerant. Hominem quoque videntes
stantem cum eis qui curatus fuerat
nichil poterant contradicere. Iusserunt autem eos
foras extra concilium secedere: et confe
rebant ad invicem dicentes. Quid facie
mus hominibus istis. Quoniquidem notum
signum factum est per eos omnibus habitan
tibus ierusalem manifestum est et non pos
sumus negare. Sed ne amplius divulge
tur in populum: comminemur eis ne ultra
loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et
vocantes eos: denunciaverunt ne
omnino loquerentur neque docerent in nomine
ihesu. Petrus vero et iohannes respondentes
dixerunt ad eos. Si iustum est in conspectu
dei vos potius audire quam deum: iudica
te. Non enim possumus que vidimus et
audivimus non loqui. At illi commina
tes dimiserunt eos non invenientes
quomodo punirent eos propter populum: quia omnes
clarificabant id quod factum erat in eo
quod acciderat. Annorum enim erat amplius
quadraginta homo in quo factum erat ~~in eo
quod acciderat~~ signum istud sanitatis.
Dimissi autem venerunt ad suos et an
nunciaverunt eis quanta ad eos prin
cipes sacerdotum et seniores dixissent.
Qui cum audissent: unanimiter levave
runt vocem ad dominum et dixerunt. Domine tu
es qui fecisti celum et terram et mare et omnia
que in eis sunt | qui per os patris nostri david
pueri tui dixisti quare fremuerunt
gentes et populi meditati sunt inania:
astiterunt reges terre et principes
convenerunt in unum adversus dominum
et adversus christum eius. Convenerunt
enim vere in civitate ista adversus
sanctum puerum tuum ihesum quem unxisti

herodes et poncius pylatus cum gen
tibus et populis israel facere que manus tua
et consilium tuum decreuerunt fieri
Et nunc domine respice in minas eorum
et da seruis tuis cum omni fiducia loqui
verbum tuum in eo quod manum tuam exten
das ad sanitates et signa et prodigia
fieri per nomen sancti filii tui ihesu. Et
cum orassent motus est locus in quo erant
congregati et repleti sunt omnes spiritu sancto
et loquebantur verbum dei cum fiducia
Multitudinis autem credencium erat cor
unum et anima una. Nec quisquam eorum
que possidebat aliquid suum esse dicebat
sed erant illis omnia communia. Et virtute mag
na erat in omnibus illis. Neque enim
quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim
possessores agrorum aut domorum
erant vendentes afferebant precia eorum
que vendebant et ponebant ante pe
des apostolorum. Diuidebatur autem singulis
prout cuique opus erat. Joseph autem
qui cognominatus est barnabas ab
apostolis quod est interpretatum filius consola
cionis. leuites cyprius genere cum haberet
agrum vendidit illum et attulit
precium et posuit ante pedes apostolorum.

Vir autem quidam nomine .v. ananyas cum saphira uxore
sua vendidit agrum et fraudauit
de precio agri conscia uxore sua et af
ferens partem quandam ad pedes aposto
lorum posuit. Dixit autem petrus ad a
nanyam Cur temptauit sathanas cor
tuum mentiri te spiritui sancto et frau
dare de precio agri. Non
ne manens tibi manebat et venum
datum in tua erat potestate. Quare po
suisti in corde tuo hanc rem. Non

es mentitus hominibus sed deo. Audiens
autem ananyas hec verba cecidit et
expirauit. Et factus est timor mag
nus in omnes qui audierant. Surgentes
autem iuuenes amouerunt eum et
efferentes sepelierunt. Factum est autem
quasi horarum trium spacium et uxor
ipsius nesciens quod factum fuerat introiit.
Respondit autem ei petrus dic mihi mulier
si tanti agrum vendidistis. At illa di
xit Etiam tanti. Petrus autem ad eam Quid
utique conuenit vobis temptare spiritum domini.
Ecce pedes eorum qui sepelierunt
virum tuum ad ostium et efferent te. Con
festim cecidit ad pedes eius et expi
rauit. Intrantes autem iuuenes inue
nerunt illam mortuam et extulerunt
et sepelierunt ad virum suum. Et factus
est timor magnus in uniuersa ecclesia
et in omnes qui audierunt hec. Per manus
autem apostolorum fiebant signa et prodigia
multa in plebe. et erant omnes unani
miter in porticu salomonis. Ceterorum
autem nemo audebat coniungere se illis. Sed
magnificabat eos populus. Magis
autem augebatur credencium in domino mul
titudo virorum ac mulierum ita ut
in plateis eicerent infirmos et po
nerent in lectulis et grabatis ut venien
te petro saltem umbra illius obumbra
ret quemquam eorum et liberarentur ab infir
mitatibus suis. Concurrebat autem et
multitudo vicinarum ciuitatum ierusalem
afferentes egros et vexatos a spiri
tibus inmundis qui curabantur omnes. Exur
gens autem princeps sacerdotum et omnes
qui cum illo erant que est heresis saduce
orum repleti sunt zelo et iniecerunt
manus in apostolos et posuerunt illos in

custodia publica. Angelus autem domini per
noctem aperiens ianuas carceris et
educens eos dixit. Ite et stantes lo-
quimini in templo plebi omnia verba vite
huius. Qui cum audissent intraverunt di-
luculo in templum et docebant. Adveniens
autem princeps sacerdotum et qui cum eo
erant convocaverunt concilium et omnes
seniores filiorum israel et miserunt
ad carcerem ut adducerentur. Cum ve-
nissent autem ministri et aperto carcere non
invenissent illos reversi annuntiave-
runt dicentes. Carcerem quidem invenimus
clausum cum omni diligentia et custodes
stantes ad ianuas. Aperientes autem ne-
minem invenimus. Ut autem audierunt
hos sermones magistratus templi
et principes sacerdotum ambigebant de
illis quidnam fieret. Adveniens autem
quidam nuntiavit eis. Quia ecce viri
quos posuistis in carcerem sunt in tem-
plo stantes et docentes populum. Tunc
abiit magistratus cum ministris et addu-
xit illos sine vi. Timebant enim populum
ne lapidarentur. Et cum adduxissent
illos statuerunt in concilio. Et interro-
gavit eos princeps sacerdotum dicens
Precepto precepimus vobis ne doceretis
in nomine isto. Et ecce replestis ierusalem
doctrina vestra et vultis inducere super
nos sanguinem hominis istius. Respondens autem
petrus et apostoli dixerunt. Obedire opor-
tet deo magis quam hominibus. Deus patrum
nostrorum suscitavit ihesum quem vos interemistis
suspendentes in ligno. Hunc deus
principem et salvatorem exaltavit dex-
tera sua ad dandam penitentiam israel et re-
missionem peccatorum. Et nos sumus
testes horum verborum et spiritus sanctus
quem dedit deus omnibus obedientibus
sibi. Hec cum audissent dissecabantur

et cogitabant interficere illos. Surgens
autem quidam in concilio phariseus nomine
gamaliel legisdoctor honorabilis
universe plebi iussit foras ad breve
homines fieri dixitque ad illos. Viri
israhelite attendite vobis super hominibus
istis quid acturi sitis. Ante hos enim
dies extitit theodas dicens se esse
aliquem cui consensit numerus virorum cir-
citer quadringentorum. Qui occisus
est et omnes quicumque credebant ei dissi-
pati sunt et redacti sunt ad nichilum.
Post hunc extitit iudas galileus
in diebus professionis et avertit populum
post se. Et ipse periit et omnes quotquot
consenserunt ei dispersi sunt. Et nunc ita-
que dico vobis discedite ab hominibus
istis et sinite illos. Quoniam si est ex homi-
nibus consilium hoc aut opus dissolvetur.
Si vero ex deo est non poteritis dissolvere
eos ne forte et deo repugnare inve-
niamini. Consenserunt autem illi et con-
vocantes apostolos cesis denuntiave-
runt ne loquerentur in nomine ihesu et
dimiserunt eos. Et illi quidem ibant
gaudentes a conspectu concilii quoniam digni
habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam
pati. Omni autem die in templo et circa do-
mos non cessabant docentes et evan-
gelizantes ihesum xpistum. VI

In diebus illis crescente numero disci-
pulorum factum est murmur grecorum
adversus hebreos eo quod despi-
cerentur in ministerio cotidiano vidue
eorum. Convocantes autem duodecim
multitudinem discipulorum dixerunt
Non est equum nos derelinquere verbum
dei et ministrare mensis. Considera-
te ergo fratres viros ex vobis boni
testimonii septem plenos spiritu sancto

et sapientia quos constituamus super
hoc opus. Nos vero orationi et ministerio
verbi instantes erimus. Et placuit
sermo coram omni multitudine. Et ele
gerunt Stephanum virum plenum fide
et spiritu sancto, et Philippum et Prochorum
et Nicanorem et Tymonem et Parmenam
et Nycolaum advenam Anthiochenum.
Hos statuerunt ante conspectum apostolorum;
et orantes imposuerunt eis manus.
Et verbum domini crescebat et multipli
cabatur numerus discipulorum in Iherusalem
valde; multa etiam turba sacerdotum
obediebat fidei. Stephanus
autem plenus gratia et fortitudine fa
ciebat prodigia et signa magna
in populo. Surrexerunt autem quidam
de synagoga que appellabatur liber
tinorum et Cyrenensium et Alexand
rinorum et eorum qui erant a Cilicia et
Asia, disputantes cum Stephano; et
non poterant resistere sapientie et
spiritui qui loquebatur. Tunc sub
miserunt viros qui dicerent se
audisse eum dicentem verba blasphe
mie in Moysen et deum. Commove
runt itaque plebem et seniores et
scribas, et concurrentes rapuerunt
eum et adduxerunt in consilium; et sta
tuerunt testes falsos dicentes: Homo
iste non cessat loqui verba adversus
locum sanctum et legem. Audivimus enim
eum dicentem quoniam Ihesus Nazarenus
hic destruet locum istum et muta
bit traditiones quas tradidit nobis
Moyses. Et intuentes eum omnes qui
sedebant in consilio viderunt faciem
eius tamquam faciem angeli. Dixit autem
princeps [sacerdotum] Si hec ita se habent? Qui ait:

Viri fratres et patres audite. VII.
Deus glorie apparuit patri nostro
Abraham cum esset in Mesopotamia
priusquam moraretur in Charran, et dixit
ad illum: Exi de terra tua et de cog
natione tua et veni in terram quam tibi
monstravero. Tunc exiit de terra Chal
deorum et habitavit in Charran. Et
inde postquam mortuus est pater eius transtulit
illum in terram istam in qua nunc vos ha
bitatis. Et non dedit illi hereditatem
in ea nec passum pedis, sed repromisit
dare illi eam in possessionem et semini
eius ~~accola~~ post ipsum cum non haberet
filium. Locutus est autem deus quia erit
semen eius accola in terra aliena
et servituti eos subicient et male
tractabunt eos annis quadringentis;
et gentem cui servierint iudicabo
ego, dixit dominus. Et post hec exibunt
et servient mihi in loco isto. Et dedit
illi testamentum circumcisionis; et sic
genuit Ysaac et circumcidit eum die
octava; et Ysaac Iacob, et Iacob
duodecim patriarchas. Et patriarche
emulantes vendiderunt Ioseph in
Egiptum. Et erat deus cum eo et eri
puit eum ex omnibus tribulationibus eius.
Et dedit ei gratiam et sapientiam in con
spectu Pharaonis regis Egipti, et
constituit eum prepositum super Egiptum
et super omnem domum suam. Venit autem fa
mes in universam Egiptum et Chanaan
et tribulatio magna; et non invenie
bant cibos patres nostri. Cum audisset autem
Iacob esse frumentum in Egipto, misit
patres nostros primum; et in secundo cognitus
est Ioseph a fratribus suis, et manifestatum est
Pharaoni genus eius. Mittens autem Io
seph accersivit Iacob patrem suum

et omnem cognacionem in animabus septuaginta quinque. Et descendit iacob in egiptum: et defunctus est ipse et patres nostri et translati sunt in sichem ~~Cum appropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus fuerat~~ et positi in sepulchro quod emit abraham precio argenti a filiis emor filii sichem. Cum appropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus fuerat deus abrahe: crevit populus et multiplicatus in egipto quoadusque surrexit rex alius in egipto qui non sciebat ioseph. Hic circumveniens genus nostrum afflixit patres nostros: ut exponerent infantes suos ne vivificarentur. Eodem tempore natus est moyses et fuit gratus deo: qui nutritus tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autem illo: sustulit eum filia pharaonis: et enutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est moyses omni sapientia egipciorum: et erat potens in verbis et operibus suis. Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus: ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios israel. Et cum vidisset quendam iniuriam pacientem vindicavit illum: et fecit ulcionem ei qui iniuriam sustinebat percusso egiptio ~~Est~~ Existimabat autem intelligere fratres: quoniam deus per manum ~~eius~~ ipsius daret salutem illis. At illi non intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigantibus: et reconciliabat eos in pace dicens. Viri fratres estis. Ut quid nocetis alterutrum. Qui autem iniuriam faciebat proximo repulit eum dicens. Quis te constituit iudicem et principem super nos.

Numquid interficere me tu vis quemadmodum interfecisti heri egiptium. Fugit autem moyses in verbo isto: et factus est advena in terra madian: ubi generavit filios duos. Et expletis annis quadraginta: apparuit illi in deserto montis syna angelus in igne flamme rubi. Moyses autem videns admiratus est visum. Et accedente illo ut consideraret: facta est vox domini ad eum dicens. Ego sum deus patrum tuorum deus abraham deus ysaac et deus iacob. Tremefactus autem moyses non audebat considerare. Dixit autem illi dominus. Solve calciamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas terra sancta est. Videns vidi ~~fit~~ afflictionem populi mei qui est in egipto et gemitum eorum audivi et descendi liberare eos. Et nunc veni et mittam te in egiptum. Hunc moysen quem negaverunt dicentes quis te constituit principem et iudicem super nos: hunc deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos: faciens prodigia et signa in terra egipti et in rubro mari et in deserto annis quadraginta. Hic est moyses qui dixit filiis israel. Prophetam vobis suscitabit deus de fratribus vestris tamquam me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte syna et cum patribus nostris: qui accepit verba vite dare vobis. Cui obedire noluerunt patres nostri: sed repulerunt et aversi sunt cordibus suis in egiptum dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi enim hic qui eduxit nos de terra egipti: nescimus quid factum sit ei.

Et vitulum fecerunt in illis diebus.
et obtulerunt hostiam simulacro. et
letabantur in operibus manuum suarum
Convertit autem deus et tradidit eos
servire milicie celi: sicut scriptum
est in libro prophetarum Numquid victimas
aut hostias obtulistis michi annis qua
draginta in deserto domus israel. Et
suscepistis tabernaculum moloch
et sydus dei vestri rempham figuras
quas fecistis adorare eas. et transfe
ram vos trans babilonem Tabernacu
lum testimonij fuit patribus nostris in
deserto: sicut disposuit loquens ad
moysen ut faceret illud secundum formam
quam viderat Quod et induxerunt sus
cipientes patres nostri cum ihesu in posses
sionem gentium quas expulit deus
a facie patrum nostrorum usque in diebus
david: qui invenit graciam ante deum et pe
tijt ut inveniret tabernaculum deo iacob
Salomon autem edificavit illi domum.
sed non excelsus in manufactis habi
tat. sicut propheta dicit Celum michi sedes
est: terra autem scabellum pedum meorum
Quam domum edificabitis michi dicit dominus.
aut quis locus requietionis mee est. Nonne
manus mea fecit hec omnia. Dura cer
vice et incircumcisi cordibus et auribus
vos semper spiritui sancto resistitis: sicut
et patres vestri ita et vos Quem propheta
rum non sunt persecuti patres vestri ~~ita et~~
~~vos~~ Et occiderunt eos qui prenunciabant
de adventu iusti: cuius vos nunc prodi
tores et homicide fuistis qui accepistis
legem in disposicione angelorum et
non custodistis Audientes autem hec
dissecabantur cordibus suis: et stride
bant dentibus in eum Cum autem esset ple
nus spiritu sancto: intendens in celum vidit
gloriam dei et ihesum stantem a dextris

dei et ait Ecce video celos apertos et
filium hominis a dextris stantem dei Ex
clamantes autem voce magna continue
runt aures suas et impetum fecerunt v
nanimiter in eum Et eicientes eum extra
civitatem lapidabant Et testes depo
suerunt vestimenta sua secus pedes
adolescentis: qui vocabatur saulus Et
lapidabant stephanum invocantem et di
centem Domine ihesu suscipe spiritum meum Po
sitis autem genibus: clamavit voce mag
na dicens Domine ne statuas illis hoc
peccatum Et cum hoc dixisset: obdormivit
in domino Saulus autem erat consenciens neci eius

Facta est autem in illa die VIII
persecucio magna in ecclesia que
erat ierosolimis: et omnes dispersi sunt
per regiones iudee et samarie preter
apostolos Curaverunt autem stephanum vi
ri timorati: et fecerunt planctum mag
num super illum Saulus vero devastabat
ecclesiam: per domos intrans et trahens
viros ac mulieres tradebat in custo
diam Igitur qui dispersi erant pertransibant
~~erant~~ evangelizantes verbum Philippus
autem descendens in civitatem samarie:
predicabat illis christum Intendebant autem
turbe hiis que a philippo dicebantur
unanimiter audientes et videntes sig
na que faciebat Multi enim eorum
qui habebant spiritus immundos clamantes
voce magna exibant Multi autem pa
ralitici et claudi curati sunt Factum est
autem hoc magnum gaudium in illa civi
tate Vir autem quidam nomine symon
qui ante fuerat in civitate magus
seducens gentem samarie dicens se esse
aliquem magnum: cui auscultabant omnes
a minimo usque ad maximum dicentes
hic est virtus dei que vocatur magna

Attendebant autem eum: propter quod multo tempore
magicis suis dementasset eos. Cum vero
credidissent philippo evangelizanti
de regno dei: et nomine ihesu christi bap
tizabantur viri ac mulieres. Tunc
symon et ipse credidit. Et cum bapti
zatus esset adherebat philippo. Videns
etiam signa et virtutes maximas
fieri stupens admirabatur. Cum autem
audissent apostoli qui erant iherosolimis
quia recepit samaria verbum dei: mi
serunt ad eos petrum et iohannem. Qui
cum venissent oraverunt pro ipsis ut
acciperent spiritum sanctum. Nondum enim in
quemquam illorum venerat: sed baptizati
tantum erant in nomine domini ihesu. Tunc im
ponebant manus super illos: et ac
cipiebant spiritum sanctum. Cum vidisset
autem symon quia per impositionem ma
nus apostolorum daretur spiritus sanctus: optu
lit eis pecuniam dicens. Date et mi
hi hanc potestatem: ut cuicumque imposuero
manus accipiat spiritum sanctum. Petrus au
tem dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in
perditionem: quoniam donum dei existimasti
pecunia possideri. Non est tibi pars
neque sors in sermone isto. Cor enim tuum
non est rectum coram deo. Penitenciam itaque
age ab hac nequicia tua et roga
deum si forte remittatur tibi hec co
gitacio cordis tui. In felle enim amari
tudinis et obligacione iniquitatis video
te esse. Respondens autem symon dixit. Preca
mini vos pro me ad dominum ut nichil veni
at super me horum que dixistis. Et illi qui
dem testificati et locuti verbum ~~dei~~ domini
redibant iherusalem: et multis regionibus
samaritanorum evangelizabant. Angelus
autem domini locutus est ad philippum dicens.
Surge et vade contra meridianum ad

viam que descendit ab iherusalem in gazam:
hec est deserta. Et surgens abiit. Et
ecce vir ethiops eunuchus potens
candacis regine ethiopum qui erat
super omnes gazas eius: venerat adorare in
iherusalem: et revertebatur sedens super
currum suum legensque prophetam ysayam.
Dixit autem spiritus philippo. Accede et
adiunge te ad currum istum. Accurrens
autem philippus audivit eum legentem ysa
yam prophetam: et dixit. Putasne
intelligis que legis. Qui ait. Et
quomodo possum: si non aliquis ostenderit michi.
Rogavitque philippum: ut ascenderet
et sederet secum. Locus autem scripture
quam legebat erat hic. Tamquam ovis
ad occisionem ductus est: et sicut agnus
coram tondente se sine voce sic non
aperuit os suum. In humilitate iudi
cium eius sublatum est. Generationem illius
quis enarrabit: quoniam tolletur de terra
vita eius. Respondens autem eunuchus phi
lippo dixit. Obsecro te de quo prophe
ta dicit hoc: de se an de aliquo alio.
Aperiens autem philippus os suum: et inci
piens a scriptura ista evangelizavit
illi ihesum. Et dum irent per viam venerunt
ad quandam aquam. Et ait eunuchus.
Ecce aqua: quis prohibet me bapti
zari. Dixit autem philippus. Si credis
ex toto corde licet. Et respondens ait.
Credo dei filium esse ihesum christum. Et iussit
stare currum. Et descenderunt uterque
in aquam philippus et eunuchus et
baptizavit eum. Cum autem ascendisset
de aqua spiritus domini rapuit philippum:
et amplius non vidit eum eunuchus.
Ibat enim per viam suam gaudens. Philippus
autem inventus est in azoto. Et pertransiens
evangeliza~~uit~~ bat civitatibus cunctis

donec veniret cesaream. IX.
Saulus autem adhuc spirans mi-
narum et cedis in discipulos
domini accessit ad principem sacerdotum et
petiit ab eo epistolas in damascum
ad synagogas ut si quos invenisset
huius vie viros ac mulieres vinctos
perduceret iherusalem Et cum iter faceret con-
tigit ut appropinquaret damasco Et
subito circumfulsit eum lux de celo:
et cadens in terram audivit vocem dicen-
tem sibi Saule saule quid me persequeris
Qui dixit Quis es domine: Et ille
Ego sum ihesus: quem tu persequeris
Durum est tibi contra stimulum calcitra-
re Et tremens ac stupens dixit
Domine quid me vis facere: Et dominus ad
eum Surge et ingredere civitatem: et di-
cetur tibi quid te oporteat facere Viri au-
tem illi qui comitabantur cum eo stabant
stupefacti: audientes quidem vocem nemi-
nem autem videntes Surrexit autem saulus
de terra apertisque oculis nichil videbat
Ad manus autem illum trahentes: introduxe-
runt damascum Et erat tribus diebus
non videns et non manducavit neque bibit
Erat autem quidam discipulus damasci:
nomine ananyas Et dixit ad illum in
visu dominus Ananya At ille ait Ecce
ego domine Et dominus ad illum Surgens va-
de in vicum qui vocatur rectus: et quere
in domo iude paulum nomine tharsensem
Ecce enim orat Et vidit virum ananyam
nomine introeuntem et imponentem sibi ma-
nus: ut visum recipiat Respondit autem
ananyas Domine audivi a multis de vi-
ro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit
in iherusalem: et hic habet potestatem a prin-
cipibus sacerdotum alligandi omnes qui
invocant nomen tuum Dixit autem ad

eum dominus Vade quoniam vas electionis michi est iste:
ut portet nomen meum coram gentibus
et regibus et filiis israel Ego enim osten-
dam illi quanta oporteat eum pati pro nomine
meo Et abiit ananyas et introivit do-
mum et imponens ei manus dixit Saule
frater Dominus ihesus misit me qui apparuit
tibi in via qua veniebas: ut videas
et implearis spiritu sancto Et confestim ceci-
derunt ab oculis eius tamquam squame:
et visum recepit Et surgens baptiza-
tus est Et cum accepisset cibum confortatus
est Fuit autem cum discipulis qui erant
damasci per dies aliquot: et continuo in-
gressus in synagogas predicabat ihesum:
quoniam hic est filius dei Stupebant autem omnes
qui audiebant et dicebant Nonne hic
est qui expugnabat in iherusalem eos qui
invocabant nomen istud: Et huc ad hoc
venit ut vinctos illos duceret ad prin-
cipes sacerdotum Saulus autem magis con-
valescebat et confundebat iudeos qui
habitabant damasci affirmans quoniam hic
est christus Cum implerentur autem dies
multi: consilium fecerunt iudei ut eum
interficerent Nota autem facte sunt saulo
insidie eorum Custodiebant autem et
portas die ac nocte: ut eum interfice-
rent Accipientes autem discipuli nocte
per murum dimiserunt eum submittentes
in sporta Cum autem venisset in iherusalem
temptabat iungere se discipulis Et omnes
timebant eum non credentes quia esset
discipulus Barnabas autem apprehensum
illum duxit ad apostolos et narravit
illis quomodo in via vidisset dominum et
quia locutus est ei: et quomodo in damasco
fiducialiter egerit in nomine ihesu Et erat
cum illis intrans et exiens in iherusalem
fiducialiter agens in nomine domini Loquebatur

quoque gentibus et disputabat cum grecis
illi autem querebant occidere eum quod cum cog-
novissent fratres deduxerunt eum cesaream
et dimiserunt tharsum Ecclesia quidem per
totam iudeam et galileam et samariam ha-
bebat pacem et edificabatur ambulans
in timore domini et consolatione sancti spiritus
replebatur Factum est autem ut petrus dum
transiret universos deveniret ad sanctos qui
habitabant lidde Invenit autem ibi hominem
quendam nomine eneam ab annis octo iacentem
in grabato qui erat paraliticus Et ait
illi petrus Enea sanet te dominus ihesus
xpistus Surge et sterne tibi Et continuo
surrexit Et viderunt illum omnes qui ha-
bitabant lidde et sarone qui conversi sunt
ad dominum In ioppe autem fuit quedam disci-
pula nomine tabita que interpretata dicitur
dorcas Hec erat plena operibus bonis
et elemosinis quas faciebat Factum est autem
in diebus illis ut infirmata moreretur
Quam cum lavissent posuerunt eam in cena-
culo Cum autem prope esset lidda ab ioppe
discipuli audientes quia petrus esset
in ea miserunt duos viros ad eum roga-
tes ne pigriteris venire usque ad nos Ex-
urgens autem petrus venit cum illis Et
cum advenisset duxerunt illum in ce-
naculum Et circumsteterunt illum omnes vi-
due flentes et ostendentes tunicas
et vestes quas faciebat illis dorcas
Eiectis autem omnibus foras petrus ponens
genua oravit et conversus ad corpus
dixit Tabita surge At illa aperuit
oculos suos et viso petro resedit Dans
autem illi manum erexit eam Et cum vocasset
sanctos et viduas assignavit eam vivam
Notum autem factum est per universam ioppen et
crediderunt multi in domino Factum est autem
ut dies multos moraretur in ioppen
apud quendam symonem coriarium

Vir autem quidam erat in cesarea nomine X
cornelius centurio cohortis
que dicitur ytalica religiosus et timens
deum cum omni domo sua faciens elemosinas
multas plebi et deprecans deum semper
vidit in visu manifeste quasi nona
hora diei angelum dei introeuntem ad
se et dicentem sibi Corneli At ille in-
tuens in eum timore correptus dixit
Quis es domine Dixit autem illi Orationes
tue et elemosine tue ascenderunt
in memoriam in conspectu dei Et nunc
mitte viros in ioppen et accersi
symonem quendam qui cognominatur petrus
Hic hospitatur apud symonem quendam
coriarium cuius est domus iuxta mare
Hic dicet tibi quid te oporteat facere
Et cum discessisset angelus qui loquebatur
illi vocavit duos domesticos suos et
militem metuentem dominum ex hiis qui
illi parebant Quibus cum narrasset
omnia misit illos in ioppen Postera
autem die iter illis facientibus et ap-
propinquantibus civitati ascendit petrus
in superiora ut oraret circa horam
sextam Et cum esuriret voluit gus-
tare Parantibus autem illis cecidit
super eum mentis excessus et vidit
celum apertum et descendens vas quod-
dam velut linteum magnum quatuor
initiis submitti de celo in terram in
quo erant omnia quadrupedia et
serpentia terre et volatilia celi Et
factum est vox ad eum Surge petre oc-
cide et manduca Ait autem petrus
absit domine quia numquam manducavi omne
commune et immundum Et vox iterum secundo
ad eum Que deus purificavit tu
commune ne dixeris Hoc autem factum est per
ter et statim receptum est vas in celum
Et dum intra se hesitaret petrus quidnam

eet visio quam vidisset: ecce viri qui
missi erant a cornelio inquirentes
domum symonis astiterunt ad ianuam Et
cum vocassent interrogabant si symon
qui cognominatur petrus illic haberet
hospicium Petro autem cogitante de vi
sione: dixit spiritus ei Ecce viri tres
querunt te Surge itaque et descende
et vade cum eis nichil dubitans: quia
ego misi illos Descendens autem petrus
ad viros dixit Ecce ego sum quem que
ritis Que causa est propter quam venistis
Qui dixerunt Cornelius centurio
vir iustus et timens deum et testimonium
habens ab universa gente iudeorum: responsum
accepit ab angelo sancto accersiri te in
domum suam et audire verba abs te Intro
ducens igitur eos recepit hospicio Se
quenti autem die surgens profectus est cum
eis: et quidam ex fratribus ab ioppe comi
tati sunt eum Altera autem die introivit
cesaream Cornelius vero expectabat
illos: convocatis cognatis suis et
necessariis amicis Et factum est cum introisset
petrus obvius venit ei cornelius: et
procidens ante ~~eum~~ pedes eius adoravit
Petrus vero elevavit eum dicens Surge
et ego ipse homo sum Et loquens cum illo intravit:
et invenit multos qui convenerant dixitque
ad illos Vos scitis quomodo abhominatum
sit viro iudeo coniungi aut accedere ad
alienigenam: sed mihi ostendit deus nemi
nem communem aut inmundum dicere hominem: propter
quod sine dubitatione veni accersitus Inter
rogo ergo quam ob causam accersistis me
Et cornelius ait A nudius quarta
die usque ad hanc horam orans eram ho
ra nona in domo mea: et ecce vir
stetit ante me in veste candida et ait
Corneli exaudita est oratio tua et elemo
sine tue commemorate sunt in conspectu
dei Mitte ergo in ioppen et accersi sy
monem qui cognominatur petrus Hic hospi
tatur in domo symonis coriarii iuxta
mare Confestim igitur misi ad te: et tu
bene fecisti veniendo Nunc ergo omnes nos
in conspectu tuo assumus: audire omnia que
cumque tibi precepta sunt a domino Aperiens
autem petrus os suum dixit In veritate com
peri quia non est personarum acceptor deus
sed in omni gente qui timet eum et operatur
iusticiam acceptus est illi Verbum misit
filiis israel annuncians pacem per ihesum cristum
hic est omnium dominus Vos scitis quod factum est
verbum per universam iudeam incipiens enim
a galilea post baptismum quod predicavit
iohannes ihesum a nazareth: quomodo unxit
eum deus spiritu sancto et virtute Qui per
transiit benefaciendo [et sanando omnes] oppressos a dyabolo:
quia deus erat cum illo Et nos testes
sumus omnium que fecit in regione iudeorum
et ierusalem: quem occiderunt suspendentes
in ligno Hunc deus suscitavit tercia
die et dedit eum manifestum fieri non omni
populo sed testibus preordinatis a deo nobis
qui manducavimus et bibimus cum illo
postquam resurrexit a mortuis Et pre
cepit nobis predicare populo et testifi
cari: quia ipse est qui constitutus est a
deo iudex vivorum et mortuorum Huic
omnes prophete testimonium perhibent remis
sionem peccatorum accipere per nomen eius
omnes qui credunt in eum Adhuc loquente
petro verba hec: cecidit spiritus sanctus super
omnes qui audiebant verbum Et obstupue
runt ex circumcisione fideles qui vene
rant cum petro quia et in naciones
gracia spiritus sancti effusa est Audiebant
enim illos loquentes linguis et mag
nificantes deum Tunc respondit petrus Numquid

aquam quis prohibere potest ut non bap
tizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt
sicut et nos. Et iussit eos in nomine
ihesu xpisti baptizari. Tunc rogaverunt
eum ut maneret apud eos aliquot diebus

Audierunt autem apostoli et XI c
fratres qui erant in iudea: quoniam et
gentes receperunt verbum dei. Cum
ascendisset autem petrus ierosolimam.
disceptabant adversus illum qui erant
ex circumcisione dicentes. Quare introisti
ad viros preputium habentes: et mandu
casti cum illis. Incipiens autem petrus
exponebat illis ordine dicens. Ego
eram in civitate ioppe orans et vidi
in excessu mentis visionem descendens
vas quoddam velut linteum magnum
quatuor initiis submitti de celo: et ve
nit usque ad me. In quod intuens conside
rabam: et vidi quadrupedia terre
et bestias et reptilia et volatilia
celi. Audivi autem et vocem dicentem mihi
Surge petre occide et manduca. Dixi
autem. Nequaquam domine quia commune aut immundum
nunquam introivit in os meum. Respondit
autem vox secundo de celo. Que deus
mundavit: tu ne commune dixeris. Hoc
autem factum est per ter: et recepta sunt
rursum omnia in celum. Et ecce confestim
tres viri astiterunt in domo in qua
eram: missi a cesarea ad me. Dixit
autem spiritus mihi ut irem cum illis nichil he
sitans. Venerunt autem mecum et sex fratres
isti et ingressi sumus in domum viri.
Narravit autem nobis quomodo vidisset
angelum in domo sua stantem et dicen
tem sibi. Mitte in ioppen et accersi
symonem qui cognominatur petrus: qui
loquetur tibi verba in quibus salvus
eris tu et universa domus tua. Cum
autem cepissem loqui: cecidit spiritus
sanctus super eos sicut et in nos in initio
Recordatus sum autem verbi domini: sicut
dicebat iohannes quidem baptizavit
aqua: vos autem baptizabimini spiritu
sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis
deus sicut et nobis qui credidimus
in dominum ihesum xpistum: ego quis eram
qui possim prohibere deum. Hiis auditis
tacuerunt: et glorificaverunt deum di
centes. Ergo et gentibus deus penitentiam
tiam ad vitam dedit. Et illi quidem qui
dispersi fuerant a tribulacione que facta
fuerat sub stephano perambulaverunt
usque ad fenicem et cyprum et anthio
chiam: nemini loquentes verbum nisi solis
iudeis. Erant autem quidam ex eis viri
cyprii et cyrenei. Qui cum introissent
anthiochiam ~~nemini loquentes~~ loquebantur
ad grecos annuntiantes dominum ihesum. Et erat
manus domini cum eis: multusque numerus cre
dentium conversus est ad dominum. Pervenit
autem sermo ad aures ecclesie que erat
ierosolimis super istis: et miserunt
barnabam usque anthiochiam. Qui cum
pervenisset et vidisset gratiam dei ga
visus est et hortabatur omnes proposito
cordis permanere in domino: quia erat vir
bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et
apposita est turba multa domino. Profectus
est autem tharsum ut quereret saulum. Quem
cum invenisset perduxit anthiochiam. et
annum totum conversati sunt in ecclesia
Et docuerunt turbam multam. ita ut
cognominarentur primum anthiochie dis
cipuli xpistiani. In hiis autem diebus super
venerunt ab ierosolimis prophete anthio
chiam. Et surgens unus ex eis nomine
agabus significabat per spiritum famem
magnam futuram in universo orbe ter
rarum que facta est sub claudio cesare. Discipuli

tum pro ut quis habebat proposuerunt
in ministerium ~~misse~~ mittere habitantibus
in iudea fratribus quod et fecerunt mit-
tentes ad seniores per manus barnabe
et sauli XII
Eodem autem tempore misit herodes rex
manus ut affligeret quosdam de
ecclesia Occidit autem iacobum fratrem iohannis
gladio Videns autem quia placeret iudeis
apposuit apprehendere et petrum Erant
autem dies azimorum Quem cum apprehen-
disset misit in carcerem tradens quatuor
quaternionibus militum custodiendum
volens post pascha producere eum populo Et
petrus quidem servabatur in carcere ~~tra-
dens quatuor~~ Oratio autem fiebat sine inter-
missione ab ecclesia ad deum pro eo Cum autem
producturus eum esset herodes in ipsa
nocte erat petrus dormiens inter duos
milites vinctus cathenis duabus et
custodes ante ostium custodiebant car-
cerem Et ecce angelus domini astitit et lu-
men refulsit in ~~cubiculo~~ habitaculo
Percussoque latere petri excitavit eum
dicens Surge velociter Et ceciderunt
cathene de manibus eius Dixit autem
angelus ad eum Precingere et calcia te
caligas tuas Et fecit sic Et dixit
illi Circumda tibi vestimentum tuum
et sequere me Et exiens sequebatur
eum et nesciebat quia verum est quod
fiebat per angelum Estimabat autem
se visum videre Transeuntes autem primam
et secundam custodiam venerunt ad por-
tam ferream que ducit ad civitatem
que ultro aperta est eis Et exeuntes
processerunt vicum unum et continuo dis-
cessit angelus ab eo Et petrus ad
se reversus dixit Nunc scio vere quia

misit dominus angelum suum et eripuit
me de manu herodis et de omni expec-
tatione plebis iudeorum Considerans-
que venit in domum marie matris io-
hannis qui cognominatus est marcus ubi
erant multi congregati et orantes Pul-
sante autem eo ostium ianue processit
puella ad videndum nomine rode Et
ut cognovit vocem petri pre gaudio
non aperuit ianuam sed intro currens
nunciavit stare petrum ante ianuam
At illi dixerunt ad eam Insanis Illa
autem affirmabat sic se habere Illi autem
dicebant Angelus eius est Petrus autem
perseverabat pulsans Cum autem aperu-
issent ostium viderunt eum et obstu-
puerunt Annuens autem eis manu ut
tacerent narravit quomodo dominus eduxisset
eum de carcere Dixitque Nunciate iaco-
bo et fratribus hec Et egressus abiit in
alium locum Facta autem die erat non parva
turbatio inter milites quidnam de
petro factum esset Herodes autem cum re-
quisisset eum et non invenisset in-
quisitione facta de custodibus iussit eos du-
ci Descendensque a iudea in cesa-
ream ibi commoratus est Erat autem iratus
tyriis et sydoniis At illi unanimes
venerunt ad eum et persuaso blasto qui
erat super cubiculum regis postula-
bant pacem eo quod alerentur regiones eorum
ab illo Statuto autem die herodes ves-
titus veste regia sedit pro tribunali
et concionabatur ad eos Populus autem ac-
clamabat dei voces et non hominis Con-
festim autem percussit eum angelus domini
eo quod non dedisset honorem deo et
consumptus a vermibus expiravit Ver-
bum autem domini crescebat et multipli-
cabatur Barnabas autem et saulus

reuersi sunt ab iherosolimis expleto
ministerio. assumpto iohanne qui cogno
minatus est marcus XIII.

Erant autem in ecclesia que erat
anthiochie prophete et doctores:
in quibus barnabas et symeon qui
vocabatur niger et lucius cyrene
sis et manaen qui erat herodis
tetrarche collactaneus et saulus
Ministrantibus autem illis domino et ie
iunantibus: dixit spiritus sanctus Segre
gate mihi barnabam et saulum: in opus
ad quod assumpsi eos Tunc ieiunantes et
orantes inponentesque eis manus: dimi
serunt illos Et ipsi quidem missi ab
spiritu sancto abierunt seleuciam: et inde
nauigauerunt cyprum Et cum venis
set salamina: predicabant verbum dei in
synagogis iudeorum habebant autem
et iohannem in ministerio Et cum peram
bulassent vniuersam insulam usque ad
paphum inuenerunt quendam virum ma
gum pseudoprophetam iudeum cui no
men erat bariesu qui erat cum procon
sule sergio paulo viro prudente
Hic accersitis barnaba et paulo de
siderabat audire verbum dei Resis
tebat autem illis elymas magus
sic enim interpretatur nomen eius: querens
auertere proconsulem a fide Saulus autem
qui et paulus repletus spiritu sancto: in
tuens in eum dixit O plene omni dolo
et omni fallacia: fili dyaboli inimice
omnis iusticie non desinis subuertere
vias domini rectas: Et nunc ecce ma
nus domini super te: et eris cecus non
videns solem usque ad tempus Et
confestim cecidit in eum caligo et te
nebre: et circuiens querebat qui ei

manum daret Tunc proconsul cum vidisset
factum credidit: admirans super doctrina
domini Et cum a papho nauigassent pau
lus et qui cum eo erant venerunt per
gen pamphilie Iohannes autem dis
cedens ab eis: reuersus est iherosolimam
Illi vero pertranseuntes pergen venerunt
anthiochiam pisidie et ingressi syna
gogam die sabbatorum sederunt Post
lectionem legis et prophetarum: miserunt
principes synagoge ad eos dicentes
Viri fratres si quis est in vobis sermo
exhortationis ad plebem dicite Sur
gens autem paulus et manu silen
tium indicens ait Viri israhelite et
qui timetis deum audite Deus ple
bis israhel elegit patres nostros et plebem
exaltauit cum essent incole in terra egipti
et in brachio excelso eduxit eos ex
ea: et per quadraginta annorum tempus
mores eorum sustinuit in deserto
Et destruens gentes septem in terra cha
naan: sorte distribuit eis terram eorum
quasi post quadringentos et quinquaginta
annos Et post hec dedit iudices usque
ad samuhel prophetam Et exinde postu
lauerunt regem: et dedit illis deus saul
filium cys virum de tribu beniamyn annis
quadraginta Et amoto illo suscitauit
illis dauid regem: cui et testimonium per
hibens dixit Inueni dauid filium yesse
virum secundum cor meum qui faciet omnes
voluntates meas Huius deus ex semine secundum
promissionem eduxit israhel saluatorem
ihesum: predicante iohanne ante faciem
aduentus eius baptismum penitentie
omni populo israhel Cum impleret autem iohannes
cursum suum dicebat Quem me arbitrami

ce non sum ego: sed ecce venit post me cuius
non sum dignus calciamenta pedum solvere
Viri fratres filii generis abraham et qui
in vobis timent deum: vobis verbum sa
lutis huius missum est Qui enim habi
tabat ierusalem et principes eius hunc
ignorantes et voces prophetarum que
per omne sabbatum leguntur iudicantes
impleverunt Et nullam causam mortis
invenientes in eum: petierunt a pilato
ut interficerent eum Cumque consummassent
omnia que de illo scripta erant depone
tes eum de ligno posuerunt in monu
mento Deus vero suscitavit eum a mor
tuis tercia die Qui visus est per dies
multos hiis qui simul ascenderunt
cum eo de galilea in iherusalem: qui usque
nunc sunt testes eius ad plebem Et
nos vobis annunciamus eam que ad patres
nostros repromissio facta est: quoniam hanc deus
adimplevit filiis nostris resuscitans
ihesum: sicut et in psalmo secundo scriptum
est Filius meus es tu: ego hodie genui
te Quod autem suscitavit eum a mortuis
amplius iam non reversurum in corruptio
nem: ita dixit Quia dabo vobis sancta
david fidelia Ideoque et alias dicit
Non dabis sanctum tuum videre corruptio
nem David enim in sua generacione cum ammini
strasset voluntati dei: dormivit
et appositus est ad patres suos et vidit
corrupcionem Quem vero deus suscita
vit: non vidit corrupcionem Notum
igitur sit vobis viri fratres: quia per
hunc vobis remissio peccatorum annuncia
tur ab omnibus quibus non potuistis
in lege moysi iustificari In hoc omnis
qui credit iustificatur Videte ergo ne
superveniat vobis quod dictum est in prophetis
Videte contemptores et ammiramini et dis
perdimini: quia opus operor ego in diebus
vestris opus quod non credetis si quis
enarraverit vobis Exeuntibus autem
illis: rogabant ut sequenti sabbato
loquerentur sibi verba hec Cumque dimis
sa esset synagoga: secuti sunt multi
iudeorum et colencium advenarum pau
lum et barnabam Qui loquentes sua
debant eis: ut permanerent in gracia
dei Sequenti vero sabbato pene universa
civitas convenit audire verbum domini Viden
tes autem turbas iudei repleti sunt
zelo: et contradicebant hiis que a pau
lo dicebantur blasphemantes Tunc
constanter paulus et barnabas dix
erunt Vobis oportebat primum loqui verbum
dei sed quia repellitis illud et indignos
vos iudicatis eterne vite: ecce conver
timur ad gentes Sic enim precepit nobis
dominus Posui te in lucem gentibus: ut
sis in salutem usque ad extremum terre
Audientes autem gentes gavise sunt
et glorificabant verbum domini: et crediderunt
quotquot erant preordinati ad vitam eternam
Disseminabatur autem verbum domini per uni
versam regionem Iudei autem concitave
runt religiosas mulieres et hones
tas et primos civitatis: et excita
verunt persecucionem in paulum et bar
nabam et eiecerunt eos de finibus
suis At illi excusso pulvere pedum
in eos: venerunt yconium Discipuli
quoque replebantur gaudio et spiritu sancto

XIIII

Factum est autem
in yconio ut simul introiret
synagogam iudeorum et loqueretur:
ita ut crederet iudeorum et grecorum

copiosa multitudo. Qui vero increduli
fuerunt iudei: suscitaverunt et ad ira-
cundiam concitaverunt animas gentium
adversus fratres. Multo igitur tempore de-
morati sunt fiducialiter agentes in
domino: testimonium perhibente verbo gratie
sue, dante signa et prodigia fieri per
manus eorum. Divisa est autem multitudo
civitatis et quidam quidem erant cum iu-
deis quidam vero cum apostolis. Cum autem factus
esset impetus gentilium et iudeorum
cum principibus suis ut contumeliis affi-
cerent et lapidarent eos: intelligentes
confugerunt ad civitates lycaonie
lystram et derben et universam in circui-
tu regionem: et ibi evangelizantes erant.
Et quidam vir lystris infirmus pedibus
sedebat claudus ex utero matris sue: qui
numquam ambulaverat. Hic audivit pau-
lum loquentem. Qui intuitus eum et vi-
dens quia haberet fidem ut salvus fieret:
dixit magna voce. Surge super pedes
tuos rectus. Et exilivit: et ambulavit.
Turbe autem cum vidissent quod fecerat
paulus levaverunt vocem suam lycao-
nice dicentes. Dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et vocabant bar-
nabam iovem: paulum vero mercurium:
quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque
iovis qui erat ante civitatem tauros
et coronas ante ianuas afferens: cum
populis volebat sacrificare. Quod ubi au-
dierunt apostoli barnabas et paulus:
conscissis tunicis suis exilierunt in tur-
bas clamantes et dicentes. Viri quid
hec facitis. Et nos mortales sumus
similes vobis homines: annunciantes vobis
ab his vanis converti ad deum vivum

qui fecit celum et terram et mare et omnia
que in eis sunt: qui in preteritis generationibus
dimisit omnes gentes ingredi in
vias suas. Et quidem non sine testimonio
semetipsum reliquit benefaciens: de celo
dans pluvias et tempora fructifera: im-
plens cibo et leticia corda vestra. Et
hec dicentes: vix sedaverunt turbas
ne sibi immolarent. Supervenerunt
autem quidam ab antiochia et yconio
iudei: et persuasis turbis lapidantes
paulum traxerunt extra civitatem
estimantes eum mortuum esse. Circumdan-
tibus autem eum discipulis surgens intra-
vit civitatem: et postera die profectus
est cum barnaba in derben. Cumque evan-
gelizassent civitati illi et docuissent
multos: reversi sunt lystram et yconium
et antiochiam: confirmantes animas disci-
pulorum: exhortantesque ut permane-
rent in fide: et quoniam per multas tribu-
lationes oportet nos intrare in regnum
dei. Et cum constituissent illis per singu-
las ecclesias presbyteros et orassent cum ie-
iunationibus: commendaverunt eos domino
in quem crediderunt. Transeuntesque pisi-
diam venerunt in pamphyliam. Et
loquentes in perge verbum domini des-
cenderunt in attaliam: et inde navi-
gaverunt antiochiam: unde erant traditi
gratie dei in opus quod compleverunt. Cum
autem venissent et congregassent ecclesiam: retu-
lerunt quanta fecisset deus cum illis
quia aperuisset gentibus ostium fidei.
Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

XV.

Et quidam descendentes
de iudea docebant fratres quia
nisi circumcidamini secundum morem moysi non
potestis salvi fieri. Facta autem seditione non

minima paulo et barnabe aduersum
illos. statuerunt ut ascenderent paulus
et barnabas et quidam alii ex aliis
ad apostolos et presbiteros in iherusalem super
hac questione ~~questione~~ Illi igitur
deducti ab ecclesia pertransibant phenici-
cen et samariam narrantes conuersatio-
nem gencium. et faciebant gaudium mag-
num omnibus fratribus Cum autem venissent
iherosolimam: suscepti sunt ab ecclesia et
ab apostolis et a senioribus. annunciantes
quanta deus fecisset cum illis Surrex-
erunt autem quidam de heresi pharizeo-
rum qui crediderunt dicentes quia oportet
circumcidi eos precipere quoque seruare
legem moysi Conuenerunt que apostoli
et seniores videre de verbo hoc Cum autem
magna conquisicio fieret. surgens petrus
dixit ad eos Viri fratres vos scitis.
quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit
deus per os meum audire gentes verbum
euangelii et credere Et qui nouit cor-
da deus testimonium perhibuit dans
illis spiritum sanctum sicut et nobis et nichil
discreuit inter nos et illos: fide purifi-
cans corda eorum Nunc ergo quid temp-
tatis deum imponere iugum super ceruices
discipulorum. quod neque nos neque patres
nostri portare potuimus. Sed per graciam
domini ihesu xpisti credimus saluari quem-
admodum et illi Tacuit autem omnis mul-
titudo: et audiebant barnabam et pau-
lum narrantes quanta fecisset deus sig-
na et prodigia in gentibus per eos Et
postquam tacuerunt. respondit iacobus di-
cens Viri fratres audite me Symon
narrauit quemadmodum primum deus
visitauit sumere ex gentibus populum nomini
suo: et huic concordant verba prophetarum

sicut scriptum est Post hec reuertar
et edificabo tabernaculum dauid quod
decidit et diruta eius ~~eius~~ reedificam-
bo et erigam illud: ut requirant cete-
ri hominum dominum et omnes gentes super quas
inuocatum est nomen meum dicit dominus fa-
ciens hec Notum a seculo est domino opus
suum. Propter quod ego iudico non inquietari
eos qui ex gentibus conuertuntur ad deum:
sed scribere ad eos ut abstineant se a
contaminacionibus simulachrorum et for-
nicacione et suffocatis et sanguine Moy-
ses enim a temporibus antiquis habet in
singulis ciuitatibus qui eum predicent
in synagogis. ubi per omne sabbatum
legitur Tunc placuit apostolis et senio-
ribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis
et mittere anthiochiam cum paulo et
barnaba iudam qui cognominatur barsa-
bas et sylam viros primos in fratribus:
scribentes per manum eorum Apostoli et se-
niores fratres hiis qui sunt anthiochie
et syrie et cylicie fratribus ex gentibus.
salutem Quoniam audiuimus quia quidam
ex nobis exeuntes turbauerunt vos
verbis euertentes animas vestras quibus
non mandauimus placuit nobis collectis
in vnum eligere viros et mittere ad vos
cum karissimis nostris barnaba et pau-
lo hominibus qui tradiderunt animas suas
pro nomine domini nostri ihesu xpisti Misimus
ergo iudam et sylam qui et ipsi vobis
verbis referent eadem Visum est enim spiritui
sancto et nobis nichil ultra imponere
vobis oneris quam hec necessaria: ut
abstineatis vos ab immolatis simulachrorum
et sanguine et suffocato et forni-
cacione a quibus custodientes vos: bene
agetis. Valete Illi igitur dimissi des-

ccenderunt antiochiam: et congregata mul-
titudine tradiderunt epistolam. Quam
cum legissent: gavisi sunt super consola-
tione. Judas autem et Sylas et ipsi cum
essent prophete: verbo plurimo consolati
sunt fratres et confirmaverunt. Facto autem
ibi tempore: dimissi sunt cum pace a fratribus
ad eos qui miserant illos. Visum est
autem syle ibi remanere: iudas autem
solus abiit ierusalem. Paulus autem et
barnabas demorabantur antiochie
docentes et evangelizantes cum aliis
pluribus verbum domini. Post aliquot
autem dies dixit ad barnabam pau-
lus. Revertentes visitemus fratres per
universas civitates in quibus predica-
vimus verbum domini: quomodo se habeant.
Barnabas autem volebat secum as-
sumere et iohannem qui cognominatur
marcus. Paulus autem rogabat eum:
ut qui discessisset ab eis de pam-
philia et non isset cum eis in opus non de-
bere recipi. Facta est autem dissencio
ita ut discederent ab invicem et bar-
nabas quidem assumpto marco na-
vigaret cyprum. Paulus vero electo
syla: profectus est traditus gratie dei a
fratribus. Perambulabat autem syriam
et ciliciam confirmans ecclesias: precipi-
ens custodire precepta apostolorum et se-
niorum. Pervenit autem in derbe et lys-
tram.

XIII

Et ecce discipulus quidam erat
ibi nomine thimotheus. filius
mulieris vidue fidelis patre gen-
tili. Huic testimonium reddebat qui
in lystris erant et yconio fratres. Hunc
voluit paulus secum proficisci. Et as-
sumens circumcidit eum propter iudeos
qui erant in illis locis. Sciebant enim
omnes quod pater eius gentilis esset.
Cum autem pertransirent civitates: tra-
debant eis custodire dogmata que
erant decreta ab apostolis et seniori-
bus qui erant ierosolimis. Et ecclesie
quidem confirmabantur fide: et habun-
dabant numero cotidie. Transeuntes
autem frigiam et galacie regionem:
vetati sunt a spiritu sancto loqui verbum in
asya. Cum venissent autem in mysiam temp-
tabant ire in bythiniam et non permisit
eos spiritus ihesu. Cum autem pertransissent
mysiam descenderunt troadem et visio
per noctem paulo ostensa est. Vir mace-
cedo quidam erat stans et deprecans
eum et dicens. Transiens in macedoniam
adiuva nos. Ut autem visum vidit: statim
quesivimus proficisci in macedoniam
certi facti quod vocasset nos deus evan-
gelizare eis. Navigantes autem a troa-
de recto cursu venimus samothraciam
et sequenti die neapolim: et inde phi-
lippis que est prima partis machedo-
nie civitas colonia. Eramus autem in
hac urbe diebus aliquot conferentes.
Die autem sabbatorum egressi sumus
foras portam iuxta flumen: ubi vi-
debatur oratio esse. Et sedentes loque-
bamur mulieribus que convenerant.
Et quedam mulier nomine lidia pur-
puraria civitatis tyratirenorum
colens deum audivit: cuius dominus aper-
uit cor intendere hiis que dicebantur
a paulo. Cum autem baptizata esset
et domus eius: deprecata est dicens. Si
iudicastis me fidelem domino esse: intro-
ite in domum meam et manete. Et
coegit nos. Factum est autem euntibus nobis

ad orationem. puellam quandam habentem
spiritum phitonem obviare nobis que
questum magnum prestabat dominis su
is divinando. Hec subsecuta paulum
et nos: clamabat dicens. Isti homines
servi dei excelsi sunt: qui annunciant
nobis viam salutis. Hoc autem faciebat
multis diebus. Dolens autem paulus et
conversus spiritui dixit. Precipio tibi in
nomine ihesu christi exire ab ea. Et exiit
eadem hora. Videntes autem domini eius quia
exivit spes questus eorum: apprehen
dentes paulum et silam perduxerunt in
forum ad principes: et offerentes
eos magistratibus dixerunt. Hii homines
conturbant civitatem nostram cum sint
iudei: et annunciant morem quem
non licet nobis suscipere neque facere.
cum simus romani. Et cucurrit
plebs adversus eos: et magistratus
scissis tunicis eorum. iusserunt eos vir
gis cedi. Et cum multas plagas eis
imposuissent: miserunt eos in carce
rem. precipientes custodi ut diligenter
custodiret illos. Qui cum tale preceptum
accepisset: misit eos in interiorem
carcerem. et pedes eorum strinxit lig
no. Media autem nocte paulus et silas
adorantes laudabant deum: et audi
ebant eos qui in custodia erant.
Subito vero terremotus factus est mag
nus: ita ut moverentur fundamenta
carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia:
et universorum vincula soluta sunt. Ex
perrectus autem custos carceris et videns
apertas ianuas carceris: evagina
to gladio volebat se interficere. esti
mans fugisse vinctos. Clamavit
autem paulus voce magna dicens. Nich
il feceris tibi mali. universi enim
hic sumus. Petito autem lumine introgressus

est: et tremefactus procidit paulo et sy
le ad pedes. Et producens eos foras ait.
Domini quid me oportet facere. ut salvus
fiam: At illi dixerunt. Crede in domino ihesum:
et salvus eris tu et domus tua. Et locu
ti sunt ei verbum domini: cum omnibus qui erant in
domo eius. Et tollens eos in illa hora
noctis. lavit plagas eorum: et baptiza
tus est ipse et omnis domus eius continuo. Cumque
perduxisset eos in domum suam. apposuit
eis mensam: et letatus est cum omni domo
sua credens deo. Et cum dies factus esset:
miserunt magistratus lictores dicentes. Di
mittite homines illos. Nunciavit autem cus
tos carceris verba hec paulo: Quia
miserunt magistratus ut dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in pace. Paulus
autem dixit eis. Cesos nos publice in
dempnatos homines romanos miserunt
in carcerem: et nunc occulte nos eiciunt.
Non ita: sed veniant et ipsi nos eiciant.
Nunciaverunt autem magistratibus lictores ver
ba hec. Timueruntque audito quod ro
mani essent: et venientes deprecati sunt
eos. Et educentes rogabant ut egrederentur
de urbe. Exeuntes autem de carcere: intro
ierunt ad lidiam. Et visis fratribus conso
lati sunt eos: et profecti sunt. xvii.

Cum autem perambulassent amphipo
lim et appolloniam: venerunt
thessalonicam. ubi erat synagoga iude
orum. Secundum consuetudinem autem paulus intro
ivit ad eos: et per sabbata tria disse
rebat eis de scripturis. adaperiens et insi
nuans quia christum oportuit pati et resur
gere a mortuis: et quia hic est christus ihesus quem
ego annuncio vobis. Et quidam ex eis cre
diderunt et adiuncti sunt paulo et syle: et
de colentibus gentilibusque multitudo mag
na. et mulieres nobiles non pauce.
Zelantes autem iudei. assumentesque de vul

go viros quosdā malos et t'ba facta
cōcitauerūt ciuitatē: et assistētes do
mui iasonis querebāt eos pducere
ī ppl'm Et cū nō inuenissēt eos: trahe
bāt iasonē et quosdā frēs ad princi
pes ciuitatis. clamātes Quī vrbē or
bem cōcitant et huc venerūt quos susce
pit iason: et hij oēs contra decreta
cesaris faciūt. regē aliū dicētes ee
ihm Concitauerūt aūt plebē et princi
pes ciuitatis: audiētes hec Et ac
cepta satisfactione ab iasone et a ceteris:
dimiserūt eos Frēs vō cōfestim p noc
tē dimiserūt paulū et sylā in beroe
am Qui cū venissēt: in synagogā
iudeorū introierūt Hij aūt erant nobi
liores eorū q sūt thessalonice: qui susce
perūt vbū cū oī auiditate. cotidie scru
tātes scripturas si hec ita se haberēt.
Et multi qdē crediderūt ex eis: et gēti
liū mulierū honestarū et viri nō pau
ci Cū aūt cognouissēt ī thessalonica iu
dei qz et beroee pdicatū ē a paulo
vbū dei: venerūt et illuc cōmouētes
et turbātes multitudinē Statim qz tūc
paulū dimiserūt frēs ut iret usqz ad
mare: sylas aūt et thimotheus re
manserūt ibi Qui aūt deducebāt pau
lū pduxerūt eū usqz athenas: et ac
cepto mādato ab eo ad sylā et thy
motheū. ut qz celerius venirēt ad illū
pfecti sūt Paulus aūt cū athenis e
os expectaret: incitabat' sps eius ī ipo.
videns ydolatrie deditā ciuitatē Dis
putabat igit' ī synagoga cū iudeis et
colētibus: et in foro p oēs dies ad eos
qui audiebāt Quidā aūt epycurei et
stoyci philosophi disserebāt cū eo.
Et qdā dicebāt Quid vult seminator vbo
rū hic dicere Alij vō. nouorū demonio
rū videt' annūciator ee: qz ihm et re[sur]

annūciabat eis Et apphensū eū ad a
riopagū duxerūt dicētes Possumus
scire q est hec noua q a te dicit' doct
na? Noua enī quedā infers auri
bus nris Volumus ergo scire quidnā ve
lint hec ee Athenienses aūt oēs et ad
uene hospites nichil aliud vaca
bant: nisi aut dicere aut audire aliqd
noui Stans aūt paulus ī medio a
riopagi ait Viri athenienses: p
oīa qsi supsticiosos vos video Pre
teriēs eī et videns simulachra vra:
inueni et arā in qua scriptū erat.
ignoto deo Quod ergo ignorātes coli
tis: hoc ego annūcio vobis Deus qui
fecit mūdū et oīa que ī eo sūt: hic
celi et terre cū sit dn̄s nō ī manufc̄is
tēplis habitat. nec manibus huma
nis colit' indigēs aliquo. cū ipe
det oībus vitā et inspirationē et oīa
Fecit qz ex vno oē genus hoīm ī habita
re sup vniūsā faciē terre: definiēs
statuta tpa et terminos habitatōis
eorū querere deū si forte attrectēt eū
aut inueniāt: quāuis nō longe sit
ab vnoquoqz nrm In ipo eī viuimus
mouemur et sumus: sic et qdā vrm
poetarū dixerūt. Ipius eī et genus
sumus Genus ergo cū simus dei: nō debe
mus estiare auro aut argēto aut lapidi
sculpture artis et cogitatiōis hoīs
diuinū ee silē Et tpa quidē huius ig
norātie despiciēs deus. nūc annūci
at hoībus ut oēs ubiqz pniam a
gant: eo qd statuit diem in qua
iudicaturus ē orbē in equitate in
viro in quo statuit. fidē pbens
oībus. suscitans eū a mortuis.
Cū audissēt aūt resurrectionē mortuorū
quidā qdem irridebāt: qdā vō
dixerūt. Audiemus te de hoc itm Sic

paulus exiuit de medio eorum. Quidam
vero viri adherentes ei crediderunt.
in quibus et dyonisius ariopagita
et mulier nomine damaris. et a
lii cum eis. xviij

Post hec egressus ab athenis
venit chorinthum. et inveniens
quendam iudeum nomine aquilam pon
ticum genere. qui nuper venerat ab
ytalia et priscillam uxorem eius. eo quod
precepisset claudius discedere omnes iu
deos a roma: accessit ad eos. Et
quia eiusdem erat artis: manebat a
pud eos et operabatur. Erat autem sceno
factorie artis. Et disputabat in
synagoga per omne sabbatum. interpo
nens nomen domini ihesu: suadebatque iu
deis et grecis. Cum venisset autem de
macedonia silas et thymotheus:
instabat verbo paulus testificans iu
deis esse christum ihesum. Contradicentibus
autem eis et blasphemantibus: excuciens
vestimenta sua dixit ad eos. Sanguis
vester super caput vestrum: mundus ego ex
hoc ad gentes vadam. Et migrans
inde intravit in domum cuiusdam
nomine tyti iusti colentis deum: cuius do
mus erat iuncta synagoge. Crispus
autem archisynagogus credidit domino
cum omni domo sua. Et multi chorinthi
orum audientes credebant: et bapti
zabantur. Dixit autem dominus nocte per visi
onem paulo. Noli timere sed loque
re. et ne taceas propter quod ego sum te
cum: et nemo apponetur tibi ut no
ceat te: quoniam populus est michi multus in
hac civitate. Sedit autem annum et sex
menses: docens apud eos verbum dei. Gal
lione autem proconsule achaie. insur
rexerunt uno animo iudei in paulum: et
adduxerunt eum ad tribunal dicentes: quia
contra legem hic persuadet hominibus colere deum.
Incipiente autem paulo aperire os: dixit gal
lio ad iudeos. Si quidem esset iniquum ali
quid aut facinus pessimum o viri iudei: recte
vos sustinerem. Si vero questiones sunt
de verbo et nominibus legis vestre: vos ipsi vide
ritis. Iudex ego horum nolo esse. Et mi
navit eos a tribunali. Apprehendentes
autem omnes sosthenem principem synagoge percu
tiebant eum ante tribunal: et nichil ho
rum gallioni cure erat. Paulus vero
cum adhuc sustinuisset dies multos. fra
tribus valefaciens navigavit syriam:
et cum eo priscilla et aquila qui sibi
totonderat in cencris caput. habe
bat enim votum. Devenitque ephesum: et
illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus
synagogam: disputabat cum iudeis. Ro
gantibus autem eis ut ampliori tempore mane
ret. non consensit: sed valefaciens et di
cens. iterum revertar ad vos deo volen
te: profectus est ab epheso. Et descendens
cesaream ascendit et salutavit ecclesiam:
et descendit anthyochiam. Et facto ibi
aliquanto tempore profectus est: perambulans
ex ordine galaticam regionem et phrigi
am. confirmans omnes discipulos.
Iudeus autem quidam apollo nomine alex
andrinus natione. vir eloquens de
venit ephesum: potens in scripturis.
Hic erat edoctus viam domini. et fervens spiritu
loquebatur: et docebat diligenter ea que
sunt ihesu: sciens tantum baptisma iohannis.
Hic ergo cepit fiducialiter agere in syna
goga. Quem cum audissent priscilla et
aquila. assumpserunt eum: et diligentius
exposuerunt ei viam domini. Cum autem vellet
ire achaiam: exhortati fratres scripse
runt discipulis ut susciperent eum. Qui
cum venisset contulit multum hiis qui

crediderant. Vehementer enim iudeos revincebat publice ostendens per scripturas esse christum ihesum. XIX.

Factum est autem cum apollo esset chorinthi et paulus peragratis superioribus partibus veniret ephesum. et inveniret quosdam discipulos. dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes. At illi dixerunt ad eum. Sed neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis. Qui dixerunt. In iohannis baptismate. Dixit autem paulus. Johannes baptizavit baptismo penitentie populum. dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent. hoc est in ihesum. His auditis. baptizati sunt in nomine domini ihesu. Et cum inposuisset illis manus paulus. venit spiritus sanctus super eos. et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere duodecim. Introgressus autem synagogam. cum fiducia loquebatur per tres menses. disputans et suadens de regno dei. Cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam domini coram multitudine. discedens ab eis segregavit discipulos. cotidie disputans in scola tyranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium. ita ut omnes qui habitabant in asya audirent verbum domini. iudei atque gentiles. Virtutes quoque non quaslibet deus faciebat per manum pauli. ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicintia. et recedebant ab eis languores. et spiritus nequam egrediebantur. Temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini ihesu dicentes. Adiuro vos per ihesum quem paulus predicat. Erant autem quidam sceue iudei principis sacerdotum septem filii. qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus nequam dixit eis. Ihesum novi et paulum scio. vos autem qui estis.

x. sceue

Et insiliens homo in eos in quo erat demonium pessimum. et dominatus amborum invaluit contra eos. ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus iudeis atque gentilibus qui habitabant ephesi. Et cecidit timor super omnes illos. et magnificabatur nomen domini ihesu. Multique credentium veniebant. confitentes et annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati. contulerunt libros. et conbusserunt coram omnibus. Et conputatis pretiis illorum. invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. Ita fortiter verbum dei crescebat et confirmabatur. His autem expletis. proposuit paulus in spiritu transita macedonia et achaia. ire ierosolimam dicens. Quoniam postquam fuero ibi. oportet me et romam videre. Mittens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi timotheum et erastum. ipse remansit ad tempus in asya. Factum est autem illo tempore turbatio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine argentarius faciens edes argenteas dyane. prestabat artificibus non modicum questum. Quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices. dixit. Viri scitis quia de hoc acquisitio est nobis. et videtis et auditis quia non solum ephesi. sed pene totius asye. paulus hic suadens avertit multam turbam. dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. Non solum autem hec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire. sed et magne dyane templum in nichilum reputabitur. Sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota asya et orbis colit. His auditis repleti sunt ira. et exclamaverunt

dicentes Magna dyana ephesiorum.
Et impleta est civitas confusione et im-
petum fecerunt uno animo in theatrum.
rapto gayo et aristarcho macedo-
nibus comitibus pauli. Paulo autem
volente intrare in populum: non permi-
serunt discipuli. Quidam autem et de a-
sye principibus qui erant amici eius
miserunt ad eum: rogantes ne se da-
ret in theatrum. Alii autem aliud cla-
mabant. Erat enim ecclesia confusa: et
plures nesciebant qua ex causa convenis-
sent. De turba autem detraxerunt
alexandrum: propellentibus eum iudeis.
Alexander ergo manu silentio pos-
tulato: volebat rationem reddere populo.
Quem ut cognoverunt iudeum esse: vox
facta est una omnium quasi per horas duas cla-
mantium Magna dyana ephesiorum.
Et cum sedasset scriba turbas: dixit.
Viri ephesii. quis enim est hominum qui nes-
ciat ephesiorum civitatem cultricem esse
magne dyane. iovisque prolis. Cum
ergo hiis contradici non possit: opor-
tet vos sedatos esse: et nichil te-
mere agere. Adduxistis enim homines is-
tos neque sacrilegos neque blasphe-
mantes deam vestram. Quod si demetrius
et qui cum eo sunt artifices habent adver-
sus aliquem causam: conventus foren-
ses aguntur et proconsules sunt: accu-
sent invicem. Si quid autem alterius rei
queritis: in legitima ecclesia poterit
absolvi. Nam et periclitamur ar-
gui seditionis hodierne: cum nullus
obnoxius sit de quo possimus reddere ratio-
nem concursus istius. Et cum hec dixisset di-
misit ecclesiam. XX

Postquam autem cessavit tumultus vo-
catis paulus discipulis et ex-
hortatus eos valedixit: et profectus est
ut iret in macedoniam. Cum autem perambu-
lasset partes illas et exhortatus eos fu-
isset multo sermone: venit ad greci-
am. Ubi cum fuisset menses tres facte
sunt illi insidie a iudeis navigaturo
in syriam: habuitque consilium ut
reverteretur per macedoniam. Comitatus est
autem eum sosipater pirri bereensis: thes-
salonicensium vero aristarchus et secundus
et gayus. derbeus et thymotheus:
asiani vero tythicus et trophimus.
Hii cum precessissent: sustinuerunt nos
troade. Nos vero navigavimus post dies
azymorum a philippis: et venimus ad
eos troadem in diebus quinque: ubi mo-
rati sumus diebus septem. Una autem sabba-
ti cum venissemus ad frangendum panem:
paulus disputabat cum eis profecturus
in crastinum: protraxitque sermonem usque
ad mediam noctem. Erant autem lampades
copiose in cenaculo: ubi eramus
congregati. Sedens autem quidam adoles-
cens nomine euthicus super fenestram. cum
mergeretur sompno gravi. disputante
diu paulo ductus sompno cecidit de ter-
tio cenaculo deorsum: et sublatus est
mortuus. Ad quem cum descendisset pau-
lus incubuit super eum: et complexus dixit.
Nolite turbari: anima enim ipsius in eo est. As-
cendens autem frangensque panem et gustans:
satis quoque allocutus est usque ad lucem: et sic
profectus est. Adduxerunt autem puerum vi-
ventem: et consolati sunt non minime. Nos autem
ascendentes navem. navigavimus in asson:
inde suscepturi paulum. Sic enim dispo-
suerat ipse per terram iter facturus. Cum autem
convenisset nos in asson: assumpto eo ve-
nimus mitylenem. Et inde navigantes:
sequenti die venimus contra chium. Et alia

die applicuimus samum: et sequenti die
venimus miletum. Proposuerat enim paulus
transnavigare ephesum: ne qua mora
illi fieret in asya. Festinabat autem si pos
sibile sibi esset: ut diem penthecos
ten faceret iherosolimis. A mileto autem
mittens ephesum: vocavit maiores
natu ecclesie. Qui cum venissent ad eum
et simul essent: dixit eis. Vos scitis
a prima die qua ingressus sum in asyam
qualiter vobiscum per omne tempus fuerim:
serviens domino cum omni humilitate et la
crimis et temptacionibus que michi accide
runt ex insidiis iudeorum: quomodo nichil
subtraxerim vobis utilium. quominus
annunciarem vobis et docerem vos pub
lice. et per domos. testificans iudeis
atque gentilibus in deum penitenciam et fidem
in dominum nostrum ihesum christum. Et ecce nunc
alligatus ego spiritu vado in iherusalem. que
in ea ventura sunt michi ignorans: nisi
quod spiritus sanctus per omnes civitates protestatur
michi dicens. quoniam vincula et tribulaciones
me manent. Sed nichil horum vereor.
nec facio animam meam preciosiorem quam
me: dummodo consummem cursum me
um et ministerium quod accepi a domino ihesu
testificari evangelium gracie dei. Et nunc
ecce ego scio: quia amplius non videbitis fa
ciem meam vos omnes per quos transivi predi
cans regnum dei. Quapropter contestor
vos hodierna die: quia mundus sum a sanguine
omnium. Non enim subterfugi quominus annun
ciarem omne consilium dei vobis. Attendite
vobis et universo gregi. in quo vos spiritus
sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei. quam
acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam
intrabunt post discessionem meam lupi ra
paces in vos: non parcentes gregi. Et ex
vobis ipsis exurgent viri loquentes

perversa: ut abducant discipulos post
se. Propter quod vigilate: memoria
retinentes quoniam per triennium nocte et
die non cessavi cum lacrimis mo
nens unumquemque vestrum. Et nunc commen
do vos deo et verbo gracie ipsius: qui po
tens est edificare et dare hereditatem
tem in sanctificatis omnibus. Argentum aut
aurum aut vestem nullius concupi
vi ipsi scitis: quoniam ad ea que michi opus
erant. et hiis qui mecum sunt ministrave
runt manus iste. Omnia ostendi vobis:
quoniam sic laborantes oportet suscipe
re infirmos ac meminisse verbi domini ihesu.
quoniam ipse dixit. Beatius est magis da
re quam accipere. Et cum hec dixisset.
positis genibus suis cum omnibus illis
oravit. Magnus autem fletus factus
est omnium. Et procumbentes super collum pau
li. osculabantur eum: dolentes max
ime in verbo quod dixerat. quoniam amplius
faciem eius non essent visuri. Et dedu
cebant eum ad navem. XXI.

Cum autem factum esset ut naviga
remus: abstracti ab eis recto
cursu venimus choum. et sequenti
die rodum. et inde patharam. Et
cum invenissemus navem transfretantem in
feniciem: ascendentes navigavimus.
Cum apparuissemus autem cypro. relinquen
tes eam ad sinistram navigavimus in
syriam: et venimus tyrum. Ibi enim na
vis erat expositura onus. Inventis
autem discipulis: mansimus ibi diebus
septem. Qui paulo dicebant per spiritum:
ne ascenderet iherosolimam. Et expletis
diebus profecti ibamus: deducentibus nos
omnibus cum uxoribus et filiis usque foras
civitatem. Et positis in litore genibus
oravimus. Et cum valefecissemus invicem.
ascendimus in navem: illi autem redierunt

in siria Nos ued nauigatiōe expleta
a tyro · descendi9 tholomaydam:
et salutatis frib9 · mansi9 die vna
apud illos Alia aūt die pfecti ueni
m9 cesaream Et intrantes domū
phylippi euāgeliste qui erat vn9
de septem · mansi9 apud eū Huic
aūt erāt filie quatuor ṽgines pphe
tantes Et cū morarem9 p dies ali
quot: superuenit quidā a iudea p
pheta noīe agab9 Is cū uenisset
ad nos · tulit zonā pauli: et alli
gans sibi pedes et man9 dixit·
Hec dicit sp̄s s̄cs Virū cui9 est zo
na hec · sic alligabūt ī ihr̄lm iu
dei: et tradēt in man9 gentiū Qd'
cū audissem9: rogabam9 nos et
qui loci illi9 erāt ne ascendēt ihe'o
solimā Tūc r̄ndit paul9 et dixit·
Quid facitis flentes et affligētes
cor meū: Ego eī nō solū alligari:
sed et mori ī ihr̄lm parat9 sū ppt
nomē dn̄i ihū Et cū ei psuadere
nō possem9: quieuim9 dicētes dn̄i vo
lūtas fiat Post dies aūt istos ppa
rati ascendebam9 ihr̄lm Venerūt
aūt et ex discipulis a cesarea nobis
cū: adducētes apud quē hospita
rem̄ · iasonem quedā cyprium an
tiquū discipulū Et cū venissem9
ierosolimā: libent' exceperūt
nos frēs Sequenti aūt die īntrabat
paulus nobiscū ad iacobū: oēs
q3 collecti sūt seniores Quos cū sa
lutasset: narrabat p singla que
fecisset de9 in gentib3 p ministeriū
ip̄i9 At illi cū audissent · mag
nificabāt deū Dixerūt · q3 ei Vides
frat' q̄t milia sint ī iudeis q̄ cre
diderūt: et omēs emulatores st'
legis: Audierūt aūt de te q2 discessi
onē doceas a moyse eoꝝ que p gen
tes sūt iudeoꝝ: dicens nō debē eos
circūcidē filios suos · neq3 scd̄m p̄su
etudinē ingredi Quid ergo est:
Vtiq3 oportet conuenire multitudiē3
Audiēt eī te superuenisse Hoc ergo
fac qd' tibi dicim9 Sūt nobis viri
quatuor: votū hn̄tes sup se Hijs
assūptis sanctifica te cū illis: et ipen
de in illis ut radant capita: et sci
ent oēs q2 que de te audierūt fal
sa s̄t: sed ambulans et ip̄e custodi
ens legē De hijs aūt qui crediderūt
ex gentib9 nos scripsim9: iudicātes
ut abstineāt se ab ydolis · īmolato
et sanguine et suffocato et fornica
tōe Tūc paul9 assūptis viris pos
tera die purificat9 cū illis intra
uit in tēplū: annūcians expletiōē3
dierū purificatiōis · donec offert'
pro vno quoq3 eoꝝ oblatio Dū aūt
septē dies p̄summarēt': hij qui de
asya erāt iudei cū vidissēt eū in
tēplo concitauerūt oēm ppl̄m: et ī
iecerūt ei man9 clamātes Viri
isrl'ite adiuuate Hic est hō q̄ ad
uers9 pplm̄ et legē et locū hunc:
oēs ubiq3 docens · insup et gētiles
induxit in templū: et violauit
s̄cm̄ locū istū Viderūt eī trophi
mū ephesiū in ciuitate cū ip̄o: q̄
estimauerūt q̄m ī tēplū īntroduxiss3
paulus Commotaq3 est ciuitas tota:
et f̄ca est concursio ppl'i Et apphen
dentes paulū trahebāt eū extra
templū: et statim clause sūt ia
nue Querētib3 aūt eū occidē: nū
ciatū ē tribuno cohortis q2 tota cō
fundit' ihr̄lm Qui statī assūptis

militibus et centurionibus: decucurrit
ad illos. Qui cum vidissent tribunum
et milites: cessaverunt percutere pau
lum. Tunc accedens tribunus apprehendit
eum: et iussit alligari catenis du
abus: et interrogabat quis esset et quid
fecisset. Alii autem aliud clamabant in
turba. Et cum non posset certum cognoscere
prae tumultu: iussit duci eum in castra.
Et cum venisset ad gradus: contigit
ut portaretur a militibus propter vim
populi. Sequebatur enim multitudo populi cla
mans: Tolle eum. Et cum coepisset induci
in castra: paulus dixit tribuno: Si
licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit:
Graece nosti? Nonne tu es egyptius
qui ante hos dies tumultum concitasti
et eduxisti in desertum quatuor milia
virorum sicariorum? Et dixit ad eum pau
lus: Ego homo sum quidem iudaeus a thar
so ciliciae: non ignotae civitatis mu
niceps. Rogo autem te: permitte mihi loqui
ad populum. Et cum ille permisisset: pau
lus stans in gradibus annuit manu ad
plebem. Et magno silentio facto: allo
cutus est hebraea lingua dicens. XXII.

Viri fratres et patres audite quam
ad vos nunc reddo rationem. Cum
audissent autem quia hebraea lingua loque
retur ad illos: magis praestiterunt sile
tium. Et dixit: Ego sum vir iudaeus natus
tharso ciliciae nutritus autem in ista ci
vitate secus pedes gamalihel: e
ruditus iuxta veritatem paternae legis
emulator legis sicut et vos omnes estis ho
die: qui hanc viam persecutus sum usque
ad mortem. alligans et tradens in cus
todias viros ac mulieres. sicut prin
ceps sacerdotum mihi testimonium reddit et
omnes maiores natu: a quibus et epistolas

accipiens ad fratres damascum perge
bam. ut adducerem inde vinctos in
ierusalem ut punirentur. Factum est autem
eunte me et appropinquante da
masco. media die subito de caelo
circumfulsit me lux copiosa: et de
cidens in terram audivi vocem dicen
tem mihi: Saule saule quid me persequeris?
Ego autem respondi: Quis es domine? Dixit
que ad me: Ego sum ihesus nazarenus
quem tu persequeris. Et qui mecum
erant lumen quidem viderunt: vocem autem
non audierunt eius qui loquebatur
mecum. Et dixi: Quid faciam domine? Dominus
autem dixit ad me: Surgens vade da
mascum: et ibi tibi dicetur de omnibus
quae te oporteat facere. Et cum non
viderem prae claritate luminis illius: ad
manum deductus a comitibus veni da
mascum. Ananias autem quidam vir
secundum legem testimonium habens ab omnibus
habitantibus iudaeis: veniens ad me
et astans dixit mihi: Saule frater respi
ce. Et ego eadem hora respexi in eum.
At ille dixit: Deus patrum nostrorum prae
ordinavit te ut cognosceres voluntatem eius
et videres iustum. et audires vocem
ex ore eius: quia eris testis illius ad
omnes homines eorum quae vidisti et audis
ti. Et nunc quid moraris? Exsurge
et baptizare: et ablue peccata tua
invocato nomine ipsius. Factum est autem rever
tenti mihi in ierusalem et oranti in templo
fieri me in stupore mentis: et vidi
illum dicentem mihi: Festina et exi velo
citer ex ierusalem quoniam non recipient testi
monium tuum de me. Et ego dixi:
Domine ipsi sciunt: quia ego eram concludens
in carcerem. et caedens per synagogas
eos qui credebant in te. Et cum funderetur

sanguis stephani testis tui: ego
astabam et consentiebam et custodi
ebam vestimenta interficientium illum
Et dixit ad me Vade: quoniam ego
ad nationes longe mittam te Au
diebant autem usque ad hoc verbum: et
levaverunt vocem suam dicentes Tol
le de terra eiusmodi non enim fas est
eum vivere Vociferantibus autem eis et
proicientibus vestimenta sua et pul
verem iactantibus in aerem: iussit
tribunus induci eum in castra. et
flagellis cedi et torqueri eum.
ut sciret propter quam causam sic ac
clamarent ei Et cum astrinxissent
eum loris: dixit astanti sibi cen
turioni paulus Si hominem roma
num et indempnatum licet vobis fla
gellare? Quo audito centurio
accessit ad tribunum: et nunciavit
dicens Quid acturus es? Hic enim
homo civis romanus est Accedens autem
tribunus dixit illi Dic michi si tu
romanus es At ille dixit Etiam
Et respondit tribunus Ego multa sum
ma civilitatem hanc consecutus sum
Et paulus ait Ego autem et natus sum
Protinus ergo discesserunt ab illo qui
eum torturi erant Tribunus quoque
timuit postquam rescivit quia civis ro
manus esset: et quia ligasset eum.
Postera autem die volens scire dilige
nter qua ex causa accusaretur a iudeis.
solvit eum: et iussit sacerdotes con
venire et omne concilium: et produ
cens paulum statuit inter illos
Intendens autem concilium XXIII
paulus ait Viri fratres: ego omni conscientia

bona conversatus sum ante deum usque in
hodiernum diem Princeps autem sacerdotum
ananias precepit astantibus sibi per
cutere os eius Tunc paulus ad eum dixit
Percutiet te deus paries dealbate.
Et tu sedens iudicas me secundum le
gem: et contra legem iubes me percuti?
Et qui astabant dixerunt Summum sa
cerdotem dei maledicis? Dixit autem
paulus Nesciebam fratres: quia princeps
est sacerdotum Scriptum est enim Principem
populi tui non maledices Sciens autem
paulus quia una pars esset saduceorum
et altera phariseorum: exclamavit
in concilio Viri fratres. ego phariseus
sum filius phariseorum: de spe et resurrectione
mortuorum ego iudicor Et cum hoc dix
isset: facta est dissensio inter pha
riseos et saduceos. et soluta est
multitudo Saducei enim dicunt non
esse resurrectionem: neque angelum neque spiritum.
pharizei autem utraque confitentur.
Factus est autem clamor magnus Et ex
surgentes quidam phariseorum: pugna
bant dicentes Nichil mali invenimus
in homine isto Quid si spiritus locutus est
ei aut angelus? Et cum magna
dissensio facta esset: timens tribunus
ne discerperetur paulus ab ipsis iussit
milites descendere et rapere eum de me
dio eorum. ac deducere eum in castra.
Sequenti autem nocte assistens ei dominus
ait Constans esto Sicut enim testi
ficatus es de me in iherusalem: sic te o
portet et rome testificari. Facta autem die
collegerunt se quidam ex iudeis: et de
voverunt se dicentes neque manduca
turos neque bibituros donec occide
rent paulum Erant autem plusquam

quadraginta viri: qui hanc coniu-
rationem fecerunt. Qui accesserunt ad prin-
cipes sacerdotum et seniores: et dixerunt
Devotione devovimus nos nichil gus-
taturos: donec occidamus paulum. Nunc
ergo notum vos facite tribuno cum con-
cilio ut adducat illum ad vos: tamquam
aliquid certius cognituri de eo. Nos vero
priusquam appropiet parati sumus inter-
ficere illum. Quod cum audisset filius soro-
ris pauli insidias: venit et intra-
vit in castra. nuntiavitque paulo
Vocans autem paulus ad se unum ex
centurionibus ait Adolescentem hunc
perduc ad tribunum: habet enim aliquid
indicare illi Et ille quidem assumens
eum duxit ad tribunum: et ait Vinc-
tus paulus rogavit me hunc ado-
lescentem perducere ad te: habentem aliquid
loqui tibi Apprehendens autem tribunus
manum illius secessit cum eo seorsum:
et interrogavit illum. Quid est quod
habes indicare mihi: Ille autem dixit
Iudeis convenit rogare te. ut cras-
tina die paulum producas in concilium:
quasi aliquid certius inquisituri sint de
credideris
illo Tu vero ne credideris illis Insidi-
antur enim ei ex eis viri amplius quam
quadraginta: qui se devoverunt non
manducare neque bibere donec inter-
ficiant eum Et nunc parati sunt expec-
tantes promissum tuum Tribunus igitur di-
misit adolescentem: precipiens ne cui lo-
queretur quoniam hec nota fecisset ei. Et voca-
tis duobus centurionibus: dixit illis
Parate milites ducentos ut eant
usque cesaream et equites septuaginta
et lancearios ducentos a tercia hora
noctis. et iumenta preparate ut impo-
nentes paulum eum salvum perducerent
ad felicem presidem: scribens ei epistolam
continentem hec Claudius lysias op-
timo presidi felici salutem Virum hunc
comprehensum a iudeis et incipientem in-
terfici ab eis: superveniens cum exerci-
tu eripui: cognito quia romanus est
Volens quoque scire causam quam obicie-
bant illi: deduxi eum in concilium e-
orum Quem inveni accusari de questi-
onibus legis ipsorum: nichil vero dignum
morte aut vinculis habentem crimine
Et cum mihi perlatum esset de insidiis que
paraverant ei: misi ad te denuntians
et accusatoribus ut dicant apud te
Vale Milites ergo secundum preceptum
sibi assumentes paulum: duxerunt
per noctem in antipatridem Et poste-
ra die dimissis equitibus ut irent
cum eo: reversi sunt ad castra Qui cum
venissent cesaream et tradidissent
epistolam presidi: statuerunt ante illum
et paulum Cum legisset autem et interro-
gasset de qua provincia esset et cognos-
cens quia de cilicia: audiam te inquit
cum accusatores tui venerint Ius-
sitque in pretorio herodis custodiri eum

XXIIII

Post quinque autem dies des-
cendit princeps sacerdotum a-
nanyas cum senioribus quibusdam et
tertullo quodam oratore: qui adie-
runt presidem adversus paulum Et ci-
tato paulo: cepit accusare tertullus
dicens Cum in multa pace agamus per
te. et multa corrigantur per tuam providen-
tiam: semper et ubique suscepimus optime
felix cum omni gratiarum actione Ne diutius
autem te protraham: oro breviter audi-
as nos pro tua clementia Invenimus
hunc hominem pestiferum et concitantem

seditiones omnibus iudeis in universo
orbe. et auctorem seditionis secte na
zarenorum: qui etiam templum violare
conatus est. Quem et apprehensum vo
luimus secundum legem nostram iudicare. Su
perveniens autem tribunus lysias cum vi
magna eripuit eum de manibus nostris.
iubens accusatores eius ad te veni
re: a quo poteris ipse iudicans de
omnibus istis cognoscere de quibus nos ac
cusamus eum. Adiecerunt autem et iudei.
dicentes hec ita se habere. Respondit autem
paulus: annuente sibi preside dicere
Ex multis annis esse te iudicem gen
ti huic sciens: bono animo pro me
satisfaciam. Potes enim cognoscere quia non
plus sunt dies mihi quam duodecim ex
quo ascendi adorare in ierusalem: et
neque in templo invenerunt me cum aliquo
disputantem. aut concursum facientem
turbe. neque in synagogis neque in
civitate. neque probare possunt tibi
de quibus nunc accusant me. Confiteor
autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt
heresim sic deservio patri deo meo. cre
dens omnibus que in lege et prophetis
scripta sunt: spem habens in deum quam et
hii ipsi expectant resurrectionem futuram
iustorum et iniquorum. In hoc et ipse stu
deo sine offendiculo conscientiam habere
ad deum et ad homines semper. Post annos
autem plures elemosinas facturus
in gentem meam veni et oblationes
et vota: in quibus invenerunt me
purificatum in templo non cum turba ne
que cum tumultu. Quidam autem ex a
sia invenerunt iudei quos oporte
bat apud te presto esse et accusare
si quid haberent adversum me: aut
hii ipsi dicant si quid invenerunt in
me iniquitatis cum stem in concilio.
nisi de una hac solummodo voce qua
clamavi inter eos stans. quia de resurrectione mortuorum
ego iudicor hodie a vobis. Distu
lit autem illos felix. certissime sciens
de via dicens. Cum tribunus lysias
descenderit: audiam vos. Iussitque centuri
oni custodire eum et habere requiem:
nec quemquam de suis prohibere ministrare ei.
Post aliquot autem dies veniens felix cum dru
silla uxore sua que erat iudea.
vocavit paulum: et audivit ab eo
fidem que est in christum iesum. Disputan
te autem illo de iustitia et castitate et
de iudicio futuro: tremefactus felix
respondit. Quod nunc attinet vade. tempore
oportuno accersiam te: simul et spe
rans quia pecunia daretur ei a paulo
propter quod et frequenter accersiens
eum: loquebatur cum eo. Biennio autem
expleto: accepit successorem felix
porcium festum. Volens autem gratiam pres
tare iudeis felix: reliquit paulum
vinctum. XXV.

Festus ergo cum venisset in provin
ciam: post triduum ascendit
ierosolimam a cesarea. Adieruntque
eum principes sacerdotum et primi iude
orum adversus paulum: et rogabant
eum postulantes gratiam adversus eum. ut
iuberet perduci eum in ierusalem: insidias
tendentes ut eum interficerent in via.
Festus autem respondit servari paulum in ce
sarea: se autem maturius profecturum. Qui
ergo in vobis ait potentes sunt: descen
dentes simul. si quid est in viro crimen
accusent eum. Demoratus autem inter
eos dies non amplius quam octo aut decem.
descendit cesaream. Et altera die sedit
pro tribunali: et iussit paulum ad
duci. Qui cum perductus esset: circumste

cu

terunt eum qui ab ierosolima descenderant iudei. multas et graves causas obicientes quas non poterant probare. paulo autem rationem reddente: quoniam neque in legem iudeorum neque in templum neque in cesarem quicquam peccavi. Festus autem volens iudeis gratiam prestare: respondens paulo dixit. Vis ierosolimam ascendere: et ibi de hiis iudicari apud me? Dixit autem paulus. Ad tribunal cesaris sto. ubi me oportet iudicari. Iudeis non nocui. sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci: non recuso mori. Si vero nichil est eorum que hii accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cum concilio locutus respondit. Cesarem appellasti: ad cesarem ibis. Et cum dies aliquot transacti essent: agrippa rex et bernice descenderunt cesaream. ad salutandum festum. Et cum dies plures ibidem morarentur: festus regi indicavit de paulo dicens. Vir quidam est derelictus a felice vinctus: de quo cum essem ierosolimis adierunt me principes sacerdotum et seniores iudeorum postulantes adversus illum dampnationem. Ad quos respondi: quia non est consuetudo romanis donare aliquem hominem prius quam is qui accusatur presentes habeat accusatores: locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Cum ergo huc convenissent: sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali. iussi adduci virum. De quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum. Questiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum: et de quodam ihesu defuncto. quem affirmabat paulus vivere. Hesitans autem ego de huiusmodi questione: dicebam si vellet ire ierosolimam et ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur augusti cognitioni: iussi servari eum donec mittam eum ad cesarem. Agrippa autem dixit ad festum. Volebam et ipse hominem audire. Cras inquit audies eum. Altera autem die cum venisset agrippa et bernice cum multa ambitione et introisset in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis: iubente festo adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri: videtis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorum interpellavit me ierosolimis. petentes et acclamantes non oportere eum vivere amplius. Ego vero comperi nichil dignum eum morte admisisse. Ipso autem hoc appellante: ad augustum iudicavi mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo. propter quod produxi eum ad vos. et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim michi videtur mittere vinctum: et causas eius non significare.

XXVI.

Agrippa vero ad paulum ait. Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc paulus extenta manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatum apud te. cum sim defensurus me hodie: maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones propter

quod obsecro patienter me audias Et
quidem vitam meam a iuventute que
ab initio fuit in gente mea in Ierosoli
mis noverunt omnes iudei prescientes
me ab initio si velint testimonium
perhibere: quoniam secundum certissimam sec
tam nostre religionis vixi phariseus
Et nunc in spe que ad patres nostros re
promissionis facta est a deo sto iudi
cio subiectus in qua duodecim tri
bus nostre nocte ac die servientes spe
rant devenire: de qua spe accu
sor a iudeis rex Quid incredibile
iudicatur apud vos si deus mortu
os suscitat: Et ego quidem existima
veram me adversus nomen Ihesu Na
zareni debere multa contraria
agere: quod et feci Ierosolimis Et
multos sanctorum ego in carceribus inclu
si: a principibus sacerdotum potestate ac
cepta Et cum occiderentur detuli sen
tentiam et per omnes synagogas
frequenter puniens eos compelle
bam blasphemare: et amplius insa
niens in eos persequebar usque
in exteras civitates In quibus
dum irem damascum cum potestate et
permissu principum sacerdotum: die me
dia in via vidi rex de celo supra
splendorem solis circumfulsisse me
lumen et eos qui mecum simul e
rant Omnesque nos cum decidissemus
in terram: audivi vocem ~~[illegible]~~ lo
quentem michi hebraica lingua
Saule saule quid me persequeris
durum est tibi contra stimulum calci
trare Ego autem dixi Quis es domine
Dominus autem dixit Ego sum Ihesus quem
tu persequeris Sed exurge et sta
super pedes tuos Ad hoc enim appa
rui tibi ut constituam te ministrum
et testem eorum que vidisti et eorum quibus
apparebo tibi: eripiens te de populo
et gentibus in quas ego nunc mitto
te aperire oculos eorum: ut convertan
tur a tenebris ad lucem et de potestate
sathane ad deum: ut accipiant re
missionem peccatorum et sortem sanctorum in
ter sanctos per fidem que est in me Unde
rex agrippa non fui incredulus ce
lesti visioni sed hiis qui sunt da
masci primum et Ierosolimis et per
omnem regionem iudee et gentibus an
nuntiabam ut penitentiam agerent: et con
verterentur ad deum digna penitentie opera
facientes Hac ex causa me iudei cum essem
in templo comprehensum temptabant volentes
me interficere Auxilio autem adiutus
dei usque in hodiernum diem sto testi
ficans minori atque maiori: nichil
extra dicens quam ea que prophete sunt
locuti futura esse et moyses Si pas
sibilis Christus si primus ex resurrectione mor
tuorum: lumen annuntiaturus est populo
et gentibus Hec loquente eo et ratio
nem reddente: festus magna voce
dixit Insanis paule multe te lit
tere ad insaniam convertunt Et paulus
Non insanio inquit optime feste: sed
veritatis et sobrietatis verba eloquor
Scit enim de hiis rex: ad quem et constanter
loquor latere enim eum horum nichil ar
bitror: neque enim in angulo quicquam horum
gestum est Credis rex agrippa prophe
tis: Scio quia credis Agrippa autem
ad paulum In modico suades me
christianum fieri Et paulus Opto apud
deum et in modico et in magno non
tantum te sed et omnes hos qui audiunt
hodie fieri tales qualis et ego sum

exceptis vinculis hiis. Et exsurrex-
it rex et preses et bernice: et qui as-
sidebant eis. Qui cum secessissent. lo-
quebantur adinvicem dicentes: quia nichil
morte aut vinculis dignum quod fecit
homo iste. Agrippa autem festo dixit.
Dimitti poterat homo hic: si non appel-
lasset cesarem. XXVII.

Ut autem iudicatum est eum navi-
gare in ytaliam et tradi pau-
lum cum reliquis custodiis centurioni
nomine iulio cohortis auguste: ascen-
dentes autem navem adrumetinam inci-
pientes navigare circa asye loca
sustulimus. perseverante nobiscum a-
ristarcho macedone thessalonicen-
se. Sequenti autem die devenimus sydo-
nem. Humane autem tractans iulius
paulum: permisit ad amicos ire.
et curam sui agere. Et inde cum sustu-
lissemus subnavigavimus cyprum: propterea
quod essent venti contrarii. Et pelagus
cylicie et pamphilie navigantes:
venimus listram. que est lycie. Et ibi
inveniens centurio navem alexandri-
nam navigantem in ytaliam: transposu-
it nos in eam. Et cum multis diebus tar-
de navigaremus. et vix devenissemus con-
tra gnidum prohibente nos vento:
adnavigavimus crete iuxta salmonem
Et vix iuxta navigantes venimus
in locum quendam qui vocatur boni portus
cui iuxta erat civitas thalassa. Mul-
to autem tempore peracto et cum iam non esset
tuta navigatio eo quod ieiunium
iam preterisset: consolabatur eos pau-
lus dicens eis. Viri video quoniam cum
iniuria et multo dampno non solum
oneris et navis: sed etiam animarum nostra-
rum incipit esse navigatio. Centurio
autem gubernatori et nauclero ma-
gis credebat: quam hiis que a
paulo dicebantur. Et cum aptus portus
non esset ad hyemandum: pluri-
mi statuerunt consilium naviga-
re inde: si quo possent devenien-
tes phenicem hyemare. portum
crete respicientem ad affricum et
ad chorum. Aspirante autem austro.
estimantes propositum se tenere: cum
sustulissent de asson. legebant cre-
tam. Non post multum autem misit
se contra ipsam ventus typho-
nicus: qui vocatur euro aquilo.
Cumque arrepta esset navis et non
posset conari in ventum: data na-
ve flatibus ferebamur. Insulam
autem quandam decurrentes que voca-
tur cauda: potuimus vix optinere
scapham. Qua sublata adiutori-
is utebantur. accingentes navem:
timentes ne in syrtim inciderent:
summisso vase sic ferebantur. Vali-
da autem nobis tempestate iactatis.
sequenti die iactum fecerunt. et tercia
die suis manibus armamenta na-
vis proiecerunt. Neque sole autem neque
sideribus apparentibus per plures dies.
et tempestate non exigua immi-
nente: iam ablata erat spes omnis sa-
lutis nostre. Et cum multa ieiunatio
fuisset: tunc stans paulus in medio
eorum dixit. Oportebat quidem o vi-
ri audito me non tollere a creta:
lucrique facere iniuriam hanc et
iacturam. Et nunc suadeo vobis
bono animo esse. Amissio enim nullius
anime erit ex vobis: preter quam navis.
Astitit enim in hac nocte angelus dei
cuius sum ego. et cui deservio dicens
Ne timeas paule: cesari te oportet

viginti: et pusillum separati inde invenerunt passus

assistere. Et ecce donavit tibi deus
omnes qui navigant tecum. propter quod
bono animo estote viri. Credo enim deo
meo: quia sic erit quemadmodum
dictum est michi. In insulam autem quan-
dam oportet nos devenire. Sed
postea quam quartadecima dies nox super-
venit: navigantibus nobis in adri-
a circa mediam noctem suspicabantur
naute apparere sibi aliquam regi-
onem. Qui et summittentes bolidem
invenerunt passus quindecim. Time-
tes autem ne in aspera loca incideremus:
de puppi mittentes anchoras qua-
tuor. optabant diem fieri. Nau-
tis vero querentibus fugere de navi.
Cum misissent scapham in mare.
sub optentu quasi inciperent a pro-
ra anchoras extendere: dixit pau-
lus centurioni et militibus. Nisi
hii in navi manserint: nos sal-
vi fieri non potestis. Tunc abscide-
runt milites funes scaphe: et
passi sunt eam excidere. Et cum lux inci-
peret fieri: rogabat paulus omnes
sumere cibum dicens. Quartadeci-
ma die hodie expectantes ieiuni
permanetis nichil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro salu-
te vestra: quia nullius vestrum capillus de
capite peribit. Et cum hec dixisset.
sumens panem gratias egit deo in
conspectu omnium. Et cum fregisset: cepit
manducare. Animequiores autem facti
omnes: et ipsi assumpserunt cibum. Era-
mus vero universe anime in navi ducen-
te septuaginta sex. Et saciati cibo
alleviabant navem: iactantes triti-
cum in mare. Cum autem dies factus esset
terram non agnoscebant: sinum vero
quendam considerabant habentem litus

in quem cogitabant si possent eice-
re navem. Et cum anchoras sustulissent
committebant se mari: simul laxantes
iuncturas gubernaculorum. Et levato
artemone: secundum aure flatum tende-
bant ad litus. Et cum incidissemus in locum
bithalassum impegerunt navem. Et prora
quidem fixa manebat inmobilis: pup-
pis vero solvebatur a vi maris. Mili-
tum autem consilium fuit ut custodias oc-
ciderent: ne quis cum enatasset ef-
fugeret. Centurio autem volens serva-
re paulum prohibuit fieri: iussitque
eos qui possent natare mittere se
in mare primos et evadere. et ad ter-
ram exire. Et ceteros alios in tabulis
ferebant: quosdam super ea que de
navi erant. Et sic factum est: ut omnes
anime evaderent ad terram. XXVIII

Et cum evasissemus: tunc cognovi-
mus quia militene insula vocabatur.
Barbari vero prestabant non modi-
cam humanitatem nobis. Accensa enim pira:
reficiebant nos omnes propter ymbrem
qui imminebat et frigus. Cum congre-
gasset autem paulus sarmentorum ali-
quantam multitudinem et inposuisset
super ignem: vipera a calore cum processis-
set, invasit manum eius. Ut vero vide-
runt barbari pendentem bestiam in manu
eius: ad invicem dicebant. Utique homi-
cida est homo hic. qui cum evaserit de
mari: ultio eum non sinit vivere.
Et ille quidem excuciens bestiam in ig-
nem: nichil mali passus est. At illi
estimabant eum in tumorem convertendum
et subito casurum et mori. Diu autem
illis spectantibus et videntibus nichil
mali in eo fieri: convertentes se dice-
bant eum esse deum. In locis autem illis
erant predia principis insule nomine

publii: qui nos suscipiens triduo
benigne exhibuit. Contigit autem
patrem publii febribus et dissenteria
vexatum iacere. Ad quem paulus intra-
vit. Et cum orasset et inposuisset ei
manus: salvavit eum. Quo facto: omnes
qui in insula habebant infirmita-
tes accedebant et curabantur. Qui etiam
multis honoribus nos honoraverunt:
et navigantibus inposuerunt que ne-
cessaria erant. Post menses autem
tres navigavimus in navi alexandri-
na que in insula hyemaverat:
cui erat insigne castorum. Et cum veni-
semus syracusam: mansimus ibi triduo.
Inde circumlegentes: devenimus regium.
Et post unum diem flante austro:
secunda die venimus puteolos. Ubi inven-
tis fratribus rogati sumus manere a-
pud eos dies septem; et sic venimus
romam. Et inde cum audissent fratres oc-
currerunt nobis usque appii forum et
tribus tabernis. Quos cum vidisset
paulus: gratias agens deo accepit
fiduciam. Cum venissemus autem romam: per-
missum est paulo manere sibimet
foras extra castra cum custodiente
se milite. Post tertium autem diem: con-
vocavit primos iudeorum. Cumque conve-
nissent: dicebat eis. Ego viri fratres
nichil adversus plebem faciens aut mo-
rem paternum: vinctus ab ierosolimis
traditus sum in manus romanorum. Qui
cum interrogationem de me habuissent:
voluerunt me dimittere. eo quod nulla
causa mortis esset in me. Contradicentibus
autem iudeis coactus sum appellare ce-
sarem: non quasi gentem meam habens aliquid
accusare. Propter hanc igitur causam ro-
gavi vos videre et alloqui. Propter

spem enim israel: cathena hac circum-
datus sum. At illi dixerunt ad eum. Nos
neque litteras accepimus de te a iudea:
neque adveniens aliquis fratrum nuncia-
vit aut locutus est quid de te ma-
lum. Rogamus autem a te audire que
sentis. Nam de secta hac notum est
nobis: quia ubique ei contradicitur.
Cum constituissent autem illi diem: ve-
nerunt ad eum in hospitio plures.
Quibus exponebat testificans reg-
num dei: suadensque eis de ihesu ex
lege moysi et prophetis a mane us-
que ad vesperam. Et quidam credebant
his que dicebantur: quidam vero non
credebant. Cumque invicem non essent con-
sentientes: discedebant: dicente pau-
lo unum verbum. quia bene spiritus sanctus locutus
est per ysayam prophetam ad patres nostros
dicens. Vade ad populum istum: et dic
ad eos. Aure audietis et non intelli-
getis: et videntes videbitis et non
perspicietis. Incrassatum est enim cor populi
huius: et auribus graviter audierunt.
et oculos suos compresserunt: ne for-
te videant oculis et auribus audi-
ant. et corde intelligant. et conver-
tantur et sanem illos. Notum ergo sit
vobis quoniam gentibus missum est hoc
salutare dei: ipsi et audient. Et
cum hec dixisset: exierunt iudei mul-
tam habentes inter se questionem.
Mansit autem biennio toto in suo
conductu: et suscipiebat omnes
qui ingrediebantur ad eum. predi-
cans regnum dei. et docens que
sunt de domino ihesu christo. cum omni fidu-
cia sine prohibicione. Deo gratias.

Explicit actus apostolorum.

Incipit prologus sancti Jheronimi presbiteri
in septem epistolas canonicas.

Non ita ordo est
apud grecos
qui integre sa-
piunt et fidem
rectam sectantur
epistolarum septem
que canonice
nuncupantur sic-
sicut in latinis codicibus invenitur,
ut quia petrus est primus in nume-
ro apostolorum, prime sint etiam eius epistole in
ordine ceterarum. Sed sicut evangelistas
dudum ad veritatis lineam correximus,
ita has proprio ordini deo nos iu-
vante reddidimus. Est enim prima earum
una iacobi, petri due, iohannis tres
et iude una. Que si ut ab eis digeste
sunt ita quoque ab interpretibus
fideliter in latinum eloquium verte-
rentur, nec ambiguitatem legentibus
facerent, nec sermonum sese varie-
tas impugnaret, illo precipue lo-
co ubi de unitate trinitatis in
prima iohannis epistola positum legimus.
In qua etiam ab infidelibus translatori-
bus multum erratum esse a fidei veri-
tate comperimus, trium tantummodo voca-
bula hoc est aque sanguinis et spiritus
in ipsa sua editione ponentibus, et
patris verbique ac spiritus testimonium omit-
tentibus, in quo maxime et fides
catholica roboratur et patris et
filii et spiritus sancti una divinitatis
substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis
quantum a nostra aliorum distet editio
lectoris prudentie derelinquo. Sed tu vir-
go christi eustochium dum a me impen-
sius scripture veritatem inquiris, me-
am quodammodo senectutem invidorum dentibus
corrodendam exponis, qui me falsa-
rium corruptoremque sacrarum pronunciant
scripturarum. Sed ego in tali opere nec
emulorum meorum invidentiam pertimesco,
nec sancte scripture veritatem poscentibus
denegabo. Explicit prologus. Incipit
epistola sancti iacobi apostoli.

Iacobus dei et domini nostri ihesu
christi servus, duodecim tribu-
bus que sunt in dispersione sa-
lutem. Omne gaudium ex-
istimate fratres mei cum in
temptationes varias incide-
ritis, scientes quod probatio
fidei vestre patientiam operatur.
Patientia autem opus perfectum
habeat, ut sitis perfecti
et integri, in nullo deficientes. Si quis
autem vestrum indiget sapientia, postulet
a deo qui dat omnibus affluenter et non
improperat, et dabitur ei. Postulet
autem in fide, nichil hesitans. Qui
enim hesitat, similis est fluctui maris,
qui a vento movetur et circumfertur. Non er-
go estimet homo ille quod accipiat ali-
quid a domino. Vir duplex animo inconstans
est in omnibus viis suis. Glorietur autem fra-
ter humilis in exaltatione sua, dives autem
in humilitate sua, quoniam sicut flos fe-
ni transibit. Exortus est enim sol cum
ardore et arefecit fenum et flos
eius decidit, et decor vultus eius
deperiit, ita et dives in itineribus
suis marcescet. Beatus vir qui suffert
temptationem, quoniam cum probatus fuerit
accipiet coronam vite, quam repromisit
deus diligentibus se. Nemo cum temptatur
dicat quoniam a deo temptatur. Deus enim
intemptator malorum est, ipse autem neminem
temptat. Unusquisque vero temptatur a
concupiscentia sua abstractus et illectus

Deinde concupiscentia cum conceperit:
parit peccatum. peccatum uero cum consumma-
tum fuerit: generat mortem. Nolite itaque
errare dilectissimi fratres mei. Omne datum
optimum et omne donum perfectum desur-
sum est descendens a patre luminum: apud
quem non est transmutatio nec vicissi-
tudinis obumbratio. Voluntarie enim ge-
nuit nos verbo veritatis: ut simus
initium aliquod creature eius. Scitis fratres
mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox
ad audiendum: tardus autem ad loquen-
dum: et tardus ad iram. Ira enim viri
iustitiam dei non operatur. Propter quod ab-
icientes omnem immunditiam et habun-
dantiam malitie. in mansuetudine
suscipite insitum uerbum: quod potest
saluare animas vestras. Estote autem fac-
tores verbi et non auditores tantum. fal-
lentes vosmetipsos. quia si quis
auditor est verbi et non factor: hic
comparabitur uiro consideranti uultum
natiuitatis sue in speculo. Considera-
uit enim se et abiit: et statim obli-
tus est qualis fuerit. Qui autem per-
spexerit in lege perfecte libertatis et
permanserit in ea non auditor ob-
liuiosus factus sed factor operis, hic beatus
in facto suo erit. Si quis autem putat
se religiosum esse. non refrenans linguam
suam. [sed seducens cor suum] huius vana est religio. Religio
munda et immaculata apud deum et
patrem hec est: visitare pupillos
et viduas in tribulatione eorum. et
immaculatum se custodire ab hoc seculo. II.

Fratres mei nolite in personarum
acceptione habere fidem domini nostri ihesu
christi glorie. Etenim si introierit in conuen-
tu vestro vir aureum anulum habens in
veste candida. introierit autem et
pauper in sordido habitu. et in-
tendatis in eum qui indutus est ves-
te preclara. et dixeritis ei. Tu sede hic
bene. pauperi autem dicatis tu il-
lic sta. aut sede sub scabello pe-
dum meorum: nonne iudicatis apud
vosmetipsos. et facti estis iudices
cogitationum iniquarum. Audite
fratres mei dilectissimi. Nonne deus ele-
git pauperes in hoc mundo. diui-
tes in fide: et heredes regni quod
repromisit diligentibus se. Vos
autem exhonorastis pauperem. Nonne
diuites per potentiam opprimunt vos:
et ipsi trahunt vos ad iudicia.
Nonne ipsi blasphemant bonum no-
men quod inuocatum est super vos.
Si tamen legem perficitis regalem
secundum scripturas diliges proximum tuum sicut
teipsum: bene facitis. Si autem perso-
nas accipitis: peccatum operamini. re-
darguti a lege quasi transgressores.
Quicumque autem totam legem seruauerit,
offendat autem in uno: factus est om-
nium reus. Qui enim dixit non mechaberis:
dixit et non occides. Quod si non me-
chaberis. occidas autem: factus es
transgressor legis. Sic loquimini et
sic facite: sicut per legem libertatis
incipientes iudicari. Iudicium enim
sine misericordia illi. qui non fecit misericordiam.
Superexaltat autem misericordia iudicio.
Quid proderit fratres mei si fidem
quis dicat se habere. opera autem non
habeat. Numquid poterit fides sal-
uare eum: Si autem frater et soror nudi sint
sint et indigeant uictu cotidiano.
dicat autem aliquis de vobis illis. ite in
pace. calefacimini et saturamini.
non dederitis autem eis que necessaria

sunt corporis? quid proderit? Sic et
fides si non habeat opera: mortua
est in semetipsa. Sed dicet quis
Tu fidem habes: et ego opera habeo.
Ostende michi fidem tuam sine operibus: et
ego ostendam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quoniam unus est deus: bene fa
cis et demones credunt: et contre
miscunt. Vis autem scire o homo inanis.
quoniam fides sine operibus ociosa est? A
braham pater noster. nonne ex operibus
iustificatus est. offerens ysaac
filium suum super altare? Vides quoniam
fides cooperabatur operibus illius: et
ex operibus fides consummata est. Et
suppleta est scriptura dicens Credi
dit abraham deo et reputatum
est illi ad iusticiam: et amicus dei
appellatus est. Videtis quoniam ex operi
bus iustificatur homo? et non ex fide
tantum? Similiter autem et raab
meretrix. nonne ex operibus iustifi
cata est. suscipiens nuncios et a
lia via eiciens? Sicut enim corpus
sine spiritu mortuum est: ita et fides
sine operibus mortua est. III.

Nolite plures magistri fieri fra
tres mei: scientes quoniam ma
ius iudicium sumitis. In multis
enim offendimus omnes. Si quis in verbo
non offendit: hic perfectus est vir.
Potest etiam freno circumducere to
tum corpus. Si autem equis frenos
in ora mittimus ad consentiendum no
bis: et omne corpus illorum circumferimus.
Et ecce naves cum magne sint.
et a ventis validis minentur: cir
cumferuntur autem a modico gubernacu
lo. ubi impetus dirigentis voluerit.
Ita et lingua modicum quidem membrum
est: et magna exaltat. Ecce quantus
ignis quam magnam silvam incendit.
Et lingua ignis est: universitas ini
quitatis. Lingua constituitur in membris
nostris que maculat totum corpus: et infla
mat rotam nativitatis nostre inflammata
a iehenna. Omnis natura bestiarum et
volucrum et serpentium etiam ceterorum
domantur: et domita sunt a natura
humana. Linguam autem nullus hominum
domare potest. inquietum malum: et
plena veneno mortifero. In ipsa
benedicimus deum et patrem: et in ipsa male
dicimus homines qui ad similitudinem dei facti
sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et
maledictio. Non oportet fratres mei
hec ita fieri. Numquid fons de eodem fo
ramine emanat dulcem et amaram
aquam? Numquid potest fratres mei ficus u
vas facere? aut vitis ficus? Sic
neque salsa dulcem potest facere aquam.
Quis sapiens et disciplinatus inter
vos: ostendat ex bona conversatione o
perationem suam. in mansuetudine sa
pientie. Quod si zelum amarum habetis
et contentiones sint in cordibus vestris: no
lite gloriari. et mendaces esse adver
sus veritatem. Non est enim ista sapi
entia desursum descendens: sed terrena animalis
dyabolica. Ubi enim zelus et contentio:
ibi inconstantia. et omne opus pravum.
Que autem desursum est sapientia. primum
quidem pudica est: deinde pacifica.
modesta. suadibilis. bonis consenti
ens. plena misericordia et fructibus bo
nis. non iudicans. sine simulatione.
Fructus autem iusticie in pace seminatur facien
tibus pacem. IIII.

Unde bella et lites in
vobis? Nonne ex concupiscentiis

vestris. que militant in membris vestris.
Concupiscitis et non habetis: occiditis
et zelatis: et non potestis adipisci
Litigatis et belligeratis: et non ha
betis. propter quod non postulatis. Peti
tis et non accipitis. eo quod male pe
tatis: ut in concupiscentiis vestris insumatis
Adulteri nescitis quia amicitia
huius mundi inimica est dei? Quicumque ergo
voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei
constituitur. An putatis quia inaniter scrip
tura dicat: ad invidiam concupiscit
spiritus qui habitat in vobis? Maiorem
autem dat gratiam; propter quod dicit Deus
superbis resistit: humilibus autem dat gratiam
Subditi igitur estote deo: resistite autem
dyabolo. et fugiet a vobis Appropi
quate deo: et appropinquabit vobis
Emundate manus peccatores: et pu
rificate corda duplices animo Mi
seri estote: et lugete. Risus vester in
luctum convertatur: et gaudium in me
rorem Humiliamini in conspectu domini.
et exaltabit vos. Nolite detrahere
alterutrum fratres. Qui detrahit fratri
aut qui iudicat fratrem suum: detrahit
legi et iudicat legem Si autem iudi
cas legem: non es factor legis sed
iudex. Unus est enim legislator et
iudex: qui potest perdere et liberare
Tu autem quis es qui iudicas proxi
mum? Ecce nunc qui dicitis. hodie
aut crastino ibimus in illam civitatem.
et faciemus quidem ibi annum. et mer
cabimur et lucrum faciemus: qui igno
ratis quid sit in crastinum Que est
enim vita vestra? Vapor est ad mo
dicum parens. et deinceps exterminabitur:
pro eo ut dicatis Si dominus voluerit

et si vixerimus: faciemus hoc aut illud
Nunc autem exultatis in superbiis
vestris Omnis exultatio talis ma
ligna est Scienti igitur bonum
facere et non facienti: peccatum est illi
Agite nunc divites V.
plorate ululantes in mi
seriis vestris que advenient vobis
Divitie vestre putrefacte sunt: et ves
timenta vestra a tineis comesta sunt
Aurum et argentum vestrum eru
ginavit: et erugo eorum in testimo
nium vobis erit: et manducabit
carnes vestras sicut ignis Thesau
rizastis vobis iram in novissimis
diebus Ecce merces operariorum qui
messuerunt regiones vestras que
fraudata est a vobis clamat: et
clamor eorum in aures domini saba
oth introivit Epulati estis super
terram: et in luxuriis enutristis
corda vestra In die occisionis ad
duxistis: occidistis iustum et non
restitit vobis Patientes igitur
estote fratres usque ad adventum domini
Ecce agricola expectat preciosum
fructum terre: patienter ferens do
nec accipiat temporaneum et sero
tinum Patientes estote vos et
confirmate corda vestra: quoniam ad
ventus domini appropinquabit Noli
te ingemiscere fratres in alterutrum.
ut non iudicemini Ecce iudex ante
ianuam assistit Exemplum accipite
fratres laboris et patientie prophetas.
qui locuti sunt in nomine domini Ecce beati
ficamus eos qui sustinuerunt Suf
ferentiam Iob audistis et finem domini
vidistis: quoniam misericors est dominus

et miserator. Ante omnia autem fratres
mei nolite iurare: neque per celum
neque per terram: neque aliud quodcumque
iuramentum. Sit autem sermo vester est est
non non: ut non sub iudicio decida
tis. Tristatur aliquis vestrum: oret
equo animo et psallat. Infirmatur
aliquis ex vobis: inducat presbiteros
ecclesie et orent super eum. ungentes
eum oleo in nomine domini. et oratio fidei
saluabit infirmum. et alleuabit e
um dominus. et si in peccatis sit. dimit
tentur. Confitemini ergo alterutrum
peccata vestra: et orate pro inuicem ut sal
uemini. multum enim valet deprecatio ius
ti assidua. Helyas homo erat similis
nobis passibilis: et oratione orauit
ut non plueret super terram: et non
pluit annos tres et menses sex.
Et rursum orauit: et celum dedit
pluuiam: et terra dedit fructum su
um. Fratres mei si quis ex vobis er
rauerit a veritate. et conuerterit quis
eum: scire debet quoniam qui conuerti
fecerit peccatorem ab errore vie sue.
saluabit animam eius a morte. et o
perit multitudinem peccatorum. Explic
it epistola sancti Jacobi. Incipit epistola
sancti petri apostoli prima. Deo gratias

Petrus apostolus ihesu
christi: electis aduenis.
dispersionis ponti.
galatie. capadotie
asye et bithinie.
secundum prescientiam dei patris in sanctificatione
spiritus in obedientiam et aspersionem sanguinis
ihesu christi. Gratia vobis et pax multi
plicetur. Benedictus deus et pater domini nostri
ihesu christi: qui secundum magnam misericordiam
suam regenerauit nos in spem viuam.
per resurrectionem ihesu christi ex mortuis. in heredi
tatem incorruptibilem et incontamina
tam et immarcessibilem conseruatam in celis.
in vobis qui in virtute dei custodimini per
fidem in salutem paratam reuelari in
tempore nouissimo: in quo exultabitis.
modicum nunc si oportet contristari
in variis temptationibus: ut probatio
vestre fidei multo preciosior sit auro quod
per ignem probatur: inueniatur in laudem
et gloriam et honorem in reuelatione
ihesu christi. Quem cum non videritis dili
gitis: in quem quoque nunc non vide
tes creditis. credentes autem exulta
bitis leticia inenarrabili et glorifi
cata: reportantes finem fidei vestre. salu
tem animarum vestrarum. De qua salute exqui
sierunt atque scrutati sunt prophete. qui
de futura in vobis gratia prophetauerunt
scrutantes in quod vel quale tempus significa
ret in eis spiritus christi. prenuncians eas
que in christo sunt passiones et posteri
ores glorias: quibus reuelatum est quia
non sibi ipsis. vobis autem ministrabant
ea que nunc nunciata sunt vobis per
eos qui euangelizauerunt vobis spiritu
sancto misso de celo: in quem desiderant
angeli prospicere. Propter quod succinc
ti lumbos mentis vestre: sobrii perfec
te sperate in eam que offertur vobis
gratiam in reuelatione ihesu christi quasi
filii obedientie: non configurati
prioribus ignorantie vestre desideriis.
sed secundum eum qui vocauit vos sanc
tum et ipsi sancti in omni conuersatione sitis:
quoniam scriptum est. Sancti eritis. quoniam ego sanctus
sum. Et si patrem inuocatis eum qui sine
acceptione personarum iudicat secundum vni
uscuiusque opus: in timore conuersationis vestre

tpe conuersamini. scientes quod non cor
ruptibilibus auro uel argento redep
ti estis de vana vestra conuersatione
paterne traditionis. sed precioso sanguine
quasi agni incontaminati et inmaculati christi
precogniti quidem ante constitutionem mun
di. manifestati autem nouissimis temporibus
propter vos qui per ipsum fideles estis in
deo. qui suscitauit eum a mortuis. et
dedit ei gloriam ut fides vestra et spes
esset in deo. Animas vestras castificantes in
obediencia caritatis. in fraternitatis
amore. simplici ex corde inuicem dili
gite attencius. renati non ex semine
corruptibili. sed incorruptibili per uer
bum dei viui et permanentis. Quia omnis
caro fenum. et omnis gloria eius tamquam flos
feni. Exaruit fenum et flos eius decidit.
uerbum autem domini manet in eternum. Hoc
est autem uerbum quod euangelizatum est in vobis.

Deponentes igitur omnem II
malitiam et omnem dolum. et simu
lationes et inuidias. et omnes detrac
tiones. sicut modo geniti infantes
rationabiles sine dolo lac concupiscite.
ut in eo crescatis in salutem. si tamen
gustastis quoniam dulcis est dominus. Ad
quem accedentes lapidem viuum ab homi
nibus quidem reprobatum. a deo autem electum
et honorificatum. et ipsi tamquam lapi
des viui superedificamini domos spi
rituales sacerdotium sanctum offerre spi
rituales hostias acceptabiles deo
per ihesum christum. propter quod continet scrip
tura. Ecce ponam in syon lapidem
summum angularem electum preciosum. et
qui crediderit in eum non confundetur.
Vobis igitur honor credentibus. non
credentibus autem lapis quem reprobauerunt
edificantes. hic factus est in capud
anguli. et lapis offensionis
et petra scandali. hiis qui of
fendunt uerbo. nec credunt in quo
et positi sunt. Vos autem estis genus
electum. regale sacerdotium. gens
sancta. populus acquisitionis. ut uir
tutes annuncietis eius qui de tenebris
vos vocauit in admirabile lumen
suum. Qui aliquando non populus. nunc autem
populus dei. Qui non consecuti misericordiam.
nunc autem misericordiam consecuti. Karissimi ob
secro vos tamquam aduenas et pere
grinos abstinere vos a carnalibus
desideriis. que militant aduersus
animam. Conuersationem habentes inter gen
tes bonam. ut in eo quod detractant
de uobis tamquam de malefactoribus.
ex bonis operibus uos considerantes
glorificent deum in die visitationis.
Subiecti estote omni humane crea
ture propter deum. Siue regi. quasi
precellenti. Siue ducibus quasi ab eo
missis. ad vindictam malefactorum.
laudem uero bonorum. Quia sic est
voluntas dei. ut benefacientes ob
mutescere faciatis imprudentium ho
minum ignoranciam. Quasi liberi.
et non quasi uelamen habentes mali
cie libertatem. sed sicut serui dei. Omnes
honorate. fraternitatem diligite.
Deum timete. regem honorificate.
Serui subditi estote in omni timore
dominis. non tantum bonis et modestis.
sed etiam discolis. Hec est enim gratia.
si propter conscientiam dei sustinet
quis tristicias paciens iniuste.
Que enim est gratia. si peccantes et
colaphizati suffertis. Sed si bene
facientes pacienter sustinetis. hec
est gratia apud deum. In hoc enim vocati

estis. quia et christus passus est pro
nobis: vobis relinquens exem
plum. ut sequamini vestigia eius
Qui peccatum non fecit: nec inventus
est dolus in ore eius. Qui cum
malediceretur. non maledicebat.
Cum pateretur: non comminabatur
Tradebat autem iudicanti se iniu
ste. qui peccata nostra ipse pertulit in
corpore suo super lignum. ut peccatis
mortui iustitie vivamus: cuius
livore sanati estis. Eratis enim
sicut oves errantes: sed conversi
estis nunc ad pastorem et episcopum ani
marum vestrarum. III.
Similiter et mulieres sub
dite sint viris suis: ut
et si qui non credunt verbo per
mulierum conversationem sine verbo
lucrifiant: considerantes in timo
re sanctam conversationem vestram. Qua
rum sit non extrinsecus capillatu
ra aut circumdatio auri. aut in
dumenti vestimentorum cultus: sed
qui absconditus cordis est homo in
incorruptibilitate quieti ac modesti
spiritus. qui est in conspectu dei locu
ples. Sic enim aliquando et sancte mulie
res sperantes in deo ornabant
se subiecte propriis viris. sicut sa
ra obediebat abrahe dominum eum
vocans: cuius estis filie benefacien
tes. et non timentes ullam pertur
bationem. Viri similiter cohabi
tantes secundum scientiam quasi infirmiori vas
culo muliebri impartientes honorem
tamquam et coheredibus gratie vite:
ut ne ~~impediantur~~ impediantur orationes
vestre. In fide autem omnes unanimes
in oratione estote: compatientes fraternita
tis amatores misericordes modesti
humiles. non reddentes malum pro ma
lo. nec maledictum pro maledicto:
sed e contrario benedicentes: quia in
hoc vocati estis ut benedictionem here
ditate possideatis. Qui enim vult vi
tam diligere et videre dies bonos: co
erceat linguam suam a malo. et la
bia eius ne loquantur dolum. Declinet
autem a malo et faciat bonum: inqui
rat pacem et sequatur eam: quia oculi
domini super iustos. et aures eius in preces
eorum. Vultus autem domini super facientes
mala. Et quis est qui vobis noce
at: si boni emulatores fueritis.
Sed et si quid patimini propter iustitiam:
beati. Timorem autem eorum ne timueritis:
et non conturbemini. Dominum autem christum
sanctificate in cordibus vestris: parati sem
per ad satisfactionem omni poscenti vos
rationem de ea que in vobis est spe: sed cum
modestia et timore conscientiam habentes
bonam. ut in eo quod detrahunt de vobis
confundantur qui calumpniantur vestram
bonam in christo conversationem. Melius
est enim benefacientes si velit voluntas
dei pati quam malefacientes: quia et
christus semel pro peccatis mortuus est
iustus pro iniustis: ut nos offerret
deo mortificatos quidem carne. vi
vificatos autem spiritu. In quo et his
qui in carcere erant spiritibus veniens pre
dicavit: qui increduli fuerant aliquando
quando expectabant dei patientiam in diebus
noe cum fabricaretur archa: in qua
pauci. id est octo anime salve facte sunt
per aquam. Quod et vos nunc similis forme
salvos baptisma facit. non carnis
depositio sordium. sed conscientie bone
interrogatio in deum: per resurrectionem ihesu

xristi qui est in dextera dei degluciens
mortem ut vite eterne heredes efficere-
mur: profectus in celum subiectis
sibi angelis et potestatibus et virtutibus.
Xpristo igitur passo in carne IIII
et vos eadem cogitatione arma-
mini: quia qui passus est carne de-
sinit a peccatis: ut iam non hominum desideri-
is. sed voluntate dei. quod reliquum est
in carne vivat temporis Sufficit enim
preteritum tempus ad voluntatem gentium con-
summandam: qui ambulaverunt in
luxuriis desideriis vinolentiis com-
messationibus. potationibus. et illicitis
ydolorum cultibus. in quo admirantur
non concurrentibus vobis in eandem luxu-
rie confusionem blasphemantes: qui
reddent rationem ei qui paratus est
iudicare vivos et mortuos Propter
hoc enim et mortuis evangelizatum
est: ut iudicentur quidem secundum homines
in carne. vivant autem secundum deum in
spiritu Omnium autem finis appropinquabit Esto-
te itaque prudentes: et vigilate in
orationibus ~~...~~ Ante omnia autem mutuam
in vobismetipsis caritatem continuam ha-
bentes: quia caritas operit multitu-
dinem peccatorum. hospitales invicem: sine
murmuratione. Unusquisque sicut acce-
pit graciam in alterutrum illam amminis-
trantes: sicut boni dispensatores mul-
tiformis gracie dei Si quis loquitur quasi
sermones dei Si quis ministrat tamquam
ex virtute quam amministrat deus: ut in
omnibus honorificetur deus per ihesum xpristum:
cui est gloria et imperium in secula seculorum
Karissimi nolite peregrinari in fervore qui
ad temptationem vobis fit. quasi novi ali-
quid vobis contingat: sed communi-
cantes xpristi passionibus gaudete: ut

et in revelatione glorie eius gaudea-
tis exultantes Si exprobramini in
nomine xpristi. beati eritis: quoniam quod est ho-
noris glorie et virtutis dei. et qui
est eius spiritus. super vos requiescit
Nemo autem vestrum patiatur quasi ho-
micida. aut fur. aut maledicus: aut
alienorum appetitor Si autem ut
xpristianus non erubescat: glorificet
autem deum in isto nomine: quoniam tempus est
ut incipiat iudicium de domo dei.
Si autem primum a nobis: quis finis
eorum qui non credunt dei evangelio
Et si iustus quidem vix salvabitur:
impius et peccator ubi parebunt: Ita-
que et hii qui patiuntur secundum volun-
tatem dei: fideli creatori commendant
animas suas in benefactis. V
Seniores ergo qui in vobis
sunt obsecro consenior. et
testis xpristi passionum. qui et eius
que in futuro revelanda est glorie
communicator pascite qui in vobis est gre-
gem dei: providentes non coactos sed
spontanee secundum deum. neque turpis
lucri gratia sed voluntarie: neque ut
dominantes in cleris. sed forma facti gre-
gi ex animo Et cum apparuerit prin-
ceps pastorum: percipietis immarces-
cibilem glorie coronam Similiter adoles-
centes. subditi estote senioribus.
Omnes enim invicem humilitatem insinu-
ate: quia deus superbis resistit: hu-
milibus autem dat graciam Humiliamini
autem igitur sub potenti manu dei:
ut vos exaltet in tempore visitationis
Omnem sollicitudinem vestram proicientes
in eum: quoniam ipsi cura est de vobis
Sobrii estote et vigilate: quia
adversarius vester dyabolus tamquam leo

rugiens circuit. querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide. scientes eandem passionem ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui vocauit nos in eternam suam gloriam in christo ihesu modicum passos ipse perficiet. confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per siluanum fidelem fratrem vobis ut arbitror breuiter scripsi. obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam dei. in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in babilone collecta: et marcus filius meus. Salutate inuicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in christo amen.

Explicit epistola sancti petri prima.

Incipit ii epistola eiusdem secunda.

Symon petrus seruus et apostolus ihesu christi: hiis qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iusticia dei nostri et saluatoris ihesu christi. Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione domini nostri ihesu christi. Quomodo omnia vobis diuine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocauit nos propria gloria et virtute. per quem maxima et preciosa nobis promissa donauit. ut per hec efficiamini diuine consortes nature. fugientes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem. in virtute autem scientiam. in scientia autem abstinentiam. in abstinentia autem patientiam. in patientia autem pietatem. in pietate autem amorem fraternitatis: in amore fraternitatis caritatem. Hec enim si vobiscum assint et superent: non vacuos nec sine fructu vos constituent. in domini nostri ihesu christi cognitione. Cui enim non presto sunt hec. cecus est et manu temptans: obliuionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis satagite: ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Hec enim facientes: non peccabitis aliquando. Sic enim habundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini nostri et saluatoris ihesu christi. Propter quod incipiam vos semper commonere de hiis: et quidem scientes et confirmatos vos in presenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione. certus quod velox est depositio tabernaculi mei: secundum quod et [struck word] dominus noster ihesus christus significauit michi. Dabo autem operam. et frequenter habere vos post obitum meum: ut horum memoriam faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti notam fecimus vobis domini nostri ihesu christi virtutem et presentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui ipsum audite. Et hanc vocem nos audiuimus de celo allatam: cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco: donec dies illucescat. et lucifer oriatur in cordibus vestris. Hoc primum intelligentes quod omnis prophetia scripture propria interpretatione non fit. Non enim voluntate

humana allata est aliquando prophetia. sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines.

Fuerunt vero et pseudoprophete in populo. **II** sicut et in vobis erunt magistri mendaces. qui introducent sectas perditionis. et eum qui emit eos dominum negant. superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum luxurias. per quos via veritatis blasphemabitur. et in avaricia fictis verbis de vobis negociabuntur. Quibus iudicium iam olim non cessat. et perditio eorum non dormitat. Si enim deus angelis peccantibus non pepercit. sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reservari. et originali mundo non pepercit. sed octavum noe iusticie preconem custodivit. diluvium mundo impiorum inducens. et civitates sodomorum et gomorreorum in cinerem redigens eversione dampnavit. exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens. et iustum loth oppressum a nephandorum iniuria ac luxuriosa conversatione eripuit. aspectu enim et auditu iustus erat. habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit deus pios de temptatione eripere. iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare. magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immundicie ambulant. dominationemque contempnunt. audaces. sibi placentes. sectas non metuunt introducere blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores. non portant adversus se execrabile iudicium. Hii vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem. in hiis que ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt. percipientes mercedem iniusticie. voluptatem existimantes diei delicias coinquinationis et macule. deliciis affluentes in conviviis suis luxuriantes vobiscum. oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti. pellicientes animas instabiles. cor exercitatum avaricia habentes. maledictionis filii. derelinquentes rectam viam erraverunt. secuti viam balaam ex bosor. qui mercedem iniquitatis amavit. correptionem vero habuit sue vesanie. subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit prophete insipientiam. Hii sunt fontes sine aqua et nebule turbinibus exagitate. quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugiunt. qui in errore conversati. libertatem illis promittentes. cum ipsi servi sint corruptionis. A quo enim quis superatus est. huius et servus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri et salvatoris ihesu christi. hiis rursus implicati superantur. facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iusticie. quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri proverbii. Canis reversus ad suum vomitum. et sus lota in volutabro luti.

Hanc ecce vobis karissimi **III**

secunda scribo epistolam in quibus excito
uestram in commonitione sinceram
mentem: ut memores sitis eorum que predixi
uerborum a sanctis prophetis et apostolorum
uestrorum preceptorum domini et saluatoris
Hoc primum scientes: quod uenient in
nouissimis diebus in deceptione illu
sores iuxta proprias concupiscentias am
bulantes dicentes. Ubi est promissio
aut aduentus eius? Ex quo enim patres dor
mierunt: omnia sic perseuerant ab ini
tio creature. Latet enim eos hoc volen
tes quod celi erant prius et terra de
aqua et per aquam consistens dei uerbo:
per que ille tunc mundus aqua inun
datus periit. Celi autem qui nunc sunt
et terra eodem uerbo repositi sunt: igni
reseruati in diem iudicii et perditio
nis impiorum hominum. Unum uero hoc
non lateat uos karissimi? quia unus dies
apud dominum sicut mille anni: et mil
le anni sicut dies unus. Non tardat
dominus promissis? sed patienter agit propter
uos: nolens aliquos perire. sed omnes
ad penitentiam reuerti. Adueniet autem
dies domini ut fur. in quo celi mag
no impetu transient: elementa uero
calore soluentur. Cum hec igitur omnia dis
soluenda sint: quales oportet uos
esse in sanctis conuersationibus et pietatibus?
expectantes et properantes in aduentum
diei per quam celi ardentes soluentur.
et elementa ignis ardore tabescent.
Nouos uero celos et nouam terram et
promissa ipsius expectamus: in quibus
iustitia habitat. Propter quod karissimi hec
expectantes satagite inmaculati et
inuiolati ei inueniri in pace: et domini
nostri longanimitatem salutem arbit
remini? sicut et karissimus frater noster paulus
secundum datam sibi sapientiam scripsit uobis.
sicut et in omnibus epistolis. loquens in eis de
hiis in quibus sunt quedam difficilia
intellectu: que indocti et instabiles de
prauant sicut et ceteras scripturas ad su
am ipsorum perditionem. Vos igitur fratres pre
scientes custodite? ne insipientium erro
re traducti excidatis a propria firmita
te. Crescite uero in gratia et cognitio
ne domini nostri ihesu christi et saluatoris.
ipsi gloria et nunc et in diem eternitatis amen

Explicit epistola beati petri secunda. Inci
pit epistola beati apostoli Johannis prima.

Quod fuit ab initio.
quod audiuimus. quod ui
dimus oculis nostris. quod
perspeximus et manus
nostre contrectauerunt
de uerbo uite et uita
manifestata est?
et uidimus et testamur. et annuntiamus
uobis uitam eternam. que erat apud patrem
et apparuit nobis. Quod uidimus et au
diuimus annuntiamus et uobis? ut et
uos societatem habeatis nobiscum: et so
cietas nostra sit cum patre et cum filio eius
ihesu christo. Et hec scribimus uobis ut
gaudeatis: et gaudium uestrum sit ple
num. Et hec est annuntiatio quam audi
uimus ab eo et annuntiamus uobis: quoniam
deus lux est. et tenebre in eo non sunt ul
le. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum
eo. et in tenebris ambulamus: mentimur.
et non facimus ueritatem. Si autem in luce
ambulamus sicut et ipse est in luce? so
cietatem habemus adinuicem: et sanguis ihesu
filii eius emundabit nos ab omni peccato. Si
dixerimus quoniam peccatum non habemus? ipsi nos sedu
cimus: et ueritas in nobis non est. Si confi
teamur peccata nostra. fidelis et iustus est ut

remittat nobis peccata nostra. et emundet
nos ab omni iniquitate. Si dixerimus
quoniam non peccavimus: mendacem facimus eum.
et verbum eius non est in nobis. Filioli mei
hec scribo vobis: ut non peccetis. Sed
et si quis peccaverit. advocatum habemus
apud patrem Ihesum Christum iustum. et ipse est
propiciatio pro peccatis nostris. Non pro nostris au-
tem: sed etiam pro totius mundi. Et in hoc
scimus quoniam cognovimus eum: si mandata eius
observamus. Qui dicit se nosse deum et
mandata eius non custodit. mendax est:
et in hoc veritas non est. Qui autem ser-
vat verbum eius: vere in hoc caritas
dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso
sumus. Qui dicit se in illo manere:
debet sicut ille ambulavit. et ipse am-
bulare. Karissimi non mandatum novum scri-
bo vobis: sed mandatum vetus quod habu-
istis ab initio. Mandatum vetus est verbum
quod audistis. Iterum mandatum novum
scribo vobis quod est verum. et in ipso
et in vobis: quia tenebre transierunt. et
lumen verum iam lucet. Qui dicit se
in luce esse et fratrem suum odit: in te-
nebris est usque adhuc. Qui diligit
fratrem suum. in lumine permanet: et
scandalum in eo non est. Qui autem o-
dit fratrem suum in tenebris est et in te-
nebris ambulat. et nescit quo eat
quia tenebre obcecaverunt oculos eius.
Scribo vobis filioli quoniam II
remittuntur vobis peccata propter no-
men eius. Scribo vobis patres: quoniam cog-
novistis eum qui ab initio est. Scribo
vobis adolescentes: quoniam vicistis ma-
lignum. Scribo vobis infantes: quia cog-
novistis patrem. Scribo vobis patres
quoniam cognovistis eum qui ab initio est.
Scribo vobis iuvenes quoniam fortes estis
et verbum dei in vobis manet. et vi-
cistis malignum. Nolite diligere
mundum: neque ea que in mundo sunt.
Si quis diligit mundum. non est cari-
tas patris in eo. quoniam omne quod est in mun-
do concupiscentia carnis est. et concu-
piscentia oculorum. et superbia vite:
que non est ex patre sed ex mundo est.
Et mundus transibit: et concupiscentia
eius. Qui autem facit voluntatem dei.
manet in eternum. Filioli novissima
hora est. Et sicut audistis quia anti-
christus venit: nunc antichristi multi
facti sunt. Unde scimus quia novissima ho-
ra est. Ex nobis prodierunt. sed non erant
ex nobis. Nam si fuissent ex nobis.
permansissent utique nobiscum: sed ut
manifesti sint quoniam non sunt omnes ex
nobis. Sed vos unctionem habetis
a sancto. et nostis omnia. Non scripsi vo-
bis quasi ignorantibus veritatem. sed
quasi scientibus eam: et quoniam omne men-
dacium ex veritate non est. Quis est men-
dax: nisi is qui negat quoniam Ihesus
non est Christus. Hic est antichristus. qui
negat patrem et filium. Omnis qui negat
filium: nec patrem habet. Qui confitetur
filium: et patrem habet. Vos quod
audistis ab initio: in vobis perma-
neat. Si in vobis permanserit quod
ab initio audistis: et vos in filio et
patre permanebitis. Et hec est repromis-
sio quam ipse pollicitus est nobis. vi-
tam eternam. Hec scripsi vobis de his
qui seducunt vos. Et vos unctionem
quam accepistis ab eo maneat in
vobis. Et non necesse habetis ut ali-
quis doceat vos. sed sicut unctio eius
docet vos de omnibus. Et verum est et
non est mendacium. Et sicut docuit

uos in manete in eo Et nunc filioli
manete in eo : ut cum apparuerit
habeamus fiduciam : et non confundamur
ab eo in aduentu eius Si scitis quoniam
iustus est : scitote quoniam et omnis qui
facit iustitiam ex ipso natus est III
Videte qualem caritatem dedit
nobis pater : ut filii dei nomine-
mur et simus propter hoc mundus non
nouit nos : quia non nouit eum. Karissimi.
nunc filii dei sumus : et nondum appa-
ruit quid erimus Scimus quoniam cum ap-
paruerit similes ei erimus : quoniam uidebimus
eum sicuti est Et omnis qui habet spem
hanc in eo : sanctificat se. sicut et ille
sanctus est Omnis qui facit peccatum et
iniquitatem facit : et peccatum est iniquitas
Et scitis quia ille apparuit ut peccata
tolleret : et peccatum in eo non est Omnis
qui in eo manet : non peccat Et omnis
qui peccat : non uidit eum nec cogno-
uit eum Filioli. nemo uos seducat
Qui facit iustitiam iustus est : sicut
et ille iustus est. Qui facit peccatum
ex dyabolo est : quoniam ab initio dy-
abolus peccat In hoc apparuit
filius dei : ut dissoluat opera dyabo-
li Omnis qui natus est ex deo.
peccatum non facit. quoniam semen ipsius in
eo manet : et non potest peccare. quoniam
ex deo natus est In hoc manifes-
ti sunt filii dei. et filii dyaboli.
Omnis qui non est iustus non est ex
deo : et qui non diligit fratrem suum.
Quoniam hec est annuntiatio quam au-
distis ab initio. ut diligatis alte-
rutrum : non sicut cayn. qui ex malig-
no erat. et occidit fratrem suum Et propter
quid occidit eum? Quoniam opera eius malig-
na erant : fratris autem eius iusta Nolite
mirari fratres : si odit uos mundus

Nos scimus quoniam translati sumus de morte
in uitam : quoniam diligimus fratres Qui non
diligit manet in morte Omnis qui odit
fratrem suum : homicida est Et scitis quia
omnis homicida non habet uitam eternam
in semetipso manentem In hoc cognoui-
mus caritatem dei : quoniam ille pro nobis
animam suam posuit : et nos debemus pro
fratribus animas ponere Qui habuerit substantiam
mundi et uiderit fratrem suum necessitatem
habere. et clauserit uiscera sua ab eo :
quomodo caritas dei manet in eo? Filio-
li mei non diligamus uerbo neque lingua :
sed opere et ueritate In hoc cognoscimus quoniam ex
ueritate sumus. et in conspectu eius suadebimus
corda nostra : quoniam si reprehenderit nos cor
nostrum : maior est deus corde nostro. et no-
uit omnia Karissimi si cor nostrum non reprehen-
derit nos. fiduciam habemus ad deum : et
quicquid petierimus accipiemus ab eo : quoniam man-
data eius custodimus. et ea que sunt placita
coram eo facimus Et hoc est mandatum eius.
ut credamus in nomine filii eius ihesu christi :
et diligamus alterutrum. sicut dedit man-
datum nobis Et qui facit mandata eius
in illo manet. et ipse in eo. Et in hoc
scimus quoniam manet in nobis : de spiritu
quem nobis dedit. IIII
Karissimi nolite omni spiritui credere : sed
probate spiritus si ex deo sint : quoniam
multi pseudo prophete exierunt in mun-
dum In hoc cognoscitur spiritus dei Omnis
spiritus qui confitetur ihesum christum in carne ue-
nisse : ex deo est Et omnis spiritus qui soluit
ihesum : ex deo non est Et hic est antichristus.
de quo audistis quoniam uenit : et nunc
iam in mundo est Vos ex deo estis fili-
oli et uicistis eum : quoniam maior est qui
in uobis est quam qui in mundo Ipsi de
mundo sunt : ideo de mundo loquuntur.
et mundus eos audit. Nos ex deo

sumus. Qui novit deum audit nos: qui
non est ex deo, non audit nos. In hoc
cognoscimus spiritum veritatis: et spiritum er-
roris. Karissimi diligamus invicem: quia cari-
tas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo
natus est: et cognoscit deum. Qui non di-
ligit non novit deum: quoniam deus caritas est.
In hoc apparuit caritas dei in nobis:
quoniam filium suum unigenitum misit deus in
hunc mundum, ut vivamus per eum. In hoc
est caritas non quasi nos dilexerimus deum:
sed quoniam prior ipse dilexit nos: et mi-
sit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.
Karissimi si deus dilexit nos: et nos de-
bemus alterutrum diligere. Deum ne-
mo vidit umquam. Si diligamus invi-
cem, deus in nobis manet: et cari-
tas in nobis perfecta est. In hoc cog-
noscimus quoniam in eo manemus et ipse in
nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis.
Et nos vidimus et testamur: quoniam pater
misit filium suum salvatorem mundi.
Quisquis confessus fuerit quoniam Ihesus est filius
dei: deus in eo manet et ipse in deo.
Et nos cognovimus et credidimus cari-
tati: quam habet deus in nobis. Deus
caritas est. Et qui manet in caritate
in deo manet: et deus in eo. In hoc
perfecta est caritas nobiscum: ut fidu-
ciam habeamus in die iudicii: quia sicut
ille est, et nos sumus in hoc mundo.
Timor non est in caritate: sed perfecta ca-
ritas foras mittit timorem: quoniam ti-
mor penam habet. Qui autem timet non
est perfectus in caritate. Nos ergo dili-
gamus deum: quoniam deus prior dilexit
nos. Si quis dixerit quoniam diligo deum.
et fratrem suum oderit: mendax est. Qui
enim non diligit fratrem suum quem videt:
deum quem non videt quomodo potest diligere?
Et hoc mandatum a deo habemus: ut qui
diligit deum diligat et fratrem suum.
Omnis qui credit quoniam. V
Ihesus est Christus: ex deo natus est.
Et omnis qui diligit eum qui genuit
diligit et eum qui natus est ex
eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus
natos dei: cum deum diligamus et man-
data eius faciamus. Hec est enim caritas
dei ut mandata eius custodiamus: et
mandata eius gravia non sunt. Quoniam omne
quod natum est ex deo: vincit mundum.
Et hec est victoria que vincit mun-
dum: fides nostra. Quis est qui vincit
mundum: nisi qui credit quoniam Ihesus est
filius dei? Hic est qui venit per aquam
et sanguinem, Ihesus Christus: non in aqua
solum: sed in aqua et sanguine. Et spiritus
est qui testificatur: quoniam Christus est veri-
tas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in
terra: spiritus et aqua et sanguis. Et hii
tres unum sunt. Et tres sunt qui testi-
monium dant in celo: pater, verbum, et
spiritus sanctus. Et hii tres unum sunt. Si testi-
monium hominum accipimus: testimonium
dei maius est. Quoniam hoc testimonium dei quod
maius est: quia testificatus est de filio suo.
Qui credit in filium dei: habet testimonium
dei in se. Qui non credit filio menda-
cem facit eum: quia non credit in testimonium
quod testificatus est deus de filio suo.
Et hoc est testimonium quoniam vitam eternam dedit
nobis deus: et hec vita in filio eius
est. Qui habet filium: habet vitam.
Qui non habet filium dei: non habet
vitam. Hec scribo vobis: ut sciatis quoniam
vitam habetis eternam. qui creditis in
nomine filii dei. Et hec est fiducia quam
habemus ad eum: quia quodcumque petierimus
secundum voluntatem eius, audit nos. Et sci-
mus quia audit nos: quicquid petierimus

Scimus quoniam habemus petitiones quas
postulamus ab eo. Qui scit fratrem su-
um peccare peccatum non ad mortem, petat
et dabit ei vitam peccanti non ad mor-
tem. Est peccatum ad mortem: non pro illo
dico ut roget quis. Omnis iniquitas
peccatum est: et est peccatum ad mortem. Sci-
mus quoniam omnis qui natus est ex deo non
peccat: sed generatio dei conservat eum
et malignus non tangit eum. Scimus
quoniam ex deo sumus: et mundus totus in
maligno positus est. Et scimus quoniam
filius dei venit et dedit nobis sensum:
ut cognoscamus deum verum. et simus
in vero filio eius. Hic est verus deus:
et vita eterna. Filioli custodite vos
a simulacris. Explicit epistola sancti Johannis
prima. Incipit epistola eiusdem secunda.

Senior electe domine
et natis eius. quos
ego diligo in veri-
tate: et non ego so-
lus sed et omnes qui
cognoverunt veri-
tatem: propter veritatem
que permanet in nobis. et nobiscum
erit in eternum. Sit nobiscum gratia mi-
sericordia pax a deo patre. et a christo
ihesu filio patris: in veritate et carita-
te. Gavisus sum valde: quoniam inveni de
filiis tuis ambulantes in veritate.
sicut mandatum accepimus a patre. Et
nunc rogo te domina non tamquam mandatum
novum scribens tibi. sed quod habuimus
ab initio: ut diligamus alterutrum.
Et hec est caritas: ut ambulemus
secundum mandata eius. Hoc est enim man-
datum ut quemadmodum audistis ab in-
itio, in eo ambuletis: quoniam multi
seductores exierunt in mundum: qui
non confitentur ihesum christum venisse in car-
ne. Hic est seductor et antichristus. Vi-
dete vosmetipsos. ne perdatis que opera-
ti estis. sed ut mercedem plenam accipiatis.
Omnis qui precedit et non permanet in
doctrina christi: deum non habet. Qui per-
manet in doctrina: hic et filium et
patrem habet. Si quis venit ad vos et
hanc doctrinam non affert: nolite re-
cipere eum in domum. nec ave ei dixeritis.
Qui enim dicit illi ave: communicat o-
peribus illius malignis. Plura habens
vobis scribere: nolui per cartam
et atramentum. Spero enim futurum
me ad vos. et os ad os loqui: ut
gaudium vestrum plenum sit. Salutant
te filii sororis tue electe. Gratia tecum.
Explicit epistola sancti Johannis secunda
Incipit epistola eiusdem tertia.

Senior gayo karissimo:
quem ego diligo. Karissime — in veritate
de omnibus orationem facio
prospere te ingredi et
valere: sicut prospere a-
git anima tua. Gavi-
sus sum valde venien-
tibus fratribus. et testimonium perhibentibus
veritati tue: sicut tu in veritate ambu-
las. Maiorem horum non habeo gratiam:
quam ut audiam filios meos in veri-
tate ambulare. Karissime fideliter facis
quicquid operaris in fratres et hoc in pere-
grinos: qui testimonium reddiderunt
caritati tue in conspectu ecclesie: quos benefa-
ciens deduces digne deo. Pro nomi-
ne enim eius profecti sunt: nichil accipien-
tes a gentilibus. Nos ergo debemus
suscipere huiusmodi: ut cooperatores simus
veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie:
sed hic qui amat primatum gerere
in eis diotrepes non recipit nos.

Propter hoc si venero commoneam eius o-
pera que facit: verbis malignis gar-
riens in nos. Et quasi non ei ista
sufficiant: neque ipse suscipit fratres.
et eos qui suscipiunt prohibet et de ec-
clesia eicit. Karissime noli imitari ma-
lum: sed quod bonum est. Qui bene facit
ex deo est: qui male facit non vidit
deum. Demetrio testimonium redditur ab
omnibus: et ab ipsa veritate. Et nos
testimonium perhibemus: et nosti quoniam tes-
timonium nostrum verum est. Multa ha-
bui scribere tibi sed nolui per atramentum
et calamum scribere tibi. Spero autem
protinus te videre: et os ad os loqui.
Pax tibi. Salutant te amici. Salu-
ta tu amicos nominatim. Explicit epistola
sancti Johannis. Incipit epistola sancti Jude apostoli.

Iudas ihesu christi servus.
frater autem iacobi: hiis qui
in deo patre dilectis et christo
ihesu conservatis et vocatis.
Misericordia vobis et pax
et caritas adimpleatur.
Karissimi omnem sollicitudinem
faciens scribendi vobis
de communi vestra salute. necesse habui
scribere vobis: deprecans supercertari
semel tradite sanctis fidei. Subintroie-
runt enim quidam homines qui olim pre-
scripti sunt in hoc iudicium impii:
dei nostri gratiam transferentes in luxuri-
am: et solum dominatorem et dominum nostrum
ihesum christum negantes. Commonere autem
vos volo scientes semel omnia: quoniam
ihesus populum de terra egipti salvans.
secundo eos qui non crediderunt perdi-
dit. Angelos vero qui non servaverunt
suum principatum sed dereliquerunt suum
domicilium: in iudicium diei mag-
ni vinculis eternis sub caligine
reservavit. Sicut sodoma et go-
morra et finitime civitates simili
modo exfornicate. et abeuntes
post carnem alteram: facte sunt exemplum.
ignis eterni penam sustinentes. Simili-
ter et hii carnem quidem maculant domina-
tionem autem spernunt: maiestatem
blasphemant. Cum michael ar-
changelus cum dyabolo disputans
altercaretur de moysi corpore. non est
ausus iudicium inferre blasphemie.
sed dixit. Imperet tibi dominus. Hii autem
quecumque quidem ignorant. blasphe-
mant. Quecumque autem naturaliter tamquam
muta animalia norunt: in hiis corrumpuntur.

Ve illis qui via caym II
abierunt: et errore balaam
mercede effusi sunt et contradictione
chore perierunt. Hii sunt in epulis
suis macule convivantes. sine ti-
more semetipsos pascentes: nubes
sine aqua que a ventis circumferuntur.
Arbores autumpnales. infructuose.
bis mortue. eradicate: fluctus
feri maris. despumantes suas con-
fusiones: sydera erratica. quibus
procella tenebrarum conservata est in eternum.
Prophetavit autem de hiis septimus ab a-
dam enoch dicens. Ecce venit dominus
in sanctis milibus suis facere iudicium
contra omnes: et arguere omnes impios
de omnibus operibus impietatis eorum quibus
impie egerunt: et de omnibus duris que
locuti sunt contra eum peccatores impii.
Hii sunt murmuratores querelosi
secundum desideria sua ambulantes: et
os illorum loquitur superbia: mirantes per-
sonas questus causa. Vos autem
karissimi memores estote verborum que predic-

ta sut ab aplis dni ihu xpi. qui di
cebant uobis qm i nouissio tpe
venient illusores sedm sua deside
ria ambulantes i impietatibus. Hii sunt
qui segregant semetipsos: animales.
spm no hntes. Vos aut karmi
superedificantes uosmetipsos sctissime
vre fidei in spu sco orantes ipsos
vos in dilcone dei seruate: expec
tantes mam dni nri ihu xpi in
vita etna. Et hos quide arguite
iudicatos: illos uero saluate de igne
ne rapientes. Aliis aut miseremi
i timore: odientes ea que carnalis
est maculata tunica. Ei aut
qui potens e uos conseruare sine
pcto et constituere an conspectu
gle sue imaculatos in exultatione
in aduentu dni nri ihu xpi: soli
deo saluatori nro p ihm xpm dnm
nrm. gla magnificentia et impe
riu et ptas an oia scla. et nuc
et in oia scla amen. Explicit e.
sci iude apli. Incipit lib apocalipsis sci io a.

Apocalipsis
ihu xpi quam
dedit illi deus
palam facere
seruis suis q
oportet fieri
cito: et signi
ficauit mit
tens p angelu
suu suo suo iohanni: qui testimoniu
phibuit ubo dei. et testimoniu ihu x.
quecumqz vidit. Beatus qui legit et
qui audiunt ubo ppheie huius: et ser
uant ea que i ea scripta sut. Tps
eni ppe est. Iohannes septe ecclesiis
que sut i asya. Gra uob et pax
ab eo qui est et qui erat et q ve
turus est: et a septe spiritibus qui
in conspectu throni eius sut. et ab ihu
xpo qui e testis fidelis pmogenitus
mortuoz. et princeps regu terre:
qui dilexit nos et lauit nos a
pctis nris in sanguine suo: et fecit
nos regnu et sacdotes deo et patri
suo. Ipi gla et imperiu in scla sclo
rum amen. Et ecce venit cu nubibus: et
videbit eu oms oculus. et qui eu pu
pugerut. Et plangent se sup eu
oes tribus tre: etia amen. Ego sum
alpha et o. principiu et finis dicit
dns deus: qui est et qui erat et
qui venturus e omps. Ego iohes
fr uer et particeps in tribulatione
et regno et pacia i ihu: fui i in
sula que appellat pathmos pp
ubu dei. et testimoniu ihu. Fui
in spu i dnica die: et audiui post
me voce magna tamqz tube dicentis
Qd vides scribe i libro: et mitte
septe ecclesiis. epheso et smirne.
et pgamo et thiatire. et sardis.
et philadelphie. et laodicie. Et
conuersus sum ut viderem voce q loq
bat mecu. Et conuersus vidi septe
candelabra aurea: et i medio septe
candelabroz aureoz silem filio
hois vestitu podere: et pcinctu
ad mamillas zona aurea. Caput
aut eius et capilli erat candidi tamqz
lana alba et tamqz nix: et oculi eius
velut flamma ignis: et pedes eius
siles auricalco sic in camino arde
ti: et vox illius tamqz vox aquaz
multaz. Et habebat in dextra sua
stellas septe: et de ore eius gladius
utraqz pte acutus exibat: et fa
cies eius sic sol lucet i virtute sua

Et cum vidissem eum: cecidi ad pedes eius
tamquam mortuus Et posuit dexteram
suam super me dicens Noli timere Ego
sum primus et novissimus. et vivus
et fui mortuus. et ecce sum vivens
in secula seculorum: et habeo claves mor
tis et inferni Scribe ergo que vi
disti et que sunt: et que oportet fieri
post hec Sacramentum septem stellarum
quas vidisti in dextera mea: et sep
tem candelabra aurea Septem stelle
angeli sunt septem ecclesiarum: et candelabra
septem. septem ecclesie sunt. II
Et angelo ephesi ecclesie scribe Hec
dicit qui tenet septem stellas in
dextera sua: qui ambulat in me
dio septem candelabrorum aureorum Scio
opera tua et laborem et patientiam tuam:
et quia non potes sustinere malos Et
temptasti eos qui se dicunt apostolos esse
et non sunt: et invenisti eos mendaces
Et patientiam habes. et sustinuisti
propter nomen meum: et non defecisti
Sed habeo adversus te pauca: quod
caritatem tuam primam reliquisti. Me
mor esto itaque unde excideris. et age
penitentiam: et prima opera fac Sin autem:
venio tibi et movebo candelabrum
tuum de loco suo. nisi penitentiam ege
ris Sed hoc habes bonum: quia odisti
facta nycolaitarum. que et ego odi Qui
habet aurem audiat quid spiritus dicat
ecclesiis Vincenti dabo edere de lig
no vite: quod est in paradiso dei mei.
Et angelo smirne ecclesie scribe Hec
dicit primus et novissimus: qui fuit
mortuus et vivit Scio tribula
tionem tuam et paupertatem tuam: sed
dives es et blasphemaris ab his
qui se dicunt iudeos esse et non sunt:
sed synagoga sathane Nichil horum
timeas que passurus es. Ecce

missurus est dyabolus ex vobis
in carcerem ut temptemini: et habe
bitis tribulationem diebus decem.
Esto fidelis usque ad mortem: et da
bo tibi coronam vite Qui habet
aurem: audiat quid spiritus dicat
ecclesiis Qui vicerit non ledetur a
morte secunda Et angelo pergami
ecclesie scribe Hec dicit qui habet
rompheam ex utraque parte acutam.
Scio ubi habitas. ubi sedes est
sathane: et tenes nomen meum.
et non negasti fidem meam Et in diebus
antiphas testis meus fidelis. qui
occisus est apud vos. ubi satha
nas habitat Sed habeo adversus
te pauca: quia habes illic tenentes
doctrinam balaam: qui docebat
balac mittere scandalum coram filiis
israhel edere et fornicari. Ita ha
bes et tu tenentes doctrinam nyco
laytarum Similiter penitentiam age Si
quominus veniam tibi cito: et pug
nabo cum illis in gladio oris mei
Qui habet aurem audiat quid
spiritus dicat ecclesiis. Vincenti dabo
manna absconditum: et dabo illi
calculum candidum: et in calculo: et
in calculo nomen novum scriptum. quod ne
mo scit. nisi qui accipit Et ange
lo thyatire ecclesie scribe Hec dicit
filius dei. qui habet oculos tamquam
flammam ignis: et pedes eius similes
auricalco Novi opera tua et fi
dem et caritatem. et ministerium et
patientiam tuam: et opera tua novis
sima plura prioribus Sed habeo adversus
te: quia permittis mulierem ieza
bel que se dicit prophetem docere et
seducere servos meos. fornicari et

manducare de ydolotitis Et ded*
illi t̄p̄s ut p̄niam ageret: et nō
uult penitere a fornicatione sua
Ecce mitto eā ī lectū. et q̄ mechā
tur cū ea ī tribulacione maxima.
nisi p̄niam egerint ab op̄ibꝫ suis:
et filios eius īterficiā ī morte.
Et scient oēs ecc̄e. qr ego sū scru
tans renes et corda: et dabo uni
cuiqꝫ uēm sc̄dm op̄a ur̄a Vob' aut̄
dico ceteris qui tyatire estis Qui
cūqꝫ nō h̄nt doctrinā hanc. qui nō
cognouerūt altitudines sathane
q̄dmodū dicūt. nō mittā sup uos
aliud pondus: tn̄ id qd' habetis
tenete donec ueniā Et qui uicerit
et qui custodierit usqꝫ ī finē op̄a
mea. dabo illi p̄tatē sup gentes:
et reget illas ī uirga ferrea. et
tamq̄ uas figuli confringent' sicut
ego accepi a pr̄e meo: et dabo il
li stellā matutinā Qui habet au
rem: audiat qd sp̄s dicit ecclesie
Et angelo ecc̄e sardis III
scribe hec dicit qui habet
septē sp̄s dei. et septē stellas Scio
op̄a tua: qr nomē habes qd' ui
uas. et mortuus es Esto uigi
lans: et cōfirma cetera q̄ mor
ritura erant Nō eī inuenio op̄a
tua plena corā deo meo In mē
te ergo habe qualit' acceperis
et audieris: et serua et p̄niam age.
Si ergo nō uigilaueris. ueniā ad te
tamq̄ fur: et nescies qua hora ue
niā ad te. Sed hēs paucā nōīa
in sardis. qui nō īquinauerūt
uestimēta sua: et ābulabūt me
cū in albis. quia digni sūt Qui
uicerit sic uestiet' uestimētis albis:
et nō delebo nomē ei9 de libro uite
et cōfitebor nomē ei9 corā pr̄e meo
et corā angelis ei9 Qui habet au
rē: audiat quid sp̄s dicat ecclesiis
Et angelo philadelphie ecc̄e scribe
Hec dicit s̄cs et uerus. qui habet
clauē dauid: qui aperit et nemo
claudit. claudit et nemo aperit
Scio op̄a tua Ecce dedi corā te osti
ū ap̄tū qd' nemo p̄t claudere: qr
modicā hēs uirtutē: et seruasti u͛bū
meū. et nō negasti nomē meū Ecce
dabo de synagoga sathane q̄ dicūt
se iudeos eē et nō sūt: ꝫ mentiunt'
Ecce faciā illos ut ueniāt et ado
rent āt pedes tuos: et scient quia
ego dilexi te Qm̄ seruasti u͛bū pa
ciencie mee: et ego te s͛uabo ab hora
tēptationis. que uentura est ī orbē
uniūsū tēptare habitātes in terra
Ecce uenio cito Tene qd' habēs: ut
nemo accipiat coronā tuā Qui ui
cerit faciā illū columpnā in tēplo
dei mei: et foras nō egredietur āplius
Et scribā sup eū nomē dei mei: et
nomē ciuitatis dei mei noue ih'r'lm
que descendit de celo a deo meo: et no
uē meū nomē Qui habet aurē:
audiat quid sp̄s dicat ecclesiis.
Et angelo laodicie ecc̄e scribe Hec
dicit amē. testis fidelis et uerus:
qui est p̄ncipiū creature dei Scio
op̄a tua: qr neqꝫ frigidus es neqꝫ
calidus Utinā fri^gidus eēs aut cali
dus Sed quia tepidus es et nec
frigid9 nec calidus. īcipiā te euo
mere ex ore meo: quia dicis qd'
diues sū et locupletat9 et nulli9
egeo: et nescis quia tu es mis' et
miserabilis. et paup et cecus et nu
dus Suadeo tibi emere a me aurꝫ
ignitū et p̄batū ut locuples fias

^ frigid9

et vestimentis albis induaris et non
appareat confusio nuditatis tue:
et collirio inunge oculos tuos ut vi
deas Ego quos amo arguo et casti
go Emulare ergo: et penitentiam age
Ecce ego sto ad ostium et pulso Si quis
audierit vocem meam et aperuerit ia
nuam: intrabo ad illum. et cenabo
cum illo et ipse mecum Qui vicerit
dabo ei sedere mecum in throno meo:
sicut et ego vici et sedi cum patre meo
in throno eius Qui habet aurem:
audiat quid spiritus dicat ecclesiis. IIII

Post hec vidi: et ecce ostium aper
tum in celo Et vox prima quam
audivi: tamquam tube loquentis me
cum dicens Ascende huc: et ostendam
tibi que oportet fieri post hec.
Statim fui in spiritu Et ecce sedes po
sita erat in celo: et supra sedem se
dens Et qui sedebat similis erat as
pectui lapidis iaspidis et sardi
ni: et yris erat in circuitu sedis
similis visioni smaragdine Et in circu
itu sedis sedilia viginti quatuor:
et super thronos viginti quatuor seniores
sedentes circumamictos vestimentis al
bis et in capitibus eorum coronas au
reas Et de throno procedunt fulgura
et voces et tonitrua: et septem lam
pades ardentes ante thronum. que sunt
septem spiritus dei Et in conspectu sedis:
tamquam mare vitreum. simile cristallo
Et in medio ~~circuitu~~ sedis et in circuitu se
dis quatuor animalia plena oculis ante
et retro Et animal primum simile leoni.
Et secundum animal simile vitulo Et tercium
animal habens quasi faciem hominis Et quartum
animal simile aquile volanti Et quatuor
animalia singula eorum habebant alas
senas: et in circuitu et intus ple
na sunt oculis Et requiem non habe
bant die ac nocte dicentia Sanctus
sanctus sanctus. dominus deus omnipotens: qui erat
et qui est et qui venturus est Et
cum darent illa quatuor animalia gloriam
et honorem et benedictionem sedenti super
thronum viventi in secula seculorum: proci
debant viginti quatuor seniores cum se
dente in throno et adorabant viven
tem in secula seculorum: et mittebant coro
nas suas ante thronum dicentes Dig
nus es domine deus noster accipere gloriam et
honorem et virtutem: quia tu creasti
omnia: et propter voluntatem tuam erant
et creata sunt. V

Et vidi in dextera sedentis su
per thronum librum scriptum intus
et foris: signatum sigillis septem
Et vidi angelum fortem predicantem
voce magna Quis est dignus aper
ire librum. et solvere signacula eius:
Et nemo poterat in celo neque in
terra. neque subtus terram aperire
librum: neque respicere illum Et ego
flebam multum: quia nemo dignus inven
tus est aperire librum. nec videre
eum Et unus de senioribus dicit
michi Ne fleveris Ecce vicit leo
de tribu iuda radix david:
aperire librum et septem signacula eius
Et vidi: et ecce in medio throni.
et quatuor animalium. et in medio seniorum
agnum stantem tamquam occisum haben
tem cornua septem [et oculos septem] qui sunt septem spiritus
missi in omnem terram Et venit: et ac
cepit de dextera sedentis in throno
librum Et cum aperuisset librum: quatu
or animalia et viginti quatuor seniores

ceciderunt coram agno. habentes sin
guli cithāras et phialas au
reas plenas odoramentorum. que sunt
orationes sanctorum. Et cantabant canticum
nouum dicentes Dignus es domine acci
pere librum et aperire signacula eius.
quoniam occisus es et redemisti nos deo
in sanguine tuo ex omni tribu et lingua
et populo et natione. et fecisti nos
deo nostro regnum et sacerdotes et
regnabunt super terram. Et uidi et audi
ui uocem angelorum multorum in circui
tu throni et animalium et seniorum. et
erat numerus eorum milia milium uoce
magna dicentium. Dignus est agnus
qui occisus est accipere uirtutem et di
uinitatem et sapientiam. et fortitudi
nem et honorem et gloriam. et benedic
tionem. Et omnem creaturam que in celo
est et que super terram et sub terra et
que sunt in mari et que in eo sunt.
omnes audiui dicentes sedenti in thro
no et agno Benedictio et honor
et ~~honor~~ gloria et potestas in secula seculo
rum. Et quatuor animalia dicebant
amen. Et uiginti quatuor seniores ce
ciderunt in facies suas. et adoraue
runt. VI.

Et uidi quod aperuisset agnus
unum de septem sigillis. et au
diui unum de quatuor animalibus di
centem tamquam uocem tonitrui. Veni
et uide. Et uidi. et ecce equus al
bus. et qui sedebat super illum habe
bat arcum. Et data est ei corona. et
exiuit uincens ut uinceret. Et
cum aperuisset sigillum secundum. audi
ui secundum animal dicens Veni et uide.
Et exiuit alius equus rufus. et
qui sedebat super illum datum est ei

ut sumeret pacem de terra. et ut in
uicem se interficiant. Et datus est illi
gladius magnus. Et cum aperuisset si
gillum tercium. audiui tercium animal dicens
Veni et uide. Et ecce equus niger.
et qui sedebat super eum. habebat sta
teram in manu sua. Et audiui tamquam
uocem in medio quatuor animalium dicentium
Bilibris tritici denario. et tres
bilibres ordei denario. et uinum et
oleum ne leseris. Et cum aperuisset
sigillum quartum. audiui uocem quarti animalis
dicentis Veni et uide. Et ecce equus
pallidus. et qui sedebat desuper
nomen illi mors. et infernus sequebatur
eum. Et data est illi potestas super quatuor
partes terre. interficere gladio et fa
me et morte. et bestiis terre. Et cum
aperuisset sigillum quintum. uidi subtus
altare animas interfectorum propter uerbum
dei et propter testimonium quod habebant.
et clamabant uoce magna dicentes
Vsquequo domine sanctus et uerus non
iudicas sanguinem nostrum et uindicas de hiis qui
habitant in terra. Et date sunt illis singu
le stole albe. et dictum est illis ut requi
escerent tempus adhuc modicum. donec
impleantur conserui eorum et fratres eorum qui
interficiendi sunt sicut et illi. Et uidi
cum aperuisset sigillum sextum. et ecce
terremotus factus est magnus. et sol factus
est niger tamquam saccus cilicinus. et luna
tota facta est sicut sanguis. et stelle ce
li ceciderunt super terram. sicut ficus mit
tit grossos suos cum a uento magno
mouetur. Et celum recessit sicut liber in
uolutus. et omnis mons et insule de
locis suis mote sunt. Et reges terre
et principes et tribuni et diuites et
fortes. et omnis seruus et liber absco

derunt se in speluncis : et petris moncium
Et dicunt montibus et petris cadite
super nos : et abscondite nos a facie
sedentis super thronum . et ab ira ag
ni : quoniam venit dies magnus ire ipsorum
Et quis poterit stare . VII.

Post hec vidi quatuor angelos
stantes supra quatuor angu
los terre : tenentes quatuor ventos ter
re ne flarent super terram . neque supra
mare . neque in ullam arborem Et vidi
alterum angelum ascendentem ab ortu so
lis habentem signum dei vivi : et clama
vit voce magna quatuor angelis quibus
datum est nocere terre et mari dicens
Nolite nocere terre et mari neque ar
boribus : quoadusque signemus servos dei
nostri in frontibus eorum Et audivi numerum
signatorum centum quadraginta quatuor
milia signati : ex omni tribu filiorum
israel Ex tribu iuda : duodecim mi
lia signati . Ex tribu ruben : duo
decim milia signati Ex tribu gad :
duodecim milia signati . Ex tribu
aser : duodecim milia signati Ex
tribu neptalim : duodecim milia sig
nati Ex tribu manasse : duodecim
milia signati Ex tribu symeon :
duodecim milia signati Ex tribu
levi : duodecim milia signati Ex tribu
ysachar : duodecim milia signati . Ex
tribu zabulon : duodecim milia signati
Ex tribu ioseph : duodecim milia signati
Ex tribu beniamin : duodecim milia
signati Post hec vidi turbam magnam
quam dinumerare nemo poterat . ex
omnibus gentibus et tribubus et populis . et
linguis . stantes ante thronum et in con
spectu agni . amicti stolis albis : et
palme in manibus eorum Et clamabant

voce magna dicentes Salus deo
nostro . qui sedet super thronum : et ag
no Et omnes angeli [stabant] in circuitu thro
ni . et seniorum et quatuor animalium : et
ceciderunt in conspectu throni in facies
suas : et adoraverunt deum dicentes
amen Benedictio et claritas et sa
piencia et graciarum actio . et honor et vir
tus et fortitudo deo nostro : in secula
seculorum amen Et respondit unus de
senioribus : dicens michi Hii qui
amicti sunt stolis albis qui sunt . et un
de venerunt Et dixi illi Domine mi
tu scis Et dixit michi Hii sunt qui
venerunt de tribulacione magna :
et laverunt stolas suas in sanguine ag
ni Ideo sunt ante thronum dei : et servi
unt ei die ac nocte in templo eius Et
qui sedet in throno habitat super illos
Non esurient neque sicient amplius :
neque cadet super illos sol neque ullus
estus : quoniam agnus qui in medio thro
ni est reget illos . et deducet eos
ad vite fontes aquarum . Et abster
get deus omnem lacrimam ab oculis
eorum . VIII.

Et cum aperuisset sigillum sep
timum : factum est silencium in celo
quasi media hora Et vidi septem
angelos stantes in conspectu dei : et
date sunt illis septem tube Et alius
angelus venit et stetit ante altare
habens thuribulum aureum : et data
sunt illi incensa multa : ut daret
de oracionibus sanctorum omnium super altare au
reum quod est ante thronum Et ascendit
fumus incensorum de oracionibus sanctorum de
manu angeli coram deo Et accepit
angelus thuribulum et implevit illud
de igne altaris et misit in terram :
et facta sunt tonitrua et voces et ful

gura et terremotus magnus. Et
septem angeli qui habebant septem
tubas preparaverunt se: ut tuba
canerent. Et primus angelus tuba
cecinit: et facta est grando et ignis
mixta in sanguine et missum est in ter-
ram. Et tertia pars terre combusta est.
et tertia pars arborum combusta est: et omne
fenum viride combustum est. Et secundus
angelus tuba cecinit: et tamquam
mons magnus igne ardens mis-
sus est in mare. Et facta est tertia pars
maris sanguis: et mortua est
tertia pars creature que habebant
animas in mari: et tertia pars na-
vium interiit. Et tertius angelus
tuba cecinit: et cecidit de celo
stella magna ardens tamquam fa-
cula: et cecidit in tertiam partem flumi-
num et in fontes aquarum. Et nomen
stelle dicitur absinthium. Et facta est tertia
pars aquarum in absinthium: et multi
homines mortui sunt de aquis: quia a-
mare facte sunt. Et quartus angelus tu-
ba cecinit: et percussa est tertia pars
solis et tertia pars lune. et tertia
pars stellarum. ita ut obscuraretur
tertia pars eorum: et diei non luceret pars
tertia et noctis similiter. Et vidi et au-
divi vocem unius aquile volantis
per medium celum. dicentis voce mag-
na. ve. ve. habitantibus in terra: de
ceteris vocibus trium angelorum. qui
erant tuba canituri. IX

Et quintus angelus tuba ceci-
nit: et vidi stellam de celo
cecidisse in terram. Et data est illi
clavis putei abyssi: et aperuit
puteum abyssi. Et ascendit fumus
putei ~~abyssi~~ sicut fumus fornacis
magne: et obscuratus est sol et aer de
fumo putei. Et de fumo putei ex-
ierunt locuste in terram: et data est
illis potestas sicut habent potestatem scorpio-
nes terre. Et preceptum est illis ne le-
derent fenum terre neque omne viride.
neque omnem arborem: nisi tantum homines
qui non habent signum dei in frontibus
suis. Et datum est illis ne occiderent
eos: sed ut cruciarentur mensibus quinque.
Et cruciatus eorum: ut cruciatus scor-
pii cum percutit hominem. Et in diebus illis
querent homines mortem et non invenient
eam: et desiderabunt mori. et fugiet
mors ab ipsis. Et similitudines locusta-
rum similes equis paratis in prelium.
Et super capita earum tamquam corone similes
auro: et facies earum sicut facies ho-
minum. Et habebant capillos sicut
capillos mulierum: et dentes earum
sicut leonum erant. Et habebant lori-
cas sicut loricas ferreas. Et vox a-
larum earum: sicut vox curruum equorum mul-
torum currentium in bellum. Et habebant
caudas similes scorpionum: et aculei
erant in caudis earum. potestas earum nocere
hominibus mensibus quinque. Et habebant su-
per se regem angelum abyssi: cui nomen
hebraice abaddon. grece autem a-
pollion: et latine habens nomen exter-
minans. Ve unum abiit: et ecce
veniunt adhuc duo ve post hec. Et
sextus angelus tuba cecinit: et audivi
vocem unam ex cornibus altaris
aurei. quod est ante oculos dei. dicen-
tem sexto angelo qui habebat tubam. Sol-
ve quatuor angelos: qui alligati sunt
in flumine magno eufrate. Et solu-
ti sunt quatuor angeli: qui parati erant

in horam et diem et mensem et annum
ut occiderent terciam partem hominum Et numerus
equestris exercitus viciens milies de-
na milia Audivi numerum eorum. Et ita
vidi equos in visione: et qui sedebant
super eos habebant loricas igneas et
iacinctinas et sulphureas Et capi-
ta equorum erant tamquam capita leonum:
et de ore ipsorum procedit ignis et fu-
mus et sulphur Ab hiis tribus pla-
gis occisa est tercia pars hominum: de ig-
ne et fumo et sulphure. qui procede-
bant de ore ipsorum Potestas enim equo-
rum in ore eorum est: et in caudis eorum
Nam caude eorum similes serpentibus habentes
capita: et in hiis nocent Et ceteri
homines qui non sunt occisi in hiis plagis.
neque penitenciam egerunt de operibus ma-
nuum suarum. ut non adorarent demonia
et simulachra aurea et argentea
et erea et lapidea et lignea. que
neque videre possunt. neque audire neque
ambulare: et non egerunt penitenciam
ab homicidiis suis. neque a vene-
ficiis suis. neque a fornicatione sua.
neque a furtis suis. X.

Et vidi alium angelum fortem descen-
dentem de celo amictum nube: et
yris in capite eius Et facies eius erat
ut sol. et pedes eius tamquam colup-
na ignis: et habebat in manu sua
libellum apertum Et posuit pedem suum
dextrum super mare: sinistrum autem su-
per terram Et clamavit voce mag-
na: quemadmodum cum leo rugit Et
cum clamasset: locuta sunt septem toni-
trua voces suas scripturus eram: [margin: Et cum locuti fuissent septem tonitrua voces suas]
et audivi vocem de celo dicentem Sig-
na que locuta septem tonitrua: noli
ea scribere Et angelum quem vidi stan-
tem super mare et supra terram levavit
manum suam ad celum: et iuravit
per viventem in secula seculorum. qui creavit
celum et ea que in illo sunt. et terram et ea
que in ea sunt. et mare et ea que in eo
sunt. quia tempus amplius non erit: sed in
diebus vocis septimi angeli cum ce-
perit tuba canere consummabitur
misterium dei. sicut evangelizavit
per suos servos prophetas Et vox quam au-
divi de celo iterum loquentem mecum
et dicentem Vade et accipe librum
apertum de manu angeli stantis su-
pra mare et super terram Et abii ad
angelum: dicens ei ut daret michi
librum Et dixit michi Accipe et devo-
ra illum: et faciet amaricari ven-
trem tuum: sed in ore tuo erit dulce
tamquam mel Et accepi librum de manu
angeli et devoravi eum: et erat
in ore meo tamquam mel dulce Et cum de-
vorassem eum: amaricatus est venter
meus Et dixit michi Oportet
te iterum prophetare populis et gentibus
et linguis. et regibus multis. XI.

Et datus est michi calamus simi-
lis virge. dicens Surge et
metire templum dei et altare: et ado-
rantes in eo Atrium autem quod est foris
templum eice foras: et ne metiaris
illud quoniam datum est gentibus: et civi-
tatem sanctam calcabunt mensibus quadra-
ginta duobus Et dabo duobus testi-
bus meis: et prophetabunt diebus mil-
le ducentis sexaginta amicti saccis
Hii sunt due olive et duo candela-
bra in conspectu domini terre stantes Et si quis
eos voluerit nocere: ignis exiet de
ore illorum et devorabit inimicos eorum

Et si quis voluerit eos ledere: sic
oportet eum occidi. Hii habent potestatem
claudendi celum: ne pluat diebus
prophetie ipsorum. Et potestatem habent super
aquas convertendi eas in sanguinem:
et percutere terram omni plaga quotiens-
cumque voluerint. Et cum finierint tes-
timonium suum: bestia que ascendit
de abysso faciet adversus illos bel-
lum et vincet illos et occidet illos
et corpora eorum iacebunt in plateis ci-
vitatis magne, que vocatur spiri-
taliter sodoma et egiptus, ubi
et dominus eorum crucifixus est. Et vide-
bunt de populis et tribubus et linguis
et gentibus corpora eorum per tres dies
et dimidium: et corpora eorum non sinent
poni in monumentis. Et inha-
bitantes terram gaudebunt super illis
et iocundabuntur et munera mit-
tent invicem: quoniam hii duo prophete
cruciaverunt eos qui habitant super
terram. Et post dies tres et dimidi-
um spiritus vite a deo intravit in eos:
et steterunt super pedes suos. Et ti-
mor magnus cecidit super eos: qui
viderunt eos. Et audierunt vocem
magnam de celo dicentem illis: Ascen-
dite huc. Et ascenderunt in celum in
nube: et viderunt illos inimici e-
orum. Et in illa hora factus est ter-
remotus magnus: et decima pars
civitatis cecidit. Et occisi sunt in ter-
remotu nomina hominum septem milia:
et reliqui in timore sunt missi et de-
derunt gloriam deo celi. Ve secundum a-
biit: et ecce ve tertium veniet cito.
Et septimus angelus tuba cecinit:
et facte sunt voces magne in celo di-
centes. Factum est regnum huius mun-
di domini nostri et christi eius: et regnabit
in secula seculorum amen. Et viginti
quatuor seniores qui in conspectu
dei sedent in sedibus suis ceciderunt
in facies suas: et adoraverunt deum
dicentes. Gratias tibi agimus domine deus
omnipotens qui es et qui eras: qui ac-
cepisti virtutem tuam magnam et reg-
nasti. Et irate sunt gentes: et adve-
nit ira tua et tempus mortuorum iu-
dicari et reddere mercedem servis tu-
is prophetis et sanctis et timentibus nome
tuum pusillis et magnis: et exter-
minandi eos qui corruperunt terram.

XII

Et apertum est templum dei
in celo: et visa est archa
testamenti eius in templo eius. Et facta
sunt fulgura: et voces et terremo-
tus et grando magna. Et signum
magnum apparuit in celo. Mulier
amicta sole et luna sub pedibus
eius: et in capite eius corona stel-
larum duodecim. et in utero habens.
et clamabat parturiens: et cruci-
atur ut pariat. Et visum est aliud
signum in celo: et ecce draco mag-
nus rufus habens capita septem et cor-
nua decem: et in capitibus suis septem
dyademata. Et cauda eius trahe-
bat terciam partem stellarum celi et mi-
sit eas in terram. Et draco stetit
ante mulierem que erat paritura:
ut cum peperisset filium eius devo-
raret. Et peperit filium masculum
qui recturus erat omnes gentes in virga
ferrea: et raptus est filius eius ad
deum et ad thronum eius. Et mulier
fugit in solitudinem ubi habet locum
paratum a deo ut ibi pascant illam

diebꝯ mille ducentis sexaginta. Et
factũ est preliũ ĩ celo: michael
et angeli eiꝯ preliabant cũ draco
ne Et draco pugnabat et angeli
eius: et nõ valuerũt. neq̃ locus
inuentꝯ ẽ eoꝝ amplius in celo Et
piectus est draco ille magnꝯ ser-
pens antiquus qui vocat dyabo
lus et sathanas. qui seducit vni
uersũ orbem Ꝓiectus est in terrã.
et angeli eiꝯ cũ illo missi sũt Et au
diui vocẽ magnã ĩ celo dicentẽ
Nũc factã est salus et uirtus et
regnũ dei nr̃i et ptãs xp̃i eius:
q2 piectus ẽ accusator fr̃m nr̃oꝝ
qui accusabat illos an̄ conspectũ
dei nr̃i die ac nocte. Et ipi uice
rũt illũ ꝓpter sanguinẽ agni. et
ꝓpter uerbũ testimonii sui: et non
dilexerũt aĩas suas usq̃ ad mor
tẽ ꝓpterea letamini celi: et q̃ habita
tis in eis. Ve terre et mari: q2a
descendit dyabolus ad vos hñs
irã magnã: sciens q2 modicũ tẽ
pus habet Et postq̃ uidit dra
co q2 piectus est in terrã: ꝑsecu
tus ẽ mulierẽ que pepit mascu
lũ Et date sũt mulieri due ale aq̃
le magne ut volaret in desertũ
in locũ suũ: ubi alit̃ ꝑ tẽpus et
tpa et dimidiũ tpis a facie ser-
pentis Et misit serpens ex ore
suo post mulierẽ aquã tanq̃ flu
mẽ: ut eam faceret trahi a flu
mine Et adiuuit terra muli
erẽ Et apeuit terra os suũ:
et absorbuit flumẽ q2 misit
draco de ore suo Et iratus est
draco in mulierẽ: et abiit face

preliũ cũ reliquis de semine eiꝯ
qui custodiũt mandata dei. et
hñt testimoniũ ihũ: et stetit
sup arenã maris. xiii. capl̃
ET uidi de mari bestiã ascẽ
dentẽ hñtem capita septẽ
et cornua decẽ: et sup cornua
eiꝯ decẽ dyademata: et sup ca
pita eiꝯ nomina blasphemie Et
bestia quã uidi silis erat pardo:
et pedes eiꝯ sicut ursi: et os eiꝯ
sicut os leonis Et dedit illi dra
co uirtutẽ suã: et ptãtẽ mag
nã Et uidi unũ de capitibꝫ eiꝯ
quasi occisũ ĩ morte: et plaga
mortis eiꝯ curata est Et ãmira
ta est uniũsa terra post bestiã
Et adorauerũt draconẽ q̃ dedit
ptãtẽ bestie: et adorauerũt bes
tiã dicẽtes Quis silis bestie:
et quis poterit pugnare cũ ea:
Et datũ ẽ ei os loquens magna
et blasphemias: et data ẽ illi
ptãs facere mẽses quadraginta
duos Et apeuit os suũ ĩ blas
phemias ad deũ: blasphemare
nomẽ eiꝯ. et tabnaculũ eiꝯ. et
eos qui ĩ celo habitãt Et datũ
est illi bellũ facẽ cũ sc̃is: et vincẽ
illos: et data est ei ptãs ĩ om̃i tri
bũ et ꝑplm et linguã et gentẽ.
Et adorauerũt eã oẽs qui hñtãt
terrã: quoꝝ nõ sũt scripta nomĩa ĩ
libro uite agni qui occisus ẽ ab
origine mũdi Si q̃s habet aurẽ
audiat Qui ĩ captiuitatẽ duxerit

in captiuitatem uadet. Qui in gladio
occiderit: oportet eum gladio occidi.
Hic est patientia et fides sanctorum. Et uidi
aliam bestiam ascendentem de terra: et
habentem cornua duo similia agni. et lo
quebatur sicut draco: et potestatem pri
oris bestie omnem faciebat in conspectu
eius. Et fecit terram et inhabitantes
in ea adorare bestiam primam: cuius cu
rata est plaga mortis. Et fecit si
gna magna: ut etiam ignem faceret
de celo descendere in terram in conspectu
hominum. Et seducit habitantes in terram
propter signa que data sunt illi facere
in conspectu bestie: dicens habitantibus
in terra ut faciant ymaginem bestie
que habet plagam gladii. et uixit.
Et datum est illi ut daret spiritum y
magini bestie. et ut loquatur yma
go bestie et faciet ut quicumque non
adorauerint ymaginem bestie occidantur.
Et faciet omnes pusillos et magnos
et diuites et pauperes. et liberos
et seruos habere caracterem in dextera
manu. aut in frontibus suis: et
ne quis possit emere aut uendere
nisi qui habet caracterem nominis
bestie. aut numerum nominis eius. Hic sapientia
est. Qui habet intellectum: computet
numerum bestie. Numerus enim hominis est. et
numerus eius est. sexcenti sexaginta sex.

Et uidi et ecce agnus XIIII
stabat supra montem syon: et
cum illo centum quadraginta quatuor
milia. habentes nomen eius et nomen
patris eius scriptum in frontibus suis. Et au
diui uocem de celo tamquam uocem aquarum
multarum: et tamquam uocem tonitrui
magni. Et uocem quam audiui sicut cytha
redorum cytharizantium in cytharis
suis. Et cantabant quasi canticum
nouum ante sedem et ante quatuor
animalia et seniores. Et nemo po
terat dicere canticum: nisi illa centum
quadraginta quatuor milia. qui
empti sunt de terra. Hii sunt qui
cum mulieribus non sunt coinquinati:
uirgines enim sunt. Hii sequuntur agnum
quocumque ierit. Hii empti sunt ex
hominibus primitie deo et agno: et in
ore ipsorum non est inuentum menda
cium. Sine macula sunt ante thro
num dei. Et uidi alterum angelum
uolantem per medium celum habentem
euangelium eternum: ut euangeliza
ret sedentibus super terram et super
gentem. et tribum et linguam et po
pulum. dicens magna uoce. Ti
mete dominum et date illi honorem:
quia uenit hora iudicii eius. Et
adorate eum qui fecit celum et ter
ram mare et omnia que in eis sunt:
et fontes aquarum. Et alius ange
lus secutus est dicens. Cecidit
cecidit babilon illa magna:
que a uino ire fornicationis sue
potauit omnes gentes. Et angelus
tercius secutus est illos: dicens mag
na uoce. Si quis adorauerit bes
tiam et ymaginem eius et acceperit
caracterem in fronte sua aut in ma
nu sua: et hic bibet de uino i
re dei qui mixtus est mero in cali
ce ire ipsius. et cruciabitur igne
et sulphure in conspectu angelorum

seculorum. et ante conspectum agni: et fu-
mus tormentorum eorum in secula seculorum
ascendet. Nec habent requiem die ac
nocte qui adoraverunt bestiam et y-
maginem eius: et si quis acceperit
caracterem nominis eius. Hic paciencia
sanctorum est: qui custodiunt mandata
dei et fidem ihesu. Et audivi vocem de
celo dicentem. Scribe. Beati mortui
qui in domino moriuntur. Amodo iam di-
cit spiritus: ut requiescant a laboribus
suis. Opera enim illorum sequuntur illos.
Et vidi. et ecce nubem candidam:
et super nubem sedentem similem filio
hominis. habentem in capite suo coro-
nam auream. et in manu sua falcem
acutam. Et alter angelus exivit de
templo: clamans voce magna ad
sedentem super nubem. Mitte falcem
tuam et mete: quia venit hora
ut metatur: quoniam aruit messis ter-
re. Et misit qui sedebat super nu-
bem falcem suam in terram: et messuit ter-
ram. Et alius angelus exivit de
templo quod est in celo: habens et ipse falcem
acutam. Et alius angelus exivit
de altari qui habet potestatem super
ignem: et clamavit voce magna
ad eum qui habebat falcem acutam
dicens. Mitte falcem tuam acutam.
et vindemia botros vinee terre:
quoniam mature sunt uve eius. Et misit
angelus falcem suam in terram: et vin-
demiavit vineam terre: et misit in
lacum ire dei magnum. Et calcatus
est lacus extra civitatem: et exi-
vit sanguis de lacu usque ad fre-
nos equorum per stadia mille sexcenta.

Et vidi aliud signum in celo XV.
magnum et mirabile. ange-
los septem. habentes plagas septem
novissimas. quoniam in illis consummata
est ira dei. Et vidi tamquam mare vi-
treum mixtum igne: et eos qui vi-
cerunt bestiam et ymaginem eius. et
numerum nominis eius. stantes super
mare vitreum. habentes cytharas
dei: et cantantes canticum moysi ser-
vi dei et canticum agni dicentes.
Magna et mirabilia opera tua
domine deus omnipotens: iuste et vere vie tue
rex seculorum. Quis non timebit te domine.
et magnificabit nomen tuum. quia
solus pius es: Quoniam omnes gentes
venient et adorabunt in conspectu
tuo: quoniam iudicia tua manifesta
sunt. Et post hec vidi: et ecce aper-
tum est templum tabernaculi testimonii in
celo. Et exierunt septem angeli haben-
tes septem plagas de templo vestiti
lapide mundo candido: et precincti
circa pectora zonis aureis. Et
unum ex quatuor animalibus dedit sep-
tem angelis septem fialas aureas:
plenas iracundie dei viventis in
secula seculorum. Et impletum est templum fumo:
a maiestate dei. et de virtute eius.
Et nemo poterat introire templum:
donec consummarentur septem plage
septem angelorum. XVI.
Et audivi vocem magnam de
templo dicentem septem angelis.
Ite et effundite septem fyalas ire dei
in terram. Et abiit primus: et effudit
fialam suam in terram. Et factum est vulnus
sevum ac pessimum in homines qui habebant
caracterem bestie: et eos qui adoraverunt

ymaginē eius Et scđs effudit fia
lā suā ī mare . et fcūs ē sāguis
tamq̄ mortui . et oīs aīa uiuens
mortua ē ī mari Et tercius effu
dit fialā suā sup flumina et su
p fontes aquarum . et fcūs ē san
guis Et audiui angelū aquarū
dicentem Iustus es qui es et qui
eras scūs . qui hec iudicasti . qa
sanguinē scōr et pphtar fuderūt .
et sanguinē eis dedisti bibere ut
digni sūt Et audiui alterū dicē
tē Etiā dnē dš opt . uera et ius
ta iudicia tua Et q̄rtus effudit
fialā suā in solē . et datū ē illi
estu affligere hoies et igni Et
estuauerūt hoies estu magno .
et blasphemauerūt nomē dei
hntis ptātē sup has plagas .
neq egerūt pniam ut darēt illi
glam Et quintus effudit ~~fialam~~
fialā suā sup sedē bestie . et fcm
est regnū eius tenebrosū Et comā
ducauerūt linguas suas p dolo
re . et blasphemauerūt deū celi
p doloribz et uulneribz suis . et
nō egerūt pniam ex opibz suis
Et sextus effudit fialā suā in
flumē illud magnū eufraten .
et siccauit aquā eius . ut pararet
uia regibz ab ortu solis Et ui
di de ore draconis et de ore bestie .
et de ore pseudo pphete sps tres
inmūdos ī modū ranarū Sūt eni
spūs demonū facientes signa . et
procedūt ad reges totius terre cogregare

illos in prelium ad diē magnū dei
oīpotentis . Et ecce uenio sic fur
Btūs qui uigilat et custodit
uestimēta sua ne nudus ābulet .
et uideant turpitudinē eius Et
congregauit illos ī locū q̄ uocat
hebrayce hermagedo Et septim
effudit fialā suā ī aerē . et exiuit
uox magna de tēplo a throno dicēs
fcm est Et facta sūt fulgura et
uoces et tonitrua . et terremotus
fcūs est magnus qualis nūq fuit
ex quo hoies fuerūt sup trā . tal
terremotus sic magnus Et fcā ē ciui
tas magna in tres ptes . et ciui
tates gentiū ceciderūt Et babi
lon magna uenit ī memoriā an
deū . dare illi calicē uini indignatiō
onis ire eius Et oīs insula fugit .
et mōtes nō sūt īuenti Et gran
do magna sicut talentū descendit
de celo in hoies Et blasphema
uerūt hoies deū ppter plagam
grandinis . qm magna fcā est
uehementer XCIII

Et uenit unus de septē āgelis
qui habebat septē fialas . et
locutus est mecū dicens Veni os
tendā tibi dāpnationē meretricis
magne . que sedet sup aquas mul
tas . cū qua fornicati sūt reges t
re . et inebriati sūt qui inhitāt ter
re de uino pstitutionis eius Et abstu
lit me in desertū ī spū Et uidi mu
lierē sedentē sup bestiā coccineā
plenā noībz blasphemie . hntē
capita septē et cornua decem .

Et mulier erat circumdata purpu
ra et coccino et inaurata auro et
lapide pretioso et margaritis habens
poculum aureum in manu sua plenum
abhominatione et immunditia fornica
tionis eius. et in fronte eius nomen scrip
tum misterium Babilon magna ma-
ter fornicationum et abhominationum ter
re Et vidi mulierem ebriam de san
guine sanctorum. et de sanguine martirum ihesu
Et miratus sum cum vidissem illam ad
miratione magna Et dixit michi an
gelus Quare miraris. Ego tibi dicam
sacramentum mulieris et bestie que por
tat eam. que habet capita septem et
cornua decem Bestia quam vidisti
fuit et non est. et ascensura est de
abysso et in interitum ibit Et mira
buntur inhabitantes terram. quorum non
sunt scripta nomina in libro vite a con
stitutione mundi. videntes bestiam
que erat et non est Et hic est sensus
qui habet sapientiam Septem capita
septem montes sunt super quos mulier
sedet. et reges septem sunt Quinque
ceciderunt. unus est et alius nondum
venit Et cum venerit. oportet illum
breve tempus manere Et bestia que
erat et non est. et ipsa octava est.
et de septem est. et in interitum vadit
Et decem cornua que vidisti decem
reges sunt qui regnum nondum acce
perunt. sed potestatem tamquam reges una
hora accipient post bestiam Hii
unum consilium habent. et virtutem et
potestatem suam bestie tradent Hii cum
agno pugnabunt et agnus vincet
illos. quoniam dominus dominorum est et rex re
gum. et qui cum illo sunt vocati electi
et fideles Et dixit michi Aquas quas
vidisti ubi meretrix sedet. populi sunt
et gentes et lingue Et decem cornu
a que vidisti et bestia. hii odient
fornicariam. et desolatam faciet illam
et nudam. et carnes eius manduca
bunt. et ipsam igni concremabunt
Deus enim dedit in corda eorum ut faci
ant quod illi placitum est. ut dent reg
num suum bestie donec consummentur ver
ba dei Et mulier quam vidisti est
civitas magna. que habet reg
num super reges terre. XCIIII

Et post hec vidi alium angelum
descendentem de celo habentem po
testatem magnam. et terra illuminata
est a gloria eius. et exclamavit in forti
voce dicens Cecidit cecidit babilon
magna. et facta est habitatio demoniorum
et custodia omnis spiritus immundi. et cus
todia omnis volucris immunde. quia de
vino fornicationis eius biberunt omnes gentes.
et reges terre cum illa fornicati sunt.
et mercatores terre de virtute delicia
rum eius divites facti sunt Et audivi a
liam vocem de celo dicentem Exite de il
la populus meus. et ne participes si
tis delictorum eius. et de plagis eius
non accipiatis. quoniam pervenerunt
peccata eius usque ad celum. et recorda
tus est deus iniquitatum eius.
Reddite illi sicut ipsa reddidit vo
bis. et duplicate duplicia secundum
opera eius In poculo quo miscuit
vobis. miscete illi duplum Quantum

glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit Sedeo regina et vidua non sum: et luctum non videbo Ideo in una die venient plage eius: mors et luctus et fames et igni comburetur: quia fortis est deus qui iudicabit illam Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt: cum viderint fumum incendii eius. longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes Ve ve civitas illa magna babilon civitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum Et negotiatores terre flebunt et lugebunt super illam quoniam merces eorum nemo emet amplius merces auri et argenti. et lapidis preciosi. et margarite. et byssi et purpure. et serici et cocci. et omne lignum thinum. et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide precioso. et eramento et ferro et marmore. et cynamomum et amomum. et odoramentorum et unguenti et thuris et vini et olei et simile. et tritici: et iumentorum et ovium et equorum et redarum et mancipiorum et animarum hominum Et poma tua desiderii anime tue discesserunt a te. et omnia pinguia et preclara perierunt a te: et amplius illa iam non invenient mercatores horum qui divites facti sunt ab ea. longe stabunt propter timorem tormentorum eius. flentes ac lugentes et dicentes Ve ve civitas illa magna que amicta erat bysso et purpura et cocco: et deaurata est auro et lapide precioso et margaritis: quoniam una hora destitute sunt tante divitie Et omnis gubernator et omnes qui in lacum navigant: et naute et qui in mari operantur longe steterunt: et clamaverunt videntes locum incendii eius dicentes Que similis civitati huic magne: Et miserunt pulverem super capita sua: et clamaverunt flentes et lugentes et dicentes Ve ve civitas illa magna in qua divites facti sunt omnes qui habent naves in mari de preciis eius: quoniam una hora desolata est Exulta super eam celum et sancti apostoli et prophete: quoniam iudicavit deus iudicium vestrum de illa Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum: et misit in mare dicens Hoc impetu mittetur babylon illa magna civitas: et ultra iam non invenietur Et vox cytharedorum et musicorum et tybia canentium et tuba non audietur in ea amplius: et omnis artifex omnis artis non invenietur in ea amplius: et vox mole non audietur in ea amplius Et lux lucerne non lucebit in te amplius: et vox sponsi et sponse non audietur adhuc in te: quia mercatores tui erant principes terre: quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes Et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est: et omnium qui interfecti sunt in terra. XIX.

Post hec audiui quasi vocem
magnam tubarum multarum in celo
dicencium alleluia Laus et gloria et virtus
deo nostro quia vera et iusta iudi-
cia eius sunt qui iudicauit de mere-
trice magna que corrupit terram
in prostitutione sua et vindicauit
sanguinem seruorum suorum de manibus eius
Et iterum dixerunt alleluia Et fumus eius
ascendit in secula seculorum Et ceciderunt
viginti quatuor seniores et quatuor
animalia et adorauerunt deum sedentem
super thronum dicentes amen alleluia
Et vox de throno exiuit dicens
Laudem dicite deo nostro omnes serui eius
et qui timetis eum pusilli et mag-
ni Et audiui quasi vocem tube mag-
ne et sicut vocem aquarum multarum
et sicut vocem tonitruorum multorum di-
cencium alleluia quoniam regnauit dominus deus
noster omnipotens Gaudeamus et exultemus et
demus gloriam ei quia venerunt nuptie
agni et vxor eius preparauit se et
datum est illi ut cooperiat se bys-
sino splendenti et candido Byssi-
num enim iustificationes sanctorum sunt Et
dicit michi Scribe Beati qui ad
cenam nuptiarum vocati sunt agni
Et dicit michi hec verba dei vera sunt
Et cecidi ante pedes eius ut adora-
rem eum Et dicit michi Vide ne feceris
Conseruus tuus sum et fratrum tuorum
habencium testimonium ihesu Deum adora
Testimonium enim ihesu est spiritus prophetie
Et vidi celum apertum et ecce equus
albus Et qui sedebat super eum vo-
cabatur fidelis et verax et iusticia

iudicat et pugnat Oculi autem
eius sicut flamma ignis et in capi-
te eius dyademata multa habens no-
men scriptum quod nemo nouit nisi ipse
Et vestitus erat veste aspersa
sanguine et vocabatur nomen eius ver-
bum dei Et exercitus qui sunt in celo se-
quebantur eum in equis albis vestiti
byssino albo et mundo Et de ore
eius procedit gladius acutus ut in
ipso percuciat gentes Et ipse reget
eas in virga ferrea et ipse calcat tor-
cular vini furoris ire dei omnipoten-
tis Et habet in vestimento et in fe-
more suo scriptum rex regum et dominus
dominancium Et vidi vnum angelum sta-
ntem in sole et clamauit voce mag-
na dicens omnibus auibus que volabant
per medium celi Venite et congrega-
mini ad cenam magnam dei ut ma-
ducetis carnes regum et carnes
tribunorum et carnes fortium et car-
nes equorum et sedencium in ipsis et car-
nes omnium liberorum ac seruorum ac pu-
sillorum ac magnorum Et vidi besti-
am et reges terre et exercitus eorum
congregatos ad faciendum prelium cum
illo qui sedebat in equo et cum ex-
ercitu eius Et apprehensa est bestia
et cum illa pseudo propheta qui
fecit signa coram ipso quibus sedux-
it eos qui acceperunt caracterem
bestie et qui adorant ymaginem
eius Viui missi sunt hii duo in stag-
num ignis ardentis sulphure et
ceteri occisi sunt gladio sedentis su-
per equum qui procedit de ore ipsius

et oēs aues saturate st̄ carnibꝫ eoꝝ
Et uidi angelū descēdētē .XX.
de celo hn̄tē clauē abyssi et
cathenā magnā ī manu sua Et ap
prehendit dracōnē serpētē antiq̄ū
qui est dyabolꝰ et sathanas. et
ligauit eū ꝑ annos mille. et misit
eū in abyssū. et clausit et signauit
sup illū ut nō seducat ampliꝰ gē-
tes donec consumenť mille anni.
Et pꝰ hec oꝑtet illū solui modico
tpē Et uidi sedes. et sederūt sr̄ e-
as et iudiciū datū est illis. et
aīas decollatoꝝ ꝓpt̄ testīo ihu. et
ꝓpt̄ ūbū dei. et qui nō adorauerūt
bestiā neq ymaginē eiꝰ. nec ac-
ceperūt caracterē eiꝰ in frontibꝫ
aut ī manibꝫ suis. et uixerūt et
regnauerūt cū xp̄o mille annis.
Ceteri mortuoꝝ nō uixerūt donec
consumenť mille anni Hec ē resur-
rectio pma Btūs et scūs qui habꝫ
ptē in resurrec pma In hiis scd'a
mors nō habet ptātē s3 erūt
sacerdotes dei et xp̄i. et regnabūt
cū illo mille annis Et cū cōsūma-
ti fuerīt mille anni. soluet̄ satha-
nas de carcē suo. et exibit et se-
ducet gentes que st̄ sup q̄tuor an-
gulos tre. gog et magog. Et cō-
gregabit eos in pliū. quoꝝ nūs
est sicut arena maris Et ascēde-
rūt sup latitudinē tre. et circu-
ierūt castra scōꝝ. et ciuitatē di-
lectā Et descendet ignis a deo de
celo et deuorauit eos Et dya-
bolus qui seducebat eos missꝰ
est in stagnū ignis et sulphuris.
ubi et bestia et pseudo ꝓpheta cru-
ciabūtur die ac nocte in scl'a scl'oꝝ
Et uidi thronū magnū candidū.
et sedentē sup eū. a cuiꝰ conspectu
fugit terra et celū. et locus nō
est inuentus ab eis Et uidi mor-
tuos magnos et pusillos stātes
in conspectu throni. et libri apti
sūt Et alius liber aptus est.
qui est liber uite Et iudicati st̄
mortui ex hiis que scripta erant
in libris. scdm opa ipsoꝝ Et de-
dit mare mortuos qui ī eo erāt.
et mors et infernus dederūt mor-
tuos qui ī ipis erant. et iudi-
catū est de singulis scdm opa ip-
soꝝ Et infernus et mors missi
st̄ in stagnū ignis Hec stagnū
ignis est mors scd'a Et qui non
est inuentus in libro uite scriptꝰ.
missus est in stagnū ignis .XXI.
Et uidi celū nouū et terrā nouā
Prīmū eī celū et pma terra
abiit. et mare iā nō est Et ego
iohes uidi ciuitatē scām ihr'lm
nouā descendentē de celo. a deo ꝑ
atā sicut sponsā ornatā uiro suo
Et audiui uocē magnā de thro-
no dicentē Ecce tabnaculū dei cū
hoībꝫ. et hītabit cū eis. Et
ipi ppl's eius erūt. et ipse deus
cū eis erit eoꝝ deus Et abster-
get deus oēm lacrimā ab oclis
eoꝝ. et mors ultra nō erit neq
luctus neq clamor neq dolor e-
rit ultra. que pma abierūt Et
dixit qui sedebat in throno Ecce
noua facio oīa Et dixit michi.

Scribe: q2 hec u̅ba fidelissi̅a sunt
et vera Et dixit m̅ Factu̅ est Ego
su̅ alpha et o: initiu̅ et finis E-
go sitienti dabo de fonte aque viue
gratis Qui uicerit possidebit hec.
et ero illi deus. et ille erit m̅ fili9
Timidis au̅t et incredulis et excera-
tis et homicidis et fornicatoribz et
ueneficis et ydolatris. et o̅ibz m̅e-
dacibz ps illo⁊ erit in stagno arde-
ti igne. et sulphure: qd̅ ē mors
sc̅da Et venit vn9 de septe̅ a̅gelis
h̅ntibz fialas plenas septe̅ plagis
nouissi̅s: et locut9 ē mecu̅ dicens
Ueni ostendā tibi sponsā vxorem
agni Et sustulit me in sp̅u ī mo̅-
te̅ magnu̅ et altu̅ Et ostendit m̅ ci-
uitate̅ sc̅am ih̅rl̅m descendentem de celo
a deo: h̅nte̅ claritate̅ dei Lumen
ei9 sil̅e lapidi p̅cioso: tamq̅ lapi-
di iaspidis sicut cristallu̅ Et ha-
bebat muru̅ magnu̅ et altu̅: ha-
bens portas duodeci̅. et ī portis
angulos duodecim et no̅ia sc̅ipta
que s̅t no̅ia duodeci̅ tribuu̅ filio⁊
isr̅l. Ab oriente porte tres. et ab
aquilone porte tres: ab austro por-
te tres. et ab occasu porte tres.
Et murus ciuitatis h̅ns funda-
menta duodeci̅: et in ip̅is duode-
ci̅ no̅ia duodeci̅ ap̅lo⁊ et agni.
Et qui loquebat᷑ mecu̅ h̅ebat me̅-
surā arundineā aureā: ut meti-
ret᷑ ciuitate̅ et portas ei9 et mu-
ru̅ ei9 Et ciuitas in quadro po-
sita ē Et lo̅gitudo e9 tanta est:
quāta et latitudo Et mensus est

ciuitate̅ de arundine: p stadia du-
odeci̅ milia Longitudo et latitu-
do et altitudo ei9 equalia s̅t Et
mensus ē muros ei9 centu̅ q̅dragi̅-
ta quatuor cubito⁊. mensura h̅o̅is
que est angeli Et erat structura
muri ei9 ex lapide iaspide: ip̅a
uero ciuitas auro mu̅do sil̅e ui-
tro mu̅do Fu̅damēta muri ciui-
tatis. o̅i lapide p̅cioso ornata.
Fu̅damentu̅ p̅mu̅ iaspis. sc̅d̅us
saphirus. terti9 calcedoni9. q̅rt9
smaragd9. quīt9 sardonix. sext9
sardius. septim9 crisolit9. octa-
uus berillus. non9 thopasius.
decim9 crisoprassus. vndecim9 ia-
cinct9. duodecim9 ametistus. Et
duodeci̅ porte duodeci̅ margarite
s̅t p singulas: et singule porte
erant ex singulis margaritis.
Et platea ciuitatis auru̅ mu̅du̅:
tamq̅ uitru̅ plucidu̅ Et t̅plm̅ non
vidi in ea Dn̅s ē de9 o̅ip̅s te̅plu̅
illi9 est et agn9 Et ciuitas non
eget sole neq̅ luna: ut luceat in
ea Nam claritas dei illu̅iabit ea:
et lucerna ei9 est agn9 Et a̅bu-
labu̅t ge̅tes in lumi̅e ei9: et re-
ges terre afferent gloriā suā et
honore̅ in illā Et porte ei9 non
claudent᷑ p die̅. Nox eni̅ no̅ erit il-
lic. et afferent gloriā et honore̅
gentiu̅ in illā: nec intrabit in
ea aliquid coinq̅natu̅ a᷑ faciēs ab-
hominatione̅ et mendaciu̅: nisi qui
sc̅ipti s̅t ī libro uite agni. XXII.
ET ostendit m̅ fluuiu̅ aque uiue
splendidu̅ tamq̅ cristallu̅:

procedentē de sede dei et agni. ī medio
platee ei9. Et ex utraq3 pte fluīnis
lignū uite afferens fruc9 duodecī.
p menses singlos reddens fructū
suū. et folia ligni ad sanitatē gē-
tiū. Et omē maledcm̄ nō erit ā-
pli9. Et sedes dei et agni ī illa e-
rūt. et serui ei9 suient illi. et
uidebūt faciē ei9 et nomē ei9 in
frontib3 eo4. Et nox ultra nō erit.
et nō egebūt lumīe lucerne neq3
lumīe solis. qm̄ dn̄s d's illūiat
illos. et regnabūt in scl'a scl'o4.
Et dixit m̄ hec ūba fidelissīa et
uera sūt. Et dn̄s d's spuū pphā4
misit angelū suū ostēdere suis
suis que oportet fieri cito. Et
ecce uenio uelocit'. Btūs q̄ custo
dit ūba pphetie libri h9. Et ego
iohānes qui audiui et uidi hec.
Et postq̄ audissē et uidissē. cecidi
ut adorarē an pedes angeli qui
m̄ hec ostēdebat. Et dixit m̄ Vide
ne feceris. Conseruus tuus sū et
frm̄ tuo4 pphā4. et eo4 qui suāt
uerba libri hui9. Deū adora. Et
dicit m̄ Ne signaueris ūba pphe
tie libri h9. Tempus eī ppe ē. Qui
nocet noceat adhuc. et qui ī sor
dib3 est sordescat adhuc. Et iustus
iustiaū faciat adhuc. et sc̄s sc̄ifi
cet' adhuc. Ecce uenio cito. et m̄
ces mea mecū est reddere unicuiq3
scd'm opa sua. Ego sū alpha et o.
pmus et nouissim9. pncipiū et
finis. Btī qui lauant stolas suas
ut sit ptās eo4 in ligno uite. et
p portas intrent in ciuitatem.
Foris canes et uenefici et ipudi
ci et homicide et ydolis suietes.
et oīs qui amat et facit men-
daciū. Ego ih's misi angelū me
ū. testificari uobis hec ī ecclesiis.
Ego sū radix et genus dauid.
stella splendida et matutina.
Et sponsus et sponsa dicūt ueni.
et qui audit dicat ueni. Et qui
sitit ueniat. et qui uult accipi
at aquā uite gratis. Contestor
ego oī audienti ūba pphetie li
bri hui9. Si quis apposuerit ad
hec. apponet deus sup illū pla
gas scriptas in libro isto. Et si
quis diminuerit de ūbis libri
pphetie h9. auferet deus ptem
eius de libro uite de ciuitate sc̄a.
et de hiis que scripta sūt in libro
isto. Dicit qui testimoniū phibz
istor4. Etiā. uenio cito. amen.
Veni dn̄e ihū. Grā dn̄i nr̄i ihū
xpi cum omib3 uobis amen.

Explicit liber apocalipš btī Johis apli
Deo gracias.

23 Reg. Inf.

III Batn.   4 Comp.

Verzoek

Den milicien Geurts van Kessel J. A. verzoekt zijn Compagnies-Commandant te mogen spreken

Redenen
Landbouwverlof.

De Sect. Com.   De Verzoeker
Geurts van Kessel J. A.

Weert 30 September 1917.